

SFÂNTUL CHIRIL
AL IERUSALIMULUI

CATEHEZE

Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române

SFÂNTUL CHIRIL AL IERUSALIMULUI

C A T E H E Z E

CARTE TIPĂRITĂ CU BINECUVÂNTAREA
PREA FERICITULUI PĂRINTE

T E O C T I S T

PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

Traducere din limba greacă și note
de Preotul profesor DUMITRU FECȚORU

EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC ȘI DE MISIUNE
AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE
BUCUREȘTI - 2003

Grafica: Emil Bojin

Ilustrația copertei: Sfântul Evanghelist Ioan văzând în duh pe Mântuitorul Hristos – Cel Care este " *Alfa și Omega, Începutul și Sfârșitul*" (Apocalipsa 21, 6). Icoană (sec. XVI), de pe iconostasul Paraclisului Sfântului Ioan, Patmos.

© - 2003

EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC ȘI DE MISIUNE
AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

I.S.B.N. 973-616-001-7

PRECUVÂNTARE

Între marii "atleți ai virtuții" pe care i-a dat Palestina creștină din veacul al IV-lea, Sfântul Chirii (313-386) – "episcop al Bisericii-Mame a tuturor Bisericilor, cea din Ierusalim"*, ocupă un loc cu totul aparte. El este nu numai cel mai de seamă catehet al acestei laturi a lumii de atunci, ci și unul dintre marii dascăli ai Bisericii din toate timpurile întru duhovniceasca știință a propovăduirii învățaturii creștine. Prin *Catehezele Sfântului Chiril al Ierusalimului*, următor al principiului apostolic: "*Căci nu ne propovăduim pe noi înșine, ci pe Hristos Iisus, Domnul*" (II Cor. 4, 5), s-au statornicit chipurile de împărtășire a învățăturilor Bisericii și de călăuzire a credincioșilor în înțelegerea Sfintelor ei Taine.

Cele douăzeci și patru de cuvântări – dintre care nouăsprezece au fost rostite de Sfântul Chiril în Postul Mare, în vederea pregătirii catehumenilor pentru primirea Botezului, a Mirungerii și a Sfintei Euharistii în noaptea Sfintelor Paști, iar cinci în Săptămâna Luminată, spre a le tâlcui acestora, după primirea Tainelor de inițiere, înțelesul lor duhovnicesc – așadar, toată această salbă de cateheze arată cât de importantă este pentru mântuirea fiecărui credincios cunoașterea și pătrunderea înțelesurilor pe care le poartă adevărurile drepte credințe. Doar așa poate fi deslușită apoi semnificația profundă a actelor de cult, prin care creștinului i se împărtășește, în Biserică, harul dumnezeiesc necreat – curățitor de păcate, luminător al întregii ființe omenești și tămăduitor al tuturor slăbiciunilor și vătămarilor sufletești.

Așadar, în prima parte a *Catehezelor Sfântului Chiril al Ierusalimului* este înfățișată, cu claritate și concizie, și cu dovediri biblice, învățătura Bisericii despre Dumnezeu, despre Mântuitorul Iisus Hristos, despre nașterea Lui din Fecioară,

* Fericitul Teodoret al Cirului, *Istoria bisericească*, V, 9, 17, trad. rom. de Pr. prof. V. Sibiescu, în col. P.S.B., voi. 44, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 1995.

despre pătimirea Crucii, despre îngroparea și învierea Lui, despre înălțarea Sa la ceruri, despre a doua venire a Domnului, despre învierea celor adormiți, despre Judecata de obște, despre viața veșnică. Desigur, nu lipsește nici expunerea învățaturii creștine despre păcat, pocăință și credință. Apoi, este tâlcuit articol cu articol Simbolul de credință, care cuprinde în sine toată bogăția negrăită a dumnezeieștilor dogme.

Abia în partea a doua a cuvântărilor Sfântului Chiril, în *catehezele mistagogice*, sunt descoperite celor învredniciți de această împărtășire "în duh și adevăr" (Ioan 4, 23) semnificațiile tainice ale Botezului, ale Mirungerii și ale Sfintei Euharistii. Tot aici, tâlcuind rostirile și gesturile sfințiților slujitori care săvârșesc Sfânta Liturghie, Sfântul Chiril aduce o îndreptățire de netăgăduit practicii Bisericii de a pomeni pe cei răposați, în cadrul celei mai însemnate slujbe bisericesti.

Volumul de față ne mai prezintă și ziditoarea *Omilie la slăbănogul de la Scăldătoarea Vitezda*, precum și *Epistola Sfântului Chiril către împăratul Constanțiu*, despre arătarea pe cer, în Ierusalim, a semnelor Sfintei Cruci, în anul 351.

Binecuvântând cu bucurie și recunoștință față de Bunul Dumnezeu rețipărirea acestor îmbogățitoare scrieri patristice, tâlmăcite pe limba noastră de vrednicul de pomenire Preot Dumitru Fecioru, încheiem cu atât de potrivitul cuvânt de îndemn al Sfântului Chiril al Ierusalimului: "Orice om să-L audă deci pe Iisus și să nu mai păcătuiască! Să alergăm la Cel care iartă greșelile! De suntem bolnavi, la El să ne găsim scăparea; de ne doare sufletul, să urmăm pe Doctorul sufletelor; de suntem flămânzi, să primim Pâinea; de suntem morți, să primim învierea; de am îmbătrânit în neștiință, să cerem înțelepciune de la Înțelepciune".

La sărbătoarea Sfântului Chiril al Ierusalimului, 2003

ARHIEPISCOP AL BUCUREȘTILOR
MITROPOLIT AL MUNTENIEI ȘI DOBROGEI
ȘI
PATRIARH AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

PROCATEHEZA
sau
PROLOGUL CATEHEZELOR¹

1. Acum suflă asupra voastră, care aveți să fiți luminați², mireasma fericirii! Acum adunați florile cele duhovnicești ca să împlețiți cununile cerești! Acum a adiat mireasma cea bună a Sfântului Duh! Acum ați ajuns la porțile palatului împărătesc! Să dea Dumnezeu să fiți băgați înăuntru chiar de Împărat! Acum s-au arătat florile pomilor³! Să dea Dumnezeu ca și rodul să fie desăvârșit!

Deocamdată numele vostru vi s-a înscris și ați fost chemați la oaste. Purtați în mâini făclii pentru alaiul de nuntă și doriți să aveți viețuire cerească! Bună este intenția voastră! Iar ei îi urmează nădejdea. Căci nu minte cel care a spus: *"Toate le lucrează spre binele celor care iubesc pe Dumnezeu"*⁴. Dumnezeu⁵ este bogat în facerea de bine; totuși așteaptă din partea fiecăruia o voință sinceră. Pentru aceasta, Apostolul a adăugat: *"Celor care sunt chemați potrivit voinței"*⁶. Dacă voința ți-e sinceră, atunci Dumnezeu te cheamă. Dar dacă ești cu trupul aici, dar nu ești și cu mintea, nici un folos nu ai.

1. Traducerea de față s-a făcut după ediția lui A. A. Touttée, din M.G., voi. XXXIII, colaționată cu ediția lui Dionisie Cleopas și Fotie Alexandridis, din Ierusalim, care au utilizat un manuscris necunoscut, din Cipru, al operei Sfântului Chiril.

Abrevieri și semne la pag. 383.

2. "Care aveți să fiți luminați" (φωτισόμενοι) sunt cei care se pregăteau să primească taina Sfântului Botez. Termenul φωτισόμενοι este sinonim cu βαπτίζόμενοι.

3. Cânt. 2, 12.

4. Rom. 8, 28.

5. Căci Dumnezeu [C. – A.].

6. Rom. 8, 28.

2. S-a apropiat odinioară și Simon Magul de baia botezului. A fost botezat⁷; dar n-a fost luminat. Și-a cufundat trupul în apă, dar nu și-a luminat inima cu Duhul. Trupul s-a coborât și s-a ridicat iarăși, dar sufletul nu s-a îngropat împreună cu Hristos⁸ și nici nu s-a sculat împreună cu Hristos⁹.

Îți dau exemple de căderi, ca să nu cazi și tu. Aceste căderi s-au întâmplat acelor oameni cu un oarecare rost și s-au consemnat în scris pentru învățătura acelor care până astăzi se apropie¹⁰ de botez. Să nu se găsească cineva dintre voi care să pună la încercare harul! Să nu răsară cumva vreo rădăcină amară și să producă tulburare¹¹! Să nu între aici cineva dintre voi zicând: "Haide să vedem ce fac cei credincioși! Am să intru să văd, ca să aflu cele ce se petrec acolo!". Aștepți să vezi, dar nu te aștepți să fii văzut? Crezi oare că tu iscodești cele ce se petrec aici, dar Dumnezeu nu iscodește inima ta?

3. După cum se spune în Evangheliile, a venit odinioară cineva cu gând de iscoadă la nuntă¹². Și cu toate că era îmbrăcat cu o haină nepotrivită, totuși a intrat, s-a așezat la masă și a mâncat, căci mirele l-a lăsat să intre. El însă trebuia ca, atunci când a văzut că toți sunt îmbrăcați în haine albe, să-și pună și el o haină la fel. S-a împărțășit din aceleași bucate ca și ceilalți oaspeți, dar nu avea la fel cu ei nici îmbrăcămintea și nici intenția. Mirele, deși era generos, totuși nu era nepăsător. Apropiindu-se de fiecare dintre cei care ședeau la masă – căci nu-l interesa cum mănâncă oaspeții, ci cum se poartă – și uitându-se peste toți, a văzut pe un străin care nu avea haină de nuntă și i-a spus:

7. Fapte 8, 13.

8. Rom. 6, 4.

9. Col. 2, 12.

10. I Cor. 10, 11.

11. Evr. 12, 15.

12. Matei 22, 11-14.

- *"Prietene, cum ai intrat aici?"*¹³ Ce culoare are haina ta? Cu ce conștiință ai intrat? Probabil că portarul nu te-a oprit din pricina generozității celui care a dat ospățul; probabil că nu aveai cunoștință cu ce fel de îmbrăcăminte trebuia să vii la ospăț. Dar dacă ai venit și ai văzut hainele oaspeților ca fulgerele de strălucitoare, nu trebuia oare să te înveți minte din cele ce ai văzut? Nu trebuia să intri într-un chip potrivit situației, ca să¹⁴ pleci într-un chip la fel de potrivit? Dar acum ai intrat într-un chip cu totul nepotrivit, ca să fii zvârlit afară într-un mod la fel de nepotrivit!".

Și mirele poruncește slugilor sale:

- *"Legăți-i picioarele, care au intrat cu îndrăzneală. Legați-i mâinile, care n-au știut să-l îmbrace cu haină luminată. Aruncați-l în întunericul cel mai din afară!"*¹⁵, căci nu-i vrednic de făcliile cele nupțiale.

Ai văzut ce s-a întâmplat celui de atunci? Întărește-ți deci toate ale tale!

4. Noi, slujitorii lui Hristos, am primit pe fiecare și, având oarecum slujbă de portari, am lăsat ușa deschisă. Poate că ai intrat având sufletul pângărit de păcate și intenție rea. Ai intrat, ai fost primit, numele tău s-a înscris. Vezi această cinstită așezare a Bisericii? Observi ordinea și disciplina de aici? Ești atent la citirea Sfințelor Scripturi, la clericii prezenți, la rânduiala învățaturii? Locul în care te găsești să-ți inspire evlavie, și instruieste-te din cele ce vezi. Pleacă acum în chip potrivit și vino mâine într-un chip mai potrivit. Dacă ai sufletul îmbrăcat în haina iubirii de arginți, atunci vino îmbrăcat cu altă haină. Dezbracă haina cu care ești îmbrăcat; nu căuta s-o ascunzi! Dezbracă haina desfrânării și a necurăției și îmbracă-te cu haina cu totul luminată a cumpătării! Te sfătuiesc să faci asta înainte de a veni

13. Matei 22, 12.

14. să + și în [C. - A.].

15. Matei 22, 13.

Iisus, Mirele sufletelor, și de a se uita la haine. Ai destulă vreme. Ai patruzeci de zile de pocăință. Ai timp îndelungat și potrivit ca să te dezbraci, să te speli, să te îmbraci și să intri. Dar dacă stăruiești în intenția ta rea, eu, care îți vorbesc, n-am nici o vină; tu însă nu aștepta să primești harul. Apa te va primi, dar Duhul nu te va primi. Dacă cineva se știe pe sine cu rană, să-și ia platură! Dacă a căzut cineva, să se scoale! Nici unul dintre voi să nu fie Simon¹⁶! Să nu fie nici fățarnicie, nici iscodire a celor ce se fac!

5. Se poate ca tu să vii aici mânat și de altă pricină. Se poate ca un bărbat să vină pentru că vrea să facă pe placul femeii. Același motiv este valabil și pentru femeii. Adeseori vine aici robul pentru că a voit să facă plăcere stăpânului, iar prietenul, să facă plăcere prietenului. Accept momeala undiței și te primesc pe tine, care ai venit cu intenție rea, dar am bună nădejde că te vei mântui. Poate că nu știai unde vii și nici ce fel de mreajă te prinde. Ai intrat în lăuntru mrejelor bisericești¹⁷. Lasă-te prins de viu! Nu fugi! Iisus te prinde cu undița nu ca să te omoare, ci ca prin moarte să-ți dea viață. Trebuie să mori și să înviezi! Ai¹⁸ auzit pe Apostolul zicând: "*Morți păcatului, dar vii dreptății*"¹⁹. Mori pentru păcate, și trăiește pentru dreptate! Trăiește începând de azi!

6. Privește ce mare vrednicie îți dăruiește Iisus! Până acum erai numit catehumen²⁰; cuvintele dumnezeiești ră-

16. Simon Magul. Cf. Fapte 8, 9-24.

17. Matei 13, 47.

18. Căci ai [C. – A.].

19. Rom. 6, 11; I Petru 2, 24.

20. În epoca primară a creștinismului, primirea în sânul Bisericii se făcea cu deosebită grijă. După *Catehezele Sfântului Chiril*, prima treaptă de intrare în creștinism era catehumenatul, iar viitorul credincios era numit *catehumen*. Însuși arhiepiscopul Ierusalimului explică situația catehumenului: cuvintele dumnezeiești răsunau în afară de el; auzea de nădejde, dar nu știa ce este; auzea de taine, dar nu le înțelegea; auzea Scripturile, dar nu cunoștea adâncul lor. Era un ascultător al învățăturilor creștine; acestea însă nu pătrundeau în sufletul său; nu-i erau înțelese;

sunau în afară de tine de jur-împrejur. Auzeai de nădejde, dar nu o știai. Auzeai de taine, dar nu le înțelegeai. Auzeai Scripturile, dar nu cunoșteai adâncul lor. Acum însă cuvintele dumnezeiești nu mai răsună în jurul tău, ci răsună în adâncul tău, căci Duhul locuiește în tine²¹ și face de acum înainte mintea ta casă dumnezeiască. Când vei auzi cele scrise despre taine, atunci vei înțelege acelea pe care nu le știai. Să nu socotești că primești un lucru mic! Tu, om demn de milă, primești numele lui Dumnezeu! Ascultă pe Pavel, care spune: "*Credincios este Dumnezeu!*"²². Ascultă și altă Scriptură, care zice: "*Dumnezeu este credincios și drept*"²³. Acest lucru prevăzându-l Psalmistul – că oamenii aveau să primească numele lui Dumnezeu –, spunea ca din

răsunau de jur împrejurul său. De altfel și traducerea cuvântului catehumen (de la *κατηέω*) are acest sens. Din catehumen, candidatul la încreștinare ajungea *φωτιζόμενος* sau *βαπτιζόμενος*, adică omul care, după ce a fost cercetat de Biserică, se pregătește pentru a fi luminat sau botezat. Acum capătă înțelegerea tuturor acelorora pe care mai înainte nu le putea înțelege; acum cuvintele dumnezeiești, după expresia Sfântului Chirii, nu mai răsună în jurul lui, ci în adâncul lui, căci Duhul lui Dumnezeu locuiește în el, iar mintea sa a ajuns casă dumnezeiască. Acum i se poate vorbi despre credință, despre nădejde, despre dragoste. I se poate explica simbolul credinței și i se vorbește despre Taina Botezului. Că este o deosebire esențială între *κατηχούμενος* și *φωτιζόμενος* se vede din următoarele cuvinte ale autorului *Catehezelor*: "Când, deci, se rosteste cateheza și un catehumen te-ar întreba ce-au spus învățătorii, nu spune nimic celui de afară!... Tu (*φωτιζόμενος*) stai acum la graniță! Bagă de seamă ca nu cumva să spui ceva! Nu pentru că învățăturile nu sunt vrednice de a fi spuse, ci pentru că auzul nu este vrednic de a le primi. Erai și tu odinioară catehumen, și nu-ți istoriseam nimic din învățăturilor de acum. Când vei afla, prin experiență, sublimitatea învățăturilor, atunci vei cunoaște că sunt nevrednici catehumenii să le asculte" (*Procateheza*, 12). După ce *φωτιζόμενοι* erau exorcizați și primeau Taina Sfântului Botez, intrau în rândurile credincioșilor. Acum puteau lua parte la toate Tainele Bisericii. Acestea sunt treptele de intrare în creștinism, după *Catehezele Sfântului Chiril*.

21. Rom. 8, 9.

22. I Cor. 1, 9; I Tes. 5, 24.

23. Deut. 31, 4; I Ioan 1, 9.

partea lui Dumnezeu: *"Eu am spus: dumnezei sunteți și toți fii Celui Preaînalt"*²⁴. Bagă de seamă însă ca nu cumva să ai numele unui credincios, și intenția unui necredincios. Ai intrat în luptă, fă toate eforturile să duci la bun sfârșit cursa! Alt prilej, la fel cu acesta, nu ai! Dacă ar fi vorba să faci nuntă, n-ai da oare totul la o parte și te-ai ocupa cu pregătirea ospățului? Dar când este vorba să afierosești sufletul tău Mirelui ceresc, nu vei lăsa oare la o parte pe cele trupești, ca să le iei pe cele duhovnicești?

7. Nu este cu puțință să te botezi de două ori sau de trei ori. Altfel, ar putea cineva să spună: Ceea ce n-am reușit prima dată voi reuși-o a doua oară. Dacă însă n-ai reușit de prima dată, lucrul nu se mai poate îndrepta. Căci: *"este un singur Domn, o singură credință, un singur botez"*²⁵. Numai ereticii trebuie botezați din nou, deoarece botezul de mai înainte n-a fost botez²⁶.

8. Nimic altceva nu cere Dumnezeu de la noi decât intenție bună. Deci tu nu spune: Cum mi se șterg păcatele? Îți spun: prin voință, prin credință. Ce este mai scurt decât aceasta? Dar dacă buzele tale vor zice: voiesc, iar inima ta nu va zice, află că Judecătorul cunoaște inimile. Depărtează-te de azi de la orice lucru rău! Limba ta să nu rostească cuvinte necuviincioase! Privirea ta să nu păcătuiască! Minte ta să nu pribegască în lucruri nefolositoare!

9. Picioarele tale să se grăbească spre cateheze! Pri-mește cu râvnă exorcismele! Și dacă îți se suflă peste față și dacă ești exorcizat, acestea sunt spre mântuirea ta.

24. Ps. 81, 6.

25. Efes. 4, 5.

26. Practica veche a Bisericii, păstrată și azi, a stabilit ca ereticii nebotezați în numele Sfintei Treimi să fie botezați din nou, pentru că botezul lor nu este valid. Din acest text al Sfântului Chiril nu se poate vedea despre ce eretici e vorba. Dacă însă punem în legătură textul Sfântului Chiril cu practica Bisericii din timpul său – stabilită oficial prin hotărâre sinodală –, putem deduce că este vorba despre ereticii care nu fuseseră botezați în numele Sfintei Treimi.

Gândește-te că aurul în stare brută și necurat este amestecat cu diferite materii: cu aramă, cositor, fier și plumb. Noi căutăm să avem numai aurul; iar aurul nu poate fi curățit fără foc de materiile străine lui. Tot astfel, fără exorcisme nu poate fi curățit sufletul. Exorcismele sunt dumnezeiești, căci sunt adunate din dumnezeieștile Scripturi. Ți s-a acoperit fața, ca de acum înainte să-ți fie limpede mintea, ca nu cumva, rătăcind privirea ici și colo, să facă să rătăcească și inima. Deși ochii sunt acoperiți, totuși urechile nu sunt împiedicate să primească mântuirea. În chipul în care cei meșteri în lucratul aurului introduc aerul în foc cu ajutorul unor instrumente fine și, atâțând focul, scot la iveală aurul care este ascuns în vasul de topit și găsesc ceea ce caută, tot astfel când cei exorcizați primesc în ei înșiși, prin Duhul Dumnezeiesc, frica și când sufletul lor se reaprinde în corp, ca în vasul de topit, atunci dușmanul demon fuge, rămâne mântuirea, rămâne nădejdea vieții veșnice și deci sufletul, fiind curățit de păcate, dobândește mântuirea. Așadar, să rămânem, fraților, în nădejde, să ne dăm pe noi înșine și să nădăjduim, pentru ca Dumnezeu tuturor, văzând intenția noastră, să ne curețe de păcate, să ne dăruiască nădejdi bune în cele ce se fac și să ne dea pocăință spre mântuire. Dumnezeu a chemat, iar tu ai fost chemat.

10. Stăruie în cateheze! Chiar dacă vor ține multă vreme cuvântările noastre, totuși mintea ta să nu obosească vreodată! Primești arme contra puterii celei potrivnice; primești arme contra ereziilor, contra iudeilor, samarinenilor și păgânilor. Ai mulți dușmani, dar ai multe săgeți! Contra multora trebuie să-ți îndrepti sulița. Ai nevoie să înveți cum să arunci cu sulița în elin, cum să te lupți cu ereticul, cu iudeul și samarineanul. Armele sunt pregătite, iar sabia Duhului²⁷, cu totul pregătită. Dar trebuie să întinzi și mâna dreaptă cu bună intenție, ca să porți războiul Domnului, ca

27. Efes. 6, 17.

să birui puterile cele potrivnice, ca să ajungi nebiruit de nici un atac eretic.

11. Să-ți dau și acest sfat: învață cele ce ți se spun și păstrează-le veșnic. Să nu le socotești simple convorbiri! Și acestea sunt bune și vrednice de credință; și dacă cumva astăzi le vom neglija, putem să le învățăm și mâine. Dar dacă astăzi se vor neglija învățăturile despre baia renașterii, predate într-o ordine precisă, atunci, când se vor mai putea îndrepta? Închipuie-ți că este timpul sădirii pomilor! Dacă nu²⁸ vom săpa și nu²⁹ vom adânci pământul la timp potrivit, când mai poate fi sădit bine ceea ce s-a sădit odată prost?

Închipuie-ți catehizarea ca pe o casă! Dacă nu vom săpa adânc pământul și nu vom pune temelie, dacă nu vom încheia casa, după toată regula, cu legăturile zidirii, ca să nu rămână vreun loc gol și să se strice clădirea, atunci nu-i nici un folos de osteneala de mai înainte. Ci trebuie să punem, după regulă, piatră pe piatră, să cadă muchie pe muchie, îndepărtând tot ceea ce este nefolositor. Astfel, deci, trebuie să se zidească o clădire bună. În chip asemănător îți oferim pietrele cunoștinței. Trebuie să auzi învățăturile despre Dumnezeu cel viu; trebuie să auzi învățăturile despre judecată; trebuie să auzi învățăturile despre Hristos; trebuie să auzi învățăturile despre înviere. Învățăturile pe care metodic vi le vom expune sunt multe. Acum vi le-am amintit răzleț, dar la timpul lor vi le vom expune armonios. Dacă însă nu le vei aduna la un loc și nu-ți vei aminti de învățăturile spuse la început și de cele de mai târziu, constructorul zidește clădirea, dar tu vei avea o casă slabă.

12. Când se rostește cateheza și un catehumen te întreabă ce-au spus învățătorii, nu spune nimic celui de afară! Căci taină îți predăm și nădejdea veacului ce va să

28. Vezi și [C. - A.].

29. Vezi și [C. - A.].

fie. Păstrează taina pentru cel care te răsplătește! Să nu zică cineva vreodată: Ce vătămare se aduce dacă aud și eu? Și bolnavii cer vin. Dar dacă li se dă vin într-un timp nepotrivit, boala se înrăutățește și se nasc două rele: bolnavul este pierdut, iar doctorul hulit. Tot astfel și catehumenul dacă va auzi de la cel credincios: și catehumenul se vatămă, căci nu înțelege ceea ce a auzit, critică cele ce se fac aici și-și bate joc de cele spuse; și este osândit și credinciosul ca un trădător. Tu stai acum ca la un hotar! Bagă de seamă ca nu cumva să spui ceva! Nu pentru motivul că învățăturile nu sunt vrednice de a fi spuse, ci pentru că auzul nu este vrednic de a le primi. Erai și tu odinioară catehumen, și nu-ți istoriseam nimic din învățăturile de acum. Când vei afla, prin experiență, măreția învățăturilor, atunci vei cunoaște că sunt nevrednici catehumenii să le asculte.

13. După ce ați fost înscriși, ați ajuns fiii și fiicele unei singure mame. Dacă veți veni înainte de timpul începerii exorcismelor, fiecare dintre voi să grăiască cuvinte de evlavie. Dacă cineva dintre voi nu-i prezent, căutați-l! Dacă ai fi chemat la masă, oare n-ai aștepta și pe cel care a fost invitat o dată cu tine? Dacă ai avea un frate, oare n-ai dori binele fratelui tău?

Nu te mai interesa deci de lucruri nefolositoare! Nu te interesa ce s-a întâmplat în oraș, nici ce s-a întâmplat la țară, nici ce a făcut împăratul, nici ce a făcut episcopul, nici ce a făcut preotul! Caută la înălțime! Timpul tău de acum are nevoie de aceste cuvinte: *"Oprîți-vă și cunoașteți că Eu sunt Dumnezeu!"*³⁰. Dacă vei vedea pe cei credincioși că sunt fără de grijă, află că ei sunt în siguranță, știu ce au primit, au harul. Tu te găsești încă în balanța de a fi primit sau de a nu fi primit. Nu imita pe cei care sunt fără de grijă, ci teme-te!

30. Ps. 45, 10.

14. Când are loc exorcizarea, bărbații să stea la un loc cu bărbații, și femeile cu femeile, până ce vin și ceilalți care au să fie exorcizați. Acum am nevoie să dau ca exemplu corabia lui Noe, în care erau Noe, fiii lui, femeia sa și femeile fiilor lui³¹. Cu toate că era o singură corabie și ușa era închisă, totuși cele dinlăuntru corăbiei se aflau într-o desăvârșită ordine. Chiar dacă biserica a fost încuiată și voi toți sunteți înăuntru, totuși cei de aici să fie în ordine: bărbații să stea la un loc cu bărbații, și femeile la un loc cu femeile, pentru ca nu cumva temeiul mântuirii să ajungă prilej de pierzare. Chiar dacă este bun motivul ca să ședeți unul lângă altul, totuși să fie departe patimile. Apoi bărbații când stau jos să aibă o carte folositoare: unul să citească, iar celălalt să asculte. Dacă nu este vreo carte, unul să se roage, iar altul să grăiască ceva de folos. Așijderea și ceata fecioarelor să se adune în acest chip: sau să se roage, sau să citească în liniște, încât buzele să se miște, dar să nu audă urechile străine. *"Nu îngădui femeii să vorbească în biserică"*³². Cele căsătorite să facă la fel: să se roage, să miște și buzele, dar glas să nu se audă³³! Aceasta, pentru ca să vină Samuel³⁴, pentru ca sufletul tău sterp să nască mântuirea Dumnezeuului care aude; căci așa se tâlcuiește cuvântul "Samuel"³⁵.

15. Voi vedea râvna fiecărui bărbat! Voi vedea evlavia fiecărei femei! Să se înflăcăreze mintea pentru evlavie! Să se făurească sufletul! Să se bată cu ciocanul învârtoșarea

31. Fac. 7, 7.

32. I Tim. 2, 12; I Cor. 14, 34.

33. I Regi 1, 13.

34. Sf. Chiril face aluzie aici la felul în care se ruga Ana, mama lui Samuel, cerând Domnului să-i dea un copil: *"Și ea grăia întru inima sa, și buzele ei se mișcau, iar glasul nu se auzea"* (I Regi 1, 13).

35. *"Și a fost că la plinirea zilelor a născut fecior și a chemat numele lui: Samuel, zicând: "că de la Domnul Dumnezeuul Savaot l-am cerut"* (I Regi 1, 20). Traducerea exactă a cuvântului Samuel este cea dată de Sfântul Chiril.

necredinței! Să cadă solzii netrebnici ai fierului, să rămână fierul curat! Să cadă rugina fierului, să rămână fierul cel bun! Are să vă arate odată Dumnezeu acea noapte, întunericul care luminează ca ziua³⁶, despre care s-a zis: *"Întunericul nu este întuneric la Tine și noaptea ca ziua va lumina"*³⁷. Atunci³⁸ fiecărui bărbat și fiecărei femei dintre voi are să i se deschidă ușa raiului. Atunci vă veți bucura de apele purtătoare de Hristos, care au bună mireasmă. Atunci veți primi numele de creștini și puterea lucrurilor dumnezeiești³⁹. De atunci înainte priviți în sus cu ochiul minții! De atunci înainte uitați-vă cu mintea la cetele îngerești, la Dumnezeu, Stăpânul tuturor, Care șade pe tron, având în dreapta Sa pe Fiul Unul-Născut, iar alături fiind Duhul! De atunci înainte uitați-vă la tronurile și domniile care slujesc lui Dumnezeu! De atunci înainte uitați-vă fiecare dintre voi – bărbat și femeie –, mântuit și mântuită! De atunci înainte să răsune în urechile voastre și să doriți acel glas frumos, când îngerii voștri, ai celor mântuiți, vor glăsuși: *"Fericți căroro li s-au iertat fărădelegile și căroro li s-au acoperit păcatele"*⁴⁰, când veți intra ca niște stele ale Bisericii, strălucitori la trup și luminoși la suflet!

16. Mare lucru este botezul care vă stă înainte! Preț de răscumpărare pentru cei robiți, iertare păcatelor, moarte păcatului, renaștere sufletului, haină luminată, pecete sfântă care nu se poate strica, car către cer, desfătare a paradisului, pricinuitoare al Împărăției, harismă a înfierii. Cu toate

36. Noaptea care luminează ca ziua este noaptea Învierii Domnului, când *fotizomenii* primeau Taina Sfântului Botez.

37. Ps. 138, 12.

38. Atunci când [C. – A.].

39. Prin cuvintele: "Atunci veți primi numele de creștini și puterea lucrurilor dumnezeiești", Sfântul Chiril face aluzie la cele trei taine prin care se face intrarea în creștinism: taina Botezului și a ungerii cu Sfântul Mir ("veți primi numele de creștini") și taina Sfintei Euharistii ("puterea lucrurilor dumnezeiești").

40. Ps. 31, 1.

acestea, balaurul stă lângă cale și pândește pe cei care trec. Vezi să nu te muște cu necredința! Balaurul vede pe atâția mântuiți și "caută pe cine să înghită"⁴¹. Te duci la Tatăl duhurilor⁴², dar treci peste acel balaur. Cum vei trece însă peste el? Încălță-ți picioarele "gata fiind pentru *Evanghelia păcii*"⁴³, ca să nu te vatăme, chiar dacă te va mușca. Ai credință care să locuiască cu tine, nădejde tare, încălță-minte trainică, ca să treci peste dușman și să intri la Stăpânul. Pregătește-ți inima pentru primirea învățaturii, pentru împărtășirea sfintelor taine! Roagă-te mai des, ca Dumnezeu să te învrednicească de tainele cerești și nemuri-toare! Nu înceta nici ziua, nici noaptea! Când somnul va cădea de pe pleoapele tale, atunci mintea ta să se îndeletnicească cu rugăciunea! Dacă vei observa că un gând spurcat se urcă în mintea ta, atunci gândește-te la judecata care-ți aduce aminte de mântuire! Îndeletnicește-ți mintea cu învățătura, ca să nu se gândească la lucrurile rele! Dacă vei vedea pe cineva spunându-ți: "Mergi ca să te afunzi în apă? Oare orașul nu are acum baie?", atunci cunoaște că balaurul mării⁴⁴ îți pregătește aceste ispite. Nu te uita la buzele celui care vorbește, ci la Dumnezeu Care lucrează⁴⁵. Păzește-ți sufletul ca să nu fii prins, ca, stăruind în nădejde, să mergi moștenitor al mântuirii veșnice!

17. Noi ca oameni vă sfătuim și vă învățăm acestea. Să nu faceți clădirea noastră din fân, din trestie, ca nu cumva să fim păgubiți dacă arde clădirea, ci faceți clădirea din aur, din argint și din pietre prețioase⁴⁶. Datoria mea este de a spune, a ta, de a te apuca de lucru, iar a lui Dumnezeu, de

41. I Petru 5, 8.

42. Evr. 12, 9.

43. Efes. 6, 15.

44. Isaia 27, 1.

45. Manuscrisul *Regius 1824*: "ci la duhul necredinței și înșelăciunii care lucrează în el" (în cel care vorbește, *n.tr.*).

46. I Cor. 3, 12-15.

a desăvârși. Să ne întărim mintea, să ne încordăm sufletul, să ne pregătim inima! Pentru suflet alergăm; lucrurile veșnice le nădăjduim! Dumnezeu, Care știe inimile voastre și cunoaște cine este sincer și cine este fățarnic, este puternic să păzească pe cel sincer și să facă credincios pe cel fățarnic. Dumnezeu poate să facă credincios pe cel necredincios, numai dacă acesta își dă lui Dumnezeu inima sa.

Să vă șteargă Dumnezeu zapisul cel contra voastră⁴⁷, să vă ierte păcatele de până acum, să vă sădească în Biserica și să vă înroleze în armata Lui, încingându-vă cu armele dreptății, să vă umple de lucrurile cerești ale Noului Testament și să vă dea pecetea Duhului Sfânt, care nu se șterge în veci, în Hristos Iisus Domnul nostru, Căruia slava în vecii vecilor. Amin.

CĂTRE CITITOR

Dă spre citire aceste cateheze pentru cei care au să se lumineze, numai celor care se apropie de botez și celor credincioși care s-au botezat. În nici un caz nu le da nici catehumenilor și nici altora care nu sunt creștini, căci vei da socoteală Domnului. Dacă le transcrii; transcrie-le ca și cum Dumnezeu ar fi de față.

CATEHEZA I
CĂTRE CEI CARE AU SĂ SE LUMINEZE
Rostită în Ierusalim

Introducere către cei care vin la botez. Citire din Isaia: "Spălați-vă, curățiți-vă! Ștergeți răutățile din sufletele voastre, dinaintea ochilor Mei"¹, și celelalte.

1. Deoarece sunteți ucenici ai Noului Testament și părtași tainelor lui Hristos, acum prin chemare, dar după puțină vreme și prin har, *"înnoți-vă inima voastră și duhul vostru"*², ca să se facă veselie în ceruri! Dacă, după cum se spune în Evanghelie, *"se face bucurie în cer pentru un păcătos care se pocăiește"*³, cu cât mai mult va bucura pe cei din ceruri mântuirea atâtor suflete! O dată ce ați apucat pe calea cea bună și prea frumoasă, mergeți în chip cucernic pe calea evlaviei! Unul-Născut, Fiul lui Dumnezeu, este cu totul pregătit pentru mântuirea voastră, zicându-vă: *"Veniți⁴ toți cei osteniți și împovărați și Eu vă voi odihni"*⁵. Voi, cei îmbrăcați cu greutatea păcatelor și strânși în lanțurile propriilor voastre păcate⁶, ascultați cuvintele profetice care spun: *"Spălați-vă, curățiți-vă! Ștergeți răutățile din sufletele voastre, dinaintea ochilor Mei!"*⁷, ca să vă strige ceata îngerească: *"Fericiți cei cărora li s-au iertat fărădelegile și cărora li s-au acoperit păcatele!"*⁸. Voi, care nu demult ați aprins

1. Isaia 1, 16.

2. Iezechiel 18, 31.

3. Luca 15, 7.

4. Veniți + la Mine [C. – A.].

5. Matei 11, 28.

6. Pilde 5, 22.

7. Isaia 1, 16.

8. Ps. 31, 1.

făcliile credinței, păstrați-le nestinse în mâini, ca să vă dea puterea să cântați imnul nupțial Cel care altădată, din pricina credinței, a deschis tâlharului raiul⁹ în această prea sfântă Golgotă!

2. Dacă este cineva rob al păcatului, să fie cu totul gata, prin credință, pentru libera renaștere a înfierii! Lepădând robia prea rea a păcatelor, dar dobândind prea fericita robie a Domnului, să fie învrednicit să moștenească Împărăția cerurilor. Dezbrăcați prin mărturisire pe *"omul cel vechi, stricat prin poftete înșelăciunii"*¹⁰ *"ca să vă îmbrăcați cu omul cel nou, reinnoit prin cunoașterea Ziditorului"*¹¹. Dobândiți, prin credință, *"arvuna Sfântului Duh"*¹², ca să puteți fi primiți *"în locașurile veșnice"*¹³. Apropiați-vă de pecetea cea tainică, ca să fiți bine cunoscuți Stăpânului! Numărați-vă în turma sfântă și cuvântătoare a lui Hristos, ca să fiți orânduți în dreapta Lui și să moșteniți viața pregătită vouă! Cei care au în jurul lor încă asprimea păcatelor sunt în stânga deoarece nu s-au apropiat de harul lui Dumnezeu, dat prin Hristos prin renașterea băii botezului. Când spun: "renaștere", nu vorbesc de renașterea trupurilor, ci de renașterea duhovnicească a sufletului. Trupurile se nasc prin părinți din această lume, pe când sufletele se nasc prin credință. Căci *"Duhul unde voiește suflă"*¹⁴. Dacă vei fi vrednic, atunci ai să auzi: *"Bine, slugă bună și credincioasă"*¹⁵, iar aceasta va fi când se va vedea că n-ai pe conștiință nici o pată de fățarnicie.

3. Dacă cineva din cei de aici ar gândi să pună la încercare harul, se înșală pe sine și nu cunoaște puterea lucru-

9. Luca 23, 43.

10. Efes. 4, 22.

11. Col. 3, 10.

12. II Cor. 5, 5.

13. Luca 14, 9.

14. Ioan 3, 8.

15. Matei 25, 21.

rilor. Ai, omule, sufletul nefățarnic, din pricina Celui care cercă inimile și rărunchii¹⁶! După cum cei care vor să pornească la război cercetează vârsta și trupurile ostașilor, tot astfel și Domnul, înrolând în armata Sa sufletele, cercează intențiile. Dacă Dumnezeu ar găsi pe cineva că are ascunsă în el fățarnicia, atunci îl leapădă pe omul acela ca pe unul ce nu-i în stare să ia parte la lupta cea adevărată. Dar dacă ar găsi un om vrednic, acestuia îi dă cu grabă harul. Domnul nu dă cele sfinte căinilor¹⁷, ci acolo unde vede conștiința cea bună, acolo dă pecetea cea mântuitoare și minunată, de care tremură demonii și o cunosc îngerii, ca unii să fugă fiind goniți de pecete, iar ceilalți să o îmbrățișeze ca pe bunul lor propriu. Cei care primesc această duhovnicească și mântuitoare pecete trebuie să aibă și intenție potrivită. Și după cum condeii sau săgeata au nevoie de cineva care să lucreze cu ele, tot astfel și harul are trebuință de credincioși.

4. Nu iei o armă stricăcioasă, ci una duhovnicească! De acum înainte ești sădit în raiul cel spiritual. Iei un nume nou, pe care mai înainte nu-l aveai. Până acum erai catehumen, dar acum ai fost numit credincios. De acum înainte ești transplantat printre măslinii cei spirituali. Din măslin sălbatic ești *"altoit în măslin bun"*¹⁸; din păcate, întru dreptate; din întinăciune, întru curățenie. Ești părtaș viei celei sfinte. Dacă vei rămâne în butucul de vie, vei crește ca o coardă aducătoare de rod; dar dacă nu vei rămâne, atunci vei fi mistuit de foc¹⁹. Așadar, să aducem rod după cum se cuvine. Să nu ni se întâmple ceea ce s-a întâmplat cu acel smochin neroditor²⁰! Ca nu cumva să vină și acum ca altădată Iisus și să ne blesteme pentru că n-am făcut rod.

16. Ps. 7, 10.

17. Matei 7, 6.

18. Rom. 11, 24.

19. Ioan 15, 4-6.

20. Matei 21, 19.

Ci să dea Dumnezeu ca toți să spunem cuvintele: *"Iar eu sunt ca un măslin roditor în casa lui Dumnezeu. Nădărdit-am spre mila lui Dumnezeu în veac"*²¹. Nu un măslin pământesc, ci unul spiritual, unul purtător de lumină! Lucrul lui Dumnezeu este deci de a sădi și a uda, iar al tău, de a aduce rod. Lucrul lui Dumnezeu este de a da harul, iar al tău, de a-l lua și a-l păstra. Nu disprețui harul prin faptul că ți-a fost dat în dar! Ci, după ce l-ai primit, păstrează-l cu evlavie!

5. Acum este timpul mărturisirii. Mărturisește-ți faptele făcute cu cuvântul, cu lucrul, noaptea și ziua. Mărturisește-ți la vreme potrivită și primește în ziua mântuirii²² vistieria cea cerească! Îndeletnicește-te cu exorcismele! Ia parte la cateheze și ține minte cele ce vor fi spuse! Catehezele nu se rostesc aici numai ca să le auzi, ci ca să pecețuiești prin credință cele spuse. Lasă la o parte toată grija cea lumească! Căci alergi pentru suflet²³. Părăsește cu totul cele lumești. Mici sunt cele părăsite, dar mari cele dăruite de Domnul! Părăsește cele prezente și crede în cele viitoare! Ai petrecut atâția ani ocupându-te zadarnic cu cele lumești, și nu consacră patruzeci de zile în rugăciune²⁴ pentru sufletul tău? Scriptura spune: *"Oprți-vă și cunoașteți că Eu sunt Dumnezeu"*²⁵. Dă la o parte vorbăria multă și nețrebnică! Nu bârfi și nici nu asculta cu plăcere pe cel care bârfește, ci mai vârtos fii gata la rugăciune! Arată printr-o viață austeră tăria inimii tale²⁶! Curățește-ți vasul²⁷, ca să primești mai mult har! Iertarea păcatelor se dă în chip egal tuturor, dar împărtășirea Sfântului Duh s-a dăruit²⁸ *"după*

21. Ps. 51, 7.

22. II Cor. 6, 2.

23. Pilde 7, 23.

24. în rugăciune > în [C. - A.].

25. Ps. 45, 10.

26. că inima ta este moartă [C. - A.].

27. Matei 23, 26.

28. se dăruiește [C. - A.].

*măsura credinței*²⁹ fiecăruia. Dacă te ostenești puțin, puțin primești. Dacă lucrezi însă mult, mare este răsplata. Alergi pentru tine însuți: urmărește folosul!

6. Dacă ai ceva contra cuiva, iartă-l! Te apropii ca să iei iertarea păcatelor; trebuie ca și tu să ierți celui care ți-a greșit. Căci cu ce obraz vei spune Domnului: "Iartă-mi multele mele păcate", dacă tu nu ierți aproapelui tău nici puținele sale greșeli³⁰? Fii sărguincios la slujbele bisericești! Nu numai acum, când ți se cere sărguință de către clerici, ci și după primirea harului. Dacă este un lucru bun ceea ce se face aici înainte de a primi harul, oare nu este bun și după ce ți-a fost dat? Dacă este un lucru de temei ca să fii udat și lucrat înainte de a fi altoit, oare nu-i cu mult mai bine după ce ai fost sădit? Nevoiește-te pentru sufletul tău mai cu seamă în acest fel de zile. Hrănește-ți sufletul cu citirile dumnezeiești! Domnul ți-a pregătit masă duhovnicească. Zi și tu cu Psalmistul: *"Domnul mă păstorește și nimic nu-mi va lipsi. În loc cu verdeață, acolo m-a sălășluit; la apa odihnei m-a hrănit. Sufletul meu l-a întors"*³¹. Aceasta pentru ca îngerii să se bucure împreună cu voi, și Însuși Hristos, marele Arhiereu, primind dorința voastră, să vă ofere pe toți Tatălui și să-I spună: *"Iată Eu și pruncii pe care mi i-a dat Dumnezeu"*³². Hristos să vă păzească pe toți ca să-I bineplăceți lui Dumnezeu! Lui, slava și puterea în vecii nesfârșiți ai vecilor. Amin.

29. Rom. 12, 6.

30. Matei 18, 23-35.

31. Ps. 22, 1-2.

32. Isaia 8, 18; Evr. 2, 13.

CATEHEZA A II-A
CĂTRE CEI CARE AU SĂ SE LUMINEZE
Rostită în Ierusalim

Despre pocăință. Despre iertarea păcatelor și despre cel potrivit. Citire din Iezechiel: *'Dreptatea dreptului peste el va fi, și fărădelegea celui fără de lege peste el va fi. Dacă cel fără de lege se va întoarce de la toate fărădelegile lui...'*¹, și celelalte.

1. Greu lucru este păcatul, iar călcarea de lege este o boală prea cumplită a sufletului. Păcatul taie nu numai nervii sufletului, dar este pricinuitorul focului veșnic. Păcatul este un rău săvârșit prin libera voință a omului, odrasla a poftei. Profetul spune lămurit că păcătuim prin propria noastră voință: *"Eu te-am sădit viță roditoare, toată adevărată; cum te-ai întors într-o amărăciune viță străină?"*². Sadul este bun, dar fructul rău. Răul provine din libera voință. Săditorul nu are nici o vină³. Via însă prin foc se va arde, pentru că a fost sădită spre a aduce rod bun, dar prin libera voință a făcut rod rău. *"Dumnezeu, după cum spune Ecclesiastul, a făcut pe om drept, dar oamenii au născocit multe viclesuguri"*⁴. Iar Apostolul spune: *"Suntem făptura lui Dumnezeu, zidiți spre fapte bune"*⁵. Așadar, pentru că

1. Iezechiel 18, 20-21.

2. Ieremia 2, 21.

3. Sadul este bun, dar fructul rău. Răul provine din libera voință. Săditorul n-are nici o vină. Sadul este bun, dar fructul rău prin voință; și pentru aceasta săditorul n-are nici o vină [C. – A.].

4. Eccl. 7, 29.

5. Efes. 2, 10.

este bun, Ziditorul ne-a zidit spre fapte bune; zidirea însă prin propria ei voință s-a îndreptat spre răutate.

Deci, după cum s-a spus, greu lucru este păcatul, dar nu de nevindecat. Greu pentru cel stăpânit de păcat, dar ușor de vindecat pentru cel care, prin pocăință, îl leapădă. Închipuiește-ți că cineva ține foc în mână. Atâta vreme cât ține cărbunele aprins, negreșit îl arde; dar dacă ar lepăda cărbunele, o dată cu el a îndepărtat⁶ și arderea. Dacă cineva socotește că nu se arde dacă păcătuiește, acelaia Scriptura îi spune: "*Va ascunde cineva foc în sân și nu i se vor arde hainele?*"⁷.

În adevăr, păcatul arde nervii sufletului⁸.

2. Poate că va spune cineva:

– Ce este oare păcatul? Este animal? Este inger? Este demon? Ce este acesta care lucrează în lăuntru nostru?

– Nu este, omule, un vrăjmaș care te asaltează din afară, ci o odraslă rea, care crește din tine⁹. "*Privește drept cu ochii tăi*"¹⁰, și a încetat pofta! Stăpânește bunurile tale și nu lua pe cele străine¹¹, și răpirea a adormit! Gândește-te la judecata viitoare, și nu vor avea vreo putere asupra ta nici desfrânarea, nici adulterul, nici uciderea și nici o altă fărădelege! Când însă uiți pe Dumnezeu, atunci începi să cugeți rele și să săvârșești fărădelegi!

3. Nu ești însă tu singurul pricinuitor al păcatului, ci este și un alt sfătuitor foarte rău, diavolul. Acela sfătuieste pe toți¹², dar nu are putere peste cei care nu-l ascultă. Pentru aceea Ecclesiastul spune: "*Dacă duhul celui puternic se*

6. aruncat [C. – A.].

7. Pilde 6, 27.

8. sufletului + și zdrobește oasele cele spirituale ale minții și întunecă lumina inimii [C. – A.].

9. tine + prin propria ta voință [C. – A.].

10. Pilde 4, 25.

11. Stăpânește bunurile tale și nu lua pe cele străine] nu răpi pe cele străine [C. – A.].

12. pe toți > în [C. – A.].

*va sui peste tine, să nu-ți lași locul tău*¹³. Încuie ușa ta, îndepărtează-l de la tine, și nu te va vătăma! Dacă însă vei primi cu indiferență amintirea poftei, atunci pofta, cu ajutorul gândurilor, se înrădăcinează în tine, îți înlănțuie judecata și te trage în groapa relelor.

Dar poate vei spune:

– Sunt credincios și nu mă stăpânește pofta oricât de des m-aș gândi la ea!

– Nu știi oare că adeseori o rădăcină care stăruie sfărâmă și piatra? Nu primi sămânța, că îți va sfâșia credința! Smulge răul din rădăcină înainte de a înflori! Nu cumva să te lenevești la început, ca mai pe urmă să umbli după secure și foc¹⁴! Dacă ochii încep să te doară, îngrijește-te la timp, ca să nu se întâmple să cauți doctor când ai orbit!

4. Diavolul este pricinuitoarea păcatului și tatăl relelor. Aceasta a spus-o Domnul, nu eu. *"Dintru început diavolul păcătuiește"*¹⁵. Înainte¹⁶ de el n-a păcătuit nimeni. Diavolul a păcătuit; dar n-a primit în mod necesar facultatea de a păcătuia de la firea sa – pentru că în acest caz pricina păcatului se ridică până la Creator –, ci, cu toate că a fost bun, totuși, prin propria sa voință, a ajuns diavol, căpătându-și numele din faptele sale. Era arhanghel, mai pe urmă a fost numit diavol, de la διαβάλλειν¹⁷. Era slujitor bun al lui Dumnezeu, și a ajuns Satana, primind pe bună dreptate acest nume, căci cuvântul satana se tălmăcește: cel potrivnic. Nu sunt ale mele învățăturile acestea, ci ale lui Iezechiel, profetul purtător de Duh. Acela, făcând plângere împotriva lui, zice: *"Tu, pecetea asemănării și cununa frumuseții, te-ai născut în paradisul lui Dumnezeu"*¹⁸. Și mai jos puțin: *"Ai*

13. Eccl. 10, 4.

14. Matei 3, 10.

15. I Ioan 3, 8.

16. Înainte] Căci înainte [C. – A.].

17. διαβάλλειν = a calomnia.

18. Iezechiel 28, 12-13.

fost¹⁹ fără prihană în zilele tale din ziua în care ai fost creat până când s-au găsit în tine nedreptăți²⁰. Foarte bine a spus: "S-au găsit în tine", căci răul n-a fost introdus din afară, ci însuși l-a născut. Profetul a spus apoi și cauza: "Inima ta s-a înălțat din pricina frumuseții tale; din pricina mulțimii păcatelor tale și din pricina păcatului tău te-ai rănit²¹ și te-am aruncat pe pământ²²". În același sens spune și Domnul în Evanghелиi: "Am văzut pe Satana ca un fulger căzând din cer²³". Vezi acordul dintre Vechiul Testament și Noul Testament? Când a căzut, a atras pe mulți împreună cu el. Satana stârnește poftete în cei care-l ascultă. De la el vin adulterul, desfrâul și toate viciile. Din pricina lui, strămoșul nostru Adam a fost scos afară din rai și a fost mutat în pământul purtător de spini, în locul paradisiului care producea de la sine roade minunate.

5. Poate că cineva va spune:

– Ce dar? Am pierit pentru că am fost înșelați? Nu mai este oare de acum mântuire? Am căzut. Oare nu mai putem să ne sculăm²⁴? Am orbit. Oare nu mai putem să vedem? Am ologit. Oare nu mai putem să mergem bine? Și, ca să spunem pe scurt, am murit; oare nu mai putem învia?

– Oare²⁵, omule, Cel care a înviat pe Lazăr, mort de patru zile, pe Lazăr care mirosea greu²⁶, oare nu te va învia cu mult mai ușor pe tine, care trăiești? El, Care Și-a vărsat cinstitul Său sânge pentru noi, El Însuși va izbăvi de păcat! Să nu deznădăjduim, fraților! Să nu ne aruncăm pe noi

19. Am adoptat la traducere lecțiunea Sfintei Scripturi.

20. Iezechiel 28, 15.

21. și din pricina păcatului tău te-ai rănit > în [C. – A.].

22. Iezechiel 28, 17.

23. Luca 10, 18.

24. Ieremia 8, 4.

25. Oare > în [C. – A.].

26. Ioan 11, 11-44.

înșine într-o stare disperată! Cumplit lucru este să nu ai nădejdea pocăinței! Cel care nu așteaptă mântuirea adaugă, fără socoteală, păcat lângă păcat. Dar cel care are nădejdea de vindecare se îngrijește bine în viitor de el însuși. Tâlharul care nu așteaptă grațiere va ajunge la nesăbuintă; dar cel care speră să fie grațiat, adeseori se pocăiește. Mai mult: șarpele își leapădă bătrânețea; iar noi nu vom lepăda păcatul? Dacă este lucrat bine, un pământ plin cu spini se schimbă în pământ roditor. Oare noi să nu putem să ne mântuim? Fîrea omenească deci are putință să se mântuie; este nevoie însă de voință.

6. Dumnezeu iubește pe oameni, și-i iubește mult. Să nu spui: Am fost desfrânat, am făcut adulter, am păcătuțit greu și nu o dată, ci de mai mult ori. Oare mă va ierta? Oare îmi va trece cu vederea păcatele? Ascultă ce spune Psalmistul: *"Cât este de mare mulțimea bunătății Tale, Doamne!"*²⁷. Toate păcatele tale adunate la un loc nu biruiesc mulțimea milostivirii lui Dumnezeu! Rănile tale nu înving marea²⁸ Sa iscusință medicală! Dă-te numai pe tine însuși cu credință! Spune Doctorului boala! Spune și tu ca David: *"Am spus: "Voi mărturisi Domnului fărădelegea mea"*²⁹. Atunci ți se va întâmpla ceva asemănător cu ceea ce este spus: *"Și Tu ai iertat păgânătatea inimii mele"*³⁰.

7. Vrei să vezi iubirea de oameni a lui Dumnezeu, tu, care ai venit de curând la cateheză? Vrei să vezi iubirea de oameni a lui Dumnezeu și mulțimea îndelungii Sale răbdări? Ascultă cum s-a purtat cu Adam! Adam, cea dintâi plăsmuire a lui Dumnezeu, n-a ascultat. Oare nu putea Dumnezeu să aducă îndată peste el moartea? Totuși, privește ce face Domnul Cel prea iubitor de oameni! Îl scoate din paradis – căci nu mai era vrednic să locuiască acolo din

27. Ps. 30, 19.

28. marea > în [C. – A.].

29. Ps. 31, 6.

30. Ps. 31, 6.

pricina păcatului – și-l așază în fața raiului³¹, pentru ca văzând de unde a căzut și din ce locuri, în care locuri a fost coborât, să se mântuie de acum înainte prin pocăință. Cain, primul om născut, a ajuns ucigașul fratelui său; el este izvoditorul relelor, începătorul uciderilor, cel dintâi invidios. Cu toate că și-a ucis fratele, totuși cum este osândit? *"Gemând și tremurând vei fi pe pământ!"*³². Mare este păcatul, mică osânda!

8. Cu adevărat și în exemplele de mai sus se vede iubirea de oameni a lui Dumnezeu; totuși e mică față de exemplele ce urmează. Gândește-te la cele întâmplăte pe timpul lui Noe! Au păcătuit uriașii³³ și multă fărădelege s-a răspândit atunci pe pământ. Din această pricină avea să vină potopul³⁴. Dumnezeu pronunță amenințarea Sa în anul al cincisutelea³⁵; totuși în anul al șasesutelea a adus potopul pe pământ³⁶. Vezi cât de mare este iubirea de oameni a lui Dumnezeu, încât se întinde timp de o sută de ani? Oare ceea ce a făcut atunci, după o sută de ani, nu putea să facă îndată? Intenționat a întins Dumnezeu iubirea Sa de oameni, ca să le dea timp de pocăință. Vezi bunătatea lui Dumnezeu? Dacă oamenii de³⁷ atunci s-ar fi pocăit, n-ar fi fost lipsiți de iubirea de oameni a lui Dumnezeu.

9. Să mergem acum și la alții care au fost mântuiți prin pocăință. Poate că una dintre femei va zice:

– Am trăit în desfrânare, am săvârșit adulter, mi-am pângărit trupul cu tot felul de destrăbălări. Mă pot oare mântui?

31. Fac. 3, 24.

32. Fac. 4, 12.

33. Fac. 6, 4.

34. Fac. 6, 17.

35. Fac. 5, 32.

36. Fac. 7, 11.

37. oamenii de > în [C. – A.].

- Uită-te, femeie, la Raav și așteaptă și tu mântuirea! Dacă femeia care a făcut desfrânare pe față și în public s-a mântuit prin pocăință, oare femeia care a făcut o dată desfrânare, înainte de a primi harul, nu se mântuie prin pocăință și post? Caută cum s-a mântuit aceea! Raav a spus numai aceste cuvinte: *"Dumnezeul vostru este în cer și pe pământ"*³⁸. A spus: *"Dumnezeul vostru"*, căci n-a îndrăznit, din pricina desfrânării, să-L numească Dumnezeu ei. Și dacă dorești să ai o mărturie scrisă că ea s-a mântuit, atunci o găsești în psalmi: *"Îmi voi aduce aminte de Raav și de Babilon care Mă cunosc"*³⁹. Cât este de mare iubirea de oameni a lui Dumnezeu, că pomenește în Scripturi și pe desfrânate! N-a spus numai: *"Îmi voi aduce aminte de Raav și de Babilon"*, ci împreună cu cuvintele: *"care Mă cunosc"*.

Prin urmare, este mântuire și pentru bărbați, și pentru femei la fel; iar aceasta se capătă prin pocăință.

10. Chiar dacă poporul întreg ar păcătui, totuși nu este biruită iubirea de oameni a lui Dumnezeu. Poporul evreu și-a făcut vițel de aur; Dumnezeu însă nu S-a depărtat de iubirea Sa de oameni. Au tăgăduit oamenii pe Dumnezeu, dar Dumnezeu nu S-a tăgăduit pe El Însuși⁴⁰. Ei au spus: *"Aceștia sunt dumnezeii tăi, Israele!"*⁴¹, și totuși Dumnezeul lui Israel a fost iarăși, ca de obicei, mântuitorul lor. N-a păcătuit numai poporul, ci și Aaron arhiereul. Însuși Moise spune: *"Încă și pe Aaron S-a mâniat Domnul. Și m-am rugat pentru el, spune Moise, și Dumnezeu l-a iertat"*⁴². Moise rugându-se pentru arhiereul care a păcătuit, a înduplecat pe Domnul. Dar Iisus Unul-Născut nu înduplecă oare pe Dumnezeu când Se roagă pentru noi? Dumnezeu n-a oprit pe Aaron, din pricina păcatului său, să ajungă arhiereu. Pe tine

38. Isus Navi 2, 11.

39. Ps. 86, 3.

40. II Tim. 2, 13.

41. Ieș. 32, 4.

42. Deut. 9, 20.

însă, care vii dintre neamuri, te va opri să vii la mântuire? Pocăiește-te, omule, deci și tu la fel, și nu-ți este oprit harul! Ai pe viitor o viață fără de prihană! Cu adevărat Dumnezeu este iubitor de oameni și nici un om nu va putea să cuprindă în cuvinte după vrednicie iubirea de oameni a lui Dumnezeu. Nici chiar dacă s-ar aduna toate limbile oamenilor⁴³ la un loc, nu vor putea să exprime măcar o parte din iubirea Sa de oameni. Ceea ce spunem noi este numai o parte din cele scrise despre dragostea Sa față de oameni. Nu știm însă cât a iertat și pe îngerii. Și pe îngerii îi iartă Dumnezeu, deoarece unul singur este fără de păcat, Iisus, Care curățește păcatele noastre. Dar despre îngerii am vorbit îndeajuns.

11. Dacă vrei, îți voi arăta și alte pilde de oameni care au fost iertați prin pocăință. Mergi și la fericitul David și ia-l exemplu de pocăință! Marele David a păcătuit. După ce s-a odihnit la amiază, s-a plimbat prin palat⁴⁴, a privit fără mult control asupra sa și a căzut într-o greșeală omenească. Păcatul s-a săvârșit, dar n-a pierit o dată cu el și conștiința de a-și mărturisi păcatul. A venit Natan profetul⁴⁵, mustător aspru și doctor al răniilor, și i-a spus: *"Domnul S-a mâniat; ai păcătuit"*. Un om simplu a vorbit împăratului. Împăratul cel îmbrăcat în purpură nu s-a mâniat, căci nu se uita la cel care vorbea, ci la Cel care l-a trimis. Nu l-a orbit cohorta ostașilor din jurul său. Din contră, se gândea la oastea îngerească a Domnului și tremura în fața *"Celui nevăzut ca și cum l-ar fi văzut"*⁴⁶. Și a spus celui care a venit la el, dar mai bine-zis Celui care l-a trimis, răspunzând⁴⁷: *"Am păcătuit înaintea Domnului!"*⁴⁸. Vezi smerenia împăra-

43. oamenilor > în [C. - A.].

44. II Regi 11, 2.

45. II Regi 12, 1.

46. Evr. 11, 27.

47. răspunzând > în [C. - A.].

48. II Regi 12, 13.

tului? Vezi mărturisirea lui? Avea oare cineva vreo dovadă contra lui? Știau oare oamenii de fapta lui? Fapta s-a săvârșit repede; profetul îndată a fost de față ca să-l mustre, iar cel ce a păcătuit își mărturisește greșeala. Și pentru că a mărturisit-o cu grabă, s-a vindecat foarte repede. Profetul Natan, care-l amenință, zice îndată: *"Domnul a iertat păcatul tău"*⁴⁹. Vezi cât de repede s-a schimbat iubitorul de Dumnezeu? Totuși Natan zice: *"Ai întârâtat mult pe vrăjmașul Domnului"*⁵⁰. Tu, împărate, aveai mulți dușmani din pricina dreptății tale; castitatea ta, însă, te întărea. Dar pentru că ai aruncat cea mai bună armă, ai sculat pe vrăjmași contra ta". Astfel l-a mângâiat profetul pe David.

12. Deși fericitul David a auzit mai cu seamă cuvintele: *"Domnul a iertat păcatul tău"*, totuși împăratul⁵¹ nu s-a depărtat de pocăință, ci s-a îmbrăcat cu sac în loc de porfiră, ședea în cenușă și pe pământ în loc de tron ferecat cu aur⁵². Dar nu numai că ședea pe cenușă, ci chiar mâncarea lui îi era de cenușă, după cum însuși spune: *"Cenușă ca pâine am mâncat"*⁵³. Cu lacrimi și-a topit ochiul care a poftit: *"Spăla-voi, spune el, în fiecare noapte patul meu, cu lacrimile mele așternutul meu voi uda"*⁵⁴. Înalții demnitari îl rugau să mănânce pâine, și el nu-i asculta! Timp de șapte zile și-a prelungit postul⁵⁵. Dacă un împărat astfel își mărturisește păcatul, oare tu, un simplu om, nu ești dator să ți-l mărturisești? După răscoala lui Abesalom, deși avea multe căi de fugă, totuși a preferat să fugă prin Muntele Măslinilor⁵⁶, ca și cum ar fi invocat cu mintea sa pe Mântuitorul care avea să Se înalțe la ceruri de acolo. Când Șimei

49. II Regi 12, 13.

50. II Regi 12, 14.

51. împăratul > în [C. - A.].

52. II Regi 12, 16.

53. Ps. 101, 10.

54. Ps. 6, 6.

55. II Regi 12, 17-18.

56. II Regi 15, 30.

il blestema amar pe David, acesta spune: *"Lăsați-l!"*⁵⁷, căci știa că celui care iartă, i se vor ierta păcatele.

13. Vezi că este un lucru bun să ne mărturisim păcatele? Vezi că se mântuiesc cei care se pocăiesc? Și Solomon a căzut⁵⁸. Totuși ce spune? *"Mai pe urmă m-am căit"*⁵⁹. Și Ahab, împăratul Samariei, a fost cu totul fără de lege: era idolatru, necuvios, omorător de profeți, străin de buna credință, poftitor de ogoare și vii străine⁶⁰. Dar când a omorât pe Nabot prin Izabela, când a venit profetul Ilie numai ca să-l amenințe, și-a sfâșiat hainele și s-a îmbrăcat cu sac⁶¹. Ce spune iubitorul de oameni Dumnezeu către Ilie? *"Ai văzut cum s-a umilit Ahab înaintea Mea?"*⁶². Ca și cum voia să plece râvna cea înflăcărată a profetului spre a face pogorământ celui care se pocăia. *"Nu voi aduce, zice Domnul, nenorocire în zilele lui"*⁶³. Și cu toate că Ahab nu avea să se îndepărteze de răutate, după ce a fost iertat, totuși milostivul Dumnezeu îl iartă. Lui Dumnezeu nu-l era necunoscut viitorul, dar El dăruiește iertare potrivită pentru timpul în care acesta s-a pocăit. Calitatea unui judecător drept este de a pronunța sentințe în conformitate cu fiecare faptă săvârșită.

14. Un alt exemplu: Ieroboam stătea la jertfelnic ca să jertfească idolilor⁶⁴. Mâna i s-a uscat pentru că a poruncit să prindă pe profetul care-l muștrase⁶⁵. Când însă a cunoscut, prin încercarea ce o suferise, puterea profetului din fața sa, zice: *"Roagă-te pentru mine înaintea Domnului Dum-*

57. II Regi 16, 10.

58. III Regi 11, 4.

59. Pilde 24, 32.

60. III Regi 20-22.

61. III Regi 21, 27.

62. III Regi 21, 29.

63. III Regi 21, 29.

64. III Regi 13, 1.

65. III Regi 13, 4.

*nezeiului tău!*⁶⁶. Și pentru aceste cuvinte mâna lui a ajuns în starea de mai înainte. Dacă pe Ieroboam l-a vindecat profetul, pe tine oare Hristos nu poate să te slobozească, tămăduindu-ți păcatele?

Și Manase a fost cu totul fără de lege; a tăiat cu fierăstrăul pe Isaia⁶⁷, s-a pângărit cu tot felul de slujiri idolești și a umplut Ierusalimul cu sânge nevinovat⁶⁸. Totuși, când a fost dus rob în Babilon, a folosit Manase încercarea nenorocirilor suferite spre a se vindeca prin pocăință. Într-adevăr Scriptura spune: *"Manase s-a smerit înaintea lui Dumnezeu și s-a rugat, iar Domnul l-a ascultat și l-a dus înapoi în împărăția sa"*⁶⁹. Dacă cel care a tăiat cu fierăstrăul pe profet s-a mântuit prin pocăință, oare tu, care n-ai făcut un păcat atât de mare, să nu te mântui?

15. Caută ca nu cumva să nu crezi în puterea pocăinței! Vrei să cunoști cât de mare putere are pocăința? Vrei să cunoști excelenta armă a mântuirii și să afli câtă putere are mărturisirea? Prin mărturisire Iezechia a ucis o sută opzeci și cinci de mii de dușmani⁷⁰. Cu adevărat mare este și această faptă, totuși încă mică față de aceea pe care o voi spune. Același împărat, prin pocăință, a întors hotărârea dumnezeiască ce era pronunțată asupra lui. Când era bolnav, Isaia îi zice: *"Fă rânduială în casa ta, căci vei muri și nu vei trăi!"*⁷¹. Ce putea să mai aștepte? Ce nădejde de mântuire să mai aibă când profetul i-a spus: *"căci vei muri"*? Cu toate acestea, Iezechia nu s-a îndepărtat de pocăință; ci, amintindu-și de ceea ce este scris: *"Când te vei întoarce și vei suspina, atunci te vei mântui"*⁷², s-a întors cu fața la perete, și-a înălțat mintea sa din așternut la cer – căci gro-

66. III Regi 13, 6.

67. Evr. 11, 37.

68. IV Regi 21, 16.

69. II Paralip. 33, 12-13.

70. IV Regi 19, 35.

71. IV Regi 20, 1; Isaia 38, 1.

72. Isaia 30, 15.

simea zidurilor nu împiedică rugăciunile făcute cu evlavie de a se înălța în sus spre Dumnezeu – și a zis: "Doamne, adu-Ți aminte de mine!"⁷³. "Îmi este de ajuns, Doamne, să mă vindec dacă Ți aduci aminte de mine! Tu nu stai sub vremi, ci Tu însuși ești legiuitorul vieții! Viața noastră nu depinde, după cum flecăresc unii oameni, de nașterea și conjuncția stelelor. Tu însuși ești, după cum voiești, legiuitor și al vieții, și al duratei vieții!". Și acelaia care nu mai avea nici o nădejde să mai trăiască din pricina sentinței profetului, i s-au mai adăugat vieții lui cincisprezece ani⁷⁴. Și ca semn pentru adevărarea cuvintelor profetului, s-a întors iarăși soarele din drumul său⁷⁵. Mai mult: pentru Iezechia soarele s-a întors; pentru Hristos, însă, soarele a pierit; soarele nu s-a întors, ci a pierit, arătând prin aceasta deosebirea dintre cei doi, dintre Iezechia și Iisus. Iezechia a avut puterea să îndepărteze hotărârea lui Dumnezeu; dar Iisus nu dăruiește iertarea păcatelor? Întoarce-te și suspină pentru tine însuși! Încuie ușa și roagă-te ca să ți se ierte păcatele⁷⁶, ca să ridici din jurul tău flăcările cele arzătoare! Mărturisirea păcatelor are putere să stingă și focul, are putere să îmblânzească și leii⁷⁷!

16. Dacă totuși nu crezi, gândește-te ce s-a întâmplat lui Anania și tovarășilor lui! Ce izvor de apă a vărsat? Câte xeste⁷⁸ puteau să stingă focul care se înălța de patruzeci și nouă de coți? Dar acolo unde puțin⁷⁹ se înălța flacăra, acolo se revărsa credința ca un fluviu și acolo rosteau leacul relexor. "Drept ești, Doamne, în toate câte ai făcut nouă; am păcătuit și am făcut fărădelegi!"⁸⁰. Pocăința a stins

73. Isaia 38, 3-4.

74. Isaia 38, 5.

75. Isaia 38, 7-8.

76. Matei 6, 6.

77. Daniel 6, 23.

78. O xestă are capacitatea de 0,4094 m³.

79. puțin] mult [C. – A.].

80. Daniel 3, 27-29.

flăcările. Dacă nu crezi că pocăința poate să stingă focul gheenii, atunci află aceasta din cele întâmplate lui Anania și tovarășilor lui!

Dar poate că unul dintre ascultătorii isteți la minte va spune:

– Dumnezeu, pe bună dreptate, i-a izbăvit pe aceia atunci! Pentru că n-au voit să slujească idolilor, pentru aceea le-a dat Dumnezeu puterea!

Pentru că s-a adus această obiecție, dau un alt exemplu de pocăință.

17. Ce părere ai despre Nabucodonosor? N-ai auzit din Scripturi că era sângeros, sălbatic și că avea voință de leu⁸¹? N-ai auzit că a scos la lumină din morminte oasele împăraților⁸²? N-ai auzit că a dus în robie pe poporul iudeu? N-ai auzit că a orbit ochii împăratului⁸³, după ce acesta și-a văzut copiii înjunghiați? N-ai auzit că a sfărâmat heruvimii? Nu vorbesc de cei spirituali – departe de mine acest gând! Să nu presupui aceasta, omule! –, ci de cei sculptați⁸⁴. N-ai auzit că a sfărâmat ilastiriul, prin care vorbea Dumnezeu⁸⁵? Că a călcat în picioare catapetasma sfințeniei? Că a luat altarul tămâierii și l-a dus în templul idolilor⁸⁶? Că a furat toate ofrandele? Că a ars din temelie templul? De ce pedeapsă era vrednic Nabucodonosor pentru că a omorât pe împărat, pentru că a ars cele sfinte, pentru că a dus în robie pe poporul iudeu, pentru că a pus sfintele vase în templul idolilor? Oare nu era vrednic de mii de ori de moarte?

18. Ai văzut mărimea nelegiuirilor? Vino acum să vezi iubirea de oameni a lui Dumnezeu! Nabucodonosor s-a sălbăticit; locuia în pustie; se biciuia ca să se mântuie.

81. IV Regi 25, 1-20.

82. Ieremia 8, 1; Baruh 2, 24.

83. IV Regi 25, 7.

84. Ieș. 25, 18-20.

85. Ieș. 25, 22.

86. Daniel 1, 2.

Avea unghii ca de leu, căci răpise cele sfinte. Avea păr de leu, căci ca un leu răcnea și urla. Mânca iarbă ca boii, căci era o vită ce nu cunoștea pe Cel care i-a dat împărăția⁸⁷. Trupul lui s-a vopsit cu rouă⁸⁸, pentru că deși a văzut mai înainte că focul a fost stins cu rouă, totuși n-a crezut⁸⁹. Și ce se întâmplă? *"După acestea, zice el, eu, Nabucodonosor, am ridicat ochii mei spre cer și am binecuvântat pe Cel Preaînalt și L-am lăudat și L-am slăvit pe Cel care trăiește în veci"*⁹⁰. Așadar, când a cunoscut pe Cel Preaînalt, când l-a înălțat lui Dumnezeu glas de mulțumire, când s-a căit de cele ce a făcut, când și-a cunoscut propria slăbiciune, atunci Dumnezeu i-a dat înapoi demnitatea împărătească.

19. Cum oare? Pe Nabucodonosor care a făcut atâtea fărâdelegi, dar s-a mărturisit, l-a iertat și i-a dat împărăția, iar ție, care te pocăiești, nu-ți dă iertarea păcatelor și împărăția cerurilor, dacă vei trăi în chip vrednic? Domnul este iubitor de oameni; este grabnic la iertare, dar târzielnic la pedeapsă. Nimeni să nu-și piardă nădejdea de mântuirea lui! Petru, verhovnicul și înaintestătătorul apostolilor, s-a lepădat de trei ori de Domnul înaintea unei slujnice⁹¹. Totuși căindu-se, a plâns cu amar. Plânsul său arată că s-a căit din inimă. Pentru aceasta nu numai că a fost iertat pentru lepădarea sa, dar chiar a avut mai departe nestrămutată vrednicia apostolică.

20. Așadar, fraților, pentru că aveți multe exemple de oameni care au păcătuit, dar s-au pocăit și s-au mântuit, mărturișiți-vă și voi Domnului cu osârdie ca să vi se ierte păcatele săvârșite până acum, să fiți învredniciți de darurile cerești și să moșteniți Împărăția cerurilor cu toți sfinții, în Hristos Iisus, Căruia este slava în vecii vecilor. Amin.

87. Daniel 4, 29.

88. Daniel 4, 30.

89. Daniel 3, 20-27.

90. Daniel 4, 31.

91. Matei 36, 69-75; Marcu 14, 70-72; Luca 22, 55-62; Ioan 18, 17-18, 25-27.

CATEHEZA A III-A
CĂTRE CEI CARE AU SĂ SE LUMINEZE
Rostită în Ierusalim

Despre Botez. Citire din Epistola către Romani: *"Sau nu știți că oricâți ne-am botezat în Hristos Iisus, ne-am botezat întru moartea Lui? Ne-am îngropat prin botez împreună cu El întru moarte"¹, și celelalte.*

1. *"Veseliți-vă, ceruri, și să se bucure pământul!"², din pricina acelor care se vor stropi cu isop și se vor curăți cu isopul cel spiritual, prin puterea Celui care în timpul patimilor a fost adăpat cu isop și trestie³! Și puterile cerești să se bucure! Iar sufletele care au să se unească cu Mirele cel spiritual, să se pregătească! Că, iată: "Glasul celui care strigă în pustie: Gătiți calea Domnului!"⁴.*

Nu este vorba de un lucru mic și nici nu este vorba de o unire fără de judecată și obișnuită a trupurilor, ci este alegerea Duhului, Care cercetează totul⁵, alegere făcută pe temeiul credinței. Căsătoriile și învoielile din lume nu se fac negreșit pe temeiul judecății; ci acolo unde este bogăție sau frumusețe, acolo înclină iute mirele. Aici însă Mirele nu înclină acolo unde este frumusețe trupească, ci unde este o conștiință nepătată a sufletului; nu unde este mamona cel osândit, ci unde este bogăția sufletului evlavios.

1. Rom. 6, 3-4.

2. Isaia 49, 13.

3. Matei 27, 48; Marcu 15, 36; Luca 23, 36; Ioan 19, 29.

4. Isaia 40, 3; Matei 3, 3.

5. I Cor. 2, 10.

2. Încredeți-vă, copiii ai dreptății, în Ioan care îndeamnă și spune: *"Îndreptați calea Domnului"*⁶. Îndepărtați toate piedicile și smintelile, ca să mergeți drept spre viața veșnică! Curățiți vasele sufletului prin credință nefățarnică pentru primirea Sfântului Duh! Începeți să spălați veșmintele voastre prin pocăință, pentru ca să fiți găsiți curăți atunci când sunteți chemați în cămara Mirelui⁷! Mirele cheamă pe toți fără deosebire, pentru că harul este îmbelșugat, iar vocea crainicilor cu mare glas îi adună pe toți. Mai târziu însă, Mirele îi despărte pe aceia care au intrat cu nevrednicie la nunta cea duhovnicească. Să nu se întâmple ca cineva dintre cei ale căror nume s-au înscris acum să audă: *"Prietene, cum ai intrat aici neavând haină de nuntă?"*⁸. Să dea Dumnezeu ca toți să auziți: *"Bine, slugă bună și credincioasă, peste puține ai fost credincios, peste multe te voi pune; intră întru bucuria Domnului tău"*⁹. Acum încă stai înaintea ușii. Să dea Dumnezeu ca toți să spuneți: *"M-a dus Împăratul în cămara Sa"*¹⁰. *"Să se bucure sufletul meu de Domnul, că m-a îmbrăcat cu haina mântuirii și cu veșmântul veseliei; ca unui mire mi-a pus pe cap cununa și ca pe o mireasă m-a împodobit cu podoabă"*¹¹. Sufletul vostru al tuturor să fie găsit *"fără pată sau zgârietură sau altceva de acest fel"*¹². Nu spun înainte de primirea harului (căci oare cum ar fi cu puțință aceasta o dată ce voi sunteți chemați spre iertarea păcatelor?), ci, după ce s-a dat harul, conștiința curată să meargă împreună cu harul.

3. Cu adevărat, fraților, mare este lucrul acesta; de aceea apropiați-vă cu luare-aminte de el. Fiecare dintre voi

6. Ioan 1, 23.

7. Matei 22, 9-10.

8. Matei 22, 12.

9. Matei 25, 21.

10. Cânt. 1, 3.

11. Isaia 61, 10.

12. Efes. 5, 27.

are să se înfățișeze înaintea lui Dumnezeu în prezența ne-nenumăratelor oștiri de îngeri. Duhul cel Sfânt are să pecetluiască sufletele voastre. Veți fi înrolați în armata marelui Împărat! Pentru aceea pregătiți-vă, fiți gata! Nu vă îmbrăcați cu veșmintele foarte strălucitoare ale hainelor, ci cu evlavia cea cu bună conștiință a sufletului. Nu te uita că¹³ apa botezului este¹⁴ apa obișnuită, ci uită-te la¹⁵ harul duhovnicesc dat împreună cu apa! După cum darurile aduse pe altarele idolești sunt prin natura lor daruri obișnuite, dar se pângăresc prin invocarea idolilor asupra lor, tot astfel, în chip contrar, apa obișnuită, dacă primește invocarea Duhului Sfânt și a lui Hristos și a Tatălui, capătă putere de sfințire.

4. Pentru că natura omului este dublă, el fiind alcătuit din suflet și trup, dublă este curățirea: una netrupească pentru suflet, iar alta trupească pentru trup. Apa curățește trupul, iar Duhul pecetluiește sufletul ca să ne apropiem de Dumnezeu, fiindu-ne stropită inima de Duhul și fiindu-ne spălat trupul cu apă curată¹⁶. Așadar, când te vei coborî în apă, nu te uita numai la apă, ci primește mântuirea prin lucrarea Sfântului Duh! Căci fără amândouă este cu neputință să te desăvârșești. Nu sunt eu care-ți spun aceasta, ci Domnul Iisus Hristos, Care are stăpânire peste această taină. El spune: *"Dacă cineva nu se va naște de sus"* și adaugă: *"din apă și din Duh, nu poate să intre întru împărăția lui Dumnezeu"*¹⁷. Nu are harul desăvârșit nici cel care este numai cufundat în apă, dar n-a fost învrednicit cu Duhul, și nici nu va intra în împărăția cerurilor acela care, oricât de virtuos ar fi în fapte, nu va primi prin apă pecetea. Cuvântul este îndrăzneț, dar nu-i al meu, Iisus este Cel care a hotărât. Iar dovada cuvintelor ia-o din dumnezeiasca Scrip-

13. Nu te apropia de [C. - A.].

14. este] ca de o [C. - A.].

15. uită-te la] apropie-te de [C. - A.].

16. Evr. 10, 22.

17. Ioan 3, 3, 5.

tură! Corneliu era un bărbat drept¹⁸; a fost învrednicit să vadă pe îngeri; și s-au ridicat din ceruri, înaintea lui Dumnezeu, rugăciunile și milosteniile sale ca o coloană măreață¹⁹. A venit la el Petru și Duhul s-a revărsat peste cei credincioși și au vorbit în alte limbi și au profetit²⁰. Scriptura spune că după primirea harului Duhului *"Petru a poruncit să se boteze în numele lui Iisus Hristos"*²¹. Aceasta, pentru ca să aibă părtașia harului, prin apă, și trupul, o dată ce sufletul s-a renăscut prin credință.

5. Dar dacă cineva ar dori să cunoască pentru ce harul se dă prin apă, nu printr-un alt element, acela să ia dumnezeieștile Scripturi și va găsi răspuns. Apa este mare lucru și cel mai nobil dintre cele patru elemente care sunt în lume. Cerul este locuința îngerilor, iar cerurile sunt din apă. Pământul este locul de locuit al oamenilor, dar din apă este și pământul. Înainte de facerea tuturor lucrurilor săvârșite în cele șase zile, *"Duhul lui Dumnezeu Se purta deasupra apei"*²². Apa este începutul lumii, iar Iordanul, începutul Evangheliilor. Prin mare se eliberează Israel din mâna lui Faraon, iar prin baia apei în cuvântul lui Dumnezeu se eliberează lumea de păcate. Oriunde este vreo alianță cu cineva, acolo este și apa. După potop s-a făcut legământul cu Noe²³. Legământul din Muntele Sinai cu Israel s-a sfințit tot cu apă, cu lână roșie și cu isop²⁴. Ilie se înalță la cer, dar nu fără apă, căci mai întâi trece Iordanul, apoi conduce spre cer carul tras de cai²⁵. Arhiereul se spală mai întâi, apoi tămăiază. Aaron s-a spălat mai întâi, apoi a ajuns arhiereu²⁶. Căci cum era cu puțință să se roage pentru alții

18. Fapte 10, 1-2.

19. Fapte 10, 3, 31.

20. Fapte 10, 44.

21. Fapte 10, 48.

22. Fac. 1, 2.

23. Fac. 9, 9.

24. Evr. 9, 19.

25. IV Regi 2, 8, 11.

26. Lev. 8, 6-7.

unul care nu era curățit cu apă? Un simbol al botezului era spălătorul ce se găsea înăuntrul cortului²⁷.

6. Botezul era sfârșitul Vechiului Testament și începutul Noului Testament. Ioan este începătorul, Ioan decât care mai mare nu este nici unul între cei născuți din femei²⁸. El este sfârșitul profețiilor, deoarece *"Toți proorocii și Legea au proorocit până la Ioan"*²⁹. Ioan este începutul faptelor evanghelice. În Evanghelia după Marcu este scris: *"Începutul Evangheliei lui Iisus Hristos"*³⁰ și celelalte; apoi: *"Ioan boteza în pustie"*³¹. Chiar dacă ai spune că Ilie Tesviteanul a fost urcat la cer, totuși nu-i mai mare decât Ioan. Și Enoh a fost mutat³², dar nu-i mai mare decât Ioan. Moise este cel mai mare legiuitor și toți profeții sunt minunați; totuși nu sunt mai mari decât Ioan. Nu sunt eu cel care îndrăznesc să fac comparație între profeți, ci Stăpânul lor și al nostru, Domnul Iisus, a spus-o³³: *"Nu s-a ridicat între cei născuți din femei mai mare decât Ioan"*³⁴. N-a spus: "între cei născuți din fecioare", ci: *"din femei"*. Comparația se face între robul cel mare și cei împreună robi; dar superioritatea și harul sunt cu neputință de comparat între Fiul lui Dumnezeu și robi. Vezi ce fel de om a ales Dumnezeu ca să fie începătorul acestui har al botezului? Era un om sărac. Iubea pustia, dar nu ura pe oameni. Mânca lăcuste³⁵, și-și înțărâpa sufletul³⁶. Se hrănea cu miere sălbatică, și cuvintele sale erau mai dulci decât mierea și mai folositoare. Se îmbrăca cu haină de păr de cămilă și se arăta pe el însuși

27. Ieș. 40, 7, 27-28.

28. Matei 11, 11.

29. Matei 11, 13.

30. Marcu 1, 1.

31. Marcu 1, 1.

32. Fac. 5, 24.

33. a spus-o + că [C. - A.].

34. Matei 11, 11.

35. Marcu 1, 6.

36. Isaia 40, 31.

exemplu de asceză. El este acela care a fost sfințit de Duhul Sfânt încă de pe când era purtat în pânțele mamei sale³⁷. Și Ieremia a fost sfințit³⁸, dar n-a proorocit în pânțele; numai Ioan, pe când era în pânțele, a săltat de bucurie³⁹ și, cu toate că nu vedea cu ochii trupului, totuși a cunoscut prin Duhul pe Stăpân. Pentru că era mare harul botezului, era nevoie și de un mare începător al botezului.

7. Ioan boteza în Iordan și tot Ierusalimul se ducea la el ca să se bucure de pârga botezului⁴⁰; căci în Ierusalim este vrednicia tuturor bunătăților. Dar voi, ierusalimitenilor, cunoașteți în ce chip erau botezați de către Ioan cei care mergeau la el⁴¹! *"Ei își mărturiseau, spune Scriptura, păcatele lor"*⁴². Mai întâi își arătau rănile, apoi acela le dădea leacurile și-i izbăvea pe cei credincioși de focul veșnic. Și dacă vrei să te convingi că botezul lui Ioan este izbăvire de îngrozirea focului, atunci ascultă-l pe el, care spune: *"Pui de viperă, cine v-a arătat să fugiți de mânia ce va să fie?"*⁴³. Nu mai fi deci pe viitor viperă! "Ci, cu toate că ai fost altădată pui de viperă, spune Ioan, dezbracă înfățișarea primei vieți păcătoase. Orice șarpe când intră într-un loc strâmt își leapădă bătrânețea; dezbrăcându-și prin strâmtorare bătrânețea, întinerește cu trupul. Tot astfel intră și tu, zice Ioan, prin ușa cea îngustă și strâmtă⁴⁴. Strâmtorează-te prin post! Silește pierderea! Dezbracă pe omul cel vechi dimpreună cu faptele lui⁴⁵ și rostește acele cuvinte din Cântarea cântărilor: *"M-am dezbrăcat de haina mea, cum*

37. Luca 1, 15.

38. Ieremia 1, 5.

39. Luca 1, 44.

40. Matei 3, 5; Marcu 1, 5.

41. cei ce mergeau la el] ierusalimitenii de atunci care mergeau la el [C. – A.].

42. Matei 3, 6.

43. Matei 3, 7.

44. Matei 7, 13-14.

45. Col. 3, 9.

mă voi mai îmbrăca cu ea?"⁴⁶. Dar poate că este cineva printre voi fățarnic, unul care dorește să placă oamenilor, care se preface că este evlavios, dar nu crede din inimă, care este fățarnic ca și Simon Magul, care nu se apropie ca să se facă părtaș harului, ci ca să iscodească darul. Unul ca acesta să asculte ce spune Ioan: *"Iată și securea stă la rădăcina pomilor. Orice pom care nu face roada bună se taie și în foc se aruncă"*⁴⁷. Judecătorul este neîmplănit. Îndepărtează fățarnicia!

8. Așadar, ce este de făcut? Care sunt roadele pocăinței? *"Cel care are două haine să dea celui care n-are"*⁴⁸. (Cel care a dat această învățătură este vrednic de credință, pentru că este primul care a pus în practică învățătura sa; nu se rușina de spusele sale, iar conștiința sa nu pune piedici limbii). *"Și cel care are merinde să facă la fel"*⁴⁹. Vrei să te bucuri de harul Duhului Sfânt, dar nu învrednicești pe săraci de merindele cele pământești? Cauți pe cele mari, dar nu dai din cele mici? Chiar de-ai fi vameș, chiar de-ai fi desfrânat, nădăjduiește în mântuire! *"Vameșii și păcătoasele intră înaintea voastră în Împărăția lui Dumnezeu"*⁵⁰. Martor este Pavel, care spune: *"Nici desfrânații, nici idolatrii, nici adulterii, nici malahienii, nici sodomiții, nici furii, nici lacomii, nici bețivii, nici batjocoritorii, nici răpitorii nu vor moșteni Împărăția lui Dumnezeu. Și așa ați fost unii; dar v-ați spălat, dar v-ați sfințit"*⁵¹. N-a spus: "sunteți unii", ci: *"așa ați fost unii"*. Păcatul făcut din neștiință se iartă, dar este osândit cel care stăruie în răutate.

9. Ai ca laudă a botezului pe Însuși Fiul Unul-Născut al lui Dumnezeu. Ce pot să mai spun încă despre un om?

46. Cânt. 5, 3.

47. Matei 3, 10.

48. Luca 3, 11.

49. Luca 3, 11.

50. Matei 21, 31.

51. I Cor. 6, 9-11.

Mare este Ioan! Totuși ce este el în comparație cu Domnul? Sublimă⁵², vocea sa! Totuși ce este ea în comparație cu Cuvântul? Cu totul strălucit era crainicul⁵³! Totuși ce este el în comparație cu Împăratul? Bun este cel ce botează cu apă! Totuși ce este el în comparație cu Cel care botează`cu Duhul Sfânt și cu foc⁵⁴? Mântuitorul i-a botezat pe apostoli cu Duhul Sfânt și cu foc, când *"s-a făcut fără de veste, din cer, vuiet ca de suflare de viitor ce vine repede; și a umplut toată casa în care ședeau. Și li s-au arătat limbi împărțite ca de foc; și au șezut pe flecare din ei și s-au umplut toți de Duhul Sfânt"*⁵⁵.

10. Dacă cineva nu primește botezul, nu se mântuie; afară numai de mucenici, care primesc Împărăția și fără apă. Mântuitorul, când a mântuit lumea prin cruce și când I s-a împuns coasta, a slobozit sânge și apă, ca să se boteze cu apă cei care se botează în vreme de pace și să se boteze cu sângele lor cei care se botează în timpul persecuțiilor. Mântuitorul numește și mucenicia botez, căci zice: *"Puteți să beți paharul pe care îl beau Eu și să vă botezați cu botezul cu care Mă botez Eu?"*⁵⁶. Mucenicii și-au făcut mărturisirea lor de credință *"făcându-se priveriște lumii și îngerilor și oamenilor"*⁵⁷. Și tu îți vei face după puțin timp mărturisirea ta de credință. Dar nu este încă timpul să ți se vorbească despre aceasta.

11. Iisus a sfințit botezul când Însuși s-a botezat. Dacă Fiul lui Dumnezeu s-a botezat, este oare evlavios cel care disprețuiește botezul? Iisus nu s-a botezat ca să ia iertare de păcate (căci era fără de păcat), ci, cu toate că era fără de păcat, s-a botezat ca să dea har dumnezeiesc și vredni-

52. mare [C. – A.].

53. Ioan 1, 23.

54. Matei 3, 11.

55. Fapte 2, 2-4.

56. Marcu 10, 38.

57. 1 Cor. 4, 9.

cie celor care au să se boteze. După cum *"pruncii s-au făcut părtași sângelui și trupului, iar El S-a împărtășit asemenea acestora"*⁵⁸; ca să ajungem părtași harului lui Dumnezeu, o dată ce suntem părtași venirii Lui în trup, tot astfel Iisus s-a botezat pentru ca să căpătăm iarăși, prin participare la botez, împreună cu mântuirea, și cinstea. După cartea lui Iov, în ape era balaurul care primește în gura lui Iordanul⁵⁹. Prin urmare, de vreme ce trebuia să zdrobească El capetele balaurului⁶⁰, Iisus S-a pogorât în ape, a legat pe cel puternic⁶¹, ca să luăm putere de a călca peste șerpi și peste scorpii⁶². Balaurul nu era o fiară mică, ci groaznică, nici o corabie pescărească nu putea să ducă pielea cozii lui⁶³, *"înaintea lui alerga pierzarea"*⁶⁴, nimicind pe toți pe care îi întâlnea. Spre botez deci a alergat viața, ca să reducă la tăcere moartea și ca toți cei mântuiți să spunem: *"Unde-ți este, moarte, boldul? Unde-ți este, iadule, biruința?"*⁶⁵. Prin botez se distruge boldul morții.

12. Te pogori în apă purtând păcatele; dar invocarea harului, pecetluindu-ți sufletul, nu mai îngăduie să fii înghițit de înfricoșătorul balaur. Te cobori mort într-o păcat, și te urci înviaț într-o dreptate. Dacă ai fost împreună sădit prin asemănarea morții Mântuitorului, atunci vei fi învrednicit și învierii Lui⁶⁶. Căci după cum Iisus a murit luând păcatele lumii, ca să te învie într-o dreptate, omorând păcatul, tot astfel și tu, când te cobori în apă și ești oarecum

58. Evr. 2, 14.

59. Iov 40, 23.

60. Ps. 73, 14.

61. Matei 12, 29.

62. Luca 10, 19.

63. cf. Iov 40, 16.

64. Iov 41, 22.

65. Osea 13, 14; I Cor. 15, 55.

66. Rom. 6, 5.

îngropat în apă ca și Acela⁶⁷ în mormânt de piatră, te scoli iarăși, "umblând întru înnoirea vieții"⁶⁸.

13. Când vei fi învrednicit de har, atunci Dumnezeu îți va da puterea să lupți cu puterile cele potrivnice. Căci după cum Domnul, după botez, a fost ispitit patruzeci de zile⁶⁹ (asta nu înseamnă că nu putea să biruiască pe vrăjmaș și înainte de ispitire, ci că voia să le săvârșească pe toate în ordine și după rânduială), tot astfel și tu înainte de botez nu îndrăzneai să lupți cu potrivnicii, dar după ce ai luat harul și după ce te bizui pe viitor pe armele dreptății⁷⁰, luptă și, dacă vrei, vestește Evanghelia!

14. Iisus Hristos era Fiul lui Dumnezeu, totuși El n-a vestit Evanghelia înainte de botez! Dacă Însuși Stăpânul întrebuința timpul cu rânduială, oare noi, robii, se cade să îndrăznim să facem ceva fără de rânduială? Atunci a început Iisus să propovăduiască, atunci "când S-a pogorât peste El Duhul cel Sfânt, în chip trupesc, ca un porumbel"⁷¹. Asta nu s-a făcut pentru ca Iisus să vadă pentru întâia oară Duhul (căci Îl cunoștea înainte de a veni în trup), ci ca să-L vadă Ioan Botezătorul. "Eu, spune Ioan, nu-L cunoșteam, dar Cel care m-a trimis să botez cu apă, Acela mi-a spus: Peste Care vei vedea Duhul pogorându-Se și rămânând peste El, Acela este"⁷². Dacă⁷³ și tu ai credința nefățarnică, Se pogoară și peste tine Duhul cel Sfânt, și glasul Tatălui va răsună deasupra ta. Nu-ți va spune: "Acesta este Fiul Meu"⁷⁴, ci: "Acum acesta a ajuns fiul Meu". Numai despre Iisus s-a spus: "este", deoarece "dintru început era Cuvântul

67. Acela > în [C. – A.].

68. Rom. 6, 4.

69. Luca 4, 2.

70. II Cor. 6, 7.

71. Luca 3, 22; Matei 3, 16.

72. Ioan 1, 33.

73. Dacă] Așadar dacă [C. – A.].

74. Matei 3, 17.

*și Cuvântul era la Dumnezeu și Dumnezeu era Cuvântul*⁷⁵. Despre Iisus s-a spus: "este"; fiindcă totdeauna este Fiu al lui Dumnezeu. Despre tine, însă, "acum a ajuns"; pentru că nu ești fiu prin fire, ci prin har. Acela este Fiu din veșnicie, pe când tu primești acest har în timp.

15. Pregătește-ți deci vasul sufletului ca să ajungi fiu al lui Dumnezeu și împreună-moștenitor al lui Hristos⁷⁶. Dacă te pregătești pe tine însuși, ai să și iei; dacă te apropii cu credință, ai să fii încredințat; dacă vei lepăda pe omul cel vechi cu propria ta voie, ți se vor ierta toate faptele tale, fie desfrânarea, fie adulterul, fie orice alt fel de destrăbălare. Care păcat este mai mare decât acela de a răstigni pe Hristos? Și pe acesta îl curățește botezul! Când cei trei mii de bărbați, care au răstignit pe Domnul, s-au apropiat de apostoli și i-au întrebat spunând: "Ce să facem, bărbați frați?"⁷⁷. Mare este rana noastră! O, Petre, ne-ai zguduit în căderea noastră prin cuvintele tale: "Pe Începătorul vieții L-ați omorât!"⁷⁸. Ce platură este potrivit pentru o rană atât de dureroasă? Ce mijloc de curățire avem pentru o pată atât de mare? Care este mântuirea unei asemenea pierzări?, Petru le-a spus⁷⁹: "Pocăiți-vă, zice el, și fiecare dintre voi să se boteze în numele lui Iisus Hristos, Domnul nostru, spre iertarea păcatelor, și veți lua darul Sfântului Duh"⁸⁰. Cu adevărat, nu se poate povesti iubirea de oameni a lui Dumnezeu! Acei bărbați nu nădăjduiesc să se poată mântui, dar sunt învredniciți de darul Duhului Sfânt! Vezi puterea botezului? Dacă cineva dintre voi, prin cuvinte de hulă, a răstignit pe Hristos; dacă cineva dintre voi L-a tăgăduit, din neștiință, înaintea oamenilor; dacă cineva dintre voi, prin

75. Ioan 1, 1.

76. Rom. 8, 17.

77. Fapte 2, 37.

78. Fapte 3, 15.

79. Petru le-a spus > în [C. - A.].

80. Fapte 2, 38.

fapte urâte, a făcut să se hulească învățătura creștină, acela pocăindu-se să aibă bună nădejde! Și acum este de față același har.

16. *"Ai încredere, Ierusalime! Domnul va îndepărta toate nedreptățile tale"*⁸¹. *"Domnul va spăla întinăciunea fiilor și a fiicelor Sionului cu duhul judecății și cu duhul arderii"*⁸². *"Voi stropi peste voi apă curată și vă veți curăți de tot păcatul vostru"*⁸³. Îngerii dănuiesc în jurul vostru și spun: *"Cine este aceea care se suie albită, rezemându-se de frățiorul ei?"*⁸⁴. Sufletul, care mai înainte era rob, numește acum pe Stăpân fratele lui. Stăpânul, primind voința nefățarnică, va striga: *"Iată, frumoasă ești, iubita mea, iată, frumoasă ești! Dinții tăi, ca turmele tunse!"*⁸⁵ (aceasta din pricina mărturisirii făcute cu bună-cunoștință), *"toate cu gemeni"*⁸⁶, din pricina harului îndoit, adică cel săvârșit din apă și din Duh, sau a darului vestit prin Vechiul și Noul Testament.

Și să dea Dumnezeu ca voi toți, care ați săvârșit drumul Postului, aducându-vă aminte de cele spuse, făcând roadă din faptele cele bune⁸⁷ și înfățișându-vă fără de prihană⁸⁸ înaintea Mirelui celui duhovnicesc, să dobândiți de la Dumnezeu iertarea păcatelor. Căruia slava, împreună cu Fiul și cu Sfântul Duh, în veci. Amin.

81. Sofonie 3, 16.

82. Isaia 4, 4.

83. Iezechieel 36, 25.

84. Cânt. 8, 5.

85. Cânt. 4, 1, 2.

86. Cânt. 4, 2.

87. Col. 1, 10.

88. Cei fără de prihană.

CATEHEZA A IV-A
CĂTRE CEI CARE AU SĂ SE LUMINEZE

Rostită în Ierusalim

Despre cele zece dogme. Citire din Epistola către Coloseni: *'Vedeți să nu vă fure mințile cineva cu filosofia și cu înșelăciunea deșartă, după predania oamenilor, după înțelesurile cele slabe ale lumii'*¹, și celelalte

1. Viciul imită virtutea, iar neghina se silește să fie socotită grâu; prin forma ei, se aseamănă cu grâul, dar este dovedită prin gust de cunoscători. Și diavolul se preface în înger luminos²; nu însă ca să se reîntoarcă acolo unde era (căci diavolul, pentru că are inima neînduplecată ca o nicovală, nu vorește să se pocăiască), ci ca să îmbrace cu întunericul orbirii și cu o stare ciumată de necredință pe cei care duc o viață la fel cu îngerii. Mulți lupi umblă de colo-colo în haine de oi³, au îmbrăcăminte de oi, dar nu și unghiile și dinții. Sunt îmbrăcați într-o piele blândă, înșelând prin înfățișarea lor pe cei simpli, dar varsă din dinții lor veninul cel ucigător al necredinței. Avem deci nevoie de har dumnezeiesc, de minte trează și de ochi veghetori ca să nu mâncăm neghina ca grâu și să ne vătămăm din neștiință, nici să fim sfâșiați luând lupul drept oaie și nici să socotim înger binefăcător pe diavolul pierzător și să fim înghițiți de el. Căci, după cum spune Scriptura, diavolul *"umblă ca un leu răcnind, căutând pe cine să înghită"*⁴. Pentru aceasta

1. Col. 2, 8.

2. II Cor. 11, 14.

3. Matei 7, 15.

4. I Petru 5, 8.

Biserica dă sfaturi, pentru aceasta sunt învățăturile de acum, pentru aceasta se fac citiri din Scriptură.

2. Esența credincioșiei constă din două lucruri: din învățături drepte și din fapte bune. Nici învățăturile nu-s bine primite de Dumnezeu fără fapte bune și nici faptele săvârșite fără învățături drepte nu-s primite de Dumnezeu. Care este folosul de a cunoaște învățăturile despre Dumnezeu, dar a face, cu nerușinare, desfrânare? Iarăși, care-i folosul de a trăi în înfrânare într-un chip bun, dar a huli cu neevlavie? Cea mai mare bogăție este învățarea dogmelor; dar este nevoie de un suflet treaz, pentru că sunt mulți cei furăți de filosofia și înșelăciunea deșartă⁵. Elinii, pe de o parte, fură pe mulți prin felul lor frumos de a vorbi. *"Miere picură din buzele femeii desfrânate"*⁶. Pe de altă parte, iudeii înșală pe cei care vin la ei, chiar prin dumnezeieștile Scripturi pe care le interpretează greșit⁷, și cu toate că le studiază din copilărie până la bătrânețe, totuși îmbătrânesc tot neînvățați. Iar ereticii amăgesc inimile celor simpli prin vorbe bune și plăcute în aparență⁸. Ei acoperă cu numele lui Hristos, ca prin miere, săgețile veninoase ale învățăturilor lor necredincioase. Despre toți aceștia Domnul spune: *"Vedeți să nu vă înșele cineva"*⁹. Din pricina aceasta se impune și învățarea Simbolului credinței, ca și tălmăcirile lui.

3. Mi se pare că este bine ca înainte de a vă preda Simbolul credinței să vorbesc acum, într-un scurt rezumat, despre învățăturile absolut necesare; aceasta, pentru ca nu cumva din pricina mulțimii celor ce vor fi spuse și din pricina duratei zilei sfintei Patruzecimi, să fie uitate de cei mai puțin înzestrați la minte dintre voi. Dar ca să nu uităm pe cele ce le vom cultiva mai pe larg mai târziu, de aceea le

5. Col. 2, 8.

6. Pilde 5, 3.

7. Tit 1, 10.

8. Rom. 16, 18.

9. Matei 24, 4.

semănăm pe scurt acum. Cei care, dintre cei de față, au mintea mai înzestrată și care au acum simțurile exercitate spre deosebirea binelui și a răului, aceia să nu se supere dacă aud învățături potrivite pruncilor și principii elementare¹⁰. Prin aceasta folosesc și cei care au nevoie de catehizare, dar și cei care au cunoștință de învățătura creștină¹¹, căci își reîmprospătează memoria cu cele pe care le știu de mai înainte.

Despre Dumnezeu

4. Așadar, în primul rând să fie pusă ca temelie în sufletul vostru dogma despre Dumnezeu. Este numai un singur Dumnezeu, nenăscut, fără de început, neschimbat, nemutat. Nu s-a născut din altul și nici nu are pe un altul moștenitor al vieții. Nu-și are începutul existenței în timp și nici nu Se sfârșește vreodată. Este bun și drept. Dacă vreodată vei auzi pe un eretic spunând că altul este Dumnezeul cel drept și altul cel bun, îndată să-ți aduci aminte de această învățătură, ca să cunoști săgeata veninoasă a ereziei¹². Unii oameni au îndrăznit să despartă în chip păgânesc în învățătura lor pe unul Dumnezeu. Unii spuneau că altul este creatorul și stăpânul sufletului și altul este creatorul și stăpânul trupurilor, învățând în același timp și nebunește, și păgânește. Cum este oare omul rob la doi domni, când Domnul spune în Evanghelii: "*Nimeni nu poate sluji la doi domni*"¹³? Este deci numai un singur Dumnezeu, făcătorul sufletelor și trupurilor. Unul este creatorul cerului și al pământului, făcătorul îngerilor și arhanghelilor. El este creatorul multora. Dar, înainte de veci, Tatăl unuia singur, numai al unuia singur: Unul-Născut Fiul Lui, Domnul nostru

10. Evr. 5, 13-14.

11. Adică de *Simbolul credinței*.

12. Prin aceste cuvinte, Sf. Chiril al Ierusalimului face aluzie la crezta lui Marcion.

13. Matei 6, 24.

Isus Hristos, prin Care a făcut toate¹⁴, cele văzute și cele nevăzute¹⁵.

5. Acest Tată al Domnului nostru Isus Hristos nu este circumscris în vreun loc, nici nu este mai mic decât cerul. Din contră, cerurile sunt lucrul mâinilor Lui¹⁶ și ține tot pământul în pumnul Lui¹⁷. El este în toate și în afară de toate. Să nu socotești că soarele este mai luminos decât El sau că este la fel de luminos. Căci Cel care a făcut mai întâi soarele, trebuie să fie cu mult mai mare și mai luminos. Cunoaște mai dinainte viitorul și este mai puternic decât toate. Cunoaște totul și face ce voiește. Nu este supus legilor firii, nici devenirii, nici soartei, nici¹⁸ destinului. Este desăvârșit în totul și posedă în chip egal orice fel de virtute. Nu Se micșorează, nici nu crește, ci este totdeauna la fel. A pregătit osândă pentru păcătoși și cunună pentru drepti.

6. Mulți s-au îndepărtat, în diferite chipuri, de la unul Dumnezeu. Unii au îndumnezeit soarele, ca să rămână fără Dumnezeu în timpul nopții, când apune soarele. Alții au îndumnezeit luna, ca să nu aibă Dumnezeu ziua. Alții, pe celelalte părți ale lumii. Alții meseriile; alții mâncărurile; alții plăcerile. Alții, înnebuniți de dragostea lor pentru femei, au înălțat idol unei femei goale, au numit-o Afrodita și s-au închinat, prin mijlocirea statuii, patimii. Alții, uimiți de strălucirea aurului, l-au îndumnezeit pe el și celelalte materii. Dacă cineva va pune mai dinainte în inima sa ca temelie dogma despre unitatea lui Dumnezeu, și se va încrede în aceasta, atunci va tăia deodată tot asaltul¹⁹ doctrinelor greșite ale idolatriei și ale rătăcirii ereticilor.

Pune dar, prin credință, dintru început, ca temelie în sufletul tău această dogmă a evlaviei.

14. Ioan 1, 3.

15. Col. 1, 16.

16. Ps. 8, 3.

17. Isaia 40, 12.

18. sau [C. – A.].

19. toată stricăciunea [C. – A.].

Despre Hristos

7. Crede și în Fiul lui Dumnezeu, unul și singurul, Domnul nostru Iisus Hristos, Dumnezeu născut din Dumnezeu, Viață născută din Viață, Lumină născută din Lumină²⁰, asemenea²¹ în totul cu Cel care L-a născut. Nu-și are existența în timp, ci S-a născut din Tatăl într-un mod mai presus de orice înțelegere și veșnic, mai înainte de toți vecii. Este Înțelepciunea, Puterea și Dreptatea enipostatică a lui Dumnezeu. Șade de-a dreapta Tatălui înainte de toți vecii. N-a luat tronul în dreapta Tatălui – după cum au socotit unii – prin răbdare, după Patima Sa, ca și cum ar fi fost prin asta încununat de Tatăl, ci de când exista (și este născut din veșnicie) are vrednicia împărătească și stă pe tron împreună cu Tatăl, căci, după cum s-a spus, este Dumnezeu și Înțelepciune și Putere. Împărățește împreună cu Tatăl și este Creatorul tuturor împreună cu Tatăl. Nu este lipsit de vrednicia dumnezeirii. Cunoaște pe Cel care L-a născut, după cum este cunoscut de Cel ce L-a născut. Și, ca să spunem pe scurt, adu-ți aminte de ceea ce este scris în Evangheliile, că *"Nimeni nu cunoaște pe Fiul afară de Tatăl; nici pe Tatăl nu-L cunoaște altcineva decât Fiul"*²².

8. Nu cumva să înstrăinezi pe Fiu de Tatăl și nici să crezi în Filiopaternitate, care confundă pe Tatăl cu Fiul²³. Ci crede că este un singur Fiu, Unul-Născut al unui singur Dumnezeu, Dumnezeu-Cuvântul mai înainte de toți vecii. Cuvântul nu este cuvântul pe care-l rostim și care se răspândește în aer, nici nu se aseamănă cu cuvintele neipostactice, ci Cuvântul-Fiul este făcătorul existențelor raționale; Cuvântul aude pe Tatăl și Însuși vorbește.

20. Lumină născută din Lumină > în [C. – A.].

21. Deși ortodox în doctrina sa, Sfântul Chiril în întrebunțează niciodată în catehezele sale termenul consacrat de Sinodul I ecumenic pentru a arăta raportul Fiului cu Tatăl: ὁμοούσιος, ci numai termenul de ὁμοιος, adoptat de semiarieni.

22. Matei 11, 27.

23. Termenul grec care rezumă oarecum doctrina sabelianismului: ἰσοπατρία, l-am redat în românește prin filiopaternitate.

Și dacă Dumnezeu va îngădui, vom vorbi mai pe larg despre acestea la timpul potrivit. Căci nu uităm ceea ce ne-am propus, anume de a vorbi pe scurt acum, introduc-tiv, despre Simbolul credinței.

Despre nașterea din Fecioară

9. Crede că Însuși Fiul, Unul-Născut al lui Dumnezeu, pentru păcatele noastre S-a pogorât din cer pe pământ și, luând natura noastră omenească cu toate afectele ei, S-a născut din Sfânta Fecioară și de la Duhul Sfânt. Întruparea nu s-a făcut în chip aparent și iluzoriu, ci real. N-a trecut părelnic prin Fecioară²⁴, ci S-a întrupat cu adevărat din ea, a fost alăptat cu adevărat de ea²⁵, a mâncat cu adevărat ca și noi și a băut cu adevărat întocmai ca noi. Dacă înome-nirea Sa ar fi o nălucire, atunci nălucire este și mântuirea. Hristos avea o îndoită fire: om în ceea ce se vedea, dar Dumnezeu în ceea ce nu se vedea. Ca om a mâncat cu adevărat ca și noi (căci avea toate afectele trupului ca și noi), dar ca Dumnezeu a hrănit cu cinci pâini cinci mii de bărbați²⁶. Ca om a murit cu adevărat, dar ca Dumnezeu a înviat pe cel mort de patru zile²⁷. Ca om a dormit cu ade-vărat în corabie²⁸, dar ca Dumnezeu a mers pe ape²⁹.

Despre Cruce

10. Acesta a fost răstignit cu adevărat pentru păcatele noastre. Chiar dacă ai vrea să tăgăduiești, te combate locul pe care-l vezi, această fercită Golgotă, unde acum ne-am adunat pentru Cel răstignit pe ea. Cu lemnul crucii s-a um-

24. Aceasta este doctrina lui Valentin (sec. II), Basilide (sec. II), Bardesan (sec. II-III) și Armonie, fiul lui Bardesan (sec. III).

25. de ea > în [C. – A.].

26. Matei 14, 14-21; Luca 9, 11-17; Ioan 6, 1-13.

27. Ioan 11, 32-44.

28. Matei 8, 24; Marcu 4, 38; Luca 8, 23.

29. Matei 14, 25; Marcu 6, 48.

plut în parte toată lumea. N-a fost răstignit pentru păcatele Lui, ci ca noi să ne izbăvim de propriile noastre păcate. Ca om a fost batjocorit atunci de oameni și a fost pălmuit³⁰, dar ca Dumnezeu a fost cunoscut de întreaga zidire³¹: soarele, când a văzut că Stăpânul este batjocorit, tremurând s-a întunecat³², neputând suferi priveliștea.

Despre îngropare

11. Ca om a fost pus cu adevărat în mormânt de piatră³³, dar pietrele din pricina Lui s-au despicat de frică³⁴. S-a pogorât în cele de mai jos ale pământului, ca să răscumpere și pe cei dreپți de acolo. Spune-mi: Voiai oare ca cei vii să se bucure de har, cu toate că cei mai mulți nu erau cuvioși, iar cei închiși de la Adam de multă vreme să nu dobândească libertatea? Profetul Isaia a propovăduit cu mare glas atâtea despre El. N-ai fi voit să Se pogoare Împăratul spre a slobozi pe propovăduitor? Acolo erau David și Samuel și toți profeții și însuși Ioan, care L-a întrebat prin trimișii săi: *"Tu ești Cel ce vine sau pe altul să așteptăm?"*³⁵. N-ai fi voit să Se pogoare spre a elibera pe unii ca aceștia?

Despre Înviere

12. Cel ce S-a pogorât în cele mai de jos ale pământului S-a urcat iarăși. Iisus cel îngropat a înviat cu adevărat a treia zi. Dacă iudeii vreodată te vor lua în răs, răspunde repede, întrebând așa: Ionà a ieșit din chit după trei zile³⁶, iar Hristos oare nu S-a sculat din pământ după trei zile?

30. Matei 26, 67; Marcu 14, 65; Luca 22, 63-64; Ioan 18, 22.

31. Matei 27, 51; Marcu 15, 33; Luca 23, 44-45.

32. Luca 23, 45.

33. Matei 27, 60; Marcu 15, 46; Luca 23, 53; Ioan 19, 41.

34. Matei 27, 51.

35. Matei 11, 3.

36. Ionà 2, 1.

Mortul atins de oasele lui Elisei a înviat³⁷, iar Făcătorul oamenilor n-a înviat oare cu mult mai ușor prin puterea Tatălui? Așadar a înviat cu adevărat, și după înviere S-a arătat iarăși ucenicilor. Martori ai învierii Lui sunt doisprezece ucenici³⁸; n-au mărturisit folosindu-se de cuvinte, ci au suferit pentru adevărul învierii Lui până la chinuri și moarte. Apoi, după Scriptură: *"Prin gura a doi-trei martori se va statornici orice cuvânt"*³⁹; pentru învierea lui Hristos mărturisesc doisprezece, oare mai pui încă la îndoială învierea?

Despre Înălțare

13. După ce Iisus a împlinit drumul răbdării și după ce a izbăvit pe oameni de păcate, S-a urcat iarăși la ceruri, fiind luat de nor⁴⁰. Îngerii stăteau lângă Cel care Se urca, iar apostolii Îl priveau. Dacă cineva pune la îndoială cele spuse, să creadă înseși puterii celor ce se văd acum. Toți împărații, după ce mor, își sting împreună cu viața și puterea. Hristos însă, după ce a fost răstignit, este adorat de toată lumea. Vestim⁴¹ pe Cel răstignit, și demonii tremură. Au fost mulți răstigniți în decursul timpurilor; dar invocarea cărui alt răstignit a alungat vreodată pe demoni?

14. Să nu ne rușinăm așadar de crucea lui Hristos! Chiar dacă altul ar ascunde-o, tu pecetluiește-ți în văzul tuturor fruntea, ca demonii, văzând semnul împărătesc, să fugă departe cuprinși de tremur. Fă acest semn și când mănânci, și când bei, și când stai jos, și când te culci, și când te scoli, și când vorbești, și când mergi; într-un cuvânt, în tot ceea ce săvârșești. Cel care a fost răstignit pe

37. IV Regi 13, 21.

38. Fapte 2, 32; 3, 15; 4, 33.

39. Deut 19, 15; Matei 18, 16.

40. Fapte 1, 9.

41. Vestim + acum [C. - A.].

pământ este sus în ceruri. Am fi putut să ne rușinăm de El dacă, după ce a fost răstignit și îngropat, ar fi rămas în mormânt. Acum însă Cel răstignit pe această Golgotă S-a înălțat la cer de pe muntele dinspre răsărit al Măslinilor. De aici S-a pogorât la iad și iarăși S-a urcat la noi. De la noi S-a înălțat din nou la cer, Tatăl adresându-Se Lui și spunând: *"Șezi de-a dreapta Mea până ce voi pune pe vrăjmașii Tăi așternut picioarelor Tale!"*⁴².

Despre Judecata viitoare

15. Acest Iisus Hristos, Care S-a înălțat, vine iarăși din cer, nu de pe pământ. Am spus: nu de pe pământ, pentru că mulți antihriști au să vină acum de pe pământ⁴³. Căci, după cum ai văzut, mulți au început de pe acum să zică⁴⁴: *"Eu sunt Hristos"*⁴⁵. Și are să vină apoi *"urâciunea pustiirii"*⁴⁶, numindu-se în chip fals Hristos. Tu însă nu aștepta ca adevăratul Hristos, Fiul lui Dumnezeu Unul-Născut, să vină de pe pământ, ci din cer; are să Se arate tuturor mai strălucitor decât fulgerul și lumina, înconjurat de îngeri, ca să judece viii și morții și să împărătească peste o Împărăție cerească, veșnică și fără de sfârșit. Fii și în această privință întărit, pentru că sunt mulți care spun că Împărăția lui Hristos are sfârșit⁴⁷:

Despre Sfântul Duh

16. Crede și în Duhul cel Sfânt și ai despre El aceeași credință pe care ai primit s-o ai despre Tatăl și Fiul. Nu crede așa cum învață cei care rostesc despre El cuvinte de

42. Ps. 109, 1-2.

43. I Ioan 2, 18.

44. să zică + că [C. - A.].

45. Matei 24, 5.

46. Matei 24, 15; Marcu 13, 14.

47. Aceasta este în învățătura lui Marcel al Ancirei (sec. IV). (MG, col. 474, nota 6).

hulă. Tu învață că unul este acest Duh Sfânt, neîmpărțit și atotputernic. Multe lucrează, dar nu Se împarte. Sfântul Duh cunoaște tainele, cercetează toate, și adâncurile lui Dumnezeu. S-a pogorât peste Domnul Iisus Hristos în chip de porumbel. A lucrat în lege și profeți. Pecetluiește și acum sufletul tău în taina botezului. Toată firea spirituală are nevoie de sfințirea Sfântului Duh. Dacă cineva va îndrăzni să-L hulească, nu-i iertat nici în veacul de acum, nici în cel ce va să fie⁴⁸. Este cinstit cu slava Dumnezeirii împreună cu Tatăl și cu Fiul. De El au trebuință tronurile, domniile, începătorile și stăpâniile⁴⁹. Unul este Dumnezeu, Tatăl lui Hristos. Unul este Domnul Iisus Hristos, Fiul Unul-Născut al singurului Dumnezeu. Și unul este Duhul cel Sfânt, sfințitorul și îndumnezeitorul tuturor, Cel care a vorbit în lege și profeți, în Vechiul și în Noul Testament.

17. Ai neconținut în mintea ta această pecete, despre care acum s-a spus în rezumat; dar, dacă Domnul va îngădui, va fi întărită, pe cât voi putea, cu dovezi din Scriptură. Căci nu trebuie să se predea la întâmplare și fără dovezi din dumnezeieștile Scripturi învățătura despre dumnezeieștile și sfintele taine și nici nu trebuie să fie înfățișată numai prin presupuneri și prin cuvinte căutate. Nici chiar pe mine care-ți vorbesc acestea să nu mă crezi dacă nu vei primi din dumnezeieștile Scripturi dovada celor ce-ți vestesc. Mântuirea adusă de credința noastră nu constă în ușurința vorbirii, ci în dovezile dumnezeieștilor Scripturi.

Despre suflet

18. După cunoașterea acestui venerat, slăvit⁵⁰ și prea sfânt simbol de credință, cunoaște-te deci și pe tine însuși cine ești. Ca om, ești format din două naturi, alcătuit din

48. Matei 12, 31-32; Marcu 3, 29; Luca 12, 10.

49. Col. 1, 16.

50. slăvit > în [C. - A.].

suflet și trup. După cum s-a spus cu puțin mai înainte, același Dumnezeu este și creatorul sufletului, și al trupului. Cunoaște că sufletul este liber, este opera cea mai frumoasă a lui Dumnezeu, după chipul Făcătorului. Este nemuritor din pricina lui Dumnezeu, Care l-a făcut nemuritor. Este o ființă rațională, incoruptibilă, căci Dumnezeu i-a dăruit aceste însușiri. Are putere să facă ceea ce vrea. În adevăr, nu păcătuiești potrivit zodiei în care te-ai născut, nici nu faci desfrânare potrivit soartei și nici nu te silesc, după cum flecăresc unii, conjuncțiile stelelor să te dedai la destrăbălări. Pentru ce eviți să-ți mărturisești viciile tale și dai vina pe stelele nevinovate? Nu da atenție astrologilor! Scriptura spune despre ei: *"Să stea și să te mântuiască astrologii cerului"*⁵¹ și: *"Iată, toți se vor arde în foc ca niște vreascuri și nu vor mântui sufletul lor din flăcări"*⁵².

19. Învață și acest lucru: sufletul, înainte de a veni pe această lume, nu avea păcat. Când am venit pe lume nu aveam păcat. Acum însă păcătuim prin voința noastră liberă. Să nu ascultați pe vreunul care interpretează fals cuvintele: *"Dacă ceea ce nu voiesc, aceea fac"*⁵³, ci amintește-ți de Cel care spune: *"Dacă veți vrea și Mă veți asculta, veți mânca bunățile pământului; dar dacă nu veți vrea, nici nu Mă veți asculta, sabia vă va mânca"*⁵⁴, și celelalte. Și iarăși: *"Precum v-ați făcut mădularele voastre roabe necurăției și fărădelegii spre fărădelege, așa să vă faceți acum mădularele voastre roabe îndreptării spre sfințire"*⁵⁵. Adu-ți aminte de Scriptura care spune: *"După cum ei n-au încercat să aibă pe Dumnezeu în cunoștință"*⁵⁶ și: *"Pentru că ceea ce se poate cunoaște despre Dumnezeu este cunoscut de*

51. Isaia 47, 13.

52. Isaia 47, 14.

53. Rom. 7, 16.

54. Isaia 1, 19-20.

55. Rom. 6, 19.

56. Rom. 1, 28.

către ei⁵⁷ și: "Ochii lor s-au închis"⁵⁸. Adu-ți aminte iarăși de Dumnezeu, Care muștră și zice: "Te-am sădit viță roditoare, toată adevărată; cum te-ai întors întru amărăciune viță străină?"⁵⁹.

20. Sufletul este nemuritor. Toate sufletele, și ale bărbaților și ale femeilor, sunt la fel; numai mădulele corpului sunt deosebite. Nu există suflete care prin fire păcătuiesc, și alte suflete care prin fire săvârșesc cele drepte, ci toate se săvârșesc prin liberul arbitru, deoarece ființa sufletelor este aceeași în toate.

Știu că am spus multe și că a trecut multă vreme; totuși, ce lucru este mai de preț decât mântuirea? Nu vorești oare să te ostenești spre a lua merinde împotriva ereticilor? Nu vrei oare să cunoști abaterile din drum spre a nu cădea, din neștiință, în prăpastie? Dacă învățătorii socotesc că este mare câștig să înveți acest lucru, oare tu, care înveți, nu trebuie să primești cu plăcere mulțimea celor spuse?

21. Sufletul este liber. Diavolul poate să-l ispitească, dar nu are putere să-l forțeze contra voinței. Îți sugerează gând de desfrânare: dacă vrei, primești sugestia; dacă nu vrei, n-o primești. Dacă însă ai face desfrânare cu de-a sila, pentru care pricină a făcut Dumnezeu gheena? Dacă facem fapte de dreptate prin fire, și nu prin voință, de ce a pregătit Dumnezeu cununile ce nu se pot povesti? Blandă este oaia, dar niciodată n-a fost încununată din pricina blândeții ei, pentru că blândețea n-o are prin voință, ci prin fire.

Despre trup

22. Ai aflat, iubite, despre suflet atât cât este destul deocamdată. Primește după putere și învățătura despre trup! Să nu suferi pe cineva dintre cei care spun că trupul

57. Rom. 1, 19.

58. Matei 13, 15.

59. Ieremia 2, 21.

acesta este străin de Dumnezeu⁶⁰. Căci cei care cred că trupul este ceva⁶¹ străin de Dumnezeu și că sufletul locuiește în el ca într-un vas străin, aceia întrebuițează degrabă trupul în desfrânări. Dar ce acuzație aduc acestui trup minunat? Ce-i lipsește oare în frumusețe? Ce nu este iscusit în alcătuirea sa? Oare nu trebuiau să se uite la structura cu totul strălucitoare a ochilor? La urechile așezate de o parte și de alta a capului, care primesc fără de nici o piedică sunetul? La nasul ce slujește la distingerea și perceperea mirosurilor? La limba care este slujitoare a două funcțiuni: a gustului și a vorbirii? La plămâni așezați în lăuntrul corpului, care respiră neîncetat aerul? Cine a pus bătaia fără întrerupere a inimii? Cine a împărțit în corp atâtea vene și artere? Cine a împletit, cu atâta înțelepciune, oasele cu nervii? Cine este cel care a dat ca o parte de hrană să servească la întreținerea corpului, iar altă parte să fie eliminată în chip discret? Cine a ascuns măduarele de rușine în locurile cele mai potrivite? Cine a făcut ca omeneasca fire, care în chip firesc se pierde, să se perpetueze printr-o simplă împreunare?

23. Nu-mi spune că trupul este cauza păcatului. Dacă trupul ar fi pricina păcatului, atunci pentru ce nu păcătuiește omul când e mort? Pune sabia în mâna unui om mort de curând, și nu se face ucidere. Treci pe dinaintea unui tânăr mort de curând o femeie foarte frumoasă, și nu se produce în el nici un gând de desfrânare! Pentru ce? Pentru că trupul nu păcătuiește prin el însuși, ci sufletul prin trup. Trupul este unealta, este ca o haină și o îmbrăcăminte a sufletului. Dacă trupul va fi dat de suflet desfrânării, ajunge necurat. Dar dacă va locui împreună cu un suflet sfânt, ajunge templu al Duhului Sfânt. Nu spun eu aceasta, ci Pavel Apostolul a spus-o: *"Nu știți oare că trupu-*

60. Aceasta este în genere concepția tuturor gnosticilor.

61. ceva > în [C. - A.].

*rite voastre sunt temple ale Duhului Sfânt care este în voi?*⁶². Ai grijă aşadar de trup, pentru că este templu al Duhului Sfânt! Să nu murdăreşti trupul tău în desfrânări, să nu⁶³ pângăreşti în desfrânări această îmbrăcăminte prea frumoasă! Dar chiar dacă ai pângărit-o, spal-o acum prin pocăinţă! Spală-te cât ai timp!

24. Să audă învăţătura despre castitate în primul rând tagma monahilor şi a fecioarelor, a celor care duc în lume o viaţă asemenea îngerilor; apoi însă, şi celălalt popor al Bisericii. Mare cunună vă este pregătită vouă, fraţilor! Să nu schimbaţi o mare vrednicie cu o mică plăcere! Ascultaţi pe Apostolul care spune: *‘Să nu fie cineva desfrânat sau întinat ca Isav, care pentru o singură mâncare şi-a dat dreptul său de întâi-născut’*⁶⁴. Din pricina voii tale de a trăi în castitate, ai fost înscris în cărţile îngeresti. Caută ca nu cumva să fii iarăşi şters din pricina unei fapte desfrânate!

25. Şi iarăşi, nu cumva prin faptul că trăieşti în castitate să te crezi mai presus de cei care sunt căsătoriţi. Căci *‘nunta este cinstită şi patul neîntinat’*⁶⁵, după cum spune Apostolul. Oare tu, care trăieşti în castitate, nu eşti născut de cei căsătoriţi? Să nu dispreţuieşti argintul prin faptul că ai aur! Mai mult, să aibă bune nădejdi şi cei căsătoriţi care se folosesc de căsătorie în chip legiuit, cei care trăiesc după legiurile Bisericii – nu însă cei care transformă căsătoria în desfrânare din prea multă lipsă de măsură –, cei care cunosc vremurile de abstenenţă spre a se consacra rugăciunii⁶⁶, cei care aduc la slujbele din biserică, curate, împreună cu hainele, şi trupurile, cei care s-au căsătorit în vederea naşterii de copii, iar nu a desfrânării.

62. I Cor. 6, 19.

63. să nu] să nu-ţi [C. – A.].

64. Evr. 12, 16; cf. Fac. 25, 33.

65. Evr. 13, 4.

66. I Cor. 7, 5.

26. Cei care sunt la prima căsătorie să nu disprețuiască pe cei căsătoriți a doua oară! Înfrânarea este lucru bun și minunat; totuși, pentru ca cei slabi să nu cadă în desfrânări li se îngăduie să se căsătorească a doua oară. *"Bine este acestora, spune Apostolul, ca să rămână ca și mine; dar dacă nu pot să se înfrâneze, să se căsătorească! Căci mai bine este să se căsătorească decât să ardă"*⁶⁷. Toate celelalte să se izgonească departe: desfrânarea, adulterul și orice fel de destrăbălare. Să se păstreze Domnului curat trupul, ca și Domnul să Se uite la trup. Trupul să se hrănească cu alimente ca să trăiască și să slujească neîmpiedicat, iar nu ca să se dedea desfătărilor.

Despre mâncăruri

27. Și despre mâncăruri trebuie să vă dau aceste învățături, deoarece mulți greșesc cu privire la mâncăruri. Unii mănâncă, fără nici o deosebire, din jertfele idolești; alții, care duc o viață ascetică, condamnă pe cei care mănâncă⁶⁸. Sufletul unora se smintește în diferite chipuri cu privire la mâncăruri, pentru că nu cunosc motivele temeinice cu privire la ceea ce trebuie să mâncăm și ceea ce nu trebuie să mâncăm. Postim, abținându-ne de la vin și carne, nu fiindcă urâm aceste alimente ca întinate, ci pentru că așteptăm răsplată. Trecem cu vederea cele materiale, ca să ne bucurăm de masa cea duhovnicească și spirituală. Semănăm acum cu lacrimi, ca să secerăm cu bucurie în veacul viitor⁶⁹. Așadar, să nu disprețuiești pe cei care mănâncă⁷⁰ și care se împărtășesc din bucate pentru neputința trupurilor; nici nu defăima pe cei care se folosesc de puțin vin din pricina stomacului și a deselor slăbiciuni⁷¹ și nici să-i

67. I Cor. 7, 8-9.

68. I Cor. 8, 7.

69. Ps. 125, 6.

70. Rom. 14, 3.

71. I Tim. 5, 23.

condamni ca pe niște păcătoși. Să nu urăști carnea ca pe ceva străin! Apostolul cunoaște pe unii ca aceștia când spune: *"Ei opresc de la căsătorie, se îndepărtează de la mâncăruri, pe care Dumnezeu le-a făcut pentru credincioși ca să se împărtășească din ele cu mulțumire"*⁷². Dacă te îndepărtezi de mâncăruri, nu te îndepărta de ele ca de niște urâciuni, pentru că nu ai plată, ci treci cu vederea peste ele, ca peste unele ce sunt bune, alegând însă pe cele spirituale, cu mult mai bune, care-ți sunt puse înainte.

28. Întărește-ți sufletul, să nu mănânci vreodată ceva din jertfele aduse idolilor. Căci contra acestor mâncăruri nu sunt numai eu plin de zel, ci încă și apostolii și Iacov, episcopul acestei Biserici. Apostolii și prezbiterii au scris tuturor popoarelor o epistolă sobornicească, sfătuind ca mai întâi să se ferească de cele jertfite idolilor și apoi de sânge și de sugrumate⁷³. Căci mulți oameni sunt fiare sălbatice și trăiesc ca și câinii: ling sângele, imitând năravul fiarelor celor mai sălbatice, și mănâncă fără nici o cruțare cele sugrumate. Tu însă, robul lui Hristos, când mănânci, să mănânci cu evlavie. Despre mâncăruri s-a spus destul.

Despre îmbrăcăminte

29. Îmbracă-te cu o îmbrăcăminte modestă. Nu ca să te împodobеști, ci ca să te acoperi cât este necesar; nici ca să te moleșеști, ci ca să-ți țină de cald iarna și ca să acoperi rușinea trupului. Nu cumva, sub pretext că-ți acoperi rușinea, să cazi în altă rușine prin haine luxoase.

Despre învierea morților

30. Ai grijă, te rog, de trupul acesta și cunoaște că vei învia din morți spre a fi judecat împreună cu acest corp! Dar dacă cineva îți sugerează un gând de necredință, că

72. I Tim. 4, 3.

73. Fapte 15, 29.

este cu neputință acest lucru, atunci uită-te la propria ta viață și învață din ea cu privire la cele ce nu se văd! Gândește-te și spune-mi: Unde erai acum o sută de ani sau mai mult de o sută de ani? De ce tu, substanță cu totul mică și neînsemnată, ai ajuns la asemenea măreție a staturii și la vrednicia unei așa de mari frumuseți? Apoi, Cel care te-a adus de la neexistență la existență nu poate oare să învieze din nou ceea ce a fost, dar a căzut? Cel care înviază în fiecare an bobul de grâu semănat pentru noi, bob care a murit, oare ne va învia cu greutate pe noi, pentru care și El a înviat⁷⁴? Vezi acum că pomii au fost timp de atâtea luni neroditori și fără de frunze, dar toți⁷⁵, după trecerea iernii, înviază din nou ca din morți. Oare noi nu vom învia cu atât mai mult și mai ușor? Toiagul lui Moise, prin voința lui Dumnezeu, s-a prefăcut în șarpe, într-o natură cu totul străină lui. Iar omul, care a căzut în moarte, nu se va întoarce oare iarăși în ceea ce a fost?

31. Nu da atenție celor care spun că nu înviază acest trup. El înviază! Martor este Isaia care spune: *"Vor învia morții și se vor scula cei din morminte"*⁷⁶. Și: *"Mulți din cei care dormeau în țărâna pământului vor învia"*, zice Daniel, *"unii spre viață veșnică, iar alții spre rușine veșnică"*⁷⁷. Învierea este comună tuturor oamenilor, dar nu la fel pentru toți. Toți vom primi trupuri veșnice, dar nu toți la fel: dreptii, ca să dănuiască împreună cu îngerii, trăind în veci, iar păcătoșii, ca să sufere în veci chinurile păcatelor.

Despre baia botezului⁷⁸

32. Din pricina aceasta Domnul, luând-o înainte, potrivit iubirii Sale de oameni, a dat baia pocăinței, pentru ca să ajungem moștenitori vieții veșnice, lepădând mulțimea pă-

74. I Cor. 15, 37-38.

75. toți > în [C. - A.].

76. Isaia 26, 19.

77. Daniel 12, 2.

78. Despre baia botezului > în [C. - A.].

catelor, dar, mai bine-spus, toată povara⁷⁹ și primind prin Sfântul Duh pecetea⁸⁰. Dar pentru că despre baia botezului am spus îndeajuns mai înainte, să trecem la învățăturile elementare ce ne-au mai rămas.

Despre dumnezeieștile Scripturi

33. Scripturile Vechiului și Noului Testament de Dumnezeu insuflăte ne învață aceste dogme. Unul este Dumnezeu celor două Testamente, Cel care a vestit mai dinainte în Vechiul Testament pe Hristos, arătat în Noul Testament, Cel care ne-a călăuzit prin lege și profeți la Hristos. *"Căci înainte de a veni credința, eram păziți sub lege"*⁸¹, și: *"Legea ne-a fost călăuză spre Hristos"*⁸². Dacă vreodată vei auzi pe vreun eretic hulind legea și profeții, răspunde-i mântuitoarele cuvinte: Iisus n-a venit să strice legea, ci să o împlinească⁸³. Învață de la Biserică, cu râvnă, care sunt cărțile Vechiului Testament și care ale Noului Testament. Nu citi nici una dintre cărțile apocrife! Căci dacă pe cele recunoscute de toți nu le cunoști, pentru ce te obosești zadarnic cu cele îndoielnice? Citește dumnezeieștile Scripturi, cele douăzeci și două de cărți ale Vechiului Testament, tălmăcite de cei șaptezeci și doi de tălmăcitori.

34. După moartea lui Alexandru Macedon, s-a împărțit împărăția lui în patru principate: Babilonia, Macedonia, Asia și Egipt. Unul dintre împărații Egiptului, Ptolemeu Filadelful⁸⁴, fiind un împărat foarte iubitor de cărți, a adunat toate cărțile de pretutindeni. El a auzit de la custodele bibliotecii, Dimitrie Falerul, despre dumnezeieștile Scripturi ale legii și profeților. Și pentru că a socotit că este cu mult

79. Evr. 12, 1.

80. prin Sfântul Duh pecetea] pecetea Duhului Sfânt [C. - A.].

81. Gal. 3, 23.

82. Gal. 3, 24.

83. cf. Matei 5, 17.

84. A domnit între 283-247 î. Hr.

mai bine să nu le dobândească cu sila și contra voinței, ci să înduplece mai degrabă cu daruri și cu prietenie pe posesorii lor – căci știa că o carte dată de silă și fără voie se falsifică de multe ori, iar una oferită de bunăvoie este dăruită așa cum este ea –, a trimis lui Eleazar, arhiereul din acea vreme, foarte multe daruri pentru templul de aici, din Ierusalim, și i-a cerut să-i trimită câte șase bărbați⁸⁵ din fiecare seminție dintre cele douăsprezece seminții ale lui Israel, spre a le traduce.

Apoi, pentru ca să vadă dacă sunt dumnezeiești sau nu cărțile, a socotit cu cale ca trimișii să nu aibă nici o legătură unii cu alții. Pentru aceasta a pus pe fiecare din tălmăcitorii veniți într-o locuință specială, în localitatea numită Faros, situată lângă Alexandria, și a poruncit ca fiecare să traducă întreaga Scriptură. Aceștia au terminat lucrul în șaptezeci și două de zile. Ptolemeu a strâns la un loc tălmăcirile tuturor, cele făcute în case deosebite, fără să se întâlnească unul cu altul, și le-a găsit la fel nu numai în idei, ci și în cuvinte. Aceasta pentru motivul că ceea ce s-a făcut nu sta în iscusința și meșteșugul sofismelor omenești, ci tălmăcirea dumnezeieștilor⁸⁶ Scripturi, inspirate de Sfântul Duh, s-a săvârșit de Duhul Sfânt.

35. Citește cele douăzeci și două de cărți ale acestor tălmăciri; iar cu cele apocrife să nu ai nici o părtașie. Studiază cu râvnă numai aceste cărți, pe care le citim cu încredere în Biserică. Cei care ne-au predat aceste cărți, apostolii, episcopii de mai înainte, ocârmuitorii Bisericii, au fost mult mai înțelepți și mai evlavioși decât tine. Așadar tu, care ești fiu al Bisericii, nu răsturna legile Bisericii! După cum am spus, studiază cele douăzeci și două de cărți ale Vechiului Testament! Dacă ești iubitor de știință, dă-ți silința să îți minte numele acestor cărți, pe care ți le spun.

85. bărbați, adăugat după [C. – A.], > în M. G.

86. dumnezeieștilor > în [C. – A.].

Cărțile legii sunt următoarele: primele cinci cărți ale lui Moise: Facerea, Ieșirea, Leviticul, Numerii, Deuteronomul; apoi: Isus fiul lui Navi, Judecătorii, împreună cu Cartea lui Rut, care este numărată ca a șaptea carte.

Dintre celelalte cărți istorice fac parte: Cartea întâi și a doua a Regilor, care formează o singură carte la evrei; tot o singură carte formează și Cartea a treia și a patra a Regilor. De asemenea, la ei tot o singură carte reprezintă întâia și a doua Carte a Cronicilor (Paralipomena). Sunt socotite tot o carte Cartea întâi și a doua a lui Ezdra. Estera este a douăsprezecea carte. Acestea sunt cărțile istorice.

Cărțile poetice sunt cinci: Iov, Cartea Psalmilor, Pildele, Ecclesiastul și Cântarea cântărilor; iar toate împreună sunt șaptesprezece.

Pe lângă acestea, cinci cărți profetice: o carte, cei doisprezece profeți mici; o carte, Isaia, altă carte, Ieremia împreună cu Baruh, Plângerile și Epistola; apoi Iezechiel, altă carte; iar Daniel este a douăzeci și doua carte a Vechiului Testament.

36. Noului Testament îi aparțin numai patru Evanghelii; celelalte sunt apocrife și vătămătoare. Și maniheii au scris Evanghelia după Toma, care, pentru că au împodobit-o cu numirea cea cu bună mireasmă de evanghelie, strică sufletele celor simpli. Primește și Faptele celor doisprezece apostoli. Pe lângă acestea, cele șapte epistole sobornicești ale lui Iacov, Petru, Ioan și Iuda. Dar pecetea tuturor și lucrarea cea din urmă a ucenicilor, cele paisprezece epistole ale lui Pavel.

Toate celelalte cărți să fie în afară de acestea, în al doilea rând. Toate cărțile care nu se citesc în Biserică, nu le citi îndeosebi nici tu, după cum ai auzit acestea despre cărțile Scripturii.

37. Fuși de orice lucrare diavolească și nu asculta de balaurul apostat care, dintr-o ființă bună, prin liberă voință, s-a schimbat în alta rea, care poate să înduplece pe cei

care voiesc, dar nu poate sili pe nimeni. Nu da atenție la astrologi, nici la observarea mersului păsărilor, nici la semnele prevestitoare, nici la ghicirile fabuloase ale elinilor! Nu primi nici măcar să auzi despre farmece, descântece și de faptele foarte nelegiuite ale celor care cheamă spiritele. Depărtează-te de orice fel de desfrânare! Nu iubi lăcomia pântecelui, nici plăcerile simțurilor! Fii mai presus de iubirea de arginți și de camătă! Nu te duce la spectacolele păgânești! Întoarce-te cu scârbă de la toată murdăria crâșmelor! Să nu cazi nici în samaritanism și nici în iudaism! Iisus Hristos te-a izbăvit acum! Depărtează-te de orice păzire a sâmbetei și de a spune că vreuna din mâncări este necurată! Iar în chip deosebit urăște toate adunările ereticilor fără de lege! Întărește-ți prin orice mijloc sufletul tău, prin post, rugăciuni, milostenii și prin citirea dumnezeieștilor cuvinte, pentru ca, viețuind în cumpătare și învățături evlavioase, timpul ce-l mai ai de trăit să te bucure de singura mântuire a botezului. Și fiind astfel înrolat în oștirile cerești, să fii învrednicit de Dumnezeu și Tatăl cununilor cerești, în Hristos Iisus Domnul nostru, Căruia slava în vecii vecilor. Amin.

CATEHEZA A V-A
CĂTRE CEI CARE AU SĂ SE LUMINEZE

Rostită în Ierusalim

Despre credință. Citire din Epistola către Evrei: *"Credința este încredințarea celor nădăjduite, dovedirea celor care nu se văd. Căci întru aceasta au primit mărturie cei de demult¹, și celelalte.*

1. Cât este de mare vrednicia pe care v-o dă Domnul prin mutarea voastră din rândul catehumenilor în rândul credincioșilor, o arată Pavel Apostolul când zice: *"Credincios este Dumnezeu, prin Care ați fost chemați la împărtășirea cu Fiul Său, Iisus Hristos"*². Căci prin faptul că Dumnezeu este numit *"credincios"*, iar tu capeți acest nume, înseamnă că primești o mare vrednicie. După cum Dumnezeu este numit bun, drept, atotputernic și creatorul tuturor lucrurilor, tot astfel este numit și *"credincios"*. Gândește-te deci la ce vrednicie te înalți dacă ai a te împărtăși de un nume al lui Dumnezeu!

2. Ceea ce se caută de aici înainte este ca fiecare din voi să fie găsit credincios³, potrivit propriei sale conștiințe. *"Mare lucru este, spune Scriptura, ca să afli bărbat credincios!"*⁴. Nu ca să-mi arăți mie conștiința ta (căci n-ai să fii judecat de o judecată omenească)⁵, ci ca să arăți sinceritatea credinței tale lui Dumnezeu, Care cearcă rărunchii și

1. Evr. 11, 1-2.

2. 1 Cor. 1, 9.

3. 1 Cor. 4, 2.

4. Pilde 20, 6.

5. 1 Cor. 4, 3.

inimile⁶ și cunoaște gândurile oamenilor⁷. Mare lucru este bărbatul credincios; este mai bogat decât orice om bogat. *"Bărbatului credincios îi aparține toată bogăția lumii"*⁸, prin aceea că o disprețuiește și o calcă în picioare. Cei care se arată a fi bogați și cu multe averi sunt săraci cu sufletul; căci cu cât strâng mai multe bogății, cu atât se topesc de dorința bogățiilor ce le lipsesc. Bărbatul credincios însă, lucru foarte ciudat, este bogat, deși trăiește în sărăcie. În adevăr, pentru că știe că trebuie să aibă numai îmbrăcăminte și hrană și pentru că se mulțumește cu acestea⁹, a călcat în picioare bogăția.

3. Vrednicia credinței nu este mare numai la noi, care purtăm numele lui Hristos; ci toate cele ce se fac în lume și chiar cele ce se fac de cei străini de Biserică se săvârșesc prin credință. Prin credință, legile căsătoriei unesc într-o singură viețuire oameni străini unul de altul; așa, cel străin, din pricina credinței ce stă la baza învoielilor căsătoriei, ajunge părtaș al unui trup și al unei averi străine. Prin credință se face și agricultura, căci cel care nu crede că va strânge rod, nu îndură osteneala cultivării pământului. Prin credință călătoresc pe mare oamenii, își încredințează viața unui lemn cu totul mic și schimbă elementul cel mai stabil, pământul, cu agitația nestatornică a valurilor; se dau pe ei înșiși unor nădejdi nelămurite, deoarece îi mână credința, care este mai sigură decât orice ancoră. Pe temeiul credinței, așadar, se săvârșesc cele mai multe din acțiunile oamenilor. Nu numai printre noi domnește această credință, ci și printre cei de altă credință, după cum s-a spus. Cu toate că aceștia nu primesc Scripturile și au alte învățături proprii, totuși și pe acelea, prin credință le primesc.

6. Ps. 7, 10.

7. Ps. 93, 11.

8. Pilde 28, 20.

9. I Tim. 6, 8.

4. La credința cea adevărată vă cheamă și citirea făcută azi din Scriptură, care vă arată în ce fel trebuie și voi să bineplăceți lui Dumnezeu. *"Fără credință, spune Scriptura, nu este cu putință a bineplăcea lui Dumnezeu"*¹⁰. Își va propune oare vreodată un om să slujească lui Dumnezeu dacă nu crede că Dumnezeu îl răsplătește? Va trăi oare în feciorie fata sau¹¹ se va înfrâna tânărul dacă nu crede că este *"neveștejită cununa castității"*¹²? Credința este ochiul care luminează întreaga conștiință și naște înțelegerea. Căci profetul spune: *"Dacă nu veți crede, nici nu veți înțelege"*¹³. Credința, după Daniel, astupă gura leilor¹⁴. Căci spune Scriptura despre el: *"Daniel a fost scos din groapă și nu s-a aflat în el nici o vătămare, pentru că a crezut în Dumnezeul lui"*¹⁵. Ce este mai cumplit decât diavolul? Dar și contra acestuia nu avem altă armă decât credința, pavăză netrupească contra nevăzutului vrăjmaș. Diavolul aruncă felurite săgeți și săgetează în întuneric¹⁶ pe cei ce nu priveghează. Dar având îmbrăcăminte tare, avem credința că vrăjmașul nu ne vede, potrivit spuselor Apostolului: *"Luând peste toate pavăza credinței, cu care veți putea stinge săgețile cele aprinse ale Vicleanului"*¹⁷. De multe ori este trimisă de diavol săgeata aprinsă a plăcerilor rușinoase. Credința însă, înștiințând judecata și răcind mintea, stinge săgeata.

5. Despre credință se poate vorbi mult, nu ne-ar ajunge nici o zi întregă. Deocamdată să ne fie de ajuns, din exemplele Vechiului Testament, numai Avraam, pentru că am

10. Evr. 11, 6.

11. sau > în [C. – A.].

12. I Petru 5, 4.

13. Isaia 7, 9.

14. Evr. 11, 33.

15. Daniel 6, 23.

16. Ps. 10, 2.

17. Efes. 6, 16.

ajuns, prin credință, fii ai aceluia¹⁸. Acela a fost îndreptățit nu numai prin fapte, ci și prin credință¹⁹. A săvârșit multe fapte mari, dar n-a fost numit prieten al lui Dumnezeu²⁰ decât atunci când a crezut²¹. Orice faptă a lui s-a săvârșit prin credință. Din pricina credinței a părăsit pe părinți; din pricina credinței a părăsit patria, locul de naștere și casa sa²². După cum a fost îndreptățit acela²³, și tu vei fi îndreptățit. Avraam avea trupul mort în ceea ce privește nașterea de copii, căci era bătrân și bătrână era și soția lui Sarra, așa că nu mai avea nici o nădejde de copii. Celui bătrân Dumnezeu îi făgăduiește copil; Avraam n-a slăbit în credință, nu s-a uitat la trupul lui că era de acum înainte mort²⁴ și nici la neputința trupului său, ci s-a uitat la puterea Celui care a făgăduit. A socotit vrednic de credință pe Cel care a făgăduit²⁵, așa că a dobândit în chip minunat urmaș din trupuri aproape moarte²⁶. După dobândirea copilului, i s-a poruncit să jertfească pe fiul său²⁷. Cu toate că auzise cuvintele *„În Isaac ți se va chema sămânța ta”*²⁸, totuși a adus jertfă lui Dumnezeu pe fiul său unul-născut, în credința că Dumnezeu poate să-l învieze și din morți²⁹. A legat pe fiul său și l-a așezat deasupra lemnelor, cu voința de a-l jertfi; dar, prin bunătatea lui Dumnezeu, și-a primit înapoi viu fiul, deoarece Dumnezeu i-a dat să jertfească un miel în locul copilului³⁰. Pentru că Avraam a fost credincios

18. Rom. 4, 11; Gal. 3, 7.

19. Iacov 2, 21-22.

20. Iacov 2, 23.

21. Fac. 15, 6.

22. Evr. 11, 8-9.

23. Rom. 4, 22.

24. Rom. 4, 19.

25. Evr. 11, 11.

26. Evr. 11, 12.

27. Fac. 22, 2; Evr. 11, 17.

28. Fac. 21, 12; Evr. 11, 18.

29. Evr. 11, 19.

30. Fac. 22, 9-13.

în acestea, a fost pecetluit spre îndreptăţire, a primit tăierea împrejur, pecete a credinţei celei întru netăierea împrejur, şi a primit făgăduinţa că va fi tată al multor neamuri³¹.

6. Să vedem acum în ce chip este Avraam tată al multor neamuri. Este recunoscut de toţi că este tatăl iudeilor, din pricina descendenţei trupeşti. Dacă însă vom ţine seama numai de descendenţa trupească, atunci vom fi siliţi să spunem că sunt mincinoase cuvintele Scripturii, deoarece Avraam nu este după trup tatăl nostru. Exemplul credinţei acestuia însă ne face pe noi toţi fiii lui Avraam³². Cum şi în ce chip? Oamenii nu cred că poate învia cineva din morţi; tot astfel, este lucru de necrezut că se poate naşte copil din bătrâni cu trupurile amorţite. Cu toate acestea, după ce Hristos a fost propovăduit, a fost răstignit pe lemn, după ce a murit şi a înviat, noi credem. Aşadar, prin asemănarea credinţei ajungem fiii lui Avraam. Şi noi, după ce am crezut, primim la fel cu acela pecetea cea duhovnicească, fiind tăiaţi împrejur prin baia botezului de Sfântul Duh, nu însă printr-o tăiere împrejur în trup, ci în inimă, potrivit lui Ieremia, care zice: *"Tăiaţi-vă împrejur înaintea lui Dumnezeu netăierea împrejur a inimii voastre"*³³, şi Apostolului: *"Întru tăierea împrejur a lui Hristos, fiind îngropaţi prin botez împreună cu El"*³⁴, şi celelalte.

7. Dacă vom păzi această credinţă, nu vom fi osândiţi şi ne vom împodobi cu tot felul de virtuţi. Atât de mare putere are credinţa, încât uşurează pe oameni să meargă pe mare. Petru a fost om asemenea nouă, alcătuit din sânge şi carne şi se hrănea cu aceleaşi mâncăruri ca şi noi. Când Iisus i-a spus: *"Vino"*, a crezut şi a umblat pe apă³⁵, deoarece avea, în timp ce umbla pe apă, credinţa mai puternică

31. Rom. 4, 11; Fac. 17, 5; 22, 16-18.

32. Rom. 4, 12.

33. Ieremia 4, 4.

34. Col. 2, 11-12.

35. Matei 14, 28-29.

decât orice temelie. Greutatea trupului era ținută deasupra prin aceea că era ușurată de credință. Doar atât timp cât a crezut a avut pe apă o temelie sigură; când s-a îndoit însă, a început să se scufunde³⁶. În măsura în care i se slăbea credința, se scufunda și trupul. Iisus, Care alină suferințele sufletelor, când i-a văzut îndoiala, a zis: *'Puțin credinciosule, pentru ce te-ai îndoit?'*³⁷. Și iarăși, după ce a fost întărit de Cel care-l apucase de mâna dreaptă, după ce a crezut iarăși, fiind condus de Stăpân, și-a reluat mersul pe apă. Căci aceasta o indică indirect Evanghelia când zice: *"Suindu-se ei în corabie"*³⁸. Evanghelia nu spune că Petru s-a urcat în corabie înotând, ci dă de înțeles că s-a suit în corabie în același fel în care s-a dus la Iisus.

8. Credința are atât de mare putere, încât se mântuiește nu numai cel care crede, ci unii chiar sunt mântuiți prin credința altora. Slăbănogul din Capernaum nu credea³⁹, credeau însă cei care-l duceau și care l-au coborât prin acoperișul casei. Slăbănogul avea bolnav și sufletul împreună cu trupul. Să nu crezi că eu îl acuz zadarnic pe slăbănog! Chiar Evanghelia a spus: *"Văzând Iisus credința lor"*⁴⁰ – n-a spus: "credința lui" –, *"spune slăbănogului: Scoală!"*⁴¹. Cei care îl purtau credeau, iar slăbănogul s-a bucurat de vindecare.

9. Vrei să vezi mai bine că unii sunt mântuiți prin credința altora? Lazăr a murit⁴². Au trecut o zi, două, trei, iar putreziciunea îi păștea trupul. Era cu puțință ca un mort de patru zile să mai creadă și să mai roage pentru el pe izbăvitor? Dar ceea ce lipsea celui mort, aceea au plinit surorile

36. Matei 14, 30.

37. Matei 14, 31.

38. Matei 14, 32.

39. Matei 9, 2; Marcu 2, 5.

40. Matei 9, 2; Marcu 2, 5.

41. Matei 9, 5; Marcu 2, 9.

42. Ioan 11, 14.

lui bune⁴³. Când Domnul a venit și sora lui Lazăr a căzut la picioarele Lui, la întrebarea Lui: *"Unde l-ați pus?"*⁴⁴, ea l-a răspuns: *"Doamne, miroase acum, că este a patra zi"*⁴⁵. Domnul îi zice: *"Dacă vei crede, vei vedea slava lui Dumnezeu"*⁴⁶. Aproape că i-a spus: *"Înlocuiește tu credința mortului!"*. Și atât de multă putere a avut credința surorilor, încât l-a chemat pe cel mort de la porțile iadului! Dacă unii crezând în locul altora au avut putere să-i învie pe morți, tu oare, dacă pentru tine însuși vei crede din inimă, nu te vei folosi mai mult? Dar chiar dacă ești necredincios, sau puțin credincios, Domnul este iubitor de oameni și stă alături de tine dacă te pocăiești. Numai spune și tu din inimă: *"Cred, Doamne, ajută necredinței mele!"*⁴⁷. Dar chiar și atunci când ești credincios, totuși nu ai desăvârșirea credinței; ai nevoie și tu să spui ca apostolii: *"Doamne, adaugă-ne credință!"*⁴⁸. Puținul îl ai prin tine însuși; prinosul însă îl primești de la Acela.

10. Cuvântul credință, în ceea ce privește numirea sa, este unul, dar ea este de două feluri. Este un fel dogmatic de credință, în care există un acord al sufletului cu un anumit lucru. Acest fel de credință folosește sufletului, după cum spune Domnul: *"Cel care ascultă cuvintele Mele și crede în Cel care M-a trimis, are viață veșnică și la judecată nu va veni"*⁴⁹. Și iarăși: *"Cel care cere în Fiul nu se judecă"*⁵⁰, *ci s-a mutat din moarte la viață"*⁵¹. Cât este de mare iubirea de oameni a lui Dumnezeu! Dreptii au bine plăcut lui Dumnezeu după trecerea de mulți ani. Ceea ce ei au do-

43. Ioan 11, 21-27.

44. Ioan 11, 34.

45. Ioan 11, 39.

46. Ioan 11, 40.

47. Marcu 9, 24.

48. Luca 17, 5.

49. Ioan 5, 24.

50. Ioan 3, 18.

51. Ioan 5, 24.

bândit după mulți ani prin faptele lor bune, bineplăcând lui Dumnezeu, aceea ți-o dăruiește acum Iisus într-un ceas. Dacă vei crede că Domnul este Iisus și că Dumnezeu L-a sculat din morți, vei fi mântuit⁵² și vei fi mutat în paradis de Cel care l-a dus pe tâlhar în rai⁵³. Să nu te îndoiești că are această putere! Căci Cel care aⁱ mântuit în această sfântă Golgotă pe tâlhar într-un ceas, Același te va mântui și pe tine dacă crezi.

11. Este un al doilea fel de credință, dăruit de Hristos prin har. *"Unuia se dă, prin Duhul, cuvântul înțelepciunii, altuia cuvântul cunoștinței, după același Duh; unuia credința în același Duh, iar altuia, darurile vindecărilor"*⁵⁴. Această credință, după har, dăruită de Duhul, nu este numai dogmatică, ci lucrează și cele ce sunt mai presus de om. Cel care va avea această credință va spune muntelui acestuia: *"Mută-te de aici acolo, și se va muta"*⁵⁵. Când cineva va spune așa cu credință, crezând că se va înfăptui ceea ce spune și nu se va îndoii în inima lui⁵⁶, atunci primește harul. Despre această credință s-au spus cuvintele: *"Dacă veți avea credință cât un grăunte de muștar..."*⁵⁷. Căci în chipul în care grăuntele de muștar, fiind mic în ceea ce privește mărimea, dar arzător după lucrarea sa, și semănat într-un mic loc își întinde împrejur, după ce crește, ramuri mari care pot să adăpostească și păsările⁵⁸, tot astfel și credința sădită în suflete, într-o clipită săvârșește cele mai mari fapte. Sufletul luminat prin credință și-L reprezintă pe Dumnezeu, vede pe Dumnezeu atât cât omenește e cu puțință, străbate marginile lumii și vede de pe acum judecata

52. Rom. 10, 9.

53. Luca 23, 43.

54. I Cor. 12, 8-9.

55. Matei 17, 20.

56. Marcu 11, 23.

57. Matei 17, 20.

58. Matei 13, 32.

viitoare, înainte de sfârșitul veacului acestuia, și răsplata făgăduințelor. Să ai așadar în Dumnezeu credința care ră-sare din sufletul tău, ca să primești și de la Acela credința care săvârșește fapte mai presus de om.

12. Dobândește și păstrează numai credința⁵⁹ pe care ai învățat-o și ți-a fost propovăduită, cea care ți-a fost pre-dată acum de Biserică și întărită de toată Scriptura! Pentru că nu pot toți să citească Scripturile, deoarece îi împiedică, la cunoașterea lor, pe unii simplitatea minții, iar pe alții ocupațiile, pentru aceea am strâns în câteva fraze toată dogma credinței⁶⁰, ca să nu se piardă sufletul din pricina neștiinței. Vreau să vă amintesc de aceste cuvinte și să fie recitate de voi cu toată râvna; să nu fie scrise pe hârtie, ci săpate, cu ajutorul memoriei, în inima voastră! Să vă păziți atunci când le studiați să nu audă vreun catehumen cele predate! Să aveți această învățătură ca merinde în tot cursul vieții voastre! Altă învățătură afară de aceasta să nu primiți, nici chiar dacă noi, care vă învățăm acum, ne-am schimba și am grăi învățături contrare acestora, nici chiar dacă înger potrivit, prefăcut în înger de lumină⁶¹, ar vrea să vă rătăcească! *"Chiar dacă noi sau înger din cer v-ar binevesti altceva decât ceea ce ați primit acum, să vă fie anatema!"*⁶². Auzind de aceste cuvinte, adu-ți aminte de Simbolul credinței! Primește la timpul potrivit din dumnezeieștile Scripturi demonstrarea fiecărui punct de credință! Învățăturile credinței n-au fost alcătuite așa cum li s-a părut oamenilor, ci cele mai importante au fost adunate din toată Scriptura și împlinesc o singură învățătură a credinței. Și, după cum sămânța de muștar dintr-un mic grăunte își întinde împrejur multe ramuri⁶³, tot astfel și acest Sim-

59. Adică: articolele *Simbolului de credință*.

60. Adică în *Simbolul de credinței*.

61. II Cor. 11, 4.

62. Gal. 1, 8.

63. Matei 13, 32.

bol de credință, în puține cuvinte, a cuprins ca într-un sân toată cunoștința evlaviei din Vechiul și Noul Testament. Vedeti așadar, fraților, și țineți predaniile pe care le primiți acum⁶⁴ și înscrieți-le pe tabla inimii voastre⁶⁵.

13. Țineți cu evlavie învățăturile! Nu cumva dușmanul să prade pe cei slăbiți! Nu cumva vreun eretic să schimbe ceva din cele predate! Simbolul credinței este ca o depunere de bani la bancă⁶⁶; aceasta am făcut-o noi acum! Dumnezeu însă vă cere socoteală de banii depuși. *"Mărturisesc, după cum zice Apostolul, înaintea lui Dumnezeu, Care dă viață tuturor, și a lui Hristos Iisus, Care a mărturisit mărturisirea cea bună pe timpul lui Ponțiu Pilat"*⁶⁷, să păziți neîntinată această credință, predată vouă, până la arătarea Domnului nostru Iisus Hristos. Ți s-a predat acum vistieria vieții; și Stăpânul, la arătarea Lui, îți va cere ceea ce ți-a fost încredințat, *"pe care la vremea cuvenită o va arăta fericitul și singurul Stăpân, Împăratul împăraților și Domnul domnilor, singurul care are nemurirea și locuiește în lumina cea neapropiată, pe Care nu L-a văzut nimeni dintre oameni, nici nu poate să-L vadă"*⁶⁸. Acestuia slava, cinstea și puterea, în vecii vecilor. Amin.

64. II Tes. 2, 15.

65. Pilde 7, 3.

66. Luca 19, 23.

67. I Tim. 6, 13.

68. I Tim. 6, 15-16.

CATEHEZA A VI-A
CĂTRE CEI CARE AU SĂ SE LUMINEZE

Rostită în Ierusalim

Despre unitatea lui Dumnezeu. Cateheză la cuvintele: "Cred întru Unul Dumnezeu". Despre erezii. Citire din Isaia: "Înnoți-vă pentru mine, ostroave! Israel este mântuit de Domnul cu mântuire veșnică! Nu se vor rușina și nici nu vor fi făcuți de rușine până în veac"¹, și celelalte.

1. Binecuvântat este Dumnezeu și Tatăl Domnului nostru Iisus Hristos. Binecuvântat este și Fiul Unul-Născut al Acestuia. Când te gândești la Dumnezeu, gândește-te în același timp și la Tatăl, ca doxologia Tatălui și a Fiului (împreună cu Sfântul Duh) să se facă nedespărțit. Căci nu are Tatăl o slavă, și Fiul alta, ci este o singură și aceeași slavă (împreună cu Sfântul Duh). De vreme ce Fiul Unul-Născut este al Tatălui și dacă Tatăl este slăvit, urmează că se bucură de cinste și Fiul, deoarece slava Fiului decurge din cinstea Tatălui. Și iarăși: dacă Fiul este slăvit, prin aceasta este mult cinstit Tatăl acestui bun atât de mare.

2. Minteă gândește foarte repede. Limba însă are nevoie de cuvinte și de o tălmăcire amănunțită, făcută cu ajutorul cuvintelor. Ochiul cuprinde dintr-odată tot câmpul stelelor; dar dacă cineva ar voi să vorbească despre fiecare dintre ele, ce este luceafărul de dimineață, ce este luceafărul de seară, ce este fiecare stea, are nevoie de multe cuvinte. Iarăși, de asemenea, mintea într-o clipeală îmbrățișează pământul și marea și toate marginile lumii; totuși ceea ce gândește în scurt timp, aceea povestește prin

1. Isaia 45, 16-17.

multe cuvinte. Mari, în adevăr, sunt exemplele spuse mai sus; totuși slabe și fără putere, căci despre Dumnezeu nu spunem toate câte trebuie (căci pe acestea numai singur El le cunoaște), ci numai atât cât îi este îngăduit firii omenești și atât cât slăbiciunea noastră poate să poarte. Nu putem spune ce este Dumnezeu, ci mărturisim cu smerenie că nu avem o cunoștință exactă despre El. A mărturisi necunoștința în cele care privesc pe Dumnezeu este semnul unei mari cunoștințe: "*Măriți, așadar, pe Domnul împreună cu mine și să înălțăm numele Lui împreună*"². Cu toții împreună, că unul singur nu poate. Dar mai vârtos, chiar dacă ne-am strânge toți la un loc, încă nu vom face ceea ce trebuie. Nu vorbesc numai de voi, care sunteți³ aici, ci chiar dacă s-ar aduna toate turmele întregii Biserici a lumii, cea de acum și cea din viitor, nu vor putea să laude după vrednicie pe Păstor.

3. Mare era Avraam și cinstit; totuși mare în comparație cu oamenii. Când însă s-a apropiat de Dumnezeu, adeverește și zice cu smerenie: "*Eu sunt pământ și cenușă*"⁴; n-a spus numai: "*pământ*" și a tăcut, ca să nu se arate ca una din stihiiile de temelie ale lumii, ci a adăugat și "*cenușă*", ca să arate că este pieritor și supus putreziciunii. Ce este oare, spune Avraam, mai mic și mai mărunț decât cenușa? Pune în comparație cenușa cu casa, casa, cu orașul, orașul, cu provincia, provincia cu Imperiul roman, Imperiul roman, cu tot pământul și toate marginile lui, și tot pământul, cu cerul care îl cuprinde în sânul său. Atâta este asemănarea dintre pământ și cer câtă este între centrul și circumferința cercului. Gândește-te că primul cer văzut de noi este mai mic decât al doilea, iar al doilea mai mic decât al treilea (căci Scriptura le-a numit numai pe acestea⁵. Aceasta nu în-

2. Ps. 33, 3.

3. noi, care suntem [C. – A.].

4. Fac. 18, 27.

5. II Cor. 12, 2. – acesta [C. – A.].

seamnă că sunt numai atâtea, ci că numai atâtea ne este de folos să știm). Chiar dacă vei vedea cu mintea toate cerurile, totuși cunoaște că nici cerurile nu vor putea să laude pe Dumnezeu așa cum este El, nici chiar dacă vor glăsuși mai puternic decât tunetul. Dacă atâtea bolte ale cerului nu pot să laude după vrednicie pe Dumnezeu, cum oare vor putea *"pământul și cenușa"*, cele mai mici și mai neînsemnate dintre existențe, să înalțe cântare vrednică lui Dumnezeu, sau să vorbească după vrednicie despre Dumnezeu, *"Care ține înconjurul pământului și are pe locuitorii lui ca pe niște lăcuste"*⁶?

4. Dacă cineva încearcă să vorbească despre Dumnezeu, mai întâi să vorbească despre marginile lumii. Locuiești pământul, și nu cunoști marginea locuinței tale și a pământului! Cum vei putea să înțelegi, după vrednicie, pe Făcătorul pământului? Vezi stelele, dar pe Făcătorul lor nu-L vezi. Numără stelele pe care le vezi, și atunci vorbește despre Cel care nu se vede, despre *"Cel care numără mulțimea stelelor și le numește pe toate cu numele lor"*⁷. Picătura ploilor mari, care au căzut de curând, aproape că ne-a prăpădit. Numără numai picăturile care au căzut peste acest oraș. Dar ce zic peste oraș? Numără, dacă ți-e cu putință, picăturile care au căzut timp de o oră peste casa ta. Totuși este cu neputință. Cunoaște-ți deci slăbiciunea! Din acestea cunoaște puterea lui Dumnezeu. *"Picăturile ploii sunt numărate de El"*⁸, nu numai cele vărsate acum peste tot pământul, ci de totdeauna chiar. Soarele este făptura Lui; este mare, dar foarte mic în comparație cu tot cerul. Uită-te mai întâi la soare, și după aceea iscodește pe Stăpân. *"Nu căuta cele mai adânci decât tine și nu cerceta pe cele ce depășesc puterile tale! Ceea ce ți s-a poruncit, aceea gândește!"*⁹.

6. Isaia 40, 22.

7. Ps. 146, 4.

8. Iov 36, 27.

9. Is. Sir. 3, 20-21.

5. Cineva însă va obiecta:

– Dacă ființa dumnezeiască este cu neputință de înțeles, pentru ce vorbești despre ea?

– Oare pentru că nu pot să beau tot fluviul, să nu iau cu măsură nici ceea ce îmi folosește? Oare pentru că nu pot să cuprind tot soarele cu privirea, să nu văd nici cât este de ajuns pentru trebuința mea? Sau, pentru că nu pot să mănânc toate fructele dintr-o mare grădină, în care am intrat, vrei să ies cu totul flămând? Laud și slăvesc pe Făcătorul nostru; poruncă dumnezeiască sunt aceste cuvinte: *"Toată suflarea să laude pe Domnul!"*¹⁰. Acum încerc să laud pe Stăpânul, nu să vorbesc despre El. Cu toate că știu că nu voi putea să-L slăvesc după vrednicie, totuși socotesc drept lucru evlavios să încerc cel puțin. Slăbiciunea mea o mângâie Domnul Iisus prin cuvintele: *"Pe Dumnezeu nimeni nu L-a văzut vreodată"*¹¹.

6. Dar va obiecta cineva:

– Cum deci? Nu este scris că *"îngerii acestora mici văd totdeauna fața Tatălui Meu care este în ceruri"*¹²?

– Negreșit, îngerii Îl văd, dar nu așa cum este Dumnezeu în Sine, ci atât cât sunt și ei în stare. Însuși Iisus o spune: *"Nu doar că pe Tatăl L-a văzut cineva, afară de Cel care este din Dumnezeu, Acela L-a văzut pe Tatăl"*¹³. Îngerii Îl văd atât cât sunt în stare, iar arhangheli, atât cât pot; tronurile și domniile, mai mult decât cei dintâi, dar mai puțin decât vrednicia lui Dumnezeu. Numai Duhul Sfânt împreună cu Fiul pot să-L vadă cum trebuie. *"Acela pe toate le cercetează și cunoaște și gândurile lui Dumnezeu"*¹⁴. Fiul Unul-Născut cunoaște după cum se cuvine pe Tatăl, împreună cu Duhul cel Sfânt (*"Nici pe Tatăl nu-L cunoaște alt-*

10. Ps. 150, 5.

11. Ioan 1, 18.

12. Matei 18, 10.

13. Ioan 6, 46.

14. I Cor. 2, 10.

*cineva decât Fiul și căruia Fiul îi va descoperi*¹⁵). Vede pe Dumnezeu după cum se cuvine și-L descoperă fiecăruia, împreună cu Duhul și prin Duhul, atât cât fiecare poate primi, pentru că Fiul Unul-Născut este părtaș împreună cu Duhul cel Sfânt Dumnezeirii Tatălui. Cel născut nepătimitor mai înainte de veci¹⁶ cunoaște pe Cel care L-a născut, iar Acesta cunoaște pe Cel născut. Așadar, dacă îngerii nu-L cunosc (căci, după cum am spus, Unul-Născut, împreună cu Duhul¹⁷, Îl descoperă, prin Duhul cel Sfânt, fiecăruia potrivit puterii proprii), apoi nici un om să nu se rușineze de a-și mărturisi neștiința. Acum vorbesc eu, iar la vremea lor așa vor vorbi toți cei care vor învăța despre Dumnezeu. Dar cum este El¹⁸, este cu neputință să spunem. Cum deci pot să vorbesc despre Cel care ne-a dat graiul? Eu, care am suflet, dar nu pot să arăt însușirile sufletului, cum voi putea să vorbesc despre Dătătorul sufletului?

7. Pentru evlavie ne este de ajuns să știm aceasta numai: că avem un Dumnezeu, un singur Dumnezeu, Care este Dumnezeu, există totdeauna și este totdeauna la fel cu El însuși; nu are alt tată; nimeni nu este mai puternic decât El; nimeni nu-L moștenește, ca să-L scoată din împărăția Lui; are multe nume, este atotputernic, ființa Sa este uniformă. Prin faptul că se numește Bun și Drept și Atotputernic și Savaot, nu înseamnă că este felurit și diferit, ci este Unul și Același și-Și trimite nenumăratele lucrări ale Dumnezeirii. Nu este într-o parte mai mult, și în altă parte mai puțin, ci în toate este la fel cu El Însuși. Nu este mare numai în iubirea de oameni, și mic în înțelepciune, ci este la fel de puternic și în înțelepciune, și în iubirea de oameni. Nu vede într-o parte, iar în altă parte este lipsit de vedere, ci este totul ochi, totul auz și totul minte. Nu cunoaște ca

15. Matei 11, 27.

16. născut nepătimitor mai înainte de veci > în [C. - A.].

17. împreună cu Duhul > în [C. - A.].

18. Dar a spune cum este El [C. - A.].

noi în parte, și în parte nu cunoaște. O asemenea cugetare este o blasfemie și e nevrednică de ființa dumnezeiască. Cunoaște mai dinainte cele ce sunt; este sfânt, atotputernic, mai bun decât toți, mai mare decât toți și mai înțelept decât toți. Nu vom putea să spunem nimic nici de începutul, nici de forma și nici de chipul Lui. "*Nici glasul Lui nu l-ați auzit vreodată, nici chipul Lui nu l-ați văzut*", zice dumnezeiasca Scriptură¹⁹. Pentru aceasta și Moise zice către israeliteni: "*Păziți-vă mult sufletele voastre, că n-ați văzut nici un chip*"²⁰. Dacă deci este cu neputință să ne facem o idee despre asemănarea lui Dumnezeu, cum oare²¹ mintea noastră va putea să se apropie de ființa Sa?

8. Mulți și-au închipuit multe despre Dumnezeu, dar toți au dat greș. Unii au socotit că Dumnezeu este foc; alții, că este o ființă înaripată, prin aceea că au înțeles rău cuvintele bine scrise: "*Întru acoperământul aripilor Tale mă vei acoperi*"²². Au uitat pe Domnul nostru Iisus Hristos Unul-Născut, Care vorbind către Ierusalim, a spus același lucru despre Sine: "*De câte ori am voit să adun pe copiii tăi în chipul în care cloșca adună puii săi sub aripi, și n-ai voit*"²³. Neînțelegând prin aripi puterea Lui păzitoare, au căzut în lucruri omenesti și au conceput în chip omenesc pe Acela a Cărui urmă nu se poate găsi. Unii au îndrăznit să spună că are șapte ochi, din pricina celor scrise: "*Șapte ochi ai Domnului privesc peste tot pământul*"²⁴. Dacă este înconjurat în parte numai de șapte ochi, atunci vederea Lui este parțială, și nu desăvârșită. Dar a spune așa ceva despre Dumnezeu este hulitor, deoarece trebuie să credem că Dumnezeu este desăvârșit în totul, potrivit cuvintelor Mântuitorului care spune:

19. Ioan 5, 37.

20. Deut. 4, 15.

21. oare > în [C. - A.].

22. Ps. 16, 8.

23. Matei 23, 37. - n-ați voit [C. - A.].

24. Zah. 4, 10.

*"Tatăl vostru Cel ceresc este desăvârșit"*²⁵. Este desăvârșit în vedere, desăvârșit în putere, desăvârșit în măreție, desăvârșit în preștiință, desăvârșit în bunătate, desăvârșit în dreptate, desăvârșit în iubirea de oameni. Nu este mărginit într-un loc, ci El este creatorul locurilor. Este în toate, și nu-l circumscris de nimic. *"Tronul Lui este cerul"*, dar Cel care șade pe el depășește cerul. *"Și pământul este reazem picioarelor Lui"*²⁶, dar puterea Lui ajunge până în cele mai de jos ale pământului.

9. Dumnezeu este Unul, prezent pretutindeni; pe toate le vede, pe toate le gândește, pe toate le lucrează prin Hristos. Căci *"toate prin El s-au făcut, și fără de El nimic nu s-a făcut"*²⁷. Este izvorul cel mai mare și nesfârșit al oricărui bine, fluviul facerilor de bine, lumină veșnică ce strălucește neconținut, putere nebiruită care vine în ajutor slăbiciunilor noastre. Numele Lui nici nu-l putem auzi: *"Oare vei găsi urma Domnului, zice Iov, sau ai ajuns la marginile pe care le-a făcut Atotputernicul?"*²⁸. Dacă nu se pot înțelege marginile fapturilor, oare va putea fi înțeles Creatorul tuturor acestora? *"Ochiul n-a văzut și urechea n-a auzit și la inima omului nu s-a suit ceea ce a pregătit Dumnezeu celor care-L iubesc pe El"*²⁹. Dacă sunt cu neputință de înțeles minții noastre cele pe care le-a pregătit Dumnezeu, cum oare putem înțelege cu mintea pe Cel care a pregătit acestea? *"O, adâncul bogăției și înțelepciunii și al științei lui Dumnezeu! Cât sunt de nepătrunse judecățile Lui și de negăsit urma căilor Lui!"*³⁰, zice Apostolul. Dacă sunt de neînțeles judecățile și căile Lui³¹, oare El va fi înțeles?

25. Matei 5, 48.

26. Isaia 66, 1; Fapte 7, 49.

27. Ioan 1, 3.

28. Iov 11, 7.

29. I Cor. 2, 9; Isaia 64, 4.

30. Rom. 11, 33.

31. Lui, adăugat după [C. - A.].

10. Așadar, atât de mare este Dumnezeu, și încă mai mare! Nu pot să vorbesc după vrednicie nici chiar dacă întreaga mea ființă mi-aș transforma-o în grai; dar, mai bine spus, nici chiar dacă s-ar aduna toți îngerii, și încă n-ar vorbi după vrednicie! Dar cu toate că Dumnezeu este atât de bun și de mare, totuși omul a îndrăznit să cioplească piatră și să zică pietrei: "*Tu ești dumnezeul meu!*"³². Cât de mare este orbirea care s-a coborât de la atâta măreție la atâta umilință! Lemnul pe care Dumnezeu l-a sădit, iar ploaia l-a făcut mare, care mai târziu a fost ars complet și prefăcut prin foc în cenușă, acesta este proclamat dumnezeu, iar adevăratul Dumnezeu este defăimat. Răutatea idolatriei s-a înmulțit; au fost adorați, în locul lui Dumnezeu, pisica, câinele și lupul. În locul Dumnezeului celui foarte iubitor de oameni a fost adorat leul mănăcător de oameni. Au fost adorați șarpele și balaurul, simbolurile celui care ne-a scos din paradis, iar Cel care a sădit paradisul a fost disprețuit. Mă rușinez să spun, totuși o spun: unii s-au închinat și la ceapă! Vinul a fost dat ca să veselească inima omului³³, iar Dionisos a fost adorat în locul lui Dumnezeu. Dumnezeu a făcut grâul prin cuvintele: "*Să scoată pământul iarbă verde, care să dea rod după fel și după asemănare*"³⁴, ca pâinea să întărească inima omului³⁵. Atunci, pentru ce a fost adorată Demetra? Până azi focul se produce prin izbirea pietrelor. Pentru ce atunci Hefaistos este creatorul focului?

11. De unde rătăcirea politeistă a elinilor? Dumnezeu este necorporal. Pentru ce atunci se vorbește de adultere la așa-numiții de ei zei? Trec sub tăcere prefacerile lui Zeus în lebădă; mă rușinez să vorbesc despre transformările lui în taur, căci este nevrednic de Dumnezeu mugetul. Dum-

32. Isaia 44, 17.

33. Ps. 103, 16.

34. Fac. 1, 11.

35. Ps. 103, 17.

nezeul grecilor comitea adulter, și nu se rușinau. Dar dacă era adulterin, să nu se numească Dumnezeu! Grecii vorbesc și de moarte, de căderile și de trăsnetele zeilor. Vezi unde L-au coborât din atâta măreție? Oare fără motiv S-a pogorât din cer Fiul lui Dumnezeu, sau ca să³⁶ tămăduiască o rană atât de mare? Oare fără motiv a venit Fiul, sau ca să³⁷ fie cunoscut Tatăl? Cunoști oare ce L-a mișcat pe Unul-Născut ca să Se pogoare de pe tronurile cele de-a dreapta? Tatăl era disprețuit; trebuia ca Fiul să îndrepte rătăcirea. Trebuia ca Acela prin Care s-au făcut toate să aducă pe toate la Stăpânul tuturor. Trebuia să tămăduiască rana. Căci ce era mai rău decât această boală, ca să³⁸ adori o piatră în locul lui Dumnezeu?

Despre erezii

12. Diavolul a reușit să rătăcească nu numai pe păgâni; ci și pe mulți dintre cei numiți în chip fals creștini, care în chip rău și-au luat numele cel prea bine mirositor al lui Hristos și au îndrăznit păgânește să înstrăineze pe Dumnezeu de făpturile Sale. Vorbesc despre eretici, cei cu nume urât și fără de Dumnezeu, care se prefac că sunt iubitori de Hristos, dar sunt cu totul urători de Hristos. Cel care defaimă pe Tatăl lui Hristos este dușman al Fiului. Ei au îndrăznit să vorbească de două dumnezeiri: una bună și alta rea. Ce mare orbire! Dacă e Dumnezeire, atunci negreșit este și bună; dar dacă nu-i bună, pentru ce se numește Dumnezeire? Căci bunătatea este însușirea lui Dumnezeu. Deoarece³⁹ lui Dumnezeu I se cuvin însușirile: iubitor de oameni, binefăcător și atotputernic. Deci una din două: sau să-L numească pe Dumnezeu împreună cu numele Său și

36. [C. - A.].

37. [C. - A.].

38. [C. - A.].

39. Deoarece > în [C. - A.].

cu lucrarea, sau⁴⁰, dacă voiesc să-L lipsească de lucrările Lui, să nu-L mai numească nici cu numele.

13. Au îndrăznit ereticii să vorbească de doi dumnezei și de două izvoare: al binelui și al răului, și că ele sunt nenăscute. Dacă amândouă sunt nenăscute, negreșit că sunt și egale, și amândouă puternice. Dar cum gonește lumina întunericul? Apoi care din două: sunt unite sau despărțite? Unite, în adevăr, nu pot să fie. "*Căci ce împărțășire are lumina cu întunericul?*", zice Apostolul⁴¹. Iar dacă sunt despărțați unul de altul, negreșit că are fiecare locul său propriu. Dar dacă au locuri proprii, negreșit că ne închinăm acelui singur dumnezeu în ale cărui locuri suntem. În adevăr, trebuie să conchidem, dacă ascultăm de nebunia acestora, că trebuie să ne închinăm acelui singur dumnezeu, deci să-i întrebăm pe ei ce spun despre Dumnezeul⁴² cel bun. Este puternic sau nu? Dacă este puternic, cum s-a făcut răul fără voia Lui? Și cum s-a introdus existența răului contra voinței Lui? Căci dacă nu poate să-l împiedice, deși știe, atunci Îl acuză de neputință. Dar dacă poate și nu-l împiedică, atunci Îl acuză de trădare. Și uită-te la nebunia lor! Uneori spun că dumnezeul cel rău nu are nimic comun cu Dumnezeul cel bun, la crearea lumii; alteori, că are numai o a patra parte. Spun că Dumnezeul cel bun este Tatăl lui Hristos; iar pe Hristos Îl identifică cu soarele. Dar dacă, după ei, lumea a fost făcută de către dumnezeul cel rău, iar soarele face parte din lume, cum Fiul Dumnezeului celui bun slujește, fără voie, în imperiul dumnezeului celui rău? Când spunem aceste lucruri, ne murdărim; totuși le spunem, ca să nu cadă cineva din cei de față, din neștiință, în mocirla ereticilor. Știu că prin aceste cuvinte mi-am murdărit gura și am murdărit și auzul ascultătorilor. Totuși ne

40. sau, adăugat după [C. - A.].

41. II Cor. 6, 14.

42. Dumnezeul > în [C. - A.].

este de folos. Căci este cu mult mai bine să auzim cele absurde din acuzările altora, decât să cădem în ele din neștiință. Mult mai bine este să cunoști mocirla și să o urăști, decât să cazi în ea din neștiință. Învățătura fără de Dumnezeu a ereziilor este felurită; dar dacă cineva va cădea din singura cale dreaptă, atunci adeseori cade în prăpastie.

14. Izvoditorul oricărei erezii este Simon Magul. Simon, care, după cum se spune în Faptele Apostolilor, a nădăjduit să cumpere cu argint harul de nevândut al Duhului și care a auzit: *"Nu este pentru tine parte, nici sorți în cuvântul acesta"*⁴³, și celelalte. Despre el s-a scris: *"Dintre noi a ieșit, dar nu era dintre noi, căci dacă ar fi fost dintre noi, ar fi rămas cu noi"*⁴⁴. Acesta, după ce a fost respins de apostoli, a venit la Roma, însoțit de o desfrănată, numită Elena, și a îndrăznit să spună despre sine că mai întâi este cel care s-a arătat ca Tată în muntele Sinai, iar apoi s-a arătat printre iudei ca Hristos Iisus, nu în trup, ci în aparență; iar după aceasta ca Duh Sfânt, Cel vestit că are să fie trimis ca Mângâietor de Hristos. Și a înșelat atât de mult cetatea romanilor, încât împăratul Claudius⁴⁵ i-a ridicat o statuie cu următoarea inscripție în limba romană: *Simoni deo sancto*, care se tâlmăcește: *Lui Simon, dumnezeul cel sfânt*⁴⁶.

15. Dar când rătăcirea s-a întins, perechea celor buni, Petru și Pavel, înaintestătătorii Bisericii, s-au dus la Roma ca să îndrepte greșeala. Și în timp ce Simon, care se socotea Dumnezeu, voia să-și arate puterea sa, îndată l-au arătat mort. Simon vestise că are să se urce la ceruri; și pe

43. Fapte 8, 21.

44. I Ioan 2, 19.

45. Claudius a domnit între 41-54.

46. Informația dată de Arhiepiscopul Ierusalimului își are originea în scrierile Sfântului Iustin Martirul și Filosoful, primul care ne informează că Simon Magul a fost la Roma sub împăratul Claudius și că romanii, amăgiți de farmecele lui Simon, ar fi ridicat acestui samarinean o statuie cu inscripția: "Simoni deo sancto".

când era purtat în aer într-o căruță trasă de diavoli, robii lui Dumnezeu și-au plecat genunchii, arătând prin fapta lor unirea despre care a vorbit Iisus, că *"dacă doi dintre voi se vor uni pentru orice lucru ce vor cere, se va da lor"*⁴⁷, au trimis prin rugăciune contra magului săgeata unirii și l-au doborât la pământ. Nu era un lucru de mirare, cu toate că era lucru minunat, deoarece era Petru, care ține cheile cerului⁴⁸. Și nu era vrednic de mirare, pentru că era Pavel, care a fost răpit până la al treilea cer și în paradis, și a auzit cuvinte de nespus, cu neputință omului de a le grăi⁴⁹. Petru și Pavel l-au tras din aer pe pământ pe cel care se socotea Dumnezeu, pe cel care avea să fie coborât până în cele mai de jos ale pământului. Acesta a fost primul balaur al răutății. Cu toate că i s-a tăiat singurul cap, totuși iarăși a răsărit, că rădăcina răutății are multe capete.

16. Cerint a pângărit de asemenea Biserica; și Menandru și Carpocrat și ebioniții și Marcion, gura păgânătății. Cel care proclamă diferiți dumnezei, unul bun și altul drept, vorbește împotriva Fiului, Care spune: *"Părinte drepte!"*⁵⁰. Și iarăși, cel care spune că altul este Tatăl, și altul Creatorul lumii, grăiește împotriva Fiului, Care spune: *"Dacă iarba câmpului, care astăzi este și mâine se aruncă în cuptor de foc, Dumnezeu așa o îmbracă"*⁵¹; și: *"Care răsare soarele Lui peste răi și buni și plouă peste drepti și nedrepti"*⁵². În al doilea rând, Marcion este iarăși izvoditorul unei alte răutăți. Pentru că a fost combătut de mărturiile Vechiului Testament, care se află în Noul Testament, este primul care a îndrăznit, părăsind pe Dumnezeu, să scoată aceste mărturii și să lase fără mărturii cuvântul cel propovăduit al cre-

47. Matei 18, 19.

48. Matei 16, 19.

49. II Cor. 12, 2-4.

50. Ioan 17, 25.

51. Matei 6, 30; Luca 12, 28.

52. Matei 5, 45.

dinței. Și, ca și cum n-ar fi existat propovăduitori, a voit să strice credința Bisericii.

17. După acesta, a venit un altul, Basilide, om cu nume odios, cu viața complet decăzută, care propovăduia desfrâul. S-a străduit în răutate și Valentin. El a propovăduit treizeci de zei. Elinii au mai puțin! Iar cel care se numește creștin, dar, mai bine spus, nu era deloc creștin, a întins rătăcirea la treizeci. El spune că Vithos⁵³ (căci se cuvenea ca el, care este adânc al răutății, să-și înceapă învățătura din adânc) a născut pe Sighi⁵⁴, iar Sighi a născut pe Logos⁵⁵. Vithos este mai rău decât Zeus al elinilor, care s-a împreunat cu sora lui, deoarece Valentin spune că Sighi era fiica lui Vithos. Vezi absurditatea îmbrăcată în haina creștinismului? Așteaptă puțin și vei urî lipsa de evlavie! Valentin zice că din acesta s-au născut opt Eoni⁵⁶, și din aceia, zece; iar din aceștia, alți doisprezece, parte bărbătească și femeiască. Și de unde provine nașterea acestora? Vezi flecăreala din însăși concepția doctrinei! De unde ai dovada celor treizeci de Eoni? Fiindcă este scris, răspunde Valentin, că Iisus s-a botezat când avea treizeci de ani⁵⁷. Și ce fel de dovadă este aceasta, din cei treizeci de ani, chiar dacă s-a botezat la treizeci de ani? Oare pentru că a frânt cinci pâini la cinci mii de bărbați⁵⁸, urmează că sunt cinci dumnezei? Sau pentru că a avut doisprezece ucenici, trebuiau să fie și doisprezece dumnezei?

18. Dar aceasta e o nimica față de celelalte învățături ale ereziei. El spune că ultimul dumnezeu este bărbat-femeie și că acesta, după cum îndrăznește să afirme, este Sofia⁵⁹.

53. Adâncul.

54. Tăcerea.

55. Cuvântul.

56. Veacuri.

57. Luca 3, 23.

58. Matei 14, 19-21.

59. Înțelepciunea.

Câtă nelegiuire! Căci Hristos, Fiul Unul-Născut, este⁶⁰ Înțelepciunea lui Dumnezeu⁶¹; Valentin însă, prin învățătura sa, a coborât Înțelepciunea lui Dumnezeu la femeie, la al treizecilea element și la ultima creatură. Valentin spune mai departe că Sofia a încercat să vadă pe primul dumnezeu, dar neputând să suporte strălucirea, a căzut din ceruri și a fost îndepărtată din numărul celor treizeci. Apoi a gemut și din gemetele ei a născut pe diavol. Prin plânsul ei, din pricina căderii, s-a format marea. Vezi câtă lipsă de evlavie? Cum se poate oare ca diavolul să se nască din înțelepciune, răul din pricepere, iar întunericul din lumină? Valentin afirmă apoi că diavolul a născut pe alții; unii dintre aceștia au făcut lumea. Hristos s-a pogorât ca să îndepărteze pe oameni de creatorul lumii.

19. Ascultă acum cine spun ei că este Hristos Iisus, ca să-i urăști încă și mai mult! Ei învață că după ce a căzut Sofia, ca să nu fie știrbit numărul de treizeci, cei douăzeci și nouă de Eoni au adus fiecare ceva foarte mic și au făcut pe Hristos. Ei afirmă că și Hristos este bărbat-femeie. Este oare ceva mai nelegiuit, ceva mai ticălos decât această învățătură? Îți expun rătăcirea lor, ca să-i urăști mai mult! Evită deci nelegiuirea, și nici binețe să nu-i dai unuia ca acesta, ca nu cumva să te faci părtaș al faptelor celor neroditoare ale întunericului⁶². Nici nu te interesa de ei și nici să nu voiești să stai de vorbă cu ei.

20. Urăște pe toți ereticii, dar mai ales pe ereticul care-și are numele de la cuvântul nebunie⁶³, care a început nu de mult, pe timpul împăratului Probus⁶⁴. Rătăcirea s-a ivit acum

60. este + puterea lui Dumnezeu [C. – A.].

61. I Cor. 1, 24.

62. Efes. 5, 11.

63. Este vorba de ereticul Manes. *Μαρία* înseamnă nebunie. De aici și etimologia propusă de Sfântul Chiril. Totuși, numele Manes nu este de origine grecească, ci persană.

64. Probus, împărat roman, a domnit între 276–282.

șaptezeci de ani și trăiesc până acum oameni care l-au văzut. Nu-l urî pentru că a trăit cu puțin înainte, ci din pricina învățăturilor nelegiuite urăște pe lucrătorul răutății, vas a toată murdăria, care a primit mocirla întregii erezii. S-a ambiționat să fie deosebit în cele rele; a luat doctrinele tuturor hulelor și și-a alcătuit o singură erezie plină de hule și de toată fărădelegea, prin care pângărește Biserica, asemeni unui leu care umblă să înghită⁶⁵. Nu da atenție la frumusețea vorbirii lor și nici la fățarnica lor smerenie, căci sunt șerpi, pui de viperă⁶⁶. Și Iuda spunea: "*Bucură-te, Învățătorule!*"⁶⁷, și L-a vândut⁶⁸. Nu te uita la sărutări, ci păzește-te de venin!

21. Și ca să nu părem că-l acuzăm fără motiv, să spunem⁶⁹ în treacăt cine este acest Manes și⁷⁰ care este în parte învățătura lui, căci nici un veac întreg nu va povesti⁷¹ după cum se cade toată mocirla lui⁷². Fixează-ți în minte cele ce-ți spun, ca să-ți fie de folos la vreme potrivită. Ceea ce am spus celor dinainte voi spune și celor de acum, pentru ca aceia care nu le știu să le învețe, iar cei care le știu să și le reamintească.

Manes nu se trage din creștini. Să nu fie! Nici n-a fost dat afară din Biserică asemeni lui Simon Magul, nici el, nici învățătorii lui. El a furat învățăturile rele ale altora și și-a împroriat aceste rele. Trebuie să auzi acum și în ce chip.

22. În Egipt era un oarecare Schithianos, de neam sariin, care nu avea nimic comun nici cu iudaismul, nici cu creștinismul. Acesta a locuit în Alexandria și a imitat felul de viață al lui Aristotel. A compus patru cărți: Una se numește *evangheli*; nu cuprinde faptele lui Hristos, ci numai

65. I Petru 5, 8.

66. Matei 3, 7.

67. Matei 26, 49.

68. L-a vândut + pe Învățător [C. - A.].

69. să spunem] să vedem [C. - A.].

70. și + să spunem [C. - A.].

71. nu va povesti] nu poate să povestească [C. - A.].

72. lui, adăugat după [C. - A.].

poartă numele de *evanghelie*. Altă carte, numită *Capitole*. A treia, *Tainele*. Și a patra, care circulă acum, *Comoara*. Ucenic al său a fost unul numit Terevinthos. Când Schithianos, cel mai sus numit, a venit în Iudeea ca să pângărească țara, Domnul, îmbolnăvindu-l, l-a omorât, așa că a pus capăt ciumei.

23. Terevinthos, ucenicul răutății, moștenind aurul, cărțile și erezia lui Schithianos, s-a dus în Palestina; dar pentru că era cunoscut în Iudeea și fusese condamnat, s-a hotărât să se ducă în Persia. Aici, ca să nu fie cunoscut după nume, s-a numit Buda. Dar și acolo a avut potrivnici pe adepții lui Mitra. După multe convorbiri și dispute, a fost biruit. În sfârșit, fiind alungat, s-a refugiat la o văduvă. Mai pe urmă, suindu-se pe casă și invocând pe demonii din aer, pe care până astăzi manihei îi invocă peste ticăloasa lor smochină⁷³, a fost lovit de Dumnezeu și, căzând jos de pe casă, și-a dat sufletul. Și astfel a fost tăiată și a doua fiară.

24. Dar au rămas cărțile care aduc aminte de erezie. Văduva a moștenit și cărțile, și averea. Ea, pentru că nu avea nici rude și nici pe altcineva apropiat, s-a hotărât să cumpere cu o parte din bani pe un oarecare copil, numit Cuvricos. Pe acesta l-a înfiat și ca pe un fiu al ei l-a instruit în științele persane și a ascuțit o săgeată rea contra omenirii. Cuvricos, sluga cea rea, a crescut în mijlocul filosofilor. După moartea văduvei, a moștenit și cărțile, și averea. Apoi, pentru că se rușina cu numele său din robie, s-a numit, în loc de Cuvricos, Mane, care în limba persană înseamnă "cuvântare". Prin faptul că se socotea dialectician, s-a numit Manes, ca și când ar fi fost un foarte bun vorbitor. Potrivit limbii persane, a căutat să-și aducă slavă prin numele său; dar iconomia lui Dumnezeu a făcut să ajungă, fără voia lui,

73. Smochina servea în cultul maniheilor la săvârșirea unei așa-zise "euharistii". Vezi mai jos paragraful 33.

propriul său acuzator, căci socotind că prin numele său se cinstește în Persia, între elini s-a vestit ca nebun.

25. A îndrăznit să spună că el este Mângâietorul. Și este scris: "*Cine va huli împotriva Duhului Sfânt, n-are iertare*"⁷⁴. Deci a hulit când s-a numit Duhul Sfânt. Cel care are păr-tășie cu maniheii să vadă împreună cu cine se orânduiește pe sine! Sluga a cutremurat lumea. Pentru că "*prin trei lu-cruri se cutremură pământul, ba chiar patru nu poate să rabde: dacă va împărăți sluga...*"⁷⁵. Manes a venit în mijlo-cul oamenilor și a declarat că are puteri supraomenești. Pe atunci era bolnav fiul împăratului perșilor și era în jurul lui mulțime de doctori. Manes însă a făgăduit că prin rugă-ciune, ca om religios, are să-l vindece. S-au depărtat doc-torii, s-a depărtat și viața copilului! Lipsa de credință a băr-batului a fost dovedită. Așa-zisul filosof a fost legat și arun-cat în închisoare nu pentru că a muștrat pe împărat pentru adevăr, nu pentru că a sfărâmat pe idoli, ci pentru că a făgăduit să vindece pe copil, și a mințit; dar mai bine, dacă trebuie să spun adevărul, pentru că a ucis. În adevăr, a ucis îndepărtând pe doctori și a omorât, prin ușurătatea sa, pe cel care putea să fie vindecat prin purtarea de grijă a medicilor.

26. Când vorbesc de nenumăratele lui păcate, adu-ți aminte în primul rând de blasfemia sa, în al doilea rând, de situația lui de slugă (nu că este rușinos a fi slugă, ci că el, slugă fiind, și-a făcut o proastă părere despre libertate), în al treilea rând, de falsitatea făgăduinței, în al patrulea rând, de uciderea copilului și în al cincilea rând, de rușinea în-chisorii. Și n-a fost numai rușinea închisorii, ci și fuga din închisoare. Cel care-și spunea Mângâietorul și luptătorul adevărului a fugit; nu era urmaș al lui Hristos, Care de bună voie a venit la cruce, ci era contrariul lui Iisus, căci era fugar.

74. Marcu 3, 29.

75. Pilde 30, 21-22.

În urmă, împăratul perșilor a poruncit să fie omorâți păzitorii temniței. Manes, prin mândria sa, a fost cauza morții copilului; iar prin fuga sa, este cauza morții păzitorilor temniței. Se cuvine oare să fie adorat acesta care a cauzat moartea? Nu trebuia oare să imite pe Iisus și să zică: *"Dacă pe Mine Mă căutați, lăsați pe aceștia să se ducă"*⁷⁶? Sau nu trebuia să spună ca Ionă: *"Luați-mă și aruncați-mă în mare; din pricina mea este furtuna aceasta"*⁷⁷?

27. Manes fuge din închisoare și vine în Mesopotamia. Aici îl întâmpină Arhelau episcopul⁷⁸, arma dreptății. Arhelau l-a muștrat înaintea unui juriu format din filosofi, publicul fiind alcătuit din elini, pentru ca să nu pară că judecătorii sunt părtinitori, dacă ar fi fost creștinii judecători.

– Spune, zice Arhelau către Manes, ce predici?

Iar Manes, având gura ca un mormânt deschis⁷⁹, a început mai întâi să hulească pe Făcătorul tuturor lucrurilor și să zică:

– Dumnezeuul Vechiului Testament este izvoditorul relelor, căci zice despre El: *"Eu sunt foc mistuitor"*⁸⁰.

Atunci înțeleptul Arhelau a respins hula cu aceste cuvinte:

– Dacă, după cuvântul tău, Dumnezeuul Vechiului Testament Se numește foc, al Căruia Fiu este Cel care a spus: *"Am venit să arunc foc pe pământ"*⁸¹? Dacă acuzi pe Cel care spune: *"Domnul omoară și face viu"*⁸², pentru ce cinstești pe

76. Ioan 18, 8.

77. Ionă 1, 12.

78. Principalul izvor depre maniheism ni se păstrează într-o lucrare a lui Ighemonie, ajunsă la noi numai în traducere latinească, – în grecește numai câteva fragmente –, intitulată: *Acta disputationis Archelai episcopi Mesopotamiae et Manetis haeresiarchae* (ML, X, 1405–1529). (D. Balanos, Πατρολογία, Atena, 1930, p. 428).

79. Ps. 5, 9.

80. Deut. 4, 24.

81. Luca 12, 49.

82. I Regi 2, 6.

Petru, care a înviat pe Tavita⁸³, dar a omorât pe Safira⁸⁴? Dacă-L acuzi că a gătit foc⁸⁵, pentru ce nu acuzi pe Cel care spune: *"Duceți-vă de la Mine în focul cel veșnic"*⁸⁶? Dacă acuzi pe Cel care spune: *"Eu sunt Dumnezeu care fac pace și zidesc restrîștea"*⁸⁷, atunci explică pentru ce zice Iisus: *"N-am venit să aduc pace, ci sabie!"*⁸⁸. Și Dumnezeu Vechiului Testament și Iisus spun aceleași lucruri; deci una din două: sau amândoi sunt buni din pricina asemănării ideilor, sau, dacă Iisus este fără de prihană când spune acestea, pentru ce acuzi pe Cel care în Vechiul Testament rostește aceleași idei?

28. Apoi Manes i-a răspuns lui Arhelau:

– Care Dumnezeu orbește pe oameni? Pavel este cel care spune: *"Dumnezeul veacului acestuia a orbit gândurile celor necredincioși, ca să nu le lumineze lumina Evangheliei"*⁸⁹.

– Citește puțin mai sus: *"Dacă Evanghelia noastră este acoperită, este acoperită pentru cei pierduți"*⁹⁰. Vezi că este acoperită pentru cei pierduți? Nu trebuie să dăm cele sfinte câinilor⁹¹. Prin urmare, oare numai Dumnezeu Vechiului Testament a orbit gândurile necredincioșilor? N-a spus Însuși Hristos: *"Pentru aceasta lor le vorbesc în pilde, ca văzând să nu vadă"*⁹²? Oare pentru că îi ura nu voia ca ei să vadă sau din pricină că erau nevrednici, pentru că și-au închis ochii⁹³? Acolo unde răul se săvârșește de bunăvoie,

83. Fapte 9, 36–41.

84. Fapte 5, 10.

85. Deut. 32, 22.

86. Matei 25, 41.

87. Isaia 45, 7.

88. Matei 10, 34.

89. II Cor. 4, 4.

90. II Cor. 4, 3.

91. Matei 7, 6.

92. Matei 13, 13; Marcu 4, 11–12; Luca 8, 10.

93. Matei 13, 15.

acolo harul se oprește. *"Celui ce are i se va da; iar de la cel ce nu are se va lua și ceea ce i se pare că are"*⁹⁴.

29. Dar dacă e nevoie, să spun și această interpretare pe care o dau unii, căci nu e rea interpretarea.

Chiar dacă a orbit gândurile celor necredincioși, le-a orbit spre binele lor, ca să caute în sus spre cele bune. N-a spus: "A orbit sufletul lor", ci: *"gândurile celor necredincioși"*⁹⁵. Sensul celor spuse este următorul: Orbește gândurile desfrânate ale celui desfrânat, și s-a mântuit omul! Orbește pofta de a răpi și a fura a hoțului, și s-a mântuit omul! Nu vrei să primești această interpretare? Este și altă tâlcuire. Și soarele orbește pe cei care au vederea slabă; orbesc și cei care suferă de ochi, pentru că îi vatămă lumina. Asta nu înseamnă că soarele are însușirea de a orbi, ci că structura ochilor nu vede. Tot astfel și necredincioșii, prin faptul că bolesc cu inimile, nu pot să-și fixeze ochii la razele Dumnezeirii. N-a spus: "A orbit gândurile ca să nu asculte Evanghelia", ci *"ca să nu le lumineze lumina slavei Evangheliei Domnului nostru Iisus Hristos"*⁹⁶. Tuturor le este îngăduit să asculte Evanghelia. "Slava Evangheliei" însă este rezervată numai ucenicilor adevărați ai lui Hristos. Domnul vorbea în pilde celor care nu puteau să audă⁹⁷; dar ucenicilor le explica deosebi pildele⁹⁸. Prin urmare, strălucirea slavei este pentru cei luminați; orbirea, pentru cei necredincioși. Nu este obiceiul să fie spuse păgânilor aceste taine, pe care Biserica ți le expune acum ție, care ai venit dintre catehumeni. Căci nu expunem păgânului tainele despre Tatăl și Fiul și Sfântul Duh, și nici nu vorbim pe față catehumenilor despre taine. Dar adeseori vorbim despre multe lucruri în chip acoperit, pentru ca și cei credin-

94. Matei 25, 29; Marcu 4, 25; Luca 8, 18.

95. II Cor. 4, 4.

96. II Cor. 4, 4.

97. Matei 13, 13; Marcu 4, 11-12; Luca 8, 10.

98. Marcu 4, 34.

cioși, care le cunosc, să le înțeleagă, iar pe cei care nu le cunosc, să nu-i vatăme.

30. Prin astfel de dovezi și prin multe altele, balaurul a fost doborât; prin astfel de lupte Arhelau a biruit pe Manes. Cel care a fugit din închisoare, fuge și de aici. Fugind din fața adversarului său, a venit într-un sat foarte neînsemnat, ca șarpele din paradis, care a părăsit pe Adam și s-a apropiat de Eva⁹⁹. Dar bunul păstor Arhelau, purtând grijă de oi, când a auzit de fuga lui, a alergat numaidecât în căutarea lupului. Îndată ce a văzut Manes pe adversar, iar a sărit și a fugit; dar a fugit cea din urmă fugă. Ostașii împăratului perșilor, care îl căutau pretutindeni, l-au prins pe fugar. Și sentința pe care trebuia să o primească de la Arhelau, i-au dat-o ostașii împăratului. Manes, la care se închinau ucenicii lui, este prins și dus înaintea împăratului. Împăratul l-a muștrat că a mințit și că a fugit; și-a bătut joc de faptul că a fost rob, a răzbunat uciderea copilului, l-a condamnat pentru omorârea păzitorilor temniței și a poruncit, potrivit legii persane, ca Manes să fie jupuit. Trupul a fost dat spre mâncare fiarelor, iar pielea, vasul gândirii celei foarte rele, a fost spânzurată înaintea porților ca un burduf. Cel care s-a numit Mângâietorul și care a făgăduit că știe viitorul, nu și-a cunoscut fuga și uciderea sa.

31. Manes a avut trei ucenici: pe Toma, Baddas și Hermas. Nimeni să nu citească Evanghelia după Toma, căci nu este a unuia dintre cei doisprezece apostoli, ci a unuia dintre cei trei răi ucenici ai lui Manes. Nimeni să nu se apropie de stricătorii de suflet maniheii, care fățărăsc că țin post aspru, bând, în loc de vin, must de paie; care defaimă pe Făcătorul mâncărilor, dar mănâncă cu lăcomie cele mai bune mâncăruri; care învață că cel care smulge cutare buruiiană se preface în acea buruiiană. Dacă cel care taie buruienile sau ierburile se preface în acelea, atunci agricol-

lorii și grădinarii în câte se vor preface? După cum vedem, grădinarul și-a purtat secera contra atâtor plante; în care oare dintre ele se va preface? Cu adevărat, învățături pline de răs, de osândă și de rușine! Un același bărbat este păstor de oi; el a tăiat și oaie, dar a omorât și lup. În care oare se preface? Mulți oameni au pescuit pești și au prins cu lațul păsări. În care oare se prefac?

32. Să răspundă maniheii, fiii trândăviei, care nu lucrează, dar mănâncă cele lucrate de alții; care primesc cu fețele zâmbitoare pe cei care le aduc mâncare și dau blesteme în loc de binecuvântări! Când un om fără de minte i-a adus ceva, îi spune: "Stai puțin afară și te voi binecuvânta!". Apoi, după ce primește în mână pâinea – așa ne-au mărturisit maniheii convertiți –, zice maniheul pâinii: "Nu te-am făcut eu!". Apoi blestemă pe Cel Preaînalt, blestemă pe cel care a făcut-o și numai după aceasta mănâncă pâinea. Dacă urăști mâncărurile, pentru ce te-ai uitat cu fața zâmbitoare la cel ce ți le-a adus? Dacă mulțumești celui care ți le-a adus, pentru ce hulești pe cel care le-a gătit și pe Dumnezeu Creatorul? "Eu nu te-am semănat!", zice maniheul. "Să se semene cel care te-a semănat! Eu nu te-am tăiat cu secera! Să se secere cel ce te-a secerat! Eu nu te-am fiert la foc! Să se fiarbă cel care te-a fiert!". Frumoase răsplăți de mulțumire!

33. Mari sunt și aceste¹⁰⁰ păcate, dar încă mici față de altele. Nu îndrăznesc să vorbesc înaintea bărbaților și a femeilor despre botezul lor. Nu îndrăznesc să spun în ce înting smochina, pe care o dau nenorociților adepți ai lor... Cu adevărat ne pângărim gura când spunem aceste lucruri. Sunt oare elinii mai dezgustători decât aceștia? Sunt oare samarinenii mai ticăloși decât ei? Sunt oare iudeii mai lipsiți de evlavie decât maniheii? Nu sunt oare și desfrânații mai curați decât ei? Cel care face desfrânare din pricina poftei

100. și aceste, adăugat după [C. - A.].

sale își săvârșește fapta într-o clipită. Acesta își osândește fapta sa și știe că are nevoie să se spele pentru că s-a pângărit; cunoaște deci urâciunea faptei sale. Maniheul însă, în mijlocul altarului, pe care-l socotește el altar, le pune pe acestea și-și pângărește și gura, și limba. Dintr-o astfel de gură primești, omule, învățătură? În general, pe un astfel de om îl îmbrățișezi cu sărutare când îl întâlnești? Oare nu fugi de atâta lipsă de evlavie și întinăciune, de cei care sunt mai răi decât cei destrăbălați și de cei care sunt mai dezgustători decât însăși desfrânarea?

34. Biserica îți vestește aceste lucruri și te învață, și se atinge de aceste murdării ca tu să nu te murdărești. Îți spune rănilor, ca să nu te rănești. Îți este de ajuns numai să știi; oprește-te însă de a face experiența lor! Dumnezeu tună, și toți tremurăm; aceia însă hulesc. Dumnezeu fulgeră, și toți ne plecăm la pământ; dar aceia defaimă cu limbile lor Cerul. Iisus spune despre Tatăl Lui că: *"răsare soarele Lui peste cei dreپți și peste cei nedreپți și plouă peste răi și peste buni"*¹⁰¹, iar aceia spun că ploile se nasc din pasiunea dragostei. Îndrăznesc să spună că în cer este o fecioară frumoasă la chip, împreună cu un tânăr frumos la înfățișare. Ei au timpurile poftelor lor rușinoase în aceeași vreme cu timpul împreunării cămیلilor și lupilor. În timp de furtună, spun că el aleargă cu furie după fecioară. Ea fuge, spun ei, iar el o urmărește. În timpul alergăturii asudă, iar din sudorile lui apare ploaia. Aceste lucruri sunt scrise în cărțile maniheilor. Le-am citit eu însumi, deoarece nu credeam pe cei care mi le-au spus.

Pentru întărirea voastră am cercetat doctrina pierzătoare a maniheilor.

35. Dar Domnul să vă izbăvească de o asemenea ră-tăcire! Să vă dea dușmănie față de balaur. Ca în chipul în care ei pândesc călcăiul vostru, în același chip și voi să

călcați capul lor¹⁰². Aduceți-vă aminte de cele spuse! Ce legătură este între învățăturile noastre și ale lor? Care este legătura între lumină și întuneric¹⁰³? Ce legătură este între sfințenia Bisericii și urâciunea maniheilor? Aici ordine, aici știință, aici sfințenie, aici castitate! Aici este osândită chiar numai privirea cu poftă la o femeie¹⁰⁴. Aici nunta este sfântă, aici este răbdarea înfrânării, aici vrednicia îngerească a fecioriei. Aici împărtășirea din bucate se face, aducându-se mulțumiri lui Dumnezeu! Aici este recunoștința față de Creatorul tuturor lucrurilor! Aici este adorat Tatăl lui Hristos! Aici frica și cutremurul ne învață despre Cel care aduce ploaie! Aici înălțăm doxologie Celui care tună și fulgeră!

36. Adună-te cu oile Bisericii! Fugi de lupi! Nu te depărta de Biserică! Urăște pe cei care au fost bănuți vreodată de asemenea lucruri! Dacă nu afli că au făcut mult timp pocăință, nu te încrede cu totul în ei. Ți-a fost predat adevărul unității lui Dumnezeu. Cunoaște buruienile învățăturilor! Fii neaguțător iscusit! *"Ceea ce este bun ține! Ferește-te de tot felul de rău!"*¹⁰⁵. Dacă vreodată ai fost ca unul dintre ei, urăște rătăcirea o dată ce-ai cunoscut-o! Drumul mântuirii ți-e deschis dacă vei vărsa urâciunea, dacă o vei urî din inimă, dacă te vei depărta de ei nu numai cu buzele, ci și cu sufletul, dacă te vei închina Tatălui lui Hristos, Dumnezeuul Legii și al profeților, dacă vei mărturisi că Dumnezeuul cel bun și drept este unul și același Dumnezeu. Acesta să vă ferească pe voi toți, păzindu-vă să nu cădeți, să nu vă smintiți, să fiți tari în credință, în Hristos Iisus Domnul nostru, Căruia slava în vecii vecilor. Amin.

102. Fac. 3, 15.

103. II Cor. 6, 14.

104. Matei 5, 28.

105. I Tes. 5, 21-22.

CATEHEZA A VII-A
CĂTRE CEI CARE AU SĂ SE LUMINEZE
Rostită în Ierusalim

Despre Tatăl. Citire din Epistola către Efeseni: *'Pentru aceasta îmi plec genunchii înaintea Tatălui, din Care se numește tot numele părintesc în cer și pe pământ'¹, și celelalte.*

1. Ieri v-am vorbit îndeajuns despre unitatea lui Dumnezeu. Când spun: îndeajuns, nu înseamnă că am vorbit pe cât se cuvenea (căci firii muritoare îi este absolut cu nepuțință să se apropie de Dumnezeire), ci atât cât a fost cu puțință slăbiciunii noastre. Am străbătut abaterile rătăcirii mult împărțite ale ereticilor fără de Dumnezeu. După ce am scuturat întinăciunea și veninul sufletelor lor și după ce am făcut mențiune de învățăturile lor greșite, nu ca să vătămăm, ci ca să-i urâm mai mult, să ne întoarcem deci la noi înșine și să primim învățăturile mântuitoare ale adevăratei credințe, apropiindu-ne, prin vrednicia unității lui Dumnezeu, de însușirea Sa de Tată, crezând "*întru Unul Dumnezeu Tatăl*". Nu trebuie să credem numai întru Unul Dumnezeu, ci și să primim cu evlavie că El este "Tatăl" Unuia-Născut, al Domnului nostru Iisus Hristos.

2. Prin aceasta noi avem o concepție mai înaltă decât iudeii, care admit în adevăr în dogmele lor existența unui singur Dumnezeu (dogmă pe care au tăgăduit-o de multe ori prin idolatrie), dar nu primesc dogma că Dumnezeu este și Tatăl Domnului nostru Iisus Hristos. Din pricina aceasta gândesc contrar propriilor lor profeți, care spun în

1. Efes. 3, 14-15.

dumnezeieștile Scripturi: *"Domnul a zis către Mine: Fiul Meu ești Tu, Eu astăzi Te-am născut"*². Și până astăzi întârâtă și se adună contra Domnului și contra Hristosului Său³, deoarece socotesc că este cu puțință să se împace cu Tatăl fără să creadă în Fiul, neștiind că *"nimeni nu vine la Tatăl decât prin Fiul"*⁴, Care spune: *"Eu sunt ușa"*⁵ și: *"Eu sunt calea"*⁶. Așadar, cel care evită Calea care duce la Tatăl și care tăgăduiește Ușa, cum se va învrednici să intre la Dumnezeu? Ei contrazic și cele scrise în Psalmul al optzecișioptulea: *"El Mă va chema: Tatăl meu ești Tu, Dumnezeul meu și sprijinitorul mântuirii mele. Și eu întâi născut îl voi pune, mai înalt decât împărații pământului"*⁷. Dacă s-ar sili să spună că aceste cuvinte au fost zise despre David sau Solomon sau chiar despre altul dintre împărații ce au urmat, să arate cum *"tronul acestuia"*, cel proorocit de profeți, este ca *"zilele cerului"*⁸ și ca *"soarele înaintea lui Dumnezeu și ca luna desăvârșită în veac"*⁹? Cum apoi nu se rușinează de cuvintele scrise: *"Din pânțele mai înainte de lucefăr Te-am născut"*¹⁰ și: *"Va rămâne cât va fi soarele și cât va fi luna, din neam în neam"*¹¹? A raporta aceste texte la un om înseamnă a fi plin de nerecunoștință.

3. Dar iudeii, de vreme ce voiesc, bolească după obiceiul necredinței lor, și cu privire la aceste texte, și la cele asemenea acestora. Noi însă să primim evlavia credinței, închinându-ne unui singur Dumnezeu, Tatăl lui Hristos. (Pentru că este lucru necuvios să-L lipsim de această vred-

2. Ps. 2, 7.

3. Ps. 2, 1.

4. Ioan 14, 6.

5. Ioan 10, 9.

6. Ioan 14, 6.

7. Ps. 88, 26-27.

8. Ps. 88, 29.

9. Ps. 88, 36.

10. Ps. 109, 3.

11. Ps. 71, 5.

nicie pe Cel care dăruiește tuturor facultatea de a naște)¹². Să credem *"întru Unul Dumnezeu Tatăl"* ca, înainte de a fi rostite cuvintele de învățătură despre Hristos, să fie semănată în sufletele ascultătorilor credința despre Unul-Născut, care întru nimic nu este despărțită de învățăturile ce le vom expune despre Tatăl.

4. Cuvântul "Tată", o dată cu indicarea numirii, lasă să înțelegem și pe Fiul; și invers, când cineva numește pe Fiul, a înțeles îndată pe Tatăl. Căci dacă e Tată, negreșit că e Tatăl Fiului; și dacă e Fiu, negreșit că e Fiul Tatălui. Pentru ca nu cumva prin faptul că spunem așa: *"Întru Unul Dumnezeu Tatăl atotputernicul, Făcătorul cerului și al pământului, văzutele tuturor și nevăzutele"*, și în urmă adăugăm și cuvintele: *"Și întru Unul Domn Iisus Hristos"*, să presupună cineva, în chip necuvios, că Cel Unul-Născut este în al doilea loc, după cer și pământ, de aceea am numit Tată pe Dumnezeu înainte de a numi cerul și pământul, pentru ca, atunci când gândim pe Tatăl, să înțelegem în același timp și pe Fiul, căci între Fiu și Tată nu se interpune nimic.

5. Nu în chip propriu Dumnezeu este Tatăl multora; dar prin fire și cu adevărat este numai Tatăl Unuia singur, al Fiului Unul-Născut, Domnul nostru Iisus Hristos. N-a căpătat în timp însușirea de Tată, ci totdeauna este Tatăl Unuia-Născut. N-a fost înainte de această fără de Fiu și a devenit mai târziu Tată, în urma unei schimbări de voință. Ci Dumnezeu are vrednicia de Tată mai înainte de orice ființă, înainte de orice simțire, înainte de timp și înainte de toți vecii, laudându-Se cu aceasta mai mult decât cu celelalte vrednicii. N-a ajuns Tată nici prin patimă, nici prin împreunare, nici prin emanație, nici nu S-a micșorat și nici nu S-a schimbat. Căci *"tot darul desăvârșit de sus este, pogorându-se de la Părintele luminilor, la Care nu este schimbare, nici umbră de mutare"*¹³. Este Tată desăvârșit

12. Isaia 66, 9.

13. Iacov 1, 17.

și a născut Fiul desăvârșit. A dat pe toate Celui Unul-Născut. *"Toate Mi-au fost date, spune Domnul, de Tatăl Meu"*¹⁴. Este cinstit de Cel Unul-Născut, căci zice Fiul: *"Eu cinstesc pe Tatăl"*¹⁵; și iarăși: *"Precum Eu am păzit poruncile Tatălui Meu și rămân în dragostea Lui"*¹⁶. Așadar, spunem și noi la fel cu Apostolul: *"Binecuvântat este Dumnezeu și Tatăl Domnului nostru Iisus Hristos, Tatăl îndurărilor și Dumnezeuul oricărei mângâieri"*¹⁷. Și: *"Ne plecăm genunchii înaintea Tatălui, din Care se numește tot numele părintesc în cer și pe pământ"*¹⁸. Îl slăvim împreună cu Cel Unul-Născut, căci *"cel care tăgăduiește pe Tatăl tăgăduiește și pe Fiul"*¹⁹; și iarăși: *"cel care mărturisește pe Fiul are și pe Tatăl"*²⁰, cunoscând că *"Iisus Hristos este Domn întru slava lui Dumnezeu Tatăl"*²¹.

6. Ne închinăm deci Tatălui lui Hristos, Făcătorul cerului și al pământului, Dumnezeuul lui Avraam, Isaac și Iacov²², spre cinstea Căruia a fost zidit templul de mai înainte de aici, din fața noastră. Nu vom suferi pe ereticii care despart Vechiul de Noul Testament, ci ne vom încrede în Hristos, Care spune despre templu: *"N-ați știut că în cele ale Tatălui Meu trebuie să fiu?"*²³. Și iarăși: *"Luați-le pe acestea de aici, și nu faceți casa Tatălui Meu casă de negustorie!"*²⁴. Prin aceste cuvinte mărturisește foarte lămurit că templul de mai înainte din Ierusalim este casa Tatălui Lui. Dacă însă cineva, din pricina necredinței, voiește să capete încă mai multe dovezi, că Același este și Tatăl lui Hristos, și Făcătorul

14. Matei 11, 27.

15. Ioan 8, 49.

16. Ioan 15, 10.

17. II Cor. 1, 3.

18. Efes. 3, 14-15.

19. I Ioan 2, 22.

20. I Ioan 2, 23.

21. Filipeni 2, 11.

22. Ieș. 3, 6.

23. Luca 2, 49.

24. Ioan 2, 16.

lumii, să-L asculte iarăși pe El, Care spune: *"Nu se vând două păsări la un ban? Și nici una din ele nu va cădea pe pământ fără știrea Tatălui Meu²⁵ Cel din ceruri"*²⁶. Și: *"Căutați la păsările cerului, că nu seamănă, nici nu seceră, nici nu adună în jirnițe, și Tatăl vostru Cel ceresc le hrănește pe ele"*²⁷. Și: *"Tatăl Meu până acum lucrează; și Eu lucrez"*²⁸.

7. Dar ca să nu presupună cineva, din simplitate sau din rea credință, pe temeiul cuvintelor Lui: *"Mă sui la Tatăl Meu și Tatăl vostru"*²⁹, că Hristos are aceeași cinste ca și oamenii drepti, este bine să fie precizat de mai înainte că numele Tatălui este unul, dar puterea lucrării este felurită. Pentru că Domnul a cunoscut aceasta a zis cu temeinicie: *"Mă duc la Tatăl Meu și Tatăl vostru"*. N-a spus: *"la Tatăl nostru"*, ci a făcut distincție: mai întâi a spus ceea ce îi era propriu: *"la Tatăl Meu"*, lucru care este prin fire; apoi a adăugat: *"și Tatăl vostru"*, lucru care este prin starea de fii. Chiar dacă am fost învredniciți să spunem mai cu seamă în rugăciune: *"Tatăl nostru, Carele ești în ceruri"*³⁰, totuși acesta este un dar al iubirii Sale de oameni, deoarece Îl numim Tată nu pentru că am fost născuți prin fire de Tatăl Cel din ceruri, ci pentru că *am fost învredniciți, prin nespusa Lui iubire de oameni, să spunem așa; pentru că am fost mutați, datorită harului Tatălui, prin Fiul și Sfântul Duh, din robie la înfiere*.

8. Dacă cineva vrea să știe în ce chip numim pe Dumnezeu Tată, să asculte pe bunul pedagog Moise, care zice: *"Nu Însuși Tatăl tău te-a dobândit și te-a făcut și te-a zidit?"*³¹. Ascultă și pe Isaia profetul: *"Și acum, Doamne, Tatăl nostru*

25. vostru [C. – A.].

26. Matei 10, 29.

27. Matei 6, 26; Luca 12, 24.

28. Ioan 5, 17.

29. Ioan 20, 17.

30. Matei 6, 9; Luca 11, 2.

31. Deut. 32, 6.

*cești Tu; iar noi toți, tină, lucrul mâinilor Tale*³². Marul profetic a arătat în chip foarte clar că nu-L numim Tată prin fire, ci prin har și prin starea noastră de fii.

9. Și ca să cunoști mai răspicat că în general în dumnezeieștile Scripturi nu numai tatăl prin fire este chemat tată, ascultă pe Pavel care spune: *"Căci chiar dacă ați avea nenumărați învățători în Hristos, totuși nu aveți mai mulți părinți, pentru că eu v-am născut prin Evanghelie în Hristos Iisus"*³³. Pavel era tatăl corintenilor nu prin faptul că i-a născut după trup, ci prin faptul că i-a învățat și i-a renăscut după Duh. Ascultă și pe Iov care spune: *"Eu eram tatăl celor neputincioși"*³⁴. S-a intitulat tată nu pentru că i-a născut pe toți³⁵, ci pentru că a purtat grijă de ei. Însuși Unul-Născut, Fiul lui Dumnezeu, când era pironit pe lemn cu trupul în timpul răstignirii și a văzut pe Maria, mama Lui după trup, și pe Ioan, cel mai iubit dintre ucenici, a zis către el: *"Iată mama ta"*³⁶; iar către Fecioara Maria: *"Iată fiul tău"*³⁷. Prin aceste cuvinte ne-a învățat iubirea cu care suntem datori și a lămurit indirect cuvintele de la Luca: *"Și se minunau tatăl și mama Lui"*³⁸. Ereticii răpesc aceste cuvinte pentru a susține că Domnul S-a născut din bărbat și femeie. În chipul în care Maria este mama lui Ioan, din pricina iubirii nu din cauza nașterii, tot astfel și Iosif este numit tatăl lui Hristos nu din cauza nașterii – căci, după Evanghelie, *"n-a cunoscut-o până ce a născut pe Fiul ei Cel Unul-Născut"*³⁹ –, ci din pricina purtării de grijă ce a avut-o cu creșterea Sa.

10. Acestea să vă fie spuse, acum în treacăt, ca să vi le amintiți.

32. Isaia 64, 8.

33. I Cor. 4, 15.

34. Iov 29, 16.

35. negreșit [C. – A.].

36. Ioan 19, 27.

37. Ioan 19, 26.

38. Luca 2, 33.

39. Matei 1, 25.

Să adăugăm însă și altă mărturie spre a dovedi că Dumnezeu în mod impropriu se numește Tatăl oamenilor. Când în Isaia se zice către Dumnezeu: *"Căci Tu ești Tatăl nostru, deoarece Avraam nu ne-a cunoscut pe noi, iar Sarra n-a suferit pentru noi durerile nașterii"*⁴⁰, trebuie oare să mai cercetăm încă această problemă? Dacă Psalmistul zice: *"Să se tulbure de fața Lui, de Tatăl orfanilor și de Judecătorul văduvelor"*⁴¹, oare nu este lămurit tuturor că Dumnezeu este numit Tatăl orfanilor, care și-au pierdut de mici părinții, nu pentru că i-a născut El, ci a fost numit Tată pentru că poartă grijă de ei și-i sprijină? Dar, după cum s-a spus, Dumnezeu este numit Tatăl oamenilor în mod impropriu. Dumnezeu este prin fire, nu prin stare, numai Tatăl lui Hristos. Este Tatăl oamenilor, în timp; al lui Hristos însă, înainte de timp, după cum Însuși zice: *"Și acum slăvește-Mă Tu, Părinte, la Tine Însuși, cu slava pe care am avut-o la Tine mai înainte de a fi lumea"*⁴².

11. Credem așadar *"întru Unul Dumnezeu Tatăl"*, Cel nepătruns și despre Care nu putem povesti, pe Care nici un om nu L-a văzut, ci numai Cel Unul-Născut L-a vestit⁴³. Căci Cel care este de la Dumnezeu, Acela a văzut pe Dumnezeu⁴⁴. Îngerii văd neconținut fața Lui în ceruri⁴⁵; o văd însă potrivit rangului propriu, pe care îl are fiecare. Contemplarea pură a Tatălui este rezervată în chip absolut Fiului, împreună cu Sfântul Duh.

12. Când am ajuns cu vorbirea aici și când mi-am adus aminte de cele spuse cu puțin mai înainte, când am numit pe Dumnezeu Tatăl oamenilor, m-am înspăimântat tare de nerecunoștința oamenilor. Dumnezeu, în nespusa Lui iubire

40. Isaia 63, 16.

41. Ps. 67, 5.

42. Ioan 17, 5.

43. Ioan 1, 18.

44. Ioan 6, 46.

45. Matei 18, 10.

de oameni, a voit să fie numit de oameni Tată; Cel din ceruri, de cei de pe pământ; Făcătorul veacurilor, de cei care trăiesc în timp; Cel care ține pământul în palmă⁴⁶, de cei care sunt pe pământ ca niște lăcuste⁴⁷. Omul însă a părăsit pe Tatăl ceresc și *"a zis lemnului: tatăl meu ești tu!; iar pietrei: tu m-ai născut pe mine!"*⁴⁸. Și mi se pare că din pricina aceasta zice Psalmistul către omenire: *"și uită poporul tău și casa tatălui tău"*⁴⁹, pe care ți l-ai ales tată, pe care l-ai chemat spre pierderea ta.

13. Unii însă și-au ales ca tată nu numai lemne și pietre, dar chiar și pe Satana, stricătorul sufletelor. Pe aceștia Domnul i-a muștrat, zicându-le: *"Voi faceți lucrurile tatălui vostru!"*⁵⁰, ale diavolului, care nu este prin fire tatăl oamenilor, ci prin înșelăciune. În chipul în care Pavel, prin învățătura sa evlavioasă, se numea tatăl corintenilor⁵¹, tot astfel și diavolul se numește tatăl celor care, prin liberul arbitru, aleargă cu el. Nu vom suferi pe cei care interpretează rău cuvintele acestea: *"Prin aceasta cunoaștem pe fiii lui Dumnezeu și pe fiii diavolului"*⁵², în sensul că dintre oameni unii prin fire sunt mântuiți, iar alții pierduți. Nu venim la această sfântă înfiere în chip forțat, ci prin libera voință. Iuda, vânzătorul, n-a fost prin fire fiul diavolului⁵³ și al pierzării⁵⁴. Dacă ar fi fost așa, Iuda n-ar fi alungat la început demonii în numele lui Hristos⁵⁵ – pentru că Satana nu scoate pe Satana⁵⁶ – și nici Pavel nu s-ar fi schimbat din

46. Isaia 40, 12.

47. Isaia 40, 22.

48. Ieremia 2, 27.

49. Ps. 44, 12.

50. Ioan 8, 41.

51. I Cor. 4, 15.

52. I Ioan 3, 10.

53. Luca 6, 16.

54. Ioan 17, 12.

55. Marcu 6, 13.

56. Marcu 3, 23.

prigonitor în propovăduitor. Înfierea se face prin libertatea voinței, după cum zice Ioan: *"Câți L-au primit, celor care cred în numele Lui, le-a dat putere să se facă fii ai lui Dumnezeu"*⁵⁷. N-au fost învredniciți să se facă fii ai lui Dumnezeu înainte de a crede, ci după ce au crezut în chip liber.

14. Așadar, o dată ce cunoaștem acest lucru, să viețuim duhovnicește ca să fim învredniciți de înfierea lui Dumnezeu. *"Câți sunt călăuziți de Duhul lui Dumnezeu sunt fii ai lui Dumnezeu"*⁵⁸. Nu ne este de nici un folos să purtăm numele de creștin dacă faptele nu însoțesc acest nume. Aceasta pentru ca să nu ni se spună și nouă cuvintele: *"Dacă ați fi fii ai lui Avraam, ați face lucrurile lui Avraam!"*⁵⁹. Dacă invocăm pe Tatăl, Care judecă cu nepărtinire pe fiecare după faptele lui, să viețuim în frică timpul pribegiei noastre pe acest pământ, *"fără să iubim lumea și nici pe cele din lume. Dacă iubește cineva lumea, dragostea Tatălui nu este în el"*⁶⁰. Așadar, fii iubiți, să aducem prin fapte slavă Tatălui celui din ceruri *"ca să vadă faptele noastre cele bune și (oamenii) să slăvească pe Tatăl nostru cel din ceruri"*⁶¹. Să-l lăsăm Lui toată grija noastră⁶², căci știe Tatăl nostru de ce avem nevoie⁶³.

15. Dacă cinstim pe Tatăl nostru cel ceresc, să cinstim și pe părinții noștri trupești⁶⁴. Căci Însuși Domnul a hotărât lămurit în Lege și în profeți, zicând: *"Cinstește pe tatăl tău și pe mama ta, ca să-ți fie ție bine și să trăiești mulți ani pe pământ"*⁶⁵. Porunca aceasta să o audă mai cu seamă cei de aici care au tată și mamă! Fiilor, ascultați de părinții voștri

57. Ioan 1, 12.

58. Rom. 8, 14.

59. Ioan 8, 39.

60. I Ioan 2, 15.

61. Matei 5, 16.

62. I Petru 5, 7.

63. Matei 6, 8, 32.

64. Evrei 12, 9.

65. Ieș. 20, 12.

în toate, căci acest lucru este bineplăcut Domnului⁶⁶! Domnul n-a spus numai: "*Cel care iubește pe tatăl sau pe mama sa... nu este vrednic de Mine*" – ca nu cumva, din neștiință, tu să interpretezi rău ceea ce este bine scris! –, ci a adăugat: "*mai mult decât pe Mine*"⁶⁷. Când părinții pământești gândesc împotriva Tatălui celui din ceruri, atunci trebuie să urmezi cuvântul Scripturii. Dar când ei nu ne împiedică cu nimic în credința noastră, iar noi ne purtăm cu nerecunoștință și îi disprețuim, uitând binefacerile lor către noi, atunci poate fi spus cuvântul acesta ce spune: "*Cel care grăiește de rău pe tatăl sau pe mama lui, cu moarte să moară!*"⁶⁸.

16. Prima virtute a creștinilor este de a cinsti pe părinți, a răsplăti ostenele celor care ne-au dat viața și a le da după putere cele trebuincioase tihnei lor. Chiar dacă i-am răsplăti cu mai mult decât acestea, totuși niciodată nu vom putea să-i naștem. Dacă se vor bucura de tihna pe care le-o dăm, ne vor întări cu binecuvântările pe care, în chip înțelept, le-a răpit Iacov⁶⁹, care s-a născut ținând de călcâi pe fratele său⁷⁰.

Tatăl cel din ceruri să primească voința noastră cea bună și să ne învrednicească să strălucim ca soarele, împreună cu dreptii, în împărăția Tatălui nostru⁷¹, Căruia slava împreună cu Cel Unul-Născut și Mântuitorul Iisus Hristos, împreună cu Sfântul și de viață făcătorul Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

66. Col. 13, 20; Efes. 6, 1.

67. Matei 10, 37.

68. Ieș. 21, 16; Lev. 20, 9; Matei 15, 4.

69. Fac. 27, 27-29.

70. Fac. 25, 26.

71. Matei 13, 43.

CATEHEZA A VIII-A
CĂTRE CEI CARE AU SĂ SE LUMINEZE
Rostită în Ierusalim

Cateheză la cuvântul: *'Atotputernicul'*¹. Citire din Ieremia: *'Dumnezeule mare și puternice Doamne, mare în sfat și puternic în lucruri, Atotputernicul, Domnul Cel cu nume mare'*², și celelalte

1. Prin credința "întru Unul Dumnezeu", tăiem toată rădăcina politeistă; ea este o armă pe care o întrebuițăm contra elinilor și contra oricărei puteri potrivnice a ereticilor. Prin adaosul "întru Unul Dumnezeu Tatăl", combatem pe iudeii care tăgăduiesc pe Cel Unul-Născut, Fiul lui Dumnezeu. După cum am spus ieri, că înainte chiar de a lămuri doctrina despre Domnul nostru Iisus Hristos, prin faptul că am spus că Dumnezeu este Tată, am și arătat că este Tatăl Fiului, ca, după cum înțelegem că este Dumnezeu, tot astfel să înțelegem că are și Fiul. Adăugăm însă contra aceluia că Dumnezeu este și "atotputernic". Aceasta o spunem și pentru elini, dar totodată și pentru iudei, și pentru toți ereticii.

2. Unii dintre elini au zis că Dumnezeu este sufletul lumii; alții spun că puterea Lui se întinde numai asupra cerului, și nicidecum asupra pământului. Unii, fiind rătăciți împreună cu aceia și interpretând greșit citatul care spune: *"Și adevărul Tău până la nori"*³, au îndrăznit să circumscrie purtarea de grijă a lui Dumnezeu până la nori și la cer, și să înstrăineze

1. Am tradus cuvântul Παντοκράτωρ prin "atotputernic", și nu prin "atotțiitorul", cum a fost tradus de cei vechi. Vezi și interpretarea pe care însuși Sfântul Chiril o dă acestui cuvânt, puțin mai jos, paragraful 3.

2. Ieremia 32, 18-19.

3. Ps. 35, 5; 107, 4.

de Dumnezeu cele ce sunt pe pământ. Aceștia au uitat psalmul care spune: *"Dacă mă voi sui în cer, Tu acolo ești; dacă mă voi coborî în iad, Tu de față ești"*⁴. Dacă nu este nimic mai înalt decât cerul, iar iadul este mai jos decât pământul, urmează că Cel care stăpânește pe cele mai de jos, stăpânește și pământul.

3. Ereticii iarăși, după cum s-a spus mai înainte, nu recunosc un Dumnezeu atotputernic. Atotputernic este Cel care stăpânește toate, Cel care are putere asupra tuturor. Cei care spun că unul este stăpânul sufletului, și altul stăpânul trupului, afirmă prin aceasta că nici unul dintre ei nu este desăvârșit, căci unuia îi lipsește una, și altuia alta. Cum este atotputernic cel care are stăpânire asupra sufletului, dar nu are stăpânire asupra trupului? Cum este atotputernic cel care stăpânește trupurile, dar nu are nici o putere asupra duhurilor? Dar Domnul îi convinge de greșeala lor, când spune, dimpotrivă: *"Temeți-vă mai vârtos de Cel care poate să piardă și sufletul, și trupul în gheenă"*⁵. Dacă nu are stăpânire asupra amândurora, în ce chip Tatăl Domnului nostru Iisus Hristos le supune pedepsei pe amândouă? Cum va putea să ia un trup asupra căruia n-are putere și să-l arunce în gheenă dacă nu va lega mai întâi pe cel puternic și nu-i va răpi lucrurile lui⁶?

4. Dumnezeiasca Scriptură și dogmele adevărului cunosc un singur Dumnezeu, Care stăpânește prin puterea Sa peste toate, dar rabdă pe mulți pentru că voadă. Stăpânește și peste idolatri, dar îi suportă din pricina nerăutății Lui. Stăpânește și peste ereticii care se leapădă de El, dar îi rabdă din cauza îndelungii Sale răbdări. Stăpânește și peste diavol, dar îl suportă din pricina marii Sale răbdări, nu ca și cum ar fi fost învins. Fiindcă diavolul este începă-

4. Ps. 138, 7.

5. Matei 10, 28.

6. Matei 12, 29.

tura plăsmuirii Domnului, făcut să fie batjocorit nu de Domnul (căci ar fi nevădnic de El), ci de îngerii⁷ făcuți de El. Domnul l-a îngăduit să trăiască spre a se săvârși două lucruri: ca să fie făcut de rușine mai mult, biruit fiind, și ca oamenii să se încununeze. Cât este de înțeleaptă dumnezeiasca purtare de grijă, care ia voința cea rea ca pricină de mântuire pentru cei credincioși! Căci după cum a luat voința urâtoare de frate a fraților lui Iosif ca pricină a iconomiei Sale și, prin faptul că le-a îngăduit să vândă din ură pe fratele lor, a luat pricină ca să domnească peste ei acela pe care-l voia, tot astfel a îngăduit ca oamenii să se lupte cu diavolul spre a fi încununați prin biruință. Și prin biruința diavolul să fie rușinat mai mult, căci a fost biruit de niște făpturi mai slabe ca el, iar oamenii să fie mult cinstiți pentru că au biruit pe arhanghelul de altădată.

5. Nimic nu este în afara puterii lui Dumnezeu. Scriptura spune despre El: *"Toate sunt roabe Ție"*⁸. Toate sunt roabe Lui, afară de unicul Său Fiu și de Unul Duhul Lui cel Sfânt. În afară de El, toate celelalte, toate sunt roabe Lui și slujesc Stăpânului prin Unul Fiul în Sfântul Duh. Dumnezeu stăpânește totul și suportă și pe ucigași și pe tâlhari și pe desfrânați din pricina îndelungii Sale răbdări. A hotărât vremea scadenței, când va răsplăti fiecăruia, ca să fie pedepsiți mai mult, o dată ce au avut o scadență foarte târzie, dar nu s-au pocăit. Cei care împărătesc pe pământ sunt împărații oamenilor, totuși nu fără puterea cea de sus. Acest lucru l-a cunoscut odinioară, prin experiență, Nabucodonosor, când a spus: *"Împărăția Lui este o împărăție veșnică, iar stăpânirea Lui, peste tot neamul și neamul"*⁹.

6. Bogăția, aurul și argintul nu aparțin diavolului, cum socotesc unii. Căci *"întreaga lume cu bogățiile ei este a celui*

7. Iov 40, 19.

8. Ps. 118, 91.

9. Daniel 4, 31.

credincios, iar necredinciosul nu are nici un bănuț"¹⁰. Nimic nu este mai necredincios decât diavolul. Dumnezeu spune lămurit prin profetul: *"Al Meu este aurul și al Meu este argintul și îl dau cui voiesc"*¹¹. Întrebuințează numai bine banii, și nu mai este argintul de blamat! Dar când vei întrebuința în chip rău ceea ce este bun, atunci, pentru că nu voiești să fie blamată administrarea ta, învinovățești fără pic de evlavie pe Creator. Omul poate să se îndreptățească și cu ajutorul banilor. *"Am flămânzit și Mi-ați dat să mănânc"*¹²; negreșit, prin ajutorul banilor. *"Gol am fost și M-ați îmbrăcat"*¹³; negreșit, prin ajutorul banilor. Vrei să afli că banii pot să ajungă ușă a Împărăției cerurilor? *"Vinde-ți, spune Scriptura, averile tale și dă-le săracilor și vei avea comoară în ceruri!"*¹⁴.

7. Acestea le-ai spus din pricina ereticilor, care anatemizează averile, banii și trupurile. Nu vreau ca tu să fii robul banilor, dar nici să te uiți ca la niște dușmani la cele ce ți-au fost date de Dumnezeu spre folosul tău. Să nu cumva să spui vreodată că banii aparțin diavolului! Chiar dacă acela spune: *"Toate acestea ți le voi da, căci mie îmi sunt date!"*¹⁵, totuși cineva poate respinge cuvintele lui prin următorul răspuns: Nu trebuie să ne încredem în mincinos! Se poate ca diavolul, silit de puterea celui din fața lui, să fi spus adevărul. Căci n-a zis: "Toate acestea ți le voi da că sunt ale mele", ci: *"căci mie îmi sunt date"*. În adevăr, diavolul n-a răpit stăpânirea averilor, ci a mărturisit că i-au fost încredințate și le administrează în mod provizoriu. Să fie întrebați la timp potrivit exegeții, care din două: minte diavolul sau grăiește adevărul?

10. Pilde 17, 6.

11. Agheu 2, 8. – și îl dau cui voiesc > în [C. – A.].

12. Matei 25, 35.

13. Matei 25, 36.

14. Matei 19, 21.

15. Matei 4, 9; Luca 4, 6.

8. Așadar, Unul este Dumnezeu Tatăl, Atotputernicul, pe Care ereticii au îndrăznit să-L hulească. Căci au îndrăznit să hulească pe Domnul Savaot, Cel care șade peste heruvimi¹⁶. Au îndrăznit să hulească pe Domnul Adonai. Au îndrăznit să defăimeze pe Dumnezeu Atotputernicul, Cel slăvit de profeți. Tu însă închină-te singurului Dumnezeu Atotputernic, Tatăl Domnului nostru Iisus Hristos¹⁷. Fugi de rătăcirea politeistă, fugi de orice erezie și spune ca Iov: *"Voi chema pe Domnul Atotputernicul, Cel care a făcut lucruri mari, de nepătruns, slăvite și minunate, cărora nu este număr"*¹⁸; și: *"Din pricina acestora, cinste Celui Atotputernic"*¹⁹, Căruia slava în vecii vecilor. Amin.

16. Isaia 6, 3; Ps. 79, 2.

17. Rom. 15, 6.

18. Iov 5, 8-9.

19. Iov 37, 22.

CATEHEZA a IX-a
CĂTRE CEI CARE AU SĂ SE LUMINEZE
Rostită în Ierusalim

Cateheză la cuvintele: 'Făcătorul cerului și al pământului, văzutele tuturor și nevăzutele'. Citire din cartea lui Iov: 'Cine este cel care ascunde de Mine sfatul, care ține în inimă cuvinte și socotește să le ascundă de Mine'¹, și celelalte

1. Este cu neputință să privim pe Dumnezeu cu ochii trupului, pentru că ceea ce este netrupesc nu poate să cadă sub privirile trupului. Însuși Fiul Unul-Născut al lui Dumnezeu a mărturisit aceasta prin cuvintele: *"Nimeni n-a văzut vreodată pe Dumnezeu"*². Chiar dacă cineva ar interpreta, potrivit celor scrise la profetul Iezechiel, că Iezechiel a văzut pe Dumnezeu, totuși ce spune Scriptura? A văzut *"asemănarea slavei Domnului"*³. Deci n-a văzut pe Domnul însuși, ci asemănarea slavei, și nu însăși slava, după cum este și adevărat. Când a văzut numai asemănarea slavei, nu însăși slava lui Dumnezeu, a căzut la pământ de frică⁴. Dacă pe profeți i-au cuprins frica și neliniștea la vederea asemănării slavei lui Dumnezeu, dacă cineva ar încerca să vadă pe Însuși Dumnezeu, negreșit ar muri, după cum este scris: *"Nimeni nu va vedea fața Mea și va trăi"*⁵. Din pricina aceasta, Dumnezeu, potrivit nemăsuratei Sale iubiri de oameni, ca să nu pierim, a întins cerul ca o perdea înaintea Dumnezeirii Sale. Nu sunt cuvintele mele, ci profetul a spus:

1. Iov 38, 2.
2. Ioan 1, 18.
3. Iezechiel 2, 1.
4. Iezechiel 2, 1.
5. Ieș. 33, 20.

"Dacă vei deschide cerurile⁶, se vor cutremura de Tine munții și se vor topi"⁷. Pentru ce te minunezi dacă Iezechiel a căzut la pământ când a văzut asemănarea slavei lui Dumnezeu? Când Gavriil, care este slugă a lui Dumnezeu, s-a arătat lui Daniel, îndată acesta s-a spăimântat și a căzut cu fața la pământ; și profetul n-a îndrăznit să-i răspundă până ce îngerul n-a fost silit să se prefacă în asemănarea fiului omului⁸. Dacă atunci când s-a arătat Gavriil i-a cuprins frica pe profeți, oare dacă S-ar arăta Dumnezeu, așa cum este, n-ar muri toți?

2. Este cu neputință deci să vedem cu ochii trupului firea dumnezeiască. Dar putem să ne facem o imagine despre puterea Sa din lucrările dumnezeiești, potrivit celor spuse de Solomon: "*Din măreția și frumusețea fapturilor poți să cunoști bine pe Făcătorul lor*"⁹. N-a spus că se contemplă Făcătorul din fături, ci a adăugat: "*bine*". Dumnezeu apare fiecăruia cu atât mai mult cu cât omul contemplă mai mult făturile. Și când inima omului se ridică la o contemplație mai înaltă, atunci cunoaște mai bine măreția lui Dumnezeu.

3. Vrei să știi că nu-i cu putință să cunoști firea lui Dumnezeu? Cei trei tineri în cuptorul de foc, laudând pe Dumnezeu, spun: "*Binecuvântat ești Cel ce privești în adâncuri, Cel care șezi pe heruvimi*"¹⁰. Spune-mi care este firea heruvimilor, și apoi privește pe Cel care șade pe heruvimi! Iezechiel a făcut descrierea lor, atât cât este cu putință, arătând că fiecare avea patru fețe: una de om, una de leu, una de vultur și alta de vițel, că fiecare avea șase aripi, că aveau în toate părțile ochi și că sub fiecare era o roată împărțită în

6. cerurile] cerul [C. - A.].

7. Isaia 64, 1.

8. Daniel 8, 17; 10, 15-16.

9. Înț. Sol. 13, 5.

10. Daniel 3, 55.

patru părți¹¹. Deci, cu toate că profetul ne-a făcut descrierea lor, totuși noi nici chiar când citim nu putem să înțelegem. Dacă nu putem să înțelegem tronul pe care l-a descris, cum vom putea să înțelegem pe Cel care șade pe tron, pe Dumnezeu, Care este nevăzut și nepovestit? Este¹² cu neputință să cercetăm firea lui Dumnezeu! Este însă cu putință să-l înălțăm doxologii pe temeiul creaturilor Lui cele văzute.

4. Acestea vi le spun din pricina Simbolului credinței și din pricină că noi spunem: *"Cred întru Unul Dumnezeu, Tatăl Atotputernicul, Făcătorul cerului și al pământului, văzutelelor tuturor și nevăzutelelor"*, ca să ne amintim că Același este Tatăl Domnului nostru Iisus Hristos și Același este și Făcătorul cerului și al pământului, și ca să ne întărim pe noi înșine din pricina abaterilor ereticilor fără de Dumnezeu, care au îndrăznit să insulte pe prea înțeleptul Creator al întregii lumi. Ei văd cu ochii trupului, dar privirile minții li s-au întunecat.

5. Ce acuzație au de adus creației atât de mărețe a lui Dumnezeu? Se cuvenea să se minuneze la vederea bolților cerurilor! Se cuveneau să se închine Celui care a pus cerul ca o cămară¹³, Celui care din firea curgătoare a apelor a făcut tăria cerului! Căci Dumnezeu a spus: *"Să se facă tărie în mijlocul apei"*¹⁴. Dumnezeu a spus o dată; cerul s-a statornicit și nu cade. Cerul este de apă, iar soarele, luna și stelele, care sunt în el, sunt de foc. Cum pot să străbată prin apă corpuri de foc? Dacă cineva se îndoiește de aceasta din pricina naturii contrare a focului și a apei, să-și aducă aminte de focul care ardea cu grindină pe timpul lui Moise în Egipt¹⁵, și să vadă creația cu totul înțeleaptă a lui Dumnezeu.

11. Iezechiel 1, 6; 10, 9-10; 10, 15-18.

12. Este] Așadar este [C. - A.].

13. Isala 40, 22.

14. Fac. 1, 6.

15. Ieș. 9, 23-24.

Deoarece era nevoie de apă la cultivarea pământului, Dumnezeu a făcut din apă cerul de deasupra; în felul acesta, când ogoarele pământului au nevoie să fie udate de ploii, cerul din fire este gata pentru aceasta.

6. Ce dar? Nu trebuie oare să ne minunăm și când ne uităm la modul în care a făcut soarele? Căci cu toate că se vede ca un mic vas¹⁶, totuși are mare putere. Se arată la răsărit și-și trimite lumina până la apus. Psalmistul, descriind înălțarea sa la răsărit, zicea: *"Și el este ca un mire care iese din cămara sa"*¹⁷. Prin aceste cuvinte David a descris strălucirea și frumusețea primei înfățișări a soarelui, când se arată omenirii¹⁸ dimineța. Și pe bună dreptate, căci la amiază, când își ia zborul în înălțimi, de multe ori fugim de el din pricina arșitei. Când răsare însă, încântă pe toți cu înfățișarea lui de mire. Privește orânduirea lui, dar mai bine spus nu a lui, ci a Aceluia care i-a hotărât, prin poruncă, drumul! Vara, pentru că drumul său este mai înalt, face zilele mai mari și dă oamenilor prilej mai mult de lucru. În timpul iernii însă, își micșorează drumul și pentru ca să nu fie mai lung timpul frigos al zilei, dar și pentru ca să facă nopțile mai lungi și să ajute astfel și la odihna oamenilor, dar să ajute și la rodirea celor ce se nasc din pământ. Privește cu câtă rânduială zilele alternează între ele: vara cresc, iar iarna se micșorează. Primăvara, însă, și toamna își dăruiesc una alteia egalitatea lungimii zilelor. Noptile iarăși fac la fel, încât Psalmistul zice despre ele: *"Ziua zilei spune cuvânt și noaptea nopții vestește știință"*¹⁹. Aproape că strigă ereticilor, care nu au urechi, și prin ordinea lor le spune că nu este un alt Dumnezeu decât Cel care a creat, a hotărât și a orânduit totul.

16. Înț. Sir. 43, 2.

17. Ps. 18, 5.

18. pe ceruri [C. - A.].

19. Ps. 18, 2.

7. Nimeni să nu sufere pe cei care spun că unul este făcătorul luminii, și altul al întunericului²⁰. Adu-ți aminte de Isaia, care spune: *"Eu sunt Domnul care a făcut lumina și a zidit întunericul"*²¹. Pentru ce te superi de aceasta, omule? Pentru ce suporti cu greutate timpul dat ție spre odihnă? Sluga n-ar fi căpătat odihnă de la stăpâni dacă întunericul nu le-ar fi dat în chip necesar acest termen. De multe ori, când suntem obosiți de munca zilei, noaptea ne reîmprospătăm puterile. Cel istovit de treburi ieri, dimineața este plin de putere prin odihna din timpul nopții. Care timp este mai folositor înțelepciunii decât noaptea? Noaptea de multe ori ne imaginăm cele cu privire la Dumnezeu. Noaptea citim și contemplăm cuvintele dumnezeiești. Când oare se îndreaptă mai mult mintea noastră spre cântare de psalmi și rugăciune? Oare nu noaptea? Când ne aducem aminte mai adesea de păcatele noastre? Nu noaptea? Să nu primim deci în chip rău că altul este făcătorul întunericului! Experiența arată că întunericul este un lucru bun și folositor.

8. Ereticii trebuiau să se mire și să se minuneze nu numai de soare și de lună, ci și de mișcările bine rânduite ale stelelor, de drumurile lor neîmpiedicate și de răsăritul fiecărei stele la timpul potrivit. Să se uite cum unele sunt semnele verii, iar altele ale iernii; unele arată timpul semănatului, iar altele indică începutul navigației; iar omul, care stă în corabie și călătorește pe nemărginirea valurilor, își cârmuiește corabia privind la stele. Despre aceste lucruri Scriptura spune frumos așa: *"Stelele sunt semne pentru timpuri și pentru ani"*²², deci nu pentru basmele astrologiei și ale nașterii lor. Privește cât de minunat ne-a dăruit Dumnezeu treptat lumina zilei! Căci nu vedem deodată răsăritul soarelui, ci mai întâi apare o lumină slabă, ca, obișnuindu-se dinainte, pupila ochilor să poată vedea lumina mai mare a

20. Este vorba de manihei.

21. Isaia 45, 7.

22. Fac. I, 14.

razei. Privește cum a îndulcit Dumnezeu întunericul nopții prin strălucirea lunii!

9. *"Cine este tatăl ploii? Cine a născut picăturile de rouă?"*²³. Cine este Cel care a îngroșat aerul în nori și le-a poruncit acestora să poarte apele ploilor? Cine este Cel care uneori aduce de la miază-noapte nori care strălucesc ca aurul²⁴, alții îi preface într-un chip uniform și iarăși îi transformă în felurite cercuri și în alte forme? Cine este Cel care poate să numere norii cu înțelepciunea Sa? Despre El se spune în cartea lui Iov: *"El cunoaște câte feluri de nori sunt"*²⁵; *"El a plecat cerul spre pământ"*²⁶. Și: *"Cel care numără norii cu înțelepciune"*²⁷. Și: *"Nu s-a rupt norul sub greutatea apelor"*²⁸. Cu toate că sunt atâtea măsuri de apă în nori, totuși norii nu se rup, ci apa se coboară pe pământ cu multă rânduială. Cine este Cel care scoate vânturile din vistieriile Sale²⁹? *"Cine este, după cum am spus, Cel care a născut picăturile de rouă?"*³⁰. *"Din al cui pântec iese gheața?"*³¹. Firea ei este de apă, dar este tare ca piatra. Uneori apa se face zăpadă ca lâna; alții slujește Celui ce răspândește negura ca cenușa³²; alții o face tare ca piatra, pentru că Dumnezeu cârmuiește apa așa cum vrea. Natura apei este de un singur fel, dar lucrarea ei este foarte puternică. Apa, prefăcută prin vița de vie în vin, veselește inima omului³³; în măslini se preface în untdelemn, care

23. Iov 38, 28.

24. Iov 37, 22.

25. Iov 37, 16.

26. Iov 38, 37.

27. Iov 38, 37.

28. Iov 26, 8.

29. Ps. 134, 7.

30. Iov 38, 28.

31. Iov 38, 29.

32. Ps. 147, 5.

33. Ps. 103, 16.

face strălucitoare fața omului³⁴; se preface și în pâine, care întărește inima omului³⁵, și în tot felul de fructe.

10. Din pricina acestora, ce se cuvenea oare: să fie hulit Creatorul sau mai degrabă adorat? Și n-am vorbit încă de cele nevăzute ale înțelepciunii Lui. Privește primăvara și florile cele felurite, care sunt atât de deosebite, deși cresc în aceleași condiții; culoarea trandafirului este roșie foarte, iar a crinului, cu totul albă. Toate aceste flori răsar din aceeași ploaie și din același pământ. Cine este Cel care le face atât de deosebite? Cine este Creatorul? Privește măiestria lor! Din aceeași tulpină a pomului iese, pe de o parte, frunzișul; iar pe de altă parte, feluritele fructe. Și unul este Meșterul! Din același butuc de viță avem o parte pentru foc, alta pentru vlăstare, alta pentru frunze, alta pentru cârcei, iar alta pentru struguri. Minunează-te și de îmbrăcămintea deasă a nodurilor trestiei, pe care Meșterul a făcut-o! Din același pământ ies târătoare, fiare, vite, lemne, plante bune de mâncat, aur, argint, aramă, fier și piatră. Una este natura apelor; dar din ea iese și firea înotătoarelor, și a păsărilor, ca, după cum acelea înoată în apă, tot astfel și celelalte să zboare în aer.

11. *"Marea aceasta este mare și largă; acolo sunt târătoare cărora nu este număr"*³⁶. Cine poate să povestească frumusețea peștilor din ea? Cine poate să povestească mărimea chiților și natura amfibiilor, care trăiesc și pe uscat și în apă? Cine poate povesti adâncul sau lățimea mării sau mișcărilor nemăsurate ale valurilor? Totuși marea stă în hotarele ei din pricina Celui care a spus: *"Până aici să vii, și să nu treci; ci întru tine se vor sfârâma valurile tale"*³⁷. Marea face cunoscut cuvântul poruncii dat ei, când, prin mișcarea sa, lasă pe țărături, prin valurile sale, o linie văzută; prin

34. Ps. 103, 17.

35. Ps. 103, 17.

36. Ps. 103, 26.

37. Iov 38, 11.

aceasta arată celor care o privesc că n-a depășit hotarele poruncite ei.

12. Cine poate să cerceteze natura păsărilor din aer? Unele cântă, altele au aripile împodobite cu tot felul de culori, iar altele, zburând, rămân nemișcate în aer, ca uliul. Căci prin porunca dumnezeiască *"uliul întinzând aripile sale stă nemișcat și privește spre miază-zi"*³⁸. Ce om poate căta la vultur când s-a înălțat³⁹? Dacă nu poți să înțelegi pe cea mai lipsită de judecată dintre păsări⁴⁰, când s-a înălțat, cum vrei să înțelegi pe Făcătorul tuturor?

13. Care dintre oameni știe măcar numele tuturor fiarelor? Sau cine poate să cerceteze temeinic fiziologia flecăreia? Dacă deci nu cunoaștem nici măcar numele fiarelor, cum vom înțelege pe Făcătorul lor? A fost o singură poruncă a lui Dumnezeu, care spune: *"Să scoată pământul fiare și vite și târătoare după felul lor"*⁴¹. Și s-au făcut printr-o singură poruncă, dintr-un singur izvor⁴², diferite naturi: oaia cea foarte blândă, dar și leul carnivor; diferitele mișcări ale animalelor necuvântătoare, care sunt imitări ale felurilor caracteristici omenești: vulpea, ca să imite viclenia omenească; șarpele, ca să arate trădarea cea veninoasă a prietenilor; calul, care nechează ca să arate pe tinerii cei desfrânați⁴³; iar furnica cea foarte silitoare⁴⁴, ca să îmboldească pe omul leneș și trândav. Când vreun tânăr este leneș, este dăscălit de animalele necuvântătoare, fiind muștrat de dumnezeiasca Scriptură, care zice: *"Mergi la furnică, leneșule! la aminte*

38. Iov 39, 26.

39. Iov 39, 27.

40. pe cea mai lipsită de judecată dintre păsări] pe pasărea cea mai lipsită de judecată [C. – A.].

41. Fac. I, 24–25.

42. pământ [C. – A.].

43. Ieremia 5, 8.

44. cea foarte silitoare] care se ocupă foarte mult cu lucratul pământului [C. – A.].

văzând căile ei și fii mai înțelept decât dânsa!"⁴⁵. Când o vezi că-și adună din timp hrana, imită-o și adună-ți roadele faptelor bune pentru veacul ce va să fie! Și iarăși: "Mergi la albină și află cât este de harnică!"⁴⁶. Se duce la tot felul de flori și adună miere pentru folosul tău, pentru ca și tu, mergând la dumnezeieștile Scripturi, să-ți dobândești mântuirea și, săturat de ele, să spui: "Cât sunt de dulci limbii mele cuvintele Tale! Mai mult decât mierea în gura mea!"⁴⁷.

14. Oare nu este vrednic mai mult să fie slăvit Meșterul? Căci ce? Dacă tu nu cunoști natura tuturor lucrurilor, urmează oare că cele făcute sunt fără rost⁴⁸? Poți cunoaște rostul tuturor plantelor? Sau poți să știi tu oare tot folosul fiecărui animal? Chiar din veninul viperei se scot leacuri pentru vindecarea oamenilor.

Dar îmi vei spune:

- Șarpele este periculos!
- Teme-te de Domnul, și nu va putea să te vatăme!
- Scorpionul rănește!
- Teme-te de Domnul, și nu te va răni!
- Leul este setos de sânge!
- Teme-te de Domnul, și va șede lângă tine ca și lângă

Daniel⁴⁹!

Cu adevărat trebuie să ne minunăm și de puterea animalelor! Unele, ca scorpionul, au tăria lor în ac; altele au puterea în dinți; altele se luptă cu unghiile, iar puterea vasiliscului stă în privire.

Din varietatea creației, deci, înțelege puterea Creatorului!

15. Poate însă că nu cunoști aceste lucruri și poate că nu este nici o legătură între tine și ființele din afara ta. Atunci privește-te pe tine însuși, și înțelege pe Meșter din însăși natura ta. Ce lucru vrednic de blamat a fost plăsmuit în

45. Pilde 6, 6.

46. Pilde 6, 8.

47. Ps. 118, 103.

48. rele [C. - A.].

49. Daniel 6, 18.

trupul tău? Stăpânește-te, și nici unul dintre mădularele tale nu este rău! La început în rai Adam era gol, împreună cu Eva⁵⁰. Totuși nu din pricina mădularelor a fost izgonit din rai. Prin urmare, nu mădularele sunt cauza păcatului, ci cei care se folosesc rău de mădulare. Creatorul mădularelor este înțelept. Cine a pregătit pântecul mamei pentru nașterea de copii? Cine a însuflețit pe pruncul neînsuflețit din ea? Cine a așezat în noi venele și oasele, îmbrăcându-le cu carne și piele⁵¹? Cine este Cel care scoate izvoare de lapte din sâni o dată cu nașterea pruncului? Cum crește pruncul și se face copil, apoi din acesta tânăr, apoi bărbat, apoi iarăși același om ajunge bătrân, fără ca cineva să priceapă cu de-amănuntul această schimbare? Cum se preface o parte de hrană în sânge, alta se dă afară, iar alta se transformă în carne? Cine este Cel care iscă mișcarea necentenită a inimii? Cine a ferit înțelepțește gingășia ochilor cu îmbrăcămintea pleoapelor? Despre alcătuirea variată și minunată a ochilor abia dacă spun ceva cărțile cele groase ale doctorilor. Cine a rânduit o singură respirație în tot trupul? Vezi, omule, pe Meșter! Vezi pe înțeleptul Creator!

16. Cuvântarea mea ți le-a arătat pe larg pe acestea, deși au rămas multe și altele nenumărate, și mai cu seamă din cele netrupești și nevăzute, pentru ca să urăști pe cei care hulesc pe Meșterul Cel înțelept și bun. Din cele spuse și din cele citite, din cele pe care tu însuși ai putea să le afli sau să le înțelegi, din măreția și frumusețea făpturilor, contemplă așa cum se cuvine pe Creator! Pleacă-ți cu evlavie genunchiul înaintea Făcătorului tuturor lucrurilor, materiale și spirituale, văzute și nevăzute! Slăvește cu o limbă plină de recunoștință și de laudă, cu buze neobosite și cu inima ta pe Dumnezeu, zicând: *"Cât de minunate sunt lucrurile Tale, Doamne, toate cu înțelepciune le-ai făcut!"*⁵². Că Ție se cuvine cinste, slavă și mărire acum și în vecii vecilor. Amin.

50. Fac. 2, 25.

51. Iov 10, 11.

52. Ps. 103, 25.

CATEHEZA A X-A
CĂTRE CEI CARE AU SĂ SE LUMINEZE
Rostită în Ierusalim

Cateheză la cuvintele: *'Și întru Unul Domn Iisus'*. Citire din Epistola întâi către Corinteni: *'Deși sunt unii numiți dumnezei, fie în cer, fie pe pământ, totuși pentru noi este un singur Dumnezeu, Tatăl, din Care sunt toate, și noi în El; și un singur Domn Iisus Hristos, prin Care sunt toate, și noi prin El'*¹, și celelalte.

1. Noi, care am fost învățați să credem *"întru Unul Dumnezeu Tatăl Atotputernicul"*, trebuie să credem și în Fiul Unul-Născut. Cel care tăgăduiește pe Fiul nu are nici pe Tatăl². *'Eu sunt ușa'*³, zice Iisus; *"nimeni nu vine la Tatăl decât prin Mine"*⁴. Dacă vei tăgădui ușa, ți s-a încuiat cunoștința care duce la Tatăl. *"Nimeni nu cunoaște pe Tatăl decât Fiul și căruia Fiul îi va descoperi"*⁵. Dacă vei tăgădui pe Cel care descoperă, rămâi în necunoștință. Este în Evanghelie o hotărâre care zice: *"Cel care nu crede în Fiul nu va vedea viața, ci mânia lui Dumnezeu rămâne peste el"*⁶. Căci Tatăl Se mânie dacă Fiul Unul-Născut este lepădat. Cumplit lucru este pentru un împărat când este hulit chiar un simplu soldat. Când însă va fi hulit unul dintre ofițerii cei mai cu vază sau unul dintre prietenii săi, atunci mânia va fi cu mult mai mare. Dacă însă va insulta cineva pe Însuși

1. I Cor. 8, 5-6.
2. I Ioan 2, 23.
3. Ioan 10, 9.
4. Ioan 14, 6.
5. Matei 11, 27.
6. Ioan 3, 36.

Fiul Unul-Născut al Împăratului, cine va mângâia pe Tatăl supărat din pricină că a fost insultat Fiul Său Unul-Născut?

2. Așadar, dacă cineva vrea să cinstească pe Dumnezeu, să se închine Fiului, fiindcă altfel Tatăl nu primește adorația. Tatăl a strigat din cer spunând: "*Acesta este Fiul Meu Cel iubit, întru Care am binevoit*"⁷. Tatăl a binevoit întru Fiul. Dacă nu vei binevoi și tu, nu ai viață. Nu te lăsa dus de iudei, care zic cu viclenie: "Există un singur Dumnezeu", ci, după ce știi că este un singur Dumnezeu, cunoaște că este și Fiul Unul-Născut al lui Dumnezeu. Nu sunt eu cel dintâi care am spus aceasta, ci Psalmistul o spune din partea Fiului: "*Domnul a zis către Mine: Fiul Meu ești Tu*"⁸. Nu da atenție la ce spun iudeii, ci la ce spun profeții! Te minunezi dacă iudeii resping cuvintele profeților, când ei au lovit cu pietre și au omorât pe profeți?

3. Tu crede "*întru Unul Domn Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Unul-Născut*"⁹. Spunem "*Unul Domn Iisus Hristos*", pentru ca să fie unică Fiimea. Spunem "*Unul*", ca să nu presupui că este și un alt Fiu. Spunem "*Unul*", ca nu cumva din pricina lucrării Lui cu multe nume să conchizi în chip lipsit de credință că sunt mai mulți fii. Se numește "*Ușă*"¹⁰; să nu crezi însă din pricina acestei numiri că este o ușă de lemn, ci este o ușă cugetătoare, vie, care deosebește pe cei care intră. Se numește "*Cale*"¹¹; nu este o cale călcată de picioare, ci una care conduce la Tatăl cel din ceruri. Se numește "*Oaie*"¹²; nu oaie necuvântătoare, ci Oaie care curățește prin cinstitul Ei sânge lumea de păcate, Care este dusă înaintea Celui ce o tunde și cunoaște când trebuie să tacă. Această Oaie se numește, iarăși, "*Păstor*", când zice: "Eu

7. Matei 3, 17; Marcu 1, 11; Luca 3, 22.

8. Ps. 2, 5.

9. Fiul lui Dumnezeu, Unul-Născut > în [C. – A.].

10. Ioan 10, 9.

11. Ioan 14, 6.

12. Fapte 8, 32; Isaia 53, 7.

sunt *Păstorul cel bun*¹³. Se numește Oaie din pricina omenității Sale, și Păstor din pricina iubirii de oameni a Dumnezeirii Sale. Și vrei să cunoști că este¹⁴ Oaie cuvântătoare? Mântuitorul o spune apostolilor: *!ată, Eu vă trimit ca oile în mijlocul lupilor!*¹⁵. Se numește, iarăși, *"Leu"*¹⁶; nu leu care mănâncă oameni; ci, prin numirea aceasta, este arătată oarecum vrednicia împărătească, tăria și curajul firii Sale; se numește *"Leu"*, în opoziție cu leul vrăjmaș, care urlă și înghite pe cei înșelați¹⁷. Căci Mântuitorul, venind fără să schimbe blândețea firii Lui, a venit ca un leu puternic din seminția lui Iuda¹⁸, ca să mântuie pe cei credincioși, iar pe vrăjmaș să-l calce în picioare. Se numește *"Piatră"*¹⁹; nu o piatră neînsuflețită, cioplită de mâini omenesci²⁰, ci Piatra din capul unghiului, *!iar cel care crede în ea nu va fi rușinat*²¹.

4. Se numește *"Hristos"*²², adică *"uns"*; nu este uns de mâini omenesci, ci a fost uns din veșnicie de Tatăl spre Arhieria Sa²³. Se numește *"mort"*²⁴ nu fiindcă S-a sălășluit între cei morți, precum toți cei din iad, ci ca fiind singurul slobod între cei morți²⁵. Se numește *"Fiul omului"*²⁶ nu ca fiecare dintre noi, născut din pământ, ci ca Unul Care vine pe nori să judece viii și morții²⁷. Se numește *"Domn"*²⁸; nu

13. Ioan 10, 11.

14. este + și [C. - A.].

15. Matei 10, 16.

16. Fac. 49, 9; Apoc. 5, 5.

17. I Petru 5, 8.

18. Fac. 49, 9; Apoc. 5, 5.

19. Ps. 117, 21; Matei 21, 42; I Petru 2, 4.

20. Daniel 2, 34.

21. Isaia 28, 16; Matei 21, 42; Rom. 9, 33; Efes. 2, 20.

22. Matei 1, 16.

23. Fapte 4, 27; Evrei 5, 5-6.

24. Apoc. 1, 18.

25. Ps. 87, 4.

26. Daniel 7, 13; Matei 16, 13; Luca 9, 22.

27. Matei 24, 30; Marcu 13, 26.

28. Luca 2, 11.

se numește Domn în sens impropriu, ca oamenii, ci ca Unul ce are domnie firească și veșnică. Se numește "Iisus"²⁹; acesta este numele Lui propriu; Își are numele din pricina vindecărilor Sale mântuitoare. Se numește "Fiu"³⁰ nu pentru că ar fi fost înfiat, ci pentru că a fost născut în chip natural. Numele Mântuitorului nostru sunt multe. Dar faptul că Mântuitorul are multe nume să nu te facă să crezi că sunt mulți fii. Din pricina rătăcirilor ereticilor, care spun că unul este Hristos, altul Iisus, altul ușa, și celelalte, Simbolul credinței te întărește mai dinainte, spunând bine: "Întru Unul Domn Iisus Hristos". Chiar dacă numirile Lui sunt multe, totuși este o singură persoană.

5. Mântuitorul vine spre folosul fiecărui om în felurite chipuri. Pentru cei care au nevoie de bucurie este Vie³¹; pentru cei care au nevoie să între este Ușă³²; pentru cei care au nevoie să aducă rugăciuni este Arhiereu mijlocitor³³. Iarăși, pentru cei care au păcate este Oaie, ca să fie junghiată în locul lor³⁴. Se face tuturor toate³⁵, totuși rămâne ceea ce este după fire. Căci, deși păstrează și are cu adevărat neschimbată vrednicia de Fiu al lui Dumnezeu, totuși Se pogoară la slăbiciunile noastre ca un doctor foarte bun și ca un învățător milostiv. Este Domn cu adevărat; nu Și-a luat domnia treptat, ci are vrednicia domniei prin fire. Nu-i numit Domn în chip impropriu, ca noi, ci este cu adevărat Domn pentru că domnește peste creaturile Sale la porunca Tatălui. Și noi avem putința să domnim peste oameni, care se bucură de aceeași cinste și care au aceleași patimi ca și noi, și de multe ori peste oameni mai în vârstă

29. Matei 1, 21, 25; Luca 1, 31.

30. Ps. 2, 5; Matei 3, 17; Marcu 1, 11; Luca 3, 22.

31. Ioan 15, 1; Ps. 103, 16.

32. Ioan 10, 9.

33. Evrei 7, 25-26.

34. Fapte 8, 32; Isaia 53, 7.

35. I Cor. 9, 22.

decât noi; și adeseori un stăpân tânăr conduce slugi mai bătrâne decât el. Domnul nostru Iisus Hristos însă nu domnește în modul acesta, ci El întâi este Creator, și apoi Domn. În primul rând, le-a făcut pe toate prin voința Tatălui, apoi domnește peste cele făcute de El.

6. *"Hristos Domnul este Cel care S-a născut în cetatea lui David"*³⁶. Vrei să cunoști că Hristos Domnul este cu Tatăl și înainte de întrupare, pentru ca să primești această învățătură nu numai prin credință, ci să iei și dovadă din Vechea Scriptură? Vino la prima carte a Vechiului Testament, la Facere! Dumnezeu spune: *"Să facem pe om"*; n-a spus: *"după chipul Meu"*, ci: *"după chipul Nostru"*³⁷. După facerea lui Adam, zice: *"Și a făcut Domnul"*³⁸ pe om; *l-a făcut după chipul lui Dumnezeu"*³⁹. Prin aceste cuvinte Scriptura n-a restrâns vrednicia Dumnezeirii numai la Tatăl, ci a cuprins în ea și pe Fiul, ca să arate că omul nu este numai făptura lui Dumnezeu, ci și a Domnului nostru Iisus Hristos, Care este și El Dumnezeu adevărat. Acest Domn, Care a lucrat împreună cu Tatăl, a lucrat împreună cu El și la Sodoma, potrivit Scripturii, care zice: *"Și Domnul a vărsat peste Sodoma și Gomora foc și pucioasă de la Domnul din cer"*⁴⁰. Acest Domn S-a arătat lui Moise, iarăși, atât cât a putut Moise să-L vadă⁴¹. Domnul este iubitor de oameni și Se coboară totdeauna la slăbiciunile noastre.

7. Ca să cunoști că El este Cel care S-a arătat lui Moise, primește mărturia lui Pavel, care spune: *"Căci au băut din piatra duhovnicească ce avea să vină, iar piatra era Hristos"*⁴². Și iarăși: *"prin credință Moise a părăsit Egiptul"*⁴³; și mai

36. Luca 2, 11.

37. Fac. 1, 26.

38. Domnul] Dumnezeul [C. - A.].

39. Fac. 1, 27.

40. Fac. 19, 24.

41. Ieș. 3, 2, 6; 34, 5-6.

42. I Cor. 10, 4.

43. Evr. 11, 27.

sus spune: "socotind mai mare bogăție batjocura pentru Hristos decât vistierile Egiptului"⁴⁴. Acest Moise zice către El: "Arată-mi-Te pe Tine însuși!"⁴⁵. Vezi că și atunci profeții vedeau pe Hristos, dar atât cât putea fiecare. "Arată-mi-Te pe Tine însuși ca în chip cunoscut să Te văd"⁴⁶. El însă îi spune: "Nimeni nu va vedea fața Mea și va trăi"⁴⁷. Așadar, pentru că nimeni nu putea să vadă fața lui Dumnezeu și să trăiască, a luat chip omenesc ca, atunci când Îl vedem, să trăim. Când Domnul a vrut să-Și arate trupul Său înconjurat de puțină vrednicie dumnezeiască, atunci când fața Lui a strălucit ca soarele, ucenicii, cuprinși de frică, au căzut la pământ⁴⁸. Deci, dacă atunci când chipul trupului a strălucit – nu atât cât putea să strălucească Cel care lucra, ci atât cât ucenicii puteau să vadă –, i-a spăimântat și n-au putut suporta strălucirea, cum ar putea cineva să privească vrednicia Dumnezeirii? "Mare lucru dorești, Moise, spune Domnul, și-ți primesc dorința ta nesățioasă și-ți voi îndeplini această cerere"⁴⁹, dar atât cât poți tu să Mă vezi. *Iată, te pun în scobitura stâncii*⁵⁰, căci de vreme ce ești mic, vei sta într-un loc mic".

8. Aici, ține cu tărie, din pricina iudeilor, cele ce-ți voi spune. Scopul nostru este de a dovedi că Domnul Iisus Hristos era la Tatăl. Așadar, Domnul spune lui Moise: "Voi merge înaintea ta cu slava Mea și voi chema înaintea ta numele Domnului"⁵¹. Dacă este Domn, pe care Domn Îl cheamă? Prin aceste cuvinte vezi că ne-a învățat, în chip acoperit, dogma credinței despre Tatăl și Fiul. Și iarăși, în versetele următoare, stă scris: "Și S-a pogorât Domnul în nor

44. Evr. 11, 26.

45. Ieș. 33, 13.

46. Ieș. 33, 13.

47. Ieș. 33, 20.

48. Matei 17, 5–6.

49. Ieș. 33, 17.

50. Ieș. 33, 22.

51. Ieș. 33, 19.

și a stat acolo lângă el și a chemat numele Domnului. Și a trecut Domnul prin fața lui și a strigat: Doamne, Doamne îndurate și milostive, îndelung răbdător și mult milostiv și adevărat, Cel care păzești dreptatea și faci milă la mii, Cel care ridici fărădelegile și nedreptățile și păcatele⁵². Apoi în cele ce urmează se spune că Moise s-a plecat la pământ și s-a închinat⁵³ înaintea Domnului care chema pe Tatăl și a zis: "Mergi, Doamne, împreună cu noi!"⁵⁴.

9. Ai această primă dovadă. Primește și o a doua dovadă evidentă! "Spus-a Domnul Domnului meu: Șezi de-a dreapta Mea!"⁵⁵. Domnul spune aceasta Domnului, nu robului, ci Domnului tuturor, Fiului Lui, "Căruia I-a supus toate"⁵⁶. "Iar când zice că toate sunt supuse Lui este înverdat că afară de Cel ce I-a supus Lui toate"⁵⁷, și celelalte, "ca să fie, Dumnezeu totul în toate"⁵⁸. Unul-Născut Fiul este Domn tuturor, dar Fiul ascultător al Tatălui. N-a răpit domnia, ci a luat-o în chip firesc, prin libera voință. Căci nici Fiul n-a răpit-o, nici Tatăl n-a pizmuit împărțirea domniei. El însuși este Cel care spune: "Toate Mi-au fost date de Tatăl Meu"⁵⁹. Mi-au fost date nu pentru că nu le aveam mai înainte, ci pentru că le păzesc bine, fără să-L lipsesc pe Cel care Mi le-a dat".

10. Domn este așadar Fiul lui Dumnezeu, Domn este Cel născut în Betleemul Iudeii, potrivit îngerului care a spus păstorilor: "Vă binevestesc bucurie mare, că vi S-a născut astăzi Hristos Domnul în cetatea lui David"⁶⁰. Despre El zice unul dintre apostoli în altă parte: "Cuvântul pe care L-a trimis

52. Ieș. 34, 5-7.

53. Ieș. 34, 8.

54. Ieș. 34, 9.

55. Ps. 109, 1.

56. Evrei 2, 8.

57. I Cor. 15, 27.

58. I Cor. 15, 28.

59. Matei 11, 27.

60. Luca 2, 10-11.

*Dumnezeu fiilor lui Israel, binevestind pacea prin Iisus Hristos; Acesta este Domn al tuturor*⁶¹. Când a spus "al tuturor", înseamnă că nimic nu este în afară de domnia Sa: fie îngeri, fie arhangheli, fie începătorii, fie puteri, fie ceva din cele făcute, menționate de apostoli⁶²; toate sunt sub domnia Fiului. Este Domn îngerilor, după cum găsești scris în Evanghelii: "Atunci diavolul s-a depărtat de El, iar îngerii s-au apropiat și-l slujeau Lui"⁶³. N-a spus că "l-au ajutat Lui", ci: "slujeau Lui". Aceasta înseamnă că îngerii sunt robi Fiului. Când El avea să Se nască din Fecioară, l-a slujit atunci Gavriil, care își împlinea astfel slujba ce-i era proprie, aceea de a sluji. Când avea să meargă în Egipt, ca să nimicească idolii Egiptului⁶⁴, se arată iarăși un înger în vis lui Iosif⁶⁵. Iar când a înviat, îngerul binevestea zicând femeilor ca un bun slujitor: "Mergeți, spuneți ucenicilor Lui că a înviat și va merge înaintea voastră în Galileea. Iată am spus vouă!"⁶⁶. Îngerul a spus cam așa: "N-am călcat porunca; prin asta mărturisesc, că v-am spus. Dacă însă veți tăcea, să nu fiu eu muștrat, ci voi, care ați nesocotit cele poruncite". Așadar, Acesta este Unul Domn Iisus Hristos, despre Care și Scriptura ce s-a citit acum spune: "Deși sunt mulți așa-numiți dumnezei, fie în cer, fie pe pământ", și celelalte, "totuși pentru noi este un singur Dumnezeu, Tatăl, din Care sunt toate și noi întru El; și un singur Domn, Iisus Hristos, prin Care sunt toate și noi prin El"⁶⁷.

11. Iisus Hristos este numit cu două nume. Cu numele de *Iisus*, pentru că mântuie, și cu numele de *Hristos*, pentru că este preot. Pentru că dumnezeiescul între profeți

61. Fapte 10, 36.

62. Efes. 1, 21.

63. Matei 4, 11.

64. Isaia 19, 1.

65. Matei 2, 13.

66. Matei 28, 7.

67. I Cor. 8, 5-6.

Moise a cunoscut acest lucru, a dăruit aceste două nume la doi bărbați, cei mai aleși dintre toți. Pe propriul său urmaș la conducerea poporului iudeu, pe Osia, l-a numit Isus, schimbându-i numele⁶⁸; iar pe propriul său frate, pe Aaron, l-a numit hristos⁶⁹. Moise a făcut aceasta ca să înfățișeze în același timp, prin doi oameni aleși, și vrednicia arhierescă, dar și vrednicia împărătească a unicului Iisus Hristos ce avea să fie. Hristos este arhieru ca și Aaron; pentru că *"nu S-a slăvit pe El însuși să fie arhieru, ci Cel care a grăit către El: Tu ești preot în veac după rânduiala lui Melchisedec"*⁷⁰. În multe privințe Isus al lui Navi a fost tipul lui Iisus Hristos. Când a luat conducerea poporului, a început de la Iordan⁷¹; de acolo a început și Hristos să predice Evanghelia, după ce a fost botezat⁷². Fiul lui Navi a pus doisprezece oameni ca să împartă moștenirea⁷³; doisprezece apostoli, crainici ai adevărului, trimite și Iisus în toată lumea⁷⁴. Isus Navi, simbolul Domnului, a mântuit pe desfrânata Raav, pentru că a crezut⁷⁵, iar Iisus Cel adevărat zice: *"Iată vameșii și desfrânatele merg înaintea voastră în Împărăția lui Dumnezeu"*⁷⁶. Pe vremea celui care preînchipuia pe Domnul, zidurile Ierihonului au căzut numai la sunetul trâmbițelor⁷⁷; iar Iisus numai zicând: *"nu va rămâne aici piatră pe piatră"*⁷⁸, s-a dărâmat templul iudeilor cel din fața noastră. Aceasta nu înseamnă că pricina dărâmării a fost cuvântul Mântuitorului, ci păcatul celor fără de lege a fost pricina dărâmării.

68. Num. 13, 17.

69. Lev. 8, 12. (Prin ungerea primită Aaron a devenit "hristos", adică "uns").

70. Evrei 5, 5-6.

71. Isus Navi, 3, 1.

72. Matei 3, 13.

73. Isus Navi 14, 1.

74. Matei 10, 5.

75. Isus Navi 6, 25; Evrei 11, 31.

76. Matei 21, 31.

77. Isus Navi 6, 20.

78. Matei 24, 2.

12. Unul este Domnul Iisus Hristos, nume minunat, vestit mai dinainte în chip acoperit de profeți. Profetul Isaia spune: *"Iată Mântuitorul vine la tine, având plata Sa"*⁷⁹. Cuvântul *"Iisus"* înseamnă în limba ebraică *"Mântuitorul"*. Pentru că harul profetic a văzut mai dinainte că Domnul are să fie ucis de iudei, a tăinuit numele Său, pentru ca nu cumva, prin cunoașterea lămurită mai dinainte a numelui, să uneltească pe dată împotriva Lui. Iisus n-a primit numele de la oameni, ci în chip lămurit de la îngeri. N-a venit prin puterea Sa, ci prin puterea lui Dumnezeu, Care L-a trimis, Care a spus lui Iosif: *"Nu te teme să iei pe Maria, femeia ta, căci ceea ce s-a născut din ea este de la Duhul Sfânt. Ea va naște Fiu și vei chema numele Lui Iisus"*⁸⁰. Și îngerul spune îndată, dând și pricina acestei numiri: *"Că Acesta va mântui pe poporul Lui de păcatele sale"*⁸¹. Gândește-te, cum are popor Cel care nu era încă născut, decât că exista și înainte de a Se naște. Și acest lucru îl spune profetul din partea lui Iisus: *"Din pântecul mamei Mele a numit numele Meu"*⁸²; aceste cuvinte au fost grăite din pricină că îngerul a spus mai dinainte că se va chema Iisus. Profetul spune, iarăși, despre uneltirea lui Irod: *"Și M-a ascuns sub acoperământul mâinii Lui"*⁸³.

13. În limba ebraică *"Iisus"* înseamnă *"Mântuitor"*, iar în limba greacă, *"cel care vindecă"*. Căci El este doctorul sufletelor și al trupurilor și tămăduitorul celor ținuți de dureri rele. El vindecă și ochii orbilor, dar luminează și mințile. Este doctorul șchiopilor, dar îndreaptă și picioarele păcătoșilor spre pocăință. Spune slăbănogului: *"Să nu mai păcătuiești"*⁸⁴; dar spune și: *"Ia-ți patul tău și umblă!"*⁸⁵. Pentru

79. Isaia 62, 11.

80. Matei 1, 20-21.

81. Matei 1, 21.

82. Isaia 49, 1.

83. Isaia 49, 2.

84. Ioan 5, 14.

85. Ioan 5, 8.

că trupul aceluia era slăbănogit din pricina păcatului sufletului, a vindecat mai întâi sufletul, ca să aducă prin această vindecare și trupului. Deci, dacă cineva pătimește cu sufletul din pricina păcatelor, are doctor! Dacă este cineva aici puțin credincios, să-l spună Lui: *"Ajută necredinței mele!"*⁸⁶. Dacă cineva este cuprins de suferințe trupești, să nu se îndoiască, ci să se apropie – căci le vindecă și pe acestea! – și să cunoască: Iisus este Hristos.

14. Iudeii primesc că El este Iisus, dar nu admit că Acesta este Hristos. Pentru aceasta Apostolul spune: *"Cine este mincinosul dacă nu cel care tăgăduiește că Iisus este Hristosul?"*⁸⁷. Hristos este arhieru și are o preoție netrecătoare⁸⁸, căci n-a început în timp să fie preot și nici nu are alt urmaș al arhieriei Sale, după cum ai auzit Duminică la slujbă, când am vorbit despre cuvintele: *"După rânduiala lui Melchisedec"*⁸⁹. N-a primit arhieria în urma descendenței trupești⁹⁰, nici n-a fost uns cu untdelemn pregătit, ci, înainte de veci, de Tatăl. Și cu atât mai mult Se deosebește El de ceilalți arhierii, cu cât este preot pe temeiul unui jurământ. *"Ceilalți sunt preoți fără jurământ; El însă, cu jurământul Celui ce a zis: Juratu-S-a Domnul și nu-I va părea rău"*⁹¹. Pentru încredințare era de ajuns numai voința Tatălui; totuși modul încredințării este dublu: după voință urmează și jurământul, *"pentru ca prin două lucruri de neșchimbă, în care este cu neputință ca Dumnezeu să mintă, să avem mângâierea tare a credinței"*⁹² noi, care primim pe Hristos Iisus Fiul lui Dumnezeu.

86. Marcu 9, 24.

87. I Ioan 2, 22.

88. Evrei 7, 24.

89. Ps. 109, 4; Evrei 5, 6. O omilie asupra acestui citat din Scriptură nu ni s-a păstrat.

90. Evrei 7, 16.

91. Evrei 7, 21; Ps. 109, 4.

92. Evrei 6, 18.

15. Iudeii au tăgăduit pe acest Hristos când a venit⁹³, dar demonii L-au mărturisit⁹⁴. Totuși patriarhul David L-a cunoscut, căci spune: *"Gătit-am făclie Hristosului meu"*⁹⁵. Unii au înțeles prin făclie strălucirea profetiei; alții însă, trupul luat din Fecioară, potrivit cuvintelor Apostolului: *"Avem comoara aceasta în vase de lut"*⁹⁶. Profetul Amos L-a cunoscut, căci zice: *"Și vestind printre oameni pe Hristosul lui"*⁹⁷. Îl cunoștea și Moise, Îl cunoștea și Isaia, Îl cunoștea și Ieremia; n-a fost nici un profet care să nu-L cunoască. Chiar demonii L-au recunoscut. Căci *"ii certa pe ei"*; și spune Scriptura că *"știau că este Hristos"*⁹⁸. Arhiereii nu L-au cunoscut, dar demonii L-au mărturisit. Arhiereii nu L-au cunoscut, dar femeia samarineancă L-a predicat spunând: *"Veniți și vedeți om care mi-a spus mie toate câte am făcut. Nu cumva acesta este Hristos?"*⁹⁹.

16. Acesta este Iisus Hristos, *"Care a venit arhiereu al bunurilor viitoare"*¹⁰⁰. El, din pricina mării dărnicii a Dumnezeirii, ne-a dat nouă, tuturor, numele Său. Împărații sunt oameni, totuși nu împărtășesc numele de împărat oamenilor. Iisus Hristos însă, deși este Fiul al lui Dumnezeu, ne-a învrednicit să ne numim creștini. Dar cineva va obiecta: *"Numele creștinilor este nou, și mai înainte nu se întâlnea"*. De multe ori noutățile întâmpină opoziție din pricină că sunt neobișnuite. Profetul a preîntâmpinat această obiecție zicând: *"Nume nou se va pune celor ce-Mi slujesc; acesta va fi binecuvântat pe pământ"*¹⁰¹. Să întrebăm pe iudei: *"Slujiți Domnului sau nu? Arătați numele vostru cel nou! Vă numiți iudei și israeliți de pe timpul lui Moise și al celorlalți profeti,*

93. Ioan 19, 15.

94. Luca 4, 41.

95. Ps. 131, 18.

96. II Cor. 4, 7.

97. Amos 4, 13.

98. Luca 4, 41.

99. Ioan 4, 29.

100. Evr. 9, 11.

101. Isaia 65, 15-16.

și după întoarcerea din Babilon și până azi. Unde este azi dar numele cel nou?". Noi însă, pentru că slujim Domnului, avem nume nou. "*Nume nou*"; iar numele nou este "*cel care va fi binecuvântat pe pământ*". Acest nume a cuprins lumea. Iudeii se află numai în cuprinsul unei țări. Creștinii însă au ajuns până la marginile lumii. Aceasta pentru că numele vestește pe Unul-Născut Fiul lui Dumnezeu.

17. Vrei să știi că apostolii au cunoscut numele lui Hristos și L-au predicat, dar, mai bine spus, că aveau pe Hristos în ei? Pavel spune ascultătorilor săi: "*Sau căutați dovadă că Hristos vorbește în mine?*"¹⁰². Pavel vestește pe Hristos spunând: "*Căci nu pe noi ne propovăduim, ci pe Hristos Iisus Domnul, iar pe noi, slujitori vouă pentru Iisus*"¹⁰³. Cine este acesta care vorbește așa? Cel care mai înainte Îl prigonea. Ce mare minune! Cel care mai înainte Îl prigonea, acela vestește pe Hristos. Pentru ce? A fost convins oare cu bani? Dar n-a fost nimeni care să-l convingă în acest chip. Oare pentru că L-a văzut pe când Domnul era pe pământ, pentru că a fost rugat? Se înălțase însă de mult la cer! A plecat să prigonească, și după trei zile persecutorul ajunge propovăduitor în Damasc. Prin ce putere? Unii oameni cheamă martori pentru treburile lor proprii pe cunoscuți de-ai lor; eu îți dau un martor care mai înainte era vrăjmaș. Te mai îndoiești încă? Mare în adevăr este mărturia lui Petru și a lui Ioan! Dar poate să se îndoiască cineva de mărturia lor, căci erau de-ai lui Iisus. Cine însă s-ar mai îndoii de adevărul spuselor aceluia care mai înainte l-a fost dușman, iar mai pe urmă a murit pentru El?

18. Ajungând aici cu cuvântarea mea, m-am minunat cu adevărat de iconomia Sfântului Duh. Anume, că ceilalți apostoli au scris un număr mic de epistole, iar lui Pavel, prigonitorul de mai înainte, i-a dat harul de a scrie paisprezece epistole. N-a oprit harul pentru că Petru sau Ioan erau

102. II Cor. 13, 3.

103. II Cor. 4, 5.

mai mici – să nu fie! –, ci, pentru ca să fie neîndoielnică învățătura, i-a dat vrăjmașului și prigonitorului de mai înainte harul de a scrie mai mult, ca prin aceasta să fim încredințați toți. *"Toți se minunau de Pavel și ziceau: Nu este oare acesta prigonitorul de mai înainte? N-a venit aici ca să ne ducă legați la Ierusalim?"*¹⁰⁴. "Nu vă mirați, zice Pavel, eu știu că-mi este greu să lovesc cu piciorul în țepușă¹⁰⁵; știu că nu sunt vrednic să mă numesc apostol, pentru că am prigonit Biserica lui Dumnezeu¹⁰⁶, dar am făcut-o neștiind¹⁰⁷. Socoteam că propovăduirea lui Hristos înseamnă distrugerea Legii. Nu cunoșteam că El a venit să plinească Legea, și nu s-o strice¹⁰⁸. Dar harul lui Dumnezeu a prisosit peste măsură în mine"¹⁰⁹.

19. În adevăr, iubiților, multe sunt mărturiile despre Hristos! Tatăl din cer mărturisește despre Fiul¹¹⁰. Mărturisește Duhul cel Sfânt, Care S-a pogorât trupește în chip de porumbel¹¹¹. Mărturisește arhanghelul Gavriil, care a binevestit Sfintei Fecioare Maria¹¹². Mărturisește Fecioara, Născătoarea de Dumnezeu¹¹³. Mărturisește fericitul loc al ieslei¹¹⁴. Mărturisește Egiptul, care a primit pe Domnul, cu trupul, pe când era încă prunc¹¹⁵. Mărturisește Simeon, care L-a primit în brațe și a spus: *"Acum slobozește pe robul Tău, Stăpâne, după cuvântul Tău, în pace, că văzură ochii mei mântuirea Ta, pe care ai gătit-o înaintea tuturor popoarelor"*¹¹⁶. Mărturisește despre El și proorocița Ana,

104. Fapte 9, 21.

105. Fapte 9, 5.

106. I Cor. 15, 9.

107. I Tim. 1, 13.

108. Matei 5, 17.

109. I Tim. 1, 14.

110. Matei 17, 5; Marcu 9, 7; Luca 9, 35.

111. Matei 13, 16–17; Marcu 1, 10–11; Luca 3, 22; Ioan 1, 32.

112. Luca 1, 28–38.

113. Luca 1, 28–38.

114. Luca 2, 7.

115. Matei 2, 14.

116. Luca 2, 25–31.

preaevlavioasa văduvă și ascetă¹¹⁷. Mărturisește Ioan Botezătorul¹¹⁸, cel mai mare între profeți, începătorul Noului Testament, care unește în el, oarecum, cele două Testamente, pe cel Vechi și pe cel Nou. Dintre râuri mărturisește Iordanul¹¹⁹. Dintre mări mărturisește Marea Tiberiadei¹²⁰. Mărturisesc orbii. Mărturisesc șchiopii. Mărturisesc morții înviați¹²¹. Mărturisesc demonii care spun: *"Ce este între noi și Tine, Iisuse? Te știm cine ești: Sfântul lui Dumnezeu!"*¹²². Mărturisește vântul, care a încetat când i s-a poruncit¹²³. Mărturisesc cele cinci pâini, care au fost înmulțite pentru cinci mii de bărbați¹²⁴. Mărturisește sfântul lemn al Crucii, văzut de noi până astăzi, care de aici a umplut aproape întreaga lume, prin cei care au luat cu credință câte o bucăciță din el. Mărturisește finicul din vale, ce a dat stâlparele celor care atunci au întâmpinat pe Domnul cu strigăte de Osana¹²⁵. Mărturisește locul ce se cheamă Ghetsimani¹²⁶, care arată pe Iuda celor care se gândesc la cele petrecute atunci. Mărturisește această sfântă Golgotă¹²⁷, care se înalță deasupra orașului și se vede de aici. Mărturisește Mormântul sfințeniei și piatra de deasupra lui, care se află până azi¹²⁸. Mărturisește soarele care strălucește acum, dar care atunci, pe timpul mântuitoarelor Patimi, s-a întunecat¹²⁹. Mărturisește întunericul, care s-a petrecut atunci de la ceasul al șaselea până la ceasul al nouălea¹³⁰. Mărturi-

117. Luca 2, 36-38.

118. Ioan 1, 15; Matei 3, 11; Marcu 1, 7-8; Luca 3, 16.

119. Matei 3, 13; Marcu 1, 9; Luca 3, 21.

120. Ioan 6, 1.

121. Matei 11, 5.

122. Marcu 1, 24.

123. Matei 8, 26-27.

124. Matei 14, 16-21.

125. Ioan 12, 13.

126. Matei 26, 36.

127. Matei 27, 33.

128. Matei 27, 60.

129. Luca 23, 45.

130. Matei 23, 45.

sește lumina, care a luminat de la ceasul al nouălea până seara. Mărturisește sfântul munte al Măslinilor, de pe care S-a înălțat la Tatăl¹³¹. Mărturisesc și norii care dau ploaie, care au primit pe Stăpânul¹³². Mărturisesc și porțile cerești, care au primit pe Stăpânul¹³³; despre ele Psalmistul a spus: *"Ridicați, căpetenii, porțile voastre și vă ridicați, porți veșnice, și va intra Împăratul slavei"*¹³⁴. Mărturisesc dușmanii de altădată; unul dintre aceștia era Fericitul Pavel: a fost pentru puțină vreme dușman, dar a slujit mulți ani. Mărturisesc cei doisprezece Apostoli: n-au predicat adevărul prin cuvinte, ci prin muncile și moartea lor. Mărturisește umbra lui Petru, care a tămăduit pe cei bolnavi în numele lui Hristos¹³⁵. Mărturisesc mahramele și șorțurile, care de asemenea tămăduiau atunci, prin Pavel, cu puterea lui Hristos¹³⁶. Mărturisesc perșii și goții și toți păgânii, care au murit pentru Acela pe Care nu L-au văzut cu ochii trupului. Mărturisesc demonii, alungați până azi prin credincioși.

20. Sunt atât de mulți și de feluriți martori; sunt însă încă și mai mulți. Nu trebuie oare să credem în Hristos când este mărturisit de atâția? Dacă este vreunul care nu credea mai înainte, să creadă acum! Dacă vreunul era credincios mai înainte, să-și adauge mai multă credință¹³⁷, crezând în Domnul nostru Iisus Hristos și să cunoască pe Cel al Cărui nume îl poartă! Ai fost numit creștin. Cruță-ți numele! Să nu fie hulit din pricina ta Domnul nostru Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, ci să strălucească faptele tale cele bune mai mult înaintea oamenilor, ca, văzându-le, oamenii să slăvească în Hristos Iisus, Domnul nostru, pe Tatăl cel din ceruri¹³⁸, Căruia slava acum și în vecii vecilor. Amin.

131. Fapte 1, 12.

132. Fapte 1, 9.

133. Mărturisesc și porțile cerești, care au primit pe Stăpânul, în [C. - A.].

134. Ps. 23, 7.

135. Fapte 19, 12.

136. Fapte 19, 12.

137. Luca 17, 5.

138. Matei 5, 16.

CATEHEZA A XI-A
CĂTRE CEI CARE AU SĂ SE LUMINEZE
Rostită în Ierusalim

Cateheză la cuvintele: *'Fiul lui Dumnezeu, Unul-Născut, Care din Tatăl S-a născut, Dumnezeu adevărat, mai înainte de toți vecii, prin Care toate s-au făcut'*. Citire din Epistola către Evrei: *'În multe rânduri și în multe chipuri a grăit Dumnezeu odinioară părinților prin profeți; dar în zilele acestea din urmă ne-a grăit nouă prin Fiul'*¹, și celelalte.

1. Că nădăjduim în Iisus Hristos v-am spus îndeajuns, pe cât am putut, prin cele predate vouă ieri. Nu trebuie să credem în chip simplu în Hristos Iisus, nici nu trebuie să primim că El este unul dintre cei mulți, numiți în chip impropriu Hristos. Aceia erau hristoși preînchipuitori; Acesta, însă, este Hristos adevărat. Nu S-a înălțat la vrednicia preoțească în mod treptat, dintre oameni, ci a avut întotdeauna vrednicia preoțească de la Tatăl². Și pentru ca să nu presupunem că este unul dintre hristoșii obișnuiți, simbolul de credință ne dă mai dinainte cheazășie și adaugă mărturisirii de credință următoarele: *"credem întru Unul Domn Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Unul-Născut"*.

2. Iarăși, când auzi că este "Fiu", să nu socotești că este Fiu adoptiv, ci Fiu natural, Fiu Unul-Născut, Care nu are alt frate. Căci pentru aceasta este numit "Unul-Născut", pentru că nu are frate în vrednicia Dumnezeirii și în nașterea din Tatăl. Nu suntem noi cei care I-am dat numele de Fiu al lui

1. Evr. 1, 1-2.

2. Evr. 7, 24.

Dumnezeu, ci Însuși Tatăl L-a numit pe Hristos, Fiul; iar adevăratul nume este acela care se dă copiilor de către părinți.

3. Domnul nostru Iisus Hristos S-a întrupat atunci, dar nu era știut de mulți. Când Domnul a vrut să-i învețe ceea ce nu știau, a adunat pe ucenici și i-a întrebat: *"Cine zic oamenii că sunt Eu, Fiul omului?"*³. N-a făcut-o din mândrie, ci pentru că voia să le arate adevărul, pentru ca nu cumva cei care trăiau împreună cu Fiul Unul-Născut al lui Dumnezeu să-L nesocotească, văzându-L ca pe un simplu om. Când apostolii l-au răspuns: *"Unii Ilie, iar alții Ieremia"*⁴, le-a spus: "Lor li se iartă, pentru că nu știu; vouă, însă, apostolilor, care ați curățit leproși în numele Meu și ați scos draci, care ați înviat morți⁵, vouă nu vi se cuvine să nu-L cunoașteți pe Acela din pricina Căruia faceți lucruri minunate". În timp ce toți tăceau – căci învățătura era supraomenească –, Petru, înainte-stătătorul apostolilor și verhovnicul propovăduitor al Bisericii, fără să folosească cuvinte căutate și fără să fie încredințat de judecata sa omenească, ci fiindu-i mintea luminată de Tatăl, spune către El: *"Tu ești Hristos"*, – dar nu numai atât, ci a adăugat: *"Fiul Dumnezeului celui viu"*⁶. Domnul fericește pe Petru pentru aceste cuvinte (căci cu adevărat erau și supraomenești) și pecetluiește mărturia sa, deoarece Tatăl era Acela care i-a descoperit. Mântuitorul îi spune: *"Fericit ești, Simone, Fiul lui Ionă, că nu trup și sânge ți-au descoperit acestea, ci Tatăl Meu, Care este în ceruri"*⁷. Așadar, cel care mărturisește pe Domnul nostru Iisus Hristos Fiul lui Dumnezeu, are parte de fericire; însă cel care tăgăduiește pe Fiul lui Dumnezeu este un rătăcit și de fericire nu are parte.

3. Matei 16, 13.

4. Matei 16, 14.

5. Marcu 6, 12-13.

6. Matei 16, 16.

7. Matei 16, 17.

4. Iarăși, când auzi că este "Fiu", nu socoti că este numit Fiu în chip impropriu, ci este Fiu cu adevărat, Fiu natural, fără de început. N-a ajuns în starea desăvârșită a înfierii din stare de rob, ci S-a născut Fiu din veșnicie, printr-o naștere cu neputință de cercetat și înțeles. De asemenea, când auzi că este "*Întâiul-Născut*"⁸, să nu socotești că Fiul este "*Întâi-Născut*" în sensul omenesc de a vorbi. În adevăr, întâii născuți ai oamenilor au și alți frați, după cum scrie undeva: "*Israel este fiul Meu întâi-născut*"⁹. Dar, ca și Ruben, Israel a căzut din privilegiul de întâi-născut. Ruben s-a suit în patul tatălui său¹⁰. Israel însă a scos pe Fiul Tatălui din vie și L-a răstignit¹¹. Iar către alții zice Scriptura: "*Sunteți fii ai Domnului Dumnezeuului vostru*"¹²; iar în altă parte: "*Eu am spus: dumnezei sunteți și toți fii ai Celui Preaînalt*"¹³. Scriptura zice: "*Am spus*", nu zice: "*V-am născut*". Aceia, prin faptul că Dumnezeu le-a spus, au primit înfierea pe care n-o aveau. Acesta însă nu S-a născut altceva decât ceea ce este. S-a născut Fiu al Tatălui dintru început, existând mai înainte de orice început și de toți vecii¹⁴. Este Fiul Tatălui în totul asemenea¹⁵ cu Cel care L-a născut: veșnic, din veșnicul Tată, Viață din Viață născut, Lumină din Lumină, Adevăr din Adevăr, Înțelepciune din Înțelepciune, Împărat din Împărat, Dumnezeu din Dumnezeu, Putere din Putere.

5. Când auzi că Evanghelia spune: "*Cartea nașterii lui Iisus Hristos, fiul lui David, fiul lui Avraam*"¹⁶, gândește-te la nașterea Lui trupească. Este fiu al lui David la împlinirea timpului, iar Fiu al lui Dumnezeu, înainte de toți vecii, fără început. Prin nașterea în trup a luat ceea ce nu avea. Iar

8. Evr. 1, 6.

9. Ieș. 4, 22.

10. Fac. 49, 3.

11. Matei 21, 37-39.

12. Deut. 14, 1.

13. Ps. 81, 6.

14. Contra ereziei ariene.

15. Vezi nota 12 la Cateheza a IV-a.

16. Matei 1, 1.

ceea ce are, are din veșnicie, fiind născut din Tatăl. Domnul Hristos are doi tați: pe unul după trup, pe David, iar pe altul, potrivit Dumnezeirii Sale, pe Dumnezeu Tatăl. Nașterea Sa din David cade sub timp, este văditor, și I se poate face genealogia; dar nașterea Lui după Dumnezeire nu cunoaște nici timp, nici loc, și nici nu I se poate face genealogia. *"Neamul Lui cine-l va spune?"*¹⁷. *"Duh este Dumnezeu"*¹⁸. Cel ce este Duh, pentru că nu are trup, a născut duhovnicește printr-o naștere cu neputință de cercetat și de înțeles. Însuși Fiul spune despre Tatăl: *"Domnul a spus către Mine: Fiul Meu ești Tu, Eu astăzi Te-am născut"*¹⁹. Cuvântul "astăzi" nu înseamnă "de curând", ci: "veșnic"; "astăzi" înseamnă în afară de timp, mai înainte de toți vecii. *"Din pântece mai înainte de luceafăr Te-am născut"*²⁰.

6. Crede așadar în Iisus Hristos, Fiul Dumnezeului Celui viu, Fiul Unul-Născut, potrivit Evangheliei care spune: *"Pentru că așa a iubit Dumnezeu lumea, încât pe Fiul Său cel Unul-Născut L-a dat, ca cel care crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică"*²¹. Și iarăși: *"Cel care crede în Fiul nu se judecă, ci s-a mutat din moarte la viață"*²²; *cel care nu ascultă de Fiul nu va vedea viața, ci mânia lui Dumnezeu rămâne peste el*²³, *pentru că n-a crezut în Fiul cel Unul-Născut al lui Dumnezeu*²⁴. Ioan zicea mărturisind despre El: *"Și am văzut slava Lui, slavă ca a Unuia-Născut din Tatăl, plin de har și de adevăr"*²⁵. Tremurând de frica Lui, demonii ziceau: *"Lasă, ce este între noi și Tine, Iisuse, Fiul Dumnezeului Celui viu?"*²⁶.

17. Isaia 53, 8.

18. Ioan 4, 24.

19. Ps. 2, 5.

20. Ps. 109, 4.

21. Ioan 3, 16.

22. Ioan 5, 24.

23. Ioan 3, 36.

24. Ioan 3, 18.

25. Ioan 1, 11.

26. Marcu 5, 71; Luca 4, 34.

7. Prin urmare, este Fiul lui Dumnezeu prin fire, nu prin înfiere, născut din Tatăl. *"Cel care iubeste pe Cel care a născut iubeste și pe Cel născut din El"*²⁷. Iar cel care se leapădă de Cel născut trimite ocară la Cel ce L-a născut. Când auzi că Dumnezeu a născut, să nu cazi în gânduri trupești, nici să cugeți o naștere stricăcioasă, ca să nu rătăcești de la dreapta credință. *"Duh este Dumnezeu"*²⁸, duhovnicească este nașterea. Trupurile nasc trupuri; iar trupurile care se nasc au nevoie de mijlocirea timpului. Timpul însă nu este mijlocitorul nașterii Fiului din Tatăl. Aici, pe pământ, cel născut se naște nedesăvârșit. Fiul lui Dumnezeu însă S-a născut desăvârșit. Ceea ce este acum, aceea era și dintru început, căci este născut fără de început. Noi ne naștem în așa fel, încât de la lipsa oricărei cunoștințe din copilărie ajungem treptat să căpătăm o mulțime de cunoștințe. Nașterea ta, omule, este nedesăvârșită. Dezvoltarea ta se face treptat. Cu privire la nașterea Fiului însă, nu gândi așa! Nici nu acuza de slăbiciune pe Cel care a născut! În adevăr, dacă S-a născut nedesăvârșit, și dacă a dobândit desăvârșirea în timp, atunci acuzi de slăbiciune pe Cel care a născut, căci, după părerea ta, ceea ce n-a putut să-I dea dintru început Cel care L-a născut, aceea l-a dăruit timpul mai târziu.

8. Așadar, să nu socotești omenească nașterea Fiului lui Dumnezeu, nici în felul în care a născut Avraam pe Isaac. În adevăr, Avraam a născut pe Isaac, dar n-a născut pe cel pe care-l voia, ci pe acela pe care altul i l-a dăruit. Când însă a născut Dumnezeu și Tatăl, n-a intervenit nici neștiința și nici chibzuiala. Este cea mai mare lipsă de evlavie să spui că nu știa pe Cel născut. Aceeași lipsă de evlavie este și a spune că după ce a chibzuit în timp, a devenit Tată mai târziu. Dumnezeu n-a fost mai înainte fără de Fiu și mai pe urmă în timp a devenit Tată, ci are tot-

27. I Ioan 5, 1.

28. Ioan 4, 24.

deauna pe Fiul. Nu L-a născut cum nasc oamenii pe oameni, ci după cum El singur știe, Cel care L-a născut pe El Dumnezeu adevărat, mai înainte de toți vecii.

9. Pentru că Tatăl este Dumnezeu adevărat, a născut pe Fiul, asemenea Lui²⁹, Dumnezeu adevărat. Nu L-a născut în chipul în care dascălii nasc pe ucenici, nu după cum spune Pavel către unii: *"Pentru că eu v-am născut prin Evanghelie în Hristos Iisus"*³⁰. Căci aici cel care nu era fiu prin fire a ajuns fiu prin învățătură; acolo însă, este Fiul prin fire, Fiul adevărat. Nu este Fiul în chipul în care voi, cei care aveți să vă luminați, ajungeți acum fii ai lui Dumnezeu; căci ajungeți și voi fii, dar fii prin înfiere, după har, precum este scris: *"Iar celor câți L-au primit, celor care cred în numele Lui, le-a dat putere ca să ajungă fii ai lui Dumnezeu, care nu din sânge, nici din voință trupească, nici din voință bărbătească, ci de la Dumnezeu s-au născut"*³¹. Noi ne naștem din apă și din Duh³². Hristos nu S-a născut așa din Tatăl. În vremea botezului, Tatăl I S-a adresat Lui și a zis: *"Acesta este Fiul Meu"*³³. N-a spus: *"Acesta a ajuns acum Fiul Meu"*, ci: *"Acesta este Fiul Meu"*, ca să arate că și înainte de săvârșirea botezului era Fiul.

10. Tatăl n-a născut pe Fiul în felul în care mintea naște în oameni cuvântul. Mintea este enipostatică³⁴ în noi; cuvântul însă, când este rostit, se răspândește în aer și se pierde. Noi știm că Hristos nu S-a născut ca un cuvânt rostit, ci că este Cuvântul enipostatic și viu. N-a fost rostit cu buzele și răspândit, ci S-a născut din Tatăl în veșnicie, într-un chip cu neputință de exprimat prin cuvinte, și ca ipostas. *"La început era Cuvântul și Cuvântul era la Dumnezeu și Dumnezeu era Cuvântul"*³⁵; stând de-a dreapta Tatălui³⁶,

29. Vezi nota 21 la Cateheza a IV-a.

30. I Cor. 4, 15.

31. Ioan 1, 12-13.

32. Ioan 3, 5.

33. Matei 3, 17; Marcu 1, 11; Luca 3, 22.

34. neipostatică [C. – A.].

35. Ioan 1, 1.

36. Ps. 109, 1.

Cuvântul înțelege voința Tatălui și le creează pe toate la semnul Aceluia. Cuvântul Se pogoară și Se urcă³⁷. Cuvântul rostit însă nici nu se pogoară, nici nu se urcă, atunci când se pronunță. Cuvântul vorbește și spune: "Ceea ce am văzut la Tatăl Meu aceea vorbesc"³⁸. Cuvântul are deplină putere și împărățește peste toate, căci Tatăl I le-a dat Fiului pe toate³⁹.

11. Așadar, Tatăl L-a născut nu în modul în care omul ar putea gândi, ci așa cum numai Tatăl știe. Nu vă făgăduim să vă spunem cum a născut, ci afirmăm cu tărie că nu S-a născut în chipul gândit de om. Și nu ne este numai nouă necunoscută nașterea Fiului din Tatăl, ci și întregii firi create. "Întreabă pământul, dacă poate să-ți spună!"⁴⁰. Chiar dacă ai întreba toate cele ce sunt pe pământ, totuși nu vor putea să-ți spună. Pământul nu poate să spună cine este propriul său creator și plăsmuitor. Nu numai pământul nu știe, dar nici soarele. Soarele a fost creat în a patra zi și nu cunoaște pe cele create în cele trei zile dinaintea creării lui⁴¹. Cel care nu cunoaște pe cele create în cele trei zile dinaintea creării lui nu va putea să spună ceva despre Creator. Cerul, iarăși, nu ne va da vreo știre, deoarece a fost întărit de Hristos la semnul Tatălui. Nici cerurile cerurilor nu ne vor da vreo știre, nici apele de deasupra cerurilor⁴². Pentru ce, dar, te întristezi, omule, că nu cunoști ceea ce nu cunosc nici cerurile? Nu numai cerurile nu cunosc nașterea Fiului, dar nici chiar toată firea îngerească. Dacă cineva – de ar fi cu puțință – s-ar urca în primul cer și ar privi pe îngerii care se găesc acolo și dacă, apropiindu-se de ei, i-ar întreba cum a născut Dumnezeu pe Fiul Său, probabil că ar răs-

37. Efes. 4, 10.

38. Ioan 8, 38.

39. Ioan 13, 3; Matei 11, 27.

40. Iov 12, 8.

41. Fac. 1, 14-19.

42. Ps. 148, 4.

punde: Deasupra noastră avem îngeri mai mari; întreabă-i pe aceia. Urcă-te la al doilea cer, ajungi chiar la al treilea, iar de poți, la tronuri și domnii, la începătorii și stăpânii; chiar dacă ar ajunge cineva până la aceia, lucru cu nepuțință, nici ei nu vor spune ceva, căci nici ei nu știu.

12. Totdeauna m-am minunat de curiozitatea oamenilor îndrăzneți, care, printr-o evlavie, au căzut în erezie. În adevăr, ei încearcă să iscodească cu curiozitate pe Însuși Creatorul, când nu cunosc nici fapăturile lui Hristos: tronurile și domniile, începătorii și stăpânii. Spune-mi mai întâi, îndrăznețule, care este deosebirea dintre tron și domnie, și apoi iscodește cu curiozitate cele cu privire la Hristos! Spune-mi ce este începătoria, ce este stăpânia, ce este puterea, ce este îngerul, și apoi iscodește cu curiozitate pe Creator! *"Toate prin El s-au făcut"*⁴³. Dar nu vrei să întrebi tronurile sau domniile, sau nu poți. Cine oare altul cunoaște adâncurile lui Dumnezeu decât numai Duhul cel Sfânt⁴⁴, Care a vorbit în dumnezeieștile Scripturi⁴⁵? Dar nici Însuși Duhul cel Sfânt n-a vorbit în Scripturi despre nașterea Fiului din Tatăl. Pentru ce deci iscodești pe acelea pe care nici Duhul cel Sfânt nu le-a scris în Scripturi? Sunt o mulțime de lucruri neînțelese în dumnezeieștile Scripturi; nici ceea ce este scris nu înțelegem; pentru ce iscodim ceea ce nu e scris? Ne este de ajuns să știm că Dumnezeu a născut numai un singur Fiu.

13. Să nu te rușinezi a-ți mărturisi neștiința, căci împreună cu îngerii nu știi. Numai Cel care a născut cunoaște pe Cel născut; iar Cel născut din El știe pe Cel care L-a născut. Cel care a născut Îl știe pe Cel pe Care L-a născut; iar Duhul cel Sfânt al lui Dumnezeu mărturisește în Scripturi că Cel născut este Dumnezeu fără început. *"Cine dintre*

43. Ioan 1, 3.

44. I Cor. 2, 10.

45. II Petru 1, 21.

oameni știe pe cele ale omului, decât duhul omului care este în el? Așa și pe cele ale lui Dumnezeu nimeni nu le știe decât Duhul lui Dumnezeu⁴⁶. 'Căci după cum Tatăl are viață întru Sine, așa a dat și Fiului să aibă viață întru Sine'⁴⁷. Și: 'Ca toți să cinstească pe Fiul, după cum cinstesc pe Tatăl'⁴⁸. Și: 'După cum Tatăl pe care vrea îi înviază, tot astfel și Fiul pe care vrea îi înviază'⁴⁹. Nici Cel care a născut nu S-a păgubit cu ceva, nici nu lipsește ceva Celui născut. Știu că deseori am spus lucrul acesta, totuși îl spun de multe ori pentru întărirea voastră. Nici Cel care a născut nu are tată, nici Cel născut nu are frate. Nici Cel care a născut nu s-a prefăcut în Fiul, nici Cel născut n-a devenit Tată. Dintr-un singur Tată, un singur Fiul Unul-Născut. Nici doi nenăscuți, nici doi unici-născuți, ci Unul este Tatăl nenăscut – căci este nenăscut pentru că nu are tată –, și Unul este Fiul, Care S-a născut din veșnicie din Tatăl. Nu S-a născut în timp, ci a fost născut mai înainte de veci. N-a crescut treptat, ci a fost născut așa cum este acum.

14. Credem așadar în *'Fiul lui Dumnezeu, Unul-Născut, Care din Tatăl S-a născut, Dumnezeu adevărat'*. Adevăratul Dumnezeu n-a chibzuit în Sine și apoi a născut, ci a născut din veșnicie și a născut cu mult mai repede de cum vorbim sau gândim. Căci noi, care vorbim în timp, consumăm timp când vorbim. Pentru puterea dumnezeiască însă, nașterea este în afară de timp. Și după cum s-a spus adeseori, n-a adus pe Fiul din neexistență la existență, nici n-a înfiat pe unul care nu exista; ci pentru că Tatăl este veșnic, a născut din veșnicie și într-un chip cu neputință de exprimat, un singur Fiul, care nu are frate. Nu sunt două principii, ci este un singur principiu, Tatăl fiind capul Fiului⁵⁰. Tatăl a născut

46. I Cor. 2, 11.

47. Ioan 5, 26.

48. Ioan 5, 23.

49. Ioan 5, 21.

50. I Cor. 11, 3.

pe Fiul Dumnezeu adevărat. Numele Lui este Emanuel⁵¹; iar Emanuel se tâlmăcește: "cu noi este Dumnezeu"⁵².

15. Vrei să cunoști că este Dumnezeu Cel care S-a născut din Tatăl și Care mai pe urmă S-a întrupat? Ascultă pe profetul care spune: "Acesta este Dumnezeul nostru, și nimeni altul nu este asemenea Lui. A descoperit toată calea științei și i-a dat-o lui Iacov, sluga Sa, și lui Israel, cel iubit de El. După aceasta pe pământ S-a arătat și cu oamenii a petrecut"⁵³. Vezi că Dumnezeu S-a întrupat după ce Moise a dat Legea? Primește și a doua mărturie a Dumnezeirii lui Hristos, pe care am citit-o de curând: "Scaunul Tău, Dumnezeule, în veacul veacului"⁵⁴. Și ca să nu socotești, din pricina venirii Lui în trup pe pământ, că a ajuns la desăvârșirea Dumnezeirii după întrupare, Psalmistul spune lămurit: "Pentru aceasta Te-a uns, Dumnezeule, Dumnezeul Tău cu untdelemnul bucuriei mai mult decât pe părtașii Tăi"⁵⁵. Vezi că Hristos este uns Dumnezeu de Dumnezeu Tatăl?

16. Vrei să primești și a treia mărturie a Dumnezeirii lui Hristos? Ascultă pe Isaia, care spune: "A ostenit Egiptul și negustoria etiopienilor"⁵⁶. Și mai jos puțin: "Și la Tine se vor ruga, că în Tine este Dumnezeu, și nu este Dumnezeu afară de Tine. Căci Tu ești Dumnezeu și n-am știut, Dumnezeule, Mântuitorul lui Israel"⁵⁷. Vezi că Fiul este Dumnezeu și are în Sine pe Dumnezeu Tatăl? E aproape același lucru ca ceea ce Domnul a spus în Evanghелиi: "Tatăl este în Mine, după cum și Eu sunt în Tatăl"⁵⁸. N-a spus: "Tatăl sunt Eu", ci: "Tatăl este în Mine și Eu sunt în Tatăl". Și iarăși n-a spus: "Eu și Tatăl unul suntem", ci: "Eu și Tatăl una suntem"⁵⁹,

51. Isaia 7, 14; Matei 1, 23.

52. Matei 1, 23.

53. Baruh 3, 36-38.

54. Ps. 44, 8; Evr. 1, 8.

55. Ps. 44, 9; Evr. 1, 9.

56. Isaia 45, 14.

57. Isaia 45, 14-15.

58. Ioan 14, 11.

59. Ioan 10, 30.

pentru ca să nu-l despărțim și nici să nu amestecăm pe Fiul cu Tatăl⁶⁰. "Una", din cauza vredniciei Dumnezeirii, pentru că Dumnezeu a născut pe Dumnezeu. "Una", din pricina vredniciei împărătești, căci nu împărățește Tatăl peste unii, iar Fiul peste alții, ca Abesalom, care s-a împotrivit tatălui său⁶¹, ci peste aceia peste care împărățește Tatăl, peste aceia împărățește și Fiul. "Una", din pricină că nu este între Ei nici o dezbinare, deoarece nu este una voința Tatălui, și alta a Fiului. "Una", din cauză că nu sunt unele creaturile lui Hristos, iar altele creaturile Tatălui, căci creația tuturor lucrurilor este una, pentru că le-a creat Tatăl prin Fiul. "Că El a zis și s-au făcut; El a poruncit și s-au zidit"⁶². Cel care vorbește, vorbește Celui care ascultă; iar Cel care poruncește, poruncește Celui care este împreună cu El.

17. Așadar, Fiul este Dumnezeu adevărat; are în El pe Tatăl, fără ca să Se schimbe în Tatăl. Căci nu S-a întrupat Tatăl, ci Fiul. Să se spună deschis adevărul! Nu Tatăl a pățimit pentru noi⁶³, ci Tatăl a trimis pe Cel care a pățimit pentru noi. Nici să nu spunem vreodată: "Era un timp⁶⁴ când Fiul nu era"⁶⁵. Să nu primim învățătura care amestecă pe Tatăl cu Fiul⁶⁶, ci să mergem pe calea împărătească, fără să ne abatem nici la stânga, nici la dreapta. Nici pentru a socoti că cinștim pe Fiul să-L numim Tată; nici pentru a socoti că cinștim pe Tatăl să presupunem că Fiul este una dintre creaturi⁶⁷. Ci să ne închinăm Tatălui cel Unul prin Fiul cel Unul. Să nu împărțim închinăciunea. Să fie vestit un singur Fiu, Care șade mai înainte de veci de-a dreapta Tată-

60. Este vorba despre erezia filioaternității modaliste, a lui Sabelie.

61. II Regi 15, 10.

62. Ps. 148, 5.

63. Este vorba de erezia patripasiană.

64. "un timp", adăugat după [C. - A.], lipsă în MG.

65. Formula rezumativă a ereziei lui Arie.

66. Este vorba despre filioaternitate.

67. Este vorba despre erezia lui Arie.

lui; șederea împreună cu Tatăl n-a luat-o treptat, în timp, după Patima Sa, ci o are din veșnicie.

18. *"Cel care a văzut pe Fiul a văzut pe Tatăl"*⁶⁸. Căci Fiul este asemenea⁶⁹ în totul cu Cel care L-a născut. S-a născut Viață din Viață, Lumină din Lumină, Putere din Putere, Dumnezeu din Dumnezeu. Înșușirile Dumnezeirii sunt neschimbate în Fiul. Cel care a fost învrednicit să vadă Dumnezeirea Fiului ajunge să se desfăteze de Cel care L-a născut. Nu este cuvântul meu, ci al Fiului Unul-Născut: *"De atâta vreme sunt cu voi, și nu M-ai cunoscut, Filipe? Cel care M-a văzut pe Mine a văzut pe Tatăl"*⁷⁰. Și, ca să spun mai pe scurt, să nu despărțim nici pe Tatăl de Fiul, dar nici să-l amestecăm. Nici să nu spui vreodată că Fiul este străin de Tatăl, nici să admiți pe cei care spun că Tatăl este uneori Tată, iar alții Fiu. Aceste idei sunt străine și eretice și nu sunt învățăturile Bisericii. Ci Tatăl, născând pe Fiul, a rămas Tată și nu S-a schimbat. A născut pe Înțelepciunea⁷¹, totuși n-a ajuns neînțelept. A născut pe Puterea⁷², dar n-a slăbit. A născut pe Dumnezeu, dar n-a fost lipsit de Dumnezeire. Și nici n-a pierdut ceva, fiind împușinat sau schimbat Cel care a născut, nici Cel născut nu are ceva lipsă. Desăvârșit este Cel care a născut, desăvârșit Cel născut. El este Dumnezeuul tuturor, dar arată pe Tatăl ca Dumnezeu al Său. Nu Se rușinează să spună: *"Mă sui la Tatăl Meu și Tatăl vostru, la Dumnezeuul Meu și Dumnezeuul vostru"*⁷³. ←

19. Dar, ca să nu socotești că Dumnezeu este Tatăl Fiului în chipul în care este Tatăl creaturilor, a făcut distincție între El ca Fiu și creaturi. N-a spus: *"Mă sui la Tatăl nostru"*, ca să nu se facă egalitate între făpturi și Unul-Născut, ci a spus: *"La Tatăl Meu și Tatăl vostru"*. "Într-un chip este

68. Ioan 14, 9.

69. Vezi nota 21, Cateheza a IV-a.

70. Ioan 14, 9.

71. I Cor. 1, 24.

72. I Cor. 1, 24.

73. Ioan 20, 17.

Tatăl Meu, prin fire, și în alt chip Tatăl vostru, prin înfiere". Și iarăși: *"La Dumnezeuul Meu și Dumnezeuul vostru"*. "Într-un chip este Dumnezeuul Meu, întrucât sunt Fiu adevărat și Unul-Născut, și în alt chip Dumnezeuul vostru, întrucât sunteți creaturi". Așadar, Fiul lui Dumnezeu este Dumnezeu adevărat, născut într-un mod de nespus, mai înainte de toți vecii. Vă spun același lucru de multe ori ca să se întipărească în mintea voastră această învățătură. Crede aceasta, că Dumnezeu are Fiu. Nu iscodi însă modul în care Îl are, căci, chiar dacă vei cerceta, nu vei descoperi! Nu te înalța, ca să nu cazii! *"Cugetă numai la acelea ce ți s-au poruncit!"*⁷⁴. Spune-mi mai întâi cine este Cel care a născut, și apoi învață despre Cel născut! Dar pentru că nu poți să înțelegi firea Celui care a născut, nu iscodi modul nașterii Celui născut!

20. Ți este de-ajuns să știi, pentru evlavie, după cum am spus, că Dumnezeu are numai un singur Fiu, Unul pe care L-a născut în chip firesc. Nu Și-a început existența când S-a născut în Betleem, ci *"mai înainte de toți vecii"*. Ascultă pe profetul Miheia care spune: *"Și tu, Betleeme Efrata, nicidecum nu ești mai mic între miile lui Iuda. Căci din tine va ieși Conducător, Care va păstori peste poporul Meu, Israel; iar ieșirile Lui dintru început, din zilele veacului"*⁷⁵. Nu te uita la nașterea de acum din Betleem, ci închină-te Celui care S-a născut din Tatăl din veșnicie! Să nu primești ca cineva să vorbească de un început în timp al Fiului, ci cunoaște că Tatăl este principiul în afară de timp al Fiului. Tatăl este principiul în afară de timp, cu neputință de înțeles, fără de început, al Fiului. Tatăl, Care L-a născut, după cum numai El însuși știe, este izvorul fluviului dreptății, izvorul Unului-Născut. Vrei să cunoști că Domnul nostru Iisus Hristos este și împărat veșnic? Ascultă iarăși că Însuși spune: *"Avraam, părintele vostru, a fost bucuros să vadă ziua Mea; și a văzut-o și s-a bucurat"*⁷⁶. Apoi, pentru că iudeii au socotit

74. Înț. Sir. 3, 21.

75. Mih. 5, 1-2; Matei 2, 6.

76. Ioan 8, 56.

aspre aceste cuvinte, le vorbește și mai aspru încă: *"Înainte de a fi Avraam, Eu sunt"*⁷⁷. Și, iarăși, spune către Tatăl: *"Și acum, slăvește-Mă Tu, Părinte, la Tine însuți, cu slava pe care am avut-o la Tine mai înainte de a fi lumea"*⁷⁸. A spus lămurit: *"Înainte de a fi lumea, Eu aveam la Tine slava"*. Și iarăși, când spune: *"Pentru că M-ai iubit mai înainte de întemeierea lumii"*⁷⁹, zice clar: *"Veșnică am la Tine slava"*.

21. Credem așadar *"întru Unul Domn Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Unul-Născut, Care din Tatăl S-a născut, Dumnezeu adevărat, mai înainte de toți vecii, prin Care toate s-au făcut"*. Toate prin El S-au făcut, fie tronuri, fie domnii, fie începătorii, fie stăpânii⁸⁰, și nimic din cele făcute nu iese de sub stăpânirea Lui. Să amuțească orice erezie, care scornește diferiți creatori și făcători de lume! Să amuțească limba care hulește pe Hristos, Fiul lui Dumnezeu! Să amuțească cei care spun că soarele este Hristos! El este Creatorul soarelui, și nu este El soarele acesta pe care îl vedem! Să amuțească cei care spun că lumea este creația îngerilor, cei care vor să răpească vrednicia Celui Unuia-Născut! Căci fie cele văzute, fie cele nevăzute, fie tronuri, fie domnii, fie orice vei numi, toate s-au făcut prin Hristos. El împărățește peste cele făcute de El. N-a răpit împărăția altuia, ci împărățește peste propriile Lui făpturi, după cum a spus Evanghelistul Ioan: *"Toate prin El s-au făcut și fără de El nimic nu s-a făcut"*⁸¹. Toate prin El s-au făcut, deoarece Tatăl lucrează prin Fiul.

22. Vreau să vă dau un exemplu despre cele spuse; știu însă că este slab. În adevăr, care exemplu din lumea celor văzute va fi destul de limpede ca să ne dea o idee despre puterea nevăzută și dumnezeiească? Totuși să fie spus, deși este slab exemplul. Cei slabi se adresează celor slabi!

77. Ioan 8, 58.

78. Ioan 17, 5.

79. Ioan 17, 24.

80. Col. 1, 16.

81. Ioan 1, 3.

După cum un împărat care are un fiu împărat, voind să construiască un oraș, i-ar încredința fiului, care împărătește împreună cu el, construirea orașului, iar acesta, primind planul orașului, înfăptuiește cele gândite de tatăl, tot astfel și Tatăl, când a voit să facă lumea, Fiul a creat totul după planul Tatălui. Aceasta pentru ca planul creației să păstreze Tatălui puterea de stăpân, iar Fiul, la rândul Lui, să aibă putere asupra creaturilor Sale; în chipul acesta nici Tatăl nu este înstrăinat de stăpânirea creaturilor Lui, dar nici Fiul nu împărătește peste cele create de un altul, ci peste cele create de El. Căci, după cum s-a spus, n-au creat îngerii lumea, ci Fiul Unul-Născut, Care, după cum iarăși s-a spus, a fost născut mai înainte de toți vecii. Prin El s-au făcut toate, și nimic nu scapă puterii Lui creatoare. Și acestea să ne⁸² fie zise deocamdată, cu harul lui Hristos.

23. Întorcându-ne acum la mărturisirea de credință, să sfârșim aici cuvântul. Hristos le-a făcut pe toate, chiar dacă ai avea numai pe îngeri, pe arhangheli, domniile, tronurile. Nu că Tatăl n-ar fi putut singur să facă creaturile, ci, pentru că a voit ca Fiul să împărătească peste cele făcute de El, l-a dat Acestuia să le facă pe cele ce aveau să fie create. Cel Unul-Născut, cinstind pe Tatăl Său, zice: *"Nu poate Fiul să facă de la Sine nimic, de nu va vedea pe Tatăl făcând. Că cele ce face El, pe acelea le face asemenea și Fiul"*⁸³. Și iarăși: *"Tatăl Meu până acum lucrează; și Eu lucrez"*⁸⁴. Nu este nici o opoziție între cei care lucrează. *"Toate ale Mele ale Tale sunt și cele ale Tale ale Mele"*, zice Domnul în Evanghelie⁸⁵. Această învățătură se vede clar și în Vechiul Testament, și în Noul Testament. Căci, când spune: *"Să facem pe om după chipul Nostru și după asemănare"*⁸⁶, negreșit a vorbit având pe cineva în fața Sa. Dar, mai vărtos, mult mai

82. vă [C. – A.].

83. Ioan 5, 19.

84. Ioan 5, 17.

85. Ioan 17, 10.

86. Fac. 1, 26.

clar a spus Psalmistul: *"El a spus și s-au făcut; El a poruncit și s-au zidit"*⁸⁷, în sensul că Tatăl poruncește și spune, iar Fiul le creează pe toate la porunca Tatălui. Același lucru în chip tainic îl spunea Iov: *"Cel care a întins cerul singur și merge pe mare ca pe uscat"*⁸⁸. Prin aceste cuvinte arată celor care înțeleg că Cel care a umblat pe mare în timpul trăirii Sale pe pământ, Acela a făcut mai înainte cerurile. Și iarăși spune Domnul: *"Sau tu ai luat țărână și ai făcut pe viețuitor și l-ai pus pe pământ ca să grăiască?"*⁸⁹. Apoi mai jos: *"De frică se deschid înaintea ta porțile morții, iar portarii iadului văzându-te s-au spăimântat?"*⁹⁰. Prin aceste cuvinte arată că Cel care din pricina iubirii de oameni S-a pogorât la iad, Acela, la început, a făcut pe om din pământ.

24. Prin urmare, Hristos Cel Unul-Născut este Fiul lui Dumnezeu și creator al lumii. *"În lume era, și lumea prin El s-a făcut"*⁹¹. Și: *"Întru ale Sale a venit"*⁹², după cum ne învață Evanghelia. Hristos, la semnul Tatălui, nu este numai creatorul celor văzute, ci și al celor nevăzute. *"Căci în El, după cum spune Apostolul, s-au făcut toate, cele din ceruri și cele de pe pământ, cele văzute și cele nevăzute, fie tronuri, fie domnii, fie începătorii, fie stăpânii; toate prin El și pentru El s-au zidit. El este înainte de toate și toate se țin întru El"*⁹³. Chiar dacă mi-ai vorbi de veacuri, Iisus Hristos este, la semnul Tatălui, și Făcătorul acestora. *"În zilele acestea din urmă ne-a grăit nouă prin Fiul, pe Care L-a pus moștenitor peste toate, prin Care a făcut și veacurile"*⁹⁴. Acestuia slavă, cinste și putere, împreună cu Tatăl și cu Sfântul Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

87. Ps. 148, 5.

88. Iov 9, 8.

89. Iov 38, 14.

90. Iov 38, 17.

91. Ioan 1, 10.

92. Ioan 1, 11.

93. Col. 1, 16-17.

94. Evr. 1, 2.

CATEHEZA A XII-A
CĂTRE CEI CARE AU SĂ SE LUMINEZE

Rostită în Ierusalim

Cateheză la cuvintele: *'S-a întrupat și S-a făcut om'*. Citire din Isaia: *'Și a adăugat Domnul vorbind către Ahaz și a zis: Cere pentru tine semn'¹*, și celelalte. *'Iată, Fecioara va lua în pântece și va naște Fiu și vor chema numele Lui Emanuel'²*, și celelalte.

1. Noi, care suntem hrăniți în curățenie și suntem mucenicii castității și laudăm cu buze pline de curăție pe Dumnezeu născut din Fecioară. Noi, care am fost învredniciți să ne împărtășim cu trupul oii celei spirituale, să ne împărtășim și cu capul și cu picioarele³. Prin cap înțelegem Dumnezeirea lui Hristos, iar prin picioare, omenitatea Sa. Noi, care suntem ascultătorii Evangheliei, să dăm ascultare lui Ioan Teologul. Căci după ce a spus: *'La început era Cuvântul și Cuvântul era la Dumnezeu și Dumnezeu era Cuvântul'⁴*, a adăugat: *'Și Cuvântul trup S-a făcut'⁵*. Căci nu este lucru cuvios să ne închinăm unui simplu om, dar nici nu-i evlavios să spunem că Hristos este numai Dumnezeu, fără omenitate. Căci dacă Hristos este Dumnezeu, precum și este, dar n-a luat omenitatea, atunci suntem străini de mântuire. Trebuie să ne închinăm Lui ca Dumnezeu, dar trebuie să credem că S-a și înomenit. Nu este lucru de folos să spunem că este om fără Dumnezeire, dar nici nu este

1. Isaia 7, 10-11.

2. Isaia 7, 14.

3. Ieș. 12, 9.

4. Ioan 1, 1.

5. Ioan 1, 14.

mântuitor lucru să nu mărturisim împreună cu Dumnezeireea Sa și omenitatea Sa. Să mărturisim venirea Împăratului și a Doctorului! Pentru că Împăratul Iisus avea să vindece, pentru aceea S-a încins cu lițoliul omenității⁶ și a tămăduit ceea ce era bolnav. Dascălul cel desăvârșit al pruncilor a pruncit împreună cu pruncii, ca să înțeleptească pe cei fără de minte⁷. Pâinea cea cerească S-a pogorât pe pământ ca să hrănească pe cei flămânzi.

2. Iudeii leapădă pe Cel care a venit și așteaptă pe cel rău care va veni. Au respins pe adevăratul Hristos, dar primesc cei rătăciți pe înșelător. Și în această privință are dreptate Mântuitorul când spune: *"Eu am venit în numele Tatălui Meu, și nu Mă primiți; de va veni altul, în numele său, pe acela îl veți primi"*⁸. Bine este să punem iudeilor întrebarea: "Profetul Isaia spune adevărul sau minte când zice că Emanuel Se va naște din Fecioară?"⁹. Nu este nimic de mirare dacă vor afirma că profetul minte, deoarece iudeii au obiceiul nu numai să-i facă mincinoși pe profeți, ci să-i și omoare cu pietre. Dar dacă proorocul spune adevărul, atunci arătați-ne pe Emanuel. Apoi, care din două: Se naște din Fecioară sau nu Cel care are să vină și este așteptat de voi? Dacă nu Se naște din Fecioară, faceți mincinos pe profet; iar dacă așteptați în viitor nașterea din Fecioară, pentru ce o lepădați când ea s-a săvârșit?

3. Dar pe iudei, pentru că voiesc, lasă-i să rătăcească! Biserica lui Dumnezeu să se slăvească! Noi primim pe Dumnezeu-Cuvântul Care S-a făcut într-adevăr om nu din voința bărbatului¹⁰ și a femeii, cum spun ereticii, ci din Fecioară și de la Duhul Sfânt, după cum spune Evanghelia¹¹. Nu S-a

6. Ioan 13, 4.

7. Ioan 5, 43.

8. Ioan 5, 43.

9. Isaia 7, 13.

10. Ioan 1, 13.

11. Matei 1, 20; Luca 1, 25.

făcut om în aparență, ci cu adevărat. Și că într-adevăr S-a făcut om, din Fecioară, așteaptă învățătura pe care ți-o voi da acum, ca să primești dovezile, căci rătăcirea ereticilor este felurită. Unii au spus că nici nu S-a născut din Fecioară; alții, că S-a născut, dar nu din Fecioară, ci din o femeie care a trăit cu un bărbat. Alții afirmă că nu S-a întrupat Dumnezeu în Hristos, ci un om oarecare a fost îndumnezeit; au îndrăznit într-adevăr să susțină că nu S-a făcut om Cuvântul, Care exista mai înainte, ci că a fost încununat un om care a ajuns la desăvârșire.

4. Tu însă adu-ți aminte de cele ce-am spus ieri despre Dumnezeuire. Crede că Acela care este Fiul-Unul Născut al lui Dumnezeu, Același S-a născut iarăși din Fecioară. Crede pe Ioan Evanghelistul care spune: "*Și Cuvântul trup S-a făcut și S-a sălășluit între noi*"¹². Cuvântul care este veșnic S-a născut din Tatăl mai înainte de toți vecii; dar în zilele din urmă a luat trup pentru noi. Mulți obiectează însă și spun: Ce motiv atât de mare era ca să Se pogoare Dumnezeu în omenire? În general vorbind, este oare cu puțință ca firea dumnezeiască să trăiască printre oameni¹³? Este cu puțință să nască o Fecioară fără bărbat? Pentru că obiecția este mare și lupta este dusă în multe chipuri, haide, cu harul lui Hristos și cu ajutorul rugăciunilor celor de față, să răspundem fiecărei obiecții.

5. În primul rând să cercetăm pentru care pricină S-a pogorât Iisus. Să nu dai atenție cuvintelor mele căutate, căci este cu puțință ca prin cuvinte meșteșugite să te înșel; ci, dacă nu vei primi mărturie din profeți despre fiecare lucru, să nu crezi în cele ce ți se spun. Dacă nu vei învăța din dumnezeieștile Scripturi despre Fecioară, despre locul, timpul și felul nașterii, să nu primești mărturie de la om. Este cu puțință să te îndoiești de cel de față care te învață,

12. Ioan 1, 14.

13. Baruh 3, 38.

dar care om cu mintea întregă va bănuî pe cel care a profeţit acum o mie şi mai bine de ani?

Aşadar, de cauţi pricina venirii lui Hristos, întoarce-te la prima carte a Scripturilor. Dumnezeu a făcut lumea în şase zile. Lumea însă s-a făcut pentru om. Soarele îşi trimite razele sale foarte strălucitoare; dar a fost făcut să strălucească pentru om. Şi toate vieţuitoarele au fost create pentru a ne sluji nouă. Plantele şi arborii s-au zidit pentru desfătarea noastră. Toate creaturile sunt bune¹⁴, dar nici una dintre ele nu este chipul lui Dumnezeu, ci numai omul. Soarele a fost creat numai prin poruncă; omul însă a fost plăsmuit cu mâinile lui Dumnezeu. "Să facem pe om după chipul Nostru şi după asemănare"¹⁵. Dacă chipul sculptat în lemn al împăratului pământesc este cinstit, cu cât mai mult icoana cugetătoare a lui Dumnezeu! Dar pe această minune a creaturilor care se desfăta în paradis a scos-o de acolo invidia diavolească¹⁶. Se bucura duşmanul când a căzut cel pizmuit. Oare ai fi voit ca¹⁷ să se bucure vrăjmaşul neîncetat? Diavolul, pentru că n-a îndrăznit să se apropie de bărbat din pricina tăriei lui, s-a apropiat de femeie, pentru că era mai slabă; şi care era încă fecioară, căci după alungarea¹⁸ din paradis a cunoscut Adam pe Eva, femeia lui¹⁹.

6. În al doilea rând, moştenitori ai neamului omenesc au fost Cain şi Abel. Cain a fost primul ucigaş²⁰. Apoi, s-a revărsat potop din pricina multei răutăţi a oamenilor²¹. Foc din cer s-a pogorât peste sodomii din pricina fărădelegilor²².

14. Fac. 1, 31.

15. Fac. 1, 26.

16. Inţ. Sol. 2, 24.

17. ca + astfel [C. - A.].

18. alungarea + cea [C. - A.].

19. Fac. 4, 1.

20. Fac. 4, 8.

21. Fac. 7, 17-24.

22. Fac. 19, 28.

Mai târziu Dumnezeu a ales pe Israel²³. Dar și el s-a stricat, și a fost rănit neamul cel ales. Căci Moise stătea în munte înaintea lui Dumnezeu, iar poporul se închina unui viței în locul lui Dumnezeu²⁴. În timpul lui Moise, – legiuitorul, care a zis: *"Să nu faci adulter"*²⁵ –, un bărbat a intrat într-o casă de desfrâu și a îndrăznit să facă desfrânare²⁶. După Moise, Dumnezeu a trimis profeți ca să vindece pe Israel; dar doctorii plângeau pentru că nu puteau tămădui boala, după cum zice unul dintre ei: *"Vai mie, că a pierit cel credincios de pe pământ și nu este între oameni cel care face dreptate!"*²⁷. Și iarăși: *"Toți s-au abătut, împreună netreb-nici s-au făcut; nu este cel care face bine, nu este până la unul"*²⁸. Și iarăși: *"Blestem și furtișag și adulter și ucidere s-au revărsat peste pământ"*²⁹. *"Au jertfit demonilor pe fiii și pe fiicele lor"*³⁰. Făceau vrăjitorii, otrăveau și ghiceau. Și iarăși: *"Își legau hainele lor cu funii și făceau acoperăminte pentru altar"*³¹.

7. Rana omenirii era foarte mare. De la picioare și până la cap nu era în ea parte sănătoasă³². Nu putea să se pună nici plasture, nici untdelemn, nici legături. Pentru aceasta profeții, plângând și suferind, ziceau: *"Cine va da din Sion mântuirea?"*³³. Și iarăși: *"Să fie mâna Ta peste bărbatul dreptei Tale și peste fiul omului pe care Ți l-ai întărit, și nu ne vom depărta de Tine"*³⁴. Și altul dintre profeți se ruga

23. Fac. 17, 1–16.

24. Ieș. 32, 1, 4.

25. Ieș. 20, 14.

26. Num. 25, 6.

27. Mih. 7, 2.

28. Ps. 13, 3.

29. Osea 4, 2.

30. Ps. 105, 37.

31. Amos 2, 8.

32. Isaia 1, 6.

33. Ps. 13, 7.

34. Ps. 79, 18–19.

zicând: *"Apleacă, Doamne, cerurile și pogoară-Te"*³⁵. Rănile omenirii sunt prea multe și prea mari pentru leacurile noastre. Pe profeții Tăi i-au omorât³⁶ și au sfârâmat altarele Tale. Ne este cu neputință să îndreptăm răul, avem nevoie de Tine ca să-l îndreptăm.

8. Domnul a ascultat de rugăminta profeților. Tatăl n-a trecut cu vederea neamul nostru care pierea. A trimis din cer doctor pe Fiul Său, Domnul³⁷.

Un profet spune: *"Domnul pe Care-L căutați vine și va veni pe neașteptate"*³⁸.

– Unde?

– *"Domnul va veni în Biserica Lui"*³⁹, unde voi L-ați lovit cu pietre⁴⁰:

Apoi, un alt profet, când a auzit aceasta, i-a spus:

– Vorbești cu liniște când vorbești de mântuirea dumnezeiască? Vorbești în ascuns când binevestești venirea lui Dumnezeu pentru mântuire? *"Tu, care binevestești Sionului, urcă-te pe munte înalt! Spune cetăților lui Iuda!"*⁴¹.

– Ce să spun?

– *"Iată Dumnezeul nostru, iată Domnul vine cu tărie"*⁴². Și iarăși Domnul a spus: *"Iată Eu vin și Mă voi sălăslui în mijlocul tău, zice Domnul, și se vor alipi multe neamuri de Domnul"*⁴³. Israelii au respins mântuirea Mea. *"Iată vin să adun toate neamurile și limbile"*⁴⁴, *"căci întru ale Sale a venit, și ai Săi nu L-au primit"*⁴⁵.

35. Ps. 143, 5.

36. III Regi 19, 10.

37. Domnul + nostru [C. – A.].

38. Mal. 3, 1.

39. Mal. 3, 1.

40. Ioan 8, 59.

41. Isaia 40, 9.

42. Isaia 40, 10.

43. Zah. 2, 10–11.

44. Isaia 66, 18.

45. Ioan 1, 11.

– Vii, dar ce dăruiești neamurilor?

– *"Vin ca să adun toate neamurile și voi lăsa peste ele semn"*⁴⁶. Din patima Mea de pe cruce dau fiecăruia dintre ostașii Mei ca semn pe frunte pecete împărătească.

Alt profet spunea: *"Și a plecat cerurile și S-a pogorât și întuneric era sub picioarele Lui"*⁴⁷, pentru că era necunoscută oamenilor pogorârea Sa din cer.

9. După aceea, când Solomon a auzit pe tatăl lui spunând aceste cuvinte și după ce a zidit lui Dumnezeu casă minunată, căci a văzut mai dinainte pe Cel care avea să vină în ea, minunându-se zice:

– *"Oare cu adevărat va locui Dumnezeu cu oamenii pe pământ?"*⁴⁸.

– Da, îi răspunde David mai dinainte în psalmul care are scris deasupra *"Către Solomon"*: *"Se va pogori ca ploaia pe lână"*⁴⁹.

"Ploaie", din pricina originii Lui cerești; iar *"pe lână"*, din pricina omenității Sale. Căci ploaia, când se pogoară pe lână, se pogoară lin. Pentru că taina nașterii nu era știută, magii spun: *"Unde este Împăratul iudeilor, Care S-a născut?"*⁵⁰. Iar Irod tulburându-se, a întreat de Cel născut și a zis: *"Unde este să Se nască Hristos?"*⁵¹.

10. Cine⁵² este Cel care S-a pogorât?

Psalmistul o spune mai departe: *"Și va rămâne împreună cu soarele și înaintea lunii din neam în neam"*⁵³. Și iarăși, alt profet spune: *"Bucură-te foarte, fiica Sionului; vese-*

46. Isaia 66, 18–19.

47. Ps. 17, 11.

48. III Regi 8, 27.

49. Ps. 71, 6.

50. Matei 2, 2.

51. Matei 2, 4.

52. Cine] Dar cine [C. – A.].

53. Ps. 71, 5.

*lește-te, fiica Ierusalimului, iată Împăratul tău vine la tine drept și mântuitor*⁵⁴.

– Sunt mulți împărați; despre cine vorbești, profete? Dă-ne un semn pe care nu-l au alți împărați! Dacă-mi vei spune că împăratul este îmbrăcat cu porfiră, vrednicia îmbrăcăminții a fost luată de alții mai dinainte. Dacă-mi vei spune că este înconjurat de ostași și că stă în trăsuri aurite, și pe aceasta au luat-o alții mai înainte. Dă-ne deci un semn propriu Împăratului a Cărui venire o vestești!

Iar profetul răspunde și zice:

– *"Iată Împăratul tău vine la tine drept și mântuitor; El este blând și călare pe asin, pe mânzul asinei"*⁵⁵, nu în trăsura. Iată, ai un semn propriu Împăratului care va veni. Dintr-un împărați numai Iisus a șezut pe un mânz, care n-a purtat încă șaua pe el, și a intrat în Ierusalim ca împărat aclamat de mulțime⁵⁶.

– Și ce face acest Împărat când vine?

– *"Și Tu, în sângele Testamentului, ai slobozit pe cei legați ai Tăi din groapa care n-are apă"*⁵⁷.

11. Dar era cu putință ca și altul să stea pe mânz. Dă-ne un semn mai bun! Pe unde va intra Împăratul? Nu ne arăta un loc departe de oraș, ca nu cumva să nu-l cunoaștem. Dă-ne ca semn ceva din apropiere, care sare în ochi, ca să privim locul și când suntem în oraș.

Iar profetul răspunde iarăși, zicând:

– *"Și vor sta picioarele Lui în ziua aceea pe Muntele Măslinilor, care este în fața Ierusalimului în partea dinspre răsărit"*⁵⁸.

Nu vede oare oricine acest loc când se află în lăuntru orașului?

54. Zah. 9, 9.

55. Zah. 9, 9.

56. Matei 21, 7-9; Marcu 11, 7-10; Luca 19, 35-38; Ioan 12, 11-18.

57. Zah. 9, 11.

58. Zah. 14, 4.

12. Avem două semne, și dorim să-l aflăm și pe al treilea.

– Spune-mi, ce face Domnul când vine?

O spune alt profet:

– *"Iată Dumnezeuul nostru" și următoarele; apoi: "El va veni și ne va mântui. Atunci se vor deschide ochii orbilor și urechile surzilor vor auzi; atunci va sări șchiopul ca cerbul și limba gângavilor va fi limpede"*⁵⁹.

– Să ne dea nouă altă mărturie! Spui, profetule, că Domnul la venirea Sa va face semne care nu s-au făcut niciodată⁶⁰. Ce semn lămurit ne mai spui încă?

– *"Însuși Domnul vine"*⁶¹ *să se judece cu bătrânii poporului și cu conducătorii lui"*⁶².

Minunat semn! Deși este judecat de bătrâni, care sunt robi ai Lui, Stăpânul totuși rabdă!

13. Când iudeii citească aceste texte din Scriptură nu le aud, pentru că și-au astupat urechile inimii ca să nu le audă. Dar noi să credem în Iisus Hristos, Care a venit în trup și S-a făcut om, pentru că altfel nu le-am putea înțelege. Fiindcă noi n-am fi putut să-L vedem așa cum era El și să ne desfășăm de chipul Lui, S-a făcut asemenea nouă ca, în felul acesta, să fim învredniciți de a ne desfășa. Căci dacă nu putem să vedem desăvârșit soarele făcut în a patra zi⁶³, oare putem să vedem pe Dumnezeu, Creatorul soarelui? Domnul S-a pogorât în foc pe muntele Sinai; poporul n-a suferit și *"a zis către Moise: Grăiește tu cu noi și te vom asculta; să nu grăiască Dumnezeu către noi, ca să nu murim"*⁶⁴. Și iarăși: *"Care trup a auzit vocea Dumnezeuului celui viu grăind din mijlocul focului, și va trăi?"*⁶⁵. Dacă auzirea vocii lui

59. Isaia 35, 4–6.

60. Ioan 15, 24.

61. vine] va veni [C. – A.].

62. Isaia 3, 13.

63. Fac. 1, 14–19.

64. Ieș. 20, 19.

65. Deut. 5, 26.

Dumnezeu, când El grăiește, este pricină de moarte, cum nu va prilejui moartea vederea lui Dumnezeu? Și de ce te minunezi? Însuși Moise spune: *"Sunt spăimântat și mă cutremur"*⁶⁶.

14. Ce voiai? Voiai că Acela care a venit să mântuie să fie pricină de pierzare, pentru că oamenii nu puteau să suporte chipul Lui, sau să-și dea harul cu măsură? Daniel n-a suportat vederea îngerului, și tu puteai să suporti vederea Stăpânului îngerilor? S-a arătat Gavriil, și Daniel a căzut cu fața la pământ⁶⁷. Cum era cel care s-a arătat sau în ce înfățișare? *"Fața lui era ca fulgerul"*, nu ca soarele; *"ochii lui, ca niște făclii de foc"*, nu ca un cuptor de foc; *"glasul cuvintelor lui, ca vuietul unei mulțimi"*⁶⁸, nu precum cele douăsprezece legiuni de îngeri⁶⁹. Și, cu toate acestea, profetul a căzut cu fața la pământ. Îngerul se apropie de el, zicându-i: *"Nu te teme, Daniele, scoală-te, ține-ți firea! Cuvintele tale au fost auzite"*⁷⁰. Iar Daniel spune: *"M-am sculat tremurând"*⁷¹. Și nici așa n-a răspuns până ce nu s-a atins de el o asemănare de mână de om. Când cel ce s-a arătat s-a prefăcut în asemănare de om, atunci grăiește Daniel. Și ce spune? *"Doamne, la arătarea ta mi s-au tulburat cele din lăuntrul meu. Și nu va mai fi întru mine tărie; și răsuflare n-a mai rămas în mine"*⁷². Dacă atunci când s-a arătat îngerul i s-au luat glasul și tăria profetului, oare ne-ar mai rămâne răsuflare dacă S-ar arăta Dumnezeu? Daniel, spune Scriptura, n-a avut îndrăzneala *"până ce nu s-a atins (de el) ca asemănare de om"*⁷³. Așadar, pentru că experiența a arătat slăbiciunea firii noastre, Domnul a luat înfățișarea pe

66. Evr. 12, 21.

67. Daniel 10, 9.

68. Daniel 10, 6.

69. Matei 26, 53.

70. Daniel 10, 12.

71. Daniel 10, 11.

72. Daniel 10, 16-17.

73. Daniel 10, 16.

care omul o căuta. Pentru că omul cerea să audă pe unul care avea același chip cu el, Mântuitorul a luat o natură care are aceleași afecte ca și noi, pentru ca oamenii să fie învățați mai ușor.

15. Primește și altă pricină a venirii lui Hristos. Hristos a venit să Se boteze și să sfințească botezul. A venit să facă minuni, mergând pe apele mării⁷⁴. Pentru că înainte de venirea în trup *"marea L-a văzut și a fugit și Iordanul s-a întors"*⁷⁵, Domnul a luat trup pentru ca marea să-L suporte când Îl va vedea, iar Iordanul să-L primească fără frică. Aceasta-i o cauză. Dar mai este și a doua. Moartea a venit prin Eva, fecioara; trebuia ca prin Fecioară, dar, mai bine zis, din Fecioară, să Se arate Viața; pentru ca, după cum șarpele a înșelat-o pe aceea⁷⁶, tot astfel și Gavriil să-i binevestească acesteia⁷⁷. Când oamenii au părăsit pe Dumnezeu, și-au făcut idoli de lemn. Așadar, pentru că erau adorați ca dumnezeu, în chip mincinos, idoli cu figură de om, Dumnezeu S-a făcut cu adevărat om, pentru ca să surpe minciuna. Diavolul se folosea împotriva noastră de trup ca de o unealtă. Pavel, cunoscând acest lucru, zice: *"Dar văd altă lege în măduarele mele, care se luptă împotriva legii minții mele și care mă robește"*⁷⁸, și celelalte. Așadar, prin armele cu care diavolul lupta contra noastră, prin acelea ne-am mântuit. Domnul a luat din noi ceea ce este al nostru, ca să mântuiască omenirea. A luat ceea ce este al nostru, ca să dea mai mult har părții slăbănogite, ca omenirea cea păcătoasă să ajungă părtașă lui Dumnezeu. *"Căci acolo unde s-a înmulțit păcatul, a prisosit harul"*⁷⁹. Trebuia ca Domnul să sufere pentru noi; totuși diavolul n-ar fi îndrăz-

74. Matei 14, 25.

75. Ps. 113, 3.

76. Fac. 3, 1-6.

77. Luca 1, 26-38.

78. Rom. 7, 23.

79. Rom. 5, 20.

nit să se apropie de El dacă Îl cunoștea. *"Căci dacă L-ar fi cunoscut, n-ar fi răstignit pe Domnul slavei"*⁸⁰. Deci trupul a ajuns momeală a morții; balaurul a nădăjduit să-l înghită, dar a dat afară și pe cei pe care îi înghițise până atunci. *"Moartea i-a înghițit pentru că era puternică"*⁸¹. Și iarăși: *"Dumnezeu a șters toată lacrima de la toată fața"*⁸².

16. Oare în zadar S-a făcut om Hristos? Oare învățăturile noastre sunt căutări de cuvinte și sofisme omenești? Nu sunt oare dumnezeieștile Scripturi mântuirea noastră? Nu sunt proorociile profeților izbăvirea noastră? Păstrează așadar nezdruncinat cele ce ai primit, și nimeni să nu te clințească! Crede că Dumnezeu S-a făcut om! A fost dovedit că era cu puțință să Se facă om. Dar dacă totuși iudeii încă nu cred, să-i întrebăm: Ce lucru nou vestim când spunem că Dumnezeu S-a făcut om, o dată ce voi înșivă spuneți că Avraam a primit pe Domnul⁸³? Ce lucru nou vestim, o dată ce Iacov spune: *'Am văzut pe Dumnezeu față către față și s-a mântuit sufletul meu'*⁸⁴? Domnul care a mâncat la Avraam⁸⁵, a mâncat și la noi⁸⁶. Așadar, ce lucru nou vestim? Dar vă aducem și doi martori care au stat înaintea Domnului în muntele Sinai⁸⁷. Moise era în scobitura stâncii⁸⁸; Ilie era și el în scobitura stâncii⁸⁹. Aceia erau și pe muntele Taborului împreună cu Cel care S-a schimbat la față⁹⁰ și au arătat ucenicilor cele ce aveau să se împlinească mai apoi în Ierusalim. Deci, după cum am spus mai sus, s-a dovedit

80. I Cor. 2, 8.

81. Isaia 25, 8.

82. Isaia 25, 8.

83. Fac. 18, 3.

84. Fac. 32, 30.

85. Fac. 18, 8.

86. Matei 26, 20.

87. Ieș. 19, 2-3; III Regi 19, 9.

88. Ieș. 33, 22.

89. III Regi 19, 9.

90. Matei 17, 1-8.

că era cu putință ca Domnul să Se facă om. Restul dovezi-
lor să fie lăsate spre a le aduna cei cu râvnă!

17. Am făgăduit să aflăm și timpul, și locul venirii Mân-
tuitoifului. Trebuie deci să mai adăstăm, ca să nu fim acu-
zați că nu ne-am ținut făgăduiala; mai mult încă, trebuie să
le dăm drumul acestor fii proaspeți ai Bisericii întăriți în
credință.

Să cercetăm așadar timpul când a venit Domnul. Aceasta
pentru că iudeii îl contestă, cu toate că venirea Lui a avut
loc nu de mult, și pentru că se aduce obiecția că *"Hristos
Iisus este același ieri și astăzi și în veci"*⁹¹. Profetul Moise
spune: *"Prooroc ca mine vă va ridica Domnul Dumnezeu
dintre frații voștri"*⁹². Țineți seamă deocamdată de cuvîn-
tele *"ca mine"*, căci vor fi cercetate la locul cuvenit.

– Când vine profetul așteptat?

– Aleargă înapoi, spune Moise, la cele scrise de mine.
Cercetează bine profeția spusă de Iacov către Iuda: *"Iudo,
pe tine te vor lăuda frații tăi"*⁹³, și celelalte, ca să nu le spu-
nem pe toate. *"Nu va lipsi domnitor din Iuda, nici conducă-
tor din coapsele lui până ce va veni ceea ce este gătit lui;
El este așteptarea nu a iudeilor, ci a neamurilor"*⁹⁴.

A dat ca semn al venirii lui Hristos încetarea regatului
iudeilor. Dacă nu sunt sub stăpânirea romanilor, n-a venit
încă Hristos. Dacă au încă domn din neamul lui Iuda și al
lui David, n-a venit încă Cel așteptat. Mă rușinez să vorbesc
despre noile lor idei asupra așa-numiților patriarhi de acum;
mă rușinez să spun care este neamul lor și care este mama
lor. Pe acestea le las celor care le știu. Dar iarăși: Ce semn
are oare Cel care vine, Cel care este *"așteptarea tuturor nea-
murilor"*? Iacov spune mai departe: *"El leagă de viță mânzul*

91. Evr. 13, 8.

92. Deut. 18, 15; Fapte 7, 37.

93. Fac. 49, 8.

94. Fac. 49, 10.

Său⁹⁵. Recunoști în aceste cuvinte pe mânzul vestit lămurit de Zaharia⁹⁶.

18. Dar tu cauți iarăși și o altă mărturie a timpului venirii Sale. *"Domnul a spus către Mine: "Fiul Meu ești Tu, Eu astăzi Te-am născut"*⁹⁷; și mai jos puțin: *"Îi vei păstori pe ei cu toiag de fier"*⁹⁸. Am spus și mai înainte⁹⁹ că împărăția romană este numită lămurit: *"toiag de fier"*. Să ne amintim încă ce spune Daniel despre această împărăție. Când Daniel i-a descris și i-a tâlcuit lui Nabucodonosor chipul statuii, îi lămurește și toată vedenia lui: *Piatra, netăiată de mână din munte și nelucrată prin meșteșug omenesc, va stăpâni toată lumea*¹⁰⁰. Apoi spune foarte lămurit așa: *"Și în zilele împărățiilor*¹⁰¹ *acelora, va scula Dumnezeuul cerului o împărăție care nu se va strica în veac; iar împărăția Lui nu va fi lăsată altui popor"*¹⁰².

19. Noi însă căutăm o dovadă mai clară a timpului venirii Domnului. În adevăr omul, fiind greu de convins, nu crede celor spuse dacă nu va căpăta în chip precis spre încredințare și anii. Care sunt deci circumstanțele de timp, care este timpul? Când n-au mai fost împărați din Iuda, deci când a domnit Irod, care era de alt neam. Așadar, îngerul care a vorbit cu Daniel îi spune (tu însemnează-ți acum cele spuse): *"Să știi și să înțelegi. De la ieșirea poruncii pentru zidirea din nou a Ierusalimului până la Hristos povățuitorul, vor fi șapte săptămâni și șaiszeci și două de săptămâni"*¹⁰³. Deci șaiszeci și nouă de săptămâni de ani, care fac patru sute optzeci și trei de ani. Prin urmare, a spus că

95. Fac. 49, 11.

96. Zah. 9, 9.

97. Ps. 2, 5.

98. Ps. 2, 7.

99. Probabil într-o altă omilie, pierdută.

100. Daniel 2, 26-36.

101. împărățiilor] împărățiilor [C. - A.].

102. Daniel 2, 44.

103. Daniel 9, 25.

după trecerea a patru sute optzeci și trei de ani de la zidirea Ierusalimului, când nu vor mai fi conducători din Iuda, atunci va veni un împărat de alt neam, pe timpul căruia Se va naște Hristos. Așadar, Darie, împăratul mezilor, a zidit Ierusalimul în al șaselea an al împărăției lui¹⁰⁴ și în primul an al olimpiadei a șaiszeci și șasea a grecilor. Olimpiadă se numește la greci întrecerea athletică ce are loc la patru ani o dată; din pricina acelei zile, formată din cele trei ore câte rămân în fiecare an în curs de patru ani, din drumurile făcute de soare, Irod domnește în al patrulea an al olimpiadei a o sută optzeci și șasea. Așadar, de la olimpiada a șaiszeci și șasea până la a o sută optzeci și șasea sunt o sută douăzeci de olimpiade și ceva. Acum, o sută douăzeci de olimpiade fac patru sute optzeci de ani. Restul de trei ani, se socotesc între anul întâi și al patrulea al olimpiadei. Ai deci dovada timpului nașterii Domnului potrivit Scripturii care zice: *"De la ieșirea poruncii pentru zidirea din nou a Ierusalimului până la Hristos povățuitorul, vor fi săptămâni șapte și săptămâni șaiszeci și două"*¹⁰⁵. Deocamdată ai această dovadă a timpului venirii Domnului, cu toate că sunt și alte diferite interpretări ale săptămânilor de ani prezise la Daniel.

20. Ascultă pe profetul Miheia, care numește locul făgăduinței: *"Și tu, Betleeme, zice el, casa lui Efrata, întru nimic nu ești mai mic între miile lui Iuda, din tine Îmi va ieși Povățuitor ca să-Mi fie Cărmuitor în Israel, și ieșirile Lui dintru început, din zilele veacului"*¹⁰⁶. De altfel, pentru că ești ierusalimitean, știi mai dinainte cele scrise în psalmul o sută treizeci și unu despre locul nașterii Domnului: *"Iată, am auzit de El în Efrata și L-am aflat în câmpiile dumberăvii"*¹⁰⁷. Nu cu mulți ani înainte locul acela era împădurit. Ai auzit iarăși

104. I Ezdra 6, 15; III Ezdra 7, 5.

105. Daniel 9, 25.

106. Mih. 5, 2; Matei 2, 6.

107. Ps. 131, 6.

pe Avacum zicând către Domnul: *"Când se vor apropia anii Te vei cunoaște; când va veni vremea Te vei arăta"*¹⁰⁸,

– Care este, profetule, semnul Domnului ce vine?

El spune mai jos:

– *"În mijlocul a două vieți Te vei cunoaște"*¹⁰⁹.

Cu alte cuvinte, profetul spune Domnului lămurit așa: *"Când vii în trup, trăiești și mori, și, după ce învii din morți, trăiești iarăși"*.

– Și din care parte a Ierusalimului vine? De la răsărit sau de la apus? De la miază-noapte sau de la miază-zi? Spune-ne exact!

El răspunde foarte lămurit și zice:

– *"Dumnezeu va veni de la Teman (Teman înseamnă miază-zi) și Cel Sfânt din muntele Faran¹¹⁰ cel umbros și des"*¹¹¹.

În același sens a spus și Psalmistul: *"Am aflat în câmpiile dumbrăvii"*¹¹².

21. De acum înainte cercetăm din cine vine Domnul și modul venirii Lui. Iar acest lucru ni-l spune Isaia: *"Iată, Fecioara va lua în pântece și va naște Fiu și vor chema numele Lui Emanuel"*¹¹³. Iudeii nu primesc aceste cuvinte, căci ei dintru început au obiceiul să se împotrivescă adevărului. Ei spun că nu este scris: *"Fecioara"*, ci *"tânăra"*. Accept și afirmația lor, și, cu toate acestea, găsesc și așa adevărul. Ei trebuie întrebați: *"Când strigă, chemând în ajutor, o fecioară care este pe cale de a fi siluită, după ce a fost siluită sau înainte de a fi siluită? Dacă Scriptura, în altă parte, spune: "A strigat tânăra și nu era cine să o ajute"*¹¹⁴, oare nu vorbește despre o fecioară? Dar ca să afli mai lămurit că

108. Avac. 3, 2.

109. Avac. 3, 2.

110. Faran > în [C. – A.].

111. Avac. 3, 3.

112. Ps. 131, 6.

113. Isaia 7, 14.

114. Deut. 22, 27.

în dumnezeiasca Scriptură "fecioara" mai este numită și "tânără", ascultă Cartea Regilor, care spune de Ahișag Sunamiteanca: "*Și era tânără, frumoasă foarte*"¹¹⁵. Și este recunoscut de toți că a fost aleasă o fecioară spre a fi dusă lui David.

22. Iudeii spun iarăși: "Aceste cuvinte au fost spuse lui Ahaz despre Iezechia".

Să citim Scriptura: "*Cere pentru tine semn de la Domnul Dumnezeuul tău, în adâncime sau în înălțime*"¹¹⁶. Și trebuia mai cu seamă să fie semn minunat. Semne au fost: scoaterea apei din piatră¹¹⁷, despicarea mării¹¹⁸, întoarcerea soarelui¹¹⁹ și altele asemenea. Cuvintele ce vor fi spuse cuprind cea mai lămurită dovadă contra obiecțiunii iudeilor. (Știu că am vorbit mult și am obosit pe ascultători; dar suportați mulțimea celor spuse, căci toate acestea se fac pentru Hristos și nu este vorba de lucruri fără importanță)¹²⁰. Isaia a rostit aceste cuvinte pe timpul domniei lui Ahaz. Ahaz domnise numai șaisprezece ani când a fost rostită către el această profeție. Iezechia împăratul, care a urmat pe tron, fiul lui Ahaz, combate obiecția iudeilor, deoarece Iezechia, când a început să domnească, era de douăzeci și cinci de ani. Prin faptul că profeția a fost spusă lui Ahaz în anul al șaisprezecelea al domniei sale, urmează că Iezechia a fost născut de Ahaz mai înainte, adică cu nouă ani înainte de a fi spusă profeția. Așadar, pentru ce era nevoie să mai spună profeția despre unul care fusese născut mai înainte chiar de însăși¹²¹ domnia lui Ahaz tatăl? Profetul n-a spus: "A luat", ci: "*Fecioara va lua*", adică a vorbit despre cele viitoare.

115. III Regi 1, 4.

116. Isaia 7, 10.

117. Ieș. 17, 6.

118. Ieș. 14, 21-22.

119. IV Regi 20, 11.

120. nu este vorba de lucruri fără importanță, tradus după [C. - A.].

121. însăși > în [C. - A.].

23. Am cunoscut lămurit că Domnul Se naște din Fecioară. Trebuie să arătăm din ce neam era Fecioara. *"Domnul S-a jurat lui David adevărul și nu Se va lepăda de dânsul. Din rodul pântecelui tău voi pune pe tronul tău"*¹²². Și iarăși: *"Voi pune în veacul veacului sămânța lui, și tronul lui ca zilele cerului"*¹²³. Și apoi: *"O dată M-am jurat întru Cel Sfânt al Meu; voi minți oare pe David? Sămânța lui va rămâne în veac și tronul lui ca soarele înaintea Mea și ca luna desăvârșită în veac"*¹²⁴. Vezi că aceste cuvinte se referă la Hristos, și nu la Solomon? În adevăr tronul lui Solomon n-a rămas ca soarele. Dacă însă cineva va obiecta¹²⁵ că Hristos n-a stat pe tronul de lemn al lui David, să-i aducem¹²⁶ acest citat: *"În scaunul lui Moise au șezut cărturarii și fariseii"*¹²⁷; prin aceste cuvinte nu arată scaunul (catedra) de lemn, ci puterea învățăturii. Tot astfel, nu se înțelege prin tronul lui David tronul de lemn, ci însăși demnitatea împărătească. Și ia-mi ca martori pe pruncii care au strigat: *"Osana Fiului lui David; binecuvântat este Împăratul lui Israel"*¹²⁸. Iar orbii spun: *"Miluiește-ne, Fiul lui David"*¹²⁹. Gavriil mărturisește lămurit către Maria, când zice: *"Și-I va da Lui Domnul Dumnezeu tronul lui David, tatăl Său"*¹³⁰. Iar Pavel spune: *"Aduceți-vă aminte de Iisus Hristos, Care a înviat din morți, din sămânța lui David, după Evanghelia mea"*¹³¹. Iar la începutul Epistolei către Romani zice: *"Cel care S-a născut din sămânța lui David după trup"*¹³². Primește așadar pe Cel născut din David,

122. Ps. 131, 11.

123. Ps. 88, 29.

124. Ps. 88, 35-36.

125. obiectează [C. - A.].

126. îi vom aduce [C. - A.].

127. Matei 23, 2.

128. Matei 21, 9; Ioan 12, 13.

129. Matei 9, 27.

130. Luca 1, 32.

131. II Tim. 2, 8.

132. Rom. 1, 3.

având încredere în profeția ce spune: *"Și va fi în ziua aceea Mlădița cea din rădăcina lui Iesei și Cel care Se va scula să conducă neamurile; în El vor nădăjdui neamurile"*¹³³.

24. Iudeii se supără din pricina acestor cuvinte. Isaia a cunoscut mai dinainte aceasta și când a spus: *"Și vor voi, chiar dacă vor fi arși cu foc; că Prunc S-a născut nouă",* – nu lor –, *"Fiu ni s-a dat nouă"*¹³⁴. Ia aminte că mai întâi a fost Fiu al lui Dumnezeu, apoi ne-a fost dat nouă. Și mai jos puțin spune: *"Și păcii Lui nu este hotar"*¹³⁵. Împărăția romanilor are hotare, dar¹³⁶ Împărăția Fiului lui Dumnezeu nu are hotar. Împărăția perșilor și mezilor are hotar, dar a Fiului nu are. Apoi mai departe: *"Pe tronul lui David și peste împărăția lui, ca să o îndrepte"*¹³⁷. Sfânta Fecioară a fost deci din David.

25. Se cădea ca Cel Preacurat și Dascălul curăției să iasă din cămări curate. Dacă cel care săvârșește bine slujba preoției lui Iisus se îndepărtează de femeie, cum ar fi venit Iisus din bărbat și femeie? *"Că Tu ești,* spune în Psalmi, *Cel care m-ai scos din pântec"*¹³⁸. Observă bine cuvintele: *"Cel care m-ai scos din pântec"*; ele arată că S-a născut fără bărbat, fiind scos din pântecul și din trupul Fecioarei. În adevăr, altul este modul nașterii celor născuți prin căsătorie.

26. Cel care a plăsmuit mădularele nu Se rușinează să ia trup din astfel de mădulare. Și cine oare ne spune aceasta? Domnul zice către Ieremia: *"Înainte de a te fi zămislit în pântec, te-am cunoscut; și mai înainte de a ieși din pântec, te-am sfințit"*¹³⁹. Deci, dacă nu Se rușinează Cel care Se atinge de oameni când îi plăsmuiește, oare S-a rușinat când

133. Isaia 11, 10.

134. Isaia 9, 5–6.

135. Isaia 9, 7.

136. dar, adăugat după [C. – A.].

137. Isaia 9, 7.

138: Ps. 21, 9.

139. Ieremia 1, 5.

Și-a plăsmuit pentru El Însuși Sfântul Trup, catapeteasma Dumnezeirii? Dumnezeu este Cel care plăsmuiește și până acum pruncii în pânțele, după cum este scris în Iov: *"Oare nu m-ai muls ca pe lapte și m-ai închegat ca pe caș? M-ai îmbrăcat cu piele și cu carne și cu oase și cu vine m-ai țesut"*¹⁴⁰. Nimic nu este spurcat în toată alcătuirea trupului omenesc dacă nu-i pângărit cu adultere și desfrânări. Cel care a plăsmuit pe Adam a plăsmuit și pe Eva, și atât partea bărbătească, cât și partea femeiască a fost plăsmuită cu mâini dumnezeiești. Nici unul dintre mădularele trupului, la început, când a fost creat, n-a fost spurcat. Să tacă toți ereticii care condamnă trupurile, dar, mai bine spus, pe Însuși Plăsmuitorul. Noi însă să-l amintim pe Pavel, care spune: *"Nu știți că trupul vostru este templu al Sfântului Duh care este în voi?"*¹⁴¹. Și iarăși profetul a spus mai dinainte, ca din partea lui Iisus: *"Trupul Meu este din ei"*¹⁴². Iar în altă parte este scris: *"Pentru aceasta îi va da pe ei până la vremea celei ce naște"*¹⁴³. Și care este semnul? Îl spune mai jos: *"Va naște, iar ceilalți frați ai lui se vor întoarce"*¹⁴⁴. Care este logodna Fecioarei, a sfintei Mirese? *"Și te voi logodi pe tine Mie întru credință"*¹⁴⁵. Iar Elisabeta, grăind către ea, la fel zice: *"Și fericită este aceea care a crezut că se vor împlini cele spuse ei de Domnul"*¹⁴⁶.

27. Elinii și iudeii însă ne batjocoresc și spun că era cu neputință ca Hristos să se nască din Fecioară. Să închidem gura elinilor cu propriile lor mituri. Cum spuneți, elinilor, că este cu neputință să nască Fecioara, voi, care afirmați că pietrele aruncate s-au transformat în oameni? Cum spuneți

140. Iov 10, 10-11.

141. I Cor. 6, 19.

142. Osea 9, 14.

143. Mih. 5, 3.

144. Mih. 5, 3.

145. Osea 2, 20.

146. Luca 1, 45.

că este cu neputință să se nască fiu din pântece fecioresc, voi, care povestiți basmul fiicei născute din capul lui Zeus? Cum puteți să respingeți adevărul nostru, voi, care afirmați în chip mincinos că din coapsa lui Zeus, zeul vostru, s-a născut Dionisie?

Știu că cele spuse nu sunt vrednice de ascultătorii de față; totuși, pentru ca să răspundeți cum se cuvine elinilor, la vreme potrivită, v-am adus aceste exemple din miturile lor.

28. Iudeilor răspunde-le prin următoarea întrebare: Ce este mai greu: să nască o bătrână stearpă, care a pierdut putința de a naște, sau o fecioară tânără? Sarra era stearpă și-i încetaseră cele femeiești¹⁴⁷, și a născut¹⁴⁸ contrar legilor firii. Așadar, dacă cea stearpă a născut contrar legilor firii, atunci a născut și Fecioara. Prin urmare, sau leapădă-le pe amândouă, sau primește-le pe amândouă. Dumnezeu este Cel care a făcut și pe aceea, și a lucrat și pe aceasta. Căci nu vei îndrăzni să zici că Dumnezeu este puternic acolo, și neputincios aici. Și iarăși: Care fire poate să schimbe mâna omului, într-o clipă, într-o altă înfățișare și iarăși să o facă la loc? În ce chip mâna lui Moise s-a înălbit ca zăpada și s-a făcut iarăși la loc cum era¹⁴⁹? Dar poate vei spune că s-a schimbat prin voința lui Dumnezeu. Acolo deci, când Dumnezeu a voit, a putut; aici oare nu poate? Acel semn s-a dat numai egiptenilor; semnul acesta însă s-a dat întregii lumi. O, iudeilor, ce este în chip deosebit mai greu? Să nască Fecioara sau să se schimbe un toiag în vietate¹⁵⁰? Voi mărturisii că pe timpul lui Moise un toiag foarte drept a luat chipul unui șarpe, înfricoșător celui care a aruncat toiagul¹⁵¹; cel care mai înainte ținea toiagul în mână acum fugea de el ca de balaur, căci în adevăr era balaur. Și Moise fugea nu pentru

147. Fac. 18, 11.

148. Fac. 21, 2.

149. Ieș. 4, 6-7.

150. Ieș. 4, 2-4.

151. Ieș. 4, 3.

că îi era frică de toiagul pe care-l ținușe în mână, ci pentru că s-a spăimântat de Cel care a prefăcut toiagul în șarpe. Toiagul avea dinți și ochi de balaur. Așadar, din toiag au odrăslit ochi care văd. Oare când vrea Dumnezeu, nu se naște prunc din pântece fecioresc? Trec sub tăcere faptul că toiagul lui Aaron a făcut într-o noapte ceea ce toți copacii fac în timpul mai multor ani. Căci cine nu știe că un toiag căruia i s-a luat coaja nu va mai odrăsli niciodată, chiar dacă s-ar înfige în mijloc de râu? Dar pentru că Dumnezeu nu urmează naturii arborilor, ci este Făcătorul naturii lor, pentru aceea a făcut să înflorească, să lăstărească și să rodească migdale toiagul neroditor, uscat și lipsit de coajă¹⁵². Așadar, Cel care, mai presus de fire, a dăruit rod toiagului din pricina aceluia care preînchipuia pe adevăratul Arhiereu, n-a dăruit oare Fecioarei puterea de a naște din pricina adevăratului Arhiereu?

29. Este bine să ne aducem aminte de aceste cuvinte. Totuși iudeii obiectează încă. Nu se lasă convinși de argumentele scoase din istoria toiagului, ci nu se conving decât punându-le înainte nașteri la fel de minunate și mai presus de fire. Deci întreabă-i pe ei așa: Din cine s-a născut la început Eva? Care mamă a zămislit pe cea fără mamă? Scriptura spune că a fost făcută din coasta lui Adam¹⁵³. Oare Eva se naște fără mamă din coasta unui bărbat, și un Prunc nu se poate naște din pântecel Fecioarei, fără bărbat? Neamul femeiesc era dator bărbatului cu mulțumire, deoarece Eva a fost născută din Adam: n-a fost zămislită de o mamă, ci a fost născută oarecum din bărbat. Maria a plătit datoria de mulțumire, căci a născut, prin puterea lui Dumnezeu, nu din bărbat, ci de la Duhul Sfânt, numai din ea însăși, fără întinăciune.

152. Num. 17, 8.

153. Fac. 2, 22.

30. Să primim o dovadă mai mare încă decât aceasta. Faptul că se nasc trupuri din trupuri, deși este lucru minunat, totuși este cu puțință. Dar lucru și mai minunat este să facă om din țărâna pământului. Mai minunat lucru este ca lutul fărâmicios să capete înfățișarea și strălucirea ochilor. Minunat lucru este ca dintr-un singur fel de țărână să se nască și tăria oaselor, și moliciunea plămânilor, și celelalte feluri de mădulare. Minunat lucru este ca lutul însuflețit să înconjure lumea, mișcându-se singur, și să clădească. Minunat lucru este că lutul are însușirea de a se instrui, de a vorbi, de a lucra lemnul, de a împărăți. Așadar, o iudei lipsiți cu totul de învățătură, din ce a fost făcut Adam? N-a luat Dumnezeu țărână din pământ și a plăsmuit această minunată făptură¹⁵⁴? Apoi, dacă tina se preface în ochi, oare Fecioara nu poate naște Fiu? Cum oare? Ceea ce oamenii socotesc cu neputință se îndeplinește, iar ceea ce este cu puțință nu se îndeplinește?

31. De aceste lucruri să ne amintim, fraților! Să ne folosim de aceste mijloace de apărare. Să nu răbdăm pe ereticii care învață că venirea lui Hristos este aparentă! Să scuipăm pe cei care spun că Mântuitorul s-a născut din bărbat și femeie, pe cei care îndrăznesc să spună că s-a născut din Iosif și Maria pentru motivul că este scris: *"Și a luat pe femeia lui"*¹⁵⁵! Să ne amintim¹⁵⁶ de Iacov, care a spus lui Laban, înainte de a lua pe Rahila: *"Dă-mi pe femeia mea!"*¹⁵⁷. După cum aceea a fost numită femeia lui Iacov înainte de căsătorie, numai pe temelul făgăduinței, tot astfel și Maria a fost numită femeia lui Iosif prin faptul că a fost logodită cu el. Și uită-te cât de precis spune Evanghelia: *"Iar în luna a șasea, a fost trimis îngerul Gavriil de Dumnezeu într-o cetate din Galileea, al cărei nume era Nazaret, la o fecioară*

154. Fac. 2, 7.

155. Matei 1, 24.

156. ne amintim [C. - A.].

157. Fac. 29, 21.

logodită cu un bărbat, al cărui nume era Iosif¹⁵⁸, și celelalte. Și iarăși: Ce spune Scriptura când s-a făcut recensământul și s-a suit Iosif să se înscrie? "S-a suit și Iosif din Galileea să se înscrie împreună cu Maria, cea logodită cu el"¹⁵⁹, căci era însărcinată. N-a spus: "cu femeia lui", ci: "cu cea logodită cu el". Pavel spune: "Dumnezeu a trimis pe Fiul Său, născut din femeie"¹⁶⁰. Nu spune că S-a născut din bărbat și femeie, ci numai: "născut din femeie", adică din fecioară, pentru că am demonstrat mai înainte că și fecioara se numește femeie. Din Fecioară S-a născut El, Care face sufletele fecioare.

32. Te minunezi de ceea ce s-a făcut. S-a minunat însă de asta și Născătoarea. În adevăr, îi spune lui Gavriil: "Cum va fi aceasta mie, de vreme ce nu știu de bărbat?". Iar îngerul îi răspunde: "Duhul Sfânt Se va pogori peste tine și puterea Celui Preaînalt te va umbri; pentru aceasta și Sfântul ce are să Se nască din tine se va chema Fiul lui Dumnezeu"¹⁶¹. Curată și neîntinată este nașterea. Căci acolo unde suflă¹⁶² Duhul Sfânt, acolo este îndepărtată orice întinăciune. Neîntinată este¹⁶³ nașterea în trup din Fecioară a Unuia-Născut. Chiar dacă ereticii se opun adevărului, îi înfruntă Duhul cel Sfânt. Puterea Celui Preaînalt care a umbrit-o¹⁶⁴ se va mânia pe ei. Împotriva lor va sta Gavriil în ziua judecării. Îi va face de rușine locul ieslei¹⁶⁵, care L-a primit pe Stăpânul. Vor mărturisii păstorii, cărora li s-a binevestit¹⁶⁶, și oastea îngerilor, care laudau și cântau și ziceau: "Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace,

158. Luca 1, 26-27.

159. Luca 2, 4-5.

160. Gal. 4, 4.

161. Luca 1, 34-35.

162. suflă > în [C. - A.].

163. este + așadar [C. - A.].

164. Luca 1, 35.

165. Luca 2, 7.

166. Luca 2, 8-12.

între oameni bunăvoire¹⁶⁷; templul în care a fost adus atunci la patruzeci de zile¹⁶⁸, perechea de turturele, care a fost adusă și pentru El¹⁶⁹; Simeon, care L-a luat în brațe atunci¹⁷⁰, și Ana proorocița, care era de față¹⁷¹.

33. Așadar, pentru că Dumnezeu dă mărturie, și Duhul Sfânt mărturisește împreună cu El, iar Hristos spune: *"Pentru ce căutați să Mă omorâți¹⁷² pe Mine, Omul care v-am grăit adevărul¹⁷³?, să tacă ereticii care se împotrivesc înomenirii lui Hristos. Căci se împotrivesc Celui care spune: "Pipăiți-Mă și vedeți, că duhul carne și oase n-are, precum Mă vedeți pe Mine că am"¹⁷⁴. Să fie adorat Domnul născut din Fecioară! Să cunoască fecioarele cununa viețuirii lor! Să cunoască și tagma monahilor slava curăției, căci nici noi bărbații nu suntem lipsiți de vrednicia curăției! Mântuitorul a stat în pântecul Fecioarei timp de nouă luni, iar ca bărbat a trăit Domnul treizeci și trei de ani. Astfel, dacă este lăudată Fecioara pentru cele nouă luni, și noi bărbații putem fi lăudați pentru timpul de mulți ani.*

34. Toți să alergăm deci, cu ajutorul lui Dumnezeu, pe drumul curăției, tineri și fecioare, bătrâni împreună cu cei mai tineri¹⁷⁵. Să nu ne dedăm la desfrânări, ci să lăudăm numele lui Hristos. Să nu lăsăm de o parte slava curăției. Cununa este îngerească, iar fapta este supra-omenească. Să avem grijă de trupuri, care vor străluci ca soarele¹⁷⁶. Să nu ne întinăm trupul, care are un atât de mare preț, pentru o mică plăcere. Păcatul se săvârșește în scurt timp,

167. Luca 2, 13-14.

168. Luca 2, 22.

169. Luca 2, 24.

170. Luca 2, 28.

171. Luca 2, 36-38.

172. Ioan 7, 19.

173. Ioan 8, 40.

174. Luca 24, 39.

175. Ps. 148, 12.

176. Matei 13, 43.

dar rușinea este de lungă durată și veșnică. Cei care trăiesc în curăție sunt cu adevărat îngeri care viețuiesc în trup. Fecioarele au parte cu Sfânta Fecioară Maria. Să fie alungată orice înfrumusețare, orice privire vătămătoare, orice umblet ademenitor, orice podoabă și orice parfum care stârnesc plăcerea. În toate faptele, parfum să fie rugăciunea cea bine mirositoare, săvârșirea celor bune¹⁷⁷ și sfințirea trupurilor, ca să spună Domnul născut din Fecioară și despre noi, bărbații care trăim în curăție, și despre femeile care se încununează: *"Voi locui în ei și voi umbla și le voi fi Dumnezeu, și ei Îmi vor fi Mie popor"*¹⁷⁸, Căruia slava în vecii vecilor. Amin.

177. săvârșirea celor bune, după [C. – A.].

178. II Cor. 6, 16; Lev. 26, 12.

CATEHEZA A XIII-A
CĂTRE CEI CARE AU SĂ SE LUMINEZE
Rostită în Ierusalim

Cateheză la cuvintele: **'S-a răstignit și s-a îngropat'**.
Citire din Isaia: **'Doamne, cine a crezut în cele spuse de noi? Și brațul Domnului cui s-a descoperit?'**¹, și celelalte.
'Ca o oaie spre junghiere S-a adus'², și celelalte

1. Orice faptă a lui Hristos este laudă pentru întreaga Biserică. Dar lauda este crucea. Pavel, cunoscând acest lucru, zice: **"Mie să nu-mi fie a mă lauda decât în crucea lui Hristos"**³. Lucru minunat era ca orbul din naștere să-și capete vederea în scaldătoarea Siloamului⁴. Dar ce înseamnă vindecarea acestui orb față de orbii din întreaga lume? Lucru mare și mai presus de fire a fost învierea lui Lazăr cea de a patra zi⁵! Totuși harul învierii s-a mărginit atunci numai la Lazăr. Dar ce înseamnă învierea lui Lazăr față de oamenii din toată lumea, morți în păcate⁶? Lucru minunat a fost când a izvorât hrană din cinci pâini la cinci mii de bărbați⁷! Dar ce înseamnă săturarea a cinci mii față de cei înfomețați de neștiință din lumea întreagă⁸? Lucru minunat a fost când a dezlegat pe femeia cea legată timp de optsprezece ani de Satana⁹! Dar ce înseamnă dezlegarea unei singure femei

1. Isaia 53, 1.

2. Isaia 53, 7.

3. Gal. 6, 14.

4. Ioan 9, 7-38.

5. Ioan 11, 1-45.

6. Efes. 2, 1.

7. Matei 14, 15-21; Marcu 6, 35-44; Luca 9, 12-17; Ioan 6, 5-13.

8. Amos 8, 11.

9. Luca 13, 11-13.

față de noi toți, cei legați cu lanțurile păcatelor noastre¹⁰? Cununa crucii a luminat pe cei orbi din pricina neștiinței, a dezlegat pe cei ținuți de păcate și a izbăvit toată omenirea.

2. Să nu te minunezi când auzi că toată lumea a fost izbăvită. Cel care a murit pentru lume n-a fost un simplu om, ci Fiul Unul-Născut al lui Dumnezeu. Păcatul unui singur bărbat, al lui Adam, a putut să aducă moartea în lume. Dacă prin greșeala unui singur om a împărățit moartea în lume¹¹, oare nu va împărăți, cu atât mai vârtos, viața, prin dreptatea unui singur Bărbat? Dacă atunci au fost alungați din rai protopărinții noștri din pricina pomului din care au mâncat¹², oare nu vor intra acum mai ușor în rai cei credincioși din pricina lemnului pe care a fost răstignit Iisus? Dacă cel plăsmuit întâi din pământ¹³ a adus moartea întregii lumi, oare nu aduce viață veșnică Cel care a plăsmuit pe om din pământ, El care este însăși viața¹⁴? Dacă Finees, cuprins de zel, a ucis pe făptuitorul de lucruri rușinoase, și, prin aceasta, a potolit mânia lui Dumnezeu¹⁵, oare Iisus, Care neucigând pe nimeni, S-a dat pe El însuși preț de răscumpărare¹⁶, nu va nimici mânia lui Dumnezeu împotriva oamenilor?

3. Să nu ne rușinăm prin urmare de crucea Mântuitorului, ci să ne lăudăm mai mult cu ea. Cuvântul crucii este sminteală pentru iudei, nebunie pentru păgâni, iar pentru noi, mântuire¹⁷. Pentru cei pierduți crucea este nebunie, dar pentru noi, cei mântuiți, este puterea lui Dumnezeu¹⁸. Aceasta pentru că Acela care a murit pentru noi n-a fost, după cum s-a spus, un simplu om, ci Fiul lui Dumnezeu,

10. Pilde 5, 22.

11. Rom. 5, 17.

12. Fac. 3, 22-24.

13. Fac. 2, 7.

14. Ioan 14, 6.

15. Num. 25, 8, 11.

16. I Tim. 2, 6.

17. I Cor. 1, 18, 23.

18. I Cor. 1, 18.

Dumnezeu întrupat. În afară de aceasta, mielul junghiat pe vremea lui Moise a alungat departe pe nimicitor¹⁹. Oare Mielul lui Dumnezeu, Care ridică păcatul lumii²⁰, nu va slobozi cu mult mai mult păcatele? Sângele unui miel necuvântător aducea mântuirea. Oare sângele Celui Unuia-Născut nu mântuie cu mult mai mult? Dacă pui la îndoială puterea Celui răstignit, întreabă pe demoni! Dacă cineva nu crede cuvintelor, să creadă în cele ce se văd! Mulți oameni din întreaga lume au fost răstigniți, dar de nici unul nu se înfricoșează demonii. Dar de când Hristos s-a răstignit pentru noi, demonii sunt cuprinși de frică, chiar numai la vederea semnului crucii. Pentru care pricină? Pentru că aceia au murit pentru păcatele lor proprii, pe când Hristos a murit pentru păcatele altora: *"Păcat n-a făcut și nici nu s-a găsit viclenie în gura Lui"*²¹. Nu sunt ale lui Petru aceste cuvinte, căci, de-ar fi ale lui, s-ar putea bănui că părtinește pe Învățătorul său, ci sunt ale lui Isaia²². Isaia n-a trăit pe vremea Domnului, ci a văzut mai dinainte, în Duhul, venirea lui Hristos în trup. Dar pentru ce să aduc martor numai pe profet? Ia martor și pe Pilat, care L-a condamnat! Pilat a spus: *"Nu găsesc nici o vină în Omul Acesta!"*²³. Iar după ce L-a dat iudeilor, și-a spălat mâinile și a zis: *"Nevinovat sunt de sângele Dreptului acestuia"*²⁴. Dar mai este și un alt martor al lipsei de păcat a lui Iisus: tâlharul care a intrat cel dintâi în rai. El a ținut de rău pe tovarășul său și a zis: *"Noi primim cele ce ni se cuvin pentru faptele săvârșite de noi; dar Acesta n-a făcut nimic rău"*²⁵, căci și eu și tu am fost de față când a fost judecat".

19. Ieș. 12, 21-23.

20. Ioan 1, 29.

21. I Petru 2, 22.

22. Isaia 53, 9.

23. Luca 23, 14; Ioan 18, 38; 19, 4.

24. Matei 27, 24.

25. Luca 23, 41.

4. Iisus a pățimit în chip real pentru toți oamenii. Crucea nu este o nălucire, pentru că atunci ar trebui să fie nălucire și răscumpărarea. Moartea lui Hristos nu este o închipuire, căci ar trebui să fie basm și mântuirea. Dacă moartea lui Hristos a fost o închipuire, grăiesc adevărul cei care au spus: *"Ne-am adus aminte că înșelătorul acela spunea pe când trăia: după trei zile Mă voi scula"*²⁶. Patima Lui este deci reală. A fost răstignit cu adevărat, și nu ne rușinăm. A fost răstignit, și nu tăgăduim. Mai mult încă, mă laud când o spun. Chiar dacă voi tăgădui acum, îmi stă împotriva această Golgotă, lângă care stăm cu toții acum; îmi stă împotriva lemnul crucii, din care mici bucățele s-au împrăștiat de aici în toată lumea. Mărturisesc crucea, pentru că știu învierea. De-ar fi rămas răstignit, poate că nu L-aș mărturisi, tăinuind și faptul, și pe Dascălul meu. Dar când crucii i-a urmat învierea, nu mă rușinez să vorbesc despre cruce.

5. Hristos a fost răstignit având trup asemenea nouă. Aceasta nu înseamnă că a fost răstignit pentru că a avut păcate la fel ca noi. N-a fost dus la moarte pentru iubirea de bani, căci El era învățătorul și propovăduitorul sărăciei. N-a fost osândit nici din pricina poftelor rușinoase, căci Însuși spune lămurit: *"Dacă cineva va privi la o femeie spre a o pofti, a și făcut desfrânare cu ea"*²⁷. N-a fost osândit pentru că din mânie a lovit sau a rănit, căci El însuși își întorcea și celălalt obraz celui ce-L lovea²⁸. N-a fost osândit pentru că a disprețuit Legea, căci El era plinitorul Legii²⁹. N-a fost osândit pentru că a batjocorit pe vreun profet, căci El era Cel propovăduit de profeți³⁰. N-a fost osândit pentru că a oprit plata lucrătorilor, căci El a vindecat fără plată și în dar. N-a fost osândit pentru că a păcătuit cu vorba, cu fapta

26. Matei 27, 63.

27. Matei 5, 28.

28. Matei 5, 39; 26, 67.

29. Matei 5, 17.

30. Ioan 1, 45.

sau cu gândul, căci *"El n-a făcut păcat, nici nu s-a găsit viclenie în gura Lui. A fost ocărat, dar nu răspundea cu ocară; a suferit, dar nu amenința"*³¹. N-a venit la patimă fără voia Lui, ci de bunăvoie. Și acum dacă cineva L-ar ruga să Se depărteze de patimă și I-ar spune: *"Doamne, fii milostiv cu Tine însuși!"*³², îi va spune din nou, ca și lui Petru: *"Mergi înapoia Mea, Satano!"*³³.

6. Vrei să fii convins că a venit de bunăvoie la patimă? Ceilalți oameni mor fără voia lor și nu-și cunosc clipa morții. Iisus însă a vorbit mai dinainte despre patima Sa: *"Iată, Fiul Omului Se dă spre a fi răstignit!"*³⁴. Vrei să știi pentru ce iubitorul de oameni n-a fugit de moarte? Pentru ca să nu piară lumea întreagă prin păcate. *"Iată, ne suim în Ierusalim și Fiul Omului va fi dat și va fi răstignit"*³⁵. Și iarăși : *"El S-a hotărât să meargă la Ierusalim"*³⁶. Și vrei să cunoști lămurit că pentru Iisus crucea este slavă? Ascultă cuvintele Lui, și nu pe ale mele! Iuda s-a arătat nerecunoscător față de Stăpânul său și L-a vândut. Abia ieșise de la masă și abia băuse paharul binecuvântării³⁷, și a și voit să verse sânge drept în schimbul băuturii mântuitoare ce-a primit. *"Cel care a mâncat pâinea Lui a ridicat călcâiul împotriva Lui"*³⁸. Mâinile sale de curând primiseră pâinea și vinul binecuvântate, și îndată au pregătit moartea de dragul arginților trădării. Și cu toate că i-au fost date pe față gândurile și cu toate că a auzit cuvintele: *"tu ai zis"*³⁹, totuși a plecat. După plecarea lui Iuda, Iisus a spus: *"A venit ceasul ca să Se proslăvească*

31. I Petru 2, 22-23.

32. Matei 16, 22.

33. Matei 16, 23.

34. Matei 17, 22.

35. Matei 20, 18.

36. Luca 9, 51.

37. Ioan 13, 30.

38. Ps. 40, 9.

39. Matei 26, 25.

*Fiul Omului*⁴⁰. Vezi că Iisus știa că crucea este spre slava Sa proprie? Dacă Isaia nu s-a rușinat că a fost tăiat cu fierăstrăul, Se va rușina oare Hristos să moară pentru lume? *"Acum S-a proslăvit Fiul Omului"*⁴¹. Aceasta nu înseamnă că mai înainte nu avea slavă, căci era slăvit *"cu slava cea dinainte de întemeierea lumii"*⁴²; dimpotrivă, era slăvit totdeauna ca Dumnezeu. În timpul Patimii însă a fost slăvit pentru că a purtat cununa răbdării. Nu Și-a dat viața în chip silit, nici n-a fost omorât prin constrângere, ci de bunăvoie. Ascultă ce spune: *"Am puterea să-Mi dau sufletul Meu și iarăși am putere să-l iau"*⁴³. Mă dau în mâna vrăjmașilor Mei pentru că vreau; dacă n-aș vrea, lucrul acesta nu s-ar întâmpla". A venit deci din propria Sa voință la Patimă; S-a bucurat de fapta Sa măreață; S-a veselit din pricina cununii; I-a părut bine de mântuirea oamenilor. Nu S-a rușinat de cruce, pentru că mântuia lumea. Cel care a suferit nu era un om ca toți oamenii, ci Dumnezeu întrupat, Care S-a nevoit în lupta răbdării.

7. Totuși iudeii se împotrivesc învățăturii noastre, ei, care sunt gata totdeauna să obiecteze și sunt zăbavnici în credință. Pentru aceasta spune profetul care a fost citit acum: *"Doamne, cine va crede celor spuse de noi?"*⁴⁴. Perșii cred, și iudeii nu cred. *"Vor vedea cei cărora n-a fost vestit, și vor înțelege cei care n-au auzit"*⁴⁵, iar cei care cercetează Scriptura vor lepăda cele cercetate.

Iudeii obiectează și spun:

– Oare Domnul suferă? Au învins oare mâinile omenești puterea Sa?

40. Ioan 12, 23.

41. Ioan 13, 31.

42. Ioan 17, 5.

43. Ioan 10, 18.

44. Isaia 53, 1.

45. Isaia 52, 15; Rom. 15, 21.

– Citiți Plângerile lui Ieremia. Ieremia plângându-vă pe voi a scris în Plângerile sale ceea ce era vrednic de plâns. A văzut pierderea voastră! A privit căderea voastră! Plângerea Ierusalimului de atunci, căci acesta de acum n-are să fie plâns. Ierusalimul de atunci L-a răstignit pe Hristos, iar acesta de acum I se închină lui Hristos. Ieremia spunea plângând: *"Suflarea vieții noastre, al nostru "Uns al Domnului" a fost prins din cauza stricăciunilor noastre"*⁴⁶. Nu cumva născocesc eu aceste cuvinte? Iată, Ieremia mărturisește că Hristos Domnul are să fie prins de oameni.

– Spune-mi, profetule, ce are să urmeze de aici?

Iar el răspunde:

– *"Am spus că la umbra Acestuia vom trăi între neamuri"*⁴⁷.

Prin aceste cuvinte Ieremia lasă să se înțeleagă că harul vieții nu va mai locui în Israel, ci între neamuri.

8. Pentru că obiecțiunea adusă de iudei este mare, hai-de, prin rugăciunile voastre, să aducem cu harul Domnului, atât cât ne îngăduie scurtimea timpului, puține mărturii despre Patima Domnului.

Tot ce-a făcut Hristos este consemnat în scris. Nu este nimic îndoielnic. Nu este nimic fără mărturie. Toate sunt scrise în cărțile profetice. Nu sunt scrise pe plăci de piatră, ci sunt scrise lămurit de Duhul Sfânt.

Deci, de vreme ce ai auzit că Evanghelia a vorbit despre Iuda⁴⁸, nu se cade oare să primești mărturia acestui fapt? Ai auzit că I s-a împuns coasta cu sulița⁴⁹; nu trebuie să vezi oare dacă și acest lucru este scris? Ai auzit că a fost răstignit în grădină⁵⁰; nu se cade oare să vezi dacă și acest fapt a fost consemnat în scris? Ai auzit că a fost vândut cu

46. Plângerile lui Ieremia 4, 20.

47. Plângerile lui Ieremia 4, 20.

48. Matei 26, 14-15; 27, 3-10.

49. Ioan 19, 34.

50. Ioan 19, 41.

treizeci de arginți⁵¹; nu trebuie oare să cunoști pe profetul care a spus aceasta? Ai auzit că a fost adăpat cu oțet⁵²; află unde a fost scris și acest lucru! Ai auzit că trupul Său a fost pus în mormânt de piatră și că o lespede a fost pusă deasupra⁵³; nu trebuie să iei și această mărturie de la profet? Ai auzit că a fost răstignit împreună cu tâlharii⁵⁴; nu trebuie să vezi dacă și acest lucru este scris? Ai auzit că a fost înmormântat⁵⁵; nu trebuie să vezi dacă s-au consemnat în scris în chip precis cele cu privire la îngroparea Lui? Ai auzit că a înviat⁵⁶; nu trebuie să vezi dacă nu cumva ne batem joc de tine învățându-te aceasta?

*"Cuvântul nostru și predica noastră nu stau în cuvinte de înduplecare ale înțelepciunii omenești"*⁵⁷. Nu aducem acum ca dovezi argumente sofistice, căci ele se combat cu ușurință. Nu încercăm să biruim cuvintele iudeilor tot prin cuvinte, căci acestea sunt neputincioase. Ci propovăduim pe Hristos răstignit⁵⁸, fiindcă El a fost mai dinainte propovăduit de profeți. Tu primește mărturiile aduse de mine și pecetluiește-le în inima ta. Mărturiile sunt multe; dar pentru că timpul nostru este mărginit la puțină vreme, ascultă acum, atât cât îngăduie timpul, puține din aceste mărturii, dar pe cele mai de seamă! Ia ca temei mărturiile ce-ți voi da și dă-ți osteneală să le cauți și pe celelalte! Să nu-ți fie mâna întinsă numai la luat, ci gata și la lucru! Dumnezeu le dăruiește pe toate. *"Dacă cineva dintre voi e lipsit de înțelepciune, să ceară de la Dumnezeu care dă"*⁵⁹, și va primi. Facă Dumnezeu ca, prin rugăciunile voastre, să ne dea nouă, care

51. Matei 26, 15.

52. Ioan 19, 29-30.

53. Matei 27, 60.

54. Matei 27, 38.

55. Matei 7, 59-60.

56. Luca 24, 34.

57. I Cor. 2, 4.

58. I Cor. 1, 23.

59. Iacov 1, 5.

vă vorbim, puterea de a grăi, iar vouă, care ascultați, puterea de a crede.

9. Să căutăm așadar mărturiile cu privire la Patimile lui Hristos! Ne-am înțeles să nu facem acum o interpretare teoretică a Scripturilor, ci mai degrabă să ne încredințăm despre cele ce-am crezut.

Mai înainte ai primit mărturiile despre venirea lui Hristos⁶⁰; apoi, despre umblarea Lui pe mare⁶¹, căci este scris: *"În mare sunt căile Tale"*⁶² și: *"Cel care umblă pe mare ca pe uscat"*⁶³. Ai primit tot atunci mărturie din Scriptură și despre felurile vindecări săvârșite de El⁶⁴.

Să pornim acum de acolo de unde a început Patima Lui. Iuda era vânzătorul; cu toate că era împotriva lui Iisus, totuși stătea lângă El; cu toate că rostea cuvinte pașnice, totuși zămislea gânduri vrăjmașe. Despre el Psalmistul spune: *"Prietenii mei și vecinii mei au venit și au stat împotriva mea"*⁶⁵. Și iarăși: *"Cuvintele lor s-au mulțumit mai mult decât untdelemnul, dar acestea sunt săgeți"*⁶⁶. Iuda a spus: *"Bucură-Te, Învățătorule!"*⁶⁷, și a vândut pe Învățător spre moarte. Nu s-a sfiit de cuvântul sfătuitoare al Celui care a spus: *"Iudo, cu sărutare vinzi pe Fiul Omului?"*⁶⁸. Iisus i-a spus cam așa: *"Adu-ți aminte de numele tău. Cuvântul Iuda se tâlcuiește: mărturisire. Te-ai tocmiț și te-ai învoit! Ai luat arginții, mărturisește-te iute!"*.

"Dumnezeule, lauda mea să n-o treci sub tăcere, că gura păcătosului și gura vicleanului s-au deschis împotriva mea! Grăit-au împotriva mea cu limba vicleană și cu cuvinte de

60. Cateheza a XII-a, 8.

61. Cateheza a XII-a, 15.

62. Ps. 76, 18.

63. Iov 9, 8.

64. Cateheza a XVIII-a, 12 și Cateheza a X-a, 13.

65. Ps. 37, 11.

66. Ps. 54, 24.

67. Matei 26, 49.

68. Luca 22, 48.

*ură m-au înconjurat*⁶⁹. Ai auzit nu de mult că la prinderea lui Iisus erau de față și unii dintre oamenii arhiereului și că L-au legat înaintea porților cetății. Ți amintești de interpretarea psalmului care arată și locul, și timpul prinderii: *"Spre seară s-au întors și erau flămânzi ca niște câini și au înconjurat cetatea"*⁷⁰.

10. Ascultă și mărturiile Scripturii despre cei treizeci de arginți! *"Și le voi spune: Dacă este bine înaintea voastră, sau dați-mi plata mea, sau nu mi-o dați"*⁷¹, și celelalte. Alta este plata pe care Mi-o datorăți voi pentru că am vindecat orbi și schiopi, și alta primesc! În loc de mulțumire, necinste; în loc de închinăciune, ocară!

Vezi cum a văzut Scriptura mai dinainte lucrurile? *"Și au hotărât plata Mea, treizeci de arginți"*⁷². Cât de limpezi sunt cuvintele profetice! Cât de mare și de nespus, cunoștința Sfântului Duh! N-a spus zece, nici douăzeci de arginți, ci chiar treizeci, atât cât au și fost!

– Dar spune-mi, proorocule, unde se duc acești bani? Oare cel care i-a luat îi ține sau îi dă înapoi? Și după ce îi dă înapoi, unde ajung?

– *"Și am luat, spune proorocul, cei treizeci de arginți și i-am pus în casa Domnului în topitoare"*⁷³.

Compară acum profeția cu Evanghelia, care zice: *"Iuda, căindu-se, a aruncat arginții în templu și a plecat"*⁷⁴.

11. Totuși aici trebuie lămurită aparenta contradicție dintre textul profeției și cel al Evangheliei. Cei care resping pe profeți spun că proorocul zice: *"Și i-am pus în casa Domnului în topitoare"*⁷⁵; iar Evanghelia spune: *"Și i-a dat pe*

69. Ps. 108, 1–2.

70. Ps. 58, 7.

71. Zaharia 11, 12.

72. Zaharia 11, 12.

73. Zaharia 11, 13.

74. Matei 27, 3, 5.

75. Zaharia 11, 13.

*Țarina Olarului*⁷⁶. Ascultă în ce chip amândouă textele spun adevărul.

Așa-zișii evlavioși iudei, arhieriei de pe vremea aceea, când au văzut pe Iuda că s-a căit și a spus: *'Am păcătuit vânzând sânge nevinovat'*⁷⁷, i-au răspuns: *'Ce ne privește pe noi? Tu vei vedea!'*⁷⁸.

Oare nu vă privește deloc pe voi, cei care L-ați răstignit pe Hristos? Iuda, care a primit plata uciderii și a dat-o înapoi, va vedea, iar voi, ucigașii, nu veți vedea?

Apoi arhieriei și-au zis între ei: *'Nu se cade să-i punem în vistieria templului, pentru că sunt preț de sânge'*⁷⁹.

Cu gura voastră v-ați rostit osânda. Dacă plata este ticăloasă, ticăloasă este și fapta voastră. Și tu, Iuda, dacă ai împlinit o faptă de dreptate prin răstignirea lui Hristos, pentru ce nu primești plata?

Totuși ceea ce trebuie să lămurim este următorul fapt: nu este nici o contradicție între cuvintele Evangheliei: *"Țarina Olarului"*, și cele ale profetului: *"topitoare"*. Topitoare au nu numai cei care topesc aurul și nici numai cei care topesc arama, ci au topitorii și olarii. În adevăr olarii, după ce despart părțile fine, grase și folositoare de pământ, de pietricele și după ce dau la o parte materiile nefolositoare, topesc lutul cu apă, spre a lucra cu ușurință cele ce voiesc să fabrice. Dacă lucrul stă așa, pentru ce te minunezi când Evanghelia vorbește despre *"Țarina Olarului"*? Profetul și-a rostit enigmatic profeția sa, de vreme ce în multe locuri profețiile sunt enigmatice.

12. L-au legat pe Iisus și L-au dus în curtea arhierelui⁸⁰.

Vrei să cunoști și să știi că și acest fapt este scris în profeți? Isaia spune: *"Vai de sufletul lor! S-au sfătuit rău im-*

76. Matei 27, 10.

77. Matei 27, 4.

78. Matei 27, 4.

79. Matei 27, 6.

80. Luca 27, 54.

*potriva lor înșiși, zicând: Să legăm pe cel drept pentru că ne este supărător!*⁸¹. Bine a spus profetul: "*Vai de sufletul lor!*". Să vedem. Isaia a fost tăiat cu fierăstrăul; totuși, după această faptă poporul iudeu a fost vindecat. Ieremia a fost aruncat într-o groapă plină de murdărie⁸², totuși rana iudeilor a fost tămăduită. Rana a fost mai mică, pentru că a fost făcută unui om. Dar când iudeii n-au păcătuit față de un om, ci față de Dumnezeu întrupat, atunci bine a spus profetul: "*Vai de sufletul lor!*".

"Să legăm pe cel drept".

Cineva poate va întreba:

– Oare n-ar fi putut să Se dezlege pe Sine El, Care a dezlegat din legăturile morții pe Lazăr, mort de patru zile⁸³, și a dezlegat pe Petru din lanțurile de fier ale temniței⁸⁴?

– Da, îngerii erau alături de El, gata să-l spună: "*Să rupem lanțurile lor*⁸⁵, totuși au păstrat tăcerea, pentru că Stăpânul voia să sufere patimile.

A fost dus apoi Domnul în sinedriu înaintea bătrânilor⁸⁶.

Și pentru acest fapt ai mărturie scripturistică: "*Însuși Domnul va veni la judecată cu bătrânii poporului și cu conducătorii lui*⁸⁷.

13. Când întrebând, arhiereul a auzit adevărul, s-a mâniat⁸⁸, iar sluga cea rea a celor răi L-a palmuit⁸⁹. Fața care a strălucit ca soarele⁹⁰ a suferit să fie palmuită de mâini

81. Isaia 3, 9–10.

82. Ieremia 38, 6.

83. Ioan 11, 14–15.

84. Fapte 12, 7.

85. Ps. 2, 2.

86. Matei 26, 57.

87. Isaia 3, 13.

88. Matei 26, 65.

89. Ioan 18, 22.

90. Matei 17, 2.

nelegiuite. Alții apropiindu-se de El, L-au scuipat în față⁹¹ pe El, Care cu scuipat a tămăduit orbul din naștere⁹².

"Acestea răsplățiți Domnului? Acest popor este nebun și neînțelept"⁹³. Profetul minunându-se zice: "Doamne, cine a crezut celor spuse de noi?"⁹⁴. Într-adevăr, este lucru de necrezut ca Dumnezeu, Fiul lui Dumnezeu și brațul Domnului, să sufere acestea. Dar pentru ca să nu li se pară lucru de necrezut celor ce aveau să se mântuiască, Duhul cel Sfânt scrie mai dinainte, din partea lui Hristos – căci Cel care a vorbit acestea a venit mai pe urmă pe pământ –, spunând: "Spatele Meu l-am dat spre bătați cu biciul"⁹⁵ – căci Pilat înainte de a-L răstigni a pus să-L biciuiască⁹⁶ –, "și obrații Mei spre palmuri, iar fața nu Mi-am întors-o de la rușinea scuipărilor"⁹⁷. Aproape că a spus: "Am știut mai dinainte că au să Mă lovească; de aceea nu Mi-am întors fața. Cum aveam să întăresc oare pe ucenicii Mei ca să moară pentru adevăr, dacă Eu M-aș fi temut de moarte? Eu am spus: *Cel care-și iubește sufletul lui, îl va pierde*⁹⁸. Dacă Mi-aș fi iubit viața și n-aș fi făcut cele ce învățam, ce fel de învățător aș fi fost?". Prin urmare El, Care era Dumnezeu, a îngăduit să sufere El mai întâi acestea de la oameni, pentru ca apoi noi, oamenii, să nu ne rușinăm când suferim de la semenii pentru El unele ca acestea.

Vezi deci că profeții au scris mai dinainte lămurit despre patimile Domnului! Dar, după cum am spus mai sus, vom lăsa la o parte multe dintre mărturiile Scripturilor din pricina scurtimii timpului. Căci dacă ar cerceta cineva cu

91. Matei 27, 30.

92. Ioan 9, 6.

93. Deut. 32, 6.

94. Isaia 53, 1.

95. Isaia 50,7.

96. Marcu 15, 15.

97. Isaia 50, 7.

98. Ioan 12, 25.

de-amănuntul Scripturile, ar vedea că nu rămâne nici una dintre faptele lui Hristos fără mărturie.

14. Iisus a fost dus legat de la Caiafa la Pilat⁹⁹. Este scris oare acest fapt?

*"Și iegându-L L-au dus ca dar împăratului din Iareb"*¹⁰⁰.

Totuși unul dintre ascultătorii cu mintea ascuțită ar obiecta:

– Pilat n-a fost împărat! (ca să lăsăm la o parte alte multe întrebări privitoare la acest fapt). – În ce chip deci *"legându-L, L-au dus ca dar împăratului"*?

– Ascultă însă ce-i scris în Evanghelie! *"Pilat, când a auzit că este din Galileea, L-a trimis la Irod"*¹⁰¹. Irod pe vremea aceea era împărat și se găsea în Ierusalim. Observă cât de exacte sunt cuvintele profetului. Profetul spune că L-a trimis *"ca dar"*. Evanghelia spune: *"Și s-au împrietenit în acea zi Pilat și Irod unul cu altul, căci mai înainte erau învrăjbiți"*¹⁰². Se cuvenea în adevăr ca Acela care avea să împace pământul cu cerul¹⁰³, să împace mai întâi pe judecătorii Săi. Era acolo Însuși Domnul, *"Cel care împacă inimile conducătorilor pământului"*¹⁰⁴. Cuvintele profeților sunt deci exacte, iar mărturia, adevărată.

15. Minunează-te de Domnul care este judecat. A îngăduit să fie dus și purtat de ostași. Pilat stătea pe scaun și-L judeca¹⁰⁵, iar Cel care șade de-a dreapta Tatălui¹⁰⁶ sta în picioare și era judecat¹⁰⁷. Poporul izbăvit de Dânsul din pământul Egiptului, și de multe ori din alte părți, striga îm-

99. Matei 27, 2.

100. Osea 10, 6.

101. Luca 23, 6–7.

102. Luca 23, 12.

103. Col. 1, 20.

104. Iov 12, 24.

105. Matei 27, 19.

106. Ps. 109, 1.

107. Matei 27, 11.

potriva Lui: *"Ia-L, ia-L, răstignește-L!"*¹⁰⁸. Pentru ce, iudeilor? Că a tămăduit pe orbii voștri? Pentru că a făcut pe ologii voștri să meargă? Pentru ce v-a făcut atâtea binefaceri?

Copleșit de uimire, profetul a spus despre El: *"Împotriva cui ați deschis gura voastră și împotriva cui ați dat frâu liber limbii voastre?"*¹⁰⁹. Domnul însuși spune în profeți: *"Moștenirea Mea a ajuns pentru Mine ca leul din pădure; glasul său și l-a ridicat împotriva Mea; pentru aceasta am urât-o"*¹¹⁰. Nu i-am lepădat Eu, ci ei M-au lepădat pe Mine. Pentru aceea și spun: *"Am părăsit casa Mea"*¹¹¹.

16. Iisus era judecat, și tăcea¹¹². Pilat se mira pentru El și l-a spus: *"Nu auzi ce mărturisesc aceștia împotriva Ta?"*¹¹³. A spus aceste cuvinte nu pentru că știa pe cine judecă, ci pentru că s-a temut din pricina visului vestit de femeia lui¹¹⁴.

Iisus însă tăcea.

Psalmistul spune: *"Și m-am făcut ca un om ce nu aude și nu are în gura lui muștrări"*¹¹⁵. Și iarăși: *"Și ca un surd nu auzeam și ca un mut ce nu-și deschide gura lui"*¹¹⁶. Despre tăcerea lui Iisus, dacă-ți amintești, ai auzit și mai înainte.

17. Ostașii care-L înconjurau își băteau joc de El¹¹⁷. Domnul ajunge de râsul lor; Stăpânul este batjocorit!

*"M-au văzut și au clătinat capetele lor"*¹¹⁸.

Ceea ce fac ostașii cu Iisus este simbolul unei demni-tăți împărătești. Își bat joc de El, dar ingenunchează înaintea Lui¹¹⁹. Mai înainte de a-L răstigni, ostașii Îl îmbracă în

108. Ioan 19, 15.

109. Isaia 57, 4.

110. Ieremia 12, 8.

111. Ieremia 12, 7.

112. Matei 27, 14.

113. Matei 27, 14; 26, 62.

114. Matei 27, 19.

115. Ps. 37, 14.

116. Ps. 37, 13.

117. Matei 27, 27-29.

118. Ps. 108, 24.

119. Matei 27, 29.

porfiră¹²⁰ și îi pun pe cap cunună¹²¹. Ce importanță are dacă este cunună de spini? Orice împărat este proclamat de ostași. Trebuia ca și Iisus să fie încununat în chip simbolic de ostași. Pentru aceasta Scriptura spune în Cântarea cântărilor: *"Ieșiți și vedeți, fiicele Ierusalimului, pe împăratul Solomon încoronat cu cununa cu care l-a încununat mama lui"*¹²². Și cununa era o taină: este dezlegarea păcatelor și nimicirea sentinței de condamnare.

18. Adam a primit această osândă: *"Blestemat să fie pământul în toate lucrurile tale; spini și ciulni îți va răsări!"*¹²³. Pentru aceea primește Iisus cunună de spini, ca să ni-micească osânda. Și de aceea a fost îngropat în pământ, pentru ca pământul blestemat să primească binecuvântarea în locul blestemului. După ce strămoșii noștri au păcătuit, s-au acoperit cu frunze de smochin. De aceea și Iisus a pus, ca sfârșit al minunilor, smochinul. Când avea să meargă spre patimă, a blestemat smochinul. N-a blestemat toți smochinii, ci numai pe acela, din pricina simbolului ce-l cuprindea. Când Iisus a spus: *"Nimeni să nu mai mănânce vreodată roadă din tine"*¹²⁴, s-a dezlegat blestemul. Pentru că atunci strămoșii noștri s-au acoperit cu frunzele de smochin, Iisus a venit la smochin în timpul în care nu avea fructe. Cine oare nu știe că în timpul iernii smochinul nu rodește, ci-i acoperit numai cu frunze? Oare Iisus nu știa ce știau toți? Totuși, cu toate că știa, a venit la smochin să caute fructe. Știa negreșit că n-are să găsească fructe, totuși l-a blestemat, voind să arate că blestemul, simbolic, se referă numai la frunze.

19. Și pentru că a venit vorba despre cele din paradis, în adevăr m-am minunat de adevărul simbolurilor.

120. Ioan 19, 2.

121. Matei 27, 29.

122. Cânt. 3, 11.

123. Fac. 3, 17, 18.

124. Marcu 11, 14.

În grădina raiului s-a întâmplat căderea, și în grădină s-a întâmplat mântuirea. De la lemnul pomului cunoștinței binelui și răului a pornit păcatul, și până la lemnul crucii a dăinuit. La amiază, pe când mergea prin rai Domnul, Adam și Eva s-au ascuns¹²⁵; tot la amiază tâlharul este dus în rai de Domnul¹²⁶.

Poate că îmi va spune cineva:

– Sunt niște născociri de-ale tale cele ce-mi spui. Arată-mi din profeți lemnul crucii! Nu mă convingi dacă nu-mi aduci mărturie profetică.

– Ascultă deci mărturia profetului Ieremia și încredințează-te!

"Eu eram ca un miel fără răutate dus spre junghiere. Și nu știam eu asta?"¹²⁷.

Cuvintele acestea trebuie să le citești sub formă de întrebare, așa cum le-am rostit eu. Oare nu știa aceasta Cel care a spus: *"Știți că după două zile sunt Paștele, și Fiul Omului se dă spre a fi răstgnit"*¹²⁸?

"Eu eram ca un miel fără de răutate dus spre junghiere. Și nu știam eu asta?".

Ce fel de miel? Să ne tâlcuiască cuvântul Ioan Botezătorul! El spune: *"Iată Mielul lui Dumnezeu, Care ridică păcatul lumii!"*¹²⁹.

*"Au gândit gând viclean asupra mea zicând..."*¹³⁰.

Cel care cunoaște gândurile nu știa oare ce avea să se întâmple?

– Și ce spuneau?

– *"Veniți și să-i punem lemn otrăvit în pâinea lui"*¹³¹.

125. Fac. 3, 8.

126. Luca 13, 43.

127. Ieremia 11, 19.

128. Matei 26, 2.

129. Ioan 1, 29.

130. Ieremia 11, 19.

131. Ieremia 11, 19.

Iar dacă te va învrednici Domnul, vei cunoaște în zilele ce vin că, după Evanghelie, prin pâine era închipuit trupul Lui.

"Veniți, așadar, să punem lemn otrăvit în pâinea Lui și să nimicim viața Lui de pe pământul celor vii!"¹³².

Viața nu se nimicește! Pentru ce vă obosiți în zadar?

"Și numele Lui să nu se mai pomenească!"¹³³.

Zadarnic este sfatul lor! Căci numele Lui rămâne în Biserică înaintea soarelui¹³⁴.

Că era viață ceea ce a fost atârnat pe lemn, o spune Moise plângând: *"Și va fi viața ta atârnată înaintea ochilor tăi și te vei teme ziua și noaptea și nu vei crede în viața ta!"¹³⁵.* Amintește-ți și de textul citit cu puțin mai înainte: *"Doamne, cine a crezut în cele spuse de noi?"¹³⁶.*

20. Când Moise a răstignit șarpele, a preînchipuit crucea pentru ca cel mușcat de șarpele cel viu uitându-se la șarpele cel de aramă, să se mântuie prin credință¹³⁷. Apoi, dacă un șarpe de aramă răstignit mântuie, oare nu mântuie Fiul întrupat al lui Dumnezeu când este răstignit? Totdeauna viața a venit prin lemn. Pe vremea lui Noe, printr-o corabie de lemn s-a dat viața¹³⁸, iar pe timpul lui Moise, marea s-a dat în lături rușinată din fața celui care a lovit-o, când a văzut toiagul, preînchipuirea crucii¹³⁹. Apoi, dacă toiagul lui Moise avea putere, oare este neputincioasă crucea Mântuitorului? Pentru ca să nu lungesc cuvântarea mea, las la o parte multe din simbolurile crucii. Pe vremea lui Moise lemnul a îndulcit apa¹⁴⁰, iar din coasta lui Iisus a curs pe lemnul crucii apă¹⁴¹.

132. Ieremia 11, 19.

133. Ieremia 11, 19.

134. Ps. 71, 17.

135. Deut. 28, 66.

136. Isaia 53, 1.

137. Num. 21, 9.

138. Fac. 7, 23.

139. Ieș. 14, 16-21.

140. Ieș. 15, 25.

141. Ioan 19, 34.

21. Pe timpul lui Moise, începutul minunilor s-a făcut prin sânge și apă. Tot sângele și apa sunt sfârșitul tuturor minunilor lui Iisus. La început, Moise a prefăcut râul în sânge¹⁴², iar la sfârșit, Iisus a scos din coastă apă și sânge¹⁴³. Poate că aceasta s-a întâmplat din pricina celor două glasuri, al celui care-L judeca și ale celor care au strigat împotriva Lui; sau: din pricina credincioșilor, și a necredincioșilor. Pilat spunea: *"Nevinovat sunt" și și-a spălat mâinile cu apă*¹⁴⁴; iar cei care strigau împotriva Lui ziceau: *"Sângele Lui asupra noastră"*¹⁴⁵. Așadar, a ieșit din coastă și apă, și sânge. Poate că apa a ieșit pentru cel care L-a judecat, iar sângele, pentru cei care au strigat împotriva Lui. Dar acest fapt iarăși se poate înțelege și altfel: sângele era pentru iudei, iar apa, pentru creștini. Pentru iudei, deoarece au strigat împotriva Lui, le-a venit osânda din pricina sângelui; pentru tine însă, care acum crezi, îți vine mântuirea prin apă. Nimic nu s-a făcut la întâmplare. Părinții noștri, tâlcuitorii Sfintei Scripturi, au dat și altă explicație acestui fapt: după învățătura evanghelică, puterea mântuitorului botez este îndoită: una care se dă prin apă celor care au să se lumineze, iar a doua, care se dă sfinților mucenici, în timpul persecuțiilor, prin propriul lor sânge. Pentru aceasta a ieșit din mântuitoarea coastă sânge și apă, pentru ca să întărească harul mărturisirii făcute pentru Hristos atât la botez, cât și în timpul muceniei. Împungerea coastei lui Iisus s-a făcut și din altă pricină. Femeia plâsmuită din coastă a ajuns începătoarea păcatului. Când însă a venit Iisus ca să dăruiască iertare atât bărbaților, cât și femeilor, I s-a împuns coasta, din pricina femeii, ca să fie dezlegat păcatul.

22. Iar dacă cineva va căuta, va găsi și alte pricini; dar sunt de ajuns și cele spuse, pentru că timpul este scurt și

142. Ieș. 7, 20.

143. Ioan 19, 34.

144. Matei 27, 24.

145. Matei 27, 25.

pentru ca să nu se sature auzul ascultătorilor, cu toate că cei care aud învățăturile despre Stăpânul încununat, și mai cu seamă pe această sfântă Golgotă, nu pot să obosească niciodată. Alții doar aud de această sfântă Golgotă; noi însă o și vedem, o și pipăim. Nimeni să nu obosească! la pentru cruce armele împotriva vrăjmașilor! Pune credința în cruce ca semn al biruinței contra celor care se împotrivesc spuselor tale! Când vrei să discuți cu necredincioșii despre crucea lui Hristos, fă-ți mai întâi cu mâna semnul crucii lui Hristos, și tace cel care ți se împotrivește! Nu te rușina de a mărturisi crucea! Îngerii se laudă când spun: *"Știm pe cine căutați: pe Iisus cel răstignit"*¹⁴⁶! Nu puteai, o, îngere, să spui: *"Știu pe cine căutați: pe Stăpânul meu?"* Cu toate acestea, îngerul spune cu îndrăzneală: *"Eu știu că voi Îl căutați pe Cel răstignit"*. Și pe bună dreptate, căci crucea nu este necinste, ci cunună.

23. Să ne întoarcem deci la dovezile aduse de profeți.

Domnul a fost răstignit; ai primit mărturiile! Ai în față locul Golgotei. Scoate strigare de laudă, pentru că te găsești lângă El. Caută să nu-L tăgăduiești cumva în vreme de persecuție. Nu te lauda cu crucea numai în timp de pace, ci aceeași credință să ai și în vreme de prigoană. Să nu fii în timp de pace prieten al lui Iisus, iar în timp de război, dușman! Acum primești iertarea păcatelor tale și harurile darului duhovnicesc ale Împăratului. Când va veni războiul, luptă cu bărbăție pentru Împăratul tău! Iisus cel fără de păcat a fost răstignit pentru tine, și tu să nu te răstignești pentru Cel care S-a răstignit pentru tine? Prin răstignirea ta nu-l faci nici un dar lui Iisus, deoarece tu ești cel care ai primit mai înainte harul, ci reîntorci harul primit, plătind datoria Celui care S-a răstignit pentru tine pe Golgota.

Cuvântul Golgota se tălmăcește: locul căpățanei¹⁴⁷. Cine sunt oare cei care au numit în chip profetic acest loc

146. Matei 28, 5.

147. Ioan 19, 17.

al Golgotei, în care Hristos, adevăratul cap, a suferit crucea? Apostolul spune: *"El este icoana Dumnezeului nevăzut"*¹⁴⁸; iar mai jos puțin: *"Și El este capul trupului Bisericii"*¹⁴⁹; și iarăși: *"Hristos este capul oricărui bărbat"*¹⁵⁰; și iarăși: *"El este capul oricărei începătorii și stăpânii"*¹⁵¹. Capul a pățimit în Locul Căpățânii. Cât este de mare numirea profetică! Aproape că și numele Golgotei îți amintește de Iisus, spunându-ți: "Nu socoti pe Cel răstignit un simplu om! *El este capul oricărei începătorii și stăpânii!* Cel răstignit este capul oricărei stăpânii, iar cap al Său este Tatăl: *"Hristos este capul bărbatului, iar Dumnezeu este capul lui Hristos"*¹⁵².

24. Așadar, Hristos a fost răstignit pentru noi. A fost judecat noaptea; era frig¹⁵³, și de aceea era alături jăratec. A fost răstignit în ceasul al treilea¹⁵⁴. Întineric s-a făcut din ceasul a șaselea până la al nouălea ceas¹⁵⁵; de la ceasul al nouălea a fost iarăși lumină.

Au fost oare scrise de profeți și aceste fapte? Să căutăm!

Profetul Zaharia spune: *"Și se va întâmpla că în ziua aceea nu va fi lumină; și va fi o zi întreagă frig și ger"*¹⁵⁶ – frigul din pricina căruia se încălzea Petru¹⁵⁷ –, *"și ziua aceea va fi cunoscută Domnului"*¹⁵⁸. Pentru ce asta? Oare Domnul nu cunoaște celelalte zile? Sunt multe zile, dar *"aceasta este ziua"* răbdării Domnului, *"pe care a făcut-o Domnul"*¹⁵⁹.

148. Col. 1, 15.

149. Col. 1, 18.

150. I Cor. 11, 3.

151. Col. 2, 10.

152. I Cor. 11, 3.

153. Ioan 18, 18.

154. Marcu 15, 25.

155. Matei 27, 45.

156. Zaharia 14, 6.

157. Ioan 18, 18.

158. Zaharia 14, 7.

159. Ps. 117, 28.

*"Și ziua aceea va fi cunoscută Domnului, și nu va fi nici zi, nici noapte"*¹⁶⁰.

Ce taină cuprind cuvintele profetului? Ziua aceea nu va fi nici zi, nici noapte. Ce zi am putea s-o numim așa? Evanghelia, care ne poveștește faptul, ne dezleagă taina. *"Nu era zi"*, căci soarele, la fel ca și noaptea, n-a luminat de la răsărit până la apus și s-a făcut întuneric în mijlocul zilei de la ceasul al șaselea până la al nouălea¹⁶¹. Deci întunericul a fost la mijloc; iar Dumnezeu a numit întunericul noapte¹⁶². Pentru aceasta *"nu era nici zi, nici noapte"*, căci n-a fost toată ziua lumină, ca să o numească zi, și nici n-a fost toată ziua întuneric, ca să o numească noapte, ci după ceasul al nouălea soarele a luminat. Și acest fapt îl spune mai dinainte profetul. După ce a spus: *"și nu va fi nici zi, nici noapte"*, a adăugat: *"și către seară va fi lumină"*¹⁶³. Vezi cât de exacte sunt mărturiile profeților? Vezi cât de adevărate sunt cele scrise mai înainte?

25. Totuși tu cauți să știi exact la ce oră s-a întunecat soarele. Oare în ceasul al cincilea sau al zecelea?

– Spune-le, proorocule, iudeilor neascultători precis ceasul când se va întuneca soarele!

– *"Se va întâmpla, spune profetul Amos, în ziua aceea, zice Domnul Dumnezeu, că soarele va apune la amiază" – într-adevăr, întuneric s-a făcut din ceasul al șaselea – "și se va întuneca lumina ziua pe pământ"*¹⁶⁴.

– Spune, proorocule, când are să fie timpul acela și ziua aceea?

– *"Și voi preface sărbătorile voastre în jale"*¹⁶⁵.

160. Zaharia 14, 7.

161. Matei 27, 45.

162. Fac. 1, 5.

163. Zaharia 14, 7.

164. Amos 8, 9.

165. Amos 8, 10.

Când s-a săvârșit răstignirea Domnului era timpul azimelor, era sărbătoarea Paștilor¹⁶⁶.

Profetul adaugă:

– *„Și-l voi pune pe el ca plânsul celui iubit, și pe cei împreună cu el ca zi de durere”*¹⁶⁷.

În adevăr, în ziua și în sărbătoarea azimelor, femeile lor se loveau și plângeau¹⁶⁸, iar apostolii, ascunzându-se, jeleau. Cu adevărat minunat lucru este ceea ce s-a profetit!

26. Dar va spune cineva:

– Dă-mi și alt semn! Ce alt semn precis mai este cu privire la patima Domnului?

– Înainte de a fi răstignit, Iisus era îmbrăcat cu o singură cămașă și cu o haină pe deasupra. Soldații au împărțit haina de deasupra, rupând-o în patru părți. Camașa însă n-au rupt-o, căci dacă ar fi rupt-o nu le-ar mai fi folosit la nimic. Soldații o trag la sorți. Astfel, pe una o împart, iar pe cealaltă o trag la sorți¹⁶⁹.

Este scris oare acest lucru? Psalții sânguitori ai Bisericii, care imită oștile îngerești și laudă întotdeauna pe Dumnezeu, o știu. Ei sunt învredniciți să facă aducere aminte de această Golgotă și să zică: *„Împărțit-au hainele Mele loruși și pentru cămașa Mea au aruncat sorți”*¹⁷⁰.

27. Iarăși, când Domnul a fost judecat de Pilat, a purtat o haină roșie, căci L-au îmbrăcat acolo cu hlamidă roșie¹⁷¹.

S-a scris oare și acest fapt?

Isaia spune: *„Cine este Cel care a venit din Edom? Roșeala hainelor Lui din Bosor”*¹⁷². – Cine este Cel care poartă haine roșii spre a fi necinstit? Căci această tălmăcire are

166. Matei 27, 2; Marcu 14, 1.

167. Amos 8, 10.

168. Luca 23, 27.

169. Ioan 19, 23–24.

170. Ps. 21, 18.

171. Matei 27, 28.

172. Isaia 63, 1.

cuvântul Bosor în limba ebraică. – *"Pentru ce sunt hainele Tale roșii și veșmintele Tale ca ale unuia ce calcă în teasc?"*¹⁷³. Iar profetul răspunde și zice: *"Toată ziua Mi-am întins mâinile Mele către poporul cel neascultător și împotriva grăitor"*¹⁷⁴.

28. Și-a întins mâinile pe cruce ca să cuprindă marginile lumii. Acest loc al Golgotei este mijlocul lumii. Nu sunt ale mele cuvintele acestea, ci profetul le spune: *"Ai făcut mântulre în mijlocul pământului"*¹⁷⁵. Și-a întins mâinile Sale omenești Cel care a întărit cerul cu mâinile Sale cele spirituale¹⁷⁶. Mâinile Sale au fost pironite cu cuie, pentru ca, fiind pironită pe lemn omenitatea Sa, care purta păcatele oamenilor, să înviem noi întru dreptate; o dată ce a murit omenitatea, a murit împreună cu ea și păcatul. Căci printr-un om a venit moartea, și printr-un Om viața¹⁷⁷, printr-un Om, prin Mântuitorul, Care a murit de bunăvoie. Adu-ți aminte de cele spuse de El: *"Putere am să-Mi pun sufletul Meu și putere am iarăși să-l iau"*¹⁷⁸.

29. Iisus a suferit aceste patimi pentru că a venit să mântuie pe toți. Poporul însă l-a dat o rea răsplată.

Iisus, Care le-a scos apă din piatră tare¹⁷⁹, spune: *"Mi-e sete"*¹⁸⁰. A cerut roduri de la via sădită de El¹⁸¹. Ce face via? Via, care prin natura ei este din părinți sfinți, dar prin voință este din Sodoma – căci spune Scriptura: *"Via lor din Sodoma și coardele lor din Gomora"*¹⁸² –, dă Domnului însetat oțet îmbibat într-un burete pus în trestie.

173. Isaia 63, 2.

174. Isaia 65, 2.

175. Ps. 73, 13.

176. Ps. 33, 6.

177. Rom. 5, 12, 17; I Cor. 15, 21.

178. Ioan 10, 18.

179. Ieș. 17, 1–6.

180. Ioan 19, 28.

181. Ieremia 2, 21; Isaia 5, 2.

182. Deut. 32, 32.

*"Și Mi-au dat spre mâncare fiere și când eram însetat M-au adăpat cu oțet"*¹⁸³.

Vezi cât de limpede au vorbit mai dinainte profeții?

Ce fel de fiere I-au dat Lui? *"I-au dat, spune Evanghelia, vin amestecat cu smirnă"*¹⁸⁴. Smirna este foarte amară și ca fierea la gust. Așa răsplățiți Domnului¹⁸⁵? Aceste daruri îți aduci, vie, Stăpânului? Pe bună dreptate Isaia vă plânge mai dinainte, zicând: *"Iubitul meu avea o vie pe un deal, într-un loc gras"*¹⁸⁶. Și pentru ca să nu spun tot textul, citez numai: *"Am așteptat ca să facă struguri"* – am însetat și am așteptat să-Mi dea vin –, *"iar ea a făcut spini"*¹⁸⁷. Vezi cum nu pe care o port în jurul capului Meu! Ce hotărâre voi lua deci? *"Voi porunci norilor să nu mai verse asupra ei ploaie"*¹⁸⁸.

Într-adevăr, au fost luați de la iudei norii, adică profeții. În urmă, profeții sunt în Biserică, după cum spune Pavel: *"Doi sau trei profeți să vorbească, iar ceilalți să judece"*¹⁸⁹; și iarăși: *"Dumnezeu a pus în Biserică pe unii apostoli, iar pe alții, profeți"*¹⁹⁰. Profet a fost Ahav, cel care și-a legat picioarele și mâinile¹⁹¹.

30. Despe tâlharii care au fost răstigniți împreună cu Hristos¹⁹² se spune: *"cu cei fără de lege s-a socotit"*¹⁹³. Înainte de răstignire erau doi oameni fără de lege; mai pe urmă însă n-a mai fost decât unul singur. Acesta a rămas până la sfârșit fără de lege, neînduplecat spre mântuire; cu toate că

183. Ps. 68, 25.

184. Marcu 15, 23.

185. Deut. 32, 6.

186. Isaia 5, 1.

187. Isaia 5, 2.

188. Isaia 5, 6.

189. I Cor. 14, 29.

190. Efes. 4, 11.

191. Fapte 21, 10-11.

192. Luca 23, 32-33.

193. Isaia 53, 12.

măinile îi erau pironite, totuși Îl rănea pe Domnul cu limba, hulindu-L. Iudeii care treceau pe acolo clătinau din cap și batjocoreau pe Cel răstignit, ca să se plinească ceea ce este scris: *"M-au văzut și clătinau din capetele lor"*¹⁹⁴. Și acest răufăcător Îl hulea împreună cu ei¹⁹⁵. Celălalt însă muștra pe hulitor¹⁹⁶. Și a fost pentru el sfârșitul vieții sale începutul îndreptării; moartea, început al mântuirii. După ce l-a ținut de rău pe acela, spune: *"Adu-Ți aminte, Doamne! Ție îți spun! Lasă-l pe acesta, căci i s-au orbit ochii minții! De mine adu-ți aminte! Nu spun: Adu-ți aminte de faptele mele. De ele mă tem. Orice om are dragoste de tovarășul său de călătorie. Sunt tovarăș împreună cu Tine spre moarte. Adu-Ți aminte de tovarășul Tău de drum. Nu-Ți spun: Adu-Ți aminte de mine acum, ci când vei veni întru Împărăția Ta"*¹⁹⁷.

31. Ce putere te-a luminat, tâlharule? Cine te-a învățat să te închini Celui disprețuit și răstignit împreună cu tine?

O, luminează veșnică, care luminează pe cei întunecați! Pentru aceasta pe bună dreptate a auzit tâlharul:

*"Îndrăznește! Nu pentru că faptele tale-s vrednice să îndrăznești, ci pentru că Împăratul care dăruiește iertare este de față. Cererea trebuie făcută mult timp; dar harul se dă foarte repede. Amin zic ție, astăzi vei fi cu Mine în rai"*¹⁹⁸, pentru că astăzi ai auzit glasul Meu, și nu ți-ai învățat inima¹⁹⁹. Foarte repede am dat sentința împotriva lui Adam; foarte repede îți dăruiesc ție raiul. Aceluia i-am spus: *"În ziua în care veți mânca, cu moarte veți muri"*²⁰⁰. Dar tu astăzi ai ascultat cu credință, și astăzi te mântuiești. Adam prin lemnul pomului cunoștinței binelui și răului a căzut, iar tu prin

194. Ps. 108, 24; Matei 27, 30.

195. Luca 23, 30.

196. Luca 23, 40-41.

197. Luca 23, 42.

198. Luca 23, 43.

199. Ps. 94, 8.

200. Fac. 2, 17.

lemnul crucii intri în rai. Nu te teme de șarpe! Nu te mai scoate din rai! A căzut din ceruri²⁰¹. Nu-ți spun: Astăzi te vei duce, ci: *Astăzi vei fi cu Mine!* Îndrăznește! N-ai să fii scos afară! Nu te teme de sabia cea de foc²⁰²! Ea Îl cunoaște pe Stăpân!".

Ce mare și de nespus har! Avraam cel credincios²⁰³ n-a intrat încă în rai, și tâlharul intră! Moise și profeții n-au intrat încă în rai, și tâlharul cel nelegiuit intră! Înainte de tine s-a minunat și Pavel, când a spus: *"Unde s-a înmulțit păcatul, acolo a prisosit harul"*²⁰⁴. Cei care au suportat arșița n-au intrat încă²⁰⁵, iar acela care a venit în ceasul al unsprezecelea a intrat. Nimeni să nu murmure împotriva Stăpânului casei, pentru că spune: *"Prietenule, nu te nedreptățesc! Nu am putere să fac cu ale Mele ce voiesc?"*²⁰⁶.

Tâlharul voiește să facă fapte bune, dar moartea i-a luat-o înainte. N-aștept numaidecât fapta lui, ci i-am primit credința. Am venit Eu, Cel care duc la păscut între crini, am venit să duc la păscut în grădină²⁰⁷. Am găsit o oaie pierdută și o iau pe umerii Mei²⁰⁸. Tâlharul crede, pentru că a spus el însuși: *"Rătăcit-am ca o oaie pierdută"*²⁰⁹! *Adu-ți aminte de mine, Doamne, când vei veni întru Împărăția Ta!*²¹⁰.

32. "Despre această grădină a Golgotei – căci era o grădină locul în care a fost răstignit²¹¹ – am vorbit mai dinainte miresei Mele în Cântarea cântărilor și i-am spus: *Am intrat în grădina Mea, sora Mea, mireasă!*"²¹².

201. Luca 10, 18.

202. Fac. 3, 24.

203. Gal. 3, 9.

204. Rom. 5, 20.

205. Matei 20, 12.

206. Matei 20, 13, 15.

207. Cânt. 6, 1-2.

208. Luca 15, 4-5.

209. Ps. 118, 176.

210. Luca 23, 42.

211. Ioan 19, 41.

212. Cânt. 5, 2.

- Și ce iei de acolo?
- *"Am cules smirna Mea"*²¹³.

În adevăr, Domnul a băut vin amestecat cu smirnă și oțet. După ce le-a luat pe acestea, a spus: *"Săvârșitu-s-a!"*²¹⁴. Taina s-a împlinit. S-au împlinit cele scrise. Păcatele s-au dezlegat. *"Când a venit Hristos, Arhiereul bunurilor viitoare, a intrat o dată pentru totdeauna în Sfânta Sfintelor, printr-un cort mai mare și mai desăvârșit, nefăcut de mână omească, adică nu al acestei zidiri; n-a intrat cu sânge de țapi și de viței, ci cu propriul Său sânge, și a gătit răscumpărare veșnică. Căci dacă sângele de tauri și de țapi și cenușa de junincă sfințește prin stropire pe cei întinați, spre curățirea trupului, cu cât mai mult sângele lui Hristos?"*²¹⁵. Și iarăși: *"Avem așadar, fraților, îndrăzneală ca să intrăm în Sfânta Sfintelor prin sângele lui Hristos, pe o cale nouă și vie, pe care ne-a deschis-o nouă prin catapeteasmă, adică prin trupul Său"*²¹⁶. Și pentru că trupul Lui, catapeteasma, a fost batjocorită, pentru aceea s-a rupt catapeteasma cea simbolică a templului, după cum este scris: *"Și iată catapeteasma templului s-a rupt în două de sus până jos"*²¹⁷. Nici o bucățică n-a mai rămas din ea. Pentru că Domnul a spus: *"Iată, vi se lasă casa voastră pustie"*²¹⁸, casa s-a dărâmat.

33. Mântuitorul a suferit toate aceste patimi ca să împace prin sângele crucii pe cele din ceruri cu cele de pe pământ²¹⁹. Din pricina păcatelor eram dușmanii lui Dumnezeu, și Dumnezeu a hotărât ca păcătosul să moară. Trebuia să se întâmple una din două: sau ca Dumnezeu, ca unul ce-Și îndeplinește spusele, să-i omoare pe toți, sau să anuleze hotărârea, ca unul ce este iubitor de oameni. Toți uită-te la înțelepciunea lui Dumnezeu! A menținut ca

213. Cânt. 5, 2.

214. Ioan 19, 30.

215. Evr. 9, 11-14.

216. Evr. 10, 19-20.

217. Matei 27, 51.

218. Matei 28, 38.

219. Col. 1, 20.

adevărată și hotărârea, și Și-a arătat lucrătoare și iubirea de oameni. În trupul Său răstignit pe lemnul crucii Hristos a luat păcatele, pentru ca prin moartea Lui noi să murim pentru păcate și să trăim pentru dreptate²²⁰. Nu era un om de rând Cel care a murit pentru noi. Nu era o oaie necuvântătoare. Nu era un simplu om. Nu era înger numai²²¹, ci Dumnezeu întrupat. Nu era atât de mare nelegiuirea păcătoșilor, pe cât de mare era dreptatea Celui care a murit pentru păcătoși. N-am păcătuit atât de mult, câte fapte de dreptate a săvârșit Cel care Și-a pus sufletul pentru noi, Care și l-a pus când a voit, și iarăși l-a luat când a voit²²². Și vrei să cunoști că nu Și-a pus viața cu sila și nici nu Și-a dat duhul fără voie? A strigat către Tatăl zicând: *"Tată, în mâinile Tale Îmi dau duhul Meu"*²²³. Îl dau ca să-l iau iarăși. *"Și acestea zicând, Și-a dat duhul"*²²⁴. Nu însă pentru multă vreme, căci îndată a înviat din morți.

34. Soarele s-a întunecat²²⁵ din pricina Soarelui dreptății²²⁶. Pietrele s-au despiciat²²⁷ din pricina Pietrei celei spirituale²²⁸. Mormintele s-au deschis și morții au înviat²²⁹ din pricina Celui între morți slobod²³⁰. A dat drumul celor legați, robi ai Lui, din groapa care nu are apă²³¹. Așadar, nu te rușina de Cel răstignit, ci îndrăznește și spune și tu: *"Acesta poartă păcatele noastre, pentru noi rabdă durere, și cu rana Lui noi ne-am vindecat"*²³². Să nu fim nerecunoscători față de Binefăcător. Și iarăși: *"Din pricina fărăde-*

220. I Petru 2, 24.

221. Isaia 63, 9.

222. Ioan 10, 18.

223. Luca 23, 46.

224. Matei 28, 50; Luca 23, 46.

225. Luca 23, 45.

226. Mal. 3, 2.

227. Matei 27, 51.

228. I Cor. 10, 4.

229. Matei 27, 52.

230. Ps. 87, 4.

231. Zaharia 9, 11.

232. Isaia 53, 4, 5.

legilor poporului Meu, a fost dus la moarte și voi da pe cei răi în locul îngropării Lui și pe cei bogați în locul morții Lui"²³³. Pentru aceasta zice Pavel lămurit: "Că Hristos a murit pentru păcatele noastre, după Scripturi, că a fost îngropat și a înviat a treia zi, după Scripturi"²³⁴.

35. Acum să căutăm să aflăm lămurit unde a fost îngropat. Este oare făcut de mâini omenești mormântul? Oare este ridicat deasupra pământului așa cum sunt mormintele împăraților? Oare mormântul Lui a fost făcut din pietre? Ce s-a pus deasupra mormântului? Spuneți-ne, profeților, arătați-ne limpede mormântul, unde este așezat și unde să-l căutăm!

Și profeții ne răspund:

*"Priviți la stânca pe care ați tăiat-o! Priviți și vedeți!"*²³⁵. În Evanghелиi este scris: *"În mormântul săpat în piatră"*²³⁶; *"care era săpat în piatră"*²³⁷. Ce se întâmplă apoi? Cum era ușa mormântului? O spune și pe aceasta un alt profet: *"Omorât-au în groapă viața Mea și au pus piatră peste Mine"*²³⁸. "Eu, *Piatra cea din capul unghiului*²³⁹, cea aleasă, cea scumpă, stau pentru puțină vreme înlăuntrul pietrei. Pentru iudei sunt *piatră de poticnire*²⁴⁰, iar pentru cei credincioși, piatră mântuitoare. S-a sădit așadar lemnul vieții în pământ, ca pământul cel blestemat să se bucure de binecuvântare și ca morții să fie sloboziți.

36. Deci, să nu ne rușinăm să mărturisim pe Cel răstignit. Pecetluiește-ți cu încredere fruntea cu semnul crucii, și fă cruce în tot ce faci: și când mănânci pâine și când bei din pahar; când pleci de-acasă și când vii; înainte de a te culca, în timpul somnului și când te trezești; când călăto-

233. Isaia 53, 8, 9.

234. I Cor. 15, 3-4.

235. Isaia 51, 1.

236. Luca 23, 53.

237. Marcu 15, 46.

238. Plâng. Ieremia 3, 53.

239. I Petru 2, 6; Isaia 28, 16.

240. I Petru 2, 8.

rești și când te odihnești. Mare talisman este crucea! Este dar pentru cei săraci, și lipsită de osteneală pentru cei bolnavi, pentru că harul este de la Dumnezeu. Crucea este semn pentru cei credincioși, și teamă pentru draci. Iisus a biruit pe draci prin cruce și i-a dat cu hotărâre pe față²⁴¹. Când dracii văd crucea, își aduc aminte de Cel răstignit. Se tem de Cel care a zdrobit capetele balaurului. Nu disprețui pecetea pentru că ți-a fost dată în dar! Dimpotrivă, pentru aceasta cinstește și mai mult pe Binefăcător!

37. Dacă vei discuta vreodată cu cineva și nu vei avea argumente pentru demonstrarea învățaturii tale, să-ți rămână nezdruncinată credința! Dar este mai bine să înveți bine doctrina creștină, ca să închizi gura iudeilor cu ajutorul profetilor, iar pe elini să-i combați cu propria lor mitologie. Aceștia se închină celor omorâți de trăsnet²⁴². Dar trăsnetul care vine din cer nu vine fără pricină. Dacă păgânii nu se rușinează să se închine celor urâți și trăsniți de Dumnezeu, ție să-ți fie rușine să te închini Fiului lui Dumnezeu, Cel iubit de Dumnezeu, Care S-a răstignit pentru tine? Mă rușinez să vorbesc de faptele așa-numiților dumnezei ai lor și le las din pricina timpului. Cei care le cunosc să le spună! Să li se închidă gura tuturor ereticilor! Dacă cineva va spune că răstignirea a fost aparentă, întoarce-i spatele. Urăște pe cei care spun că S-a răstignit în aparență. Dacă Iisus ar fi fost în aparență răstignit, de vreme ce mântuirea s-a făcut prin cruce, atunci și mântuirea este aparentă. Iar dacă crucea este o închipuire, atunci și învierea este tot închipuire. Și dacă Hristos n-a înviat, suntem încă în păcatele noastre²⁴³. Dacă crucea este închipuire, atunci și înălțarea este tot închipuire. Iar dacă înălțarea este o închipuire, atunci și a doua venire este tot o închipuire, și, prin urmare, toată învățătura noastră n-are nici o temelie.

241. Col. 2, 15.

242. Esculap a fost omorât de trăsnet.

243. I Cor. 15, 17.

38. Ia deci ca primă temelie nezdruincată crucea și clădește pe dânsa toate celelalte puncte de credință. Să nu tăgăduiești pe Cel răstignit! Dacă-L vei tăgădui, sunt mulți care să te combată! Cel dintâi care te va combate va fi Iuda vânzătorul. Vânzătorul știe că a fost osândit la moarte de arhieriei și bătrâni²⁴⁴. Mărturisesc cei treizeci de arginți²⁴⁵. Mărturisește Ghetsimani²⁴⁶, locul în care s-a făcut vânzarea. Nu mai vorbesc de Muntele Măslinilor, unde se rugau apostolii care au fost împreună cu Iisus noaptea²⁴⁷. Mărturisește luna care era în noaptea aceea. Mărturisesc ziua și soarele care s-au întunecat²⁴⁸, căci nu sufereau să vadă nelegiuirea uneltitorilor. Te va combate focul lângă care stătea Petru și se încălzea²⁴⁹. Dacă vei tăgădui crucea, te va aștepta focul cel veșnic. Îți spun aspre cuvinte, ca să nu cunoști chinurile cele aspre. Adu-ți aminte de cei care au tăbărat în grădina Ghetsimani cu săbii asupra Lui²⁵⁰, ca să nu cunoști tăierea sabiei veșnice! Te va convinge și casa lui Caiafa, care arată puterea Celui judecat atunci, prin pustietatea ei de acum. Va sta împotriva ta, în ziua judecății, însuși Caiafa. Va sta împotriva ta și slujitorul care L-a palmuit pe Iisus²⁵¹. Vor sta împotriva ta și cei care L-au legat și L-au dus. Vor sta împotriva ta și Irod și Pilat, spunându-ți cam aceste cuvinte: "Pentru ce tăgăduiești pe Cel hulit pe timpul nostru, de iudei, despre Care știam că n-are nici un păcat²⁵²? Eu, Pilat, mi-am spălat atunci mâinile"²⁵³. Vor sta împotriva ta și martorii mincinoși²⁵⁴. Vor sta împotriva ta și ostașii

244. Matei 27, 1.

245. Matei 26, 15.

246. Matei 26, 36.

247. Luca 22, 39-40.

248. Luca 23, 45.

249. Ioan 18, 18.

250. Matei 26, 55.

251. Ioan 18, 22.

252. Luca 23, 14-15.

253. Matei 27, 24.

254. Matei 26, 60.

care L-au îmbrăcat în haină roșie, care l-au pus pe cap cunună de spini²⁵⁵, care l-au răstignit pe Golgota²⁵⁶ și care au tras la sorți cămașa Lui²⁵⁷. Te va combate Simon Cirineanul, care a purtat crucea în urma lui Iisus²⁵⁸.

39. Dintre stele te va combate soarele, care s-a întunecat²⁵⁹; iar de pe pământ, vinul amestecat cu smirnă²⁶⁰. Dintre pale te va combate trestia²⁶¹, iar dintre plante, isopul²⁶². Dintre cele din mare te va combate buretele²⁶³, iar dintre copaci, lemnul crucii. Vor sta împotriva ta, după cum am spus, ostașii care l-au pironit și au aruncat sorți pentru cămașa Lui²⁶⁴. Vor sta împotriva ta ostașul care a împuns cu sulița coasta Lui²⁶⁵, femeile care erau atunci de față²⁶⁶, catapeteasma templului, care s-a rupt atunci²⁶⁷, scaunul de judecată al lui Pilat²⁶⁸, care acum este pustiu prin puterea Celui răstignit atunci. Te va combate această sfântă Golgotă, care se înalță deasupra locurilor de prim-prejur, care se vede până astăzi și care arată până acum cum s-au despicat atunci pietrele la moartea lui Hristos²⁶⁹. Te va muștra mormântul de alături, unde a fost pus. Te va muștra și piatra așezată la ușa mormântului²⁷⁰, care până azi stă lângă mormânt. Te vor muștra îngerii, care erau atunci de față²⁷¹, și femeile care s-au închinat Lui după în-

255. Ioan 19, 2.

256. Ioan 19, 17-18.

257. Ioan 19, 24.

258. Luca 23, 26.

259. Luca 23, 45.

260. Marcu 15, 23.

261. Matei 27, 48.

262. Ioan 19, 29.

263. Ioan 19, 29.

264. Matei 27, 35.

265. Ioan 19, 34.

266. Matei 27, 55.

267. Matei 27, 51.

268. Matei 27, 27.

269. Matei 27, 51.

270. Matei 27, 60.

271. Ioan 20, 12.

viere²⁷². Te vor muștra Petru și Ioan, care au alergat la mormânt²⁷³, Toma, care a pus mâna în coasta Lui și degetele, în semnul cuielor²⁷⁴. Căci el pentru noi a pipăit cu dinadinsul pe Domnul. Iar ceea ce tu, care nu erai atunci de față, ai vrea să cauți, aceea a căutat-o el fiind de față, prin purtarea de grijă a lui Dumnezeu.

40. Martori ai crucii ai pe cei doisprezece Apostoli, universul și lumea oamenilor care cred în Cel răstignit. Însuși faptul că tu te afli acum aici să te convingi de puterea Celui răstignit. Cine v-a adunat acum? Ce ostași? Ce lanțuri te-au forțat? Ce sentință judecătorească te-a mînat acum aici? Pe toți v-a strâns crucea, trofeul mântuitor al lui Iisus. Crucea i-a robit pe perși și i-a îmblânzit pe sciți! Crucea a dăruit egiptenilor cunoștința de Dumnezeu în locul închinării la pisici și la câini și în locul rătăcirilor de multe feluri. Crucea vindecă până azi pe bolnavi. Crucea alungă până azi pe draci și nimicește vrăjitoriile farmecelor și ale descântecelor.

41. Crucea are să se arate iarăși împreună cu Iisus din cer²⁷⁵. Semnul de biruință va merge înaintea Împăratului, pentru ca iudeii, când vor vedea pe Cel pe Care L-au împuns²⁷⁶ și când vor cunoaște din cruce pe Cel pe Care L-au necinstit, să se căiască și să plângă – iudeii vor plânge seminție după seminție²⁷⁷, căci atunci se vor pocăi, dar timp de pocăință nu va mai fi; noi însă să ne lăudăm, mândrin-du-ne cu crucea, închinându-ne Domnului care a fost trimis la noi și a fost răstignit pentru noi, închinându-ne și Celui care L-a trimis, Dumnezeu-Tatăl, împreună cu Sfântul Duh, Căruia slava, în vecii vecilor. Amin.

272. Matei 28, 9.

273. Ioan 20, 3-4.

274. Ioan 20, 27.

275. Matei 24, 30.

276. Ioan 19, 37; Zaharia 12, 10; Apoc. 1, 7.

277. Zaharia 12, 12.

CATEHEZA A XIV-A
CĂTRE CEI CARE AU SĂ SE LUMINEZE

Rostită în Ierusalim

Cateheză la cuvintele: **"Și a înviat din morți a treia zi; și S-a suit la ceruri și șade de-a dreapta Tatălui"**. Citire din Epistola întâi către Corinteni: **"Vă fac cunoscut, fraților, Evanghelia pe care v-am binevestit-o"**, și celelalte, **"că a înviat a treia zi, după Scripturi"**¹, și celelalte.

1. **"Veseleşte-te, Ierusalime, și prăznuiți toți cei care iubii"**² pe Iisus, căci Iisus a înviat! **"Bucurați-vă, toți câți ați jelit mai înainte"**³, voi care ați auzit de îndrăzneala și fără-delegile iudeilor! Cel care a fost batjocorit de ei aici, în Ierusalim, S-a sculat iarăși la viață!

După cum predica despre răstignirea lui Iisus v-a întristat sufletul vostru, tot astfel să vă veselească pe cei de față binevestirea învierii Sale! Să se întoarcă jalea în veselie și plânsul în bucurie⁴. Gura voastră să se umple de bucurie și veselie⁵ de dragul Celui care a spus după înviere: **"Bucurați-vă!"**⁶. Cunosc durerea iubitorilor de Hristos din zilele trecute! Din pricină că cele spuse de mine au mers numai până la moartea și îngroparea lui Iisus, și n-am binevestit Învierea, sufletul vostru era nerăbdător să audă ce dorea. A înviat așadar Cel mort, **"Cel între morți slobod"**⁷, Elibera-

1. I Cor. 15, 1-4.

2. Isaia 66, 10.

3. Isaia 66, 10.

4. Ps. 39, 11.

5. Ps. 70, 9; 125, 2.

6. Matei 28, 9.

7. Ps. 87, 4.

torul morților! Cel încununat cu cunună de spini, Care a răbdat să fie batjocorit, Același, când a înviat, s-a încununat cu diadema biruinței împotriva morții.

2. După cum am adus mărturii despre crucea Domnului, haide și acum să aducem dovezi despre înviere. Apostolul, ale cărui cuvinte le-am citit la începutul catehezei noastre, spune: *"a fost îngropat și a înviat a treia zi, după Scripturi"*⁸. Așadar, dacă Apostolul ne-a trimis la mărturiile Scripturilor, este lucru bun ca și noi să cunoaștem temeiul nădejzii mântuirii noastre.

Mai întâi să aflăm dacă Scripturile ne spun ceva despre timpul învierii Lui. Când s-a întâmplat învierea? Vara, toamna sau după trecerea iernii? Din ce locuri a înviat Mântuitorul? Ce nume are locul învierii în minunații profeti? Oare femeile, care L-au căutat și nu L-au găsit, s-au bucurat când L-au găsit?

Facem acest lucru pentru ca atunci când citiți Evangheliile să nu socotiți nici basme, nici cântări ale rapsozilor istorisirile Sfintelor Evanghelii.

3. În cateheza de mai înainte ați auzit lămurit că Mântuitorul a fost îngropat. Isaia a spus: *"îngroparea Lui va fi în pace"*⁹. Prin îngroparea Lui a împăcat cerul și pământul¹⁰, aducând pe păcătoși la Dumnezeu. Scriptura spune: *"Din fața nedreptății a fost luat dreptul"*¹¹ și *"Îngroparea Lui va fi în pace"*¹²; și: *"Voi da pe cei păcătoși în locul îngropării Lui"*¹³. Profeția lui Iacov spune în Scripturi: *"Cucându-Se a adormit ca un leu și ca un pui de leu; cine-L va scula pe El?"*¹⁴. La fel este scris și în Cartea Numerii: *"Cucându-Se*

8. I Cor. 15, 4.

9. Isaia 57, 2.

10. Col. 1, 20.

11. Isaia 57, 1.

12. Isaia 57, 2.

13. Isaia 53, 9.

14. Fac. 49, 9.

*S-a odihnit ca un leu și ca un pui de leu*¹⁵. Și ați auzit de multe ori psalmul care spune: *"În țărâna morții M-ai pogorât"*¹⁶. Am arătat atunci ¹⁷ și locul îngropării Lui, citând cuvintele profetului Isaia: *"Priviți la piatra cea tare pe care ați tăiat-o!"*¹⁸.

De acum înainte vom urma cu mărturiile despre învie-rea Lui.

4. Mai întâi în psalmul al unsprezecelea se spune: *"Din pricina necazului celor lipsiți și a suspinului săracilor, acum Mă voi scula, zice Domnul"*¹⁹. Totuși unii socotesc îndoielnic acest citat ca mărturie a învierii Domnului, deoarece de multe ori se spune în Scriptură că Domnul Se scoală întru mânie²⁰, ca să pedepsească pe vrăjmașii Lui. Vin așadar la psalmul la cincisprezecelea, care spune lămurit: *"Păzește-mă, Doamne, că în Tine am nădăjduit"*²¹. Și mai jos puțin: *"Nu voi lua parte la adunările lor cu jertfe de sânge și nu voi pomeni numele lor cu buzele Mele"*²², pentru că pe Mine M-au înlăturat și au spus că Cezarul este împăratul lor²³, și celelalte. *"Mai înainte am văzut pe Domnul meu pururea înaintea mea, pentru că este în dreapta mea ca să nu mă clatin"*²⁴; și: *"Încă și noaptea mă îndeamnă inima mea"*²⁵. Iar după aceste cuvinte spune foarte lămurit: *"Că nu vei lăsa sufletul meu în iad, și nici nu vei da pe cel cuvios al Tău să vadă stricăciunea"*²⁶. Psalmistul n-a

15. Num. 24, 9.

16. Ps. 21, 16.

17. Cateheza a XIII-a, 35.

18. Isaia 51, 1.

19. Ps. 11, 5.

20. Ps. 7, 6.

21. Ps. 15, 1.

22. Ps. 15, 4.

23. Ioan 19, 15.

24. Ps. 15, 8.

25. Ps. 15, 7.

26. Ps. 15, 10.

spus: "Nici nu vei da pe cel cuvios al Tău să vadă moartea", pentru că n-a murit, ci zice: "Nu va vedea stricăciunea, nu va rămâne întru moarte". *"Cunoscute ai făcut mie căile vieții"*²⁷. Iată, deci, că este lămurit propovăduit că este viață după moarte.

Vino și la psalmul douăzeci și nouă! *"Te voi înălța, Doamne, că m-ai ridicat și n-ai veselit pe vrăjmașii mei asupra mea"*²⁸. Ce s-a întâmplat? Ai fost izbăvit de vrăjmașii tăi sau ai scăpat fiind pe cale de a fi biruit? O spune însuși foarte lămurit: *"Ai scos, Doamne, din iad sufletul meu!"*²⁹. Dincolo, în psalmul al cincisprezecelea, spune profetic: *"Nu vei lăsa"*³⁰, iar aici vorbește de ceea ce se va întâmpla ca de un fapt petrecut deja: *"Ai scos"*. *"Mântuitu-m-ai dintre cei care se coboară în groapă"*³¹.

În ce timp are să se întâmple aceasta? *"Seara plângere se va sălăslui, iar dimineața bucurie"*³². Seara, jale era pentru ucenici; dimineața însă, veselia Învierii.

5. Vrei să știi și locul?

Se spune iarăși în Cântarea cântărilor: *"În grădină de nuci m-am coborât!"*³³.

Locul în care a fost răstignit a fost o grădină³⁴. Deși acum cea mai mare parte a ei a fost împodobită cu darurile împărătești³⁵, totuși mai înainte a fost o grădină, iar semenele și rămășițele grădinii se văd și astăzi. *"Grădină închisă, izvor pecetluit"*³⁶ de iudeii care spuneau: *"Ne-am adus aminte*

27. Ps. 15, 11.

28. Ps. 29, 1.

29. Ps. 29, 3.

30. Ps. 15, 10.

31. Ps. 29, 3.

32. Ps. 29, 5.

33. Cânt. 6, 11.

34. Ioan 19, 41.

35. Sf. Chiril face aluzie aici la construcțiile mărețe făcute de împăratul Constantin cel Mare în Ierusalim.

36. Cânt. 4, 12.

că înșelătorul acela încă de când trăia a spus: *După trei zile Mă voi scula. Poruncește să fie întărit mormântul*³⁷ și următoarele: *Iar ei mergând au pecetluit piatra, întărind mormântul cu strajă*³⁸. Referindu-se la ei, bine a spus cineva: *Și în odihna Ta îi vei judeca pe ei*³⁹. Cine este *"izvorul cel pecetluit"*⁴⁰? Sau cum se tâlmăcește *"izvorul puțului cu apă vie"*⁴¹? Acesta este Mântuitorul, despre Care s-a scris: *"La Tine este izvorul vieții"*⁴².

6. Dar ce spune Sofonie ca din partea lui Hristos către ucenici? *"Pregătește-te, scoală-te de dimineață! Toți ciorchinii lor s-au stricat!"*⁴³. Cu alte cuvinte s-au stricat toți ciorchinii iudeilor și nu le-a mai rămas nici strugure de mântuire și nici ciorchine; via lor se taie. Uită-te cum spune profetul către ucenici: *"Pregătește-te, scoală-te de dimineață!"*. Așteaptă învierea la ivirea zorilor! Și Scriptura spune, continuând această idee: *"Pentru aceasta așteaptă, spune Domnul, în ziua învierii Mele, la locul muceniciei Mele"*⁴⁴. Vezi că profetul a văzut mai dinainte și locul învierii, care are să fie numit locul muceniciei? Într-adevăr, pentru care motiv locul Căpățânii și acest loc al învierii nu se numește biserică, așa cum se numesc celelalte biserici, ci locul de mucenie? Negreșit, din pricină că profetul a spus: *"În ziua învierii, în locul muceniciei Mele"*.

7. Cine este oare Acesta? Și care este semnul de recunoaștere al Celui înviat? O spune lămurit profetul în continuarea ideii sale: *"Atunci voi schimba limba popoarelor"*⁴⁵; adică după înviere, prin trimiterea Sfântului Duh, s-a

37. Matei 27, 63-64.

38. Matei 27, 66.

39. Iov 7, 18.

40. Cânt. 4, 12.

41. Cânt. 4, 15.

42. Ps. 35, 9.

43. Sofonie 3, 7.

44. Sofonie 3, 8.

45. Sofonie 3, 9.

dat harul vorbirii în limbi⁴⁶, "spre a sluji Domnului sub un singur jug"⁴⁷. Și ce alt semn de recunoaștere ne mai dă același profet, că oamenii "au să slujească Domnului sub un singur jug"? "Îmi vor aduce jertfe și cei de la marginile râurilor Etiopiei"⁴⁸. Știi doar ce este scris în Faptele Apostolilor, că a venit sub jugul lui Hristos un eunuc etiopian de la marginile râurilor Etiopiei⁴⁹!

Prin urmare, o dată ce Scriptura ne dă și timpul învierii lui Hristos, ne dă și semnele de recunoaștere ale locului de unde a înviat și ne spune și semnele ce vor fi după învierea Lui, crede deci în învierea Sa și nimeni să nu te zdruncine să mărturisești pe Hristos înviat din morți!

8. Să-ți dau însă și altă mărturie, din psalmul al optzeci și șaptelea. Hristos este Cel ce a vorbit prin profeți; Cel care a vorbit atunci, în urmă a trăit între oameni. Iată ce-i scris în acest psalm: "Doamne Dumnezeu! mântuirii mele, ziua am strigat și noaptea înaintea Ta"⁵⁰. Iar mai jos puțin: "Făcutu-M-am ca un om neajutorat, între cei morți slobod"⁵¹. N-a spus: "Făcutu-M-am om neajutorat", ci: "ca un om neajutorat". În adevăr, Domnul a fost răstignit de buna Sa voie, și nu din pricina unui păcat propriu; moartea Sa nu s-a întâmplat din pricina slăbiciunii, ci prin propria Sa voie. "Socotit am fost cu cei ce se pogoară în groapă"⁵². Și care este semnul de recunoaștere? "Depărtat-ai pe cunoscuții Mei de la Mine"⁵³. N-au fugit oare de lângă El ucenicii Lui⁵⁴? "Au doară morților vei face minuni?"⁵⁵. Apoi, mai jos puțin:

46. Fapte 2, 2-4.

47. Sofonie 3, 9.

48. Sofonie 3, 10.

49. Fapte 8, 27.

50. Ps. 87, 1.

51. Ps. 87, 4.

52. Ps. 87, 4.

53. Ps. 87, 8.

54. Matei 26, 56.

55. Ps. 87, 11.

"Și eu, Doamne, către Tine am strigat și rugăciunea mea dimineața Te va întâmpina"⁵⁶. Vezi că arată și timpul, atât al Patimii, cât și al Învierii Domnului?

9. Care este locul de unde a înviat Mântuitorul?

În Cântarea cântărilor se spune: "*Scoală-te, vino, iubita mea*"⁵⁷; iar în cele ce urmează: "*În despicătura pietrei*"⁵⁸. A numit "*despicătura pietrei*" bolta care era atunci înaintea ușii mântuitorului mormânt, care era cioplită în aceeași piatră, după cum este aici în Ierusalim obiceiul să se facă bolți înaintea mormintelor. Această boltă acum nu se mai vede, deoarece pentru construirea frumoasei biserici de acum s-a astupat bolta. Înainte de construirea bisericii Mormântului, datorită evlaviei împăratului Constantin cel Mare, înaintea pietrei era o boltă. Dar unde este piatra care avea boltă? Se află oare în mijlocul cetății, lângă zidul cetății sau la marginea cetății? Și lângă care din cele două rânduri de ziduri? Lângă zidurile vechi sau lângă acestea mai dinafară, construite în urmă? În Cântarea cântărilor se spune: "*În despicătura pietrei, care este lângă zidurile cele mai dinafară*"⁵⁹.

10. În care timp a înviat Mântuitorul? Vara sau în alt anotimp?

Tot în Cântarea cântărilor, puțin mai sus de cuvintele citate, se spune: "*Iarna a trecut, ploaia a trecut și s-a dus; florile s-au ivit pe pământ; vremea tăiatului a sosit*"⁶⁰. Nu este oare acum pământul plin de flori? Nu se taie acum viile? Vezi că a spus că iarna a trecut? Este deci primăvară, căci suntem în luna Xanticos⁶¹. În acest timp este prima lună la evrei, în care cade sărbătoarea Paștelui iudeilor, cel mai dinainte preînchipuitor, iar acum, sărbătoarea Paștelui

56. Ps. 87, 14.

57. Cânt. 2, 10.

58. Cânt. 2, 14.

59. Cânt. 2, 14.

60. Cânt. 2, 11-12.

61. Luna Xanticos începea la 24 sau 25 martie.

celui adevărat. Acesta este timpul în care a fost creată lumea, căci atunci a spus Dumnezeu: *"Să scoată pământul iarbă verde cu sămânță după fel și asemănare"*⁶². Și acum, după cum vezi, orice plantă răsare. Și după cum atunci când Dumnezeu a făcut soarele și luna, le-a dăruit căi echinoctiale, tot astfel acum, nu cu multe zile înainte, a fost echinoctiul de primăvară. La facerea lumii Dumnezeu a spus: *"Să facem om după chipul și după asemănarea Noastră"*⁶³. Omul a primit *"chipul lui Dumnezeu"*, dar și-a întunecat din pricina neascultării *"asemănarea cu Dumnezeu"*. Prin urmare, în timpul în care a pierdut asemănarea cu Dumnezeu, în același timp a dobândit-o. În timpul în care omul, făcut de Dumnezeu, a fost izgonit din rai din pricina neascultării, tot în acela a fost adus în rai cel credincios, din pricina ascultării poruncii. Mântuirea deci s-a întâmplat în același timp în care s-a întâmplat și căderea, atunci *"când florile s-au ivit și vremea tăiatului a sosit"*⁶⁴.

11. Locul unde se afla mormântul era o grădină.

Via Care a fost sădită acolo a spus: *"Eu sunt vița"*⁶⁵. A fost sădită în pământ ca să smulgă din rădăcini blestemul cel întâmplat cu Adam⁶⁶. Pământul a fost osândit să răsară spini și pălămidă⁶⁷, dar a răsărit din pământ Via cea adevărată, ca să se plinească cele spuse: *"Adevărul din pământ a răsărit și dreptatea din cer a privit"*⁶⁸.

Și ce vrea să spună Cel îngropat în grădină? *"Cules-am smirna mea cu miresmele mele"*⁶⁹, și iarăși: *"Smirnă și aloe, împreună cu cele dintâi dintre toate miresmele"*⁷⁰. Acestea

62. Fac. 1, 11.

63. Fac. 1, 26.

64. Cânt. 2, 12.

65. Ioan 15, 1.

66. Fac. 3, 17.

67. Fac. 3, 18.

68. Ps. 84, 12.

69. Cânt. 5, 1.

70. Cânt. 4, 14.

sunt semnele de recunoaștere ale îngropării. În Sfintele Evanghelii stă scris: *"Femeile au venit la mormânt aducând cu ele miresmele ce le pregătiseră"*⁷¹; *"Și Nicodim a adus o amestecătură de smirnă și aloë"*⁷².

În Cântarea cântărilor este iarăși scris: *"Mâncat-am pâinea mea cu mierea mea"*⁷³. Mâncare amară înainte de patimă, dar mâncare dulce după înviere. După ce Domnul a înviat, a intrat prin ușile încuiate⁷⁴; cu toate acestea, ucenicilor nu le venea să creadă că este El și li se părea că văd duh⁷⁵. Iar El le-a spus: *"Pipăiți-Mă și vedeți!"*⁷⁶. Puneți, după cum cere Toma⁷⁷, degetele în semnul cuielor! *"Și încă ne-crezând ei de bucurie și mirându-se, Iisus le-a zis: Aveți ceva de mâncare aici? Iar ei I-au dat o bucată de pește fript și dintr-un fagure de miere"*⁷⁸. Vezi cum s-au împlinit cuvintele: *"miere am mâncat din faguri"*⁷⁹?

12. Dar înainte de a intra Mirele și Tămăduitorul suflețelor prin ușile încuiate, a fost căutat de acele femei bune și curajoase⁸⁰. Fericitele femei au venit la mormânt și-L căutau pe Cel înviat. Le picurau încă lacrimi din ochi⁸¹, cu toate că trebuiau mai degrabă să se bucure și să dănuiască pentru Cel înviat. După cum spune Evanghelia, a venit Maria să-L caute, dar nu L-a găsit⁸². Apoi a auzit de la îngeri că a înviat, și pe urmă L-a văzut pe Hristos⁸³.

Oare sunt scrise și aceste fapte în Scriptură?

71. Luca 24, 1.

72. Ioan 19, 39.

73. Cânt. 5, 1.

74. Ioan 20, 19.

75. Luca 24, 37.

76. Luca 24, 39.

77. Ioan 20, 25.

78. Luca 24, 41-42.

79. Cânt. 5, 2.

80. Matei 28, 1.

81. Ioan 20, 11.

82. Ioan 20, 11-13.

83. Ioan 20, 12-16.

În Cântarea cântărilor se spune: *"Pe patul meu am căutat pe cel pe care l-a iubit sufletul meu"*⁸⁴. Pe ce vreme? *"Pe patul meu, noaptea, l-am căutat pe cel pe care l-a iubit sufletul meu"* – *"Maria, spune Scriptura, a venit pe când era încă întuneric"*⁸⁵ – *"Pe patul meu l-am căutat, noaptea; l-am căutat, și nu l-am găsit"*⁸⁶. În Evanghelia, Maria spune: *"Au luat pe Domnul meu și nu știu unde L-au pus"*⁸⁷. Dar îngerii care erau de față atunci au îndepărtat neștiința ei și i-au spus: *"Pentru ce căutați pe Cel viu între cei morți"*⁸⁸? Nu numai că a înviat, dar a înviat o dată cu El și pe morți". Maria n-avea de unde ști asta, și din acest motiv Cântarea cântărilor spunea în numele ei către îngeri: *"N-ați văzut cumva pe cel pe care l-a iubit sufletul meu? Puțin m-am depărtat de el – adică de cei doi îngeri –, și l-am găsit pe cel pe care l-a iubit sufletul meu; l-am cuprins și nu i-am dat drumul"*⁸⁹.

13. După arătarea îngerilor, a venit Iisus și S-a vestit pe Sine însuși. Evanghelia spune: *"Și iată Iisus le-a întâmpinat zicându-le: "Bucurați-vă"! Iară ele apropiindu-se, l-au cuprins picioarele Lui"*⁹⁰.

"l-au cuprins picioarele", ca să se plinească cuvintele: *"Îl voi cuprinde și nu-i voi da drumul"*⁹¹.

Slab îi era trupul femeii, dar viteaz sufletul. *"Apa cea multă nu i-a stins dragostea și nici râurile n-au înecat-o"*⁹². Mort era Cel pe care-L căuta; totuși nu i s-a stins nădejdea în învierea Lui. Îngerul le-a spus din nou: *"Nu vă temeți"*⁹³! Nu spun aceste cuvinte ostașilor, ci vouă. Ei s-au spăimân-

84. Cânt. 3, 1.

85. Ioan 20, 1.

86. Cânt. 3, 1.

87. Ioan 20,13.

88. Luca 24, 5.

89. Cânt. 3, 3-4.

90. Matei 28, 9.

91. Cânt. 3, 4.

92. Cânt. 8, 7.

93. Matei 28, 5.

tat, ca să afle prin proprie experiență, să mărturisească și să spună: *"Cu adevărat Fiul lui Dumnezeu a fost!"*⁹⁴. Voi însă nu trebuie să vă temeți, căci *"dragostea desăvârșită izgonește frica"*⁹⁵. *Duceți-vă de spuneți ucenicilor Lui că a înviat*⁹⁶, și celelalte. Și ele au plecat înspăimântate, dar cuprinse de bucurie.

Oare și acest fapt este scris în Scriptură?

Psalmul al doilea, care vestește patima lui Hristos, spune: *"Slujiți Domnului cu frică și vă bucurați Lui cu cutremur"*⁹⁷. *"Bucurați-vă"* din pricina Domnului care a înviat; *"cu cutremur"*, din pricina cutremurului și a îngerului care s-a arătat ca un fulger⁹⁸.

14. Cu ajutorul lui Pilat, arhierii și fariseii au pecetluit mormântul. Cu toate acestea, femeile au văzut pe Iisus înviat.

Isaia a cunoscut și joshnicia arhierilor, dar și tăria credinței femeilor, căci zice: *"Femei care veniți să vă uitați, veniți! Căci poporul este lipsit de înțelegere"*⁹⁹. Arhierii sunt lipsiți de înțelegere, iar femeile vin și văd cu propriii lor ochi.

Când ostașii s-au dus în Ierusalim la arhierii și le-au vestit toate cele întâmplăte, le-au zis: *"Spuneți că noaptea, pe când noi dormeam, au venit ucenicii Lui și L-au furat"*¹⁰⁰.

Isaia, vorbind în numele soldaților, a prezis și aceasta: *"Dar spuneți-ne și vestiți-ne închipuiri amăgitoare"*¹⁰¹. Cel care S-a sculat a înviat; prin dare de argint, arhierii au înduplecat pe soldați, dar nu înduplecă pe împărații de acum. Soldații de atunci au trădat adevărul pentru bani; dar împărații de acum, prin evlavia lor, au ridicat această sfântă biserică în care stăm, a Învierii Mântuitorului, îmbrăcată în

94. Matei 27, 54.

95. I Ioan 4, 18.

96. Matei 28, 7.

97. Ps. 2, 9.

98. Matei 28, 2-3.

99. Isaia 27, 11.

100. Matei 28, 11-13.

101. Isaia 30, 10.

argint și ferecată în aur, și au împodobit-o cu odoare de argint, de aur și de pietre scumpe. *"Dacă va ajunge vestea aceasta la guvernator, noi îl vom potoli"*¹⁰². Chiar dacă îi veți îndupleca pe aceia, totuși nu veți îndupleca lumea întreagă! Pentru ce oare n-au fost pedepsiți și soldații care l-au păzit pe Hristos, după cum au fost pedepsiți paznicii închisorii din care a ieșit Petru¹⁰³? Peste aceia a venit pedeapsa din partea lui Irod, pentru că n-au putut, din pricina neștiinței, să se apere; aceștia au cunoscut bine cum s-au întâmplat lucrurile, dar, din pricina banilor, au ascuns adevărul și au fost scăpați de pedeapsă de arhierei. Puțini dintre iudeii de atunci au fost convinși; dar lumea întreagă a crezut. Cei care au ascuns adevărul au fost ei înșiși ascunși; iar cei care l-au primit au ieșit la iveală prin puterea Mântuitorului, Care nu numai că a înviat din morți, dar a sculat o dată cu El și pe morți. În numele lor, profetul Osea spune lămurit: *"Ne va însănătoși după două zile, iar în ziua a treia vom învia și vom fi vii înaintea Lui"*¹⁰⁴.

15. Dar de vreme ce dumnezeieștile Scripturi nu conving pe neascultătorii iudei și de vreme ce, ignorând toate cele scrise, se împotrivesc învierii lui Iisus, ar fi bine să le punem o astfel de întrebare:

– Pentru care pricină vă împotriviți învierii Mântuitorului nostru, o dată ce spuneți că Elisei și Ilie au înviat morți¹⁰⁵? Oare pentru că nu avem martori încă în viață despre cele ce s-au întâmplat atunci? Dar înfățișați-ne și voi martori ai celor petrecute pe timpul lui Elisei și Ilie! Poate că ne veți obiecta că acele învieri sunt consemnate în scris. Pentru ce, deci, pe acelea le primiți, iar pe acestea le respingeți? Acele învieri au fost consemnate în scris de evrei. Tot evrei au fost și toți apostolii. Pentru ce, deci, nu aveți încredere

102. Matei 28, 14.

103. Fapte 12, 19.

104. Osea 6, 2.

105. IV Regi 4, 20–37; III Regi 17, 17–24.

în evrei? Matei, care a scris Evanghelia, a scris-o în limba ebraică. Pavel, propovăduitorul, era evreu născut din evrei. Și cei doisprezece apostoli tot din evrei s-au născut. Apoi cincisprezece episcopi ai Ierusalimului, care au urmat unul după altul, tot din evrei s-au născut. Pentru care pricină deci primiți Scripturile voastre, iar pe ale noastre le respingeți, cu toate că și ele sunt scrise tot de voi, evreii?

16. Poate că cineva va obiecta:

– Dar este cu neputință ca morții să învieze!

– Elisei a înviat doi morți: pe unul, pe când trăia¹⁰⁶, și pe altul, pe când era mort¹⁰⁷. Prin urmare, de credem că un mort a înviat pentru că, aruncat în groapă, s-a atins de oasele lui Elisei, să nu credem că Hristos S-a sculat din morți? Dar nu numai atât: mortul care s-a atins de Elisei a înviat, deși cel care a săvârșit minunea tot mort a rămas; acum însă a înviat și Acest mort al nostru, și au înviat și mulți alți morți, cu toate că aceștia nu s-au atins de El. *"Căci au înviat multe trupuri ale sfinților răposați și, ieșind din morminte, după învierea Lui, au intrat în sfânta cetate – este clar că aceasta în care suntem noi – și s-au arătat multora"*¹⁰⁸. A înviat Elisei un mort, dar n-a ajuns să stăpânească lumea! A înviat Ilie un mort, dar nu sunt alungați demonii în numele lui Ilie! Prin aceste cuvinte nu avem de gând să defăimăm pe profeți; dimpotrivă, lăudăm mai mult pe Stăpânul profeților. Noi nu cinștim pe ale noastre disprețuind pe celelalte, căci și acelea sunt tot ale noastre. Mai mult chiar, ele ne conving de adevărul învățaturii noastre.

17. Cu toate acestea, iudeii obiectează iarăși:

– Mortul care a fost înviat de un om viu răposase atunci de curând. Dovediți-ne că se poate să învieze un mort a treia

106. IV Regi 4, 20–37.

107. IV Regi 13, 21.

108. Matei 27, 52–53.

zi după moarte și că se poate ca unul îngropat să învieze după trei zile!

– Dacă noi căutăm o dovadă a acestui fapt, atunci ne-o dă Însuși Domnul Iisus în Evangheli, când spune: *"Că precum Ionă a fost în pântecul chitului trei zile și trei nopți, tot așa va fi și Fiul Omului în inima pământului trei zile și trei nopți"*¹⁰⁹. Dacă cercetăm acum istorisirea despre Ionă, vom afla o foarte mare asemănare: Iisus a fost trimis să predice pocăința; și Ionă tot pentru asta a fost trimis¹¹⁰. Ionă a fugit, că nu știa ce are să se întâmple; Iisus însă a venit de bunăvoie spre a propovădui pocăința spre mântuire. Ionă dormea în corabie și sforăia, în timp ce marea era cuprinsă de furtună¹¹¹; prin iconomia dumnezeiască, marea a fost cuprinsă de furtună și pe când Iisus dormea, spre a se cunoaște puterea Celui care dormea¹¹². Cei din corabie i-au spus lui Ionă: *"De ce dormi? Scoală-te și roagă pe Dumnezeuul tău, ca să ne mântuie Dumnezeu!"*¹¹³. Aici, apostolii spun Stăpânului: *"Doamne, mântuiește-ne!"*¹¹⁴. Dincolo: *"Roagă pe Dumnezeuul tău!"*. Aici: *"Mântuiește-ne!"*. Ionă le-a spus: *"Luați-mă și aruncați-mă în mare, și se va potoli marea!"*¹¹⁵. Aici: *"A certat vânturile și marea și s-a făcut liniște mare"*¹¹⁶. Ionă a fost aruncat în pântecul chitului¹¹⁷; Iisus de bunăvoie S-a pogorât în chitul cel nevăzut al morții. S-a pogorât de bunăvoie ca să verse afară pe cei înghițiți de moarte, după cum este scris: *"Din mâna iadului îi vei izbăvi și din mâna morții îi vei răscumpăra"*¹¹⁸.

109. Matei 12, 40.

110. Ionă 1, 2.

111. Ionă 1, 5.

112. Matei 8, 24–25.

113. Ionă 1, 6.

114. Matei 8, 25.

115. Ionă 1, 12.

116. Matei 8, 26.

117. Ionă 2, 1.

118. Osea 13, 13.

18. Ajunși aici cu cuvântul, să vedem ce-i mai greu: ca să învie un om îngropat în pământ, sau ca un om, pogorât în pântecele unui chit, să nu putrezească din pricina căldurii atât de mari a animalului? Care om nu știe că pântecele produce o căldură atât de mare, încât mistuie și oasele înghițite? Cum se face că Ionà n-a putrezit, cu toate că a stat trei zile și trei nopți în pântecele chitului? Cum se face că Ionà, de aceeași fire cu toți oamenii, a trăit, deși n-a respirat aer timp de trei zile, când este știut că nu putem trăi dacă nu respirăm aer? Iudeii însă răspund și zic: Puterea lui Dumnezeu s-a pogorât peste Ionà, care se chinuia ca în iad. Acum întreb și eu: Dacă Domnul a întărit, prin ajutorul Său, pe sluga Sa și i-a dat putere să trăiască, oare nu poate să-Și dea aceeași putere și Lui însuși? Dacă este vrednic de credință ce s-a petrecut cu Ionà, sunt vrednice de credință și cele petrecute cu Domnul. Dacă nu merită credință cele cu privire la Ionà, atunci nici cele cu privire la Domnul. Pentru mine însă sunt tot atât de vrednice de credință și unele, și altele. Cred și că Ionà a fost păzit nevătămat, "*căci toate sunt cu puțință la Dumnezeu*"¹¹⁹. Cred și că Hristos a înviat din morți. Despre învierea Lui am multe dovezi atât din dumnezeieștile Scripturi, cât și din lucrările făcute până azi de Cel înviat, singurul Care S-a pogorât la iad, și au ieșit mulți împreună cu El. S-a pogorât în moarte, și au înviat prin El multe trupuri ale sfinților răposați¹²⁰.

19. Moartea s-a spăimântat când a văzut că Se pogoară la iad unul străin, pe Care nu-L pot ține lanțurile de acolo¹²¹. Din care pricină, portari ai iadului, v-ați spăimântat când L-ați văzut¹²²? Ce frică neobișnuită v-a cuprins? Moartea a fugit, iar fuga îi vădea teama. Alergau sfinții preoți, Moise legiuitorul, Avraam, Isaac și Iacov, David și Samuel, Isaia și Ioan

119. Matei 19, 26.

120. Matei 27, 52.

121. Fapte 2, 24.

122. Iov 38, 17.

Botezătorul, cel care a spus: *"Tu ești Cel ce vine sau pe altul să așteptăm?"*¹²³. Au fost răscumpărați toți dreptii pe care-i înghițise moartea, căci trebuia ca Împăratul propovăduit să fie răscumpărătorul bunilor propovăduitori. Apoi fiecare dintre drepti spunea: *"Unde-ți este, moarte, biruința? Unde-ți este, iadule, boldul?"*¹²⁴, căci Biruitorul ne-a răscumpărat!".

20. Preînchipuirea acestui Mântuitor al nostru a fost profetul Ionà, care în pântecelul chitului se ruga și zicea: *"Strigat-am întru necazul meu, și celelalte, din pântecelul iadului"*¹²⁵. Ionà era în chit, dar, deși era în chit, spune că este în iad, căci el preînchipuia pe Hristos, Care avea să Se poaie la iad. Iar mai jos puțin spune în numele lui Hristos, profetind într-un chip foarte clar: *"Afundatu-s-a capul meu în crăpăturile munților"*¹²⁶.

– Ce munți te împresoară, Ionà, o dată ce ești în pântecelul chitului?

– Știu însă, răspunde Ionà, că sunt preînchipuirea Celui ce are să fie pus într-un mormânt tăiat în piatră!

Pe când Ionà era pe mare, spunea: *"M-am pogorât în pământ"*¹²⁷, pentru că el preînchipuia pe Hristos, Care S-a pogorât în inima pământului¹²⁸. Și pentru că Ionà a văzut mai dinainte că iudeii au să înduplece pe ostași să mintă și au să-i îndemne: *"Spuneți că L-au furat"*¹²⁹, spune: *"Cei care păzesc cele deșarte și mincinoase au părăsit mila lor"*¹³⁰. Într-adevăr, Domnul a venit să-i miluiască, a fost răstignit, a înviat, dându-și scumpul Lui Sânge și pentru iudei, și pentru păgâni. Iar ei zic: *"Spuneți că L-au furat", "păzind cele deșarte și mincinoase"*.

123. Matei 11, 3.

124. Osea 13, 14; I Cor. 15, 53.

125. Ionà 2, 3.

126. Ionà 2, 7.

127. Ionà 2, 7.

128. Matei 12, 40.

129. Matei 28, 13.

130. Ionà 2, 9.

Despre învierea Lui și Isaia spune: *"Cel ce a scos din pământ pe marele păstor al oilor"*¹³¹. A adăugat cuvântul "mare", ca să nu fie socotit egal cu păstorii care au fost înaintea Lui.

21. O dată ce profețiile sunt de partea noastră, să avem și credință! Pe cei care cad din pricina necredinței, lasă-i să cadă, pentru că așa vor! Tu însă stai pe piatra credinței învățaturii despre înviere! Să nu te înduplece vreodată vreun eretic să hulești învierea! Până azi maniheii spun că învierea Mântuitorului a fost aparentă, nu reală, neascultând de Pavel care scrie: *"Cel născut după trup din sămânța lui David"*¹³²; și iarăși, în continuare, spune: *"prin învierea din morți a lui Iisus Hristos, Domnul nostru"*¹³³. Iar în alt loc li se adresează lor zicând: *"Să nu spui în inima ta: Cine se va sui la cer sau cine se va pogori în adânc?, ca adică să ridice din morți pe Hristos"*¹³⁴. Iar în altă parte a scris la fel, spre a ne întări în credința noastră: *"Aduceți-vă aminte de Iisus Hristos cel înviat din morți"*¹³⁵. Și iarăși: *"Iar dacă Hristos n-a înviat, zadarnică este propovăduirea noastră, zadarnică este și credința voastră; ba încă mai suntem și martori mincinoși ai lui Dumnezeu, pentru că am mărturisit împotriva lui Dumnezeu că a înviat pe Hristos, pe Care nu L-a înviat"*¹³⁶. Iar în continuarea ideii spune: *"Dar acum Hristos a înviat din morți, începătură celor adormiți"*¹³⁷... și *S-a arătat lui Chifa, apoi celor doisprezece"*¹³⁸.

Dacă nu crezi un singur martor, ai doisprezece martori! *"După aceea S-a arătat la mai mult de cinci sute de frați*

131. Isaia 63, 11.

132. Rom. 1, 3.

133. Rom. 1, 4.

134. Rom. 10, 6-7.

135. II Tim. 2, 8.

136. I Cor. 15, 14-15.

137. I Cor. 15, 20.

138. I Cor. 15, 5.

*deodată*¹³⁹. Dacă nu crezi pe cei doisprezece, primește mărturia celor cinci sute! *"Apoi S-a arătat și lui Iacov"*¹⁴⁰, fratele Lui, cel dintâi episcop al acestei eparhii. Dacă un episcop atât de vestit a văzut pe Hristos Iisus înviat, tu, ucenicul acestuia, să nu crezi în învierea lui Hristos? Vei spune poate că Iacov, fratele Lui, a făcut o mărturisire părtinitoare. Dar *"în urmă mi S-a arătat și mie"*¹⁴¹, spune Pavel, dușmanul Lui". Mai poate fi pusă la îndoială mărturia unui dușman care propovăduiește învierea? Cel care prigonea mai înainte, acum binevestește învierea.

22. Martorii învierii Mântuitorului sunt numeroși. Era noapte și lună plină; era a șaisprezecea noapte a lunii. Piatra mormântului care L-a primit pe Hristos este o stâncă ce stă continuu în fața iudeilor. Piatra aceea a văzut pe Domnul; piatra, care a fost prăvălită atunci de pe ușa mormântului și care a rămas până azi, dă mărturie despre învierea Lui¹⁴². Îngerii lui Dumnezeu, care au fost de față, au mărturisit învierea Celui Unuia-Născut¹⁴³. Dau mărturie, despre învierea Lui, Petru și Ioan, Toma și ceilalți apostoli. Cei dintâi au alergat la mormânt¹⁴⁴ și au văzut giulgiurile înmormântării, cu care fusese mai înainte înfășurat, zăcând în mormânt după învierea Lui¹⁴⁵. Ceilalți au pipăit mâinile și picioarele Lui și au văzut semnele cuielor¹⁴⁶. Cu toții deodată s-au bucurat atunci de mântuitoarea insuflare¹⁴⁷ și au fost învredniciți să ierte păcatele prin puterea Duhului Sfânt¹⁴⁸. Martori ai învierii au fost femeile care l-au cuprins

139. I Cor. 15, 6.

140. I Cor. 15, 7.

141. I Cor. 15, 8.

142. Matei 28, 2.

143. Luca 24, 4-7.

144. Ioan 20, 4.

145. Ioan 20, 5.

146. Ioan 20, 27; Luca 24, 39.

147. Ioan 20, 22.

148. Ioan 20, 23.

picioarele¹⁴⁹, care au văzut cutremurul mare de atunci¹⁵⁰ și strălucirea îngerului ce era de față¹⁵¹. Dau mărturie și giulgiurile pe care le-a lăsat înfășurate după înviere¹⁵². Mărturisesc ostașii și argintul ce li s-a dat¹⁵³. Mărturisește chiar locul ce se vede și acum. Mărturisește și această clădire a sfintei biserici, care a fost și zidită pe fericitul mormânt al Domnului, și împodobită, așa cum o vezi, prin dorința iubitoare de Hristos a împăratului Constantin cel Mare.

23. Dă mărturie despre învierea lui Hristos și Tavita, care a fost sculată din morți prin numele Lui¹⁵⁴. Cum dar să nu credem în învierea lui Hristos, când chiar numai numele Lui a înviat pe morți? Mărturisește despre învierea lui Iisus și marea, după cum ai auzit mai sus¹⁵⁵. Mărturisește și prinderea peștilor¹⁵⁶, și jăratecul care se afla pe mal, și peștele ce-a fost pus peste el¹⁵⁷. Mărturisește și Petru, care s-a lepădat mai înainte de trei ori de El¹⁵⁸; dar prin întreita mărturisire a primit porunca să păstorească oile cele spirituale¹⁵⁹. A rămas până azi Muntele Măslinilor, care numai că nu arată și azi ochilor credincioșilor pe Cel care S-a înălțat pe nor¹⁶⁰, poarta cea cerească a înălțării. Domnul S-a pogorât din ceruri în Betleem¹⁶¹; iar de pe Muntele Măslinilor S-a înălțat la ceruri. În Betleem a început El lupta pentru mântuirea oamenilor; iar pe Muntele Măslinilor a fost încununat pentru lupta Sa. Ai prin urmare numeroși mar-

149. Matei 28, 9.

150. Matei 28, 2.

151. Matei 28, 3.

152. Ioan 20,5.

153. Matei 28, 11-15.

154. Fapte 9, 36-41.

155. Vezi § 17.

156. Ioan 21, 6.

157. Ioan 21, 9.

158. Matei 26, 69-75.

159. Ioan 21, 15, 17.

160. Fapte 1, 9.

161. Matei 2, 1.

tori. Ai aici locul învierii, iar la răsărit de noi, locul înălțării Lui. Ai și martori ai înălțării Lui pe îngerii care au mărturisit acolo¹⁶², norul pe care S-a suit¹⁶³ și ucenicii care s-au coborât de pe munte¹⁶⁴.

24. Prezintănd în ordine articolele Simbolului de credință, am ajuns să vorbim și despre înălțarea Domnului. Dar harul lui Dumnezeu a iconomisit ca, pentru neputința noastră, să auzi, în Duminica de ieri, în timpul slujbei citirilor din Scriptură, vorbindu-se mai pe larg despre cele cu privire la înălțarea la cer a Mântuitorului nostru. Am vorbit atunci în general pentru toți: și pentru mulțimea credincioșilor, dar în special pentru tine. Întrebarea este dacă ai fost atent la cele spuse. Știi că ordinea articolelor Simbolului de credință te învață să crezi că: *"A înviat a treia zi și S-a suit la ceruri și șade de-a dreapta Tatălui"*. Cu toate că socotesc că-ți aduci aminte de tâlcuirea făcută, totuși în treacăt îți voi aminti și acum de cele spuse. Adu-ți aminte de cele spuse lămurit în psalm: *"Suitu-S-a Domnul întru strigare"*¹⁶⁵. Adu-ți aminte că și dumnezeieștile puteri spuneau unele către altele: *"Ridicați, căpetenii, porțile voastre"*¹⁶⁶, și celelalte. Adu-ți aminte și de psalmul care spune: *"Suitu-Te-ai la înălțime și robit-ai mulțime"*¹⁶⁷. Adu-ți aminte și de profetul care zice: *"Cel ce zidește în cer suirea Lui"*¹⁶⁸, și de toate celelalte câte s-au spus ieri din pricina împotrivirii iudeilor.

25. Când iudeii susțin că este cu neputință înălțarea Mântuitorului, adu-ți aminte de cele spuse cu privire la mutarea lui Avacum. Căci dacă Avacum a fost mutat de înger, ținut fiind de părul capului lui¹⁶⁹, cu atât mai mult Stăpânul pro-

162. Fapte 1, 11.

163. Fapte 1, 9.

164. Fapte 1, 12.

165. Ps. 46, 5.

166. Ps. 23, 9.

167. Ps. 67, 19; Efes. 4,8.

168. Amos 9, 6.

169. Istoria omorării balaurului și a sfărâmării lui Bel, 1, 43.

feșilor și al îngerilor a fost mai puternic să Se înalțe, prin propria Sa putere, la ceruri de pe Muntele Măslinilor, suindu-Se pe nor. Adu-ți aminte de toate celelalte minuni asemănătoare; în toate însă ia aminte cât este de deosebită înălțarea la ceruri a Stăpânului făcător de minuni. Toți ceilalți au fost ținuți, El însă ține totul¹⁷⁰. Adu-ți aminte că Enoh a fost mutat¹⁷¹, dar Iisus S-a înălțat. Adu-ți aminte de cele spuse ieri despre Ilie: că Ilie a fost dus sus într-o căruță de foc¹⁷², pe când căruța a lui Hristos sunt *"strigătele de laudă a mii de zeci de mii"*¹⁷³; că Ilie s-a înălțat la răsărit de Iordan¹⁷⁴, pe când Hristos S-a înălțat la răsărit de pâraul Cedrilor; că Ilie s-a înălțat *"ca la cer"*¹⁷⁵, pe când Iisus S-a înălțat *"la cer"*; Ilie a spus că în ucenicul lui are să fie îndoit harul Duhului ce se află în el¹⁷⁶, pe când Hristos le-a dat ucenicilor Săi participarea la harul Duhului Sfânt atât de mult, încât nu numai să aibă în întregime în ei pe Duhul Sfânt, dar, prin punerea mâinilor, să-l și dea celor credincioși¹⁷⁷.

26. După ce te vei lupta astfel cu iudeii, ieșind biruitor prin arătarea asemănărilor dintre faptele Vechiului Testament cu cele din Noul Testament, vino apoi și la cea mai înaltă slavă a Mântuitorului: aceia au fost robi ai lui Dumnezeu, pe când Hristos este Fiul lui Dumnezeu. Și vei putea să vezi cât este de covârșitoare deosebirea dintre ei, când te vei gândi că un rob al lui Hristos a fost răpit până la al treilea cer. Dacă Ilie a ajuns până la primul cer, iar Pavel a ajuns până la al treilea cer¹⁷⁸, atunci Pavel a avut parte de mai mare vrednicie. Nu te rușina de apostolii noștri. Nu

170. Evr. 1, 3.

171. Fac. 5, 24.

172. IV Regi 2, 11.

173. Ps. 67, 18.

174. IV Regi 2, 8, 11, 14.

175. IV Regi 2, 11.

176. IV Regi 2, 9-10.

177. Fapte 8, 17-18.

178. II Cor. 12, 2.

stau mai prejos de Moise și nici nu vin în urma profeților, ci cei buni sunt împreună cu cei buni și sunt chiar mai buni decât cei buni. Într-adevăr, Ilie a fost înălțat la cer; dar Petru are cheile împărăției cerurilor. Ascultă! *"Toate câte vei lega pe pământ vor fi legate și în ceruri"*¹⁷⁹. Ilie a fost urcat numai în cer; dar Pavel și în cer, și în rai – trebuia negreșit ca ucenicii lui Iisus să ia har mai îmbelșugat – și *"a auzit cuvinte de nespus, pe care nu se cade să le grăiască omul"*¹⁸⁰. Pavel s-a pogorât iarăși pe pământ nu pentru că era nevrednic să locuiască în al treilea cer; dimpotrivă, după ce s-a desfătat cu vederi mai presus de om, s-a pogorât plin de cinste pe pământ ca să predice pe Hristos, să moară pentru El și să ia și cununa muceniciei.

Am trecut peste toate celelalte detalii de argumentare pe care le-am spus la slujba din duminica de ieri. Aceasta din pricină că ascultătorilor pricepuți le este de ajuns spre a învăța chiar numai amintirea punctelor principale.

27. Adu-ți aminte apoi de cele spuse de mine adeseori despre șederea Fiului la dreapta Tatălui, căci ordinea articolelor Simbolului de credință glăsuiește așa: *"Și S-a suit la ceruri și șade de-a dreapta Tatălui"*. Să nu iscodim ce înseamnă tron și care sunt caracteristicile lui, căci lucrul este cu neputință de înțeles. De asemenea, să nu admitem pe cei care greșit afirmă că Fiul a început să șadă la dreapta Tatălui după răstignirea, învierea și înălțarea Sa la cer. Fiul lui Dumnezeu n-a dobândit vrednicia șederii pe tron în urma unei sporiri în bine, ci de când există – și există din veci, fiind născut din veci – stă pe tron împreună cu Tatăl. Iar profetul Isaia a văzut acest tron înainte de venirea în trup a Mântuitorului. El spune: *"Am văzut pe Domnul șezând pe tron înalt și preainălțat"*¹⁸¹, și celelalte. Pe Tatăl "nu

179. Matei 16, 19.

180. II Cor. 12, 4.

181. Isaia 6, 1.

*L-a văzut nimeni niciodată*¹⁸², Cel pe care L-a văzut atunci profetul a fost Fiul. Psalmistul spune: *"Tronul Tău de atunci este gata, căci Tu din veac ești"*¹⁸³.

Cu toate că sunt numeroase dovezile despre șederea Fiului de-a dreapta Tatălui, totuși ne mărginim la acestea din pricina orei înaintate.

28. Acum trebuie să vă amintesc câteva dintre numeroasele mărturii scripturistice ce-au fost spuse despre șederea Fiului la dreapta Tatălui. Psalmul o sută nouă spune lămurit: *"Spus-a Domnul Domnului meu: Șezi de-a dreapta Mea până ce voi pune pe vrăjmașii Tăi așternut picioarelor Tale!"*¹⁸⁴. Mântuitorul întărește cuvintele acestea în Evanghelia și spune că David n-a rostit aceste cuvinte de la sine, ci prin inspirația Sfântului Duh: *"Dar cum David Îl numește în Duhul Domn zicând: "Spus-a Domnul Domnului meu: Șezi de-a dreapta Mea"*¹⁸⁵, și celelalte? Iar în Faptele Apostolilor este scris că în ziua Cincizecimii, Petru, fiind împreună cu cei unsprezece apostoli, în cuvântarea sa ținută israeliților, a amintit cuvânt cu cuvânt și de această mărturie din psalmul o sută nouă¹⁸⁶.

29. Trebuie să amintim și de alte câteva mărturii tot despre șederea Fiului la dreapta Tatălui. În Evanghelia după Matei este scris: *"Dar vă spun vouă: De acum veți vedea pe Fiul Omului șezând de-a dreapta Puterii"*¹⁸⁷, și celelalte. Același lucru spune și apostolul Petru, când scrie: *"prin învierea lui Hristos, Care suindu-Se la cer, este de-a dreapta lui Dumnezeu"*¹⁸⁸. Iar apostolul Pavel, scriind romanilor, spune: *"Hristos, Cel care a murit, dar mai cu seamă a și în-*

182. Ioan 1, 18.

183. Ps. 92, 3.

184. Ps. 109, 1-2.

185. Matei 22, 42-43.

186. Fapte 2, 34-35.

187. Matei 26, 64.

188. I Petru 3, 21-22.

viat, Care și este de-a dreapta lui Dumnezeu¹⁸⁹. Iar în Epistola către Efeseni a spus așa: "După lucrarea puterii tăriei Lui, pe care a săvârșit-o în Hristos, înviindu-L din morți și așezându-L de-a dreapta Lui"¹⁹⁰, și celelalte. În Epistola către Coloseni așa a învățat: "Deci dar, dacă ați fost înviați împreună cu Hristos, căutați cele de sus, unde este Hristos șezând de-a dreapta Tatălui"¹⁹¹. În Epistola către Evrei spune: "După ce a săvârșit curățirea păcatelor, a șezut de-a dreapta mării într-o cele înalte"¹⁹². Și iarăși: "Căruia dintre îngeri a spus vreodată: Șezi de-a dreapta Mea până ce voi pune pe vrăjmașii Tăi așternut picioarelor Tale?"¹⁹³. Și iarăși: "Iar El, aducând o singură jertfă pentru toți, a stat de-a pururea în dreapta lui Dumnezeu, așteptând apoi până ce vor fi puși vrăjmașii Lui așternut picioarelor Lui"¹⁹⁴. Și iarăși: "Privind la Iisus, începătorul și plinitorul credinței, Care pentru bucuria ce-I stă înaintea, a răbdat crucea, disprețuind ocară ei, și a șezut de-a dreapta tronului lui Dumnezeu"¹⁹⁵.

30. Cu toate că sunt și alte mărturii despre șederea Celui Unul-Născut de-a dreapta lui Dumnezeu, totuși deocamdată ne sunt destule și acestea. Doar atât spunem: că n-a avut vrednicia șederii de-a dreapta după întruparea Sa, ci Fiul Unul-Născut al lui Dumnezeu, și Domn al nostru Iisus Hristos, are totdeauna și mai înainte de toți vecii tronul de-a dreapta Tatălui. Acest Dumnezeu al tuturor, Tatăl lui Hristos, și Domnul nostru Iisus Hristos, "Care S-a pogorât și S-a înălțat"¹⁹⁶, Care șade pe tron împreună cu Tatăl, să păzească sufletele voastre; să păstreze neclătinată și neschimbată nădejdea voastră în Cel înviat; să vă învie o dată cu El din

189. Rom. 8, 34.

190. Efes. 1, 19-20.

191. Col. 3, 1.

192. Evr. 1, 3.

193. Evr. 1, 13; Ps. 109, 1-2.

194. Evr. 10, 12-13.

195. Evr. 12, 2.

196. Efes. 4, 10.

păcatele voastre de moarte, spre darul Lui cel ceresc; să vă învrednicească să fiți răpiți în nori, întru întâmpinarea Domnului în văzduh¹⁹⁷, la timpul potrivit. Și până va veni vremea aceea a slăvitei Lui a doua veniri, să vă înscrie numele voastre ale tuturor în cartea celor vii¹⁹⁸; iar o dată ce ați fost înscriși, să nu vă mai ștergă – căci se șterg numele tuturor celor ce au căzut. Să vă dea vouă tuturor puterea de a crede în Cel înviat și de a-L aștepta pe Cel care S-a înălțat și are să vină iarăși. El n-are să vină de pe pământ! Întărește-te în această privință, omule, pentru înșelătorii ce au să vină! Să vă dea vouă puterea de a-L aștepta pe Cel care șade sus în cer, și pe pământ este împreună cu noi, pe Cel care vede adevărul și tăria credinței fiecăruia. Să nu socotești cumva că dacă nu este pe pământ cu trupul, nu este nici cu Duhul. El este aici, în mijlocul nostru¹⁹⁹, aude ce vorbim despre El, vede ce gândești în tine însuși și cercetează rărunchii și inimile²⁰⁰. El este și acum gata să aducă, în Sfântul Duh, Tatălui pe cei care se apropie de botez și pe voi toți și să-l spună: *"Iată, Eu și pruncii pe care Mi i-a dat Dumnezeu"*²⁰¹, Căruia slava în veci. Amin.

197. I Tes. 4, 17.

198. Ps. 68, 32; Apoc. 3, 5.

199. Col. 2, 5.

200. Ps. 7, 9; Apoc. 2, 23.

201. Isaia 8, 18.

CATEHEZA A XV-A
CĂTRE CEI CARE AU SĂ SE LUMINEZE
Rostită în Ierusalim

Cateheză la cuvintele: *"Și iarăși are să vină cu slavă să judece viii și morții, a Cărui împărăție nu va avea sfârșit"*, Despre Antihrist. Citire din Daniel: *"Văzut-am până ce s-au pus scaunele și S-a așezat Cel vechi de zile"¹, și următoarele. *"Văzut-am în vedenia nopții și iată, pe norii cerului venea cineva ca Fiul Omului"², și celelalte**

1. Vestim venirea Domnului. Nu vestim numai una, cea dintâi, ci și a doua Lui venire, cu mult mai slăvită decât cea dintâi. Cea dintâi a avut pecetea răbdării; cea de a doua poartă diadema împărăției dumnezeiești.

Cu privire la Domnul nostru Iisus Hristos, cele mai multe sunt îndoite. Îndoită naștere: una din Dumnezeu, mai înainte de veci, și una din Fecioară, la sfârșitul veacurilor. Îndoite sunt pogorârile: una nearătată, care a fost ca ploaia pe lână³, iar a doua, cea viitoare, arătată. La prima Sa venire a fost înfășat cu scutece în iesle⁴, la a doua venire Se îmbracă cu lumina ca și cu o haină⁵. În cea dintâi venire a răbdat crucea, disprețuind rușinea⁶; la a doua vine slăvit, însoțit de oștirea îngerilor⁷.

1. Daniel 7, 9.
2. Daniel 7, 13.
3. Ps. 71, 6.
4. Luca 2, 7.
5. Ps. 103, 2.
6. Evr. 12, 2.
7. Matei 25, 31.

Nu ne oprim deci numai la cea dintâi venire a Lui, ci o așteptăm și pe a doua. La prima Lui venire I s-a spus: *"Binecuvântat este Cel ce vine întru numele Domnului"*⁸; la a doua venire vom rosti aceleași cuvinte⁹; Îl vom întâmpina pe Stăpânul împreună cu îngerii¹⁰, ne vom închina Lui și vom zice: *"Binecuvântat este Cel ce vine întru numele Domnului"*. La a doua venire Mântuitorul nu mai vine ca să fie judecat, ci ca să judece pe judecătorii Lui. Cel care la întâia Lui venire a tăcut în timp ce era judecat¹¹, le va aduce aminte celor fără de lege, celor care au îndrăznit să-L răstignească, și le va spune: *"Acestea ați făcut, și Eu am tăcut"*¹². Atunci Domnul, potrivit iconomieii dumnezeiești, a venit ca să învețe în chip blând pe oameni; acum însă se vor supune stăpânirii Lui de nevoie, chiar dacă nu vor voi.

2. Profetul Maleahi spune despre cele două venituri ale Lui: *"Și pe neașteptate va veni în Biserica Lui Domnul pe care Îl căutați"*¹³. Aceasta este cea dintâi venire a Lui. Și iarăși, despre a doua Lui venire spune: *"Și va veni Îngerul testamentului pe Care voi Îl căutați. Iată vine Domnul atotputernicul și cine va putea suferi ziua intrării Lui? Sau cine va putea sta la arătarea Lui? Pentru că El va intra ca focul din cuptorul de topit și ca leșia nălbitorilor. Și va sta topind și curățind"*¹⁴. Și îndată după aceasta Mântuitorul însuși spune: *"Și voi veni cu voi la judecată. Și voi fi mărturie grabnică împotriva fermecătorilor, împotriva desfrânaților, împotriva celor care au jurat strâmb pe numele Meu"*¹⁵, și celelalte. Pentru aceasta Pavel ne întărește mai dinainte și zice: *"Dacă zidește cineva pe temelia aceasta: aur, argint, pietre scum-*

8. Matei 21, 9.

9. Matei 23, 39.

10. I Tes. 4, 17.

11. Matei 26, 62; 27, 12.

12. Ps. 49, 22.

13. Mal. 3, 1.

14. Mal. 3, 1-3.

15. Mal. 3, 5.

*pe, lemne, fân, trestie, lucrul fiecăruia se va face cunoscut, căci ziua îl va vădi, pentru că se va descoperi în foc*¹⁶. Pavel vorbește despre aceste două venituri și în Epistola către Tit, când zice: *"Harul Mântuitorului Dumnezeu s-a arătat tuturor oamenilor, învățându-ne ca, lepădând necredințioșia și poftele lumesti, să viețuim în veacul de acum în curăție, cu evlavie și drept, așteptând fericita nădejde și arătarea slavei marelui Dumnezeu și Mântuitorului nostru Iisus Hristos"*¹⁷. Vezi cum a spus că în prima Lui venire face bine, iar pe a doua o așteptăm? Pentru aceasta și articolele Simbolului de credință, anunțate de noi acum, așa au fost predate, ca să credem în Cel care *"S-a suit la ceruri și șade de-a dreapta Tatălui și iarăși are să vină cu slavă să judece viii și morții, a Cărui împărăție nu va avea sfârșit"*.

3. Prin urmare, Domnul nostru Iisus Hristos vine din ceruri. Vine la sfârșitul lumii acesteia cu slavă, în cea din urmă zi. Lumea aceasta se sfârșește și lumea aceasta creată se înnoiește iarăși. Pe pământ s-au răspândit stricăciunea, hoția, desfrânarea și tot felul de păcate și s-au amestecat în lume sânziuri peste sânziuri¹⁸; pentru ca să nu rămână acest minunat locaș plin de fărădelegi, trece lumea aceasta, spre a se arăta alta mai bună. Vrei să capeți dovada din Scripturi? Ascultă pe Isaia care spune: *"Și cerul se va face sul ca o hârtie și vor cădea toate stelele ca frunzele de pe viță și cum cad frunzele de pe smochin"*¹⁹. Iar Evanghelia spune: *"Soarele se va întuneca și luna nu-și va mai da lumina ei și stelele vor cădea din cer"*²⁰. Să nu ne întristăm că numai noi ne sfârșim; și stelele se sfârșesc; dar poate că se vor ivi din nou. Domnul va face sul cerurile nu ca să le piardă, ci ca să le ridice mai bune. Ascultă pe David prooro-

16. I Cor. 3, 12-13.

17. Tit 2, 11-13.

18. Osea 4, 3.

19. Isaia 34, 4.

20. Matei 24, 29.

cui, care spune: *"Dintru început Tu, Doamne, pământul l-ai întemeiat și lucrul mâinilor Tale sunt cerurile; ele vor pieri, dar Tu vei rămâne"*²¹.

Poate că cineva va obiecta:

– Observă însă că spune lămurit că "vor pieri".

– Ascultă ce înseamnă pentru profet cuvintele "vor pieri".

Sunt explicate prin cele ce urmează: *"Toate ca o haină se vor învechi și ca pe un veșmânt le vei schimba și se vor schimba"*²². După cum Isaia în cuvintele: *"Vedeți cum piere drep-tul și nimeni nu ia aminte"*²³ vorbește de pieirea omului, și cu toate acestea prin cuvintele lui se așteaptă învierea, tot așa așteptăm și învierea cerurilor. *"Soarele se va preface în-tru întuneric și luna în sânge"*²⁴. Să fie atenți la aceste cu-vinte cei care au trecut la creștinism de la maniheism! Să nu mai îndumnezeiască stelele și nici să nu mai socotească în chip nelegiuit că Hristos este acest soare care se va întu-neca. Și iarăși, ascultă pe Domnul care spune: *"Cerul și pământul vor trece, dar cuvintele Mele nu vor trece"*²⁵. Și pe drept cuvânt, căci creaturile nu sunt de aceeași valoare cu cuvintele Stăpânului.

4. Trec deci cele ce se văd și vin cele așteptate, cele ce sunt mai bune decât cele ce se văd; totuși nimeni să nu caute să afle timpul când se vor petrece acestea: *"Nu este în puterea voastră să știți, spune Domnul, anii și timpurile pe care Tatăl le-a pus în stăpânirea Sa"*²⁶. Să nu îndrăznești să hotărăști timpul când se vor petrece acestea; dar, iarăși, nici să dormi cu nepăsare: *"Privegheați, spune Domnul, că în ceasul în care nu vă așteptați va veni Fiul Omului"*²⁷.

21. Ps. 101, 26-27.

22. Ps. 101, 27.

23. Isaia 57, 1.

24. Ioil 3, 4; Fapte 2, 20.

25. Matei 24, 35.

26. Fapte 1, 7.

27. Matei 24, 44.

Dar fiindcă trebuia ca noi să cunoaștem semnele sfârșitului lumii și fiindcă așteptăm pe Hristos, pentru ca să nu murim înșelați și să fim rătăciți de falsul Antihrist, apostolii, mânați prin voința dumnezeiască, potrivit iconomiei dumnezeiești, se apropie de adevăratul Învățător și spun:

– *"Spune-ne când vor fi acestea și care este semnul venirii Tale și al sfârșitului veacului²⁸? Așteptăm să vii din nou, dar Satana se preface în înger de lumină²⁹. Întărește-ne, ca să nu ne închinăm altuia în locul Tău"*.

Iar Domnul, deschizându-și dumnezeiasca și fericita Lui gură spune:

– *"Vedeți să nu vă amăgească cineva!"³⁰.*

Și voi, ascultătorilor, care vă uitați acum la Domnul cu ochii minții, ascultați că vă spune și vouă aceleași cuvinte: *"Vedeți să nu vă amăgească cineva!"*. Aceste cuvinte vă îndeamnă pe toți să luați aminte la cele ce vor fi spuse. Ele nu înfățișează istoria trecutului, ci sunt o profecție a celor viitoare, care negreșit vor veni. Nu suntem noi cei care facem profeciile acestea, căci suntem nevrednici; noi vă înfățișăm cele scrise și arătăm numai semnele. Tu ia aminte la cele care s-au întâmplat până acum și vezi care mai lipsesc încă și întărește-te pe tine însuși.

5. *"Vedeți să nu vă amăgească cineva, căci vor veni mulți în numele Meu, zicând: Eu sunt Hristos, și vor amăgi pe mulți"³¹.*

Cuvintele acestea în parte s-au împlinit. Așa au spus până acum Simon Magul, Menandru și alți eretici atei. Așa vor spune și alții și în vremea de acum, și mai târziu.

6. Al doilea semn: *"Vei auzi de războaie și de vești de războaie"³²*. Este sau nu este acum război între romani și

28. Matei 24, 3.

29. II Cor. 11, 14.

30. Matei 24, 4.

31. Matei 24, 4-5.

32. Matei 24, 6.

persi pentru Mesopotamia? Se scoală sau nu se scoală neam peste neam și împărăție peste împărăție? *"Și va fi foamete și ciumă și cutremure pe alocurea"*³³. Acestea s-au întâmplat. Și iarăși: *"Vor fi semne înfricoșătoare din cer și furtuni mari"*³⁴. Prin urmare, *"privegheați, zice Domnul, că nu știți în care zi vine Domnul vostru"*³⁵.

7. Totuși noi căutăm un semn al venirii Domnului, propriu nouă. Noi, care facem parte din Biserică, căutăm un semn bisericesc. Mântuitorul spune: *"Atunci mulți se vor sminti, se vor vinde unii pe alții și se vor urî unii pe alții"*³⁶. Să nu te tulburi dacă vei auzi că merg până la vărsarea sângelui episcopi împotriva episcopilor, clerici împotriva clericilor și popoare împotriva popoarelor. Lucrul acesta a fost scris mai dinainte. Nu te uita la cele ce se petrec acum, ci la cele scrise! Nu trebuie să pieri și tu dacă pier eu, dascălul tău! Se poate ca ucenicul să fie mai bun decât dascălul și să fie întâiul cel ce vine cel din urmă³⁷, pentru că Domnul îi primește și pe cei care au venit în ceasul al unsprezecelea³⁸. Dacă între apostoli a fost vânzare, te mai miri dacă între episcopi este ură de frați? Semnul acesta nu privește numai pe conducători, ci și popoarele. Într-adevăr, Domnul zice: *"Din pricina înmulțirii fărădelegii, dragostea multora se va răci"*³⁹. Se va lăuda oare cineva din cei de față că are prietenie nefățarnică față de aproapele? Oare nu adeseori buzele sărută, fața surăde, ochii sunt aparent voioși, iar inima meșteșugeste vicleșug și făurește rele în timp ce vorbește cu pace⁴⁰?

33. Matei 24, 7.

34. Luca 21, 11.

35. Matei 24, 42.

36. Matei 24, 10.

37. Matei 20, 16.

38. Matei 20, 6-9.

39. Matei 24, 12.

40. Ps. 27, 4.

8. Mai ai și acest semn: *"Și se va propovădui această Evanghelie a împărăției în toată lumea, spre mărturie la toate neamurile, și atunci va veni sfârșitul"*⁴¹. Și după cum vedem, aproape toată lumea s-a umplut de învățătura lui Hristos.

9. Și ce se va întâmpla după aceasta? Domnul zice mai departe: *"Deci când veți vedea urâciunea pustirii, ce s-a spus de profetul Daniel, stând în locul cel sfânt; cel ce citește să înțeleagă"*⁴². Și iarăși: *"Atunci, dacă vă va zice cineva: Iată Hristos este aici, sau: Iată este acolo, să nu credeți"*⁴³. Prin urmare, ura de frați face loc lui Antihrist. Diavolul pregătește mai dinainte dezbinările dintre popoare, ca să fie bine primit cel care vine. Să dea Dumnezeu ca nici unul dintre cei de aici și nici vreun alt rob al lui Hristos din altă parte să nu alerge la dușman. Apostolul Pavel, scriind despre Antihrist, a dat un semn lămurit prin cuvintele: *"Că va veni întâi lepădarea de credință și se va arăta omul fără-delegii, fiul pierzării, potrivnicul, care se înalță mai presus de tot ce se numește Dumnezeu sau sfânt, așa încât să șadă în templul lui Dumnezeu, arătându-se pe sine că este dumnezeu. Nu vă aduceți aminte că vă spuneam acestea încă pe când eram la voi? Și acum știți ce-l oprește de a se arăta la vremea sa. Căci taina fărădelegii lucrează de pe acum; trebuie numai ca acela care o oprește acum să fie luat din mijloc. Și atunci se va arăta cel fără de lege, pe care Domnul îl va nimici cu duhul gurii Lui și-l va pierde cu arătarea venirii Sale. Venirea lui este prin lucrarea Satanei, însoțită de tot felul de puteri, de semne și de minuni mincinoase și de toată amăgirea nedreptății pentru cei ce pier"*⁴⁴. Acestea le spune Pavel. Lepădarea de credință se petrece în timpul nostru; oamenii au lepădat dreapta credință: unii

41. Matei 24, 14.

42. Matei 24, 15.

43. Matei 24, 23.

44. II Tes. 2, 3-10.

mărturisesc filiopaternitatea, alții îndrăznesc să spună că Hristos a fost adus de la neexistență la existență. Mai înainte ereticii își mărturiseau rătăcirea lor pe față; acum însă este plină Biserica de eretici ascunși. Oamenii s-au lepădat de adevăr, și neadevărul le încântă urechile. Se grăiește ceva care desfată urechile? Toți oamenii ascultă cu plăcere. Se grăiește ceva folositor sufletului? Toți se îndepărtează. Cei mai mulți oameni s-au lepădat de învățăturile cele drepte; este ales răul mai mult decât binele. Aceasta este deci *'lepădarea de credință'*. Trebuie așteptat dușmanul. În parte a și început de pe acum să trimită pe înaintemergătorii lui, ca să vină pregătit la vânătoare. Ai grijă de tine, omule, și întărește-ți sufletul! Biserica îți arată acum, înaintea Dumnezeului celui viu⁴⁵, și te învață mai dinainte cele cu privire la Antihrist, înainte de venirea lui. Nu știm dacă vine în timpul vieții tale și nici nu știm dacă vine după trecerea ta din această viață. Este bine însă ca tu să cunoști semnele venirii lui și să te întărești mai dinainte.

10. Hristos cel adevărat, Fiul Unul-Născut al lui Dumnezeu, nu vine de pe pământ. Dacă va veni cineva din pustie, înșelând prin false minuni, să nu ieși⁴⁶. Dacă vor spune: *'Iată, aici este Hristos, iată, acolo, să nu crezi'*⁴⁷. Nu te uita deci în jos și pe pământ, căci Stăpânul Se pogoară din ceruri⁴⁸. Nu Se va mai pogoări ca la întâia venire, singur, ci înconjurat de zeci de mii de îngeri. Nu va veni în ascuns, ca *"ploaia pe lână"*⁴⁹, ci Se va arăta strălucitor ca fulgerul. El însuși a spus: *"Căci după cum soarele iese de la răsărit și se arată până la apus, tot așa va fi și venirea Fiului Omului"*⁵⁰. Și iarăși: *"Și vor vedea pe Fiul Omului venind pe norii*

45. I Tim. 6, 13.

46. Matei 24, 26.

47. Marcu 13, 21.

48. Fapte 1, 11.

49. Ps. 71, 6.

50. Matei 24, 27.

cerului cu multă putere și slavă, și va trimite pe îngerii Lui cu sunet de trâmbiță⁵¹, și celelalte.

11. Dar după cum la prima Lui venire, când avea să Se intrupeze și se aștepta ca Dumnezeu să Se nască din Fecioară, diavolul a căutat să batjocorească acest fapt prin aceea că a născocit mai dinainte cu viclenie în idolatrie zei falși care se nasc și care au fost născuți din femei, cu intenția, după cum socotea el, de a nu se mai da crezare adevărului, o dată ce a pus minciuna înainte, tot astfel, când are să vină adevăratul Hristos la a doua Sa venire, potrivit, luând ca pricină așteptarea celor fără de răutate, și mai cu seamă a celor din tăierea împrejur, va aduce un vrăjitor foarte iscusit în înșelătoarea și reaua artă a fermecătoriei și vrăjitoriei; acesta va răpi stăpânirea împărăției romanilor și se va numi în chip mincinos pe sine însuși Hristos; iar prin această numire de Hristos va înșela pe iudeii care așteaptă pe Mesia, iar pe neamuri le va amăgi prin nălucirile sale vrăjitoarești.

12. Acest Antihrist prezis va veni când se vor plini vremurile împărăției romanilor și se va apropia deci sfârșitul lumii. Se vor scula deodată zece împărați ai romanilor, poate în diferite locuri, și vor domni în același timp. Al unsprezecelea împărat după aceștia este Antihrist, care va răpi stăpânirea romană prin vrăjitoriile sale⁵². Pe trei dintre împărații care vor domni înaintea lui "îi va umili"⁵³, iar pe ceilalți șapte îi va avea sub stăpânirea sa. La începutul domniei lui va lua masca blândeții, a castității și a iubirii de oameni, arătându-se om învățat și înțelept. Dându-se drept Hristos cel așteptat, va înșela pe iudei prin semne, prin minuni și prin minciunile săvârșite cu ajutorul înșelăciunii vrăjitoarești. În urmă însă, va înscrie pentru domnia lui tot felul de răutăți ale neomeniei, încât va întrece pe toți nedreptii și nele-

51. Matei 24, 30-31.

52. Daniel 7, 24.

53. Daniel 7, 24.

giuții care au fost înaintea lui⁵⁴. Va fi față de toți ucigaș, foarte crud, nemilos, dar se va îndrepta mai ales împotriva noastră, a creștinilor. Numai trei ani și șase luni va îndrăzni să facă aceste nelegiuri, căci va fi nimicim prin a doua venire slăvită din cer a Celui Unuia-Născut, Fiul lui Dumnezeu, a Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos, a lui Hristos cel adevărat. El va nimicim pe Antihrist cu duhul gurii Lui⁵⁵ și-l va da în focul gheenei.

13. N-am născocit noi aceste învățături pe care vi le spunem; ele sunt aflate din dumnezeieștile Scripturi pe care le primește Biserica și mai cu seamă din profeția lui Daniel, de curând citită. Și arhanghelul Gavriil a tălmăcit-o, și spune așa: *"Fiara a patra va fi a patra împărăție pe pământ; ea va întrece toate împărățiile"*⁵⁶. Părinții bisericești ne-au predat că aceasta este împărăția romanilor. Cea dintâi împărăție mare a fost împărăția asirienilor; a doua, a mezilor și a perșilor la un loc; iar după acestea, a treia, a macedonenilor; a patra împărăție este cea de acum, a romanilor. Mai departe Gavriil tâlcuiește și zice: *"Cele zece coarne ale ei înseamnă că zece împărați se vor scula; după ei se va scula un alt împărat, care va întrece în răutăți pe toți cei dinaintea lui"*⁵⁷. Gavriil nu spune că va întrece în răutăți numai pe cei zece, ci pe toți cei dinaintea lui. *"Și pe trei împărați va umili"*⁵⁸, adică pe trei dintre cei zece dinaintea lui. Iar dacă va umili pe trei dintre cei zece, urmează că el va împărați ca al optulea împărat. *"Și cuvinte va grăi, spune Gavriil, împotriva Celui Preaînalt"*⁵⁹. Bărbatul acesta va fi hulitor și nelegiuit; nu va moșteni împărăția de la părinții săi, ci va răpi domnia prin vrăjitorie.

54. Daniel 7, 24.

55. II Tes. 2, 8.

56. Daniel 7, 23.

57. Daniel 7, 24.

58. Daniel 7, 24.

59. Daniel 7, 25.

14. Cine-i acesta sau cu a cui putere lucrează? Tălmăcește-ne-o, Pavele! *"Venirea lui este prin lucrarea Satanei, ne-o spune Pavel, cu puteri, cu semne și minuni mincinoase"*⁶⁰. Aceste cuvinte lasă să înțelegem că Satana se folosește de el ca de o unealtă și că el însuși lucrează prin acesta. Satana știe că la judecata viitoare nu va mai găsi nici un pic de milă; pentru aceasta nu duce războiul ca de obicei, prin slugile sale, ci-l poartă el însuși pe față: *"cu toate semnele și minunile mincinoase"*. În adevăr tatăl minciunii⁶¹ meșteșugeste fapte ale minciunii ca să creadă mulțimile că văd înviat din morți pe cel neînviat; că șchiopii merg și orbii văd, cu toate că nu s-a făcut nici o vindecare.

15. Pavel urmează: *"Potrivnicul, care se înalță mai presus de tot ce se numește Dumnezeu sau sfânt"*⁶². *"De tot ce se numește Dumnezeu"*: Antihrist se va arăta în chip fățarnic urător al idolatriei, *"încât să șadă în templul lui Dumnezeu"*⁶³. Dar care templu? Templul cel dărâmat al iudeilor. Să nu dea Dumnezeu să fie acesta, în care suntem noi acum! Pentru ce spunem aceasta? O spunem ca să nu se creadă că ne facem nouă înșine favoare! Căci dacă Antihrist vine la iudei ca Hristos cel așteptat de ei și dacă voiește să fie adorat de ei, atunci, spre a-i înșela mai mult, se îngrijește foarte mult de templu, ca să-i facă să creadă că el este cel din seminția lui David, care are să zidească din nou templul construit de Solomon. Antihrist atunci va veni, când, după hotărârea Mântuitorului, nu va rămâne din templul iudeilor piatră pe piatră⁶⁴. Când se vor nimici toate pietrele lui – și prin pietrele lui nu înțeleg zidul împrejmuitor din afară, ci zidul interior al templului, acolo unde erau heruvimii –, fie că se vor surpa din pricina vechimii, fie că se vor dărâma

60. II Tes. 2, 9.

61. Ioan 8, 44.

62. II Tes. 2, 4.

63. II Tes. 2, 4.

64. Matei 24, 2.

spre a se face noi construcții, fie că se vor risipi din alte pricini, atunci va veni acela *"cu toate semnele și minunile mincinoase"*; se va înălța mai presus de toți idoli; la început va lua masca iubirii de oameni, dar în urmă se va arăta neîndurător, mai cu seamă față de sfinții lui Dumnezeu. Scriptura, în adevăr, spune: *"Văzut-am, și cornul acela făcea război sfinților"*⁶⁵. Iar în altă parte zice: *"Și va fi vreme de necaz, cum n-a mai fost de când a fost neam de om pe pământ și până în vremea de acum"*⁶⁶. Cumplită este fiara, balaur mare, nebiruit de oameni, gata să-i înghită!

Cu toate că putem să vorbim mai multe despre Antihrist pe temeiul dumnezeieștilor Scripturi, totuși ne mulțumim cu acestea, ca să aibă măsură cuvântarea noastră.

16. Pentru că Domnul a cunoscut cruzimea potrivnicului, a dat credincioșilor Săi unele îngăduințe, și spune: *"Atunci cei din Iudeea să fugă în munți"*⁶⁷. Dar dacă cineva se știe pe sine că este foarte puternic să lupte cu Satana, să rămână – eu nu-mi pierd nădejdea în tăria Bisericii – și să spună: *"Cine ne va despărți de dragostea lui Hristos?"*⁶⁸, și celelalte. Dacă ne temem, să ne punem în siguranță pe noi înșine; dacă suntem curajoși, să rămânem. Căci *"va fi atunci necaz cum n-a mai fost de la începutul lumii până acum și nici nu va fi"*⁶⁹. Dar să aducem mulțumire lui Dumnezeu, Care a mărginit mărimea necazului la puține zile. Domnul spune: *"Dar din pricina celor aleși se vor scurta zilele acelea"*⁷⁰. Antihrist va domni numai trei ani și jumătate. Aceasta o spunem nu pe temeiul scripturilor apocrife, ci pe temeiul lui Daniel, care zice: *"Și se va da în mâna lui până la vreme și vremuri și jumătate de vreme"*⁷¹. "Vreme" este

65. Daniel 7, 21.

66. Daniel 12, 1.

67. Matei 24, 16.

68. Rom. 8, 35.

69. Matei 24, 21.

70. Matei 24, 2.

71. Daniel 7, 25.

primul an, în care va crește deocamdată domnia lui Antihrist; "vremi" sunt ceilalți doi ani ai fărădelegii, așa că avem la un loc trei ani; "jumătate de vreme", sunt șase luni. Iar în altă parte, Daniel spune același lucru: "*Și s-a jurat pe Cel ce în veac este viu, că în vreme și în vremuri și în jumătate de vreme...*"⁷². Unii au interpretat în același sens și cuvintele: "*O mie două sute nouăzeci de zile*"⁷³; și: "*Fericit cel care rabdă și ajunge la o mie trei sute treizeci și cinci de zile*"⁷⁴. Pentru aceasta trebuie să ne ascundem și să fugim. Poate că nu vom sfârși cetățile lui Israel până ce va veni Fiul Omului⁷⁵!

17. Cine oare va fi fericitul care va primi atunci cu creștință mucenicia pentru Hristos? Afirm că mucenicii de atunci sunt mai presus de toți mucenicii. Mucenicii dinainte de venirea lui Antihrist au avut de luptat numai cu oameni, pe când mucenicii din timpul lui Antihrist vor lupta chiar cu Satana față către față. Împărații prigonitori de dinainte ucideau numai, nu se făceau că învie morți, nici nu arătau năluciri de semne și minuni. Acum însă Antihrist este pornit să îngrozească și să înșele, "*încât să amăgească de va fi cu puțință și pe cei aleși*"⁷⁶. Să nu se suie în inima vreunuia de atunci gândul: "Ce minune mai mare a făcut Hristos? Cu ce putere săvârșește el aceste minuni? Dacă n-ar voi-o Dumnezeu, n-ar îngădui-o!". Apostolul te întărește și spune mai dinainte: "*Pentru aceasta Dumnezeu le va trimite lucrarea înșelăciunii; – cuvântul "trimite" este pus în locul cuvântului "îngăduie" –, nu pentru ca să aibă cuvânt de apărare, ci "ca să fie judecați"*"⁷⁷. Pentru ce? "*Pentru că n-au crezut adevărului, adică adevăratului Hristos, ci le-a plăcut nedreptatea*"⁷⁸, adică Antihrist. Dumnezeu îngăduie acestea și în

72. Daniel 12, 7.

73. Daniel 12, 11.

74. Daniel 12, 12.

75. Matei 10, 23.

76. II Tes. 2, 11.

77. II Tes. 2, 12.

78. II Tes. 2, 13.

prigonirile petrecute în cursul istoriei, cât și la sfârșitul lumii; nu înseamnă că este neputincios în a le împiedica, ci încununează ca de obicei prin răbdare pe propriii Săi luptători, făcându-i asemenea profeților și apostolilor Lui. Pentru scurtul timp de suferință vor moșteni împărăția veșnică a cerurilor, după cum spune Daniel: *"Și în vremea aceea se va mântui tot poporul Tău, care a fost scris în carte"* – evident, în cartea vieții – . *"Și mulți din cei care dormeau în țărâna pământului se vor scula; unii spre viața veșnică, și alții spre ocară și rușine veșnică. Iar cei care au fost înțelegători vor străluci cum strălucește cerul; iar dintre drepti cei mulți vor străluci ca stelele în veac, și încă mai mult"*⁷⁹.

18. Întărește-te pe tine însuși, omule! Ți-am dat semnele lui Antihrist. Întipărește-ți-le nu numai în memorie, ci răspândește-le tuturor fără invidie. Dacă ai copil după trup, învață-l de pe acum; iar dacă ai născut un fiu prin cateheză, întărește-l și pe acesta mai dinainte, ca să nu ia ca adevărat Hristos pe cel fals. Căci *"taina fărădelegii lucrează de pe acum"*⁸⁰. Mă înspăimântă războaiele dintre popoare, mă înspăimântă schismele din Biserici, mă înspăimântă ura dintre frați. Să fie spuse acestea! Să dea Dumnezeu să nu se întâmple venirea lui Antihrist în vremea noastră. Cu toate acestea, noi să ne întărim!

Acestea am avut de spus despre Antihrist.

19. Așteptăm și nădăjduim că Domnul are să vină din ceruri pe nori⁸¹. Trâmbițe îngerești vor răsună atunci; vor învia întâi cei morți în Hristos; cei vii care au trăit în credințioșie vor fi răpiți în nori, spre a lua răsplata ostnelilor, ca să fie cinstiți mai presus de om, o dată ce au și luptat mai presus de om. Așa grăiește apostolul Pavel, scriind: *"Că În-suși Domnul, la poruncă, la glasul arhanghelului și la trâmbița lui Dumnezeu Se va pogori din cer, și cei morți în Hristos*

79. Daniel 12, 1–3.

80. II Tes. 2, 7.

81. Fapte 1, 11.

vor învia întâi; după aceea noi cei vii, care vom fi rămas, vom fi răpiți în nori împreună cu ei întru întâmpinarea Domnului în văzduh, și așa pururea cu Domnul vom fi"⁸².

20. Ecclesiastul cunoștea această venire a Domnului și sfârșitul lumii. El spune: "Veselește-te, tinere, în tinerețea ta"⁸³. Iar în cele ce urmează zice: "Depărtează mânia de la inima ta, gonește răutatea din trupul tău"⁸⁴ și adu-ți aminte de Ziditorul tău mai înainte de a veni zilele răutății, mai înainte de a se întuneca soarele și lumina și stelele și de a se întuneca cele ce se văd în găuri"⁸⁵ – se face aluzie la puterea de a vedea –, mai înainte de a se rupe funia de argint – se face aluzie la împletitura stelelor, care sunt ca argintul la vedere – și de a se zdrobi floarea de romaniță a aurului"⁸⁶ – se face aluzie la soare, care are înfățișarea aurului; romanița este cunoscuta plantă care are petalele de jur împrejur crescute în formă de raze – "Și se va scula la glasul păsării și din înălțime vor vedea și va fi spăimântare pe cale"⁸⁷. Ce vor vedea? "Atunci vor vedea pe Fiul Omului venind pe norii cerului"⁸⁸ și "vor plânge seminții peste seminții"⁸⁹. Ce are să se întâmple la venirea Domnului? "Va înflori migdalul, se va îngreuna lăcusta și se va risipi chiparosul"⁹⁰. După cum spun exegeții, migdalul înflorit arată că a trecut iarna. Trupurile noastre atunci, după trecerea iernii, au să înflorească o floare cerească. "Și are să se îngreuneze lăcusta" înseamnă sufletul înaripat, îmbrăcat cu trup. "Și se va risipi chiparosul" înseamnă că fărădelegile cele spinoase se vor risipi.

82. I Tes. 4, 16–17.

83. Eccl. 11, 9.

84. Eccl. 11, 10.

85. Eccl. 12, 1–3.

86. Eccl. 12, 6.

87. Eccl. 12, 4–5.

88. Matei 24, 30.

89. Zaharia 12, 12.

90. Eccl. 12, 5.

21. Vezi că toți au vestit mai dinainte venirea Domnului? Vezi că ei cunosc glasul păsării? Știm care glas. *"Că În-suși Domnul, la poruncă, la glasul arhanghelului și la trâmbița lui Dumnezeu Se va pogori din cer"*⁹¹. Arhanghelul strigă și spune tuturor: *"Sculați-vă întru întâmpinarea Domnului!"*⁹². Înfricoșătoare este pogorârea Domnului David spune: *"Dumnezeu, Dumnezeul nostru, arătat va veni și nu va tăcea. Foc înaintea Lui va arde și de jur împrejurul Lui vifor mare"*⁹³, și celelalte. Fiul Omului, potrivit Scripturii de curând citite, vine către Tatăl pe norii cerului⁹⁴, râde de foc curge⁹⁵, care lămurește faptele oamenilor. Dacă cineva are fapte de aur, va ajunge mai strălucitor, dacă cineva are fapte de trestie și fără valoare, este ars de foc⁹⁶. Și Tatăl *"șade pe tron, având haina Lui albă ca zăpada și părul capului ca lâna curată"*⁹⁷. Toate acestea au fost spuse în felul omnesc de a gândi. Pentru ce haina Lui este albă ca zăpada, și părul capului ca lâna curată? Pentru că El este Împărat al celor care nu s-au pângărit cu păcate. Scriptura spune: *"Voi înălbi păcatele voastre ca zăpada și ca lâna"*⁹⁸; iar cuvintele acestea arată sau iertarea păcatelor, sau chiar lipsa completă de păcate. Domnul vine din cer pe nori, El, Care S-a înălțat la cer tot pe nori⁹⁹. El însuși a spus-o: *"Și vor vedea pe Fiul Omului venind pe norii cerului cu multă putere și slavă"*¹⁰⁰.

22. Dar care este semnul venirii Lui, semn pe care puterea potrivnică nu va îndrăzni vreodată să-l imite? *"Și atunci,*

91. I Tes. 4, 16.

92. Matei 25, 6.

93. Ps. 49, 3-4.

94. Daniel 7, 13.

95. Daniel 7, 10.

96. I Cor. 3, 12-15.

97. Daniel 7, 9.

98. Isaia 1, 18.

99. Fapte 1, 9-11.

100. Matei 24, 30.

spune Domnul, *se va arăta semnul Fiului Omului pe cer*¹⁰¹. Iar semn adevărat și caracteristic al lui Hristos este Crucea. Semnul Crucii strălucitoare va merge înaintea Împăratului ca să arate pe Cel care a fost răstignit mai înainte. Când iudeii, care L-au împuns și L-au batjocorit mai înainte, Îl vor vedea, vor plânge seminție peste seminție¹⁰² și vor zice: Acesta-i Cel pălmit; Acesta-i pe Care L-au scuipat în față; Acesta-i pe Care L-au pus în lanțuri; Acesta-i pe Care L-au răstignit după ce mai întâi L-au batjocorit. Vor spune: Unde să fugim de fața mâniei Tale? Dar nu vor putea să fugă nicăieri, căci de jur împrejur stau oștile îngerești. Semnul Crucii este spaimă pentru dușmani, și bucurie pentru prietenii care au crezut în El sau L-au propovăduit sau au pățimit pentru El. Care este atunci fericitul care să fie găsit prieten al lui Hristos? Nu disprețuiește pe slugile lui Împăratul atât de slăvit, Care este înconjurat de îngeri și șade pe tron împreună cu Tatăl. Și ca să nu se amestece prietenii cu dușmanii, *"va trimite pe îngerii Lui cu sunet mare de trâmbiță și vor aduna pe cei aleși ai Lui din cele patru vânturi"*¹⁰³. Dacă n-a disprețuit pe Lot, care era unul singur, cum va disprețui pe numeroșii drepti? Și va spune Domnul celor pe care i-au adunat îngerii și care vor călători în căruțe de nori: *"Veniți, binecuvântații Părintelui Meu!"*¹⁰⁴.

23. Dar poate că cineva din cei de față va spune:

– Voi fi sărac sau poate atunci mă voi afla în pat bolnav¹⁰⁵! Sau eu, femeie, voi fi lăsată la moară¹⁰⁶! Nu cumva vom fi trecuți cu vederea?

– Ai curaj, omule! Judecătorul nu Se uită la fața omului! *"Domnul nu va judeca după slava omului și nici nu va*

101. Matei 24, 30.

102. Zaharia 12, 12.

103. Matei 24, 31.

104. Matei 25, 34.

105. Luca 17, 34.

106. Luca 17, 35.

*muștra după grai!*¹⁰⁷. Nu preferă pe cei deștepți celor simpli, nici pe cei bogați celor săraci. Chiar dacă vei fi în țarină¹⁰⁸, îngerii te vor lua. Să nu socotești că va lua numai pe proprietarii de pământ, iar pe tine, lucrător de pământ, te va lăsa! Să nu te neliniștești chiar dacă vei fi rob, chiar dacă vei fi sărac. Nu disprețuiește pe robi Cel care a luat chip de rob¹⁰⁹. Chiar dacă vei zăcea bolnav în pat, și pentru tine este scris: *"Dacă vor fi dol într-un pat, unul se va lua, și altul se va lăsa"*¹¹⁰. Chiar dacă de nevoie vei fi dat să lucrezi la moară, de vei fi bărbat sau femeie; chiar dacă vei purta cătușe¹¹¹ și vei fi silit să stai la moară, totuși nu te trece cu vederea Cel care scoate din lanțuri cu tărie¹¹². Cel care a scos pe Iosif din robie și din închisoare și l-a pus mare stăpânitor te va izbăvi de necazuri întru împărăția cerurilor. Ai numai curaj, lucrează numai, luptă numai cu dragă inimă! Nimic nu se pierde! Scrisă îți este toată rugăciunea și toată cântarea ta duhovnicească! Scrisă îți este toată milostenia ta! Scris îți este tot postul tău! Scrisă-ți este căsătoria ta pe care ai păzit-o bine! Scrisă-ți este înfrânarea ta săvârșită pentru Dumnezeu! Cele dintâi cununi însă le are scrise fecioria și castitatea. Vei străluci ca un înger. Dar după cum ai ascultat cu plăcere cele bune, ascultă iarăși, fără să-ți fie rușine, pe cele potrivnice! Scrisă-ți este toată lăcomia! Scrisă-ți este toată desfrânarea! Scrise-ți sunt tot jurământul fals, hula, vrăjitoria, hoția și uciderea! Toate acestea îți vor fi scrise din nou, dacă acum, după botez, vei săvârși aceleași fapte. Dimpotrivă, dacă nu le vei face, ți se vor șterge.

107. Isaia 11, 3.

108. Matei 24, 40.

109. Filip. 2, 7.

110. Luca 17, 34.

111. Tradus după [C. - A.]; în MG, este următoarea lectură: "chiar dacă vei avea copii".

112. Ps. 17, 7.

24. *"Când va veni Fiul Omului, zice Domnul, întru slava Lui și toți îngerii împreună cu El"*¹¹³. Vezi, omule, în fața a câtor martori vei veni la judecată? Tot neamul omenesc va fi acolo. Socotește cât de mulți sunt romanii; socotește cât de multe sunt neamurile barbare care trăiesc acum și câți sunt cei care au murit de acum o sută de ani până azi. Socotește câți au fost înmormântați în curs de o mie de ani. Socotește câți au fost de la Adam până azi. Mare este mulțimea lor, totuși mică încă. Mai mulți sunt îngerii. Ei sunt cele nouăzeci și nouă de oi¹¹⁴, pe când omenirea este o singură oaie. Mulțimea locuitorilor trebuie socotită după întinderea locurilor locuite. Dacă pământul, care este ca un punct în mijlocul unui singur cer, are o mulțime atât de mare de locuitori, cât de mulți locuitori trebuie să aibă cerul care înconjoară pământul? Cerurile cerurilor trebuie să aibă un număr neînchipuit de mare. Este scris: *"Mii de mii slujeau Lui și zeci de mii de zeci de mii stăteau înaintea Lui"*¹¹⁵. Nu înseamnă însă că la atâta se mărginește numărul îngerilor, ci că profetul n-a putut să exprime un număr mai mare decât acesta.

Așadar, atunci, la judecată, stă Dumnezeu Tatăl tuturor, împreună cu El pe tron stă Iisus Hristos și este de față și Sfântul Duh. Trâmbiță îngerească ne cheamă pe noi toți, aducând cele săvârșite de noi. Oare nu trebuie să ne cuprindă neliniștea chiar de pe acum? Să nu socotești, o, omule, că este mică osândă sau că ai să scapi nepedepsit, o dată ce ai să fii osândit în fața atâtor îngeri. Oare n-am dori mai bine să murim decât să fim osândiți de prieteni?

25. Să ne nevoim deci, fraților, să nu ne osândească Dumnezeu, Care pentru a ne osândi n-are nevoie nici de cercetare, nici de dovadă. Să nu spui: noaptea am făcut desfrânare sau am vrăjtit sau altceva am făcut, și om nu era

113. Matei 25, 31.

114. Matei 18, 12.

115. Daniel 7, 10.

de față! De conștiința ta vei fi judecat, "deoarece gândurile între ele se pârăsc sau se apără în ziua când Dumnezeu va judeca cele ascunse ale oamenilor"¹¹⁶. Fața înfricoșătoare a Judecătorului te silește să spui adevărul; dar, mai bine spus, vădește adevărul chiar dacă nu-l spui. În adevăr, vei învia îmbrăcat fie cu păcatele tale, fie cu faptele tale drepte. Și asta a arătat-o Însuși Judecătorul când spune – și Hristos este Judecătorul: "*Tatăl nu judecă pe nimeni, ci toată judecata a dat-o Fiului*"¹¹⁷; aceasta nu înseamnă că Tatăl își înstrăinează de la Sine stăpânirea Sa, ci că judecă prin Fiul, prin urmare Fiul judecă la semnul Tatălui. Aceasta, iarăși, nu înseamnă că altele sunt semnele Tatălui, și altele semnele Fiului, ci este unul și același semn. Și ce spune Judecătorul despre faptul că tu porți sau nu faptele săvârșite de tine? "*Și se vor aduna înaintea Lui toate neamurile*"¹¹⁸, căci trebuie să se plece înaintea lui Hristos tot genunchiul: al celor cerești, al celor pământești și al celor de dedesubt¹¹⁹. "*Și-i va despărți pe ei unii de alții precum desparte păstorul oile de capre*"¹²⁰. Cum desparte păstorul oile de capre? Cercetează oare după carte care este oaie și care este capră? Sau le desparte după înfățișarea lor? Nu se cunoaște oare oaia după lână, și capra după părul ei aspru și tare? Astfel, dacă te vei curăți acum de păcate și vei avea pe viitor faptele curate ca lâna¹²¹, atunci îmbrăcămintea ta rămâne nepângărită și spui totdeauna: "*M-am dezbrăcat de haina mea; cum o voi mai îmbrăca?*"¹²². După îmbrăcăminte te cunoști de ești oaie. Dar dacă vei fi găsit păros ca Isav, care era des la păr și trândav la minte¹²³, care a pierdut dreptul de întâi-născut pentru o mâncare și și-a vândut vrednicia

116. Rom. 2, 15–16.

117. Ioan 5, 22.

118. Matei 25, 32.

119. Rom. 14, 10; Filip. 2, 10.

120. Matei 25, 32.

121. Isaia 1, 18.

122. Cânt. 5, 4.

123. Fac. 25, 25.

sa¹²⁴, vei ajunge în ceata celor de-a stânga¹²⁵. Să nu dea Dumnezeu ca cineva din cei de față să fie aruncat din har și nici să se găsească în cetele păcătoșilor de-a stânga din pricina faptelor rele.

26. Într-adevăr, înfricoșată este judecata și frică mare va fi din pricina celor ce au să se vestească. De față este Împăratul cerurilor și este pregătit foc veșnic.

Poate că cineva va întreba:

– Cum să scăpăm de foc? Cum să intrăm în împărăție¹²⁶?

– *"Am flămânzit, spune Domnul, și Mi-ați dat să mă-nânc"*¹²⁷. Iată calea! Nu mai e nevoie acum de alegorie, ci de îndeplinit cele spuse: *"Am flămânzit și Mi-ați dat să mă-nânc; am însetat și Mi-ați dat să beau; străin am fost și M-ați primit; gol și M-ați îmbrăcat; bolnav am fost și M-ați cercetat; în temniță eram și ați venit la Mine"*¹²⁸. Dacă vei face acestea, vei împărăți împreună cu Domnul. Dar dacă nu le vei face, vei fi osândit. Începe chiar de acum să le săvârșești și stăruie în credință. Să nu faci ca fecioarele cele neînțelepte, să ți se închidă ușa pentru că atunci ai de gând să cumperi undelemn¹²⁹. Să nu te bizui numai pe faptul că ai candelă; păstrează-o aprinsă! Să strălucească lumina ta, a faptelor bune, înaintea oamenilor, ca să nu fie hulit Hristos din pricina ta¹³⁰. Poartă haina nesticăciunii, strălucind în fapte bune. Avuția pe care ai primit-o de la Dumnezeu s-o chivernisești cu socoteală. Chivernisește-o bine! Ți s-au încredințat bani? Chivernisește-i bine! Ți s-a încredințat slujbă învățătoarească? Fă-ți cum trebuie slujba ta! Poți face să prospere sufletele ascultătorilor? Fă-o cu râvnă! Sunt multe

124. Evr. 12, 16.

125. Matei 25, 33.

126. Matei 25, 41.

127. Matei 25, 35.

128. Matei 25, 35–36.

129. Matei 25, 8–12.

130. Matei 5, 16; Rom. 2, 24.

uși pentru o chiverniseală bună. Să dea Dumnezeu numai să nu fie nimeni dintre noi osândit și să fie aruncat afară, ci să ne învrednicească să întâmpinăm cu îndrăzneală pe veșnicul Împărat Hristos, Care împărățește în veci. Cel care judecă viii și morții, Care a murit pentru vii și pentru morți, împărățește în veci. Și, după cum spune Pavel: *"Căci spre aceasta a murit și a trăit Hristos, ca să domnească și peste cei morți, și peste cei vii"*¹³¹.

27. Dacă vreodată vei auzi pe cineva spunând că împărăția lui Hristos are sfârșit, atunci urăște erezia! Este un alt cap al balaurului care s-a ivit de curând în Galatia¹³². A îndrăznit unul să spună că Hristos nu împărățește după sfârșitul lumii! A mai îndrăznit să spună despre Cuvântul, Care a ieșit din Tatăl, că S-a contopit iarăși în Tatăl și nu mai există. Prin astfel de idei eretice s-a hulit pe sine însuși. Oare n-a auzit pe Domnul spunând: *"Fiul rămâne în veac"*¹³³? N-a auzit pe Gavriil spunând: *"Și va împărăți peste casa lui Iacov în veci și împărăția Lui nu va avea sfârșit"*¹³⁴? Bagă de seamă la cele spuse! Acum ereticii învață împotriva lui Hristos, în timp ce arhanghelul Gavriil a învățat despre dăinuirea veșnică a Mântuitorului. Cui să dai mai multă crezare? Oare nu lui Gavriil? Ascultă și mărturia aceasta a lui Daniel: *"Văzut-am întru vedenia nopții și iată, pe norii cerului venea cineva ca Fiul Omului și a ajuns până la Cel vechi de zile. Și I s-a dat Lui cinstea și stăpânirea și împărăția; și toate popoarele, neamurile, limbile li vor sluji Lui. Stăpânirea Lui este stăpânire veșnică, care nu va trece; iar împărăția Lui nu se va strica"*¹³⁵. Ține mai bine aceste cuvinte! Crede în ele! Îndepărtează de la tine învățăturile eretice, căci ai auzit învățături cât se poate de lămurite despre împărăția nesfârșită a lui Hristos.

131. Rom. 14, 9.

132. Este vorba despre erezia lui Marcel al Ancirei.

133. Ioan 8, 35.

134. Luca 1, 33.

135. Daniel 7, 13-14.

28. O învățătură asemănătoare ai și în tălmăcirea pietrei, care a fost tăiată din munte fără ajutorul mâinii ome-nești¹³⁶; piatra este Hristos întrupat. *"Împărăția Lui nu va fi lăsată altui popor"*¹³⁷. Și David spune într-un loc: *"Tronul Tău, Dumnezeuule, în veacul veacului"*¹³⁸; iar în altă parte: *"Dintru început Tu, Doamne, ai întemeiat pământul"*¹³⁹, și celelalte. *"Acelea vor pieri, iar Tu vei rămâne"*¹⁴⁰, și celelalte. *"Dar Tu același ești și anii Tăi nu se vor sfârși"*¹⁴¹. Aceste cuvinte au fost interpretate de apostolul Pavel cu privire la Fiul¹⁴².

29. Vrei să afli cum au ajuns la această nebunie cei care au o învățătură contrară? Au citit greșit cuvintele bine scrise de apostolul Pavel: *"Căci trebuie ca El să împărățească până ce va pune pe toți dușmanii Săi sub picioarele Sale"*¹⁴³. Ei spun: Hristos nu mai împărățește când dușmanii Lui vor fi puși sub picioarele Sale. Dar înțeleg greșit și fără judecată cuvintele lui Pavel. Dacă împărățește peste dușmani înainte de a-i birui, cum oare nu va împărăți cu atât mai mult peste ei după ce-i va birui?

30. Au mai îndrăznit să spună și că textul scripturistic: *"Iar când toate vor fi supuse Lui, atunci și Fiul însuși Se va supune Celui care l-a supus Lui toate"*¹⁴⁴, arată că Fiul se contopește în Tatăl. Prin urmare, voi, oameni, mai lipsiți de credință decât toți, care sunteți creaturi ale lui Hristos, dăinuți, iar Hristos, prin Care ați fost făcuți voi și au fost făcute toate¹⁴⁵, pierе?! Hulitor este glasul! Dar cum sunt toate acelea ce-l vor fi supuse? Supuse pierciunii sau dăi-

136. Daniel 2, 34.

137. Daniel 2, 44.

138. Ps. 44, 8.

139. Ps. 101, 26.

140. Ps. 101, 27.

141. Ps. 101, 28.

142. Evr. 1, 8-12.

143. I Cor. 15, 25.

144. I Cor. 15, 28.

145. Ioan 1, 3.

nuitoare? Mai mult: toate cele supuse Fiului dăinuiesc, iar Fiul care este supus Tatălui nu dăinuiește? Cuvintele: "Se va supune" nu înseamnă că de atunci începe să asculte de Tatăl, căci El face totdeauna și pururea ceea ce-I place Tatălui¹⁴⁶, ci că și atunci ascultă, nu printr-o ascultare silită, ci prin una de bunăvoie. Fiul nu este rob, ca să se supună de nevoie; este Fiul, iar ca Fiu, Se supune de bunăvoie și din dragoste.

31. Să întrebăm pe acești eretici: Ce sens dați cuvintelor: "până când" (ἄχρις οὗ) sau cuvintelor: "până ce" (μέχρις οὗ)? Voi încerca să combat erezia pornind de la aceleași cuvinte ca și ei. Ei au îndrăznit să spună că textul: "Până ce va pune pe dușmanii Săi sub picioarele Sale"¹⁴⁷, indică sfârșitul lui Hristos; au mai îndrăznit să circumscrie împărăția veșnică a lui Hristos și să pună sfârșit prin învățătura lor stăpânirii Sale nesfârșite. Haide deci să citim textele asemănătoare din Pavel și să vedem ce sens au cuvintele: ἄχρις οὗ și μέχρις οὗ? Pavel spune: "Dar moartea a împărătit de la Adam până la Moise"¹⁴⁸. Oare până la Moise au murit oamenii, și după Moise n-au mai murit? Sau n-a murit nici un om după ce a fost dată Legea? Vezi deci că acest cuvânt, μέχρις, nu indică o îngărădire de timp; dimpotrivă, Pavel a arătat mai degrabă prin acest cuvânt că, deși Moise a fost un om drept și un bărbat minunat, totuși hotărârea de moarte adusă împotriva lui Adam a ajuns și la el, și la cei de după el, cu toate că el n-a făcut același păcat ca Adam, anume de a nu asculta porunca de a nu mânca din pom.

32. Să luăm alt text asemănător: "Căci până astăzi, când se citește Moise, rămâne un vâl pe inima lor"¹⁴⁹. Cuvintele: "până astăzi" înseamnă oare că numai până la Pavel? Nu și până în vremea noastră și până la sfârșitul lumii? Dacă Pavel spune corintenilor: "Că și până la voi am

146. Ioan 8, 29.

147. I Cor. 15, 25.

148. Rom. 5, 14.

149. II Cor. 3, 14.

*ajuns cu Evanghelia lui Hristos, având nădejde ca, tot crescând credința voastră, să se propovăduiască Evanghelia și în părțile de dincolo de voi*¹⁵⁰, din aceste cuvinte se vede lămurit că ἄχρις nu indică sfârșitul, ci o continuare. Cum poți deci să înțelegi altfel cuvintele: "Până ce va pune pe dușman..."? Același Pavel spune în altă parte: "Dar îndemnați-vă pe voi înșivă în toate zilele până când se zice: astăzi"¹⁵¹. Sensul cuvintelor: "până când se zice: astăzi" este: totdeauna.

Prin urmare, după cum nu trebuie să se vorbească despre începutul zilelor lui Hristos, tot așa să nu rabzi să vorbească cineva vreodată despre sfârșitul împărăției Lui. Căci este scris: "Împărăția Lui este împărăție veșnică".

33. Cu toate că mai avem încă și alte multe mărturii din dumnezeieștile Scripturi despre Împărăția în veci nesfârșită a lui Hristos, totuși să ne mulțumim deocamdată cu cele spuse mai sus, din pricina scurgerii zilei.

Tu, ascultătorule, închină-te numai aceluia Împărat! Fuși de orice rătăcire eretică! Iar dacă îngăduie harul lui Dumnezeu, vă vor fi spuse la timp și celelalte adevăruri de credință. Iar Dumnezeu tuturor să vă păzească pe voi toți, să vă aduceți aminte de semnele sfârșitului lumii și să rămâneți nebiruiți de Antihrist. Ai primit semnele înșelătorului ce are să vină. Ai primit dovezile adevăratului Hristos, Care are să Se pogoare la vedere din ceruri. Fuși de cel fals, așteaptă pe Cel adevărat! Ai învățat calea; caută să fii găsit la judecată în ceata celor de-a dreapta! Păzește bunul despre Hristos ce ți-a fost încredințat, strălucind în fapte bune, ca să te înfățișezi cu îndrăzneală înaintea Judecătorului, și să moștenești Împărăția cerurilor, prin Care și cu Care slavă lui Dumnezeu, împreună cu Sfântul Duh, în vecii vecilor. Amin.

150. II Cor. 10, 14-16.

151. Evr. 3, 13.

CATEHEZA A XVI-A
CĂTRE CEI CARE AU SĂ SE LUMINEZE

Rostită în Ierusalim

Cateheză la cuvintele: *'Și întru Unul Sfântul Duh, Mângâietorul, Care a grăit prin prooroci'. 'Despre darurile duhovnicești, fraților, nu voiesc să nu aveți cunoștință'¹, și celelalte. 'Darurile sunt deosebite, dar este același Duh'², și celelalte*

1. Este nevoie într-adevăr de har duhovnicesc ca să vorbim despre Duhul Sfânt. Aceasta nu înseamnă că putem vorbi așa cum se cuvine, căci este cu neputință, ci doar să trecem fără să ne primejduim expunând pe temeiul dumnezeieștilor Scripturi învățătura despre Duhul Sfânt. Cu adevărat frică mare este scrisă în Evangheliile, deoarece Hristos spune lămurit: *"Celui care va spune cuvânt împotriva Duhului celui Sfânt, nu i se va ierta lui nici în veacul acesta, nici în cel ce va să fie"*³. Adeseori trebuie să ne temem ca nu cumva să fim osândiți vreodată spunând ce nu se cade despre Sfântul Duh, fie din neștiință, fie dintr-o falsă evlavie. Judecătorul celor vii și al celor morți, Iisus Hristos, a hotărât că acela care păcătuiește împotriva Duhului Sfânt nu este iertat. Ce nădejde de iertare să mai aibă deci cel care a greșit împotriva Lui?

2. Să ne dea Iisus Hristos harul ca noi să vorbim fără să greșim, iar voi să auziți cu înțelegere. Au nevoie de înțelegere nu numai cei care vorbesc, ci și cei care ascultă, ca

1. 1 Cor. 12, 1.

2. 1 Cor. 12, 4.

3. Matei 12, 32.

nu cumva să audă unele, și să înțeleagă altele. Să spunem deci despre Duhul Sfânt numai cele ce sunt scrise; să nu iscodim pe cele ce nu sunt scrise. Însuși Duhul cel Sfânt a grăit în Scripturi. El a spus despre El atâtea câte a voit sau câte putem noi înțelege. Să spunem deci ceea ce a grăit El despre Sine însuși; să nu îndrăznim a spune ceea ce n-a grăit! ...

3. Există numai un singur Duh Sfânt, Mângâietorul. Și după cum este un singur Dumnezeu Tatăl, și nu este un al doilea Tată; și după cum este un singur Fiu Unul-Născut și Cuvântul lui Dumnezeu, și nu are frate, tot astfel este numai un singur Sfânt Duh, și nu este un alt doilea Duh egal Lui. Sfântul Duh este cea mai mare putere dumnezeiască și nepătrunsă cu mintea. Trăiește, este cugetător și le sfințește pe toate cele făcute de Dumnezeu prin Hristos. El luminează sufletele dreptilor, El era în profeți și tot El, în apostoli, în Noul Testament. Să fie urâți cei care îndrăznesc să despartă lucrarea Sfântului Duh. Există un singur Dumnezeu, Tatăl, Stăpânul Vechiului și Noului Testament; și un singur Domn, Iisus Hristos, Cel profețit în Vechiul Testament și venit pe pământ în Noul Testament; și un Duh Sfânt, Care a predicat prin proroci despre Hristos, iar când a venit Hristos, S-a pogorât⁴ și L-a arătat.

4. Nimeni să nu despartă Vechiul Testament de Noul Testament! Nimeni să nu spună că alt Duh este acolo, și alt Duh aici, pentru că păcătuiește chiar față de Duhul Sfânt, Cel cinstit împreună cu Tatăl și cu Fiul, iar în timpul Sfântului Botez cuprins în Sfânta Treime. Fiul Unul-Născut al lui Dumnezeu a spus lămurit apostolilor: *"Mergând, învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh"*⁵. Nădejdea noastră este în Tatăl și în Fiul și în Sfântul Duh. Nu mărturisim trei dumnezei – să

4. Matei 3, 16.

5. Matei 28, 19.

tacă deci marcioniții! –, ci împreună cu Sfântul Duh, prin unul Fiul, mărturisim un singur Dumnezeu. Credința noastră-i neîmpărțită, evlavia noastră, nedespărțită. Nu despărțim Sfânta Treime după cum fac unii; nici nu amestecăm, ca Sabelie, persoanele Sfintei Treimi. Ci știm în chip evlavios un Tată, Care ne-a trimis Mântuitor pe Fiul; știm un Fiu, Care a făgăduit să trimită de la Tatăl pe Mângâietorul⁶. Știm pe Duhul cel Sfânt, Care a grăit prin prooroci, iar în ziua Cincizecimii S-a pogorât peste apostoli în chip de limbi de foc⁷, aici, în Ierusalim, în biserica de sus a apostolilor. Vredniciile tuturor lucrurilor aici, la noi, în Ierusalim se găsesc. Aici S-a pogorât Hristos din ceruri; aici S-a pogorât Duhul cel Sfânt din ceruri. Și într-adevăr era foarte potrivit ca, după cum, când am vorbit despre patimile lui Hristos și despre Golgota, am vorbit aici, pe Golgota, tot așa se cuvenea să vorbim în biserica de sus când vorbim despre Sfântul Duh. Dar pentru că Duhul cel Sfânt Care S-a pogorât acolo Se împărtășește de slava Celui răstignit aici, vorbim aici despre Cel ce S-a pogorât acolo. Cucernicia nu îngăduie împărțire.

5. Vrem să spunem ceva despre Sfântul Duh. N-avem intenția să vorbim despre ființa Lui – lucrul acesta este cu neputință. Intenția noastră este de a arăta diferitele erezii cu privire la Sfântul Duh – ca nu cumva să cădem din neștiință în acele erezii – și de a tăia căile rătăcirii, spre a merge pe singura cale împăratească. Iar dacă vom fi siliți să rostim, pentru a ști și voi, vreun cuvânt hulitor spus de acei eretici împotriva Sfântului Duh, cuvântul acela să fie asupra capului lor. Să fim fără vină și noi, care vorbim, și voi, care ascultați.

6. Ereticii, care în toate sunt complet lipsiți de cuvioșie, și-au ascuțit limba⁸ și împotriva Duhului Sfânt și au îndrăz-

6. Ioan 15, 26.

7. Fapte 2, 1-3.

8. Ps. 139, 3.

nit să spună lucruri nelegiuite, după cum a scris Irineu exegetul în cărțile lui despre erezii. Unii au îndrăznit să spună că ei sunt Duhul Sfânt. Cel dintâi dintre aceștia a fost Simon Magul⁹, amintit în Faptele Apostolilor. A îndrăznit să învețe așa după ce-a fost alungat din Biserică. Oamenii neevlavi- oși, așa-numiții gnostici, au rostit alte hule împotriva Duhului Sfânt. Valentinienii cei fără de lege, altele. Iar nelegiuitul Manes a îndrăznit să spună că el este Mângâietorul trimis de Hristos. Alți eretici au spus că alt Duh a fost în profeți, și alt Duh în Noul Testament. Mare este rătăcirea lor, dar cu mult mai mare hula lor! Urăște deci pe asemenea oameni! Fugi de cei care hulesc Duhul cel Sfânt, de cei care n-au iertare! Ce părtășie poți să ai tu, care ai să te botezi acum în Duhul cel Sfânt, cu cei care n-au nădejde că au să fie iertați? Dacă cel care se alătură de un hoț și-i ajută este pedepsit, ce nădejde de iertare mai poate avea cel care păcătuiește împotriva Duhului Sfânt?

7. Să fie urâți și marcioniții, cei care au scos textele Vechiului Testament din Noul Testament! Marcion, cel cu totul lipsit de Dumnezeu, a fost cel dintâi care a afirmat că sunt trei dumnezei. Știind că în Noul Testament se află mărturiile profeților despre Hristos, a scos din el mărturiile Vechiului Testament, ca să rămână Împăratul fără de mărturie. Să fie urâți și gnosticii amintiți mai sus! Ei sunt gnostici¹⁰ numai cu numele, căci sunt plini de neștiință. Au îndrăznit să afirme despre Sfântul Duh lucruri pe care nu îndrăznesc să le rostesc.

8. Să fie urâți și catafrigenii. Montan, capul relelor, și cele două așa-numite profetese ale lui, Maximila și Priscila. Acest Montan, cu adevărat om ieșit din minți și nebun – căci n-ar fi spus asemenea hule dacă nu-și ieșea din minți –, a îndrăznit să spună că el este Sfântul Duh, el, ticălosul și

9. Fapte 8, 9.

10. gnostici = cunoscători.

omul plin de toată necurăția și desfrânarea. Căci este desul să vorbim despre acestea numai prin aluzii pentru respectul ce-l datorăm femeilor ce sunt de față. Montan s-a stabilit într-un sat foarte mic din Frigia, numit Pepusa, pe care în chip fals l-a numit Ierusalim. El, care junghia pe nefericiții prunci ai femeilor și-i tăia în bucăți spre a face neleguita lor mâncare pentru așa-numitele lor taine – din pricina aceasta până acum nu de mult în timpul persecuțiilor noi creștinii am fost bănuți că facem acest lucru, pentru că și montaniștii își ziceau pe nedrept creștini –, a îndrăznit să se numească pe sine Duhul Sfânt, el, cel plin de toată necredința și neomenia, el, care n-are cuvânt de apărare la osândirea sa.

9. După cum am spus mai sus¹¹, a luptat împotriva Duhului Sfânt și Manes, cel cu totul lipsit de credință, cel care a strâns într-un sistem greșelile tuturor ereziilor. El a fost cel din urmă adânc al pierzaniei; el a adunat la un loc toate ereziile, a alcătuit o erezie mai nouă și și-a propovăduit rătăcirea. A îndrăznit să spună că el ar fi Mângâietorul pe Care Hristos a făgăduit să-L trimită. Dar Mântuitorul, când L-a făgăduit, a spus apostolilor: *"Iar voi ședeți în cetatea Ierusalimului până ce vă veți îmbrăca cu putere de sus"*¹². Se mai poate susține afirmația lui Manes? Oare apostolii, care au murit cu două sute de ani înainte de Manes, trebuiau să aștepte pe Manes ca să se îmbrace cu putere de sus? Va îndrăzni oare cineva să spună că apostolii n-au fost plini de Duhul Sfânt încă din timpul vieții lor? Într-adevăr, este scris că *"atunci apostolii puneau mâinile peste ei și luau Duh Sfânt"*¹³. Oare nu s-au îmbrăcat apostolii cu putere de sus cu mulți ani înainte de Manes, când s-a pogorât Duhul Sfânt în ziua Cincizecimii¹⁴?

11. Cateheza a VI-a, 25 și următoarele și Cateheza a XVI-a, 6.

12. Luca 24, 49.

13. Fapte 8, 17.

14. Fapte 2, 1-4.

10. Pentru ce a fost osândit Simon Magul? Oare nu pentru că s-a apropiat de apostoli și a zis: *"Dați-mi și mie puterea aceasta, ca acela peste care voi pune mâinile să ia Duh Sfânt"*¹⁵? Simon Magul n-a spus: *"Dați-mi și mie împărțășirea Duhului Sfânt"*, ci: *"Puterea Duhului Sfânt"*. A cerut această putere, ca să vândă altora ce nu se poate vinde, ceea ce însuși n-a dobândit. Simon a adus bani apostolilor celor lipsiți¹⁶; a făcut aceasta pentru că a văzut că li se aducea prețul celor vândute și se punea la picioarele apostolilor¹⁷. Nu s-a gândit că apostolii, care călcau în picioare bogăția ce le era adusă pentru hrănirea săracilor, n-ar fi dat, pentru plată, puterea Duhului Sfânt. Ce au spus lui Simon apostolii? *"Argintul tău să fie cu tine spre pierzare, pentru că ai socotit că darul lui Dumnezeu se dobândește cu bani"*¹⁸. Ești un al doilea Iuda, pentru că ai nădărdit să vinzi cu bani harul Duhului". Așadar, dacă Simon Magul, care a voit să primească puterea Duhului Sfânt în schimbul plății, a mers la pierzare, cât de mare este nelegiuirea lui Manes, care a spus că el însuși este Duhul Sfânt?

Să urâm pe cei vrednici de ură! Să ne întoarcem de la aceia de la care și Dumnezeu Se întoarce! Să spunem și noi lui Dumnezeu cu toată îndrăzneala despre toți ereticii: *"Oare n-am urât, Doamne, pe cei care Te urăsc pe Tine și nu m-am supărat pe vrăjmașii Tăi?"*¹⁹. Într-adevăr, este și vrăjmășia bună, după cum este scris: *"Căci vrăjmășie voi pune între tine și între sămânța ei"*²⁰. Prietenia cu șarpele dă naștere la vrăjmășie cu Dumnezeu și la moarte²¹.

11. Numai acestea să fie spuse de noi despre cei alungați din Biserică. De acum înainte să ne întoarcem la dum-

15. Fapte 8, 19.

16. Fapte 8, 18.

17. Fapte 4, 34-35.

18. Fapte 8, 20.

19. Ps. 138, 20.

20. Fac. 3, 15.

21. Iacov 4, 4.

nezeieștile Scripturi și să bem apă din vasele noastre și din izvorul fântânilor noastre²². Să bem deci apa cea vie "care curge spre viața veșnică"²³. "Aceasta a zis Mântuitorul despre Duhul pe Care aveau să-L primească cei care cred în El"²⁴. Observă că spune: "Cel care crede în Mine – și nu s-a mărginit numai la atât, ci a adăugat: *după cum a zis Scriptura*; se trimite deci la Vechiul Testament –, *râuri de apă vie vor curge din pântecele lui*"²⁵. Nu vor curge râuri obișnuite care adapă pământul producător de spini și de copaci, ci râuri care aduc lumină în suflete. Iar în altă parte spune: "Iar apa pe care o voi da se va face în el izvor de apă vie care curge spre viață veșnică"²⁶. Un alt fel de apă mai nouă, care trăiește și saltă, dar saltă pentru cei vrednici!

12. Pentru ce oare Domnul a numit apă harul duhovnicesc? Pentru că apa este elementul constitutiv al tuturor lucrurilor, pentru că apa ajută la creșterea ierbii și a viețuitoarelor, pentru că din cer se coboară apa ploilor; pentru că se coboară pe pământ sub o singură formă, dar felurită îi este lucrarea. Un singur izvor uda tot raiul²⁷, și una și aceeași ploaie se coboară peste toată lumea, dar ajunge albă în crin, roșie în trandafir, porfirie în viorele și în zambile și felurită și variată în diferitele feluri de plante; într-un fel în finic, în alt fel în vița de vie și cu totul diferită în toate lucrurile, deși este de un singur fel și nu se deosebește în sine însăși. Ploaia nu-și schimbă natura sa; nu plouă azi într-un fel și mâine în alt fel, ci se face pe potriva alcătuirii lucrurilor ce o primesc și dă fiecărui lucru ceea ce-i trebuie. Tot astfel și Duhul cel Sfânt este unul, de un singur fel și neîmpărțit, totuși împarte fiecăruia harul după cum voiește²⁸.

22. Pilde 5, 15.

23. Ioan 4, 14.

24. Ioan 7, 39.

25. Ioan 7, 38.

26. Ioan 4, 14.

27. Fac. 2, 10.

28. I Cor. 12, 11.

Și după cum un copac uscat odrăslește dacă este udat, tot așa și sufletul plin de păcate produce roade de dreptate dacă este învrednicit, prin pocăință, de Duhul Sfânt. Deși este de același fel, totuși lucrează multe virtuți la semnul lui Dumnezeu și în numele lui Hristos. Unuia îi ajută ca limba lui să rostească cuvinte de înțelepciune; altuia îi luminează sufletul spre a profeti; altuia îi dă puterea de a alunga pe demoni, altuia, puterea de a tâlcui dumnezeieștile Scripturi; pe unul îl întărește să trăiască în curăție, iar pe altul îl învață să facă milostenie; pe unul îl învață să postească și să sihăstrească, pe altul îl învață să disprețuiască bunurile trupești, iar pe altul îl pregătește spre mucenicie. Este diferit în oameni, cu toate că este același în El însuși, după cum este scris: *"Fiecăruia se dă arătarea Duhului spre folos: unuia i se dă prin Duhul cuvânt de înțelepciune, iar altuia, cuvânt de cunoștință după același Duh; unuia i se dă credință în același Duh, iar altuia, darurile tămăduirilor în același Duh; unuia i se dă puterea facerii de minuni, iar altuia, profeția; unuia i se dă deosebirea duhurilor, iar altuia, felurile limbilor, și altuia, tălmăcirea limbilor. Pe toate acestea le lucrează unul și același Duh, împărțind fiecăruia în-deosebi, după cum voiește"*²⁹.

13. Dar pentru că despre "duh" în general sunt scrise multe și felurite în dumnezeieștile Scripturi și de teamă ca nu cumva cineva din neștiință să fie nedumerit, neștiind despre care duh este vorba în Scripturi, este bine ca acum să precizăm pe care Duh Îl numește Scriptura Duh Sfânt. Căci după cum Aaron este numit hristos³⁰, de asemenea și David³¹ și Saul³² și alții sunt numiți hristoși³³, totuși numai unul singur este adevăratul Hristos, tot astfel și cuvântul

29. I Cor. 12, 7-12.

30. Lev. 4, 3, 5.

31. Ps. 131, 10.

32. I Regi 24, 7.

33. Adică: unși.

duh se atribuie mai multor lucruri. Pentru aceea este bine să vedem ce este propriu Sfântului Duh.

Și îngerul se numește duh; sufletul nostru se numește duh; însuși vântul care suflă se numește duh; și o virtute mare se numește duh; și fapta necurată se numește duh; și demonul vrăjmaș se numește duh.

Caută deci ca nu cumva, auzind de atâtea duhuri, să iei din pricina asemănării de nume pe unul în locul altuia.

Despre sufletul nostru Scriptura spune: *"Ieși-va duhul lui și se va întoarce în pământul lui"*³⁴. Și despre același suflet zice iarăși: *"Cel care a făcut duhul omului în el"*³⁵.

Despre îngeri zice în psalmi: *"Cel care face pe îngerii Săi duhuri și pe slugile Sale pară de foc"*³⁶.

Despre vânt spune: *"Cu duh puternic va sfărâma corăbiile Tarsisului"*³⁷ și: *"În chipul în care se clatină în pădure copacul din pricina duhului"*³⁸ și: *"Foc, grindină, zăpadă, gheață, duh de vifor"*³⁹.

Iar despre învățătura cea adevărată Însuși Domnul spune: *"Cuvintele pe care le-am vorbit Eu sunt duh și viață"*⁴⁰. A spus "duh" în loc de: "duhovnicești".

Duhul Sfânt însă nu este rostit cu limba, ci este viu și dă puterea de a vorbi cu înțelepciune. El este Cel care grăiește și vorbește.

14. Vrei să știi că Sfântul Duh vorbește și grăiește? Prin descoperire îngerească, Filip s-a pogorât pe calea care duce la Gaza, pe când mergea famenul pe ea. Și a spus Duhul către Filip: *"Apropie-te și alipește-te de căruța aceasta!"*⁴¹. Vezi că Duhul vorbește unuia care-L aude? De asemenea și

34. Ps. 145, 4.

35. Zaharia 12, 1.

36. Ps. 103, 5.

37. Ps. 47, 6.

38. Isaia 7, 2.

39. Ps. 148, 8.

40. Ioan 6, 63.

41. Fapte 8, 29.

Iezechiel spune așa: *"Și a fost peste mine Duhul Domnului și mi-a spus: Acestea zice Domnul"*⁴²; și iarăși: *"A zis Duhul cel Sfânt către apostoli în Antiohia: Osebiți-mi pe Varnava și pe Pavel pentru lucrul la care i-am chemat!"*⁴³. Vezi că Duhul este viu, osebește, cheamă și trimite cu deplină putere? Iar Pavel spunea: *"Decât numai că Duhul cel Sfânt mărturisește despre mine în cetăți, zicând că mă așteaptă legături și necazuri"*⁴⁴. Acest bun Sfințitor al Bisericii, ajutor și didascal, acest Duh Sfânt, Mângâietorul, despre Care Mântuitorul a spus: *"Acela vă va învăța pe voi toate"*. N-a spus numai: *"Vă va învăța"*, ci: *"vă va aduce aminte de toate câte v-am spus vouă"*⁴⁵. Învățăturile lui Hristos nu-s deosebite de învățăturile Duhului Sfânt, ci sunt aceleași. Duhul Sfânt i-a mărturisit mai dinainte lui Pavel cele ce au să i se întâmple⁴⁶, pentru a fi gata spre slujba apostolică, mai cu seamă că știa acestea de mai înainte. V-am spus toate aceste lucruri din pricina textului scripturistic: *"Cuvintele pe care le-am grăit Eu duh sunt"*⁴⁷, ca să nu socotești că Duhul este vorbire cu ajutorul buzelor, ci învățătura cea bună.

15. După cum am spus mai sus, în Scriptură duh se mai numește și păcatul. În acest caz însă se întrebuințează într-un alt sens, într-un sens contrar, ca atunci când zice: *"Au fost rătăciți de duhul desfrânării"*⁴⁸.

Demonul este numit duh și duh necurat; este numit duh, dar cu adaosul "necurat"⁴⁹.

Totdeauna cuvântul "duh" primește un calificativ, ca să se știe despre ce duh este vorba. Dacă este vorba de sufletul omului, Scriptura spune: *"duh"*, dar cu adaosul: *"omu-*

42. Iezechiel 11, 5.

43. Fapte 13, 2.

44. Fapte 20, 23.

45. Ioan 14, 26.

46. Fapte 20, 23.

47. Ioan 6, 63.

48. Osea 4, 12.

49. Luca 11, 24.

lui⁵⁰; dacă este vorba de vânt, Scriptura spune: "duh de vifor"⁵¹; dacă este vorba de păcat, Scriptura zice: "duh de desfrânare"; dacă este vorba de demon, Scriptura spune: "duh necurat", ca să cunoaştem despre care duh este vorba, şi să nu socoteşti că este Sfântul Duh. Să nu fie! Cuvântul duh este ceva de mijloc; tot ceea ce nu are un corp tare se numeşte în general duh. Aşadar, pentru că şi demonii nu au un astfel de corp se numesc duhuri. Totuşi este o mare deosebire. Căci demonul necurat, când vine asupra sufletului omului – dar să izbăvească de el Domnul sufletul ascultătorilor, ca şi al celor ce nu sunt aici –, vine ca un lup setos de sânge, gata să sfâşie oaia. Venirea lui este foarte sălbatică, simţirea, cu totul împovărată, iar mintea, întunecată; se năpusteşte spre unul asupra căruia n-are nici un drept şi răpeşte un bun străin; se sileşte să întrebuiţeze un trup străin şi o unealtă străină, ca şi cum ar fi ale sale proprii. Pe cel care stă îl doboară la pământ – căci aceasta este o însuşire proprie firii celui ce a căzut din cer⁵² – şi îi incurcă limba, şi îi strâmbă buzele, de scoate spumă din gură în loc de cuvinte; omul se întunecă; deşi are ochii deschişi, sufletul nu mai vede cu ei; nenorocitul om este cuprins de groaznice tremurături înainte de moarte. Cu adevărat, demonii sunt duşmani ai oamenilor; se poartă cu oamenii fără ruşine şi fără de milă.

16. Duhul cel Sfânt nu este așa. Să nu fie! Dimpotrivă, toate faptele Lui sunt spre binele şi mântuirea oamenilor. Mai întâi, venirea Lui este liniştită; simţirea Lui, bine miroitoare; povara Lui, foarte uşoară; înainte de venirea Lui Îşi trimite razele Sale strălucitoare de lumină şi de cunoştinţă. Vine cu inima deschisă a unui adevărat tutore. Vine să mântuie, să tămăduiască, să înveţe, să sfătuiască, să întărească,

50. I Cor. 2, 11.

51. Ps. 106, 25.

52. Luca 10, 18.

să mângâie, să lumineze mintea, mai întâi mintea celui care-L primește, iar apoi, prin acesta, și pe a altora. Și după cum celui care a trăit mai înainte în întuneric, când vede deodată soarele, i se luminează ochii trupului și vede lămurit acelea pe care nu le vedea, tot așa și celui care a fost învrednicit de Duhul Sfânt i se luminează sufletul și vede pe cele mai presus de văzul omenesc, pe care mai înainte nu le cunoștea. Trupul îi este pe pământ, dar sufletul privește în cer ca într-o oglindă. Vede ca Isaia *"pe Domnul șezând pe scaun înalt și preînălțat"*⁵³; și vede ca Iezechiel *"pe Cel care șade pe heruvimi"*⁵⁴; vede ca Daniel *"zeci de mii de zeci de mii și mii de mii"*⁵⁵. Omul, cel mic, vede începutul lumii și sfârșitul lumii și cele ce s-au petrecut în cursul anilor și șirurile de împărați. Cunoaște ce n-a învățat. Aceasta pentru că este lângă el adevăratul Dătător de lumină. Poate să locuiască omul înconjurat din toate părțile de ziduri, puterea cunoștinței lui merge departe și vede pe cele făcute de alții.

17. Petru n-a fost de față cu trupul când Anania și Safira și-au vândut țarina, dar a fost de față cu Duhul: *"Pentru ce, Anania, a zis Petru, a umplut Satana inima ta, ca să minți pe Duhul cel Sfânt?"*⁵⁶. Nu era nici un pârâș, nu era nici un martor, de unde știa Petru cele întâmplate? *"Oare nu era a ta țarina, iar dacă ai vândut-o, nu era și așa în stăpânirea ta? Pentru ce ai pus în inima ta lucrul acesta?"*⁵⁷. Petru cel neînvățat a învățat prin harul Duhului Sfânt ceea ce nu știau nici înțelepții Greciei.

Un fapt asemănător ai și pe timpul lui Elisei. Cu toate că Elisei a tămăduit fără plată lepra lui Neeman, totuși Ghiezi a primit plata, primind plata pentru fapta bună a

53. Isaia 6, 1.

54. Iezechiel 10, 1.

55. Daniel 7, 10.

56. Fapte 5, 3.

57. Fapte 5, 4.

altuia. Ghiezi ia deci banii de la Neeman și-i pune într-un loc întunecos⁵⁸. Totuși întunericul nu este întuneric pentru sfinți⁵⁹. Când Ghiezi s-a întors, Elisei l-a întrebat ca și Petru, care a spus: "*Spune-mi, cu atâta ai vândut țarina?*"⁶⁰. Elisei îl întreabă pe Ghiezi: "*De unde vii, Ghiezi?*"⁶¹. I-a pus această întrebare: "*De unde vii*", nu pentru că nu știa de unde vine, ci pentru că îl durea sufletul de cele ce făcuse Ghiezi. "De la întuneric ai venit, și în întuneric vei merge. Ai vândut vindecarea leprei și moștenești lepra⁶². Eu am împlinit, spune Elisei, porunca Celui care mi-a spus: "*În dar ați luat, în dar să dați*"⁶³. Tu ai vândut harul, primește deci pricina vânzării!". Dar ce mai spune Elisei către Ghiezi? "*Oare nu a mers inima mea împreună cu tine?*"⁶⁴. Eu eram aici cu trupul, dar Duhul care mi-a fost dat de Dumnezeu vedea și pe cele de departe și-mi arăta lămurit cele ce se făceau în altă parte".

Vezi deci că Duhul Sfânt nu numai că îndepărtează neștiința, dar dă și cunoștință? Vezi că Duhul cel Sfânt luminează sufletele?

18. Isaia⁶⁵ a trăit acum aproape o mie de ani și a văzut Sionul ca o colibă. Pe atunci cetatea era împodobită cu piețe și încărcată cu multe clădiri vrednice de văzut, și totuși el spune: "*Sionul ca o țarină se va ara*"⁶⁶. Profetul a spus mai dinainte cele ce s-au plinit în timpul nostru. Vezi cât de precisă este profeția! Căci a spus: "*Fiica Sionului va fi părăsită ca o colibă în vie și ca un pătui pentru strâns poamele în livada cu smochini*"⁶⁷. Iar acum locul este plin cu livezi de smochini.

58. IV Regi 5, 20-24.

59. Ps. 138, 11.

60. Fapte 5, 8.

61. IV Regi 5, 25.

62. IV Regi 5, 27.

63. Matei 10, 8.

64. IV Regi 5, 26.

65. Trebuie citit Miheia în loc de Isaia. Să se vadă citatul de mai jos.

66. Miheia 3, 12.

67. Isaia 1, 8.

Vezi că Duhul cel Sfânt luminează pe sfinți?

Prin urmare, să nu te încurci cumva din pricina cuvântului "duh", că are multe sensuri! Tu caută să afli și să păzești sensul cel adevărat!

19. Dacă vreodată pe când stai și meditezi, îți vine gândul de a trăi în curățenie sau feciorie, să știi că Duhul Sfânt este Cel care te învață aceasta. Nu rareori au fugit copile, când erau pe cale să se mărite, pentru că Sfântul Duh le-a învățat despre feciorie. Nu rareori oameni care trăiau în chip strălucit, în palate, au călcat în picioare bogăția și rangurile, pentru că au fost învățați de Duhul Sfânt. Nu rareori tineri au închis pleoapele la vederea unei frumuseți și au fugit de a o vedea și au scăpat de întinare. Întrebi de unde a venit acest gând? Duhul cel Sfânt a învățat sufletul tânărului! Cu toate că sunt atâtea lucruri de râvnit în lume, totuși creștinii doresc să trăiască în sărăcie. Pentru ce? Din pricina făgăduinței Duhului! Cu adevărat prețios este Sfântul și Bunul Duh! Pe bună dreptate ne botezăm în Tatăl și în Fiul și în Sfântul Duh! Omul, care poartă încă trup, luptă cu numeroși demoni cu totul sălbatici. Și adeseori demonul, care nu poate fi ținut de mulți oameni înlanțuit în lanțuri de fier, prin cuvintele de rugăciune ale unui om poate fi ținut din pricina puterii Duhului Sfânt care este în el. Simpla suflare a exorcistului este foc pentru nevăzutul demon. Mare ajutor și mare apărător avem deci de la Dumnezeu, mare învățător al Bisericii, mare luptător în locul nostru! Să nu ne temem de demoni și nici de diavol! Cel care luptă pentru noi este mai mare! Noi nu trebuie să facem altceva decât să-l deschidem ușile! *"El umblă de colo colo, căutând pe cei vrednici"*⁶⁸ și caută pe cei cărora să le dăruiască darurile Sale.

20. Duhul cel Sfânt este numit Mângâietor pentru că mângâie, consolează și vine în ajutorul neputinței noastre. *"Căci nu știm să ne rugăm cum trebuie; ci Însuși Duhul Se*

*roagă pentru noi cu suspine negrăite*⁶⁹; este clar că Se roagă către Dumnezeu. De multe ori cineva a fost batjocorit, a fost necinstit pe nedrept pentru Hristos; mucenicia îi stă în față; de jur-împrejur, chinuri: foc, săbii, fiare, prăpastie. Dar Duhul Sfânt rostește, zicând: *"Așteaptă pe Domnul*⁷⁰, omule! Mici sunt cele ce suferi, mari sunt cele dăruite; suferă puțină vreme, și vei fi veșnic împreună cu îngerii!" *"Pătimirile vremii de acum nu sunt vrednice de slava viitoare ce ni se va descoperi*⁷¹. Duhul Sfânt descrie mucenicului împărăția cerurilor și paradisul desfătării. Mucenicii, prin silnicia ce li se face, își au fețele îndreptate spre judecători; dar prin puterea Duhului Sfânt fiind în paradis, au călcat în picioare toate suferințele din jurul lor.

21. Vrei să cunoști că mucenicii au suferit mucenicia prin puterea Sfântului Duh? Mântuitorul spune ucenicilor: *"Iar când vă vor duce în sinagogi și la dregători și la stăpâniri, nu vă îngrijiți cum vă veți apăra sau ce veți spune, căci Sfântul Duh vă va învăța în acel ceas ce trebuie să spuneți*⁷². Este cu neputință ca cineva să sufere mucenicia pentru Hristos dacă nu suferă mucenicia prin Duhul Sfânt. Căci *"nimeni nu poate să spună: Domn este Iisus decât în Duhul Sfânt*⁷³. Cum își va da oare cineva viața lui pentru Iisus, dacă nu și-o va da în Duhul Sfânt?

22. Mare, minunat și atotputernic este în daruri Sfântul Duh! Socotiți câți suntem aici, câte suflete suntem! În fiecare El lucrează în chipul cel mai potrivit. El este în mijlocul nostru, vede felul de viață al fiecăruia, vede gândul și conștiința fiecăruia, vede ce vorbim și ce gândim. Mult, cu adevărat, am spus prin cele zise, dar încă puțin. Vezi-mi, fiindu-ți mintea luminată de Duhul Sfânt, câți creștini are această parohie, câți sunt în întreaga eparhie a Palestinei! Întin-

69. Rom. 8, 26.

70. Ps. 26, 14.

71. Rom. 8, 18.

72. Luca 12, 11-12.

73. I Cor. 12, 3.

de-ți mintea din eparhia aceasta în întreaga împărăție a romanilor; iar din aceasta, uită-mi-te în toată lumea: la neamurile perșilor, la neamurile indienilor, la goți, sarmați, gali, spanioli, mauri, libieni, etiopieni și la ceilalți oameni nenumiți de noi, căci multe dintre popoare n-au ajuns până la noi nici cu numele. Vezi-mi pe episcopii, preoții, diaconii, monahii, fecioarele și pe ceilalți laici ai fiecărui popor. Vezi-mi apoi pe marele Apărător, împărțitor de daruri, Care împarte în întreaga lume unuia curăția, altuia fecioria, altuia milostenia, altuia sărăcia de bunăvoie, altuia alungarea duhurilor potrivnice. Și după cum lumina printr-o singură rază luminează totul, tot așa și Duhul cel Sfânt luminează pe cei ce au ochi. Iar dacă cineva nu are ochi și nu este învrednicit de har, să nu hulească Duhul, ci propria sa necredință.

23. Ai văzut puterea Lui care se întinde în toată lumea! Nu rămâne deci pe pământ, ci urcă-te spre cele de sus. Urcă-mi-te cu mintea și în primul cer și vezi-mi acolo nenumăratele zeci de mii de îngeri. Urcă-te cu gândul, dacă poți, și mai sus: vezi-mi și pe arhangheli, vezi-mi și duhurile; vezi puterile, vezi începătorile, vezi stăpâniile, vezi tronurile, vezi domniile. Ocârmuitorul tuturor acestora dat de Dumnezeu, și dascăl și sfințitor, este Mângâietorul. De Acesta au nevoie Ilie și Elisei și Isaia, dintre oameni; de Acesta au nevoie Mihail și Gavriil, dintre îngeri. Nimeni dintre cei creați nu este egal cu El: căci neamurile îngerilor și toate oștile adunate la un loc nu sunt egale cu Sfântul Duh. Puterea atotbună a Mângâietorului le întunecă pe toate. Ele sunt trimise spre slujire⁷⁴, pe când Duhul cel Sfânt cercetează și adâncurile lui Dumnezeu, după cum spune Apostolul: *"Duhul pe toate le cercetează, și adâncurile lui Dumnezeu. Căci cine dintre oameni știe cele ale omului decât duhul omului, care este în el? Așa și cele ale lui Dumnezeu, nimeni nu le-a cunoscut decât Duhul lui Dumnezeu"*⁷⁵.

74. Evr. 1, 14.

75. I Cor. 2, 10-11.

24. Duhul cel Sfânt a propovăduit despre Hristos în profeți; El a lucrat în apostoli; El până azi pecetluiește sufletele prin Botez. Tatăl dă această putere Fiului, iar Fiul o împărtășește Sfântului Duh. Însuși Iisus o spune, nu eu: *"Toate Mi-au fost date de Tatăl Meu"*⁷⁶; iar despre Sfântul Duh spune: *"Iar când va veni Acela, Duhul Adevărului"*, și celelalte, *"Acela Mă va slăvi, pentru că din al Meu va lua și vă va arăta"*⁷⁷. Tatăl dăruiește totul prin Fiul împreună cu Sfântul Duh. Nu se deosebesc între ele darurile Tatălui și ale Fiului și ale Sfântului Duh, căci există o singură mântuire, o singură putere, o singură credință. Unul este Dumnezeu: Tatăl; Unul este Domn: Unul-Născut Fiul Lui; unul este Duhul cel Sfânt, Mângâietorul. Vă este de ajuns să știți acestea. Să nu iscodiți care este natura sau ipostasa lor! Dacă ar fi fost scris în Scripturi despre acestea, am fi spus și noi. Să nu îndrăznim să vorbim despre ceea ce nu este scris! Ne este de ajuns pentru mântuire să știm că este Tată și Fiu și Duh Sfânt.

25. Acest Duh S-a pogorât peste cei șaptezeci de bătrâni de pe vremea lui Moise. – Mă rog, iubiților, ca lungimea cuvântării mele să nu vă obosească! Să vă dăruiască Duhul Sfânt, despre Care este cateheza mea, fiecăruia putere, și nouă, care vorbim, și vouă, care ascultați – . După cum spuneam, acest Duh deci S-a pogorât peste cei șaptezeci de bătrâni de pe vremea lui Moise. Îți spun aceasta ca să-ți înfățișez acum că Duhul Sfânt știe toate și lucrează după cum vrea. Au fost aleși șaptezeci de bătrâni *"și S-a pogorât Domnul în nor și a luat din Duhul care era peste Moise și a pus peste cei șaptezeci de bătrâni"*⁷⁸. N-a fost împărțit Duhul, ci a fost împărțit harul în câte vase erau și după puterea celor care l-au primit. În tabără au fost numai șaiszeci și opt de bătrâni, care au profetit. Eldad și Medad

76. Matei 11, 27.

77. Ioan 16, 13-14.

78. Num. 11, 25.

nu erau acolo⁷⁹. Asta s-a făcut spre a se dovedi că n-a fost Moise cel care a împărțit harul, ci Duhul, Cel care lucrează. Eldad și Medad au făcut parte dintre cei aleși și, cu toate că n-au fost în tabără, totuși au profetizat⁸⁰.

26. Isus Navi, urmașul lui Moise, s-a spăimântat; s-a apropiat de Moise și i-a zis:

– Am auzit că Eldad și Medad profeteșc! Au fost chemați și n-au venit! *Oprește-i pe ei, Domnul meu, Moise*⁸¹!

– Nu pot să-i opresc, i-a răspuns Moise, căci harul este ceresc. Nu pot să-i opresc, pentru că și eu am același har ca și ei. Nu-mi închipui însă că tu ai vorbit așa din pricina invidiei. Nu ești gelos pe mine⁸², că ei au profetizat, iar tu nu profetești încă? *Așteaptă timpul! "Măcar de ar fi tot poporul Domnului prooroci, când va da Domnul Duhul Lui peste dânșii"*⁸³.

Cuvintele "când va da Domnul" sunt profetice. Acum nu s-a dat încă; tu încă nu-l ai. Oare Avraam, Isaac, Iacov și Iosif nu-l aveau? Cei care au fost înainte de Moise nu-l aveau? Cuvintele: "Când va da Domnul" e clar că arată: "peste toți". Acum, spune Moise, este dat harul în parte; atunci însă se va da din belșug. Moise a lăsat să se înțeleagă prin aceste cuvinte ceea ce se va întâmpla la noi în ziua Cincizecimii; căci atunci s-a pogorât Duhul la noi. Dar s-a pogorât și mai înainte peste mulți. Căci este scris: "Și Isus Navi s-a umplut de Duhul înțelepciunii, căci Moise și-a pus mâinile lui peste el"⁸⁴. Vezi că pretutindeni, și în Vechiul Testament, și în Noul Testament, este același simbol? Pe timpul lui Moise, Duhul se da prin punerea mâinilor; și Petru tot prin punerea mâinilor da Duhul⁸⁵. Și peste tine, care ai să te botezi, are

79. Num. 11, 26.

80. Num. 11, 26.

81. Num. 11, 27–28.

82. Num. 11, 29.

83. Num. 11, 29.

84. Deut. 34, 9.

85. Fapte 8, 17.

să vină darul. Nu-ți spun acum, ca să nu vorbesc înainte de vreme.

27. Duhul Sfânt a venit peste toți dreptii și profeții, adică peste Enos, Enoh, Noe și ceilalți, peste Avraam, Isaac și Iacov. Chiar Faraon a înțeles că Iosif *"are Duhul lui Dumnezeu în el"*⁸⁶. Adeseori ai auzit despre Moise și despre lucrările minunate săvârșite pe timpul lui de Duhul Sfânt. Pe Acesta l-au avut și prea viteazul Iov și toți sfinții, chiar dacă nu vom aminti numele tuturor. Acesta a fost trimis și la facerea Cortului; El a umplut de înțelepciune pe tovarășii înțelepți ai lui Veseleii⁸⁷.

28. După cum e scris în Judecători, în puterea acestui Duh, Otniel judeca⁸⁸, Ghedeon a fost întărit⁸⁹, Ieftae a biruit⁹⁰, Debora, femeia, s-a luptat⁹¹. Chiar Samson, atâta vreme cât făcea fapte bune și nu-L întrista pe Duhul, a săvârșit fapte supraomenești⁹². Despre Samuil și David avem scris destul de lămurit în Cărțile Regilor că profețeau în Duhul Sfânt și erau mai-mari ai profeților. Samuil era numit *"văzătorul"*⁹³, iar David spune lămurit că *"Duhul lui Dumnezeu a grăit întru mine"*⁹⁴, iar în psalmi: *"Și Duhul Tău cel Sfânt nu-L lua de la mine"*⁹⁵; și iarăși: *"Duhul Tău cel bun mă va povățui la pământul dreptății"*⁹⁶. Și după cum citim în Paralipomene s-a împărtășit de Duhul Sfânt Azaria pe timpul împăratului Asaf⁹⁷, Oziol, pe timpul împăratului Iosafat⁹⁸, și un alt Azaria, care a fost omorât cu pietre⁹⁹. Iar

86. Fac. 41, 38.

87. Ieș. 31, 2-36; 36, 1.

88. Jud. 3, 10.

89. Jud. 6, 34.

90. Jud. 11, 29.

91. Jud. 4, 4-10.

92. Jud. 13, 25; 14, 6, 19.

93. I Regi 9, 9, 11.

94. II Regi 23, 2.

95. Ps. 50, 12.

96. Ps. 142, 10.

97. II Paral. 15, 1.

98. II Paral. 20, 15.

99. II Paral. 24, 20-21.

Ezdra zice: *"Și Duhul Tău cel bun L-ai dat ca să-i înțelepțești pe ei"*¹⁰⁰. Despre Ilie cel înălțat la cer și despre Elisei, despre purtătorii de Duh și făcătorii de minuni, nu mai e nevoie să vorbim, căci este evident că ei erau plini de Sfântul Duh.

29. Dacă cineva va străbate toate cărțile celor doisprezece profeți mari și ale celorlalți profeți, va găsi numeroase mărturii despre Sfântul Duh. Miheia spune din partea lui Dumnezeu: *"Dacă nu voi umple Eu tărâia cu Duhul Domnului"*¹⁰¹. Iar Ioil strigă: *"Și după acestea, spune Dumnezeu, voi turna din Duhul Meu peste tot trupul"*¹⁰², și celelalte. Și Agheu spune: *"Pentru că Eu cu voi sunt, zice Domnul, atotputernicul, și Duhul Meu a stat în mijlocul vostru"*¹⁰³. Zaharia, la fel: *"Primiți cuvintele Mele și legiuirile Mele, pe câte le poruncesc cu Duhul Meu robilor Mei profeți"*¹⁰⁴, și altele.

30. Iar Isaia, preamarele glăsuitoare, zice: *"Și Se va odihni peste Dânsul Duhul lui Dumnezeu, Duhul înțelepciunii și al înțelegerii, Duhul sfatului și al puterii, Duhul cunoștinței și al buneicredințe; și-L va umple pe El Duhul temerii de Dumnezeu"*¹⁰⁵. Prin aceste cuvinte Isaia arată că este un singur Duh, neîmpărțit, dar lucrările Lui sunt felurite. Și iarăși: *"Iacov, sluga Mea, și în continuare: pus-am peste El Duhul Meu"*¹⁰⁶; și iarăși: *"Pune-voi Duhul Meu peste sămânța ta"*¹⁰⁷; și iarăși: *"Și acum Domnul atotputernic m-a trimis pe mine și Duhul Lui"*¹⁰⁸; și iarăși: *"Aceasta este legătura lor cu Mine, a zis Domnul: Duhul Meu care este întru tine"*¹⁰⁹; și iarăși: *"Duhul Domnului peste Mine, pentru care M-a uns"*¹¹⁰, și celelalte; și iarăși, în cuvintele sale împotriva iu-

100. Neem. 9, 20.

101. Miheia 3, 8.

102. Ioil 3, 1.

103. Agheu, 2, 5-6.

104. Zaharia 1, 6.

105. Isaia 11, 2-3.

106. Isaia 42, 1.

107. Isaia 44, 3.

108. Isaia 48, 16.

109. Isaia 59, 21.

110. Isaia 61, 1.

deilor: *"Ei n-au ascultat și au întărâtat Duhul cel Sfânt al Lui"*¹¹¹, și: *"Unde este Cel ce a pus în ei Duhul cel Sfânt?"*¹¹². Ai și în profetul Iezechiel – dacă n-ai obosit ascultând – aceleași mărturii: *"Și a căzut peste mine Duhul și mi-a spus: Spune: Acestea zice Domnul"*¹¹³. Cuvintele: *"A căzut peste mine"* trebuie înțelese în sens de iubire, în sensul în care *"a căzut Iacov pe grumazul lui Iosif"*, când l-a găsit¹¹⁴, și în sensul în care în Evanghelle iubitorul tată, când a văzut pe fiul lui întorcându-se din străinătăți, *"s-a milostivit, a alergat întru întâmpinarea lui, a căzut pe grumazul lui și l-a sărutat"*¹¹⁵. Și iarăși, la Iezechiel: *"Și în vedenie, în Duhul lui Dumnezeu, m-a dus în pământul haldeilor la cei din robie"*¹¹⁶. Celelalte mărturii le-ai auzit mai înainte în catehezele despre botez¹¹⁷. *"Și voi stropi peste voi apă curată"*, iar în continuare: *"Și vă voi da vouă inimă nouă și Duh nou voi da în voi"*¹¹⁸; și îndată adaugă: *"Și voi da Duhul Meu întru voi"*¹¹⁹. Și iarăși: *"Fost-a peste mine mâna Domnului și m-a dus Domnul cu Duhul"*¹²⁰.

31. Duhul cel Sfânt a înțelepțit sufletul lui Daniel, ca cel tânăr să ajungă judecătorul bătrânilor. Susana cea cinstită a fost osândită ca o desfrănată. Nu era nimeni care să-i ia apărarea. Cine ar fi putut-o scoate din mâinile mai-marilor poporului? Era dusă la moarte; era deci în mâinile călăilor¹²¹. Totuși ajutorul era acolo, Mângâietorul, Duhul care sfințește toată firea cugetătoare. "Vino la mine, tinere, a spus Duhul către Daniel; vedește în bătrâni pătimași păca-

111. Isaia 63, 10.

112. Isaia 63, 11.

113. Iezechiel 11, 5.

114. Fac. 46, 29.

115. Luca 15, 20.

116. Iezechiel 11, 24.

117. Cateheza a III-a, 16; Cateheza I, 1.

118. Iezechiel 36, 25–26.

119. Iezechiel 36, 27.

120. Iezechiel 37, 1.

121. Ist. Sus. 41–44.

tele tinereții". Căci este scris: "Dumnezeu a deșteptat pe Duhul cel Sfânt într-un tânăr"¹²². Și, ca să spunem pe scurt, cinstita femeie a fost mântuită prin hotărârea lui Daniel. Am dat acest exemplu din pricina mărturiei pe care o aduce despre Sfântul Duh. Nu-i acum timpul de o tălmăcire amănunțită a faptului.

Știa și Nabucodonosor că în Daniel este Duhul cel Sfânt. Nabucodonosor a spus lui Daniel: "Belșațar, tu, mai marele descântătorilor, eu am cunoscut că Duhul Sfânt al lui Dumnezeu este în tine"¹²³. Nabucodonosor a spus și un adevăr, dar și o minciună. Era adevărat că Daniel avea pe Duhul Sfânt; dar nu era adevărat că era mai-marele descântătorilor. El nu era mag, ci era înțelept cu ajutorul Sfântului Duh. Mai înainte de a spune aceste cuvinte, Daniel i-a tălmăcit vedenia de care nu-și mai aducea aminte. "Spune-mi, i-a zis împăratul, visul pe care l-am văzut și de care nu-mi mai aduc aminte"¹²⁴. Vezi puterea Duhului Sfânt? Ceea ce nu-și aduc aminte cei care au văzut, aceea cunosc și tălmăcesc cei care n-au văzut.

32. Într-adevăr, s-ar putea culege foarte multe mărturii din Vechiul Testament și s-ar putea vorbi mai pe larg despre Sfântul Duh. Dar timpul este scurt și trebuie să ținem seamă și de măsura ascultării. Pentru aceea, mulțumindu-ne deocamdată cu mărturiile din Vechiul Testament, vom reveni iarăși, în cateheza următoare, de va voi Dumnezeu, cu celelalte mărturii, din Noul Testament. Iar Dumnezeuul păcii, prin Domnul nostru Iisus Hristos și prin dragostea Duhului¹²⁵, să vă învrednicească pe voi pe toți de darurile cele duhovnicești și cerești. Căruia slava și puterea în vecii vecilor. Amin.

122. Ist. Sus. 44.

123. Daniel 4, 6.

124. Daniel 2, 3.

125. Rom. 15, 30.

CATEHEZA a XVII-a
DESPRE SFÂNTUL DUH

Rostită în Ierusalim

Despre Sfântul Duh (continuare).

Citire din întâia Epistolă către Corinteni: *‘Căci unuia se dă, prin Duhul, cuvântul înțelepciunii’¹, și celelalte*

1. În cateheza de mai înainte am expus, după puterea noastră, înaintea auzului dragostei voastre o mică parte din mărturiile despre Duhul Sfânt. În cateheza de azi, cu voia lui Dumnezeu și după puterea noastră, ne vom ocupa iarăși de celelalte mărturii despre Sfântul Duh, din Noul Testament. Atunci ne-am înfrânat dorința de a vorbi mai mult – căci nu te poți sătura niciodată de a vorbi despre Duhul Sfânt – din pricina măsurii ascultării; acum, iarăși, vom vorbi puțin despre cele ce-au rămas. Căci și acum mărturisim cu dragă inimă că ascundem neputința noastră cu mulțimea textelor din Scriptură. Și astăzi nu ne vom folosi de raționamente omenești – căci ele n-au nici o putere –, ci vom face numai mențiune de mărturiile din dumnezeieștile Scripturi. Într-adevăr, ele sunt mai presus de orice îndoială, după expresia fericitului apostol Pavel, care spune: *‘Pe care le și grăim nu în cuvinte de învățătură ale înțelepciunii omenești, ci în cuvintele de învățătură ale Duhului, asemănând pe cele duhovnicești cu cele duhovnicești’²*. Vom face și noi ceea ce fac călătorii sau navigatorii care, cu toate că au de făcut o cale lungă și cu toate că se grăbesc să ajungă la capătul călătoriei cât mai repede, totuși, din pricina nepu-

1. I Cor. 12, 8.

2. I Cor. 2, 13.

tinței omenești, obișnuiesc să poposească în diferite orașe și porturi.

2. Despre Sfântul Duh am vorbit în două cateheze deosebite; totuși Sfântul Duh este neîmpărțit, este unul și același. Căci după cum, vorbind în catehezele despre Tatăl, în una despre unitatea lui Dumnezeu³, în alta că se numește Tată⁴ sau atotputernic⁵, iar în alta că este Creatorul tuturor⁶, totuși nu înseamnă că am împărțit credința noastră prin faptul că am împărțit catehezele, căci una a fost și este ținta evlaviei noastre. Și după cum în catehezele despre Unul-Născut Fiul lui Dumnezeu, în unele am vorbit despre Dumnezeirea Sa⁷, în altele despre întruparea Sa⁸, împărțind învățătura despre Domnul nostru Iisus Hristos în multe cateheze, totuși am propovăduit neîmpărțită credința în El. Tot așa și acum, deși am împărțit în cateheze învățătura despre Sfântul Duh, cu toate acestea propovăduim neîmpărțită credința în El. Căci este un singur și același Duh, Care împarte darurile *"indeosebi fiecăruia după cum voiește"*⁹; totuși El rămâne neîmpărțit. Nu este altul Mângâietorul, și altul Duhul cel Sfânt; ci este Unul și Același, numai că are diferite numiri. Este viu și ipostatic, grăiește și lucrează; este sfințitorul tuturor celor făcute de Dumnezeu prin Hristos, al tuturor celor cugetătoare, și al îngerilor, și al oamenilor.

3. Pentru ca să nu socotească unii din neștiință, din pricină că Sfântul Duh poartă diferite numiri, că aceste duhuri sunt diferite, și nu Unul și Același, după cum și este, din această cauză, Biserica sobornicească te-a întărit mai dinainte și ți-a predat în Simbolul credinței să crezi *"întru Unul*

3. Cateheza a VI-a.

4. Cateheza a VII-a.

5. Cateheza a VIII-a.

6. Cateheza a IX-a.

7. Catehezele X – XI.

8. Catehezele XII, XIII, XIV, XV.

9. I Cor. 12, 11.

Duh Sfânt, Mângâietorul, Care a grăit prin prooroci", ca să poți cunoaște că, deși are multe numiri, totuși este numai un Duh Sfânt. Vă vom spune acum câteva din multele Lui numiri.

4. Este numit numai *Duh* potrivit textului citat puțin mai sus: "*Căci unuia se dă, prin Duhul, cuvântul înțelepciunii*"¹⁰. Este numit: "*Duhul Adevărului*" potrivit cuvintelor Mântuitorului: "*Când va veni Acela, Duhul Adevărului*"¹¹. Este numit și: *Mângâietorul*, după cum Însuși Mântuitorul a spus: "*Căci dacă nu Mă voi duce, Mângâietorul nu va veni la voi*"¹².

Se vede lămurit din aceste texte că Unul și Același este numit prin diferite numiri. Că este identic Duhul Sfânt cu Mângâietorul se vede din textul: "*Iar Mângâietorul, Duhul cel Sfânt*"¹³. Că este identic Mângâietorul cu Duhul Adevărului se vede din următoarele texte: "*Și alt Mângâietor vă voi trimite vouă, ca să rămână cu voi în veac, Duhul Adevărului*"¹⁴; și iarăși: "*Iar când va veni Mângâietorul, pe Care-L voi trimite vouă de la Tatăl, Duhul Adevărului*"¹⁵.

Sfântul Duh este numit: *Duhul lui Dumnezeu*, după cum este scris: "*Și am văzut Duhul lui Dumnezeu pogorându-Se*"¹⁶; și iarăși: "*Căci câți sunt mânați de Duhul lui Dumnezeu, aceia sunt fii ai lui Dumnezeu*"¹⁷. Este numit și: *Duhul Tatălui*, după cum spune Mântuitorul: "*Că nu sunteți voi cei ce grăiți, ci Duhul Tatălui vostru este Cel ce grăiește întru voi*"¹⁸; și iarăși Pavel spune: "*Pentru aceasta îmi plec genunchii mei înaintea Tatălui*"¹⁹, iar în continuare: "ca să

10. I Cor. 12, 8.

11. Ioan 16, 13.

12. Ioan 16, 7.

13. Ioan 15, 26.

14. Ioan 14, 16.

15. Ioan 15, 26.

16. Ioan 1, 32.

17. Rom. 8, 14.

18. Matei 10, 20.

19. Efes. 3, 14.

vă dea vouă a vă întări prin Duhul Lui²⁰. Este numit și: *Duhul Domnului*, după cum a spus Petru: "Pentru ce v-ați învoit voi ca să ispitiți Duhul Domnului?"²¹. Este numit și: *Duhul lui Dumnezeu și al lui Hristos*, potrivit celor scrise de Pavel: "Dar voi nu sunteți în trup, ci în Duh, dacă Duhul lui Dumnezeu locuiește în voi. Dar dacă cineva nu are Duhul lui Hristos, acesta nu este al Lui"²². Este numit și: *Duhul Fiului lui Dumnezeu*, după cum este scris: "Dar pentru că sunteți fii, a trimis Dumnezeu pe Duhul Fiului Lui"²³. Se numește și: *Duhul lui Hristos*, potrivit textelor: "cercetând în care și în ce fel de vreme Se arată în ei Duhul lui Hristos"²⁴; și iarăși: "Prin rugăciunea voastră și prin ajutorul Duhului lui Iisus Hristos"²⁵.

5. În afară de acestea, vei mai găsi și multe alte numiri ale Sfântului Duh. Se numește *Duhul sfințeniei*, după cum este scris: "Potrivit Duhului sfințeniei"²⁶. Este numit și: *Duhul înfierii*, după cum zice Pavel: "Căci n-ați luat duhul robiei spre frică, ci ați luat Duhul înfierii, în care strigăm: Avva, Părinte!"²⁷. Se numește și: *Duhul descoperirii*, după cum este scris: "Să vă dea vouă Duhul înțelepciunii și al descoperirii, spre a-L cunoaște pe El"²⁸. Se numește și: *Duhul făgăduinței*, după cum spune același Apostol: "Întru Care crezând, și voi ați fost pecetluiți cu Duhul Sfânt al făgăduinței"²⁹. Se numește și: *Duhul harului*, ca atunci când, tot Pavel, spune: "Și a batjocorit Duhul harului"³⁰. Și mai este numit încă și

20. Efes. 3, 16.

21. Fapte 5, 9.

22. Rom. 8, 9.

23. Gal. 4, 6.

24. I Petru 1, 11.

25. Filip. 1, 19.

26. Rom. 1, 4.

27. Rom. 8, 15.

28. Efes. 1, 17.

29. Efes. 1, 13.

30. Evr. 10, 29.

cu alte numiri asemenea acestora. Ai auzit lămurit în cateheza de mai înainte³¹ că în psalmi este numit când: "bun"³², când: "stăpânitor"³³; iar în Isaia este numit: "Duhul înțelepciunii, al înțelegerii, al sfatului, al puterii, al cunoștinței, al bunei-credințe și al temerii de Dumnezeu"³⁴.

Din toate cele spuse, atât mai înainte, cât și acum, se vede că Duhul Sfânt are diferite numiri, dar este unul și același Duh Sfânt; este viu și ipostatic și totdeauna împreună cu Tatăl și cu Fiul. Nu este rostit sau respirat de gura și de buzele Tatălui sau ale Fiului și nici nu se răspândește în aer, ci este enipostatic, vorbește prin Sine însuși, lucrează, chivernisește și sfințește. Purtarea de grijă mântuitoare pe care o au Tatăl și Fiul și Sfântul Duh față de noi este una, nedespărțită și unită, după cum am spus și mai sus³⁵. Vreau să vă mai aduc aminte de cele spuse vouă puțin mai sus spre a ști lămurit că nu este un alt Duh în Lege și în profeți, și un altul în Evangheliile și la apostoli, ci este unul și același Duh Sfânt, Care a grăit în dumnezeieștile Scripturi ale Vechiului și Noului Testament.

6. Acest Duh Sfânt este Cel ce S-a pogorât peste Sfânta Fecioară Maria. Pentru că Cel care avea să Se nască, Hristos, era Unul-Născut, a umbrit-o puterea Celui Preaînalt, S-a pogorât Duhul Sfânt peste ea³⁶, a sfințit-o spre a putea primi pe Cel prin Care s-au făcut toate³⁷. N-am nevoie de multe cuvinte ca să aflăm că nașterea este preacurată și fără întinăciune. Ai aflat asta. Gavriil este cel care-i spune Fecioarei: "Eu sunt doar vestitorul celor ce vor fi, nu însă împreună-lucrător; deși sunt arhanghel, totuși îmi cunosc locul meu. Îți

31. Cateheza a XVI-a, 28.

32. Ps. 142, 12.

33. Ps. 50, 13.

34. Isaia 11, 2.

35. Cateheza a XVI-a, 3, 4, 24.

36. Luca 1, 35.

37. Ioan 1, 3.

binevestesc bucurie; dar cum vei naște, nu atârănă de harul meu. *Duhul Sfânt Se va pogori peste tine și puterea Celui Preaînalt te va umbri; pentru aceea și Sfântul care Se va naște din tine Fiul lui Dumnezeu Se va chema*³⁸.

7. Acest Duh Sfânt a lucrat asupra Elisabetei. El le știe nu numai pe fecioare, ci le cunoaște și pe cele măritate, dacă nunta este legiuită. *"Și s-a umplut de Duhul Sfânt Elisabeta"*³⁹ și a profețit. Și spune buna roabă despre Domnul ei: *"Și de unde mie aceasta, ca să vină Maica Domnului meu la mine?"*⁴⁰. Elisabeta s-a fericit pe sine însăși. De acest Duh Sfânt fiind plin și Zaharia, tatăl lui Ioan⁴¹, a profețit și a spus al câtor bunătăți este pricinuitor Unul-Născut și că Ioan este prin botez înainte-mergător al lui Hristos⁴². De acest Duh Sfânt a fost înștiințat și dreptul Simeon că nu va vedea moartea înainte de a vedea pe Hristosul Domnului⁴³; și L-a primit în brațele lui⁴⁴ și în templu a mărturisit lămurit cele despre El⁴⁵.

8. Și Ioan a fost plin de Duhul Sfânt din pântecel mamei lui⁴⁶; pentru aceasta a fost sfințit, ca să boteze pe Domnul. N-a dat Duhul, ci a binevestit pe Cel care dă Duhul. Căci zice: *"Eu vă botez cu apă spre pocăință, iar Cel care vine după mine – și, în continuare – vă va boteza cu Duh Sfânt și cu foc"*⁴⁷. Dar pentru ce cu foc? Pentru că pogorârea Sfântului Duh s-a făcut în limbi de foc⁴⁸. Despre aceasta zice Domnul cu bucurie: *"Am venit să arunc foc pe*

38. Luca 1, 35.

39. Luca 1, 41.

40. Luca 1, 43.

41. Luca 1, 67.

42. Luca 1, 68–79.

43. Luca 2, 26.

44. Luca 2, 28.

45. Luca 2, 29–32.

46. Luca 1, 15.

47. Matei 3, 11.

48. Fapte 2, 3.

*pământ; și cât de mult doresc ca să se aprindă chiar de pe acum!*⁴⁹.

9. Acest Duh Sfânt S-a pogorât în timp ce se boteza Domnul⁵⁰, spre a nu se tăinui vrednicia Celui botezat, după cum zice Ioan: *"Cel ce m-a trimis pe mine să botez cu apă, Acela mi-a spus: Peste Care vei vedea Duhul pogorându-Se și rămânând peste El, Acela este Cel ce botează cu Duh Sfânt"*⁵¹. Dar ia aminte ce spune Evanghelia: *"S-au deschis cerurile"*⁵²; s-au deschis din pricina vredniciei Duhului care S-a pogorât. *"Iată, spune Evanghelia, s-au deschis cerurile și a văzut pe Duhul lui Dumnezeu pogorându-Se ca un porumbel și venind peste El"*⁵³. Este limpede că pogorârea Duhului a fost făcută printr-o mișcare voită. Căci după interpretarea unora, trebuia ca pârğa și cele dintâi haruri ale Sfântului Duh, pe care urmau să le primească cei care aveau să se boteze, să fie date mai întâi firii omenești a Mântuitorului, Cel care dă un astfel de har. După părerea unora Duhul S-a pogorât în chip de porumbel pentru a preînchipui Porumbelul cel curat, fără de răutate și nepângărit, care lucrează prin rugăciunile lui la nașterea fiilor credinței și la iertarea păcatelor. În chip tainic s-a spus mai dinainte că ochii lui Hristos sunt asemenea cu ochii porumbelului. În Cântarea cântărilor glăsuiește și spune despre mire: *"Ochii tăi sunt porumbeii pe întinsul apelor"*⁵⁴.

10. După unii, porumbița de pe timpul lui Noe⁵⁵ a fost în parte simbolul acestui Porumbel. Căci, după cum pe vremea lui Noe a venit mântuirea prin lemn și prin apă și a început o nouă generație de oameni, iar porumbița s-a în-

49. Luca 12, 49.

50. Matei 3, 16.

51. Ioan 1, 33.

52. Matei 3, 16.

53. Matei 3, 16.

54. Cânt. 5, 12.

55. Fac. 8, 8, 10.

tors la el spre seară, având o frunză de măslin⁵⁶, tot așa, spun aceștia, și Duhul cel Sfânt S-a pogorât peste adevăratul Noe, Creatorul celei de a doua generații, care a adunat la un loc voințele a tot felul de neamuri – simbolizate fiind acestea prin diferitele specii de animale ce erau în corabie. La venirea Sa pasc împreună lupii cei spirituali cu oile⁵⁷, iar în Biserica Sa pasc la un loc vițelul, taurul și leul. Lucrul acesta îl vedem până astăzi: conducătorii laici sunt conduși și învățați de conducătorii bisericești. După interpretarea altora, Porumbelul cel spiritual S-a pogorât în timpul botezului ca să arate că Iisus este Cel care mântuiește prin lemnul crucii pe cei ce cred, Cel care are să dăruiască, prin moartea Lui spre seară, mântuirea.

11. Poate că se pot da și alte interpretări acestui fapt. Dar trebuie să ascultăm acum și cuvintele Mântuitorului despre Sfântul Duh. El spune: *"Dacă nu se va naște cineva din apă și din Duh, nu va intra întru împărăția lui Dumnezeu"*⁵⁸. Că harul Duhului Sfânt este de la Tatăl, o spune prin aceste cuvinte: *"Cu cât mai mult Tatăl cel din cer va da Duh Sfânt celor care-L cer de la El"*⁵⁹. Că trebuie să ne închinăm lui Dumnezeu în Duhul o spune prin cuvintele: *"Dar vine vremea, și acum este, când adevărații închinători se vor închina Tatălui în Duh și în adevăr; căci Tatăl astfel de închinători caută. Duh este Dumnezeu, și cei care I se închină Lui trebuie să I se închine în Duh și în adevăr"*⁶⁰; și iarăși: *"Iar dacă Eu scot dracii cu Duhul lui Dumnezeu"*⁶¹, și numaidecât mai jos: *"Pentru aceasta zic vouă: Orice păcat și hulă se va ierta oamenilor, dar hula împotriva Duhului nu se va ierta. Și oricine va spune cuvânt împotriva Fiului Omu-*

56. Fac. 8, 11.

57. Isaia 11, 6; 65, 25.

58. Ioan 3, 5.

59. Luca 11, 13.

60. Ioan 4, 23-24.

61. Matei 12, 28.

*lui, i se va ierta; dar celui care va spune cuvânt împotriva Duhului Sfânt nu i se va ierta lui nici în veacul de acum, nici în cei ce va să fie*⁶²; și iarăși zice: "Și Eu voi ruga pe Tatăl și alt Mângâietor vă va da vouă, ca să rămână cu voi în veac; Duhul Adevărului, pe Care lumea nu poate să-L primească, pentru că nu-L vede, nici nu-L cunoaște; iar voi Îl cunoașteți, căci la voi rămâne și în voi va fi"⁶³; și iarăși zice: "Acestea vi le-am grăit pe când eram cu voi; iar Mângâietorul, Duhul cel Sfânt, pe Care-L va trimite Tatăl în numele Meu, Acela vă va învăța toate și vă va aduce aminte de toate câte v-am spus vouă"⁶⁴; și iarăși zice: "Când va veni Mângâietorul, pe Care Eu vi-L voi trimite de la Tatăl, Duhul Adevărului, Care de la Tatăl purcede, Acela va mărturisi despre Mine"⁶⁵; și iarăși spune Mântuitorul: "Dar dacă nu Mă voi duce, Mângâietorul nu va veni la voi. Când va veni Acela, va vădi lumea de păcat, de dreptate și de judecată"⁶⁶; iar mai jos spune iarăși: "Încă multe am a vă spune, dar nu puteți să le purtați încă. Dar când va veni Acela, Duhul Adevărului, vă va istorisi tot adevărul, căci nu va vorbi de la El însuși, ci va vorbi câte va auzi și vă va vesti cele viitoare. Acela pe Mine Mă va slăvi, căci din al Meu va lua și vă va vesti. Toate câte are Tatăl ale Mele sunt; de aceea v-am zis că din al Meu va lua și vă va vesti"⁶⁷. Ți-am citit acum aceste cuvinte ale Unuia-Născut, ca să nu iei seama la cuvinte omenești.

12. Apostolilor li s-a dăruit împărtășirea acestui Sfânt Duh. Este scris: "Acestea zicând a suflat și le-a zis: Luați Duh Sfânt! Căroră veți ierta păcatele, li se vor ierta, căroră le veți ține, vor fi ținute!"⁶⁸. A doua oară Dumnezeu suflă

62. Matei 12, 31-32.

63. Ioan 14, 16-17.

64. Ioan 14, 25-26.

65. Ioan 15, 26.

66. Ioan 16, 7-8.

67. Ioan 16, 12-15.

68. Ioan 20, 22-23.

asupra oamenilor, pentru că suflarea cea dintâi⁶⁹ a fost întunecată prin păcatele cele de bunăvoie, ca să se plinească ce este scris: *"S-a ridicat cel care suflă în fața ta, cel care te scoate din necaz"*⁷⁰. De unde *"s-a ridicat"*? Din iad. Căci așa se istorisește în Evanghelie, că a suflat asupra ucenicilor după ce a înviat. Totuși harul pe care-l dă acum îl va da mult mai îmbelșugat. Ucenicilor le spunea: "Sunt gata să vi-l dau acum, dar nu-l încape vasul vostru. Mai târziu veți primi har atât cât veți putea primi. Așteptați harul cel mai deplin. *Și ședeți în cetatea Ierusalimului până ce vă veți îmbrăca cu putere de sus*⁷¹. Acum primiți în parte harul; atunci îl veți purta în întregime. Cel care primește de multe ori primește numai o parte din ce i se dă; pe când cel îmbrăcat cu o haină este îmbrăcat în întregime. Nu vă temeți deci, spune Domnul, de armele și de săgețile diavolului! Căci sunteți îmbrăcați cu puterea Duhului Sfânt!".

Aduceți-vă aminte de cele de curând spuse, că Duhul nu se împarte, ci numai harul dat prin El.

13. Așadar, Iisus S-a înălțat la ceruri și Și-a împlinit făgăduința. Căci le-a spus lor: *"Eu voi ruga pe Tatăl și alt Mângâietor vă va da vouă"*⁷². Apostolii ședeau așteptând venirea Sfântului Duh, *"... când s-a împlinit ziua Cincizecimii"*⁷³, aici, în acest oraș, în Ierusalim. Căci a noastră este și vrednicia aceasta. Nu vorbim despre bunătățile care s-au făcut la alții, ci despre cele ce ne-au fost dăruite aici la noi, în Ierusalim. Pe când era deci praznicul Cincizecimii, ucenicii ședeau și S-a pogorât din cer Mângâietorul: apărătorul și binefăcătorul Bisericii, ocârmuitorul sufletelor, cârmaciul celor înviforați, luminătorul celor rătăciți, arbitru celor care luptă, încununătorul celor biruitori.

69. Fac. 2, 7.

70. Naum 2, 1.

71. Luca 24, 49.

72. Ioan 14, 16.

73. Fapte 2, 1.

14. S-a pogorât ca să îmbrace pe apostoli cu putere și să-i boteze. Căci Domnul spune: *"Voi vă veți boteza cu Duhul Sfânt și cu foc nu mult după aceste zile"*⁷⁴. Acum nu mai este vorba de un har dat în parte, ci de întreaga putere a Duhului Sfânt. După cum cel care este cufundat în apă și este botezat este înconjurat de apă din toate părțile, tot astfel și ei au fost botezați în întregime de Duhul. Apa udă pe cel botezat numai pe dinafară; Duhul însă botează pe cele mai dinăuntru ale sufletului, fără să lase nimic nebotezat. Pentru ce te minunezi? Să-ți dau un exemplu material, mic și neînsemnat, dar destul de bun chiar și pentru cei cu mai puțină înțelegere. Dacă focul pătrunde grosimea fierului și-l face în întregime foc, dacă ceea ce este rece ajunge fierbinte, dacă ce este negru ajunge strălucitor, dacă focul, care este ceva material, intră înlăuntru al materiei fierului și-l aduce în starea aceasta fără nici o piedică, pentru ce te miri dacă Duhul Sfânt pătrunde în părțile cele mai dinăuntru ale sufletului?

15. Dar pentru ca să nu fie neștiută măreția unui har atât de mare care s-a pogorât, a răsunit ca o trâmbiță cerească: *"Și s-a făcut fără de veste sunet din cer ca de suflare de vifor ce vine repede"*⁷⁵. Aceasta a arătat venirea Celui care dăruiește oamenilor puterea de a răpi cu sila împărăția lui Dumnezeu⁷⁶, ca și ochii să vadă limbile de foc, și urechile să audă vuietul. *"Și s-a umplut toată casa unde ședeau"*⁷⁷. Casa a ajuns vas al apei celei spirituale; ucenicii ședeau înlăuntru și toată casa s-a umplut; au fost deci deplin botezați, după cum li s-a făgăduit⁷⁸; au fost îmbrăcați⁷⁹, trup și suflet, cu o haină dumnezeiască și mântuitoare. *"Și*

74. Fapte 1, 5.

75. Fapte 2, 2.

76. Matei 11, 12.

77. Fapte 2, 2.

78. Fapte 1, 5.

79. Luca 24, 49.

li s-au arătat limbi împărțite ca de foc și au șezut pe fiecare din ei și s-au umplut toți de Duhul Sfânt⁸⁰. S-au împărtășit cu foc, dar nu cu un foc material care arde, ci cu unul mântuitor, care a nimicuit spinii păcatelor și a făcut să le strălucească sufletul. Acesta are să vină acum și peste voi, să nimicască și să mistuie păcatele voastre cele spinoase și să facă să strălucească bunul cel prețios al sufletului vostru și să vă dea har. Căci har a dat și atunci apostolilor. A șezut peste ei în chip de limbi de foc, ca să încununeze capetele lor prin limbile de foc cu diademe duhovnicești mai noi. Mai înainte, o sabie de foc împiedica intrarea în rai⁸¹; acum limbi de foc mântuitoare au adus înapoi harul.

16. *Și au început să grăiască în alte limbi, precum le da lor Duhul să grăiască*⁸². Galileenii Petru și Andrei vorbeau în limba persană sau medică. Ioan și ceilalți apostoli vorbeau orice altă limbă a celorlalte popoare; căci nu de acum, ci de pe atunci au început să se adune aici de pretutindeni mulțimile de străini. Care dascăl a fost vreodată atât de priceput încât să învețe dintr-o dată pe unii ceea ce ei nu învățaseră niciodată? După trecere de mulți ani, cu ajutorul gramaticii și cu multe osteneli, abia ajung oamenii să învețe bine grecește. Și cu toate acestea, nici așa nu vorbesc toți la fel: poate că numai oratorul ajunge să vorbească bine, pe când grămăticul adeseori poate să nu aibă darul vorbirii; iar cel care cunoaște gramatica poate nu cunoaște filosofia. Dimpotrivă, Duhul cel Sfânt învață deodată, pe mulți, multe limbi pe care ei nu le cunoșteau până atunci. Aceasta este cu adevărat înțelepciune multă, aceasta este putere dumnezeiască! Cum se poate explica vorbirea în limbi, dintr-o dată, felurită, străină și neașteptată a apostolilor, față de neștiința lor de dinainte?

80. Fapte 2, 3-4.

81. Fac. 3, 24.

82. Fapte 2, 4.

17. Și s-a făcut tulburare în mulțimea celor care au auzit acest vuiet⁸³. O altă tulburare decât cea rea care a fost la turnul lui Babel⁸⁴. În timpul amestecării limbilor, s-a împărțit voința cea rea, pentru că gândul era împotriva lui Dumnezeu; aici însă este o restabilire și o unire a voințelor, pentru că era cucernic ceea ce se râvnea. Prin amestecul limbilor de atunci s-a întâmplat căderea, iar prin aceasta de acum, întoarcerea. Pentru aceea lumea se minuna și spuneau: *"Cum se face că-i auzim vorbind în limba noastră?"*⁸⁵. Nu-i lucru de mirare că nu știți! Nici Nicodim nu cunoștea venirea Duhului și i s-a spus: *"Duhul suflă unde vrea și tu auzi glasul Lui, dar nu știi de unde vine și unde se duce"*⁸⁶. Dacă deci nu știi de unde vine, chiar dacă-I voi auzi vocea Lui, cum pot să vorbesc despre ființa Lui?

18. *"Alții își băteau joc și spuneau că sunt plini de must"*⁸⁷. Spuneau adevărul, dar în bătaie de joc. Într-adevăr, harul Noului Testament era vinul cel nou. Totuși acest vin nou, din via cea spirituală, a rodit de mai multe ori, mai demult în profeți și a odrăslit în Noul Testament. Căci după cum în natură vița de vie rămâne totdeauna aceeași, dar din timp în timp dă roade noi, tot astfel același Duh rămâne ce este și a lucrat deseori în profeți, dar acum a arătat un rod nou și minunat. Harul a fost și pe timpul părinților din Vechiul Testament; acum însă, pe vremea apostolilor, în chip covârșitor. Pe atunci participau numai la Duhul Sfânt; acum au fost botezați cu El în întregime.

19. Petru, care avea Duh Sfânt și își cunoștea darul, zice: – *"Bărbați israeliteni, care predicați despre Ioil, dar nu știți ce citiți, ei nu sunt beți după cum vi se pare!"*⁸⁸. Sunt

83. Fapte 2, 6.

84. Fac. 11, 7–9.

85. Fapte 2, 8.

86. Ioan 3, 8.

87. Fapte 2, 13.

88. Fapte 2, 14–15.

beți, dar nu cum vi se pare vouă, ci după cum este scris: *"Se vor îmbăta din belșugul casei Tale și din izvoarele desfătării Tale îi vei adăpa pe ei"*⁸⁹. Sunt beți de o beție care trezește, care omoară păcatele, face vii inimile, beție potrivnică beției trupești. Beția cea trupească face să se uite și cele cunoscute, pe când beția aceasta dă cunoștință și de cele necunoscute. Sunt beți pentru că au băut vinul viței celei spirituale, care spune: *"Eu sunt vița, voi mlădițele"*⁹⁰. Dacă nu mă credeți pe mine, înțelegeți ce-am spus din cele ce se petrec în timpul de acum.

*"Căci este ceasul al treilea din zi"*⁹¹. Cel care a fost răstignit în ceasul al treilea din zi, după cum spune Marcu⁹², acum, în ceasul al treilea, a trimis harul. Căci nu este altul harul lui Hristos și altul harul Duhului; dimpotrivă, Cel care a fost răstignit atunci și a făgăduit Și-a împlinit făgăduința. Iar dacă voiți să aveți și o mărturie, ascultați! *"Dar aceasta este ceea ce s-a zis prin profetul Ioil: Și va fi după acestea, zice Domnul, voi turna din Duhul Meu"*⁹³. Cuvântul "voi turna" lasă să se înțeleagă bogăția dăruirii. *"Căci Dumnezeu nu dă cu măsură Duhul. Tatăl iubește pe Fiul și pe toate le-a dat în mâna Lui"*⁹⁴. I-a dat Lui stăpânirea și de a dăruii harul Prea Sfântului Duh, cărora voiește. *"Voi turna din Duhul Meu peste tot trupul și vor profeti fiii voștri și fiicele voastre, iar în continuare: Încă și peste slugile Mele și peste slujnicele Mele în zilele acelea voi turna din Duhul Meu și vor profeti"*⁹⁵. Duhul cel Sfânt nu caută la fața omului. Nu caută oameni cu mari demnități, ci cucernicia sufletului. Nici cei bogați să nu se mândrească, nici cei săraci să nu se simtă umiliți!

89. Ps. 35, 8.

90. Ioan 15, 5.

91. Fapte 2, 15.

92. Marcu 15, 25.

93. Fapte 2, 16-17; Ioil 2, 28.

94. Ioan 3, 34-35.

95. Fapte 2, 17-18.

Fiecare numai să se pregătească pe sine însuși pentru primirea harului ceresc!

20. V-am vorbit mult astăzi și poate că ascultarea voastră a obosit. Dar sunt încă mai multe cele ce-au rămas de spus. Și într-adevăr, cu privire la învățăturile despre Sfântul Duh era nevoie și de o a treia, ba chiar și de mai multe cateheze. Vă cer iertare și pentru una, și pentru alta. Pentru că sărbătoarea Paștelui este aproape, am lungit cuvântarea noastră de astăzi. Cu toate acestea, n-a fost cu puțință să aducem toate mărturiile din Noul Testament, câte trebuiau. Căci ne lipsesc multe mărturii din Faptele Apostolilor, în care a lucrat harul Sfântului Duh în Petru și în toți ceilalți apostoli. Lipsesc multe mărturii și din epistolele sobornicești și din cele paisprezece epistole ale lui Pavel. Vom încerca însă acum să culegem, ca dintr-o mare livadă, puține mărturii din aceste scrieri, numai ca să facem pomenire de ele.

21. Prin puterea Sfântului Duh, cu voința Tatălui și a Fiului, *"stând Petru cu cei unsprezece și-a ridicat glasul lui"*⁹⁶, potrivit celor spuse: *"Înalță întru tărie glasul tău, tu care binevestești Ierusalimului"*⁹⁷, și prin mreaja spirituală a cuvintelor a prins de vii ca la trei mii de suflete⁹⁸. Atât de mult lucra harul în apostoli și atât de mulți dintre iudei au crezut, dintre cei care L-au răstignit pe Hristos, încât s-au botezat în numele lui Hristos și stăruiau în învățătura apostolilor și în rugăciune⁹⁹. Iarăși, prin aceeași putere a Sfântului Duh, Petru și Ioan, pe când se urcau la templu, pentru rugăciunea din ceasul al nouălea, și au ajuns la poarta ce se cheamă Frumoasă, au vindecat, în numele lui Iisus, pe unul care era olog din pântecul maicii sale, de patruzeci de ani¹⁰⁰ – ca să se plinească cele spuse: *"Atunci va sări*

96. Fapte 2, 14.

97. Isaia 40, 9.

98. Fapte 2, 41.

99. Fapte 2, 42.

100. Fapte 3, 1-8.

*ologul ca și cerbul*¹⁰¹. Prin această minune au prins de vii cu plasa duhovnicească a învățaturii deodată cinci mii de credincioși¹⁰²; iar pe conducătorii rătăciți ai poporului și pe arhierii i-au combătut nu prin propria lor înțelepciune – căci erau oameni neînvățați și simpli –, ci prin lucrarea Duhului. Căci este scris: *"Atunci Petru, fiind plin de Duhul Sfânt, a zis către ei"*¹⁰³. Și atât de mult lucra harul Duhului Sfânt în credincioși prin cei doisprezece apostoli, încât erau o singură inimă și un singur suflet și se bucurau în comun de bunurile lor¹⁰⁴; cei care aveau proprietăți le vindeau și aduceau cu evlavie prețul celor vândute la apostoli, așa că între ei nu era lipsit nimeni¹⁰⁵. Anania și Safira, care au încercat să mintă pe Duhul Sfânt, au suferit osânda cuvenită¹⁰⁶.

22. *"Prin mâinile apostolilor se făceau semne și minuni multe în popor"*¹⁰⁷. Și se răspândea prin apostoli harul duhovnicesc atât de mult, încât ajunseseră să înfricoșeze, cu toate că erau blânzi – *"căci din ceilalți nimeni nu îndrăznea să se alipească de ei, dar poporul îi lauda"*¹⁰⁸. Mulțime de bărbați și de femei se alăturau celor care credeau în Domnul¹⁰⁹. S-au umplut piețele de bolnavii așezați pe lavițe și pe paturi, *"ca, venind Petru, măcar umbra lui să umbrească pe vreunul din ei. Și se aduna și mulțimea din cetățile dimprejur în acest sfânt Ierusalim, aducând pe cei bolnavi și pe cei chinuiți de duhurile necurate, și se tămăduiau toți"*¹¹⁰ prin această putere a Sfântului Duh.

101. Isaia 35, 6.

102. Fapte 4, 4.

103. Fapte 4, 8.

104. Fapte 4, 32.

105. Fapte 4, 34.

106. Fapte 5, 1–10.

107. Fapte 5, 12.

108. Fapte 5, 13.

109. Fapte 5, 14.

110. Fapte 5, 15–16.

23. Apoi cei doisprezece apostoli au fost băgați la închisoare de arhieriei pentru că predicau pe Hristos¹¹¹. Dar au fost eliberați în timpul nopții, în chip minunat, de un înger¹¹². Din templu au fost duși în sinedriu la judecată¹¹³ și în cuvintele pe care le-au spus judecătorilor despre Hristos, i-au muștrat pe aceștia fără sfială. Apoi au adăugat și aceste cuvinte: *"Dumnezeu a dat Duhul Sfânt celor care ascultă de El"*¹¹⁴. După ce au fost bătuți, au plecat bucurându-se și nu încetau să învețe și să binevestească pe Hristos Iisus.

24. Harul Duhului Sfânt a lucrat nu numai în cei doisprezece apostoli, ci și în fiili cei întâi născuți ai acestei Biserici sterpe odinioară, adică în cei șapte diaconi. Și ei au fost aleși, după cum spune Scriptura, din bărbați *"plini de Duhul Sfânt și de înțelepciune"*¹¹⁵. Din aceștia a făcut parte Ștefan, pârga mucenicilor, *"bărbat plin de credință și de Duh Sfânt"*¹¹⁶, care făcea minuni și semne mari în popor¹¹⁷. Biruia pe toți în cuvânt, *"căci nu puteau să stea împotriva înțelepciunii și Duhului cu care el grăia"*¹¹⁸. Fiind vorbit de rău, a fost dus la judecată; aici fața lui strălucea cu strălucire îngerească. *"Și căutând spre el, toți cei care ședea în sinedriu au văzut fața lui ca față de înger"*¹¹⁹. Dar prin apărarea lui înțeleaptă i-a înfruntat *"pe cei tari în cerbice; pe iudeii cei netăiați împrejur la inimă și la urechi"*¹²⁰, care se împotrivesc totdeauna Duhului Sfânt. Apoi a văzut cerurile deschizându-se; a văzut pe Fiul Omului stând de-a dreapta

111. Fapte 5, 18.

112. Fapte 5, 19-20.

113. Fapte 5, 21-27.

114. Fapte 5, 32.

115. Fapte 6, 3.

116. Fapte 6, 5.

117. Fapte 6, 8.

118. Fapte 6, 10.

119. Fapte 6, 15.

120. Fapte 7, 51.

lui Dumnezeu¹²¹. A văzut acestea, dar nu prin propria sa putere; ci, așa după cum spune dumnezeiasca Scriptură: *"Fiind plin de Duhul Sfânt, a privit la cer și a văzut slava lui Dumnezeu și pe Iisus stând de-a dreapta lui Dumnezeu"*¹²².

25. Prin această putere a Sfântului Duh și Filip a alungat în numele lui Hristos, într-un oraș din Samaria, duhurile necurate, care strigau cu glas mare¹²³. A vindecat apoi slăbănogi și ologi și a adus la Hristos mulțime mare de credincioși¹²⁴. Petru și Ioan s-au pogorât în Samaria și prin rugăciuni și punerea mâinilor le-au dat celor care crezuseră și fuseseră botezați împărtășirea Sfântului Duh¹²⁵. Dintre toți aceștia, pe bună dreptate, numai Simon Magul a fost declarat nevrednic de a primi harul¹²⁶. Altă dată Filip a fost chemat pe cale de îngerul Domnului pentru mântuirea famenului foarte cucernic din Etiopia¹²⁷. Filip a auzit lămurit pe Duhul zicându-i: *"Apropie-te și te alipește de căruța aceasta!"*¹²⁸. După ce l-a învățat pe etiopian și l-a botezat¹²⁹, l-a trimis propovăduitor al lui Hristos în Etiopia, după cum este scris: *"Etiopia va înălța mai înainte mâinile ei spre Domnul"*¹³⁰. Filip a fost apoi răpit de înger¹³¹ *"și a binevestit în toate cetățile"*¹³².

26. Și Pavel a fost plin de Duhul Sfânt după ce a fost chemat de Domnul nostru Iisus Hristos. Martor al cuvintelor noastre să vină cucernicul Anania, cel din Damasc, care

121. Fapte 7, 56.

122. Fapte 7, 55.

123. Fapte 8, 5-7.

124. Fapte 8, 7.

125. Fapte 8, 14-17.

126. Fapte 8, 13, 18-24.

127. Fapte 8, 26-28.

128. Fapte 8, 29.

129. Fapte 8, 35-39.

130. Ps. 67, 32.

131. Fapte 8, 39.

132. Fapte 8, 40.

a spus către Pavel: *"Domnul Iisus, Care ți s-a arătat pe calea pe care veneai, m-a trimis la tine ca să vezi iarăși și să te umpli de Duh Sfânt"*¹³³. Duhul a săvârșit lucrul acesta îndată: a schimbat orbirea ochilor lui Pavel în vedere, iar sufletului i-a dăruit pecetea¹³⁴. L-a făcut *"vas al alegerii"*, ca să ducă înaintea împăraților și a fiilor lui Israel numele Domnului care S-a arătat¹³⁵. Duhul cel Sfânt a făcut din prigonitorul de altădată propovăduitor și rob bun, care a împlinit Evanghelia din Ierusalim până în Iliria¹³⁶. A propovăduit pe Hristos și în Roma împărătească și și-a întins dorința propovăduirii sale până în Spania¹³⁷. A îndurat nenumărate suferințe și a făcut semne și minuni. Despre Pavel am spus deocamdată destul.

27. Prin puterea aceluiași Sfânt Duh și verhovnicul apostolilor, purtătorul cheilor împărăției cerurilor, Petru, a tămăduit în Lida, Diospoli de astăzi, pe paralizicul Enea, în numele lui Hristos¹³⁸; în Iope a sculat din morți pe binefăcătoarea Tavita¹³⁹. Pe când era pe acoperișul casei, a căzut în extaz și a văzut cerul deschizându-se; prin chipul pânzei ce s-a pogorât, plină de tot felul de animale, a învățat lămurit să nu numească pe nici un om nevrednic sau necurat, chiar dacă este dintre neamuri¹⁴⁰. Când a fost chemat de Corneliu, a auzit bine pe Sfântul Duh spunându-i: *"Iată, te caută niște bărbați! Scoală-te deci, coboară-te și mergi împreună cu ei, de nimic îndoindu-te, căci Eu i-am trimis"*¹⁴¹. Și ca să arate lămurit că și cei care cred dintre neamuri ajung părtași ai harului Sfântului Duh, Scriptura spune de-

133. Fapte 9, 17.

134. Fapte 9, 18.

135. Fapte 9, 15.

136. Rom. 15, 19.

137. Rom. 15, 24, 28.

138. Fapte 9, 32-34.

139. Fapte 9, 36-41.

140. Fapte 10, 9-16.

141. Fapte 10, 20.

spre Corneliu și despre cei de față, când a ajuns Petru în Cezareea și învăța despre Hristos: *"Încă pe când grăia Petru cuvintele acestea, a venit Duhul cel Sfânt peste toți cei ce auzeau cuvântul, încât și cei din tăierea împrejur care veniseră cu Petru minunându-se și mirându-se au spus că și peste neamuri s-a revărsat darul Sfântului Duh"*¹⁴².

28. Când s-a auzit că în Antiohia, marea cetate a Siriei, predica despre Hristos lucrează, a fost trimis de aici, din Ierusalim, la Antiohia, ajutător al faptelor celor bune, Varnava, *"bărbat bun și plin de Duhul Sfânt și de credință"*¹⁴³. Varnava văzând că este mare secerișul celor care cred în Hristos, a luat din Tars ca împreună-luptător pe Pavel și s-a dus cu el la Antiohia¹⁴⁴. Aici ei au adunat în Biserică și au învățat mult popor *"și în Antiohia pentru întâia oară s-au numit ucenicii lui Hristos creștini"*¹⁴⁵. Cred că Duhul cel Sfânt a pus celor ce cred acest *"nume nou"*, vestit mai dinainte de Domnul¹⁴⁶. În Antiohia Dumnezeu a revărsat mai mult har duhovnicesc, încât erau acolo profeți și didascoli, printre care și Agav¹⁴⁷. *"Și slujind ei Domnului și postind, a spus Duhul cel Sfânt: Osebiți-mi pe Varnava și pe Pavel pentru lucrul la care i-am chemat"*¹⁴⁸. După ce au pus mâinile peste ei, au fost trimiși de Sfântul Duh¹⁴⁹. Este evident, după cum am spus mai sus, că Duhul grăiește și trimite, este viu, ipostatic și lucrător.

29. Acest Sfânt Duh, în unire cu Tatăl și cu Fiul, când a întemeiat Noul Legământ pe Biserica sobornicească, ne-a liberat¹⁵⁰ de poverile greu de purtat ale Legii, adică de po-

142. Fapte 10, 44-45.

143. Fapte 11, 24.

144. Fapte 11, 25-26.

145. Fapte 11, 26.

146. Isaia 65, 15.

147. Fapte 11, 28.

148. Fapte 13, 2.

149. Fapte 13, 3-4.

150. Rom. 8, 2.

runcile cu privire la lucrurile de rând și necurate, de poruncile cu privire la mâncăruri, la sâmbete, la lunile noi, la tăierea împrejur, la stropiri și la jertfe¹⁵¹. Aceste porunci au fost date numai pentru un anumit timp, ele erau umbra bunătaților viitoare¹⁵² și au încetat pe bună dreptate când a venit adevărul. Din pricina discuției din Antiohia, provocată de cei care spuneau că trebuie să se taie împrejur și să se țină toate prescripțiile Legii lui Moise, au fost trimiși la Ierusalim Pavel și Varnava¹⁵³. Apostolii care erau aici, în Ierusalim, au eliberat printr-o epistolă sobornicească pe toată lumea de poverile Legii vechi și de simboluri. Apostolii n-au dat o asemenea poruncă în virtutea propriei lor autorități, ci au mărturisit în scris în numele cărei puteri au hotărât: *"Părutu-s-a Sfântului Duh și nouă să nu se pună peste voi nici o greutate mai mult afară de acestea ce sunt necesare: Să vă feriți de cele jertfite idolilor, de sânge, de sugrumate și de desfrânare"*¹⁵⁴. Prin cele ce au scris, apostolii au arătat lămurit că, deși scrisoarea a fost scrisă de oameni, fie ei și apostoli, totuși Sfântul Duh este Cel care a dat porunca pentru întreaga lume. Această epistolă au luat-o Varnava și Pavel, împreună cu tovarășii lor, întărind pe toți, în întreaga lume.

30. Ajungând aici cu cuvântul, cer iertare de la dragostea voastră, dar, mai bine spus, de la Duhul care locuiește în Pavel, dacă nu voi putea să istorisesc totul, fie din pricina neputinței mele, fie din pricina oboselii voastre, care mă ascultați. Într-adevăr, când să mai povestesc, după cum trebuie, faptele minunate ale lui Pavel, săvârșite prin lucrarea Sfântului Duh în numele lui Hristos? Minunea săvârșită în Cipru cu Elima magul¹⁵⁵ și vindecarea ologului din

151. Evr. 9, 10.

152. Evr. 10, 1.

153. Fapte 15, 1-2.

154. Fapte 15, 28-29.

155. Fapte 13, 5-13.

Listra¹⁵⁶? Minunile din Cilicia¹⁵⁷, din Frigia și Galatia¹⁵⁸, din Misia¹⁵⁹, din Macedonia¹⁶⁰? Sau cele ce-a făcut în Filipi¹⁶¹, adică predica sa, alungarea în numele lui Hristos a duhului pitonicesc¹⁶² și mântuirea ce-a dat-o în timpul nopții după cutremur, prin botez, paznicului închisorii și întregii lui case¹⁶³? Sau cele săvârșite în Tesalonic¹⁶⁴ și cuvântarea sa din areopag în mijlocul atenienilor¹⁶⁵? Sau învățăturile date în Corint și în toată Ahaia? Cum voi povesti după vrednicie faptele săvârșite de Duhul Sfânt prin Pavel în Efes? Locuitorii Efesului nu știau mai înainte nimic de Duhul Sfânt; L-au cunoscut însă prin învățătura lui Pavel¹⁶⁶. *"Punându-și Pavel mâinile peste ei, a venit Duhul Sfânt peste ei și grăiau în limbi și profețeau"*¹⁶⁷. Atât de mare era harul duhovnicesc în el, încât se vindeca nu numai cel care se atingea de el, ci bolnavii se vindecau și duhurile celui rău erau alungate chiar prin mahramele și șorțurile purtate de el¹⁶⁸. Iar vrăjitorii și-au adus cărțile lor de vrăjitorii și le-au ars înaintea tuturor¹⁶⁹.

31. Trec peste cele săvârșite de Pavel în Troa cu Eutihie care, cuprins de somn, căzând de la al treilea cat și fiind ridicat mort, a fost înviat de Pavel¹⁷⁰. Trec și peste profețiile spuse de Pavel către preoții din Efes chemați în Miti-

156. Fapte 14, 7-11.

157. Fapte 15, 41.

158. Fapte 16, 6.

159. Fapte 16, 7.

160. Fapte 16, 9-11.

161. Fapte 16, 12-40.

162. Fapte 16, 16-18.

163. Fapte 16, 23-34.

164. Fapte 17, 1-13.

165. Fapte 17, 19-34.

166. Fapte 19, 1-5.

167. Fapte 19, 6.

168. Fapte 19, 12.

169. Fapte 19, 19.

170. Fapte 20, 7-12.

lene; lor le-a spus lămurit: *"Că Duhul cel Sfânt mărturisește despre mine prin cetate, zicând..."*¹⁷¹, și celelalte. Prin cuvintele: *"prin cetate"*, Pavel a arătat că faptele minunate făcute de el în fiecare cetate s-au săvârșit prin lucrarea Sfântului Duh, la semnul lui Dumnezeu și în numele lui Hristos, Care vorbește în el. Mănat de puterea acestui Sfânt Duh, același Pavel s-a grăbit să vină în această sfântă cetate a Ierusalimului. Și cu toate că Agav i-a profețit prin Duhul cele ce aveau să i se întâmple în Ierusalim¹⁷², totuși a vorbit acelea cu convingere despre Hristos¹⁷³. Fiind dus în Cezareea¹⁷⁴, în mijlocul scaunelor de judecată, când înaintea lui Felix¹⁷⁵, când înaintea lui Festus¹⁷⁶, când înaintea împăratului Agripa¹⁷⁷, Pavel a primit de la Duhul Sfânt harul de a se arăta atât de biruitor prin înțelepciunea sa, încât Agripa, împăratul iudeilor, a spus: *"Aproape că m-ai convins să mă fac creștin"*¹⁷⁸. Acest Duh Sfânt, în insula Malta, i-a dat lui Pavel puterea de a rămâne nevătămat, deși a fost mușcat de viperă¹⁷⁹, și de a săvârși felurite tămăduiri de boli¹⁸⁰. Acest Duh Sfânt l-a condus pe prigonitorul de altădată să fie până și în Roma împărătească propovăduitorul lui Hristos. Aici pe mulți iudei i-a convins să creadă în Hristos; iar celor care i se împotriveau le spunea cu tărie: *"Bine a vorbit Duhul Sfânt prin profetul Isaia, spunând către părinții voștri"*¹⁸¹, și celelalte.

171. Fapte 20, 23.

172. Fapte 21, 10-11.

173. Fapte 22, 1-21.

174. Fapte 23, 33.

175. Fapte 24, 10-27.

176. Fapte 25, 7-11.

177. Fapte 26, 2-29.

178. Fapte 26, 28.

179. Fapte 28, 1-6.

180. Fapte 28, 7-9.

181. Fapte 28, 25.

32. Că Pavel și asemenea lui toți apostolii și cei de după ei, care au crezut în Tatăl și în Fiul și în Sfântul Duh, au fost plini de Duhul Sfânt, ascultă că o spune el însuși lămurit în epistolele lui: *"Și cuvântul meu și propovăduirea mea nu stau în cuvinte de înduplecare ale înțelepciunii ome-nești, ci în arătarea Duhului și a puterii"*¹⁸²; și iarăși: *"Dumnezeu, Care ne-a pecetluit pe noi spre aceasta și ne-a dat arvuna Duhului"*¹⁸³; și iarăși: *"Cel care a sculat pe Iisus din morți va face vii și trupurile voastre cele muritoare, prin Duhul Lui care locuiește în voi"*¹⁸⁴; și iarăși, scriind către Timotei: *"Păzește lucrul cel bun care ne-a fost dat nouă prin Duhul Sfânt"*¹⁸⁵.

33. De multe ori am spus în cele de mai sus că Duhul cel Sfânt subzistă și trăiește, grăiește și profețește. Pavel o scrie deslușit către Timotei: *"Iar Duhul grăiește lămurit că în vremurile din urmă vor cădea unii de la credință"*¹⁸⁶. Lucrul acesta nu s-a întâmplat numai înainte de noi, ci vedem și în schismele din timpul nostru că rătăcirea ereticilor este felurită și în multe chipuri. Și iarăși, același apostol spune: *"Lucrul acesta nu s-a făcut cunoscut fiilor oamenilor din alte generații așa cum s-a descoperit acum prin Duhul sfin-ților Lui apostoli și profeți"*¹⁸⁷, și celelalte. Și iarăși: *"De aceea, precum zice Duhul cel Sfânt"*¹⁸⁸. Și iarăși: *"Nouă ne mărturisește și Duhul cel Sfânt"*¹⁸⁹. Și iarăși strigă ostașilor dreptății, zicând: *"Și coiful mântuirii luați și sabia Duhului, care este cuvântul lui Dumnezeu, prin toată rugăciunea și cererea"*¹⁹⁰; și iarăși: *"Nu vă îmbătați cu vin întru care este*

182. I Cor. 2, 4.

183. II Cor. 1, 22.

184. Rom. 8, 11.

185. II Tim. 1, 14;

186. I Tim. 4, 1.

187. Efes. 3, 5.

188. Evr. 3, 7.

189. Evr. 10, 15.

190. Efes. 6, 17-18.

*desfrânare, ci umpleți-vă de Duhul și vorbiți între voi în psalmi, în imne și în cântări duhovnicești*¹⁹¹; și iarăși: *"Harul Domnului Iisus și dragostea lui Dumnezeu și împărtășirea Sfântului Duh să fie cu voi cu toți"*¹⁹².

34. Din toate mărturiile scripturistice spuse și din cele cu mult mai multe pe care nu le-am amintit este vădit, pentru cei care înțeleg, că puterea Sfântului Duh este enipostatică, binefăcătoare și lucrătoare. Nu-mi va ajunge timpul spre a povesti dacă aș voi să arăt mărturiile despre Sfântul Duh, pe care nu le-am amintit, din cele paisprezece epistole ale lui Pavel. În aceste epistole Pavel prezintă o învățătură variată, desăvârșită și cucernică. Dar, fie ca lucrarea puterii acestui Sfânt Duh să ne dea nouă iertare pentru mărturiile pe care le-am lăsat de o parte din pricina puținătății vremii; iar vouă, ascultătorilor, să vă sădească în suflet o cunoștință mai deplină cu privire la cele ce-am lăsat de o parte: cei cu mai multă râvnă dintre voi să le învețe pe acestea printr-o citire mai deasă a dumnezeieștilor Scripturi. Deocamdată să aveți, atât din aceste cateheze de acum, cât și din cele rostite mai înainte, o credință mai întemeiată *"într-un Dumnezeu, Tatăl atotputernicul, și în Domnul nostru Iisus Hristos, Fiul Lui cel Unul-Născut, și în Duhul cel Sfânt, Mângâietorul"*. Cuvântul și numirea aceasta de *Duh* se dă îndeobște în dumnezeieștile Scripturi tuturor persoanelor Sfintei Treimi. Se spune despre Tatăl: *"Duh este Dumnezeu"*, după cum este scris în Evanghelia după Ioan¹⁹³; se spune despre Fiul: *"Duh înaintea feței noastre este Hristos Domnul"*, după cum spune profetul Ieremia¹⁹⁴, iar despre Duhul Sfânt se spune: *"Mângâietorul, Duhul cel Sfânt"*¹⁹⁵, după cum s-a spus mai sus. Dar dacă cuvântul acesta, *"Duh"*,

191. Efes. 5, 18-19.

192. II Cor. 13, 13.

193. Ioan 4, 24.

194. Plâng. 4, 20.

195. Ioan 14, 26.

este înțeles cu evlavie așa cum este orânduit în Simbolul de credință, atunci este alungată erezia lui Sabelie.

Să ne întoarcem însă cu cuvântul la cele ce pe noi ne silesc acum, iar vouă vă sunt de folos.

35. Caută ca nu cumva să te apropii de botez ca Simon cu fățarie, și inima ta să nu caute adevărul! Sarcina noastră este de a-ți da mărturiile; a ta, de a-ți întemeia pe ele credința! Dacă tu stai cu tărie în credință, ești fericit! Dacă ai căzut în necredință, aruncă din această clipă necredința și încredințează-te de adevăr! În timpul botezului, când te apropii de episcopi sau de preoți sau de diaconi – căci harul este pretutindeni și la sate și în orașe, și în oameni simpli și în învățați, și în robi și în liberi; pentru că harul nu-i de la oameni, ci darul este de la Dumnezeu prin oameni –, apropie-te de Cel care botează! Apropie-te! Nu te uita la chipul celor care se văd, ci adu-ți aminte de acest Duh Sfânt despre Care am vorbit acum! El este gata să-ți pecetluiască sufletul. Îți dă o pecete de care se cutremură demonii, o pecete cerească și dumnezeiască, după cum și este scris: *"Întru Care și crezând, ați fost pecetluiți cu Duhul Sfânt al făgăduinței"*¹⁹⁶.

36. Totuși cercetează-ți sufletul, și nu arunca mărgăritarele înaintea porcilor¹⁹⁷. Dacă ești fățarnic, deși acum oamenii te botează, Duhul nu te botează! Dar dacă te apropii cu credință, oamenii slujesc ritualul văzut, iar Duhul îți dă ceea ce nu se vede. Vii la o mare încercare, la o mare înrolare de ostași, care ține un ceas. Dacă-l vei pierde pe acesta, răul nu se mai poate îndrepta! Dacă însă vei fi învrednicit de har, ți se luminează sufletul, primești o putere pe care n-o aveai. Capeți arme înfricoșătoare demonilor; iar dacă nu vei arunca armele și vei avea pecetea pe suflet, demonul nu se apropie de tine; se teme, căci prin Duhul lui Dumnezeu se scot dracii¹⁹⁸.

196. Efes. 1, 13.

197. Matei 7, 6.

198. Matei 12, 28.

37. Dacă vei crede, nu numai că primești iertarea păcatelor, dar faci și fapte mai presus de oameni. Să dea Dumnezeu să fii vrednic de harul profetic! Atâta har iei cât poți primi, și nu cât îți spun eu. Se poate ca eu să spun mai puțin, dar tu să primești mai mult. Întinsă e țarina credinței! Neconținut stă lângă tine păzitorul tău, Mângâietorul. Are grijă de tine ca de propriul Lui ostaș. Are grijă de intrările și ieșirile tale¹⁹⁹ și te ferește de cei care uneltesc împotriva ta. Îți dă tot felul de daruri ale harurilor dacă nu-L vei întrista prin păcat. Căci este scris: *"Să nu întristați Duhul cel Sfânt al lui Dumnezeu, întru Care ați fost pecetluiți pentru ziua răscumpărării"*²⁰⁰. Ce înseamnă, iubitorilor, a păstra harul? Fiți gata să primiți harul! Iar o dată ce l-ați primit, nu-l lepădați!

38. Însuși Dumnezeu tuturor, Care a vorbit prin Sfântul Duh în profeții, Cel care L-a trimis peste apostoli în ziua Cincizecimii aici, în Ierusalim, să-L trimită și acum peste voi; iar prin El să ne păzească pe noi, spre a ne da nouă tuturor obșteasca binefacere ca să dăm totdeauna roadele Sfântului Duh: dragostea, bucuria, pacea, îndelunga-răbdare, bunătatea, facerea de bine, credința, blândețea, înfrânarea²⁰¹, în Hristos Iisus Domnul nostru, prin Care și cu Care, împreună cu Sfântul Duh, slavă Tatălui și acum și totdeauna și în vecii vecilor. Amin.

199. Ps. 120, 8.

200. Efes. 4, 30.

201. Gal. 5, 22-23.

CATEHEZA A XVIII-A
CĂTRE CEI CARE AU SĂ SE LUMINEZE
Rostită în Ierusalim

Cateheză la cuvintele: *'Și întru una, sfântă, sobornicească Biserică; și întru învierea trupului și viața veșnică'.*

Citire din Iezechiel: *'Fost-a peste mine mâna Domnului și m-a scos Duhul Domnului și m-a așezat în mijlocul unui câmp; și acesta era plin de oasele oamenilor'*¹, și celelalte.

1. Rădăcina oricărei fapte bune este nădejdea în înviere. Așteptarea răsplății întărește sufletul spre fapta bună. Orice lucrător este gata să rabde ostenele dacă vede că înaintea lui stă plata ostenelelor. Celor care însă se ostenesc fără nădejde de plată le este deznădăjduit și sufletul împreună cu trupul. Soldatul care așteaptă răsplată este gata de luptă. Și nici un ostaș care-i în slujba unui împărat lipsit de minte, care nu oferă premii pentru ostenele, nu-i gata să moară pentru el. Tot astfel, orice suflet care crede în înviere se păzește negreșit pe sine însuși, pe când cel care nu crede în înviere se dă pierzaniei. Cel care crede că înviază cu trupul își păzește haina sufletului și n-o pângărește prin desfrânări; cel care nu crede însă, se dă pe sine însuși desfrânării, folosindu-se de propriul său trup ca de unul străin. Credința în învierea morților este deci o mare poruncă și învățătură a Sfintei Biserici sobornicești, mare și foarte necesară, combătută de mulți, dar confirmată de adevăr. O combat elinii, nu cred în ea samarinenii și este luată în derădere de eretici. Obiecțiile sunt de multe feluri, dar adevărul este de un singur fel.

2. Elinii împreună cu samarinienii ne fac următoarea obiecție:

Omul care a murit a căzut, a putrezit, s-a descompus în întregime mâncat de viermi, iar viermii, la rândul lor, au murit și ei. O astfel de putrezire și nimicire a pus stăpânire pe trup. Cum mai poate învia? Peștii i-au mâncat pe cei înecați în mare, iar peștii au fost și ei mâncați. Urșii și leii au devorat, sfărâmând până și oasele, pe cei care se luptă cu fiarele. Vulturii și corbii au mâncat trupurile morților aruncați pe pământ și apoi au zburat în lumea largă. De unde au să se adune trupurile lor? Se poate ca păsările care au mâncat aceste trupuri să-și găsească sfârșitul: una în India, alta în Persia, alta în Goția. Alți oameni au fost arși de foc, iar cenușa lor a împrăștiat-o ploaia sau vântul. De unde au să se adune trupurile lor?

3. Pentru tine, om mic și neputincios, este într-adevăr departe India de Goția, și Spania de Persia; dar pentru Dumnezeu, Care ține tot pământul în palmă², toate-I sunt aproape. Să nu acuzi de neputință pe Dumnezeu din pricina slăbiciunii tale! Dimpotrivă, mai bine uită-te la puterea Lui. Apoi soarele, care este mică lucrare a lui Dumnezeu, prin simpla revărsare a razelor sale încălzește lumea; aerul, și el lucrul lui Dumnezeu, învăluie toate cele din lume, iar Dumnezeu, Creatorul soarelui și al aerului, este departe oare de lume? Închipuiește-ți diferite semințe de plante, amestecate unele cu altele – pentru că nu ești destul de tare în credință îți dau exemple ușoare! –; închipuiește-ți acum că ții aceste diferite semințe de plante în palma ta. Este oare lucru greu sau ușor, pentru tine, omule, ca acelea ce sunt în palma ta să le deosebești, să le alegi pe fiecare după natura lor și să le realcătuiești după soiul lor? Apoi, dacă tu poți să deosebești pe cele ce sunt în mâna ta, oare Dumnezeu nu poate să deosebească și să le real-

2. Isaia 40, 12.

cătuiască pe cele ce le ține în palma Lui? Acum, gândește-te la obiecția elinilor și a samarinenilor și spune-mi dacă nu este tăgada lor lipsită de credință!

4. Ia seama acum și la nevoia de dreptate, omule, și cugetă în tine însuși asupra acestui lucru! Ai în casa ta mai multe slugi; unele sunt bune, altele rele. Pe cele bune le cinstești, iar pe cele rele le bați. Dacă ești judecător, lauzi pe cei buni și pedepsești pe nelegiuți. Apoi, dacă la tine, care ești om muritor, se păstrează dreptatea, oare la Dumnezeu, Care este Împăratul tuturor și nu are urmaș al stăpânirii Sale, nu este răsplătită dreptatea? Prin urmare, tăgada învierii trupurilor este lipsită de credință! Gândește-te bine la cele ce-ți spun! Mulți ucigași au murit, nepedepsiți, în patul lor. Unde este deci dreptatea lui Dumnezeu? Adeseori un ucigaș a omorât cincizeci de oameni, și i s-a tăiat capul numai o singură dată. Unde i se va da pedeapsa pentru cele patruzeci și nouă de omoruri? Dacă nu va fi judecată și dreptate în afară de lumea aceasta, trebuie să acuzi pe Dumnezeu că este nedrept!?! Să nu te miri că întârzie judecata. Orice luptător, după ce a trecut lupta, sau se încununează, sau este batjocorit. Nici un arbitru nu încununează îndată pe luptători, ci așteaptă să termine toți de luptat, ca să judece chipul în care au luptat, și apoi să împartă premiile și să încununeze. Tot așa și Dumnezeu, atâta vreme cât mai este încă luptă în lumea aceasta, ajută deocamdată în parte pe cei dreți, și mai târziu îi răsplătește deplin.

5. Dacă, după părerea ta, nu este înviere a morților, pentru ce osândești pe jefuitorii de morminte? Dacă s-a pierdut trupul, și nu mai este nădejde de înviere, pentru ce mai suferă pedeapsă jefuitorul de morminte? Vezi dar că, deși buzele tale tăgăduiesc învierea, totuși în conștiința ta rămâne nezdruncinată credința în înviere.

6. Mai mult: un copac tăiat înfrunzește din nou; oare omul, dacă este tăiat, nu mai înflorește? Cele semănate și secerate rămân în arie; oare omul secerat din lumea aceas-

ta nu rămâne în arie? Mlădițele viței de vie și ale altor pomi, deși sunt complet tăiate, totuși, dacă sunt altoite, capătă viață și rodesc; oare omul, pentru folosul căruia sunt și pomii și vița de vie, de cade în pământ nu va învia? Dacă facem comparație între oboseala pe care o depunem pentru săvârșirea unor lucruri, ce este mai greu: să se facă o statuie din nou sau să se aducă la starea de mai înainte o statuie sfărâmată? Dumnezeu, Care ne-a făcut din nimic, oare este neputincios să învieze din nou pe cei care au existat și au pierit? Tu însă, pentru că ești elin, nu crezi în cele scrise în Scriptură despre înviere. Totuși, cunoaște din natură realitatea lucrurilor și înțelege adevărul din cele ce se văd până azi! Se seamănă grâu, sau un alt fel de sămânță; sămânța cade în pământ, moare, putrezește și nu mai este bună de mâncare; totuși, ceea ce a putrezit răsare plin de viață; a căzut în pământ un bob mic, și se scoală înmulțit și minunat³. Grâul a fost făcut pentru noi, căci pentru folosul nostru au fost făcute atât grâul, cât și celelalte semințe, și nu pentru ele însele. Apoi, dacă cele ce-au fost făcute pentru folosul nostru capătă viață după ce mor, oare noi, pentru care au fost făcute acelea, nu vom învia după ce murim?

7. După cum vezi, e iarnă. Pomii par a fi morți. Unde sunt frunzele smochinului? Unde sunt strugurii viei? Cu toate că acestea sunt moarte iarna, totuși înverzesc primăvara. Când vine timpul, li se dă viață tuturor ca și cum ar învia din morți. Pentru că Dumnezeu a știut necredința ta, săvârșește în fiecare an, în lumea aceasta, o înviere, ca, prin învierea pe care o vezi în lumea materială, să crezi și în învierea sufletelor cugetătoare. Mai mult încă: muștele și albinele se îneacă adeseori în apă și după câțva timp învie; iar neamurile de broaște răioase iarna stau nemișcate și vara învie – trebuie să fie și exemplele asemănătoare felu-

3. Ioan 12, 24; I Cor. 15, 36.

lui tău simplu de a gândi; oare Cel care dă viață mai presus de fire celor iraționale și de puțină valoare, nu ne va dărui viață și nouă, celor pentru care a făcut acele ființe?

8. Elinii însă cer probe și mai evidente despre învierea morților. Ei obiectează: toate acele creaturi învie pentru că n-au putrezit complet. Cer, prin urmare, să li se dea un exemplu lămurit de ființă complet putrezită care să fi înviat [...]

9. Să-ți dau o dovadă din cele ce vezi în fiecare zi. Unde eram noi toți, atât noi care vorbim, cât și voi care ascultați, acum o sută sau două sute de ani? Nu cunoaștem noi oare pricina ființării trupurilor noastre? Nu știi că ne-am născut din substanță slabă, fără formă și simplă? Și totuși se alcătuieste om viu din substanță simplă și slabă. Substanța cea slabă devine trup, se preface în tăria vinelor, ajunge strălucirea ochilor, mirosul nasului, auzul urechilor, este puterea de vorbire a limbii, bătaia inimii, lucrarea mâinilor, mersul picioarelor și tot felul de mădulare. Substanța aceea plâpândă ajunge navigator, constructor, arhitect, meșter în orice artă, ostaș, conducător de popoare, legiuitor, împărat. Oare Dumnezeu, Care ne-a făcut din niște substanțe nedesăvârșite, nu poate să ne învie după ce am murit? Nu poate să scoale iarăși trupul căzut, Cel care a făcut trupul dintr-o substanță atât de neînsemnată? Cel care a plăsmuit din nimic ceea ce există, oare nu poate să învie ceea ce a existat, dar a pierit?

10. Să-ți dau o altă dovadă evidentă despre învierea morților. Cerul și stelele mărturisesc în fiecare lună învierea. Corpul lunii se stinge cu totul, încât nu se mai vede nimic din el; dar iarăși se împlinește și ajunge așa cum era mai înainte. Spre o dovadă desăvârșită a învierii, luna intră în eclipsă, la anumite perioade de ani, se face ca sângele, apoi își recapătă corpul ei strălucitor. Dumnezeu a făcut acest lucru ca să nu te îndoiești de învierea morților tu, om,

care ești alcătuit din sânge. Ceea ce vezi că se petrece cu luna, aceea crede-o și despre tine însuși.

Față de elini deci întrebuințează astfel de argumente. Pentru că ei nu primesc Scripturile, luptă împotriva lor cu alte arme decât cele scripturistice, cu argumente luate din rațiune. Într-adevăr, ei nu știu nici cine este Moise, nici cine este Isaia, nici ce sunt Evangheliile, nici cine este Pavel.

11. Să venim acum la samarineni. Ei primesc numai Legea, dar nu primesc pe profeți. Pentru ei deci nu are importanță citirea de azi din Iezechiel, căci, după cum am spus, nu primesc pe profeți. Cu ce argumente îi vom convinge deci și pe samarineni? Să venim la scrierile Legii.

Dumnezeu spune către Moise: *"Eu sunt Dumnezeul lui Avraam, al lui Isaac și al lui Iacov"*⁴. Evident că aceștia trăiesc și există. Dacă Avraam, Isaac și Iacov ar fi morți, n-ar urma că Dumnezeu este Dumnezeul unor oameni ce nu există⁵? Când a spus vreun împărat că este împărat al unor ostași pe care nu-i are? Când a arătat cineva bogăție pe care n-a stăpânit-o? Prin urmare, și Avraam, și Isaac, și Iacov trebuie să existe, pentru ca Dumnezeu să fie Dumnezeul celor ce există. N-a spus: "Am fost" Dumnezeul lor, ci: *"sunt"* Dumnezeul lor. Că există o judecată, o spune Avraam către Domnul: *"Cel care judecă tot pământul nu va face oare judecată?"*⁶.

12. Față de acest argument nepricepuții samarineni obiectează și spun:

– E cu putință să dăinuiască sufletele lui Avraam, Isaac și Iacov; totuși trupurile lor nu pot să învieze.

– Dacă a fost cu putință ca toiagul dreptului Moise să se prefacă în șarpe⁷, oare Dumnezeu nu poate să facă să trăiască și să învieze trupurile dreptilor? A putut să săvâr-

4. Ieș. 3, 6.

5. Matei 22, 32; Marcu 12, 26–27.

6. Fac. 18, 25.

7. Ieș. 4, 3.

șească ce este împotriva firii, și nu poate să aducă în starea dintâi ce este potrivit firii? Toiajul lui Aaron, care era tăiat și uscat, a odrăslit fără să aibă umezeală⁸; deși era sub acoperiș, totuși a odrăslit ca plantele care cresc pe câmpie; deși era așezat în loc uscat, totuși într-o singură noapte a făcut roade ca și pomii udați timp de mulți ani. Dacă toiajul lui Aaron a înviat ca din morți, oare Aaron nu înviază? Dumnezeu, ca să păstreze pentru Aaron arhieria, a făcut minuni printr-un lemn; oare nu va dăruia acestui Aaron învierea? Împotriva legilor firii, o femeie se face sare, și carnea se preface în sare⁹. Atunci, trupul nu poate ajunge tot trup? Dacă femeia lui Lot a ajuns stâlp de sare, oare femeia lui Avraam nu învie? Prin care putere mâna lui Moise s-a schimbat încât a ajuns într-o clipă ca zăpada¹⁰ și a revenit apoi iarăși la starea de mai înainte? Negreșit că la porunca dumnezeiască! Oare porunca lui Dumnezeu a avut putere pe vremea lui Moise, iar acum nu mai are?

13. În general vorbind, o, samarineni, voi care sunteți cei mai nepricepuți dintre oameni, de unde s-a născut omul la început? Veniți la prima carte a Scripturii pe care o primiți și voi! *"Și a făcut Dumnezeu pe om, luând țărână din pământ"*¹¹. Dacă țărâna se preface în trup, oare trupul nu ajunge trup ca și mai înainte? Voi trebuie să fiți întrebați: Din ce au fost făcute cerurile, pământul și mările? Din ce, soarele, luna și stelele? Cum s-au născut din ape păsările și înotătoarele¹²? Cum s-au născut din pământ toate viețuitoarele? Aceste nenumărate fapte au fost aduse din ne-ființă la ființă¹³, și noi, oamenii, care suntem făcuți după chipul lui Dumnezeu¹⁴, oare nu vom învia? Cu adevărat un

8. Num. 17, 8.

9. Fac. 19, 26.

10. Ieș. 4, 6-7.

11. Fac. 2, 7.

12. Fac. 1, 20-21.

13. Fac. 1, 11-12.

14. Fac. 1, 27.

asemenea gând este plin de necredință, și este mare osânda necredincioșilor. Cu toate că ei învață Legea, totuși nu cred în cuvintele spuse de Avraam lui Dumnezeu, când spune despre El: *"Cel care judecă tot pământul"*¹⁵; cu toate că citesc Legea, totuși nu cred ce este scris, că omul este din pământ¹⁶.

14. Aceste argumente trebuie spuse celor ce nu cred în învierea morților. Noi însă, care credem în profeți, avem dovezile din scrierile lor. Sunt unii însă care, deși recunosc pe profeți, totuși nu cred în cele scrise de ei despre învierea morților. Aceștia aduc împotriva credinței noastre următoarele texte: *"Nu vor învia necredincioșii la judecată"*¹⁷; altul: *"Căci dacă se va pogori omul în iad, nu se va mai sui"*¹⁸; altul: *"Căci nu cei morți Te vor lăuda pe Tine, Doamne"*¹⁹. Textele acestea sunt bine scrise, dar sunt rău înțelese. Este bine ca în treacăt, atât cât este cu putință acum, să răspundem celor ce fac astfel de obiecții.

Dacă în Scriptură se spune: *"Necredincioșii nu vor învia la judecată"*, înseamnă că înviază, dar nu *"la judecată"*, ci la osândă. Dumnezeu n-are nevoie să facă multă cercetare; dimpotrivă, o dată cu învierea necredincioșilor, urmează îndată și osânda lor. Textul scripturistic: *"Nu cei morți Te vor lăuda pe Tine, Doamne"* arată următorul lucru: pocăința și iertarea păcatelor au loc numai în viața aceasta; cei care s-au folosit de ele în această viață *"Te vor lăuda pe Tine, Doamne"*; deci, cei care au murit în păcate nu mai pot după moarte să laude pe Dumnezeu, ci să plângă pentru că n-au primit nici un bine. Prin urmare, cei care mulțumesc lui Dumnezeu, Îl laudă, iar cei care sunt biciuiți, plâng. Atunci dreptii vor înălța lui Dumnezeu laude, pe când cei ce au

15. Fac. 18, 25.

16. Fac. 1, 20; 3,19.

17. Ps. 1, 5.

18. Iov 7, 9.

19. Ps. 113, 25.

murit în păcate nu vor mai avea timp să-și mărturisească păcatele (ca să poată și ei să laude pe Domnul).

15. Cu privire la textul: *"Dacă se va pogori omul în iad, nu se va mai sui"*, vezi continuarea textului; căci este scris: *"nu se va mai sui, nici nu se va întoarce la casa lui"*²⁰. La învierea morților va pieri toată lumea și orice casă va fi stricată. Cum are să se mai întoarcă la casa lui, o dată ce are să fie alt pământ, nou²¹? Cei care aduc acest text ca o dovadă împotriva credinței în învierea morților, trebuiau să audă aceste cuvinte ale lui Iov: *"Pentru copac este nădejde; căci dacă se va tăia, iarăși va înflori și odrasla lui nu va lipsi. Dacă va îmbătrâni în pământ rădăcina lui și în piatră va muri trunchiul lui, prin reveneala apei va înflori și va face roade ca și unul de curând sădit. Dar omul care a murit, a pierit? Nu mai există oare muritorul, o dată ce a căzut?"*²². Iov când face acest reproș oarecum se rușinează: – cuvintele *"nu mai există"* trebuie să se citească sub formă de întrebare – dacă pomul cade și se scoală, spune Iov, oare omul, pentru care au fost făcuți pomii, nu se scoală? Și ca să nu crezi că eu forțez textul, citește cele ce urmează! După ce a spus sub formă de întrebare: *"Nu mai există oare muritorul, o dată ce-a căzut?"*, spune: *"Căci dacă va muri omul, va trăi"*²³; și îndată mai spune: *"Voi aștepta până ce iarăși voi fi"*²⁴; iar în altă parte spune iarăși: *"Cel care va învia pe pământ pielea mea, care se destramă"*²⁵. Iar profetul Isaia zice: *"Morții vor învia și se vor scula din morminte"*²⁶. Foarte lămurit însă grăiește profetul Iezechiel, din care am citit astăzi: *"Iată Eu deschid mormintele voastre*

20. Iov 7, 9–10.

21. II Petru 3, 13.

22. Iov 14, 7–10.

23. Iov 14, 14.

24. Iov 14, 14.

25. Iov 19, 25.

26. Isaia 26, 19.

*și vă voi scoate din mormintele voastre*²⁷. Iar Daniel spune: *"Mulți din cei ce dorm în țărâna pământului vor învia: unii spre viața veșnică, și alții spre rușinea veșnică"*²⁸.

16. Multe texte scripturistice dau mărturie despre învierea morților, căci sunt încă și alte texte despre acest punct de credință. Ca să ne aducem aminte, pomenesc acum numai în treacăt despre învierea cea de a patra zi a lui Lazăr²⁹. Tot în treacăt, din pricina puținătății vremii, amintesc și despre învierea fiului văduvei³⁰. Tot pentru a-ți aduce aminte pomenesc acum și de învierea fiicei mai-marelui sinagogii³¹. Să-ți amintești apoi că s-au despicat pietrele și, deschizându-se mormintele, au înviat multe trupuri ale sfinților răposați³². Înainte de toate, adu-ți aminte că Hristos Însuși S-a sculat din morți. N-am pomenit de Ilie și de fiul văduvei înviat de el³³, de Elisei, care a înviat doi oameni: pe unul pe când trăia el³⁴, iar pe altul după moartea lui³⁵. Pe când era viu, a săvârșit învierea prin sufletul său. Dar ca să arate că nu numai sufletele dreptilor trebuie să fie cinstite, ci ca să se creadă că este o putere și în trupurile dreptilor, mortul, aruncat în mormântul lui Elisei, a înviat când s-a atins de trupul mort al profetului. Trupul mort al profetului a săvârșit ceea ce săvârșise și sufletul lui. Trupul cel mort, care zăcea în mormânt, a dat viață mortului și, deși a dat viață, el a rămas totuși mort. Pentru ce? Pentru ca nu cumva să i se atribuie numai sufletului minunea, dacă ar fi înviat trupul lui Elisei. Acest fapt dovedește că în trupul sfinților, chiar dacă nu mai este sufletul, se află o mare pu-

27. Iezechiel 37, 12.

28. Daniel 12, 2.

29. Ioan 11, 38-44.

30. Luca 7, 12-15.

31. Matei 9, 23-25.

32. Matei 27, 51-53.

33. III Regi 17, 17-23.

34. IV Regi 4, 20-35.

35. IV Regi 13, 21.

tere datorită faptului că sufletul lor drept a locuit atâția ani în trup, și trupul a fost vreme îndelungată slujitorul sufletului. Să nu punem, copii, cumva la îndoială că s-a întâmplat asta! Căci dacă ștergarele și șorțurile, care erau puse peste trup, atinse de trupurile bolnavilor ridicau pe cei neputincioși³⁶, cu cât mai mult trupul profetului putea să scoale pe cel mort!

17. Trebuia să vorbim mai pe larg despre aceste minuni și să explicăm fiecare fapt minunat al minunilor săvârșite. Dar din pricina nevoinței ce vă stă înainte, pricinuită atât de postul aspru de vineri, cât și de priveghere, las să fie spuse acestea deocamdată în treacăt, semănate prin puține cuvinte; voi însă, întocmai ca un pământ foarte bun, să primiți sămânța spre a rodi îmbelșugat. Vă mai pomenesc încă și de faptul că și apostolii au înviat morți. Petru a înviat în Iope pe Tavita³⁷; iar Pavel, pe Eutihie în Troa³⁸. Toți ceilalți apostoli, cu toate că nu sunt scrise toate minunile săvârșite de fiecare dintre ei, totuși au înviat și ei morți. Aduceți-vă aminte de toate cele spuse în întâia epistolă către corințeni³⁹, în care Pavel a răspuns la întrebarea: *"Cum înviază morții? Cu ce trup vin?"*⁴⁰. Aduceți-vă aminte de cuvintele: *"Dacă morții nu înviază, nici Hristos n-a înviat"*⁴¹. Aduceți-vă aminte că a numit *"nebuni"*⁴² pe cei care nu cred și mai aduceți-vă aminte de toată învățătura lui despre învierea morților din această epistolă. Aduceți-vă aminte că a scris către tesaloniceni: *"Nu vrem ca voi, fraților, să nu știți despre cei ce au adormit, ca să nu vă întristați ca și ceilalți care nu au nădejde"*⁴³, și toate cele ce urmează. Dar, mai

36. Fapte 19, 12.

37. Fapte 9, 36-42.

38. Fapte 20, 7-12.

39. I Cor. 15, 36-58.

40. I Cor. 15, 35.

41. I Cor. 15, 16.

42. I Cor. 15, 36.

43. I Tes. 4, 13.

cu seamă, amintiți-vă de cuvintele: *"Și cei morți întru Hristos vor învia întâi"*⁴⁴.

18. În special amintiți-vă de cuvintele prin care Pavel aproape că arată cu degetul zicând: *"Căci trebuie ca acest trup stricacios să se îmbrace întru nesticăciune și acest trup muritor să se îmbrace cu nemurirea"*⁴⁵. Trupul acesta înviază, dar nu mai rămâne în starea sa neputincioasă de acum; se preface, îmbrăcându-se cu nesticăciunea, deși înviază același trup; se preface în sensul în care fierul în unire cu focul se preface în foc, dar, mai bine spus, așa cum știe Domnul Care-l înviază. Prin urmare, trupul acesta înviază; nu mai rămâne același, ci rămâne veșnic. Nu mai are nevoie de hrana din lumea asta pentru a trăi, nici de scări spre a se urca. Ajunge *"duhovnicesc"*⁴⁶, ceva minunat; n-avem un termen de comparație ca să spunem după vrednicie cum va fi. *"Atunci dreptii, spune Domnul, vor străluci ca soarele și luna și ca strălucirea tăriei"*⁴⁷. Dumnezeu a cunoscut mai dinainte necredința oamenilor; pentru aceasta Dumnezeu a înzestrat o găză foarte mică să răspândească în timpul verii raze strălucitoare din trupul său, cu scopul de a ne încredința prin fenomenele naturii de ceea ce așteptăm. Cel care poate da o parte, poate da și întregul; și cel care a făcut să strălucească o găză, cu mult mai mult va face să lumineze un om drept.

19. Așadar, vom învia; toți vom avea trupuri veșnice, dar nu toți la fel. Dacă cineva este drept, primește un trup ceresc, spre a putea să stea cu vrednicie împreună cu îngerii. Dacă cineva este păcătos, primește un trup veșnic spre a putea suferi osânda păcatelor sale, ca să nu se mistuie niciodată, arzând veșnic în foc. Dumnezeu Se poartă cu dreptate față de aceste două cete, căci nici o faptă n-am

44. I Tes. 4, 16.

45. I Cor. 15, 53.

46. I Cor. 15, 44.

47. Matei 12, 43; Daniel 12, 3.

săvârșit fără de trup. Hulim cu gura, dar tot cu gura ne rugăm; desfrânăm cu trupul, dar tot cu trupul trăim în castitate; răpim cu mâna, dar tot cu mâna facem milostenie; și tot așa facem și celelalte fapte. Așadar, pentru faptul că în toate faptele noastre ne-am slujit de trup, urmează că în viața de dincolo trupul va avea parte împreună cu sufletul de răsplata celor săvârșite aici.

20. Să avem grijă deci, fraților, de trupuri și să nu ne folosim rău de ele ca de niște trupuri străine nouă. Să nu spunem ca ereticii că haina trupului este ceva străin, ci să avem grijă de el ca de bunul nostru propriu. Trebuie să dăm socoteală Domnului de toate cele săvârșite prin trup. Să nu spui: Nu mă vede nimeni. Nici să nu te gândești că nu este vreun martor al faptelor tale. Adeseori nu avem om drept martor. Făcătorul însă, martorul ce nu poate fi înșelat, rămâne în cer și vede faptele, iar în trup rămân petele păcatelor. Și după cum o rană o dată pătrunsă în trup, chiar dacă se vindecă, totuși lasă urmă, tot așa și păcatul rănește și sufletul, și trupul și rămân semnele rănilor și în unul, și în altul. Acestea se șterg numai în aceia care primesc baia botezului. Așadar, rănilor trecute ale sufletului și ale trupului le vindecă Dumnezeu prin botez; față de rănilor viitoare să ne întărim toți îndeobște pe noi înșine, spre a păstra curată această haină a trupului. Să nu pierdem mântuirea cerească pentru o clipă de desfrânare și plăcere sau pentru săvârșirea altui păcat; ci să moștenim împărăția lui Dumnezeu, de care să vă învrednicească Dumnezeu pe voi toți prin harul Lui.

21. Acestea să fie spuse pentru dovedirea învierii morților. Vă spun acum din nou Simbolul credinței; voi roștiți-l cu râvnă, cuvânt cu cuvânt, și învățați-l pe de rost.

22. Simbolul credinței are în continuare cuvintele: *"(Cred)... Și în botezul pocăinței spre iertarea păcatelor; și întru una, sfântă, sobornicească Biserică; și întru învierea trupului și viața veșnică"*.

Despre botez și despre pocăință v-am vorbit în primele cateheze⁴⁸. Cu privire la cuvintele: "*și în învierea trupului*", am spus acum cele despre învierea morților. Să vă vorbesc deci despre cele ce-au rămas, despre cuvintele: "*și în una, sfântă, sobornicească Biserică*". Despre acest punct de credință s-ar putea vorbi multe; totuși vom vorbi pe scurt.

23. Biserica se numește sobornicească pentru că se întinde peste toată lumea, de la un capăt al pământului până la celălalt, pentru că învățătura ei este sobornicească și desăvârșită: dă toate învățăturile trebuincioase omului ca să cunoască atât cele văzute, cât și cele nevăzute, cele cerești și cele pământești; pentru că supune credinței în Dumnezeu tot neamul omenesc, atât conducători și supuși, cât și învățați și neînvățați; pentru că îngrijește și vindecă îndeobște orice fel de păcate săvârșite prin suflet și trup și pentru că are în stăpânirea sa tot felul de virtuți în fapte și în cuvinte și împărtășește feluritele daruri duhovnicești.

24. Biserica poartă în chip foarte potrivit numele acesta (ἐκκλησία) pentru că ea cheamă și strânge la un loc pe toți oamenii, după cum spune Domnul în Levitic: "*Adună* (ἐκκλησίασον) *toată adunarea la ușa cortului mărturiei*"⁴⁹. Trebuie notat că termenul "*adună*" (ἐκκλησίασον) este întrebuințat acum pentru prima dată în Scripturi, cu prilejul sfințirii lui Aaron ca arhiereu de către Domnul. Iar în Deuteronom spune Dumnezeu lui Moise: "*Adună* (ἐκκλησίασον) *la Mine poporul și să audă cuvintele Mele ca să învețe să se teamă de Mine*"⁵⁰. Numele Bisericii este amintit iarăși cu prilejul dării tablelor Legii: "*Pe ele au fost scrise toate cuvintele pe care le-a grăit Domnul către voi în munte, din mijlocul focului, în ziua adunării* (ἐν ἡμέρα ἐκκλησίας)"⁵¹. Mai precis ar fi putut spune așa: ziua în care v-ați adunat, fiind che-

48. Catehezele a II-a și a III-a.

49. Lev. 8, 3.

50. Deut. 4, 10.

51. Deut. 9, 10.

mați de Domnul. Iar psalmistul spune: *"Mărturisi-mă-voi Ție, Doamne, întru adunare mare (ἐν ἐκκλησίᾳ μεγάλης), în popor mult Te voi lăuda"*⁵².

25. Mai înainte psalmistul cânta: *"În biserică binecuvântați pe Dumnezeu Domnul din izvoarele lui Israel"*⁵³. Dar după ce iudeii au fost lepădați din har din pricina uneltirilor săvârșite împotriva Mântuitorului, Mântuitorul a întemeiat din neamuri o a doua Biserică, sfânta noastră Biserică a creștinilor, despre care a spus lui Petru: *"Și pe această piatră voi zidi Biserica Mea și porțile iadului nu o vor birui"*⁵⁴. David, prin profeția sa, a grăit lămurit despre aceste două biserici. **Despre cea dintâi biserică, lepădată, a spus: "Urât-am adunarea (biserica) celor care viclenesc"**⁵⁵; iar despre a doua, care a fost zidită de Mântuitorul, spune în același psalm: *"Doamne, iubit-am bunăvoința casei Tale"*⁵⁶; și mai jos puțin: *"În adunări Te voi binecuvânta, Doamne"*⁵⁷. După ce prima biserică (adunare, n.tr.) din Iudeea, a fost lepădată, Bisericile lui Hristos s-au înmulțit în toată lumea; despre ele se spune în psalmi: *"Cântați Domnului cântare nouă, lauda Lui în Biserica cuvioșilor"*⁵⁸. În unire cu aceste cuvinte, și profetul a spus iudeilor: *"Nu este voința Mea întru voi, zice Domnul atotputernicul"*⁵⁹, iar mai jos puțin: *"Că de la răsăritul soarelui până la apus, Numele Meu s-a slăvit între neamuri"*⁶⁰. Despre această sfântă, sobornicească Biserică, Pavel scrie către Timotei: *"Ca să știi cum trebuie să te porți în casa lui Dumnezeu, care este Biserica Dumnezeului celui viu, stâlp și temelie a adevărului"*⁶¹.

52. Ps. 34, 17.

53. Ps. 67, 27.

54. Matei 16, 18.

55. Ps. 25, 5.

56. Ps. 25, 8.

57. Ps. 25, 12.

58. Ps. 149, 1.

59. Mal. 1, 10.

60. Mal. 1, 11.

61. 1 Tim. 3, 15.

26. Cuvântul *biserică* are multe sensuri. Astfel, despre mulțimea adunată în teatrul din Efes este scris: "*Acestea zicând a slobozit adunarea (biserica)*"⁶². Cineva ar putea afirma că, propriu vorbind și adevărat, și adunarea celor răi, a ereticilor, adică a marcioniților, maniheilor și a celorlalți, este tot biserică; împotriva acestei afirmații Simbolul credinței te-a întărit și ți-a predat acest articol de credință: "*Și întru una, sfântă, sobornicească Biserică*", ca să fugi de adunările lor spurcate și să rămâi pururea în sfânta, soborniceasca Biserică, în care ai și fost renăscut. Când te duci în vreun oraș, nu întreba numai: "Unde este casa Domnului?" – căci și celelalte erezii ale necredincioșilor îndrăznesc să numească vizuinele lor case ale Domnului –, nici nu întreba numai: "Unde este biserică?", ci: "Unde este biserică sobornicească?". Acesta este numele specific al acestei sfinte Biserici, mama noastră a tuturor. Ea este mireasa Domnului nostru Iisus Hristos, Unul-Născut Fiul lui Dumnezeu – căci este scris: "*După cum și Hristos a iubit Biserică și S-a dat pe Sine pentru ea*"⁶³, și toate cele ce urmează. Biserica noastră este preînchipuirea și oglindirea "*Ierusalimului celui de sus, care este slobod și maica noastră, a tuturor*"⁶⁴. Biserica iudeilor era stearpă; cea de acum, a noastră, are mulți copii⁶⁵.

27. După ce biserică cea dintâi a fost lepădată, "*Dumnezeu a pus*" în cea de a doua Biserică, cea sobornicească, după cum spune Pavel: "*întâi apostoli, al doilea profeți, al treilea învățători; apoi pe cei ce au darul de a face minuni; apoi darurile tămăduirilor, ajutorările, cârmuirile, felurile limbilor*"⁶⁶ și tot felul de virtuți; adică: înțelepciune și înțelegere, curăție și dreptate, milostenie și omenie și răbdare

62. Fapte 19, 41.

63. Efes. 5, 25.

64. Gal. 4, 26.

65. Gal. 4, 27.

66. I Cor. 12, 28.

nebiruită în prigoane. Biserica sobornicească *"prin armele dreptății cele de-a dreapta și cele de-a stânga, prin slavă și necinste"*⁶⁷ mai înainte, în timpul persecuțiilor și al necazurilor, a încununat pe sfinții mucenici cu cununii felurite și cu multe flori ale răbdării, iar acum, în timpuri de pace, prin harul lui Dumnezeu, este cinstită așa cum se cuvine de împărați, de înalții demnitari și de tot felul și neamul de oameni. În timp ce împărații popoarelor au stăpânirea lor mărginită de hotare, sfânta sobornicească Biserică este singura care are putere nemărginită asupra întregii lumi. După cum este scris, Dumnezeu a pus ca hotar al ei pacea⁶⁸. Dacă aș vrea să vorbesc despre toate cele ce se pot spune despre Biserică, mi-ar trebui multe ceasuri de vorbit.

[✠] 28. Dacă învățăm temeinic și avem o viață dreaptă, în această sfântă sobornicească Biserică vom dobândi Împărăția cerurilor și vom moșteni *"viața veșnică"*. Pentru aceasta este toată osteneala noastră, ca s-o dobândim de la Domnul. Nu-i mic scopul nostru, ci ne sârguim pentru viața veșnică. Pentru aceea în Simbolul credinței, după articolul: *"Și în învierea trupului"*, adică învierea morților, despre care am vorbit, am fost învățați să credem *"și în viața veșnică"*, pentru dobândirea căreia trebuie să luptăm noi, creștinii.

29. Tatăl este viața cea reală și adevărată. El izvorăște prin Fiul întru Sfântul Duh, pentru toți, darurile cele cerești. Din pricina iubirii Sale de oameni, ne-a făgăduit în chip nemincinos nouă, oamenilor, bunătățile vieții veșnice. Trebuie să credem că Dumnezeu poate să ni le dea. Când spunem aceasta, nu trebuie să ne uităm la slăbiciunea firii noastre, ci la puterea lui Dumnezeu; de aceea trebuie să credem că *"toate sunt cu putință la Dumnezeu"*⁶⁹. Că este cu putință să dobândim viața veșnică și să așteptăm viața veșnică o spune Daniel: *"Și dreptii cei mulți vor străluci ca*

67. II Cor. 6, 7.

68. Ps. 147, 3.

69. Matei 19, 26.

*stelele în veac și mai mult încă*⁷⁰. O spune și Pavel: *"Și astfel totdeauna cu Domnul vom fi"*⁷¹. Cuvintele: *"a fi totdeauna cu Domnul"* înseamnă viața veșnică. Foarte lămurit spune și Domnul în Evanghelii: *"Și vor merge aceștia la osânda veșnică, iar dreptii la viața veșnică"*⁷².

30. Dovezile despre existența vieții veșnice sunt numeroase. Dumnezeuieștile Scripturi ne arată nouă, care dorim să dobândim această viață veșnică, modurile prin care putem s-o dobândim. Pentru că am vorbit prea mult, vom înfățișa numai câteva mărturii despre toate aceste moduri, lăsând ca pe celelalte să le caute cei care au râvnă. Un mod de a dobândi viața veșnică este credința. Căci este scris: *"Cel care crede în Fiul are viață veșnică"*⁷³, și celelalte. Și tot Domnul spune: *"Amin, amin, grăiesc vouă, cel ce ascultă cuvântul Meu și crede în Cel ce M-a trimis pe Mine are viață veșnică"*⁷⁴, și celelalte. Alt mod este propovăduirea Evangheliei. Domnul spune: *"Și cel ce seceră ia plată și adună roadă spre viața veșnică"*⁷⁵. Alt mod este mucenicia și mărturisirea lui Hristos. Mântuitorul spune: *"Cel ce-și urăște sufletul lui în lumea aceasta îl va păstra în viața veșnică"*⁷⁶. Un alt mod este alegerea lui Hristos înaintea avuțiilor și a părinților: *"Tot cel ce și-a lăsat frați sau surori, și următoarele, va moșteni viața veșnică"*⁷⁷. Alt mod este păzirea poruncilor: *"Să nu faci desfrânare, să nu ucizi"*⁷⁸, și celelalte porunci, așa cum a răspuns Domnul celui ce s-a apropiat de El și L-a întrebat: *"Învățătorule bun, ce să fac ca să am viața de veci?"*⁷⁹. Un alt mod este deci slujirea lui

70. Daniel 12, 3.

71. 1 Tes. 4, 17.

72. Matei 25, 46.

73. Ioan 3, 36.

74. Ioan 5, 24.

75. Ioan 4, 36.

76. Ioan 12, 25.

77. Matei 19, 29.

78. Matei 19, 18.

79. Matei 19, 16.

Dumnezeu și îndepărtarea de faptele rele. Pavel spune: *"Iar acum liberându-vă de păcat și slujind lui Dumnezeu, aveți roada voastră spre sfințire, iar sfârșitul, viața veșnică"*⁸⁰.

31. Modurile prin care putem să dobândim viața veșnică sunt deci multe; tocmai din pricina mulțimii lor pe multe le-am lăsat la o parte. Domnul, din pricina iubirii Sale de oameni, ne-a deschis, pentru a intra în viața veșnică, nu numai o ușă, nici numai două, ci mai multe, căci este voia lui Dumnezeu ca noi toți să ne bucurăm de viața veșnică fără de nici o piedică.

Acestea v-am spus deocamdată în puține cuvinte și despre viața veșnică. Învățătura despre viața veșnică este cea din urmă învățătură și sfârșitul Simbolului credinței. Să dea Dumnezeu ca noi toți, atât cei care v-am învățat, cât și cei care ați ascultat, să vă bucurați, prin harul lui Dumnezeu, de viața veșnică.

32. Prin urmare, iubiți frați, cuvântul învățaturii vă îndeamnă pe toți să vă pregătiți sufletul pentru primirea darurilor cerești. În aceste zile ale Patruzecimii ce au trecut, am vorbit cu ajutorul harului Domnului despre sfânta și apostoleasca credință predată vouă, spre a fi mărturisită în atâtea cateheze în câte am putut. Aceasta nu înseamnă că numai atât trebuia să spunem, căci sunt multe învățături pe care le-am lăsat de-o parte și care poate că ar fi fost tâlcuite mai bine de alți dascăli mai pricepuți decât mine. Dar pentru că ne stă înainte sfânta zi a Paștelui, când dragostea voastră de Hristos are să fie luminată prin baia renașterii, se cuvine să fiți învățați din nou, prin voința lui Dumnezeu, despre cele ce trebuie să faceți: cu cât de mare cucernicie și rânduială trebuie să intrați când sunteți chemați la Botez; să fiți învățați asupra rostului săvârșirii fiecărei părți din ritualul Sfintei Taine a Botezului; apoi să fiți învățați cu cât de mare cucernicie și rânduială trebuie să vă apropiați, după săvârșirea Botezului, de sfântul jertfelnic al lui Dum-

80. Rom. 6, 22.

nezeu, spre a primi acolo duhovniceștile și cereștile taine, pentru ca, fiind mai dinainte luminat sufletul vostru prin cuvântul învățaturii, fiecare dintre voi să cunoască măreția harurilor dăruite vouă de Dumnezeu.

33. După sfânta și mântuitoarea zi a Paștelui, începând chiar de luni, venind în sfânta Biserică a Învierii, dacă va vrea Dumnezeu, veți auzi alte cateheze, în fiecare dintre zilele săptămânii viitoare, după slujbă. În aceste cateheze veți fi învățați iarăși pricinile pentru care a fost săvârșit fiecare lucru, iar dovezile le veți primi din Vechiul și Noul Testament. În primul rând veți fi învățați despre cele săvârșite înainte de Botez⁸¹; apoi modul în care ați fost curățiți de păcate de Domnul, prin cuvânt, în baia apei⁸²; apoi cum ați ajuns părtași, în chip preoțesc, numelui lui Hristos și cum v-a fost dată pecetea împărtășirii Sfântului Duh⁸³; apoi despre tainele din altar ale Noului Testament, care de aici, de pe Golgota, și-au luat începutul; că aceste taine ne-au fost predate de dumnezeieștile Scripturi, și care este puterea lor⁸⁴; apoi vom vorbi despre chipul și timpul în care trebuie să ne apropiem de ele și cum trebuie să fim pregătiți. La sfârșitul tuturor acestora vă vom învăța cum trebuie să vă purtați pe viitor, în fapte și în cuvinte, în chip vrednic de harul ce l-ați primit, ca să puteți voi toți să dobândiți viața veșnică⁸⁵. Acestea vor fi spuse dacă va voi Dumnezeu.

34. *Încolo, fraților, bucurați-vă în Domnul pururea și iarăși vă zic: Bucurați-vă⁸⁶, căci s-a apropiat răscumpărarea voastră⁸⁷; iar oștirea cerească a îngerilor așteaptă mântuirea voastră. Și: "vocea celui care strigă în pustie: Pregătiți*

81. Cateheza I mistagogică.

82. Cateheza a II-a mistagogică.

83. Cateheza a III-a mistagogică.

84. Cateheza a IV-a mistagogică.

85. Cateheza a V-a mistagogică.

86. Filip. 3, 1; 4, 4.

87. Luca 21, 28.

*calea Domnului*⁸⁸. Strigă și profetul: "Cei însetați mergeți la apă"⁸⁹, și îndată adaugă: "Ascultați-mă, și se va desfăta întru bunătați sufletul vostru"⁹⁰. Și, iarăși, ascultați frumosul text de mai jos care vă spune: "Luminează-te, luminează-te, noule Ierusalime, căci a venit Lumina ta!"⁹¹. Despre acest Ierusalim, profetul a spus: "Și după acestea te vei numi cetate a dreptății, Sion, oraș credincios"⁹², pentru că din Sion au ieșit legea și cuvântul Domnului, din Ierusalim⁹³, răspândindu-se de aici în toată lumea. Adresându-se Ierusalimului, despre voi profetul spune: "Ridică de jur-împrejur ochii tăi și vezi; adună-ți pe copiii tăi"⁹⁴. Iar Ierusalimul răspunzând zice: "Cine sunt aceștia care zboară spe mine ca norii și ca porumbeii cu puil lor?"⁹⁵. Acei copii sunt numiți "nori" din pricina darului lor duhovnicesc, iar "porumbei", din pricina nevinovăției lor. Și iarăși: "Cine a auzit astfel de lucruri sau cine a văzut așa ceva? A născut pământul într-o zi? A fost născut un neam dintr-o dată? Sionul a avut durerile nașterii și a născut pe copiii lui"⁹⁶. Toate se vor umple de bucurie nespūsă din pricina celor zise de Domnul: "Că, iată, Eu fac bucurie Ierusalimului și veselie poporului Meu"⁹⁷.

35. Se poate spune și despre voi acum: "Veseliți-vă, ceruri, și să se bucure pământul, și celelalte, că a miluit Dumnezeu pe poporul Său și a mângâiat pe cei smeriți ai poporului Său"⁹⁸. Acestea se vor întâmpla din pricina iubirii de oameni a lui Dumnezeu, Care vă spune: "Iată, voi șterge

88. Matei 3, 3; Isaia 40, 3.

89. Isaia 55, 1.

90. Isaia 55, 3.

91. Cf. Ieremia și Isaia.

92. Isaia 1, 26.

93. Cf. Ieremia și Isaia.

94. Isaia 49, 18.

95. Isaia 60, 8.

96. Isaia 66, 8.

97. Isaia 65, 18.

98. Isaia 49, 13.

ca pe un nor nelegiuirile tale și ca pe o negură, păcatele tale⁹⁹. Iar voi, după ce veți fi învredniciți de numele celor credincioși – despre care este scris: "Iar celor ce-Mi slujesc Mie li se va pune nume nou, care va fi binecuvântat pe pământ"¹⁰⁰ –, veți spune cu veselie: "Binecuvântat este Dumnezeu și Tatăl Domnului nostru Iisus Hristos, Care ne-a binecuvântat pe noi cu toată binecuvântarea duhovnicească întru cele cerești, în Hristos, întru Care avem răscumpărarea prin sângele Lui și iertarea păcatelor, după bogăția harului Lui, care a prisosit în noi"¹⁰¹, și celelalte. Și iarăși: "Dar Dumnezeu, bogat fiind în milă, pentru multa Sa iubire cu care ne-a iubit, cu toate că eram morți prin păcate, ne-a făcut vii împreună cu Hristos"¹⁰², și cele ce urmează. Și iarăși, laudați pe Domnul bunătăților spunând de asemenea: "Iar când s-a arătat bunătatea și iubirea de oameni a lui Dumnezeu, Mântuitorul nostru, nu din faptele întru dreptate pe care le-am făcut noi, ci potrivit milei Lui ne-a mântuit prin baia renașterii și a înnoirii Duhului Sfânt, pe Care L-a vărsat peste noi din belșug prin Iisus Hristos Domnul nostru, pentru ca fiind îndreptați prin harul Lui să ajungem, potrivit nădejzii, moștenitori ai vieții veșnice"¹⁰³. Iar "Dumnezeul" și Tatăl "Domnului nostru Iisus Hristos, Tatăl slavei, să vă dea Duhul înțelepciunii și al descoperirii spre a-L cunoaște pe El, și ochi luminați minții voastre"¹⁰⁴, și să vă păzească pururea în fapte, cuvinte și gânduri bune; Căruia slava, cinstea și puterea prin Domnul nostru Iisus Hristos, împreună cu Sfântul Duh, acum și pururea și în toți vecii nesfârșiți ai vecilor. Amin.

99. Isaia 44, 22.

100. Isaia 65, 15–16.

101. Efes. 1, 3, 7–8.

102. Efes. 2, 4–5.

103. Tit 3, 4–7.

104. Efes. 1, 17–18.

CATEHEZE MISTAGOGICE

CĂTRE CEI DE CURÂND LUMINAȚI¹

CATEHEZA I MISTAGOGICĂ

Citire din întâia Epistolă sobornicească a lui Petru de la cuvintele: *"Fiți treji, privegheați", până la sfârșitul epistolei*²

1. De multe ori doream, adevărați și doriți fii ai Bisericii, să vă vorbesc despre aceste duhovnicești și cerești taine. Dar pentru că știam bine că dăm mai multă încredere vederii decât auzului, am așteptat timpul de acum pentru ca să vă pot conduce cu mai multă ușurință în această livadă mai luminoasă și mai bine mirositoare a raiului, o dată ce ați trăit voi înșivă cele ce vă voi spune. De altfel, acum ați ajuns în stare să vă împărtășiți cu prea Dumnezeieștile Taine, după ce ați fost învredniciți de dumnezeiescul și de viață făcătorul Botez. Așadar, pentru că trebuie să vă întindem masa învățăturilor mai desăvârșite, haide să vă învățăm bine pe acestea, ca să vă puteți da seama de cele ce s-au făcut cu voi în acea seară a Botezului.

2. Mai întâi ați intrat în pridvorul baptisteriului. Ați fost așezați cu fața la apus și ați ascultat lepădările; apoi vi s-a poruncit să întindeți mâna și v-ați lepădat de Satana, ca și cum era de față.

Trebuie să știți că în istoria Vechiului Testament a fost preînchipuit acest lucru. Când Faraon, tiranul cel aspru și foarte crud, împila neamul cel liber și ales al evreilor, Dumnezeu a trimis pe Moise să-i scoată din robia cea rea a egiptenilor³. Pragurile ușilor de la case au fost unse cu sângele mielului, ca să nu se atingă nimicitorul de casele care aveau

1. "Cei de curând luminați" = cei de curând botezați.

2. I Petru 5, 8.

3. Ieș. 3, 1-10.

semnul sângelui⁴. Poporul evreilor a fost eliberat în chip minunat. Dar cu toate că au fost eliberați, dușmanul i-a urmărit și a văzut cum marea s-a despărțit în chip minunat pentru ei; dușmanul n-a ținut seamă de asta, și înaintând pe urmele lor, s-a trezit dintr-o dată sub apă, înecându-se în Marea Roșie⁵.

3. Întoarce-te acum de la întâmplările din Vechiul Testament la cele ce s-au făcut în Noul Testament! Întoarce-te de la preînchipuire la adevăr! Acolo, Moise a fost trimis de Dumnezeu în Egipt; aici, Hristos a fost trimis de Tatăl în lume. Acolo, ca să scoată pe poporul împilat din Egipt; aici, Hristos, ca să izbăvească pe cei chinuți în lume de păcat. Acolo, sângele mielului îndepărta pe nimicitor; aici, sângele Mielului celui nevinovat, al lui Iisus Hristos⁶, pune pe fugă pe demoni. Tiranul acela a alungat acel vechi popor până la mare; și pe tine acest demon îndrăzneț, nerușinat și izvoditor al răului te urmărește chiar până la apa cea mântuitoare. Acela s-a înecat în mare; și acesta pierе în apa cea mântuitoare.

4. Tu auzi că ți se poruncește să rostеști, cu mâna întinsă înspre demon, ca și cum ar fi de față: *"Mă lepăd de tine, Satano!"*. Vreau să vă spun pentru care pricină ați fost așezați cu fața spre apus. Pentru că e lucru de trebuință. Apusul este locul întunericului din lumea aceasta. Satana este întuneric, și în întuneric își are puterea sa; pentru aceasta privind în chip simbolic spre apus, vă lepădați de acel stăpânitor întunecat și întunecos. Ce-a spus fiecare din voi pe când stătea cu fața la apus? *"Mă lepăd de tine, Satano, de tine, răul și prea crudul tiran! Nu mă mai tem de puterea ta! A nimicit-o Hristos; El a luat sângele și trupul meu pentru ca prin sângele și trupul meu să surpe prin moarte moartea, ca să nu mai fiu pururea supus robiei. Mă*

4. Ieș. 12, 3-13.

5. Ieș. 14, 4-28.

6. I Petru 1, 19.

lepăd de tine, vicleanule și prea șiretule șarpe! Mă lepăd de tine, cel ce ești cu adevărat ispititor, care sub chip de prietenie ai săvârșit toată nelegiuirea, pricinuind căderea strămoșilor noștri. Mă lepăd de tine, Satano, făcătorul și lucrătorul oricărei răutăți!.

5. Apoi ai fost învățat să spui a doua formulă: "*Și de toate lucrurile tale*". Lucrurile Satanei sunt feluritele păcate de care trebuie să te lepezi, întocmai ca și cel care scapă de toate armele unui tiran o dată ce a scăpat de tiran. Așadar, orice fel de păcat este numărat între lucrurile diavolului. În afară de aceasta, află că tot ceea ce spui, dar mai cu seamă în acel ceas prea înfricoșat, se scrie în cărțile lui Dumnezeu. Iar dacă vei face ceva potrivit acestora, vei fi osândit ca un călcător de lege. Leapădă-te deci de lucrurile lui Satan, adică de toate faptele și gândurile săvârșite împotriva dreptei rațiuni.

6. Apoi spui: "*Și de toată trufia lui*". Trufia diavolului stă în: patima pentru teatru, cursele de cai, pentru vânătoare și pentru orice deșertăciune de acest fel. Sfântul se roagă lui Dumnezeu să fie izbăvit de acestea și zice: "*Întoarce ochii mei ca să nu vadă deșertăciunea*"⁷. Nu îndrăgi teatrul, unde vezi desfrânările pline de hule și de toată nerușinarea măscăricilor și a jocurilor nebunești ale desfrânaților. Nici nu iubi patima celor care, pentru a-și desfăta ticălosul lor pântece, se dedau vânătorii fiarelor sălbatice. Și ei, care vânează pentru a-și desfăta pântecetele cu mâncăruri – dar, ca să vorbesc drept, care luptă pentru pântece, dumnezeul lor⁸, punându-și în primejdie propria lor viață – , ajung ei înșiși hrana fiarelor vâdate. Fugi și de cursele de cai, privește nebunească, ce doboară sufletele. Toate acestea formează trufia diavolului.

7. Tot în trufia diavolului se numără și primejdiile sufletești legate de sărbătorile idolești, fie că sunt pricinuite

7. Ps. 118, 37.

8. Filipeni 3, 19.

de carne sau pâine sau de alte mâncăruri pângărite prin invocarea demonilor celor cu totul necurați. Căci, după cum pâinea și vinul Euharistiei, *înainte de invocarea Sfintei Treimi*, sunt simplă pâine și vin, dar, după invocare, pâinea ajunge trup al lui Hristos, iar vinul, sânge al lui Hristos, în același chip mâncărurile din trufia lui Satan sunt, prin natura lor, simple mâncăruri, dar se spurcă prin invocarea demonilor.

8. După acestea spui: *"Și de toată slujirea ta!"*. Slujire a diavolului este rugăciunea făcută în templele idolilor și toate slujbele ce se fac în cinstea idolilor neînsuflețiți: aprinderea făcliilor și tămâierea la izvoare sau la râuri. În adevăr, unii oameni, înșelați de vise sau de demoni, se duc la râuri sau la izvoare cu gândul că au să găsească acolo tămăduirea bolilor trupești. Slujiri ale diavolului sunt și alte obiceiuri asemenea acestora. Nu te îndeletnici deci cu acestea! Tot slujiri ale diavolului sunt și: ghicirea făcută cu ajutorul zborurilor păsărilor, ghicirea viitorului, prevestirile, talismanele, inscripțiile pe plăci de metal, vrăjitoriile, alte înșelătorii și toate câte sunt la fel cu acestea. Fugi de ele! Dacă vei cădea în acestea, după ce te-ai lepădat de Satana și după ce te-ai împreunat cu Hristos, vei fi ispitit mai amar de tiran; mai înainte nu te asuprea așa de tare, pentru că erai al lui, și-ți făcea mai ușoară amara robie; acum însă este foarte înverșunat împotriva ta. Prin urmare, așa ești lipsit și de Hristos, și ești chinuit și de Satana. N-ai auzit ce ne istorisește Vechiul Testament despre Lot și despre fetele lui? N-a fost mântuit el și cu fetele lui pentru că au fugit în munte? Femeia lui însă s-a prefăcut în stâlp de sare⁹, fiind făcută de rușine pentru vecie pentru că a mai păstrat în sufletul ei dorințele cele rele, de a se întoarce la viața ei trecută. Ai grijă deci de tine însuși, nu te mai întoarce la cele pe care le-ai lepădat! O dată ce ai pus mâna pe plug¹⁰, nu

9. Fac. 19, 15-30.

10. Luca 9, 62.

te mai întoarce din nou la sărătura acestei vieți! Dimpotrivă, fugi în munte¹¹, la Iisus Hristos, la piatra cea netăiată de mână¹², care a umplut toată lumea.

9. Așadar, după ce te-ai lepădat de Satana și după ce ai rupt cu totul orice legătură cu el și vechile învoielii cu iadul¹³, și se deschide raiul lui Dumnezeu, pe care l-a sădit Dumnezeu spre răsărit¹⁴, din care a fost izgonit strămoșul nostru din pricina călcării poruncii¹⁵. Acest lucru ai închipuit tu când te-ai întors cu fața de la apus spre răsărit, care este ținutul luminii. Atunci și s-a poruncit să spui: *"Cred în Tatăl și în Fiul și în Sfântul Duh și în botezul pocăinței"*. Despre acestea și-am vorbit pe larg, cum a dat harul lui Dumnezeu, în catehezele de mai înainte.

10. O dată ce ai fost întărit prin aceste cuvinte, veghează! Căci *'potrivnicul nostru, diavolul, după cum s-a citit de curând, umblă răcnind ca un leu, căutând pe cine să înghită'*¹⁶. În timpul de dinainte de botez moartea ne înghițea, căci avea putere; dar în timpul băii sfintei renașteri *"Dumnezeu a șters toată lacrima de la toată fața"*¹⁷. Nu vei mai plânge, pentru că ai dezbrăcat pe omul cel vechi¹⁸; dimpotrivă, vei sărbători, pentru că ai îmbrăcat haina mântuirii¹⁹, pe Iisus Hristos²⁰.

11. Acestea s-au săvârșit în pridvor. Iar dacă va vrea Dumnezeu, în catehezele mistagogice viitoare, când vom intra în Sfânta Sfintelor, vom tâlcui cele ce se săvârșesc acolo. Lui Dumnezeu Tatăl slava, puterea și mărirea, împreună cu Fiul și cu Sfântul Duh, în vecii vecilor. Amin.

11. Fac. 19, 17.

12. Daniel 2, 34-35.

13. Isaia 28, 15.

14. Fac. 2, 8.

15. Fac. 3, 23-24.

16. I Petru 5, 8.

17. Isaia 25, 8.

18. Col. 3, 9.

19. Isaia 61, 10.

20. Rom. 13, 14.

CATEHEZA A II-A MISTAGOGICĂ DESPRE BOTEZ

Citire din Epistola către Romani de la: 'Au nu știți că toți câți în Hristos Iisus ne-am botezat, întru moartea Lui ne-am botezat?', până la: 'pentru că nu sunteți sub Lege, ci sub har'¹

1. Catehezele mistagogice și învățăturile mai noi care vi se dau în fiecare zi ne sunt de folos pentru că ne vestesc învățături pe care nu le-am cunoscut încă; dar mai cu seamă vă sunt de folos vouă, care v-ați înnoit de la cele vechi la cele noi. Pentru aceasta vă este necesar să continuăm cele spuse în cateheza de ieri, ca să cunoașteți tâlcuirile celor ce s-au șăvârșit cu voi în lăuntrul baptisteriului.

2. Îndată ce-ați intrat, v-ați dezbrăcat de haine. Aceasta înseamnă că "v-ați dezbrăcat de omul cel vechi, dimpreună cu toate faptele lui"². După ce v-ați dezbrăcat, ați rămas goi, imitând și în aceasta pe Hristos Care gol a fost răstignit pe cruce; prin goliciunea Sa Domnul "a dezbrăcat domniile și stăpâniile"³ și așa a biruit cu îndrăzneală pe cruce. Nu se cade ca de acum înainte să mai purtați acea veche haină, pentru că în mădularele voastre se încuibaseră puterile cele potrivnice. Când spun asta nu mă gândesc la hainele ce le purtați, ci la omul cel vechi, cel stricat prin poftele înșelăciunii⁴. Să nu se întâmple cumva ca sufletul care l-a dezbrăcat o dată să se îmbrace din nou cu el! Dimpotrivă, să spună ca și mireasa lui Hristos din Cântarea cântă-

1. Rom. 6, 3-14.
2. Col. 3, 9.
3. Col. 2, 15.
4. Efes. 4, 22.

rilor: *"M-am dezbrăcat de haina mea; cum mă voi mai îmbrăca cu ea?"*⁵. Ce lucru minunat! Stați goi înaintea tuturor, și nu vă rușinați! Într-adevăr, sunteți ca și Adam cel dintâi zidit, care era gol în rai, și nu se rușina⁶.

3. Apoi, așa dezbrăcați, ați fost unși cu untdelemn sfințit din creștetul capului până la picioare. Astfel ați ajuns părtași măslinului celui bun, ai lui Iisus Hristos. Ați fost tăiați din măslinul cel sălbatic, ați fost altoiți în măslinul cel bun și ați ajuns părtași grăsimii adevăratului măslin. Untdelemnul sfințit era simbolul participării la ungera lui Hristos⁷; el pune pe fugă orice urmă a lucrării celei potrivnice. Căci după cum suflările sfinților și invocarea numelui lui Dumnezeu, ca o flacăra foarte puternică, ard și alungă pe demoni, tot așa și acest untdelemn sfințit, prin invocarea lui Dumnezeu și prin rugăciune, capătă atât de mare putere, încât nu numai ca și printr-o ardere curățește toate urmele păcatelor, dar alungă și toate puterile cele nevăzute ale vicleanului.

4. După aceasta ați fost conduși la sfânta colimvitră a dumnezeiescului botez, după cum și Hristos a fost dus de pe cruce la mormântul care era alături. Fiecare din voi a fost întrebat de crede în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh. Ați mărturisit mântuitoarea mărturisire și v-ați cufundat de trei ori în apă și v-ați scos afară din apă tot de trei ori. În chip simbolic ați arătat prin asta îngroparea cea de trei zile a lui Hristos. Căci după cum Mântuitorul nostru a stat trei zile și trei nopți în pântecul pământului⁸, tot așa și voi prin întâia scoatere din apă ați arătat prima zi a lui Hristos în inima pământului, iar prin cufundarea în apă ați indicat noaptea. După cum cel care e în noapte nu vede deloc, iar cel care e în zi este în lumină, tot astfel în timpul

5. Cânt. 5, 4.

6. Fac. 2, 25.

7. Rom. 11, 17, 24.

8. Matei 12, 40.

cufundării în apă erați ca în noapte și nu vedeți nimic; în timpul scoaterii din apă, însă, ați ajuns din nou ca în zi. În aceeași clipă ați și murit, dar v-ați și născut; iar acea mântuitoare apă v-a fost și mormânt, și mamă. Cuvintele lui Solomon spuse cu privire la alte lucruri vi s-ar potrivi și vouă. El spunea: *"Vreme este să te naști și vreme este să mori"*⁹; despre voi însă se poate spune contrariul: vreme este să mori și vreme este să te naști. Într-un singur timp s-au săvârșit și moartea, și nașterea; nașterea voastră a avut loc o dată cu moartea voastră.

5. Ce lucru străin și minunat! Am înviat, cu toate că n-am murit cu adevărat, n-am fost îngropați cu adevărat și nici n-am fost răstigniți cu adevărat. Imitarea este chipul aceluia, iar mântuirea, adevărată. Hristos a fost răstignit cu adevărat, a fost îngropat cu adevărat și a înviat cu adevărat. Pe toate acestea ni le-a dăruit spre a câștiga cu adevărat mântuirea, cu toate că n-am participat la patimile Lui decât prin asemănare. Cât este de covârșitoare iubirea Sa de oameni! Hristos a primit în preacuratele Lui mâini și picioare cuie și a suferit cu adevărat, iar mie îmi dăruiește, fără să sufăr, fără să mă doară, mântuirea prin participarea la durerea Sa.

6. Nimeni să nu creadă că Botezul dă numai iertarea păcatelor, după cum era botezul lui Ioan, adică *"botezul pocăinței întru iertarea păcatelor"*; dimpotrivă, Botezul dă și harul înfierii. Mai mult încă, noi știm bine că după cum botezul este curățitor de păcate și pricinuitoarea darului Sfântului Duh, tot așa este și antitipul patimilor lui Hristos. Pentru aceasta Pavel spune mai sus, strigând: *"Au nu știți că toți câți în Hristos Iisus ne-am botezat, întru moartea Lui ne-am botezat? Ne-am îngropat împreună cu El în moarte prin botez"*¹⁰. Pavel spunea aceste cuvinte împotriva celor ce socoteau că botezul este pricinuitoarea numai al iertării pă-

9. Eccl. 3, 2.

10. Rom. 6, 3-4.

catelor și al înfierii, dar că acela care se botează nu participă prin asemănare la adevăratele patimi ale lui Hristos.

7. Pentru ca să cunoaștem că toate câte a suferit Hristos pentru noi și pentru mântuirea noastră le-a pătimit în chip real, și nu în aparență, și că noi participăm la Patimile Lui, Pavel striga foarte lămurit: *"Căci dacă am fost sădiți împreună prin asemănarea morții Lui, atunci vom fi părtași și învierii Lui"*¹¹. Bine a spus: *"sădiți împreună!"*. Pentru că aici, pe Golgota, a fost sădită Vița cea adevărată, iar noi, prin participarea la Botezul morții, am fost sădiți împreună cu El. Îndreaptă-ți mintea cu multă atenție la cuvintele apostolului! N-a spus: căci dacă am fost sădiți împreună prin moarte, ci: *"prin asemănarea morții"*. Moartea lui Hristos a fost reală; reală a fost și despărțirea sufletului de trup; reală îngroparea. Trupul Lui cel sfânt în giulgiu curat a fost înfășurat¹², și toate cele petrecute cu el au fost reale. Cele ce s-au făcut cu voi, însă, sunt o asemănare a morții și a patimilor Lui; mântuirea voastră nu-i asemănare, ci realitate.

8. Dându-vă aceste învățături, atât cât trebuie, vă rog să le țineți minte pentru ca și eu, nevrednicul, să spun despre voi: *"Vă iubesc pentru că totdeauna vă aduceți aminte de mine și țineți predaniile pe care vi le-am dat"*¹³. Puternic este Dumnezeu, Care vă înfățișează ca pe niște înviați din morți¹⁴, să vă dea vouă putere să umblați întru înnoirea vieții¹⁵, că a Lui este slava și puterea, acum și în veci. Amin.

11. Rom. 6, 5.

12. Matei 27, 59.

13. I Cor. 11, 2.

14. Rom. 6, 13.

15. Rom. 6, 4.

CATEHEZA A III-A MISTAGOGICĂ
DESPRE UNGEREA CU SFÂNTUL MIR

Citire din întâia Epistolă sobornicească a lui Ioan: *‘Și voi aveți ungere de la Dumnezeu și știți toate’, până la: ‘să nu ne rușinăm de El la venirea Lui’¹*

1. După ce ați fost botezați în Hristos și v-ați îmbrăcat cu Hristos², ați ajuns asemenea Fiului lui Dumnezeu³. Dumnezeu ne-a rânduit mai dinainte spre înfiere⁴ și ne-a făcut asemenea trupului slavei lui Hristos⁵. O dată ce-ați ajuns părtași ai lui Hristos⁶, negreșit sunteți numiți unși⁷. Despre voi spune Dumnezeu: *‘Nu vă atingeți de unșii Mei!’⁸*. Și ați ajuns unși pentru că ați primit antitipul Sfântului Duh. Toate cele făcute cu voi s-au făcut în chip figurat, pentru că sunteți chip al lui Hristos. Și Hristos a intrat în râul Iordanului, a împărțășit apele cu buna mireasmă a Dumnezeirii și a ieșit din ele; și S-a pogorât peste El Sfântul Duh în deplinăta-
tea ființei Sale, odihnindu-Se Cel asemenea peste Cel asemenea. Și vouă de asemenea, după ce ați ieșit din colimvitra sfintelor ape, vi s-a dat ungerea, antitipul Aceluia prin Care a fost uns Hristos. Acesta este Sfântul Duh, despre Care și fericitul Isaia, în profeția lui, spunea în numele

1. I Ioan 2, 20–28.

2. Gal. 3, 27.

3. Rom. 8, 29.

4. Efes. 1, 5.

5. Filipeni 3, 21.

6. Evr. 3, 14.

7. χριστοί = unși, Hristos = uns.

8. Ps. 14, 15.

Domnului: *"Duhul Domnului este peste Mine, pentru că El M-a uns; M-a trimis să binevestesc săracilor"*⁹.

2. Hristos n-a fost uns de oameni cu undelemn sau cu mir material, ci Tatăl, Care L-a hotărât mai dinainte Mântuitor al întregii lumi, L-a uns prin Sfântul Duh, după cum zice Petru: *"Pe Iisus cel din Nazaret, pe Care L-a uns Dumnezeu prin Duhul Sfânt"*¹⁰. Iar profetul David striga zicând: *"Tronul Tău, Dumnezeule, în veacul veacului; toiagul împărăției Tale este toiag de dreptate. Iubit-ai dreptatea și ai urât nedreptatea; pentru aceasta Te-a uns pe Tine, Dumnezeule, Dumnezeul Tău cu untdelemnul bucuriei mai mult decât pe părtașii Tăi"*¹¹. Și după cum Hristos a fost răstignit, a fost îngropat și a înviat în realitate, iar voi în timpul botezului sunteți învredniciți să fiți răstigniți, îngropați și înviați împreună cu El, întru asemănare, tot astfel și cu privire la ungerea cu Sfântul Mir. Hristos a fost uns cu untdelemnul spiritual al bucuriei, adică cu Duhul Sfânt, Care este numit untdelemnul bucuriei, pentru că El este pricinuitorul bucuriei duhovnicești; iar voi ați fost unși cu mir și ați ajuns părtași ai lui Hristos.

3. Să nu-ți închipui că Mirul acela este simplu mir. Căci după cum pâinea Euharistiei, după invocarea Sfântului Duh, nu mai este simplă pâine, ci trup al lui Hristos, tot așa și acest Sfânt Mir, după invocare, nu este simplu mir, nici nu s-ar putea spune că este mir obișnuit; dimpotrivă, este un dar al lui Hristos și al Sfântului Duh și lucrează prin prezența Dumnezeirii Lui. În chip simbolic se unge cu el fruntea și celelalte organe ale simțurilor. Trupul se unge cu mir văzut, dar se sfințește sufletul prin Sfântul și de viață făcătorul Duh.

4. Mai întâi ați fost unși pe frunte, ca să fiți sloboziți de rușinea pe care primul om călcător de poruncă o purta pre-

9. Isaia 61, 1; Luca 4, 18.

10. Fapte 10, 38.

11. Ps. 44, 8-9.

tutindeni și ca să priviți ca în oglindă, cu fața descoperită, slava Domnului¹². Apoi ați fost unși la urechi, ca să dobândiți auz în stare să asculte tainele dumnezeiești; despre astfel de urechi zicea Isaia: *"Domnul mi-a adăugat mie ureche ca să aud"*¹³, iar Domnul Iisus în Evanghelie zice: *"Cel care are urechi de auzit, să audă"*¹⁴. Apoi ați fost unși la nări, ca să spuneți după ce ați primit dumnezeiescul Mir: *"Printre cei ce se mântuiesc suntem lui Dumnezeu buna mireasmă a lui Hristos"*¹⁵. După aceasta pe piept, ca să puteți sta împotriva uneltirilor diavolului, îmbrăcând platoșa dreptății¹⁶. Căci după cum Hristos, după Botez și după pogorârea Sfântului Duh, S-a dus și S-a luptat cu potrivnicul, tot așa și voi, după ce ați fost botezați și ați fost unși cu Sfântul Mir, îmbrăcați fiind cu toată armura Sfântului Duh, stați împotriva puterii celei potrivnice și o biruiți zicând: *"Toate le pot în Hristos, Care mă întărește"*¹⁷.

5. După ce ați fost învredniciți cu ungera cu Sfântul Mir, vă numiți creștini; acum renașterea voastră este confirmată și de numele ce-l purtați. Într-adevăr, înainte de a fi învredniciți de acest har, propriu vorbind, nu erați vrednici de acest nume, ci erați încă pe cale de a ajunge creștini.

6. Vă este de trebuință să știți că simbolul acestei ungeri se află în Vechiul Testament. Când Moise, împlinind porunca lui Dumnezeu, l-a făcut pe fratele său arhiereu, mai întâi l-a spălat în apă, apoi l-a uns¹⁸. Și a fost numit hristos (uns)¹⁹ din pricina ungerii preînchipuitoare. Tot așa și Solomon, când a fost făcut împărat, după ce s-a spălat în Ghihon,

12. II Cor. 3, 18.

13. Isaia 50, 5.

14. Matei 11, 15.

15. II Cor. 2, 15.

16. Efes. 6, 11, 14.

17. Filipeni 4, 13.

18. Lev. 8, 1-36.

19. Lev. 4, 5.

arhiereul l-a uns²⁰. Aceștia au fost unși în chip preinchipuitor²¹. Voi însă n-ați fost unși în chip preinchipuitor, ci adevărat, pentru că ați fost unși cu adevărat de Sfântul Duh. Începutul mântuirii voastre este Hristos. Hristos este cu adevărat plămădeala²², iar voi frământătura²³. Iar dacă plămădeala este sfântă, este clar că se transmite sfințenia și frământăturii.

7. Păziți neîntinată această ungere! Dacă va rămâne în voi, vă va învăța toate după cum de curând ați auzit că a spus fericitul Ioan, care ne-a dat multe învățături despre această ungere. Această sfântă ungere este apărare duhovnicească a trupului și mântuire sufletului. Fericitul Isaia din timpurile vechi a profețit-o; el spunea: *"Și va face Domnul tuturor neamurilor în muntele acesta – Biserica este numită munte și în altă parte, ca atunci când zice: "Că va fi în zilele cele mai de pe urmă arătat muntele Domnului"²⁴ – ospăț la care vor bea vin, vor bea cu veselie, se vor unge cu mir"²⁵. Și ca să te încredințezi, ascultă ce spune despre acest Mir tainic: *"Dă pe toate acestea neamurilor, căci sfatul Domnului este peste toate neamurile"²⁶. Așadar, o dată ce ați fost unși cu acest Sfânt Mir, păstrați-l în voi neîntinat și neprihănit; să sporiiți prin fapte bune și să ajungeți bineplăcuți Începătorului mântuirii voastre, Hristos Iisus, Căruia slava în vecii vecilor. Amin.**

20. III Regi 1, 39, 45.

21. I Cor. 10, 11.

22. I Cor. 15, 23.

23. I Cor. 5, 7.

24. Isaia 2, 2.

25. Isaia 25, 6-7.

26. Isaia 25, 7.

CATEHEZA A IV-A MISTAGOGICĂ
DESPRE TRUPUL ȘI SÂNGELE LUI HRISTOS

Citire din întâia Epistolă către Corinteni a lui Pavel: *"Căci eu am primit de la Domnul ceea ce v-am predat și vouă"*¹, și celelalte

1. Este de ajuns numai învățătura fericitului Pavel cuprinsă în aceste cuvinte ca să vă încredințeze despre dumnezeieștile taine prin care ați fost învredniciți să ajungeți uniți într-un singur trup și sânge cu Hristos. Pavel de curând striga: *"Că Domnul nostru Iisus Hristos, în noaptea în care a fost vândut, luând pâine și mulțumind, a frânt-o și a dat-o ucenicilor Săi zicând: Luați, mâncați, acesta este trupul Meu. Și luând paharul și mulțumind, a zis: Luați, beți, acesta este sângele Meu"*². Deci cine va îndrăzni să se îndoiască de asta, o dată ce Însuși Domnul a spus: *"Acesta este trupul Meu"*? Cine se va îndoii vreodată să spună că nu este sângele Lui, o dată ce El Însuși a întărit și a spus: *"Acesta este sângele Meu"*?

2. Altă dată Hristos în Cana Galileii a prefăcut la un semn³ al Său apa în vin⁴. Nu este oare vrednică de credință și prefacerea vinului în sânge? A fost chemat la o nuntă lumească, și a săvârșit această minune de nespus. Oare nu cu mult mai mult se va mărturisi că a dăruit nuntașilor⁵ spre desfătare trupul și sângele Lui?

1. I Cor. 11, 23.

2. I Cor. 11, 23-25.

3. Pentru traducere vezi nota 4, col. 1097 din MG.

4. Ioan 2, 1-10.

5. Matei 11, 15; Luca 5, 34.

3. Pentru aceea suntem pe deplin încredințați că ne împărtășim cu trupul și cu sângele lui Hristos. În chipul pâinii îți se dă trupul, iar în chipul vinului îți se dă sângele ca să ajungi prin împărtășirea cu trupul și cu sângele lui Hristos unit într-un singur trup și sânge cu El. Astfel ajungem și purtători de Hristos, pentru că trupul și sângele Lui se împărtășesc mădularelor noastre. Astfel, după cuvintele fericitului Petru, ajungem părtași firii dumnezeiești⁶.

4. Altă dată Hristos, vorbind iudeilor, le spunea: *"Dacă nu veți mânca trupul Meu și nu veți bea sângele Meu, nu veți avea viață întru voi"*⁷. Iudeii însă, pentru că n-au înțeles în chip duhovnicesc cele spuse, s-au depărtat de El, socotind că-i indeamnă să mănânce trupul Lui.

5. În Vechiul Testament erau pâinile punerii înainte; dar acelea, pentru că aparțineau Vechiului Testament, au luat sfârșit. În Noul Testament avem pâine cerească și pahar al mântuirii, care sfințesc sufletul și trupul. Căci după cum pâinea este pentru trup, tot așa și Cuvântul este potrivit sufletului.

6. Nu te uita deci la pâine și la vin ca la pâine și la vin obișnuite. Ele, potrivit hotărârii Stăpânului, sunt trup și sânge al lui Hristos. Chiar dacă simțirea te indeamnă să gândești așa, totuși credința să-ți dea certitudinea faptului. Să nu judeci taina după gustare, ci, neîndoielnic, încredințază-te prin credință că ai fost învrednicit de trupul și sângele lui Hristos.

7. David îți tâlcuiește puterea tainei prin cuvintele: *"Gătit-ai înaintea mea masă, împotriva celor ce mă necăjesc pe mine"*⁸. Cuvintele lui David au această tâlcuire: "Înainte de a veni Tu, Doamne, demonii au gătit oamenilor masă spurcată, pângărită și plină de putere drăcească; dar după ce ai venit, Stăpâne, *gătit-ai înaintea mea masă*". Când

6. II Petru 1, 4.

7. Ioan 6, 53.

8. Ps. 22, 6.

omul spune lui Dumnezeu: *"Gătit-ai înaintea mea masă"*, ce altceva înseamnă decât masa cea tainică și spirituală, pe care Dumnezeu ne-a gătit-o *"împotriva"* demonilor? Și pe bună dreptate, căci masa aceea ne făcea părtași demonilor, pe când aceasta ne face părtași lui Dumnezeu. *"Uns-ai cu untdelemn capul meu"*⁹. Ți s-a uns capul tău, pe frunte, cu untdelemn, din pricina peceții lui Dumnezeu, pe care o ai, spre a avea în tine urma peceții, sfințirea lui Dumnezeu¹⁰. *"Și paharul Tău este adăpându-mă ca un puternic"*¹¹. Vezi în aceste cuvinte paharul despre care am vorbit, pe care l-a luat Iisus în mâini, a mulțumit și a zis: *"Acesta este sângele Meu care se varsă pentru mulți spre iertarea păcatelor"*¹².

8. Pentru aceasta și Solomon la acest har se referă, când spune în Ecclesiast: *"Vino și mănâncă cu veselie pâinea ta – pâinea cea duhovnicească; "vino" este o chemare mântuitoare și dătătoare de fericire – "și bea cu inimă bună vinul tău"*¹³ – vinul cel duhovnicesc – *"și untdelemn să se verse pe capul tău"*¹⁴ – vezi că arată și ungera cea tainică – *"și hainele tale să fie pururea albe"*¹⁵, că au plăcut Domnului faptele tale"¹⁶. Înainte de a te apropia de har, faptele tale erau *"deșertăciunea deșertăciunilor"*¹⁷. O dată ce te-ai dezbrăcat de hainele cele vechi și te-ai îmbrăcat cu cele albe, duhovnicești, trebuie să fii pururea îmbrăcat în alb. Negreșit nu vrem prin aceste cuvinte să spunem ca tu să porți neconținut haine albe, ci că se cuvine să te îmbraci cu hainele cele cu adevărat albe, strălucitoare și duhovnicești, ca să spui împreună cu fericitul Isaia: *"Să se bucure*

9. Ps. 22, 6.

10. Ieș. 28, 32.

11. Ps. 22, 6.

12. Matei 26, 28.

13. Eccl. 9, 7.

14. Eccl. 9, 8.

15. Eccl. 9, 8.

16. Eccl. 9, 7.

17. Eccl. 1, 2.

*sufletul meu de Domnul, că m-a îmbrăcat cu haina mântuirii și cu veșmântul veseliei m-a acoperit*¹⁸.

9. O dată ce ai aflat și ai fost încredințat că pâinea ce se vede nu este pâine, chiar dacă o simțim pâine la gust, ci trup al lui Hristos; că vinul ce se vede nu este vin, chiar dacă gustul așa ne spune, ci sânge al lui Hristos; că David a spus de mult în psalmi despre acestea: "*Pâinea inima omului o întărește*" și "*vinul veselește inima omului*"¹⁹, când te împărtășești cu pâinea cea duhovnicească, întărește-ți inima și veselește-ți fața sufletului tău.

Să dea Dumnezeu să ai fața descoperită, cu conștiință curată să privești ca în oglindă slava Domnului și să pășești din slavă în slavă²⁰, în Hristos Iisus Domnul nostru, Căruia cinstea, puterea și slava, în vecii vecilor. Amin.

18. Isaia 61, 10.

19. Ps. 103, 16, 17.

20. II Cor. 3, 18.

CATEHEZA A V-A MISTAGOGICĂ
DESPRE ZIDIREA DUHOVNICEASCĂ

Citire din întâia Epistolă sobornicească a lui Petru: *'Pentru aceea, lepădând toată murdăria, toată viclenia și grăirea de rău'¹, și celelalte.*

1. Cu ajutorul iubirii de oameni a lui Dumnezeu, la adunările de mai înainte ați auzit în chip îndestulător despre botez, despre ungerea cu Sfântul Mir și despre împărtășirea cu Trupul și Sângele lui Hristos. Acum este necesar să mergem mai departe. Astăzi vom pune cununa pe zidirea duhovnicească a folosului vostru.

2. Ați văzut pe diacon că le dă preotului liturghisitor și celorlalți preoți care stau în jurul altarului lui Dumnezeu să se spele. Negreșit le dă să se spele nu pentru că ar avea cumva vreo murdărie trupească. Nu din pricina asta! Căci n-am intra în biserică vreodată având vreo murdărie trupească. Spălarea arată că trebuie să vă curățiți de toate păcatele și fărădelegile. Și pentru că mâinile sunt simbolul faptelor noastre, este lămurit că prin spălarea mâinilor facem aluzie la curăția și neprihănirea faptelor noastre. N-ai auzit pe fericitul David, că ne-a făcut cunoscută această taină prin cuvintele: *"Spăla-voi întru cele nevinovate mâinile mele și voi înconjura jertfelnicul Tău, Doamne"*²? Prin urmare, spălarea mâinilor înseamnă că suntem curați de păcate.

3. Apoi diaconul strigă: "Primiți-vă unul pe altul și să ne sărutăm unul pe altul". Să nu-ți închipui că sărutarea aceasta este o sărutare obișnuită, din acelea ce-și dau prietenii

1. I Petru 2, 1.

2. Ps. 25, 6.

pe stradă sau în piață. Sărutarea aceasta nu este la fel cu acelea. Sărutarea aceasta unește sufletele unele cu altele și îndepărtează din ele orice vrăjmășie. Sărutarea aceasta este deci semn al unirii sufletelor și al izgonirii oricărei vrăjmășii. Pentru aceasta Hristos spune: *"De-ți vei aduce darul tău la altar și acolo îți vei aduce aminte că fratele tău are ceva împotriva ta, lasă darul tău la altar și mergi mai întâi de te împacă cu fratele tău, și atunci, venind, adu darul tău"*³. Sărutarea este deci împăcare; pentru aceasta e sfântă. În altă parte fericitul Pavel strigă zicând: *"Îmbrățișați-vă unul pe altul cu sărutare sfântă"*⁴; iar Petru: *"Cu sărutarea dragostei"*⁵.

4. După aceasta preotul liturghisitor strigă: "Sus inimile!". În adevăr, în acel ceas înfricoșător trebuie să avem inima sus, către Dumnezeu, și nu îndreptată în jos, spre pământ și spre lucrurile pământești. Prin urmare preotul liturghisitor poruncește cu tărie să lepădăm în ceasul acela toate grijile cele lumești, toată grija ce-o avem de casa noastră și să avem inima la cer, spre Dumnezeu cel iubitor de oameni. Apoi voi răspundeți: "Avem către Domnul". Prin aceste cuvinte mărturisim că ne învoim cu cele spuse de preotul liturghisitor. Nimeni să nu stea în biserică în așa chip încât cu gura să spună: "Avem către Domnul", iar cu mintea să rămână la grijile cele lumești. Totdeauna trebuie să ne gândim numai la Dumnezeu. Dacă lucrul acesta nu este cu puțință să-l facem în tot timpul din pricina slăbiciunii noastre omenești, cel puțin în ceasul acesta să ne dăm silința să-l împlinim.

5. Apoi preotul liturghisitor spune: "Să mulțumim Domnului". Într-adevăr, suntem datori să mulțumim pentru că ne-a chemat la un har atât de mare, deși eram nevrednici, pentru că S-a împăcat cu noi deși-l eram vrăjmași⁶, pentru

3. Matei 5, 23-24.

4. I Cor. 16, 20.

5. I Petru 5, 14.

6. Rom. 5, 10.

că am fost învredniciți de înfierea Duhului⁷. Apoi voi spuneți: "Cu vrednicie și cu dreptate". Prin faptul că mulțumim, noi facem un lucru vrednic și drept. Dumnezeu, în schimb, n-a făcut numai ce era drept, ci ceva mai presus de dreptate, când ne-a făcut atâta bine și ne-a învrednicit de atâtea bunătăți.

6. După aceasta facem pomenire de cer, de pământ și de mare; de soare și de lună; de stele și de toată zidirea cugetătoare și necugetătoare, văzută și nevăzută: de îngeri, de arhangheli, de puteri, de domnii, de începătorii, de stăpânii, de tronuri, de heruvimii cei cu multe fețe⁸, spunând cu tărie cuvintele lui David: "*Măriți pe Domnul cu mine*"⁹. Facem pomenire și de serafimi, pe care, în Duhul Sfânt, i-a văzut Isaia, stând în jurul tronului lui Dumnezeu: "*cu două aripi își acoperă fața, cu alte două, picioarele, iar cu două zboară și spun: "Sfânt, Sfânt, Sfânt, Domnul Savaot!"*"¹⁰. Rostim această laudă lui Dumnezeu, predată nouă de serafimi, pentru ca să fim părtași cântării oștirilor celor mai presus de lume.

7. Apoi, după ce ne-am sfințit prin aceste imne duhovnicești, rugăm pe iubitorul de oameni Dumnezeu să trimită Duhul cel Sfânt peste cele puse înainte, spre a face pâinea trup al lui Hristos, iar vinul, sânge al lui Hristos. În adevăr acelea de care S-a atins Sfântul Duh s-au sfințit și s-au prefăcut.

8. Apoi, după săvârșirea jertfei duhovnicești, slujba cea fără de sânge, rugăm, asupra acestei jertfe de ispășire, pe Dumnezeu: pentru pacea de obște a Bisericilor, pentru buna rânduială a lumii, pentru conducători, pentru ostași și cei care ne ajută în lupte, pentru cei care sunt bolnavi, pentru

7. Rom. 8, 15.

8. Iezechiel 10, 1, 21.

9. Ps. 33, 3.

10. Isaia 6, 2-3.

cei care se trudesesc, și, în general, noi toți ne rugăm și aducem această jertfă pentru toți care au nevoie de ajutor.

9. Apoi facem pomenire și de cei mai înainte adormiți, mai întâi de patriarhi, de profeți, de apostoli, de mucenici, pentru ca Dumnezeu, prin rugăciunile și mijlocirile lor, să primească cererea noastră; apoi ne rugăm și pentru cei mai înainte adormiți sfinți părinți și episcopi și, scurt vorbind, pentru toți cei adormiți înainte de noi. Credem că vor dobândi cel mai mare folos sufletele pentru care facem rugăciune la jertfa sfântă și prea înfricoșătoare ce este pusă înainte.

10. Și vreau să vă conving printr-un exemplu. Cunosc pe mulți care spun așa:

– Ce-i folosește sufletului care părăsește lumea aceasta, cu păcate sau fără păcate, dacă este pomenit în timpul rugăciunii de la jertfa cea fără de sânge?

– Să ne închipuim că un împărat a surghiunit pe cei care i-au greșit; prietenii celor surghiuniți au împletit o cunună și i-au dat-o împăratului spre a se îndura de cei pedepsiți. Credeți, oare, că împăratul nu le va ușura pedeapsa? Tot așa și noi: deși suntem păcătoși, totuși întotdeauna aducem rugăciuni lui Dumnezeu pentru cei adormiți; nu-I împletim cunună, ci-I oferim pe Hristos, Care a fost junghiat pentru păcatele noastre, spre a împlânzi pe iubitorul de oameni Dumnezeu atât față de ei, cât și față de noi.

11. Apoi, după acestea, zicem rugăciunea aceea pe care a dat-o Mântuitorul ucenicilor Lui¹¹. Cu conștiința curată numim pe Dumnezeu Tată și zicem: *"Tatăl nostru Care ești în ceruri"*. Cât este de mare iubirea de oameni a lui Dumnezeu! Celor care s-au depărtat de El și au ajuns în cele mai mari răutăți, le-a dăruit atâta iertare de păcate și împărtășire de har, încât le-a îngăduit să-L numească Tată: *"Tatăl nostru Care ești în ceruri"*. Prin "ceruri", pot să se înțeleagă

11. Matei 6, 5-13.

și cei care poartă chipul celui ceresc¹², în care locuiește și umblă Dumnezeu¹³.

12. *"Sfințească-se numele Tău"*. Chiar de-o spunem, chiar de n-o spunem, numele lui Dumnezeu este prin fire sfânt. Cu toate că numele Lui este pângărit în cei păcătoși, potrivit celor scrise: *"Din pricina voastră numele Meu este hulit pururea între neamuri"*¹⁴, totuși ne rugăm ca să se sfințească în noi numele lui Dumnezeu. Nu înseamnă că numele lui Dumnezeu vine de la nesfințenie la sfințenie, ci ne rugăm să se facă sfânt în noi, care ne sfințim și facem lucruri vrednice de sfințenie.

13. *"Vie Împărăția Ta!"*. Numai un suflet curat poate să spună cu îndrăzneală: *"Vie Împărăția Ta!"*. Cine a auzit pe Pavel spunând: *"Să nu mai împărățească păcatul în trupul vostru cel muritor"*¹⁵, acela, curățindu-se pe sine însuși în faptă, în gând și în cuvânt, va spune lui Dumnezeu: *"Vie Împărăția Ta!"*.

14. *"Facă-se voia Ta precum în cer așa și pe pământ"*. Dumnezeuții și fericiții îngeri ai lui Dumnezeu fac voia lui Dumnezeu, după cum spune Dăvid în psalmi: *"Binecuvântați pe Domnul toți îngerii Lui, cei puternici la vârtute, care faceți voia Lui"*¹⁶. Când te rogi, o spui aceasta cu tărie: După cum se îndeplinește voința Ta de către îngeri, tot așa, Stăpâne, să se îndeplinească și de către mine pe pământ!

15. *"Pâinea noastră cea spre ființă dă-ne-o nouă astăzi"*. Pâinea cea obișnuită nu este spre ființă. Dar pâinea aceasta sfântă este spre ființă. Cuvântul *"spre ființă"* înseamnă: ceea ce este rânduit spre ființarea sufletului. Această pâine nu intră în pânțec, nici nu se aruncă afară, ci se răspândește în toată ființa ta spre folosul trupului și al sufletului.

12. I Cor. 15, 49.

13. II Cor. 6, 16.

14. Isaia 52, 5; Rom. 2, 24.

15. Rom. 6, 12.

16. Ps. 102, 21.

Cuvântul "astăzi" înseamnă: în fiecare zi, după cum spune și Pavel: "până ce putem să zicem: Astăzi"¹⁷.

16. "Și ne iartă nouă greșalele noastre, precum și noi iertăm greșelilor noștri". Într-adevăr, avem multe păcate. Păcățuim și cu cuvântul și cu gândul și facem multe fapte vrednice de osândă. Căci, după cuvintele lui Ioan, "dacă vom spune că nu avem păcat, mințim"¹⁸. Prin aceste cuvinte din Rugăciunea Domnească, facem un soi de învoială cu Dumnezeu, rugându-L să ne ierte păcatele, după cum și noi iertăm greșelile celor ce ne-au greșit. Așadar, gândindu-ne ce primim în schimbul iertării noastre, să nu mai așteptăm, nici să nu mai zăbovim de a ierta pe alții. Greșelile pe care le fac alții față de noi sunt mici, neînsemnate și ușor de trecut cu vederea; dar greșalele ce le facem noi față de Dumnezeu sunt mari și numai marea Lui iubire de oameni poate să le ierte. Ai grijă deci ca nu cumva, din pricina unor păcate mici și neînsemnate, pe care le-au făcut alții față de tine, să-ți zăvorăști ție însuși iertarea de la Dumnezeu, a unor păcate foarte grele.

17. "Și nu ne duce pe noi în ispită, Doamne". Oare prin aceste cuvinte ne învață Domnul ca noi să ne rugăm ca să nu fim ispitiți deloc? Cum atunci se spune în altă parte, în Scriptură: "Bărbatul neispitit nu este pus la încercare"¹⁹? Și iarăși: "Să socotiți drept mare bucurie, frații mei, când cădeți în multe feluri de ispite"²⁰. Oare nu cumva cuvintele: "Nu ne duce în ispită" au sensul de "a nu fi afundat în ispită"? În adevăr, s-a asemănat ispita cu un torent greu de trecut. Cei care nu se afundă în ispite, ca niște înotători foarte buni, nu sunt deloc târâți de torent. Cei care nu sunt buni înotători, de cad în ispite, se afundă. De pildă, Iuda a căzut în ispita iubirii de arginți; n-a trecut peste ea, ci, afundându-se,

17. Evr. 3, 13.

18. I Ioan 1, 8.

19. Înț. Sir. 34,10.

20. Iacov 1, 2.

s-a înecat și trupește, și sufletește²¹. Petru a căzut și el în ispita tăgăduirii lui Hristos; dar, cu toate că a căzut, totuși nu s-a afundat, ci, trecând cu vitejie, a fost izbăvit de ispită²². Ascultă, iarăși, în altă parte, ceata tuturor sfinților mulțumind că a fost izbăvită de ispită: *"Pusu-ne-ai la încercare, Dumnezeule; cu foc ne-ai lămurit pe noi, precum se lămu-rește argintul; prinsu-ne-ai pe noi în cursă, ai pus neazuri pe umărul nostru; ai ridicat oameni pe capetele noastre. Am trecut prin foc și prin apă și ne-ai scos la odihnă"*²³. Și vezi apoi că sunt plini de îndrăzneală că au trecut fără să se înece? *"Și ne-ai scos"*, spun ei, *"la odihnă"*. Venirea lor la odihnă înseamnă izbăvirea din ispită.

18. *"Ci ne izbăvește de cel-viclean!"*. Dacă textul: *"Nu ne duce pe noi în ispită"* ar fi avut sensul de a nu fi ispitit, Domnul n-ar fi spus: *"Ci ne izbăvește de cel viclean"*. "Cel-viclean" este diavolul potrivnic; ne rugăm deci ca Domnul să ne izbăvească de diavol.

Apoi, după terminarea rugăciunii, spui: *"Amin"*. Prin acest cuvânt: *"Amin"*, care înseamnă: așa să fie, pecetluiești cele ce ai spus în rugăciunea pe care am primit-o de la Dumnezeu.

19. După acestea, preotul liturghisitor spune: "Sfintele, sfinților". Cele ce stau înaintea sunt "sfinte" pentru că au primit pogorârea Sfântului Duh. "Sfinți" sunteți și voi, pentru că ați fost învredniciți de Duhul Sfânt.

Apoi spuneți: *"Unul Sfânt, Unul Domn Iisus Hristos"*. Cu adevărat Unul singur este sfânt, Cel care este prin fire sfânt; și noi suntem sfinți, dar nu prin fire, ci prin participare, prin nevoiță și prin rugăciune.

20. După aceea auziți psaltul care, cu dumnezeiască cântare, vă îndeamnă să vă împărtășiți cu Sfintele Taine și zice: *"Gustați și vedeți că bun este Domnul"*²⁴. Nu îngăduiți

21. Matei 27, 5-8; Fapte 1, 16-20.

22. Matei 26, 72-75; Marcu 14, 70-72; Luca 22, 58-62; Ioan 13, 38; 18, 25-27.

23. Ps. 65, 9-11.

24. Ps. 33, 8.24. Ps. 33, 8.

gâtlejului celui trupesc să judece cele gustate, ci credinței celei neîndoielnice! Noi gustăm, dar nu suntem chemați să gustăm pâine și vin, ci Trupul și Sângele lui Hristos.

21. Când te apropii deci să te împărtășești, nu te apropia cu palmele întinse, nici cu degetele răsfirate; dimpotrivă, fă mâna stângă tron mînii drepte, ca una ce are să primească pe Împăratul. Fă-ți căuș palma, și primește Trupul lui Hristos, răspunzând: "Amin!". După ce-ți vei sfinți cu multă grijă ochii prin atingerea de Sfântul Trup, împărtășește-te, având grijă să nu pierzi ceva din el. Căci dacă vei pierde ceva, este ca și cum ți-ai pierde unul din propriile tale mădule. Spune-mi: Dacă cineva ți-ar da câteva bucățele de aur, nu le-ai ține cu toată grija, ferindu-te să nu pierzi ceva din ele, și să te păgubești? Oare nu vei căuta cu mult mai mult și cu mai multă grijă să nu-ți cadă vreo fărâmitură din ceea ce este mai de preț decât aurul și pietrele prețioase?

22. Apoi, după ce te-ai împărtășit cu Trupul lui Hristos, apropie-te și de potirul Sângelui. Nu mai întinde mînile, ci pleacă-te, și cu rugăciune și evlavie, rostește: "Amin"; sfințește-te împărtășindu-te din Sângele lui Hristos. Și pe când sunt încă umede buzele tale, du degetele la gură și cu umezeala buzelor sfințește-ți ochii, fruntea și celelalte simțuri. Apoi, așteptând rugăciunea, mulțumește lui Dumnezeu, Care te-a învrednicit de atât de mari Taine.

23. Păstrați, deci, aceste predanii neîntinate și păziți-vă să nu vă poticniți. Să nu vă despărțiți de Împărtășire. Ca nu cumva, din pricina întinăciunii păcatelor, să vă lipsiți de aceste sfințite și duhovnicești Taine. Iar *"Dumnezeul păcii să vă sfințească pe voi desăvârșit, și tot trupul și sufletul și duhul vostru să se păzească fără de prihană întru venirea Domnului nostru Iisus Hristos"*²⁵, Căruia, cinstea și puterea, împreună cu Tatăl și cu Sfântul Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

ALTE SCRIERI

OMILIE LA SLĂBĂNOGUL DE LA SCĂLDĂTOAREA VITEZDA

1. Oriunde Se arată Iisus, acolo este și mântuirea. De vede vameș șezând la vamă, îl face apostol și evanghelist¹. De este îngropat cu morții, îi învie pe cei morți². Orbilor le dăruiește vederea³, celor muți, grăirea; surzilor, auzul⁴. Colindă scăldătorile; dar nu ca să le vadă, ci ca să vindece pe bolnavi.

2. În Ierusalim era scăldătoarea oilor; avea cinci pridvoare⁵. Patru erau împrejurul scăldătorii, iar al cincilea, la mijloc, și în 'acesta zăceau mulțime de bolnavi. Mare era necredința iudeilor. Doctorul și tămăduitorul sufletelor și al trupurilor dăruia vindecare cu multă socoteală: mai întâi vindeca boala cea de multă vreme, ca să slobozească mai repede de dureri. Slăbănogul ce se găsea atunci la scăldătoarea oilor nu zăcea de o zi sau două și nici de o lună sau de un an, ci de treizeci și opt de ani⁶. Pentru că era bolnav de multă vreme, era cunoscut de toți; așa că putea să se arate tuturor lucrarea tămăduitorului, căci slăbănogul era cunoscut de toți din pricina bolii îndelungate. Marele Doctor Și-a arătat puterea, dar ea n-a fost primită de cei care priveau cu ochi răi faptele Lui.

1. Marcu, 2, 14; Luca 5, 27-29.

2. Matei 27, 52-53.

3. Matei 9, 27-30; 11, 5; 12, 22; 15, 30; 20, 30-34; 21, 14; Marcu 8, 22-26; 10, 46-52; Luca, 4, 18; 7, 21-22; Ioan 9, 1-41.

4. Matei 9, 32-34; 11, 5; 12, 22; 15, 30-31; Marcu, 7, 32-37; 9, 17-27.

5. Ioan 5, 2.

6. Ioan 5, 5.

3. Pe când mergea în jurul scăldătorii "a văzut"⁷. N-a aflat asta prin întrebări; dimpotrivă, a împlinit ceea ce lipsea, prin puterea dumnezeiască. "Văzând", n-a întrebat de câtă vreme zace; ci, îndată ce a văzut, a și cunoscut Cel care cunoaște chiar înainte de a vedea. Căci dacă pentru cele ascunse în inimă "nu avea nevoie să-I dea mărturie cineva despre om, căci El însuși cunoștea ce era în om"⁸, cu atât mai mult când e vorba de boli, a căror nenorocire se vede pe dinafară.

4. Domnul a văzut pe un om zăcând, împovărat de o boală foarte grea; avea o povară mare de păcate, și o suferință de mulți ani, de boală. Domnul îl întreabă pe slăbănog: "Vrei să te faci sănătos?"⁹, iar întrebarea pusă dezvăluie tocmai dorința cea de multă vreme a slăbănogului. N-a spus altceva, ci a pus numai o întrebare; căci ar mai fi avut de pus și alta! În adevăr, slăbănogul nu bolea numai cu trupul, ci și cu sufletul, potrivit celor pe care i le-a spus mai târziu: "Iată, te-ai făcut sănătos, de acum să nu mai păcătuiești, ca să nu-ți fie ție ceva mai rău"¹⁰. Deci Domnul l-a întrebat: "Vrei să te faci sănătos?". Cât este de mare puterea Doctorului, care dă voința ca pricină a vindecării! Pentru că mântuirea se săvârșește prin credință, pentru aceea a auzit: "Vrei?". Voința aduce după sine lucrarea. Cuvântul acesta este propriu numai lui Iisus, căci El nu este unul dintre doctorii lumești. Doctorii lumești nu pot spune bolnavilor: "Vrei să te faci sănătos?"; pe când Iisus dăruiește și voința, primește și credința, și dăruiește fără de plată și vindecarea.

5. Umbla odată Domnul pe cale, și acolo ședeau doi orbi¹¹. Cu toate că nu vedeau cu ochii trupului, totuși mintea le era luminată. Ceea ce nu știau cărturarii, aceea au

7. Ioan 5, 6.

8. Ioan 2, 25.

9. Ioan 5, 6.

10. Ioan 5, 14.

11. Matei 20, 30.

arătat-o orbii prin strigătul lor. Fariseii, care au învățat Legea și au cercetat-o din copilărie până la bătrânețe, și au îmbrătrânit tot neînvățați¹², spuneau: *"Pe Acesta nu-L știm de unde este"*¹³ – *"căci întru ale Sale a venit și ai Săi nu L-au primit"*¹⁴ –, pe când orbii strigau zicând: *"Miluiește-ne pe noi, Fiul lui David!"*¹⁵. Și ceea ce nu știau cei care au învățat Legea, aceea știau cei care nu se puteau sluji de ochi spre a citi. Mântuitorul S-a apropiat de ei și le-a spus: *"Credeți că pot să fac aceasta?"*¹⁶ și: *"Ce voiți să vă fac?"*¹⁷. Nu le-a spus: *"Ce voiți să vă spun?"*, ci: *"Ce voiți să vă fac?"*. El este făcător și dătător de viață; n-a început acum să facă – căci Tatăl Lui pururea lucrează, iar El lucrează împreună cu Tatăl¹⁸ –, ci este făcătorul tuturor, la semnul Tatălui. Și Cel singur născut fără mijlocire din Unul singur, întreba pe orbi, zicându-le: *"Ce voiți să vă fac?"*. Asta nu înseamnă că nu știa ce voiesc, căci dorința lor era limpede; ci a vrut ca din cuvintele lor să le aducă darul, din cuvintele lor să se îndrepteze. Să nu se creadă că Cel care cunoaște inimile¹⁹ nu cunoștea dorința orbilor; dimpotrivă, aștepta cuvântul lor pentru ca prin întrebarea pusă de El să se săvârșească minunea.

6. Tot așa și aici, la scaldătoarea oilor, S-a arătat Doctorul; venea de bunăvoie la cel chinuit de boală – nu-i de mirare dacă S-a dus la cel ce zăcea lângă scaldătoare, o dată ce a venit de bunăvoie din cer la noi – și l-a întrebat: *"Vrei să te faci sănătos?"*²⁰. Prin întrebarea pe care i-a pus-o Iisus, slăbănogul a cunoscut că are înainte pe tămăduitorul bolii sale și i-a născut în suflet dorința de a-l cere lui Iisus

12. II Tim. 3, 7.

13. Ioan 9, 29.

14. Ioan 1, 11.

15. Matei 20, 30; 9, 27.

16. Matei 9, 28.

17. Matei 20, 32.

18. Ioan 5, 17.

19. Ioan 2, 25; 16, 30.

20. Ioan 5, 6.

tămăduirea sa. Mare este harul săvârșit de Domnul, dăruit fără plată. Din pricina dorinței sale de a se tămădui, slăbănogul a și avut pe negândite pe tămăduitor.

Slăbănogul l-a spus lui Iisus:

– *"Da, Doamne! Vechimea bolii mele mă face să-mi doresc sănătatea; eu doresc, dar om nu am"*²¹.

– Nu te întrista, omule, că n-ai om! Ai pe Dumnezeu însuși în fața ta, și Om, și Dumnezeu. Trebuie mărturisite amândouă. Nu-i de nici un folos mărturisirea omenității fără mărturisirea Dumnezeirii. Mai mult chiar: Cine nu mărturisește așa este blestemat, căci *"blestemat este cel ce-și pune nădejdea în om"*²².

Așadar și noi, care nădăjduim în Iisus, dacă nădăjduim în omul Iisus, dar nu împletim în nădejdea noastră și Dumnezeirea Lui, suntem moștenitori ai blestemului. Dar acum mărturisim în Iisus și pe Dumnezeu, și pe Om, și amândoi în chip real. Ne închinăm unui Dumnezeu născut în chip real din adevăratul Tată și unui Om, născut în chip real, și nu în aparență, și așteptăm o reală mântuire.

7. *"Vreau să mă fac sănătos, dar om nu am!"*. Vezi că acolo a făcut minunea, unde nu era nădejde de mântuire! Cei mai mulți dintre bolnavii de la scăldătoare aveau și case, aveau încă și cunoscuți și poate și pe alții într-ajutor. Slăbănogul acesta într-adevăr era strâmtorat de mare sărăcie și n-avea nici un ajutor de la nimeni; dar, cu totul singur, părăsit de toți, avea ajutor pe Însuși Fiul Unul-Născut al lui Dumnezeu.

– *"Vrei să te faci sănătos?"*.

– *"Da, Doamne, dar om nu am care să mă arunce în scăldătoare când se tulbură apa!"*.

Ai Izvorul, *"că lângă tine este Izvorul vieții"*²³, Izvorul care este făcătorul izvoarelor. *"Iar cel care va bea din apa*

21. Ioan 5, 7.

22. Ieremia 17, 5.

23. Ps. 35, 9.

aceasta²⁴, râuri de apă vor curge din pântecul lui²⁵, nu râuri de apă care curg pe pământ, ci de apă care saltă – căci apa lui Iisus nu cade de sus în jos, ci saltă de la cele pământeste la cele cerești –, de apă care saltă spre viața veșnică²⁶. Iisus este într-adevăr Izvorul bunătăților.

8. Pentru ce aștepti lângă colimvitră? Ai pe Cel care merge pe ape²⁷, pe Cel care ceartă vânturile²⁸, pe Cârmaciul mării, pe Cel care având marea ca o temelie așternută nu numai pentru El, a dăruit și lui Petru aceeași putere de a merge pe mare. Era noapte fără lună, și Lumina era acolo, dar Iisus n-a fost cunoscut de ucenicii Lui; ei s-au spaimântat crezând că este nălucă²⁹. Într-adevăr, pe când umbla pe apă, nevăzându-l-se chipul, Iisus nu putea fi cunoscut; după glas însă L-au cunoscut ucenicii. Iisus le-a spus: "Eu sunt, nu vă temeți"; iar Petru i-a răspuns: "Dacă Tu ești, pe Care-L știu, dar mai bine zis Cel pe Care Tatăl mi L-a făcut cunoscut³⁰, poruncește să vin la Tine pe apă!"³¹. Iar Iisus i-a spus din toată inima: "Vino!"³².

9. Cârmaciul și Creatorul apelor este lângă apele colimvitrei. Slăbănogul îi spune:

– "Om nu am care să mă arunce în scaldătoare când se tulbură apa!".

– Pentru ce aștepti tulburare de ape?, îi răspunde Mântuitorul. Vindecă-te fără să se mai tulbure apele! Pentru ce aștepti mișcare văzută? Porunca Mea prin cuvânt lucrează mai iute decât gândul. Uită-te numai bine la puterea și lucrarea Izvorului, și caută la Dumnezeu care S-a arătat în

24. Ioan 4, 14.

25. Ioan 7, 38.

26. Ioan 4, 14.

27. Matei 14, 25.

28. Marcu 4, 39.

29. Matei 14, 26.

30. Matei 16, 16-17.

31. Matei 14, 28.

32. Matei 14, 29.

trup. Nu te uita la Cel pe Care-l vezi, ci uită-te la Cel ce lucrează prin Cel pe Care-L vezi.

– *"Om nu am care să mă arunce în scaldătoare când se tulbură apa"*.

Mântuitorul îi răspunde:

– Pentru ce aștepti lucruri mici? Pentru ce cauți vindecare prin ape? Însăși Învierea³³ ți-a spus: *"Scoală-te!"*³⁴.

Mântuitorul Se face pretutindeni tuturor toate: pâine pentru cei flămânzi, apă pentru cei însetați, înviere pentru cei morți, doctor pentru cei bolnavi, mântuire pentru cei păcătoși.

10. *"Scoală-te, ia-ți patul tău și umblă"*³⁵. Mântuitorul i-a spus mai întâi: *"Scoală-te!"*, îndepărtează mai întâi boala de la tine, apoi primește tăria credinței. Fă-te mai întâi stăpân pe patul care te purta în timpul bolii tale. Învață-te să porți într-o laviță de lemn poverile tale cele de mulți ani.

Și Mântuitorul i-a poruncit să poarte patul cel de lemn, despre care s-a spus: *"Împăratul și-a făcut luiși pat din lemnurile Libanului. Stâlpii lui i-a făcut de argint, învelitoarea lui de porfiră și înăuntru bătut cu pietre"*³⁶. Cântarea cântărilor pare să fie cântarea iubirii dintre mire și mireasă, dar cuvintele ei sunt reținute și cumpătate. Să nu primești părerea ce-o au mulți despre Cântarea cântărilor, să n-o privești ca pe o scriere de mică valoare și să nu socotești că ea vorbește despre iubirea trupească și pățimașă; dimpotrivă, cuvintele din Cântarea cântărilor sunt cuvintele miresei lui Hristos, pline de curăție. Iar dacă n-o înțelegi așa, vino la Proverbe și, cu ajutorul lor, ridică-te ca pe niște trepte la înțelesul scrierii. *"Înțelepciunea și-a zidit sieși casă"*³⁷ – vezi că vorbește ca despre o femeie – *și a trimis pe slugile ei"*³⁸.

33. Ioan 11, 25.

34. Ioan 5, 8.

35. Ioan 5, 8.

36. Cânt. 3, 9-10.

37. Pilde 9, 1.

38. Pilde 9, 3.

Și iarăși, în altă parte, spune: *"Tubeste-o, și te va păzi"*³⁹. Nu este vorba deci de dragostea de femei, ci de dragostea de înțelepciune, care alungă dragostea trupească. Acolo unde este înțelepciune, acolo dragostea trupească este izgonită. Înțelepciunea nu dă naștere la patimi, ci la gânduri înțelepte. *"Au ajuns cai înnebuniți după femei"*⁴⁰. Pornirea pățimașă este lipsită de rațiune. Așadar, dacă auzi că se vorbește în ea ca de mire și mireasă, să nu înțelegi aceste cuvinte în chip josnic și să nu le ascuți ca pe niște cuvinte pățimașe. Folosește-te de cele lipsite de patimă ca să te întorci de la patimile tale! κ

11. Cercetează deci scrierea dumnezeiască a Cântării cântărilor. Ea este plină de gânduri curate și ne face cunoscute Patimile lui Hristos. Vorbind despre Patimile Mântuitorului, spune locul în care a fost înmormântat: *"A intrat în grădină"*⁴¹. A amintit și de aromate: *"A luat mirul meu"*⁴²; s-a împlinit iconomia mântuirii. Iar după înviere spune: *"Am mâncat pâinea mea cu mierea mea"*⁴³. Într-adevăr, după Înviere l-au dat să mănânce dintr-un fagure de miere⁴⁴. Despre vinul amestecat cu smirnă⁴⁵, Cântarea cântărilor spune iarăși: *"Îți voi da vin amestecat cu mir"*⁴⁶. Și despre mirul care a fost vărsat pe capul Lui, spune în altă parte: *"Cât regele a stat la masă, nardul meu și-a dat mirosul lui"*⁴⁷. Pe când Domnul stătea la masă în casa lui Simon leprosul, a intrat o femeie care a spart un alabastru cu mir de nard curat de mult preț și l-a vărsat pe capul Lui⁴⁸. Vorbește de

39. Pilde 4, 6.

40. Ieremia 5, 8.

41. Cânt. 5, 1.

42. Cânt. 5, 1.

43. Cânt. 5, 1.

44. Luca 24, 42.

45. Marcu 15, 23.

46. Cânt. 8, 2.

47. Cânt. 1, 11.

48. Marcu 14, 3.

asemenea și despre cruce: *"I-a făcut lui pat"* – lemnul crucii care a ținut pe Domnul – *"cu stâlpi de argint"*⁴⁹. Începutul răstignirii l-a făcut argintul, adică vinderea. Căci după cum unei case frumoase i se pune acoperiș de aur, iar toată clădirea este susținută de stâlpi de argint, tot astfel argintul a fost începutul răstignirii și învierii lui Hristos. Dacă Iuda nu L-ar fi vândut, n-ar fi fost răstignit. Din pricina aceasta *"a făcut stâlpul lui de argint"*, spre a închipui începutul Patimilor Sale vestite.

12. *"Înelitoarea lui de porfiră"*⁵⁰. Căci L-au și îmbrăcat cu porfiră⁵¹. Deși batjocorindu-L, totuși au împlinit o profeție. El într-adevăr era împărat. Chiar dacă iudeii au făcut cele mai multe fapte în bătaie de joc, numai atunci au fost bătaie de joc, dar ele erau simbolul vredniciei împărătești. Chiar dacă a fost cunună de spini, totuși a fost o cunună, și a fost incununat de ostași; și se știe că soldații proclamă pe împărat. *"Înelitoarea lui era de porfiră și înlăuntrul lui bătut cu pietre"*⁵². Cei cărora le este dragă Biserica cunosc *"locul pardosit cu pietre"*⁵³, așa-numita Gabbata, care era în palatul lui Pilat.

13. Am făcut acest ocol din pricina cuvântului pat, la-viță. Așadar, a spus slăbănogului: *"Scoală-te, ia-ți patul tău și umblă!"*⁵⁴. Boala este de vreme îndelungată, dar vindecarea este foarte iute; paralizia este de mulți ani, dar întărirea este foarte iute; Acesta era Creatorul trupului, Cel care a vindecat în multe chipuri pe orbi, Cel care a dăruit vindecarea în chip neobișnuit prin ungerea cu tină⁵⁵. Într-adevăr, dacă s-ar pune tină peste ochii unui om care vede, l-ar îm-

49. Cânt. 3, 9-10.

50. Cânt. 3, 10.

51. Marcu 15, 17.

52. Cânt. 3, 10.

53. Ioan 19, 13,

54. Ioan 5, 8.

55. Ioan 9, 6.

pedica să mai vadă. Dimpotrivă, Iisus a dăruit vedere orbilor cu ajutorul tinei. În fiecare împrejurare puterea Sa s-a arătat în alt chip. În această împrejurare a spus: "*Scoală-te, ia-ți patul tău și umblă!*". Socotești că puțin s-au minunat cei care au văzut minunea? Dar cu toate că fapta săvârșită de Mântuitorul era minunată, totuși necredința iudeilor era cumplită. Boala cea de mulți ani este vindecată, dar n-a fost vindecată necredința cea de multă vreme. Iudeii au rămas în boala lor, căci nu voiau să se tămăduiască.

14. Dacă trebuiau să se minuneze de fapta săvârșită, apoi se cuvenea să se și închine Doctorului sufletelor și trupurilor. Iudeii, dimpotrivă, murmurau⁵⁶, căci erau urmașii celor ce totdeauna murmurau, celor care prefăceau binele în rău, "*cei care spun că amarul este dulce și dulcele amar*"⁵⁷. Da, Iisus lucra în ziua sâmbetei, însă cu toată iconomia; lucra cele ce sunt mai presus de sâmbătă, pentru ca lucrarea Sa să convingă pe oameni de Dumnezeirea Sa. Un cuvânt se combate tot prin cuvânt; o faptă însă nu se poate combate prin cuvânt; de aceea Domnul a vindecat pe slăbănog în ziua sâmbetei. Prin aceasta ne-a învățat că pentru a convinge pe oameni nu trebuie să ne folosim de cuvinte cărora poți să li te împotrivești, ci de fapte.

15. Iudeii ziceau: "*Este sâmbătă și nu se cade să-ți iei patul!*"⁵⁸. Legiuitorul este de față, și un om îndrăznește să spună: "*Nu se cade?*" Cuvintele psalmistului: "*Pune, Doamne, legiuitor peste ei*"⁵⁹, de Mântuitorul au fost spuse.

Slăbănogul vindecat de curând și la suflet și la trup, luând cuvânt înțelept de la Înțelepciune, le răspunde îndată; n-a putut să le dea răspuns din cuvintele legii, ci a răspuns:

– "Cu toții știți boala mea de multă vreme și zacerea mea în pat de mulți ani, suferința mea lipsită de ajutor. Ni-

56. Ioan 5, 9-10; 16-18.

57. Isaia 5, 20.

58. Ioan 5, 10.

59. Ps. 9, 20.

meni din voi n-a avut grijă de mine vreodată, ca să mă ia și să mă arunce primul în scăldătoare, ca să mă vindec. Cum se face că altă dată n-ați arătat față de mine nici o purtare de grijă, iar acum faceți pe legiuitorii, spunându-mi: *"Nu ți se cade să-ți iei patul?"* Vă voi răspunde foarte pe scurt: *Cel ce m-a făcut sănătos, Acela mi-a spus: Ia-ți patul tău!*⁶⁰. Chiar dacă mă disprețuiți pe mine, totuși minunați-vă de minunea săvârșită! N-a pus plasture, nu S-a folosit de vreo unealtă a doctorilor și de nimic altceva! A spus un cuvânt, și a urmat însănătoșirea mea. Mi-a poruncit să-mi iau patul, și eu îi îndeplinesc porunca. M-am supus poruncii Aceluia care prin poruncă m-a vindecat. Căci dacă Cel care a poruncit n-ar fi putut să mă vindece prin poruncă, nu trebuia să mă supun poruncilor; dar de vreme ce a poruncit cu cuvântul să-mi înceteze boala mea cea de multă vreme, cunoscută de toți, atunci pe foarte bună dreptate ascult de El, de Care a ascultat și boala, căci s-a dus de la mine. *"Cel care m-a făcut sănătos, Acela mi-a spus: Ia-ți patul tău!"*.

16. Slăbănogul vindecat nu știa cine este Cel care l-a vindecat. Mântuitorul nostru nu căuta deloc să fie slăvit de oameni. După ce l-a tămăduit, Domnul a plecat de acolo ca să nu fie lăudat pentru vindecarea ce-a făcut-o. Noi facem tocmai dimpotrivă! Dacă se întâmplă vreodată să avem vreun vis minunat, sau să ajutăm pe cineva cu fapta, sau să alungăm pe demoni chemând numele lui Dumnezeu, nu căutăm deloc să ascundem fapta noastră, ci ne lăudăm, chiar dacă nu suntem întrebați. Iisus ne-a învățat prin faptele Sale să nu vorbim niciodată despre noi înșine: El, după ce a vindecat pe slăbănog, îndată S-a îndepărtat, ca să nu se știe cine a făcut vindecarea. El pleca atunci când trebuia, și era de față tot când trebuia. Când trebuia să fie lăudat pentru minunea Sa, atunci pleca. Dar când mulțimea s-a împrăștiat, atunci a venit El, ca să aducă o dată cu vinde-

60. Ioan 5, 11.

care trupului și vindecarea sufletului, și a spus: *"Iată, te-ai făcut sănătos, de acum să nu mai greșești!"*⁶¹.

17. Mântuitorul vindecă în multe feluri: uneori vindecă sufletul mai întâi, apoi trupul; alteori, dimpotrivă: *"De acum să nu mai păcătuiești, ca să nu-ți fie ție ceva mai rău"*. Printr-un singur om a dat multora învățătură. Într-adevăr, cuvintele acelea nu sunt adresate numai slăbănogului, ci nouă tuturor. Dacă se va întâmpla să cădem vreodată în boli, sau în întristări, sau în nevoi, să nu învinuim pe Dumnezeu de necazul nostru. *"Nimeni fiind ispitit să nu zică: de la Dumnezeu sunt ispitit; căci Dumnezeu nu este ispitit de rele și El nu ispitește pe nimeni"*⁶². Fiecare din noi se rănește pe sine însuși fiind strâns cu lanțurile păcatelor⁶³. *"Să nu mai păcătuiești, ca să nu-ți fie ție ceva mai rău!"*. Fiecare om să asculte aceste cuvinte! Cel care a trăit în desfrânare mai înainte de a auzi aceste cuvinte, să se lepede de patima sa! Cel care a fost lacom mai înainte de a auzi aceste cuvinte, facă-se milostiv! Răpitorul să audă: *"Să nu mai păcătuiești!"*. Dumnezeu nu ține minte răul, iar harul Lui este îmbelșugat; dar să nu se întâmple să-ți aduni merinde spre osândă din pricină că Dumnezeu Se milostivește peste măsură; și nici să nu păcătuiești pentru că Dumnezeu este îndelung-răbdător; dimpotrivă, tămăduiește-ți pe viitor patimile tale cele trupești și spune și tu cuvintele pe care le-am citit la vreme potrivită: *"Când eram în trup, patimile păcatelor cele prin lege lucrau în măduarele noastre"*⁶⁴. Prin cuvintele: *"Când eram în trup"*, Apostolul nu s-a gândit la trupul cu care suntem îmbrăcați, ci la faptele săvârșite prin trup, pentru că Apostolul spunea aceste cuvinte: *"Când eram în trup"*, pe când era încă trup. După cum în timpul în care, având să vestească potopul, Dumnezeu spunea: *"Că*

61. Ioan 5, 14.

62. Iacov 1, 13.

63. Pilde 5, 22.

64. Rom. 7, 5.

*nu va rămâne Duhul Meu în oamenii aceștia, pentru că sunt numai trup*⁶⁵, pentru că duhul era schimbat în voința trupească, tot astfel și aici Apostolul spune: *"Când eram în trup"*.

18. Așadar, nimeni să nu mai fie în trup astfel, ci, în trup fiind, să nu umble potrivit dorințelor trupului⁶⁶. Într-adevăr, Apostolul nu vrea să ne scoată cu totul din lume pentru a nu mai săvârși răul, ci, în trup fiind, să robim trupul și să nu fim stăpâniți de el. Să nu fim robiți, ci să-l stăpânim; să ne folosim cu măsură de hrană și să nu cădem în lăcomie; să ne înfrânăm pântecetele, ca să stăpânim și pe cele de sub pântecete. Trupul să fie condus de suflet; să nu fie târât sufletul de plăcerile trupești. *"Să nu mai păcătuiești, ca să nu-ți fie ție ceva mai rău"*. Cuvintele acestea sunt adresate tuturor. Să dea Dumnezeu să le audă toate urechile! Și într-adevăr, nu intră și în minte cuvintele acestea, când sunt primite de o ureche trupească. De aceea Mântuitorul spunea: *"Cine are urechi de auzit să audă!"*⁶⁷, pentru că vorbea unor oameni ce aveau urechi trupești.

19. Orice om deci să-L audă pe Iisus și să nu mai păcătuiască! Să alergăm la Cel care iartă greșelile! De suntem bolnavi, la El să ne găsim scăparea; de ne doare sufletul, să urmăm pe Doctorul sufletelor; de suntem flămânzi, să primim Pâinea; de suntem morți, să primim învierea; de am îmbătrânit în neștiință, să cerem înțelepciune de la Înțelepciune.

20. Subiectul cuvântării însă ne-a făcut să vorbim mult, și poate ne-a împiedicat să dăm învățături părintești. Dar e timpul să auzim și mai mari cuvinte, pentru ca, dobândind folosul din fapte mai mari, prin fapte să înălțăm doxologie lui Dumnezeu, Căruia slava acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

65. Fac. 6, 3.

66. II Cor. 10, 3.

67. Matei 11, 15.

EPISTOLA

Către Constantie, preabinecredinciosul împărat, despre semnul luminos al Crucii, arătat pe cer, care a fost văzut în Ierusalim în luna mai, ziua a șaptea

Preaiubitorului de Dumnezeu și preabinecredinciosului împărat Constantie Augustul, Chiril, episcopul Ierusalimului, în Domnul salutare!

1. Trimit împărăției tale iubitoare de Dumnezeu din Ierusalim cea dintâi pârgă a scrisorilor, cu totul potrivite ție spre a le primi, iar mie, spre a le da. Scrisoarea aceasta care nu are în ea măgulire, îți face cunoscută vederea dumnezeiască ce s-a arătat pe cer; nu cuprinde cuvinte căutate ale artei oratorice, ci îți dă mărturie despre adevărul cuvintelor dinainte rostite de Sfintele Evanghelii, la împlinirea acestor cuvinte.

2. Într-adevăr, alți oameni, potrivit puterii și averii lor, de multe ori, îți încununează cinstitul tău cap aducându-ți cununi ferecate în aur și bătute cu felurite pietre prețioase. Noi însă nu te încununăm cu cununi pământești – căci toate cele dăruite de pe pământ au ca sfârșit pământul –, ci aducem cu grabă la cunoștința credincioșiei tale minunea dumnezeiască a lucrurilor cerești, ce s-a petrecut în Ierusalim în timpul iubitoarei tale de Dumnezeu domnii. Nu facem aceasta cu dorința ca acum pentru întâia oară să vii de la necunoștință la cunoștința de Dumnezeu – căci tu ai atâta cunoștință de Dumnezeu încât poți, prin faptele și gândurile tale credincioase, să înveți și pe alții –, ci cu gândul de a te întări în cele ce știai. Află prin aceasta că, primind moștenirea strămoșească a domniei, ai fost cinstit de Dumnezeu cu mai mari cununi cerești; să mulțumești mai mult

și acum după cuviință lui Dumnezeu și Împăratul tuturor și să te umpli de mai multă îndrăzneală împotriva dușmanilor, o dată ce ai înțeles, prin minunea săvârșită în timpul domniei tale, că domnia ta este cu adevărat iubită de Dumnezeu.

3. Pe timpul domniei preaiubitorului de Dumnezeu și de fericită pomenire Constantin, tatăl tău, a fost găsit în Ierusalim mântuitorul lemn al crucii. Harul cel dumnezeiesc a făcut să fie găsită cinstita cruce în Sfintele Locuri neștiute de nimeni, de cel care căuta în chip bun cucernicia. Pe timpul domniei tale, stăpâne, preabinecredinciosule împărat, ai biruit credința strămoșească prin o credință mai mare față de Dumnezeu, căci minunea nu s-a mai săvârșit pe pământ, ci în cer: s-a arătat în Ierusalim semnul de biruință împotriva morții, al Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos, Fiul Unul-Născut al lui Dumnezeu, adică fericita Cruce, strălucind cu o lumină orbitoare.

4. În aceste sfinte zile ale Sfintei Cincizecimi, la 7 mai, pe la ceasul al treilea din zi, s-a arătat pe cer o cruce foarte mare, făcută din lumină, care se întindea de deasupra sfintei Golgote până la sfântul Munte al Măslinilor. N-a fost văzută de unul sau de doi, ci s-a arătat cu totul lămurit la întreaga mulțime a cetății. Să nu se creadă apoi că a trecut iute ca o nălucă; dimpotrivă, a fost văzută cu ochii timp de mai multe ceasuri de pe pământ; prin strălucirea sa orbitoare, întrecea razele soarelui. Fără îndoială, crucea luminoasă ce s-a arătat pe cer ar fi fost întunecată de soare, biruită de strălucirea razelor lui, dacă ea n-ar fi strălucit privitorilor cu o strălucire mai mare decât a soarelui. Toată mulțimea cetății, fără să stea pe gânduri, în acel ceas, a alergat la sfânta biserică, fiind cuprinsă de frică și bucurie din pricina vedeniei dumnezeiești; toți deodată: tineri și bătrâni, bărbați și femei, oameni de toate vârstele, până chiar și fetele ținute în casă, locuitori ai cetății, ca și străini, creștini la un loc cu păgânii care veniseră în Ierusalim din diferite părți, cu toții într-un singur suflet, ca o singură gură, slă-

veau pe Făcătorul de minuni, pe Hristos Iisus, Domnul nostru, Fiul Unul-Născut al lui Dumnezeu; ei au primit, în chip văzut și prin propria lor cercare, încredințarea că dogma creștinilor este cu totul adevărată, că nu stă *în cuvinte de înduplecare ale înțelepciunii omenești, ci în arătarea Duhului și a puterii*¹, că nu este numai vestită de oameni, dar este mărturisită din ceruri de Dumnezeu².

5. Așadar, pentru că noi locuitorii Ierusalimului am văzut neobișnuita minune cu ochii noștri, am dat și totdeauna vom da lui Dumnezeu, Împăratul tuturor, și Fiului Unul-Născut al lui Dumnezeu cu mulțumire închinăciunea cea după cuviință, și am făcut și vom face rugăciuni îndelungate în Sfintele Locuri și pentru stăpânirea ta iubitoare de Dumnezeu. Căci trebuia să nu trecem sub tăcere aceste vedenii dumnezeiești și cerești, ci să le binevestim dumnezeieștii tale credințioșii. Și ne-am grăbit să facem aceasta în chiar acel moment prin scrisori, ca, pe buna temelie a credinței ce exista mai dinainte în tine, să-ți zidești cunoștința de Dumnezeu prin cele de curând arătate de Dumnezeu și să dobândești o îndrăzneală mai mare față de Domnul nostru Iisus Hristos; iar în același timp plin de toată vitejia obișnuită, având pe Însuși Dumnezeu luptător împreună cu tine, să înalți cu foarte multă râvnă trofeul crucii, lauda laudelor, purtând cu tine semnul care s-a arătat pe cer; crucea a primit o laudă mai mult prin faptul că cerul însuși a arătat-o oamenilor.

6. Această minune s-a săvârșit acum și are să se săvârșească iarăși într-un chip mult mai mareț, preaiubitorule de Dumnezeu împărate, potrivit mărturiilor profeților și cuvintelor sfinte ale lui Hristos ce se găsesc în Sfintele Evanghelii. Căci în Evanghelia după Matei, Mântuitorul, voind să dăruiască fericiților Săi apostoli cunoștință despre cele ce vor fi, iar prin ei vorbind cu cei ce vor veni după dânșii, le spunea

1. I Cor. 2, 4.

2. Evr. 2, 3-4.

foarte lămurit, vestindu-le acestea de mai înainte: *"Și atunci se va arăta semnul Fiului Omului pe cer"*³. Când vei lua în mâini, ca de obicei, cartea cea dumnezeiască a Evangheliilor, vei găsi scrise acolo mărturiile mai dinainte vestite despre acest semn. Mai cu seamă te rog, stăpâne, să fii atent printr-o lectură mai stăruitoare asupra celor scrise mai departe în același loc. Acolo sunt scrise lucruri vestite mai înainte de Mântuitorul nostru și ele trebuie păzite cu multă credință, ca să nu suferim nici o vătămare din partea puterii celei potrivnice.

7. Îți ofer, preaiubitorule de Dumnezeu împărate, această pârgă a scrisorilor mele. Îți rostesc aceste prime cuvinte din Ierusalim, ție, adevăratului și preabinecredinciosului, împreună cu noi închinător al lui Hristos, Unul-Născut, Fiul lui Dumnezeu și Mântuitorul nostru, Care, potrivit dumnezeieștilor Scripturi, a săvârșit mântuirea lumii⁴ în Ierusalim, Care aici, în Ierusalim, a călcat moartea, a șters păcatele oamenilor prin cinstitul Său Sânge și a dăruit tuturor celor ce cred viață, nestricăciune și har duhovnicesc și ceresc. Prin puterea și prin harul Lui să te veselească și să te întărească, spre a străluci prin fapte și mai strălucite și mai mari, și a te lăuda împreună cu odraslele împărătești de bunătați, să te păzească mulți ani cu pace împreună cu toată casa ta, spre lauda creștinilor și a întregii lumi.

8. Dumnezeuul tuturoră să te țină sănătos, să te impodobească cu toată virtutea, să te facă să arăți obișnuita ta purtare de grijă atât pentru sfintele biserici, cât și pentru împărăția romană, să strălucești încă și cu mai mari cununi de credință și să ni te dăruiască nouă, împreună cu toată casa ta, mulți ani în pace, preaiubitorule de Dumnezeu, auguste împărate, slăvind întotdeauna Sfânta și de-o ființă Treime, adevăratul nostru Dumnezeu, Căruia se cuvine toată slava în vecii vecilor. Amin.

3. Matei 24, 30.

4. Ps. 73, 13.

ABREVIERI ȘI SEMNE

MG = Migne, Patrologia greacă

ML = Migne, Patrologia latină

[C. - A.] = Ediția operelor Sfântului Chiril, publicată de
Cleopas - Alexandridis

+ = adaos

> = lipsă

] = cf.

C U P R I N S

<i>Precuvântare</i>	3
<i>Procateheza sau Prologul catehezelor</i>	5

CATEHEZE CĂTRE CEI CARE AU SĂ SE LUMINEZE

<i>Cateheza I: Introducere către cei ce vin la botez</i>	18
<i>Cateheza a II-a: Despre pocăință</i>	23
<i>Cateheza a III-a: Despre Botez</i>	37
<i>Cateheza a IV-a: Despre cele zece dogme</i>	49
<i>Cateheza a V-a: Despre credință</i>	70
<i>Cateheza a VI-a: Despre unitatea lui Dumnezeu</i>	80
<i>Cateheza a VII-a: Despre Tatăl</i>	104
<i>Cateheza a VIII-a: La cuvântul: "Atotputernicul"</i>	114
<i>Cateheza a IX-a: La cuvintele: "Făcătorul cerului și al pământului"</i>	119
<i>Cateheza a X-a: La cuvintele: "Și întru Unul Domn Iisus"...</i>	129
<i>Cateheza a XI-a: La cuvintele: "Fiul lui Dumnezeu Unul-Născut, Care din Tatăl S-a născut"</i>	145
<i>Cateheza a XII-a: La cuvintele: "S-a întrupat și S-a făcut om"</i>	161
<i>Cateheza a XIII-a: La cuvintele: "S-a răstignit și s-a îngropat"</i>	187
<i>Cateheza a XIV-a: La cuvintele: "Și a înviat din morți a treia zi; și S-a suit la ceruri și șade de-a dreapta Tatălui"</i>	221
<i>Cateheza a XV-a: La cuvintele: "Și iarăși are să vină cu slavă să judece viii și morții, a Cărui Împărăție nu va avea sfârșit"</i>	246
<i>Cateheza a XVI-a: La cuvintele: "Și întru Unul Sfântul Duh, Mângâietorul, Care a grăit prin prooroci" ...</i>	271
<i>Cateheza a XVII-a: Despre Sfântul Duh (continuare)</i>	293
<i>Cateheza a XVIII-a: La cuvintele: "Și întru una, sfântă, sobornicească Biserică; și întru învierea trupului și viața veșnică"</i>	320

**CATEHEZE MISTAGOGICE
CĂTRE CEI DE CURÂND LUMINAȚI**

Cateheza I mistagogică:	
<i>"Fiți treji, privegheați"</i>	342
Cateheza a II-a mistagogică:	
<i>Despre Botez</i>	347
Cateheza a III-a mistagogică:	
<i>Despre ungerea cu Sfântul Mir</i>	351
Cateheza a IV-a mistagogică:	
<i>Despre Trupul și Sângele lui Hristos</i>	355
Cateheza a V-a mistagogică:	
<i>Despre zidirea duhovnicească</i>	359

ALTE SCRIERI

Omilie la slăbănogul de la Scăldătoarea Vitezda.....	367
Epistola către Constantie despre semnul luminos al Crucii...	379
<i>Abrevieri și semne</i>	383

Redactor: Pr. dr. CORNELIU ZĂVOIANU
Tehnoredactor: Protos. VARTOLOMEU BOGDAN
Lectura și corectura textului: MARINELA BOJIN
GABRIELA SÂNDULESCU
Format 16/61x86. Coli de tipar 27 3/4. Comanda nr. 247

TIPOGRAFIA INSTITUTULUI BIBLIC ȘI DE MISIUNE
AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

Intrarea Miron Cristea nr. 6; 70526 București

Telefon 3372279; 3363577

Fax: 3360059

ÎN CURS DE APARIȚIE
LA EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC ȘI DE MISIUNE
AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

Octoihul Mare

Apostol

Molitfelnic

*Acatistier (cuprinzând și Acatistele Sfinților Români
canonizați în anul 1992)*

Istoria bisericească universală,
de Pr. prof. I. Rămureanu

Istoria Bisericii Ortodoxe Române,
de Pr. prof. Mircea Păcurariu

Împărăția lui Dumnezeu,
de Arhiepiscopul Dmitri

Parabolele Mântuitorului,
de Arhiepiscopul Dmitri

Sfinții Rafael, Nicolae și Irina din Lesvos,
de Constantine Cavernos

„Oamenii s-au lepădat de adevăr, și neadevărul le încântă urechile. Se grăiește ceva care desfată urechile? Toți oamenii ascultă cu plăcere. Se grăiește ceva folositor sufletului? Toți se îndepărtează. Cei mai mulți oameni s-au lepădat de învățăturile cele drepte; este ales răul mai mult decât binele. Aceasta este deci „lepădarea de credință”. Trebuie așteptat dușmanul. În parte a și început de pe acum să trimită pe înaintemergătorii lui, ca să vină pregătit la vânătoare. Ai grijă de tine, omule, și întărește-ți sufletul! Biserica îți arată acum, înaintea Dumnezeului celui viu, și te învață mai dinainte cele cu privire la Antihrist, înainte de venirea lui. Nu știm dacă vine în timpul vieții tale și nici nu știm dacă vine după trecerea ta din această viață. Este bine însă ca tu să cunoști semnele venirii lui și să te întărești mai dinainte.

Hristos cel adevărat, Fiul Unul-Născut al lui Dumnezeu, nu vine de pe pământ. Nu te uita deci în jos și pe pământ, căci Stăpânul Se pogoară din ceruri. Nu Se va mai pogori ca la întâia venire, singur, ci înconjurat de zeci de mii de îngeri”.

SFÂNTUL CHIRIL AL IERUSALIMULUI
(Cateheze, XV, 9)